ഒ. ചന്തുമേനോൻ

വില ക. 1·25

ശാരദ

എൻ. ബി. എസ്. പതിപ്പ്

SAHITYA PRAVARTHAKA C.S. KOTTAYAM

ശാരദ

(ഏഴാം എൻ. ബി. എസ്. പതിപ്പ്)

(Malayalam)

Sarada

Novel

By O. CHANTHU MENON

First N. B. S. Edition June 1959
Reprinted June 1961, June 1965, June 1965
June 1965, June 1966, June 1968

Copies 4000

Printed at
INDIA PRESS, KOTTAYAM

Price Rs. 1.25

Publishers:
Sahitya Pravarthaka Co-operative Society Ltd., Kottayam, Kerala State

Sales Department:
NATIONAL BOOK STALL
Kottayam Kerala State India

ശാരദ

(നോവൽ)

ഒ. ചന്തുമേനോൻ

പ്രസാധകന്മാർ
സാഹിത്യപ്രവർത്തക സഹകരണസംഘം

നാഷനൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ
കോട്ടയം

വില ക. 1·25

ശാരദ

എൻ. ബി. എസ്. പതിപ്പുകൾ

1–ാം പതിപ്പ്	1959	ജൂൺ	2200
2–ാം പതിപ്പ്	1961	ജൂൺ	3000
3–ാം പതിപ്പ്	1965	ജൂൺ	1500
4–ാം പതിപ്പ്	1965	ജൂൺ	500
5–ാം പതിപ്പ്	1965	ജൂൺ	1000
6–ാം പതിപ്പ്	1966	ജൂൺ	3000
7–ാം പതിപ്പ്	1968	ജൂൺ	4000

S2060 B627 100/67–68 7–4000 JK 118

പ്രസാധകക്കുറിപ്പ്

'ശാരദ'യുടെ ഒന്നാംപതിപ്പു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയതു് 1892—ൽ ആണു്. തന്റെ പ്രഥമനോവലായ ഇന്ദുലേഖ ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു തർജ്ജമചെയ്തതിനുള്ള കൃതജ്ഞതാസൂചകമായി മലബാർ ജില്ലാ ആക്ടിംഗ് കലക്ടർ ഡ്യൂമർഗ്ഗ് സായ്പിനു് ഈ രണ്ടാമത്തെ നോവൽ ചന്തുമേനോൻ സമർപ്പിച്ചു. കാലപ്രവാഹംകൊണ്ടുപോലും മാഞ്ഞുപോകാത്ത കലാമൂല്യമുൾക്കൊള്ളുന്നവയാണു് ചന്തുമേനോന്റെ നോവലുകൾ എന്നു് അവയ്ക്കു് ഇന്നുമുള്ള പ്രചുരപ്രചാരം തെളിയിക്കുന്നു. ഒരു അപൂർണ്ണഗ്രന്ഥമാണെങ്കിൽക്കൂടിയും സഹൃദയന്മാരുടെയും നിരൂപകന്മാരുടെയും ദൃഷ്ടിയിൽ 'ശാരദ'യ്ക്കു് 'ഇന്ദുലേഖ'യെക്കാൾ സമുന്നതമായ ഒരു സ്ഥാനമാണുള്ളതു്. കേരളവർമ്മ വലിയകോയിത്തമ്പുരാന്റെ തന്നെ വാക്കുകളിൽ, "ശാരദ ഇത്ര അപൂർണ്ണാവസ്ഥയിൽത്തന്നെ ഇത്ര ശോഭിക്കുന്ന സ്ഥിതിക്കു പൂർത്തി വന്നിരുന്നു എങ്കിൽ 'ഇന്ദുലേഖ' ഇന്ദുലേഖതന്നെയും, 'ശാരദ' ശാരദപൂർണ്ണചന്ദ്രനും ആയി വിളങ്ങുമായിരുന്നു."

ഇതു ശാരദയുടെ എത്രാമത്തെ പതിപ്പാണെന്നു ഞങ്ങൾക്കു നിശ്ചയമില്ല. ഇതിനു മുമ്പു് ഇതിനു പത്തുപതിനഞ്ചു പതിപ്പുകളെങ്കിലും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടു്. ഇതു ശാരദയുടെ ആറാമത്തെ എൻ.ബി.എസ്.പതിപ്പാണു്. ഈ പതിപ്പിൽ ശാരദയെപ്പറ്റി എം. പി. പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ നോവൽസാഹിത്യം എന്ന കൃതിയിൽ എഴുതിയിട്ടുള്ള നിരൂപണവും ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

കോട്ടയം
28 മെയ് 1966

ഒന്നാം അച്ചടിപ്പിന്റെ

പീഠിക

മലയാളഭാഷയിൽ നോവൽമാതൃകയായി ഉള്ള പുസ്തകങ്ങൾ ദിനംപ്രതി വദ്ധിച്ചുവരുന്ന ഈ കാലം ഞാൻ രണ്ടാമതായി ഈവിധം പുസ്തകത്തെ എഴുതി പ്രസിദ്ധം ചെയ്യുന്നതിനെപ്പററി വിശേഷവിധിയായി എനിക്കു് ഒന്നും പറവാനില്ല.

ഈ പുസ്തകത്തെ മൂന്നു ഭാഗങ്ങളായിട്ടാണു് പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ നിശ്ചയിച്ചതു്. രണ്ടാം ഭാഗവും മൂന്നാം ഭാഗവും ഈ ഇംഗ്ലീഷ് സംവത്സരം അവസാനിക്കുന്നതിനു മുമ്പുതന്നെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുവാൻ തരമാവുമെന്നു തോന്നുന്നു.

ഇംഗ്ലീഷ് നോവലുകൾ വളരെ വായിച്ചു് ഈ മാതിരി പുസ്തകങ്ങളുടെ ഗുണദോഷങ്ങളെ സൂക്ഷ്മമായി ഗ്രഹിപ്പാൻ വിദഗ്ദ്ധത ഉള്ള എന്റെ സ്നേഹിതൻ ഈ ഭാഗം അച്ചടിക്കുന്ന കാലം അതിനെ വായിപ്പാൻ ഇടവരികയും അടിച്ചതിടത്തോളം അദ്ധ്യായങ്ങൾ പുസ്തകത്തിന്റെ ഒന്നാമത്തെ ഭാഗമാക്കി ഉടനെ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തേണ്ടതാണെന്നു തീൎച്ചയായി അഭിപ്രായപ്പെടുകയും ചെയ്തതിനാൽ ഈ പുസ്തകത്തെ ഇങ്ങനെ മൂന്നു ഭാഗങ്ങളായി വിഭജിച്ചു പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുന്നതാകുന്നു.

കോഴിക്കോട്ടു്
1892 ആഗസ്റ്റ് 19

ഒ. ചന്തുമേനോൻ

To

W. F. DUMERGUE Esq., M. C. S.

Sir,

I respectfully beg to dedicate to you this my second endeavour at Novel writing in Malayalam. I do so in gratitude for the friendly encouragement you have given me by translating into the English Language my first Novel entitled 'Indulekha' which, otherwise, would have attracted little notice beyond the Kerala Country.

I Beg to remain
Sir,
your obedient servant,

O. CHANDU MENON

ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ

ആകസ്മികമായി മലയാളസാഹിത്യത്തിന്റെ ഗദ്യസരണിയിലേക്ക കടന്നുവന്ന ഒരു അതികായനാണ് ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ. സാഹിത്യസേവനം ജീവിതവൃത്തിയായി അംഗീകരിക്കാതെ മററു മണ്ഡലങ്ങളിൽ വ്യാപരിച്ചിരുന്ന ആ ധിഷണാസമ്പന്നൻ ഒരു സുപ്രഭാതത്തിൽ മലയാളനോവൽപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ മുൻപന്തിയിൽ എത്തിച്ചേർന്നതു് ഇന്നും ഒരത്ഭുതസംഭവമായിത്തന്നെ അവശേഷിക്കുന്നു. നീതിന്യായപീഠങ്ങളിൽക്കൂടി നിയമത്തിന്റെ നൂലാമാലകളെ കുരുക്കഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ഒരാളിൽനിന്നാണ് മലയാളത്തിന്റെ ആദ്യനോവൽ ഉതിർന്നുവീണതു് എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിനേക്കാരം ആശ്ചര്യകരമായി മറെറന്തുണ്ടു്? മലയാളഭാഷയോടു പ്രത്യേക മമതയോ അതിൽ അടിയുറച്ച അവഗാഹമോ അദ്ദേഹത്തിനുണ്ടെന്നു നാല്പത്തിമൂന്നു വയസ്സുവരെ, അതായതു് ഇന്ദുലേഖയുടെ പ്രസിദ്ധീകരണകാലം (1889) വരെ ലോകം ധരിച്ചിരുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇന്ദുലേഖയുടെ ഉദയം ഒരു മഹാസാഹിത്യകാരനെ മലയാളഭാഷയ്ക്കു കാഴ്ചവെയ്ക്കുകയാണുണ്ടായതു്.

തലശ്ശേരിക്കു സമീപം കേളാലൂർദേശത്തു് ഇടപ്പാടി ചന്തുനായരുടേയും കൊടുങ്ങല്ലൂർ ചിറേറഴത്തു പാർവ്വതിയമ്മയുടേയും കനിഷ്ഠപുത്രനായി കഥാനായകൻ 1022-ാമാണ്ടു ധനുമാസം 22-ാംതീയതി (1847 ജനുവരി 9) ജനിച്ചു. പിതാവു് വടക്കൻകോട്ടയത്തു് താസിൽദാരായിരുന്നപ്പോരം തിരുവങ്ങാട്ടു ശ്രീരാമക്ഷേത്രത്തിനു സമീപം ഒയ്യാരത്തു് എന്നൊരു വീടുണ്ടാക്കി അതിൽ പാർത്തിരുന്നു. ആ വഴിക്കാണ് കഥാപുരുഷൻ ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ ആയതു്.

അച്ഛൻ കോവിൽക്കണ്ടി താസിൽദാരായി സ്ഥലം മാറിപ്പോയപ്പോരം അവിടെ ഒരു ഇംഗ്ലീഷ്സ്കൂളിൽച്ചേന്നു് ചന്തുമേനോൻ പഠിച്ചു. മട്രിക്കലേഷനു വായിക്കു

മ്പോൾ തലശ്ശേരി സ്മാൾക്കാസ്കോർട്ട ജഡ്ജിയായിരുന്ന ജി. ആർ. ഷാപ്പ് എന്ന സായിപ്പ് ചന്തുമേനോനെ കോടതിയിലെ ആറാംഗുമസ്തനായി നിയമിച്ചു.

മേലുദ്യോഗസ്ഥന്മാരായി വന്ന ധാരമാക്കെല്ലാം അദ്ദേഹത്തെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. കമ്മകുശലതയും സ്വഭാവവൈശിഷ്ട്യവുമാണ് ചന്തുമേനോനെ അഭിവൃദ്ധിയിലേക്കു നയിച്ചതു്. മലബാർ കലക്ടർ ലോഗൻസായിപ്പിന്റെ വാത്സല്യംനിമിത്തം 1867—ൽ അദ്ദേഹം സബ്കലക്ടർ ആഫീസിൽ ഒരു ഗുമസ്തനായി നിയമിതനായി. 1869—ൽ ആക്റ്റിംഗ് ഒന്നാംഗുമസ്തനും 1871—ൽ ഹജൂർ ഹെഡ്മുൻഷിയുമായി. 1872—ൽ കോഴിക്കോട്ട സിവിൽക്കോടതി ഹെഡ്ക്ലാക്കായും തുടന്ന മുൻസിഫായും ഉയന്നു. 1892—ൽ സബ്ജഡ്ജിയുമായി. 1898—ൽ ബ്രിട്ടീഷുഗവമ്മെണ്ടു അദ്ദേഹത്തിനു റാവുബഹദൂർസ്ഥാനം സമ്മാനിച്ചു. ഇരിങ്ങാലക്കുട വരമ്പത്തു കൃഷ്ണമേനോന്റെയും കാത്തോളി ലക്ഷ്മിയമ്മയുടേയും പുത്രിയായ ലക്ഷ്മിക്കുട്ടിയമ്മയായിരുന്നു ചന്തുമേനോന്റെ സഹധമ്മിണി. സംഗീത സാഹിത്യാദി കലകളിൽ നിപുണയായ ആ സാധ്വിയാണ് ചന്തുമേനോനെ ഇന്ദുലേഖാരചനയ്ക്കു മുഖ്യമായും പ്രേരിപ്പിച്ചതു്. നീതിനിഷ്ഠനും സത്യസന്ധനുമായ ഒരുദ്യോഗസ്ഥൻ എന്നു് അക്കാലത്തു് ചന്തുമേനോൻ പരക്കെ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. 1889 സെപ്റ്റംബർ 7—ാംതീയതിയാണ് അദ്ദേഹം മരിച്ചതു്.

മലയാളത്തിലും സംസ്കൃതത്തിലും സാമാന്യജ്ഞാനം ചന്തുമേനോൻ നേടിയിരുന്നെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തെ പാശ്ചാത്യസാഹിത്യം ആകർഷിക്കുകയും അത്യ ബഹുദൂരം നയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഉദ്യോഗസംബന്ധമായി ഉത്തരവാദിത്വമുള്ള തുറകളിൽ പ്രവേശിച്ചു് പാശ്ചാത്യരുമായുള്ള സമ്പക്കംകൊണ്ടു തന്റെ പുതിയ വിജ്ഞാനത്തെ വികസിപ്പിക്കുവാനുള്ള നിരന്തരപ്രയത്നത്തിൽ അദ്ദേഹം മുഴുകിപ്പോയി. ഇംഗ്ലീഷുനോവലുകളിൽക്കൂടിയുള്ള അവിരാമമായ സഞ്ചാരം, അദ്ദേഹത്തിൽ ജന്മസിദ്ധമായിരുന്ന സഹൃദയത്വത്തെ, വിശേഷിച്ചു് ഫലിതവാസനയെ തട്ടിയു

ണർത്തുവാൻ പര്യാപ്തമായി. മലയാളഭാഷയുടെ അന്നത്തെ സ്ഥിതി ഏറെക്കുറെ നമുക്ക് ഊഹിക്കുവാൻ കഴിയുന്നതാണ്. മണിപ്രവാളശൈലി ഉപയോഗിച്ചുള്ള കവിതാരചന വളരെ പുഷ്ടിപ്പെട്ടിരുന്നെങ്കിലും ഗദ്യമെന്നു പറയത്തക്കതായി നമുക്ക് അഭിമാനിക്കാവുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങളൊന്നും മലയാളത്തിൽ പിറന്നിട്ടില്ലായിരുന്നു. അപൂർവ്വം ഉണ്ടായവതന്നെ നെടുനെടുങ്കൻ വാചകങ്ങളും സംസ്കൃതശൈലികളും സാധാരണക്കാരെ അമ്പരപ്പിക്കുന്നമട്ടിലുമായിരുന്നു. ആംഗലനോവൽസാഹിത്യത്തിന്റെ മാതൃക പിടിച്ച് അത്ഭുതസ്പഷ്ടതയോടെ ലഘുവാക്യങ്ങളിൽ ആദ്യമായി ആവിർഭവിച്ച കൃതി ഇന്ദുലേഖയാണെന്നുള്ളതാണ് അതിന്റെ മെച്ചം. മലയാളത്തിലെ ആദ്യനോവലായ കുന്ദലതയെ വിസ്മരിച്ചുകൊണ്ടല്ല ഞാനിതു പറയുന്നത്. തർജ്ജമയായി ഭാഷയ്ക്കു ലഭിച്ച 'അക്ബറി'നേയും ഈ അവസരത്തിൽ അവഗണിക്കുന്നില്ല.

ഇന്ദുലേഖയുടെ നിർമ്മാണം ആകസ്മികമാണെന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞു. പക്ഷേ, അതു തികച്ചും ശരിയായ നിഗമനമല്ല. അതിൽപ്പിന്നീടിതുവരെ മലയാളഭാഷയ്ക്കു സൃഷ്ടിക്കുവാൻകഴിയാത്ത തരത്തിൽ മഹത്വം ആർജ്ജിച്ച ഒരു കൃതി ഒരു മുന്നൊരുക്കവുംകൂടാതെ ഉണ്ടാകുകയോ? ചന്തുമേനോന്റെ വാക്കുകളെത്തന്നെ നമുക്ക് ഇവിടെ ആശ്രയിക്കാം:

"സംസ്കൃതം ശ്രേഷ്ഠഭാഷയാണെങ്കിലും അതുകൊണ്ടിന്നുണ്ടാവുന്ന നേട്ടം ശൃംഗാരം അലങ്കാരം ആദിയായവയെക്കുറിച്ചുള്ള വിജ്ഞാനം മാത്രമാണെന്നും, ലോകത്തിനു ചേർന്നതും ഇന്നത്തെ മനുഷ്യന് ആവശ്യമുള്ളതുമായ കാര്യങ്ങളും അറിയണമെങ്കിൽ ഇംഗ്ലീഷു പഠിക്കുകയല്ലാതെ വേറെ ഗതിയില്ലെന്നും എനിക്കു ബോദ്ധ്യമായി. ബിലാത്തിയിൽ അന്നന്നിറങ്ങുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ ഒക്കെയും ഉടനടൻ ഞാൻ വരുത്തി വായിച്ചു."

ഇങ്ങനെ ആംഗലേയസാഹിത്യത്തോടും ആധുനികപരിഷ്കാരത്തോടും താദാത്മ്യംപ്രാപിച്ച കഥാപുരുഷൻ ആ വെളിച്ചം മലയാളത്തിലേക്കും സംക്രമിക്കണമെന്നു ബോ

ധപൂർവ്വം കരുതിയതിന്റെ ഫലമാണു് 'ഇന്ദുലേഖ'യും അനുജത്തിയായ 'ശാരദ'യും.

സൂക്ഷ്മനിരീക്ഷണപടുവായ ചന്തുമേനോൻ കേരളീയ ജീവിതത്തിൽ, വിശേഷിച്ചു് നായർസമുദായത്തിൽ, കടന്നുകൂടിയിരിക്കുന്ന പുഴക്കുത്തുകളെ കാണുകയും അവയ്ക്കു നിവാരണം തേടുകയുമാണു ചെയ്യുന്നതു്. നായർനമ്പൂതിരിബാന്ധവത്തിലും ജന്മിസമ്പ്രദായങ്ങളിലും അടിഞ്ഞുകൂടിയിരിക്കുന്ന അനാശാസ്യതകളെ തുടച്ചുനീക്കുവാൻ ആ തൂലിക ആദ്യമായി ചലിച്ചു. സൂരിനമ്പൂതിരിപ്പാടന്മാരും പഞ്ചുമേനോന്മാരും അതതു സമൂഹങ്ങളുടെ പുരോഗതിയെ എത്രയേറെ പ്രതിബന്ധിക്കുന്നുവെന്നും, വളരുന്ന തലമുറയ്ക്കു് എത്രമാത്രം തലവേദനയുണ്ടാക്കുന്നുണ്ടെന്നും കാര്യകാരണബന്ധങ്ങളോടെ ചിത്രീകരിക്കുവാനായിരുന്നു ചന്തുമേനോന്റെ ആദ്യത്തെ ഉദ്യമം. അതു തികച്ചും വിജയിച്ചു എന്നു് കേരളത്തിലെ സാമൂഹ്യപരിവർത്തനങ്ങൾ തുടരെ വിളംബരം ചെയ്യുകയാണു്. ദീർഘവീക്ഷണത്തോടുകൂടി അദ്ദേഹം തൊടുത്തുവിട്ട വിമർശനങ്ങൾ യഥാകാലം ലക്ഷ്യത്തിൽ കൊണ്ടു എന്നുള്ളതിനു തുടർന്നുവന്ന ഓരോ തലമുറയും സാക്ഷ്യംവഹിക്കുന്നുമുണ്ടു്. ഒരു സാമുദായികനോവൽ എന്ന നിലയിൽ ഇന്ദുലേഖ കൈവരിച്ച വിജയത്തെ അധഃകരിക്കാൻ ഇന്നുവരെ ആ ശാഖയിൽ മറ്റൊരു കൃതിക്കും സാധിച്ചിട്ടില്ല.

ചരിത്രപ്രഖ്യാതങ്ങളായ ഇതിവൃത്തങ്ങളെ ആശ്രയിച്ചും സാമുദായികമായ സങ്കല്പചിത്രങ്ങളെ അവലംബിച്ചും ഐതിഹാസികരംഗങ്ങളെ മുൻനിർത്തിയും അപസർപ്പകരൂപത്തിലും നോവലുകൾ (ആഖ്യായികകൾ) ഉത്ഭവിക്കാറുണ്ടു്. കാല്പനികസമ്പ്രദായവും യഥാതഥരീതിയും യഥേഷ്ടം ഉപയോഗിച്ചു് കഥാകാരന്മാർ അവയെ രൂപപ്പെടുത്തുന്നു. മലയാളത്തിൽ ഇതിനു രണ്ടിനും മികച്ച ദൃഷ്ടാന്തങ്ങൾ നമുക്കു കാണാൻ കഴിയും. സി. വി. രാമൻപിള്ള കാല്പനികസമ്പ്രദായത്തെ അതിന്റെ അത്യുച്ചാവസ്ഥയിൽ ചരിത്രവസ്തുതകളിൽ പ്രയോഗിച്ചു് വിജയശ്രീലാളിതനായ ആഖ്യായികാകാരനാണു്. ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോനാ

കട്ടെ, യഥാതഥപ്രസ്ഥാനത്തിൽക്കൂടി സാമൂഹ്യപ്രശ്നങ്ങളെ വിശകലനം ചെയ്തു വിജയിച്ച നോവലിസ്റ്റാണ്. തന്റെ അനുഭവത്തിലും അറിവിലും പെട്ട കാര്യങ്ങളെ ആഹാര്യഭംഗികൾകൊണ്ട് അപകടത്തിലാക്കാതെ സ്ഫുടീകസ്ഫുടമാക്കിക്കാണിക്കാനും തദ്വാരാ സമുദായപരിഷ്കാരം സാധിക്കാനും അദ്ദേഹം ആത്മാർത്ഥമായി പ്രയത്നിച്ചു. കുടുംബവിസ്തൃതികളിൽ കവിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം മുന്നോട്ടു പോയില്ല. അവിടെ അണിനിരത്തുന്ന വ്യക്തികളിലും വസ്തുതകളിലും അസംഭാവ്യതയോ അസാംഗത്യമോ വരാതിരിക്കാൻ അദ്ദേഹം പ്രത്യേകം നിഷ്കർഷിക്കുന്നുമുണ്ട്.

ഒരു കഥയെഴുതുന്ന എന്ന മട്ടിലല്ല അതിന്റെ പോക്ക്. സമുദായമദ്ധ്യത്തിൽ നിന്നുകൊണ്ട് ചുററും കാണുന്ന കാര്യങ്ങളെ വിമർശനബുദ്ധിയോടെ മററുള്ളവർക്ക് വിവരിച്ചുകൊടുക്കുക എന്നതിൽക്കവിഞ്ഞൊന്നും അദ്ദേഹം ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. അതുതന്നെയാണ് ആ കൃതിയുടെ ശാശ്വതമായ മേന്മയ്ക്കു നിദാനമായിരിക്കുന്നതും. പ്ലോട്ടിനേക്കാൾ പാത്രരചനയിലും സംഭാഷണത്തിന്റെ സ്വാഭാവികതയിലും ഇന്ദുലേഖാകർത്താവു് മററു കഥാകാരന്മാരെ അതിശയിക്കുന്നു. ഇന്ദുലേഖയെത്തുടർന്നുണ്ടായ അനുകരണങ്ങളെല്ലാം പരാജയപ്പെട്ടതുതന്നെ ആ നോവലിന്റെ അപ്രതിമമായ നിലപാടു സാധൂകരിക്കുകയാണ്.

ഇന്ദുലേഖയുടെ ജനനം യാദൃച്ഛികമാണെങ്കിൽ അതിന്റെ പ്രചാരവും പ്രസിദ്ധിയും കൊണ്ട് ആത്മവിശ്വാസം ആർജ്ജിച്ച തൂലികയുടെ അനന്തരപ്രയത്നഫലമാണ് ശാരദ. പക്ഷേ, ഹതവിധിയെന്നു പറയട്ടെ, അതു പൂർത്തിയായിക്കാണുവാൻ മലയാളഭാഷയ്ക്കു ഭാഗ്യമുണ്ടായില്ല. ഇന്ദുലേഖ യൗവനയുക്തയായി അനുരൂപവരനായ മാധവനോടുകൂടി സുഖജീവിതം നയിക്കുമ്പോൾ, പാവം ശാരദ, അനാഥയായി കൗമാരപ്രായത്തിൽ വിദേശവാസക്ലേശം അനുഭവിക്കുകയാണ്.

പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലെ അംഗമായ അവൾ ആ കുടുംബത്തിന്റെ അവകാശിയാകുവാനുള്ള ശ്രമത്തിൽ കുക്കശമായ ഒരു വ്യവഹാരത്തിന്റെ വക്കിലെത്തിയിരിക്കു

കയാണു്. ഉൽക്കണ്ഠനിറഞ്ഞ ഒരു രംഗത്തിൽ ആ പെൺ കുഞ്ഞിനെ കൊണ്ടുചെന്നാക്കിയിട്ടു് ഗ്രന്ഥകാരൻ കാലയവനികയ്ക്കുള്ളിൽ മറഞ്ഞുകളഞ്ഞു! ഒരു പൂമൊട്ടുപോലെ മനോഹാരിണിയായ ആ കന്യക കണ്ണുനീരോടെ മലയാള സാഹിത്യത്തിൽ നിലയുറപ്പിച്ചിരിക്കുകയാണു്. അനുകമ്പനിറഞ്ഞ ആയിരമായിരം മിഴികൾ അവളുടെ നേരെ വിടർന്നിരിക്കയാണു്.

ചന്തുമേനോന്റെ നിരീക്ഷണപാടവം കൂടുതൽ പ്രകടമാകുന്നതു് ശാരദയിലാണു്. ഇന്ദുലേഖയിൽ ഉന്നയിച്ച പ്രശ്നങ്ങളും ശാരദയിൽക്കൂടി മുമ്പോട്ടുവയ്ക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളും രണ്ടും രണ്ടാണു്. ആദ്യത്തേതു് തകർന്ന ജന്മിസമ്പ്രദായത്തിലെ മാമൂലുകളോടുള്ള സമരമാണെങ്കിൽ രണ്ടാമത്തെതു് അനാവശ്യവ്യവഹാരങ്ങൾകൊണ്ടുള്ള കുടുംബശിഥിലീകരണമാണു്. ഈ ചിത്രത്തിൽ ഇന്ദുലേഖയിലുള്ളതിനേക്കാൾ മിഴിവുറ്റ കഥാപാത്രങ്ങൾ അണിനിരക്കുന്നു. സപ്തദുഷ്ടിയായ വൈത്തിപ്പട്ടർ, കൃഷ്ണൻ, എടത്തിൽ അച്ചൻ മുതലായ കണ്ടകന്മാർ ഒരുവശത്തു്; മറുവശത്താകട്ടെ രാമൻ മേനോൻ, ശങ്കരൻ, ശങ്കുവാര്യർ മുതലായ മനുഷ്യസ്നേഹികൾ. ഇന്ദുലേഖയിൽ നായർതറവാടിനു ബാധയായിനില്ക്കുന്നതു് മലയാളബ്രാഹ്മണനായ സൂരിനമ്പൂരിയാണെങ്കിൽ ശാരദയിൽ തമിഴ്ബ്രാഹ്മണനായ വൈത്തിപ്പട്ടരാണു്. ഒന്നിലെ മുഖ്യപ്രമേയം ബാന്ധവസംബന്ധിയാണെങ്കിൽ മറേറതിലെ കേന്ദ്രബിന്ദു കുടുംബ വ്യവഹാരമാണു്. ഇങ്ങനെ കേരളീയകുടുംബങ്ങളിൽ പററിക്കൂടികിടക്കുന്ന കരടുകളെ പുറത്തെടുത്തു കാണിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം ചന്തുമേനോനു് പ്രേരകമായിരുന്നു എന്നു പറയുന്നതിൽ തെറ്റില്ല.

ഇനി ഒരു കാര്യം എടുത്തുപറയാനുള്ളതു് ചന്തുമേനോന്റെ ഫലിതരസികതയാണു്. എല്ലാം അദ്ദേഹത്തിനു നേരമ്പോക്കായിരുന്നു. ലോകത്തെ അദ്ദേഹം വീക്ഷിച്ചിരുന്നതുതന്നെ വിനോദത്തിന്റെ കണ്ണിൽക്കൂടിയാണു്. ആ രസികത അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഥാശില്പങ്ങളിൽ ഉടനീളം വ്യാപിച്ചിട്ടുമുണ്ടു്. ശാരദയിലെ കണ്ടൻമേ

നോൻ നിയമസംബന്ധമായുള്ള അനേകം പദങ്ങൾ മലയാളത്തിൽ തർജ്ജമചെയ്യുന്നതിൻെറ തമാശ വായിച്ചുതന്നെ അറിയേണ്ടതാണു്.

ബോണാഫിട്ടു് (Bonafides), മേലാഫിട്ടു് (Malafides), സൂയാത്ധ്യാസു് (Surjuris), റീസു് ഇന്ത്രവലിയൻ ഫ്യൂടിക്കെട്ടു് (Res Interealias Adjudicate), ലവിഡൻസു് (Evidence), ചെമ്പരത്തി (Champerty).

ഒരു കാലഘട്ടത്തിലെ കേരളീയസാമൂഹ്യജീവിതത്തെ കണ്ണാടിയിലെന്നപോലെ സ്വകൃതികൾവഴി മായാതെ പ്രതിഫലിപ്പിച്ചു കാണിച്ച സാഹിത്യനായകനാണു് ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ.

പാലാ നാരായണൻനായർ, എം. എ.

'ശാരദ'യെപ്പററി

(എം. പി. പോൾ)

'നോവൽസാഹിത്യ'ത്തിലെ പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായ (ഭാഷാനോവൽ—ഒ. ചന്തുമേനോൻ)ത്തിന്റെ ഒടുവിലത്തെ ഭാഗമാണ് താഴെ ചേർക്കുന്നതു്. ആദ്യഭാഗം 'ഇന്ദുലേഖ'യെപ്പററിയുള്ളതാണ്.

'ശാരദ'യിലെ പ്രതിപാദനസമ്പ്രദായവും ഭാഷാരീതിയും 'ഇന്ദുലേഖ'യിലെന്നപോലെ 'സരളവും, ലരളവും മദ്ദളവും, എലത്താളവും' മററും ആണെങ്കിലും, ആശയഗതി പൂർവ്വകൃതിയെ അപേക്ഷിച്ച് പ്രൗഢതരമാണെന്നു കാണാവുന്നതാണ്. 'ഇന്ദുലേഖ'യിൽ യുവചാപല്യങ്ങൾ ഹൃദയംകുളിക്കെ വർണ്ണിച്ച ഗ്രന്ഥകാരൻ, തീക്ഷ്ണവികാരതരംഗിതമായ മനുഷ്യഹൃദയത്തിന്റെ നാനാവിധ വ്യാപാരങ്ങൾ ചർച്ചചെയ്യുവാനാണ് 'ശാരദ'യിൽ ഒരുമ്പെടുന്നതു്. കൗടില്യമൂർത്തിയായ വൈത്തിപ്പട്ടർ, ദുഷ്ടച്ചെറുക്കനായ കൃഷ്ണൻ, ഹിംസ്രമൃഗത്തെപ്പോലെയുള്ള കറുപ്പൻ, ധൃഷ്ടതാപ്രമത്തനായ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ചൻ എന്നിങ്ങനെയുള്ള ദണ്ഡ്യപാത്രങ്ങളെ രൂപവല്ക്കരിക്കുന്നതോടെ, വിശ്വസ്തനും സമർത്ഥനുമായ ശങ്കരൻ, ശുദ്ധഗതിക്കാരനായ രാമൻമേനോൻ, പരിപാവനാത്മാവായ ശങ്കുവാര്യർ ആദിയായ സൽപാത്രങ്ങളേയും സങ്കല്പിച്ച്, ഗ്രന്ഥകർത്താവു നന്മതിന്മകൾ വ്യവച്ഛേദിക്കുകയും, ലോകഗതി വിമർശിച്ച്, വായനക്കാരുടെ ധർമ്മാധർമ്മവിചാരം ഉത്തേജനംചെയ്യുവാൻ ശ്രമിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

പ്രണേതാവിന്റെ അകാലനിര്യാണത്താൽ (രാഹുഗ്രസ്തമായ ശരൽക്കാലചന്ദ്രനെന്നപോലെ) അപൂർണ്ണാവസ്ഥയിലിരിക്കുന്ന ശാരദയെക്കുറിച്ച് ഇപ്പോൾ എഴുതേണ്ടതു് ഒരു നിരൂപണമല്ല, പ്രരോദനമാണ്. എന്നാലും ഈ കഥാശകലത്തിന്റെ നിരുപമമായ മാഹാത്മ്യം അതിനെ അപ്രസ്തുതകോടിയിൽ സംത്യജിക്കുവാൻ ഇതെഴുതുന്നയാളെ അനുവദിക്കുന്നില്ല.

'ശാരദ' ഒരു വ്യവഹാരകഥയാണെന്നു ഗ്രന്ഥകാരൻ ഒരിടത്തു വാച്യമായിത്തന്നെ നമ്മെ ധരിപ്പിക്കുന്നുണ്ടു്. ന്യായാധികൃതമണ്ഡലത്തെയും അതിനെ ആശ്രയിച്ചു് ഉപജീവിക്കുന്ന വക്കീലന്മാർ, ഗുമസ്തന്മാർ, നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്മാർ, വ്യവഹാരകാര്യസ്ഥന്മാർ, വ്യവഹാരപ്രിയന്മാരായ കുടുംബികൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ളവരേയും കുറിച്ചു് ഉദ്യോഗകാലത്തു സംഭരിച്ചിരുന്ന പരിജ്ഞാനം കലാമാർഗ്ഗമായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുത്തുവാനാണു ചന്തുമേനോൻ നിശ്ചയിച്ചതു്. ഒരു വ്യവഹാരം കൂടാതെ ഈ കഥ സമാപിതമാകുവാൻ പാടുണ്ടോ എന്നുള്ള കാര്യം സംശയാസ്പദമാണു്. ശാരദ പൂഞ്ഞാടത്തിലെ സന്തതിയാണെന്നുള്ളതിനു് അപ്രതിഷേധ്യവും പ്രത്യക്ഷവുമായ തെളിവു് ഒന്നുംതന്നെയില്ല. അങ്ങനെയൊന്നുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, ലോകതന്ത്രജ്ഞനല്ലെങ്കിലും ബുദ്ധിമാനായ രാമൻമേനോൻ അതു് അറിയാതിരിക്കുകയില്ലായിരുന്നു. മിസ്റ്റർ അന്തപ്പായിയുടെ ശാരദാപൂരണത്തിൽ കാണിച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ രാമൻമേനോൻ, കല്യാണിയമ്മ, ശാരദ ഇവർ മൂവരുംചേർന്നുള്ള ഒരു ഫോട്ടോ ഉണ്ടെന്നു രാമൻമേനോനു് അറിവുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ, ശാരദ പൂഞ്ഞാടത്തിലെ സന്തതിയാണെന്നുള്ളതിനു വേറെ തെളിവൊന്നും ആവശ്യമില്ല. പക്ഷേ, ഇത്ര അനിഷേധ്യമായ ഒരു സാക്ഷ്യം ഉണ്ടെന്നു വിശ്വസിക്കുവാൻ ഒന്നാം ഭാഗത്തിൽ ന്യായം കാണുന്നില്ല. ശങ്കുവാര്യരും പാൽനരയില്ലത്തെ ത്രിവിക്രമൻനമ്പൂതിരിയും കല്യാണിയമ്മയെ പുത്രിയോടുകൂടി കാശിയിൽവെച്ചു കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. ശാരദ കല്യാണിയമ്മയുടെ പുത്രിയാണെന്നു വൈത്തിപ്പട്ടർക്കും അറിയാം. വാദിപക്ഷക്കാരനായ ശങ്കരന്റെ മൊഴിക്കു കോടതിയിൽ വലിയ വിലയുണ്ടാവുകയില്ലല്ലോ. ഇപ്രകാരമിരിക്കെ, ഒരു വ്യവഹാരംകൂടാതെ കഥാനിർവ്വഹണം സാധിക്കുവാൻ പ്രയാസമാണെന്നു വരുന്നു. പൂഞ്ഞാടത്തിലെ പരമശത്രുവായ ഉദയന്തളി തിരുമുല്പാട്ടിലേക്കു് അന്യായം കൊടുക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ സന്തോഷമല്ലാതെ മറ്റൊന്നും ഉണ്ടാവാൻ വഴിയില്ല. മാത്രമല്ല, കഥയുടെ പല ഭാഗങ്ങളിൽനിന്നും വ്യവഹാരം അത്യാസന്നമാണെന്നു പ്രതീക്ഷി

ക്കവാൻ വായനക്കാർക്ക് അവകാശം ലഭിക്കുന്നുണ്ട്. വായനക്കാരുടെ പ്രതീക്ഷയെ അകാരണമായി പ്രചോദിപ്പിക്കുകയെന്ന അകൃത്യം ചന്തുമേനോനെപ്പോലെ രചനാകുശലനായ ഒരു നോവൽകർത്താവിനു വിഹിതമല്ലല്ലോ. തന്നിമിത്തം കോടതികയറാതെ കാര്യം സഫലമാകുകയില്ലെന്നു് ഊഹിക്കുവാൻ കാരണമുണ്ട്.* പക്ഷേ, കോടതികയറിയാൽ വേറൊരു ദുർഘടമുണ്ട്. വ്യവഹാരത്തിൽ ഒരു കക്ഷിക്കു പരാജയം തീർച്ചയാണെന്നുതന്നെ സങ്കല്പിക്കാം. സർവ്വവന്ദ്യനും സത്യവാദിയുമായ ശങ്കുവാര്യർ എടത്തിലെ പ്രതാപം തല്ക്കാലം വിസ്മരിച്ച് ശാരദയ്ക്കു് അനുകൂലമായി സാക്ഷിപറയുകയും ശാരദയുടെ പക്ഷം ജയിക്കുകയുംചെയ്താൽ, എടത്തിലേക്കു വലിയ അവമാനമായി. ഈ അവമാനം പരമാർത്ഥത്തിൽ എടത്തിലെ സന്തതിയായ ശാരദയ്ക്കും ബാധകമാണ്. താൻനിമിത്തം അവമാനിതമായ മാതൃകുടുംബത്തിൽ ശാരദ ഒരംഗമായി സ്വീകരിക്കപ്പെട്ടാൽത്തന്നെയും, അവിടെ സൈ്വരവാസം ചെയ്യുന്നതു് എങ്ങനെയാണ്? ബലാല്ക്കാരേണ എന്നവണ്ണം കുടുംബപ്രവേശംചെയ്യുന്ന ആ ബാലികയെ എടത്തിലുള്ളവർ ഒരു ശത്രുവായിട്ടല്ലയോ പരിഗണിക്കുക? പ്രത്യുത, ശാരദയ്ക്കു വ്യവഹാരത്തിൽ പരാഭവം സംഭവിച്ചാൽ—എന്നുവച്ചാൽ, ശാരദ എടത്തിലെ സന്താനമല്ലെന്നു വിധിക്കപ്പെട്ടാൽ—അസത്യത്തിനു വിജയം ലഭിക്കുന്നു. ഇതു് അത്യധികം ദുസ്സഹമല്ലയോ? ഒരുവേള, ശാരദയ്ക്കു കോടതിയിൽ പരാജയം നേരിട്ടാൽത്തന്നെയും, എടത്തിലുള്ളവർ പ്രതിപക്ഷിയുടെ പരമാർത്ഥം മനസ്സിലാക്കി, പുത്രിയിൽ പ്രതിബിംബിക്കുന്ന മാതൃസാരൂപ്യം തിരിച്ചറിഞ്ഞു്, സദ്ഗു

---

* ചന്തുമേനോൻ 'ശാരദ' എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്ന കാലത്തു് ആ ദ്ദേഹത്തെ കൂടെക്കൂടെ സന്ദർശിക്കാറുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നമ്പീശൻ ഇതെഴുതുന്നയാളോടു പറഞ്ഞ സംഭവം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഒരിക്കൽ നമ്പീശൻ മേനോനെ സന്ദർശിച്ചപ്പോൾ, അദ്ദേഹം തനിച്ചിരുന്നു് എന്തോ ആലോചിച്ചു ചിരിക്കുന്നതു കണ്ടു. "എന്താ ചിരിക്കണേ?" എന്നു് ആഗതൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ "എടത്തിലെ അച്ഛനെ കൂട്ടിൽ കയററി വിസ്തരിക്കുമ്പോൾ അയാളുടെ ഭാവം ഞാനങ്ങനെ ആലോചിക്കുകയായിരുന്നു," എന്നായിരുന്നു മറുപടി.

ണസമ്പന്നയായ ആ ബാലികയെ എടത്തിൽ സ്വീകരിക്കണമെന്നായിരുന്നോ ഗ്രന്ഥകാരൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതു്? ആരറിഞ്ഞു?

പരിണാമവിമൎശനത്തിൽ കൃഷ്ണനു് ഒരു ഗണനീയ സ്ഥാനം ഗ്രന്ഥകൎത്താവു് ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. ശാരദ ഒരു മുസൽമാൻകുട്ടിയാണെന്നുള്ള വ്യാജപ്രസ്താവം പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനു വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഉപകരണമായി വൎത്തിക്കുന്നതു കൃഷ്ണനാണു്. ഈ കൃഷ്ണൻ ബുദ്ധിയില്ലാത്ത ഒരു ദുഷ്ടച്ചെറുക്കനാണെന്നു ചന്തുമേനോൻ നമ്മോടു പറയുന്നുണ്ടു്. 'ബുദ്ധിയില്ലാത്ത' എന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു്, പട്ടരുടെ ഉപദേശമനുസരിച്ചല്ലാതെ സ്വമേധയാ എന്തെങ്കിലും ദുഷ്കൎമ്മം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള തന്ത്രവിദഗ്ദ്ധതയോ ധൃഷ്ടതയോ അവനു് ഇല്ലെന്നും, ഭീഷണികൊണ്ടോ സാമദാനാദി ഉപായങ്ങൾകൊണ്ടോ അവനെ പാട്ടിലാക്കി പട്ടർക്കെതിരായി പ്രവൎത്തിപ്പിക്കുവാൻ സാധിക്കുന്നതാണെന്നും നാം മനസ്സിലാക്കണം. ഇപ്രകാരമായിരിക്കെ, വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ കാപട്യകൂടം തച്ചുടയ്ക്കുവാൻ കൃഷ്ണൻതന്നെ ഒരു ഉപകരണമായിത്തീരുക അസംഭവ്യമല്ല. പട്ടരുടെ കുതന്ത്രങ്ങൾ വെളിയിൽച്ചാടിക്കുന്നതിനു് ആയാളുടെ ആജ്ഞാകാരനായ കൃഷ്ണനെ നിയോഗിക്കുവാനായിരുന്നോ ഗ്രന്ഥകൎത്താവിന്റെ ഉദ്ദേശ്യം? പട്ടർ അന്യരുടെ നേൎക്കു പ്രയോഗിക്കുന്ന ആയുധംതന്നെ ആയാളുടെ നാശകാരണമായിത്തീരുന്നപക്ഷം, സ്വഭാവവും പരിണാമവും തമ്മിലുള്ള ഹേതുഫലബന്ധം സ്പഷ്ടമാകുന്നതാണു്. ഇപ്രകാരം ചെയ്യാതെ വൈത്തിപ്പട്ടരെ ശിക്ഷിക്കുവാൻ മാത്രം ഒരു ജാക്സൺധാരയേയും പേനായേയും സങ്കല്പിച്ചു കഥയോടു യാതൊരു ബന്ധവുമില്ലാത്ത ഒരു ബ്ടളരുടെ ലക്ഷ്യംപിഴച്ച വെടിയേററു് ആ പരമദ്രോഹി യദൃച്ഛയാ അപമൃതനാകുന്നതായി വിവരിക്കുവാൻ ചന്തുമേനോൻ തീൎച്ചയായും കരുതിയിട്ടില്ലായിരുന്നു. വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ശിക്ഷ ആയാളുടെ അധൎമ്മവൃത്തിയിൽനിന്നുതന്നെ ഉത്ഭവിക്കണം. ദുഷ്ടത അതിന്റെ പരമാവധി പ്രാപിച്ചു്, ഈശ്വരനും മനുഷ്യനുംകൂടി ദുസ്സഹമായിത്തീരുമ്പോൾ, അതിന്റെ പ്രത്യാ

ഘാതത്താൽ ദുഷ്ടൻ ദണ്ഡിതനായിത്തീരുകയാണു വേണ്ടതു്. എന്നാൽമാത്രമേ വായനക്കാർക്കു ലോകനീതിയെക്കുറിച്ചു വിശ്വാസമുണ്ടാകുകയുള്ളു.

ഇങ്ങനെയുള്ള സന്ദേഹങ്ങളിൽ നമുക്കു് ആധാരമായി ചില അഭ്യൂഹങ്ങളല്ലാതെ മറ്റൊന്നുമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു് ഈ വിമർശനം ഒരു അജ്ഞതാപ്രകടനംമാത്രമാണു്. കഥാനായകൻ ആരാണെന്നുള്ളതുപോലും വിവാദവിഷയമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്കു്, മറ്റുള്ള അന്വേഷണങ്ങളും വ്യർത്ഥംതന്നെ. എന്നാലും നായകനെക്കുറിച്ചുള്ള വാദം അടിസ്ഥാനരഹിതമാണെന്നു പറയാം. രാമൻമേനോൻ ശാരദയെ മലയാളത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയതു് പുത്രിയെ യോഗ്യനായ ഒരു ഭർത്താവിന്റെ രക്ഷയിൽ സമർപ്പിച്ചു ഭാഗ്യവതിയായി കാണുന്നതിനായിരുന്നുവെന്നു് ഗ്രന്ഥത്തിൽ പറയുന്നുണ്ടു്. നായകസൃഷ്ടിചെയ്യാതെ ഒന്നാംഭാഗം അവസാനിച്ചു എന്നു വരുന്നതല്ലല്ലോ. ശങ്കരൻ വിശ്വസ്തനും ബുദ്ധിമാനുമായ ഒരു കാര്യസ്ഥനാണു്. പക്ഷേ, ആയാളെ ശാരദയുടെ ഭാവിവരനായി ഗ്രന്ഥകാരൻ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നുവെന്നു വിചാരിക്കുവാൻ മതിയായ ലക്ഷ്യമില്ല. രാമൻമേനോൻ തീർച്ചയായും അങ്ങനെ നിശ്ചയിച്ചിട്ടില്ലതന്നെ. മാത്രമല്ല, മന്മഥോപമനായ മറ്റൊരു യുവാവിനെ ചന്തുമേനോൻ രംഗത്തിറക്കിയിട്ടുണ്ടുതാനും. കൃഷ്ണമേനോൻ, ഉൽകൃഷ്ടകുലജാതനും വിദ്യാസമ്പന്നനും സുശീലനും സുഭഗനുമായ ഒരു യുവരത്നമാണു്. ഇത്രമാത്രം ആകാരസൗഷ്ഠവവും ഇരുപത്തിനാലു വയസ്സും ഉള്ള ഒരു യുവധീമാനു ശാരദയെ വിവാഹം ചെയ്യുകയെന്നല്ലാതെ മറ്റെന്താണു് ഈ കഥയിൽ കരണീയമായിട്ടുള്ളതു്?

കൃഷ്ണമേനോൻ മുതലായ പാത്രങ്ങളെ വിധാനംചെയ്തപ്പോൾ ഗ്രന്ഥകർത്താവു് അവയ്ക്കു കഥയിൽ നിയതമായ ഒരു പ്രവൃത്തിപദ്ധതിയും കല്പിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നിരിക്കണം. കഥാപാത്രങ്ങളെല്ലാം അനുപേക്ഷണീയങ്ങളാണെന്നു മാത്രമല്ല, അവ ഓരോന്നും സവിശേഷം സജീവവുമായിരിക്കുന്നു. ചന്തുമേനോന്റെ കല്പനാസന്താനങ്ങൾക്കു് അനന്യദൃശ്യമായ പ്രത്യേകതയുണ്ടു്. അവ നമ്മുടെ പൂർവ്വസ്മരണക

ളെ കൂടെക്കൂടെ ഉണൎത്തുന്നു. കുഞ്ഞൻമേനോൻ, വൈത്തിപ്പട്ടർ, ശങ്കുവാര്യർ മുതലായ പാത്രങ്ങൾ ചിരപരിചിതങ്ങളായ മിത്രങ്ങളെപ്പോലെയാണു നമുക്കു അനുഭവപ്പെടുന്നതു്. വൈത്തിപ്പട്ടരെപ്പോലെയുള്ള ഒരു സൽപ്പട്ടർഷിക്കാരനെ ഇതെഴുതുന്നയാൾക്കു നല്ല പരിചയമാണു്. അപ്രകാരം തന്നെ മറ്റെല്ലാ പാത്രങ്ങളും യഥാൎത്ഥലോകത്തിലുള്ള മനുഷ്യരുടെ പ്രതിരൂപങ്ങളാണെന്നുള്ള ഒരു വ്യാമോഹം സകാരണമായോ അകാരണമായോ നമ്മുടെ മനസ്സിൽ ജനിക്കുന്നുണ്ടു്. എന്നാൽ പ്രസ്തുത പാത്രങ്ങളൊന്നും വൎഗ്ഗീയങ്ങളായ സാമാന്യലക്ഷണങ്ങളുടെ സങ്കരമല്ല. ചില വിശേഷലക്ഷണങ്ങൾ അവയെ പ്രത്യേക വ്യക്തികളാക്കുന്നുണ്ടു്. കുഞ്ഞൻമേനോനോടു് ഏകദേശസമാനരായി അനവധി നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്മാർ ഉണ്ടായിരിക്കാമെങ്കിലും, കുഞ്ഞൻമേനോൻ ഒന്നേയുള്ളു. അയാൾക്കു പ്രത്യേകവും അന്യാദൃശവുമായ ഒരു സ്വഭാവവിശേഷമുണ്ടു്. ഇതാണു് അയാളെ മററു നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്മാരിൽനിന്നു ഭിന്നനാക്കുന്നതു്. സാമാന്യലക്ഷണങ്ങൾക്കുപുറമേ ഓരോ മനുഷ്യനുമുള്ള ഗുണവിശേഷങ്ങൾ ചന്തുമേനോന്റെ കഥാപാത്രങ്ങൾക്കും ഉണ്ടെന്നുള്ളതു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിസ്തുലമായ കല്പനാചാതുര്യത്തിന്റെ പ്രത്യേകലക്ഷണമാകുന്നു.

ഗ്രന്ഥത്തിൽനിന്നു പ്രശംസാൎത്ഥം വേർപെടുത്തുവാൻ പാടില്ലാത്തതായി, ചന്ദ്രികാപ്രവാഹംപോലെ അപരിമേയമായി, കഥയിൽ ആദ്യന്തം, എള്ളിൽ എണ്ണയെന്നപോലെ, ലീനമായിരിക്കുന്ന മറെറാരു ഗുണം ചന്തുമേനോന്റെ ഹാസ്യപ്രയോഗമാകുന്നു. ഹാസ്യം ഏതിലാണു്, എവിടെയാണു്, എങ്ങനെയാണു്, എന്നുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ വ്യൎത്ഥമാണു്. ഉദ്യാനവാതത്തിന്റെ സൗരഭ്യംപോലെ അതു നമ്മുടെ മാനസേന്ദ്രിയങ്ങളെ ആനന്ദപരവശങ്ങളാക്കുന്നു, എന്നല്ലാതെ മറെറാന്നും അതിനെക്കുറിച്ചു തീൎത്തുപറയുവാനില്ല. ഹാസ്യം കഥാസ്വരൂപത്തോടു ഗാഢസംപൃക്തമായതിനാൽ, ഉദാഹരണങ്ങൾ കാണിക്കുന്നതുകൊണ്ടും ഫലമില്ല. വക്കീലന്മാരുടെ 'കൊളമ്പ്'—അഥവാ "കൊളബ്ബ്"—മുതലായ വിവരണങ്ങൾ സുപ്രസിദ്ധങ്ങ

ളാണല്ലോ. എന്നാലും ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമെങ്കിലും എങ്ങനെയാണു് ഉദ്ധരിക്കാതിരിക്കുന്നതു്?

''സക്കാരുദ്യോഗം, കച്ചവടം, കൃഷി, ഗൃഹസ്ഥവൃത്തി, വിദ്യാപരിശ്രമം, കൈവേലപ്രവൃത്തികൾ, കൂലിപ്പണി, തീൎത്ഥാടനം, പിച്ചയെടുക്കൽ, മുതലായ യാതൊരു വ്യാപാരങ്ങളിലും ക്രമമായും ശരിയായും പ്രവേശിക്കാതെയും, അധികകാലം കോടതികളിൽ വ്യവഹാരകാര്യങ്ങളിൽ പരിചയിച്ചു്, വ്യവഹാരത്തിൽ അത്യന്തം രസം പിടിച്ചു്, പൂൎവ്വാർജ്ജിതമായി വല്ല സ്വത്തുക്കളും തനിക്കുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ അതു വ്യവഹാരഭ്രാന്തിനാൽ നശിപ്പിച്ചു ദിവസവൃത്തിക്കു നല്ല ബുദ്ധിമുട്ടോടുകൂടി, വല്ല കാര്യങ്ങളിലും മദ്ധ്യസ്ഥം പറഞ്ഞും, വ്യവഹാരങ്ങൾ നടത്തുന്നതിൽ വക്കീലന്മാരുടെ ഉപദേഷ്ടാവായും, വല്ല മുറിവാചകങ്ങളും പഠിച്ചു് ഹരിജികൾ, ആധാരങ്ങൾ, തറവാട്ടുകരാറുകൾ മുതലായതു് എഴുതുന്നതിൽ ബഹുസമൎത്ഥൻ എന്നു് അറിവില്ലാത്താളുകളെ ധരിപ്പിച്ചും, ധനപുഷ്ടിയും ജനപുഷ്ടിയും ഉള്ള തറവാടുകളിൽ കടന്നുകൂടി കുടുംബച്ഛിദ്രവും നാശവും ഉണ്ടാക്കിയും, നാട്ടിൽ വ്യവഹാരങ്ങൾ വദ്ധിപ്പിച്ചും കാലക്ഷേപം ചെയ്യുന്ന ഒരു മനുഷ്യനു് ഞാൻ 'നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ' എന്ന പേർ കൊടുക്കുന്നു. മേല്പറഞ്ഞ കരിപ്പാട്ടിൽ കുണ്ടുൻമേനോൻ ഈവിധമുള്ള നാട്ടുകാര്യസ്ഥനാകുന്നു....സൂക്ഷ്മത്തിൽ വളരെ വലച്ചിലിൽ ആയിരുന്ന തന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി എങ്കിലും, ഒരു വെളുത്ത മുണ്ടും, തോൎത്തുമുണ്ടും, ഒരു ചൂരൽവടിയും, പഴയ രണ്ടു ചെരിപ്പും, കാലപ്പഴക്കത്താൽ ആദ്യത്തെ ആകൃതിയും വൎണ്ണവും ഏതാണ്ടു് മാറിവശായ ഒരു പട്ടുകുടയും, കാര്യസ്ഥതയാൽ സഹജമെന്നപോലെ ആയിത്തീൎന്നിരിക്കുന്ന തന്റെ ഗംഭീരഭാവവും, ധാർഷ്ട്യാതിരേകമായ വാക്കുകളും കൂടാതെ കുണ്ടുൻമേനോനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ ദുഷ്കാലത്തിലും ആരും പുറത്തു കാണാറില്ല. ധാർഷ്ട്യവും ഗൎവ്വംനിമിത്തം, ഉള്ള വിലകൂടി ക്ഷണത്തിൽ ഇല്ലാതെയായിപ്പോവുമെന്നു ശങ്കിച്ചു് തന്റെ കഷ്ടദശയെക്കുറിച്ചും ബുദ്ധിമുട്ടുകളെക്കുറിച്ചും ആരോടും കുണ്ടുൻമേനോൻ പറയാറില്ല. വല്ല ക്രുദ്ധ

മനസ്സുകളായ മനുഷ്യർ തന്റെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയെ കുറിച്ചു പരിതാപപ്പെട്ടു കുണ്ടൻമേനോനോടു വല്ലതും പറഞ്ഞാൽ, അതു തനിക്കശേഷം രസമാവുകയില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ചിലപ്പോൾ ശുണ്ഠിക്കുകൂടി കാരണമായി വരുമാറാണ്. ഇങ്ങനെയാണ് ഈ കാര്യസ്ഥന്റെ പ്രകൃതം.''

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം

കല്യാണിഅമ്മ:—നിങ്ങറം ഈ നിസ്സഹായമായ സ്ഥിതിയിൽ ആയല്ലോ. എന്റെ രോഗം ഭേദമാവുമെന്ന തോന്നുന്നില്ലാ. ഞാൻനിമിത്തം നിങ്ങറംക്ക വലിയ ഒരു ഭാരവും വന്നുചേൎന്നു. എന്തുചെയ്യാം, നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ.

രാമൻമേനോൻ:—ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു് എന്താണു്? നിണക്കു് ഈ ദീനംനിമിത്തം അപകടം ഒന്നും വരാൻ സംഗതിയില്ല. രണ്ടുനാലു ദിവസങ്ങറംക്കുള്ളിൽ ദേഹസൗഖ്യം വന്നു് നമ്മറംക്ക സുഖമായി ഇവിടെനിന്നു് പുറപ്പെട്ടു് നാട്ടിൽ ചെന്നുചേരാം. നീ മനസ്സിനെ ഇങ്ങനെ വിഷാദിപ്പിക്കരുതു്. രോഗിക്ക മനസ്സിന്നു സുഖക്കേടോ ഭയമോ ഉണ്ടാവുന്നതു രോഗവൎദ്ധനയ്ക്കു ഹേതുവായിവരും.

കല്യാണിഅമ്മ:—എനിക്ക ഭയം യാതൊന്നിലുമില്ല. മനസ്സിന്നു സുഖക്കേടുണ്ടാവുന്നതിന്നു് എന്താണു നിവൃത്തി? എനിക്ക മലയാളത്തിൽ ചെന്നുചേരണമെന്നു് അശേഷം ആഗ്രഹമില്ല. നിങ്ങളുടെകൂടെ ഇരിക്കുമ്പോറം എല്ലാ സ്ഥലവും സ്വദേശംപോലെതന്നെ എനിക്ക തോന്നുന്നു. എന്റെ ദീനം ഭേദമായി ഇവിടെനിന്നു നമ്മറംക്ക പുറപ്പെടാറാവുമെന്നു് എനിക്ക തോന്നുന്നില്ല. ശാരദയെ വിചാരിച്ചിട്ടല്ല ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നതു്. ശാരദയെപ്പററി നിങ്ങറം ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോറം എനിക്ക യാതൊരു സംഗതിയിലും വ്യസനിപ്പാനാവശ്യമില്ല. എന്നാൽ എനിക്ക നിങ്ങളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി ഓൎത്തിട്ടാണു വ്യസനം. നിങ്ങറം രോഗിയായിത്തീൎന്നു. ഇങ്ങനെ വരാവുന്ന കാലത്തു് ഉപയോഗിപ്പാൻ സമ്പാദിച്ചുവെച്ചിരുന്ന ധനം ഒക്കെയും നശിച്ചു. അനന്യഗതിയായ ഒരു പെങ്കുട്ടിയെ

മനസ്സുകളായ മനുഷ്യർ തന്റെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയെ കുറിച്ചു പരിതാപപ്പെട്ടു കണ്ടൻമേനോനോടു വല്ലതും പറഞ്ഞാൽ, അതു തനിക്കശേഷം രസമാവുകയില്ലെന്നു മാത്രമല്ല, ചിലപ്പോഴാം ശുണ്ഠിക്കുകൂടി കാരണമായി വരുമാറാണു്. ഇങ്ങനെയാണു് ഈ കാര്യസ്ഥന്റെ പ്രകൃതം.''

ഒന്നാം അദ്ധ്യായം

കല്യാണിഅമ്മ:—നിങ്ങൾ ഈ നിസ്സഹായമായ സ്ഥിതിയിൽ ആയല്ലോ. എന്റെ രോഗം ഭേദമാവുമെന്നു തോന്നുന്നില്ലാ. ഞാൻനിമിത്തം നിങ്ങൾക്കു വലിയ ഒരു ഭാരവും വന്നുചേൎന്നു. എന്തുചെയ്യാം, നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ.

രാമൻമേനോൻ:—ഇങ്ങനെ പറയുന്നതു് എന്താണു്? നിണക്കു് ഈ ദീനംനിമിത്തം അപകടം ഒന്നും വരാൻ സംഗതിയില്ല. രണ്ടുനാലു ദിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ദേഹസൗഖ്യം വന്നു് നമ്മൾക്കു സുഖമായി ഇവിടെനിന്നു് പുറപ്പെട്ടു് നാട്ടിൽ ചെന്നുചേരാം. നീ മനസ്സിനെ ഇങ്ങനെ വിഷാദിപ്പിക്കരുതു്. രോഗിക്കു മനസ്സിന്നു സുഖക്കേടോ ഭയമോ ഉണ്ടാവുന്നതു രോഗവൎദ്ധനയ്ക്കു ഹേതുവായിവരും.

കല്യാണിഅമ്മ:—എനിക്കു ഭയം യാതൊന്നിലുമില്ല. മനസ്സിന്നു സുഖക്കേടുണ്ടാവുന്നതിന്നു് എന്താണു നിവൃത്തി? എനിക്കു മലയാളത്തിൽ ചെന്നുചേരണമെന്നു് അശേഷം ആഗ്രഹമില്ല. നിങ്ങളുടെകൂടെ ഇരിക്കുമ്പോൾ എല്ലാ സ്ഥലവും സ്വദേശംപോലെതന്നെ എനിക്കു തോന്നുന്നു. എന്റെ ദീനം ഭേദമായി ഇവിടെനിന്നു നമ്മൾക്കു പുറപ്പെടാറാവുമെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. ശാരദയെ വിചാരിച്ചിട്ടല്ല ഞാൻ വ്യസനിക്കുന്നതു്. ശാരദയെപ്പററി നിങ്ങൾ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ എനിക്കു യാതൊരു സംഗതിയിലും വ്യസനിപ്പാനാവശ്യമില്ല. എന്നാൽ എനിക്കു നിങ്ങളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി ഓൎത്തിട്ടാണു വ്യസനം. നിങ്ങൾ രോഗിയായിത്തീൎന്നു. ഇങ്ങനെ വരാവുന്ന കാലത്തു് ഉപയോഗിപ്പാൻ സമ്പാദിച്ചുവെച്ചിരുന്ന ധനം ഒക്കെയും നശിച്ചു. അനന്യഗതിയായ ഒരു പെങ്കുട്ടിയെ

സംരക്ഷണംചെയ്തു വളർത്തേണ്ടുന്ന ഭാരവും നിങ്ങളിൽവന്നു ചേൎന്നു. ഈ സ്ഥിതിയിൽ എന്നാൽമാത്രമാണു നിങ്ങൾക്കു വല്ല സഹായങ്ങളും എനി ഉണ്ടാവാനുള്ളതു്. അതും ഇപ്പോൾ ദൈവം ഇല്ലാതെ ചെയ്യുന്നതായാൽ കഷ്ടം.

ഇത്രത്തോളം പറയുമ്പോഴേക്ക കല്യാണിഅമ്മ വ്യസനത്താൽ ഗൽഗദാക്ഷരങ്ങളായി സംസാരിപ്പാൻ കേവലം പാടില്ലാതെ ആയി കരഞ്ഞു. രാമൻമേനോന്റെ ഹൃദയത്തിൽ ഉണ്ടായ പരിതാപത്തെക്കുറിച്ചു് എങ്ങനെ പറയാം! അദ്ദേഹത്തിനും ഒരക്ഷരം സംസാരിപ്പാൻ പാടില്ലാതെ കുറെ നിമിഷങ്ങൾ തന്റെ പ്രാണപ്രിയ ആയ ഭാൎയ്യയുടെ മുഖത്തേക്ക കണ്ണുനീർ വാൎത്തുംകൊണ്ടു നോക്കി.

''നി ഇങ്ങനെ വ്യസനിച്ചു പറയുന്നതു കേൾക്കുമ്പോൾ എന്റെ മനസ്സു് ദഹിച്ചുപോകുന്നു. കാരണമില്ലാതെ നീ എന്നെ ഇങ്ങനെ വ്യസനിപ്പിക്കൊല്ലെ. എനിക്കു് ഇതുവരെ വന്ന സകല കഷ്ടങ്ങളിലും വ്യസനശാന്തി നീ ഒരു ദേഹം നിമിത്തമാണു് ഉണ്ടായിട്ടുള്ളതു്. ഞാൻ എത്ര തന്നെ നിർഭാഗ്യവാനും പാപിയും ആയിരുന്നാലും എനിക്കു് ഇങ്ങനെ ഒരു അത്യന്തകഠിനസങ്കടം ദൈവം വരുത്തുകയില്ല എന്നുതന്നെ ഞാൻ ഉറപ്പായി വിശ്വസിക്കുന്നു. അത്ര നിൎദ്ദയമായി ഒരു പ്രാണിയോടും ഇത്ര കാരുണ്യമുള്ള ദൈവം ചെയ്യുകയില്ല. നീ വെറുതെ വ്യസനിക്കരുതെ.''

ഈ സംഭാഷണം ഉണ്ടായതിന്റെ രണ്ടാംദിവസം 'ഇത്ര കാരുണ്യമുള്ള ദൈവം അത്ര നിൎദ്ദയമായി' തന്നെ ചെയ്തു. കല്യാണിഅമ്മ ശാരദ എന്നു പേരായ തന്റെ പെൺകിടാവിനെ അതിന്റെ അച്ഛൻ രാമൻമേനോൻവശം വിട്ടു പരലോകം പ്രാപിക്കകയുംചെയ്തു.

രാമൻമേനോനും മകൾ ശാരദയും കഠിനമായ വ്യസനത്തിൽ ആയി. കൈയിൽ രൊക്കം ഉണ്ടായിരുന്ന രണ്ടായിരത്തിൽചില്വാനം ഉറുപ്പികയും കല്യാണിഅമ്മെക്കു താൻ ഉണ്ടാക്കിച്ചുകൊടുത്തതും അവളുടെ സ്വന്തം വകയും ആയ അഞ്ഞൂറായിരം ഉറുപ്പികയുടെ സ്വൎണ്ണാഭരണങ്ങളും ശാരദക്കു കൊടുത്ത സ്വല്പം ചില പണ്ടങ്ങളും മാത്രമാണു് അപ്പോൾ രാമൻമേനോൻപക്കൽ ഉണ്ടായിരുന്ന സ്വത്തു്.

ഏതെങ്കിലും തന്റെ കുട്ടിയെ വിചാരിച്ചു രാമൻമേനോൻ വളരെ വിഷാദം തുടങ്ങി. സ്വരാജ്യമായ മലയാളത്തിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങുന്നതോ നല്ലതു്, അതല്ല പരദേശങ്ങളിൽതന്നെ വല്ല ദിക്കിലും താമസിക്കുന്നതോ എന്നിങ്ങനെ വിചാരിച്ചും സംശയിച്ചും വിഷാദിച്ചും മരിച്ചുപോയ തന്റെ പ്രാണവല്ലഭയെ ഓൎത്തു കരഞ്ഞും ശാരദ വ്യസനിക്കുമ്പോൾ ധൈൎയ്യം നടിച്ചും തന്റെ നേത്രരോഗം നിമിത്തം തനിക്കു സംഭവിച്ച പരാധീനതയെ ഓൎത്തും രാമൻമേനോൻ ദുസ്സഹമായ സങ്കടത്തോടെ രാമേശ്വരത്തിൽതന്നെ തന്റെ ഭാൎയ്യയുടെ മരണശേഷം ഒരുമാസത്തോളം ഒന്നും ചെയ്‌വാൻ ഉറയ്ക്കാതെ ശരീരത്തിലും മനസ്സിലും ഒരുപോലെ അന്ധനായി താമസിച്ചു.

ശാരദ എന്ന കുട്ടിക്കു് ഇക്കാലം പതിനൊന്നു വയസ്സുപ്രായമാണു്. ഇവൾ അതിബുദ്ധിയും കാഴ്ചയിൽ അതിസൗന്ദൎയ്യവും ഉള്ള ഒരു പെൺകിടാവായിരുന്നു. തന്റെ അമ്മയുടെ മരണത്തിലും അച്ഛന്റെ കഠിനമായ വ്യസനത്തിലും ഈ പെൺകിടാവിനുണ്ടായ സങ്കടം ഇന്നപ്രകാരമെന്നു പറവാൻ പ്രയാസം. അച്ഛൻ കഠിനമായി വ്യസനിക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ ചിലപ്പോൾ താൻ അതിനു സമാധാനം ചെയ്‌വാൻ ശ്രമിക്കും. ചിലപ്പോൾ താനുംകൂടെ കരയും. ഇങ്ങനെ ഇവർ ദിവസങ്ങൾ കഴിക്കുംകാലം രാമൻമേനോൻ ഒരുരാത്രി ഊണ്കഴിഞ്ഞു് തന്റെ സമീപത്തിൽ കിടന്നു് ഉറങ്ങുന്ന ശാരദയുടെ അതികാന്തമായി വിളങ്ങുന്ന മുഖത്തെ നോക്കിക്കൊണ്ടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: "ഹാ ദൈവമേ! ഇത്ര കഠിനം ചെയ്യുന്നുവല്ലോ! എന്റെ മകൾ ഇങ്ങനെ നിസ്സഹായമായ സ്ഥിതിയിലായല്ലൊ. ഞാൻ എന്റെ കുട്ടിയേയുംകൊണ്ടു് എനി എന്താണു ചെയ്യേണ്ടതു് ഈശ്വരാ!"

ഈ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞ വാക്കു കുറെ ഉച്ചത്തിലായതിനാലും രാമൻമേനോന്റെ കണ്ണിൽനിന്നു പ്രവഹിക്കുന്ന ജലം തന്റെ ശരീരത്തിൽ വീണതിനാലും ശാരദ ഉണൎന്നു കുവലയങ്ങൾപോലെയുള്ള കണ്ണുകൾ മിഴിച്ചു നോക്കി. അച്ഛൻ അടുക്കെ ഇരുന്നു കരയുന്നതു കണ്ടു് ഉടനെ ശാരദ എഴു

ന്നേററു് അച്ഛനെ ആലിംഗനം ചെയ്തുംകൊണ്ടു പറയുന്നു: ''എത്ര ദിവസമായി അച്ഛൻ ഇങ്ങനെ കരയുന്നു. അമ്മ എനി നമ്മളുടെ അടുക്കെ വരികയില്ല, നിശ്ചയം, എന്നു് അച്ഛൻതന്നെ പറഞ്ഞുവല്ലൊ. പിന്നെ എന്തിനു കരയുന്നു? കരഞ്ഞിട്ടു് എന്തുകാര്യം?''

രാമൻമേനോൻ:- ശരിയാണു മകളെ; കരഞ്ഞിട്ടു് യാതൊരു കാര്യവുമില്ല. ഞാൻ നിന്റെ അമ്മയെ വിചാരിച്ചിട്ടല്ല കരഞ്ഞതു്. അവൾ സൗഖ്യത്തോടെ ഇപ്പോൾ സ്വർഗ്ഗത്തിൽ എന്നെ കാത്തുംകൊണ്ടു് ഇരിക്കുന്നുണ്ടു്. ഞാനും ഒടുവിൽ അവിടെ പോയി അവളുടെകൂടെ ഇരിക്കുകയും ചെയ്യും.

ശാരദ:—അപ്പോൾ ഞാനോ അച്ഛാ? അച്ഛനും പോവുന്നുവെങ്കിൽ എനിക്കു് ആരുണ്ടു്? അമ്മയും അച്ഛനും രണ്ടാളും പോയാൽ എനിക്കു് ആരും വേണ്ടേ?

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ രാമൻമേനോന്റെ ഹൃദയം ഇടിവെട്ടുപോലെ പൊട്ടി ഭേദിച്ചുപോയി എന്നുതന്നെ പറയാം. എന്തുചെയ്യും പാവം? മകളെ മടിയിൽ ഇരുത്തി മൂർദ്ധാവിൽ ചുംബിച്ചു. കണ്ണിൽനിന്നു കൊടുമഴ ചൊരിയുംപോലെ ജലം ചാടി. ഇങ്ങനെ കുറെ കഴിഞ്ഞശേഷം മകളോടു പറയുന്നു: ''എന്റെ മകളെ ഞാൻ ഒരിക്കലും വിട്ടുകളഞ്ഞു പോവുകില്ല. എന്റെ കുട്ടിയെ സുഖമായി ഒരു ദിക്കിൽതന്നെ താമസിപ്പിച്ചു് എനിയും വേണ്ടുന്ന വിദ്യാഭ്യാസം എല്ലാം ചെയ്യിപ്പിച്ചു യോഗ്യനായ ഒരു ഭർത്താവിന്റെ രക്ഷയിൽ സമർപ്പിച്ചശേഷമേ എനിക്കു് അമ്മയുടെ അടുക്കെ പോകണമെന്നാഗ്രഹമുള്ളു.''

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടശേഷം, ശാരദ കുറഞ്ഞൊന്നു വിചാരിച്ചിട്ടു പറയുന്നു: ''അച്ഛാ! എനിക്കും അമ്മയ്ക്കും മലയാളരാജ്യത്തു് ഒരു വീടുണ്ടെന്നു് അമ്മ എന്നോടു് ഒരുദിവസം പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. അതു് എവിടെയാണു്? അവിടെ നമ്മൾക്കു പോവരുതെ?''

രാമൻമേനോൻ ഈ ചോദ്യം കേട്ടശേഷവും ഒന്നും മിണ്ടാതെ കുട്ടിയുടെ മുഖത്തുനോക്കി കണ്ണീർ വാർത്തുംകൊണ്ടു തന്നെ ഇരുന്നു.

ശാരദ:–എന്താണ്, അച്ഛാ വീട് ഇല്ലെ? ഞാൻ വല്ല തിന്നും ശാഠ്യം പിടിച്ചാലും മററും ഓരോ കഥപറഞ്ഞ് അമ്മ എന്നെ സന്തോഷിപ്പിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു. ആ കൂട്ടത്തിൽ പറഞ്ഞതായിരിക്കും. അല്ലെ? എനിക്കു വീടില്ല. നിശ്ചയം. അതാണ് അച്ഛൻ എന്നെയുംകൊണ്ടു് ഇവിടെ തന്നെ പാൎക്കുന്നതു്.

രാമൻമേനോൻ:–എന്റെ മകൾക്കു മലയാളത്തിൽ വളരെ വിശേഷമായ വീടുണ്ടു്. അമ്മ പറഞ്ഞതു നേരാണ്. നിന്റെ അമ്മ ഒരിക്കലും കളവു പറക ഇല്ല. വീട് എന്റെ മകൾക്കുണ്ടു്.

എന്നു പറഞ്ഞു പിന്നെയും രാമൻമേനോൻ കല്യാണി അമ്മയെ ഓൎത്തും അശ്രുക്കൾ വാൎത്തും മകളുടെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി.

ശാരദ:–വീട് ഉണ്ടെങ്കിൽ നമ്മൾക്കു് അവിടെപ്പോയി പാൎക്കരുതെ? വീട് ഉണ്ടു് എന്നു പറഞ്ഞിട്ടു് അച്ഛൻ എന്തിനു കരയുന്നു?

രാമൻമേനോൻ എന്താണു കുട്ടിയോടു പറയേണ്ടതു് എന്നുള്ള ആലോചനയിൽ ആയി. ശാരദയ്ക്കു പതിനൊന്നു വയസ്സു പ്രായംമാത്രമേ ആയിട്ടുള്ളു. എങ്കിലും കുട്ടിയുടെ അറിവും ബുദ്ധിയുടെ ഗ്രഹണശക്തിയും കൂൎമ്മതയും അസാധാരണമായി ഉള്ളതാണെന്നു രാമൻമേനോനു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടു്. ശാരദ ഇതുവരെ തന്റെ അമ്മയുടെ പൂൎവ്വകഥയെപ്പററി ഒന്നും അറിക ഇല്ല. ഈ സമയം ആ കഥ പറഞ്ഞറിയിപ്പിക്കുന്നതിനാൽ ശാരദയ്ക്കു് അപ്പോൾ ഉള്ള വ്യസനത്തിനു് ആധിക്യത വരുന്നതല്ലാതെ വേറെ യാതൊരു പ്രയോജനവും ഉണ്ടാവുന്നതല്ലെന്നു സ്പഷ്ടമാണു്. കുട്ടി ഈ സംഗതിയെപ്പററി വിടാതെ ചോദ്യവും തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. വല്ല കളവും പറഞ്ഞു ധരിപ്പിക്കുന്നതിലും അബദ്ധമുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ 'എന്താണു കുട്ടിയോടു് ഉത്തരം പറയേണ്ടതു്, ഈശ്വരാ!' എന്നു രാമൻമേനോൻ വിചാരിച്ചു പരിഭ്രമിച്ചുവശായി.

ശാരദ:–എന്താണ് അച്ഛൻ ഒന്നും പറയാത്തതു്? വീ

ട്ടണ്ടെങ്കിൽ നമ്മാംക്കു് അങ്ങോട്ടു പോവരുതെ? നമ്മാംക്ക വീട്ടിൽ ആരും സഹായത്തിന്നു് ഇല്ലെ?

രാമൻമേനോൻ:—നമ്മാംക്ക വീട്ടിലേക്ക പോവാം.

ശാരദ:—അമ്മയ്ക്കു വീട്ടിൽ ആരും ഇല്ലെ? എന്താണു് അച്ഛൻ പറയാൻ മടിക്കുന്നതു്? കുട്ടികളോട്ട പറയരുതാത്തതാണെങ്കിൽ ഞാൻ അച്ഛനോട്ട ചോദിക്കുന്നില്ല.

രാമൻമേനോൻ:—വീട്ടിൽ വേണ്ടവരെല്ലാം ഉണ്ടു്. നമ്മാംക്കു് അങ്ങോട്ടു പോവാം. എന്റെ മകളോട്ടു് എല്ലാ വിവരവും ഞാൻ പറയാം.

ശാരദ:—എന്നെ എന്റെ വീട്ടുകാർ ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടുണ്ടോ?

രാമൻമേനോൻ:—ഇല്ലാ.

ശാരദ:—പിന്നെ നമ്മാം അവിടെ ചെന്നാൽ അവർ നമ്മളെ അറിയുമോ?

രാമൻമേനോൻ കുട്ടിയുടെ ചോദ്യങ്ങാംനിമിത്തം വലിയ വലച്ചിലിൽ ആയി.

ശാരദ:—നമ്മളെ കണ്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ നമ്മളെ അവരറിയുമോ?

രാമൻമേനോൻ:—അറിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ വിവരങ്ങാം പറഞ്ഞറിയിക്കാമല്ലൊ.

ശാരദ:—എന്തു വിവരങ്ങളാണു പറയുവാനുള്ളതു്? എനിക്ക കേംക്കാമോ? എന്നോട്ട പറയാമോ?

രാമൻമേനോൻ മകളെ പിന്നേയും തന്റെ ഉരസ്സോട്ട ചേത്തു ചുംബിച്ചു പറയുന്നു: ''വിവരങ്ങാം ഒക്കെയും ഞാൻ നാളെ പറഞ്ഞുതരാം, മകളെ. ഇപ്പോാം എന്റെ മകാം അധികം ഉറക്കൊഴിയരുതു്. വേഗം ഇവിടെ കിടന്നുറങ്ങു.''

ശാരദ, ''നാളെ പറഞ്ഞുതന്നാൽ മതി'' എന്നും പറഞ്ഞു ക്ഷണത്തിൽ അച്ഛന്റെ കല്പനപ്രകാരം കിടന്നു് ഉറങ്ങുകയും ചെയ്തു.

രാമൻമേനോൻ ഉറങ്ങാതെയും വശായി. ഏകദേശം പ്രഭാതത്തിന്നടുത്തപ്പോാം ക്ഷീണംനിമിത്തം അല്പം ഉറങ്ങി. ഉണന്നപ്പോാം ഉദിച്ചു് ഒരു നാഴികയായിരിക്കുന്നു. മകാം എണീട്ടിരുന്നു്, അമ്മ ഉള്ള കാലത്തിൽത്തന്നെയുള്ള

സമ്പ്രദായപ്രകാരം വെററിലമുറുക്കാൻ ഉണ്ടാക്കി തയ്യാറാക്കിവെച്ചു് അച്ഛൻെറ സമീപം ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടു രാമൻമേനോൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു് എഴുനീററിരുന്നു.

രാമൻമേനോൻ:–കുട്ടി വളരെ നേരമായി എഴുനീററു് ഇരിക്കുന്നു, ഇല്ലെ? ഞാൻ ക്ഷണംകൊണ്ടു വല്ലാതെ ഉറങ്ങിപ്പോയി മകളെ.

ശാരദ:–(വേഗം വെററിലമുറുക്കാൻ അച്ഛൻെറ കൈയിൽ കൊടുത്തുംകൊണ്ടു്) അച്ഛനു് അമ്മയെ വിചാരിച്ചും എന്നെ വിചാരിച്ചും വളരെ വ്യസനമുണ്ടു്. ഉറക്കു് മുമ്പുള്ളതുപോലെ ഇല്ല. വളരെ ക്ഷീണവുമുണ്ടു്. എനിയും കുറെക്കൂടി ഉറങ്ങരുതെ? ഞാൻ ഇവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കാം.

രാമൻമേനോൻ, ''വേണ്ട മകളെ, നമ്മൾക്കു് ഇനി പുറത്തുപോവുക,'' എന്നുപറഞ്ഞു രണ്ടുപേരും പുറത്തേക്കു വന്നു. രാവിലെ നിയമപ്രകാരമുള്ള കുളിയും ഭക്ഷണവും കഴിഞ്ഞശേഷം ശാരദ രാമൻമേനോൻെറ സമീപത്തിൽ വന്നിരുന്നു. രാവിലെ വിവരങ്ങൾ പറഞ്ഞുതരാമെന്നു് അച്ഛൻ പറഞ്ഞ ഓർമ്മയും അതു കേൾക്കുവാനുള്ള അത്യാഗ്രഹവും ശാരദക്കു നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും അച്ഛൻെറ സമയംനോക്കാതെ പലപ്പോഴും വല്ലതും ചോദിക്കുന്ന പ്രകൃതി ശാരദക്കു് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ശാരദ സ്വസ്ഥമായി അച്ഛൻെറ അടുക്കെ ഇരുന്നു. മകളുടെ ബുദ്ധിശക്തി നല്ലവണ്ണം ഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള രാമൻമേനോനു് ശാരദയുടെ അപ്പോഴത്തെ ഭാവം നല്ലവണ്ണം മനസ്സിലായിരുന്നു.

ശാരദക്കു തൻെറ അമ്മയുടെ പൂർവ്വവൃത്താന്തങ്ങൾ കേൾക്കാൻ അതിയായ ആഗ്രഹം ഉണ്ടു്, എന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. താൻ പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കാമെന്നു തലേദിവസം രാത്രി വാഗ്ദത്തം ചെയ്കയും ചെയ്തു. ഇനി അതുപ്രകാരം ചെയ്യാതിരുന്നാൽ കുട്ടിക്കു മനസ്സിന്നു വളരെ കുണ്ഠിതവും വ്യസനവും ഉണ്ടായിവരും. അതിനാൽ ഇനി കുട്ടിയോടു് എല്ലാ വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചും പറയുന്നതാണ നല്ലതു് എന്നുതന്നെ രാമൻമേനോൻ ഒടുവിൽ ഉറച്ചു. എന്നിട്ടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''എൻെറ മകൾ ഇന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാമെന്നു പറഞ്ഞ വിവരങ്ങൾ കേൾപ്പാൻ ഉത്സാഹത്തോടുകൂടി

ഇരിക്കുകയാണെന്നു തോന്നുന്നു. മനുഷ്യജന്മം എടുത്താൽ പലേ പ്രകാരമുള്ള വ്യസനങ്ങളും സന്തോഷങ്ങളും മനുഷ്യക്കു് ഉണ്ടായിവരുന്നതു സാധാരണയാണു മകളെ. ചിലപ്പോൾ മനസ്സിന്നു സന്തോഷമുണ്ടാകുന്ന കാര്യങ്ങൾ ഉണ്ടാകും. ചിലപ്പോൾ മനസ്സിന്നു വ്യസനം ഉണ്ടാകുന്ന കാര്യങ്ങൾ ഉണ്ടായിവരും. ഇങ്ങിനെ ഇടകലൎന്നിട്ടാണു നമ്മൾ മനുഷ്യൎക്കു് എല്ലായ്പ്പോഴും ഉള്ള അനുഭവം. അതുകൊണ്ടു് മനസ്സിന്നു സന്തോഷംവരുമ്പോഴും മനുഷ്യന്നു ധൈൎയ്യം എന്നുള്ള ശക്തി ഉണ്ടായിരിക്കണം. സന്തോഷം ഉണ്ടായാൽ അഹങ്കരിച്ചു മദിക്കരുതു്. വ്യസനകരമായ അവസ്ഥകൾ വരുമ്പോൾ മനസ്സിനെ ദുഃഖിപ്പിച്ചു കരയരുതു്. മകളെ, അങ്ങിനെ മനസ്സിന്നു നല്ല മിടുക്കു് എന്റെ മകൾക്കുണ്ടെങ്കിൽ ഞാൻ സകല വിവരങ്ങളും പറയാം.''

ശാരദ:—ഞാൻ അച്ഛൻ പറയുന്ന വിവരങ്ങൾ കേട്ടാൽ ഒരിക്കലും വ്യസനിച്ചു കരയുക ഇല്ല; നിശ്ചയംതന്നെ. എന്റെ അമ്മയുടെ വൎത്തമാനങ്ങൾ കേട്ടാൽ ഞാൻ എന്തിനാണു് കരയുന്നതു്? എനിക്കു് അതു കേൾക്കണമെന്നു വളരെ ആഗ്രഹമുണ്ടു്. അച്ഛൻ പറയുകയേ വേണ്ടു.

രാമൻമേനോൻ:—എന്നാൽ ഞാൻ പറയാം. നിന്റെ അമ്മ കല്യാണി മലയാളത്തിൽ പൂഞ്ചോലക്കരെഎടം എന്ന കീൎത്തിപ്പെട്ട നായർതറവാട്ടിൽ ഉള്ള ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു ഈ പൂഞ്ചോലക്കരെതറവാടു വലിയ ദ്രവ്യപുഷ്ടിയോടും പ്രബലതയോടും പ്രഭുത്വത്തോടും കൂടിയുള്ള ഒരു തറവാടാകുന്നു. നിന്റെ കാരണവന്മാർ പൂഞ്ചോലക്കരെ അച്ചന്മാർ എന്ന സ്ഥാനപ്പേരുള്ളവരാകുന്നു. നിന്റെ അമ്മ വളരെ രൂപവതിയായ ഒരു സ്ത്രീയായിരുന്നു മകളേ, ഏകദേശം പതിനെട്ടു് ഇരുപതു് വയസ്സു പ്രായമായപ്പോൾ നിന്റെ അമ്മയെ മഹാ വിരൂപനും ബുദ്ധിശൂന്യനുമായ ഒരു എടപ്രഭുവിന്നു നിന്റെ തറവാട്ടിൽ കാരണവൻ പൂഞ്ചോലക്കരെ അച്ഛൻ എന്തോ തറവാട്ടിലേക്കു് ആദായമുള്ള ഒരു കാൎയ്യത്തിന്നുവേണ്ടിമാത്രം സംബന്ധം കഴിച്ചുകൊടുത്തു. നിന്റെ അമ്മക്കു് ഈ ബുദ്ധിശൂന്യനായ പുരുഷനോടുകൂടി രതി

പ്പാൻ കേവലം നിവൃത്തിയില്ലാതെ ആയിത്തീൎന്നതിനാൽ ഇപ്പോഴേക്ക് ഒരു പതിനഞ്ചു സംവത്സരങ്ങൾമുമ്പ് നിന്റെ അമ്മ പൂഞ്ചോലക്കരഎടത്തിൽനിന്ന് ഒളിച്ച് മലയാള രാജ്യം വിട്ടുപൊയ്ക്കളഞ്ഞു. കൂടെ സഹായത്തിന്ന് ആദ്യത്തിൽ ഒരു പട്ടരും ചെറുവയസ്സായ ഒരു നായർഭൃത്യനും മാത്രം ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ ഭൃത്യനാണ് നമ്മടെക്കൂടെയുള്ള ഈ കൃഷ്ണൻ. സ്വന്തം വകയായി ഉള്ള ചില പണ്ടങ്ങൾ കൈയടക്കമായി എടുപ്പാൻ പാടുള്ളതുംകൂടെ കൊണ്ടുപോയി. ഒന്നാമത്തു കാശിയിലേക്ക പോകണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തിന്മേൽ പുറപ്പെട്ടു കാശിയിൽവെച്ചു നിന്റെ അമ്മ എന്നെ കണ്ടു പരിചയമായി. ഞാൻ ഒരു ചിത്രമെഴുത്തുകാരനായിരുന്നു. എന്റെ രാജ്യവും മലയാളമാണ്. വടക്കേ ഇൻഡ്യയിൽ പല രാജസ്ഥലങ്ങളിലും ചിത്രമെഴുതി കുറെ പണം സമ്പാദിച്ചു കാശിയാത്രചെയ്തു. പക്ഷെ, നാട്ടിലേക്ക മടങ്ങണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ഇരിക്കുന്ന കാലത്താണ മകളെ, ഞാൻ അതിരൂപവതിയും ഭാഗ്യവതിയും എന്റെ പ്രാണപ്രിയയുമായ നിന്റെ അമ്മയെ കണ്ടെത്തിയത്. പിന്നെ ഞങ്ങൾ ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാരുടെ നിലയിലായി. ഞാൻ ജാതിയിൽ നിന്റെ പൂഞ്ചോലക്കരഎടക്കാരോടു സമംതന്നെ ആയിരുന്നുവെങ്കിലും നിന്റെ എടക്കാൎക്ക പ്രഭുത്വം ഉണ്ടാകയാൽ അവിടെയുള്ള സ്ത്രീകൾക്ക സാധാരണ ശൂദ്രർ ബാന്ധവം ആവുന്ന നടപ്പുണ്ടായിരുന്നില്ല. പൂഞ്ചോലക്കരഎടത്തിൽ ബ്രാഹ്മണർ മാത്രമാണ സംബന്ധം നടന്നുവരുമാറ്. ഇങ്ങനെയായിരുന്നു സ്ഥിതി. എങ്കിലും ഞങ്ങൾ അതൊന്നും സാരമാക്കാതെ ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാരായിത്തീൎന്നു നാട്ടിലേക്ക തല്ക്കാലം മടങ്ങേണ്ട എന്നു ഞങ്ങൾ നിശ്ചയിച്ചു. ഉജ്ജയിൻ എന്ന പട്ടണത്തിലേക്ക പോയി അവിടെ താമസിച്ചു. ഞാൻ ചിത്രമെഴുത്തുകൊണ്ട് അഹോവൃത്തിക്ക സമ്പാദിച്ച് ഞങ്ങൾ വളരെ സുഖമായി കാലക്ഷേപംചെയ്തു. ഒരു നാലുസംവത്സരങ്ങൾ ഇങ്ങനെ കഴിഞ്ഞു. ഈ കാലത്തിനുള്ളിൽ എനിക്ക ചിത്രമെഴുത്തിൽ വിശേഷവിധിയായി സമ്പാദ്യം ഉണ്ടായിത്തുടങ്ങി. ഇങ്ങനെയിരിക്കുമ്പോൾ ഞങ്ങൾക്ക് എന്റെ മകൾ പുത്രിയാ

യി ജനിച്ചു. അതിന്നുശേഷം ഉജ്ജയിൻ എന്ന പട്ടണം വിട്ടു് വടക്കേ ഇൻഡ്യയിൽ പല രാജസ്ഥലങ്ങളിലും പോയി താമസിച്ചു. എനിക്കു് അധികമായ ധനസമ്പാദ്യം ഉണ്ടായി. സമ്പാദ്യങ്ങൾ ഞാൻ ഉജ്ജയിനിൽ നാട്ടുകാർ ചേൎന്നു് ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു ബേങ്കിൽ പലിശയ്ക്കു് ഇട്ടുവന്നു. ഇങ്ങനെ ഒരു പത്തുസംവത്സരങ്ങൾ സഞ്ചരിച്ചശേഷം നമ്മൾ നല്ല ധനവാന്മാരുടെ സ്ഥിതിയിൽ ആയി മകളെ. ഇങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ നിർഭാഗ്യവശാൽ എനിക്കു കഠിനമായി ഒരു നേത്രരോഗം ഉണ്ടായി അതു നിമിത്തം ഞാൻ കേവലം അന്ധനായി എന്നു പറവാൻ പാടില്ലെങ്കിലും കണ്ണിന്നു കാഴ്ച വളരെ കുറവായി. ഈ രോഗംനിമിത്തവും എന്റെ മകളെ യോഗ്യനായ ഒരു മലയാളിക്കുതന്നെ കൊടുക്കേണമെന്നു് എനിക്കുണ്ടായ അതിയായ മോഹംനിമിത്തവും ഇതിന്നുശേഷം മലയാളത്തിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങിപ്പോവാമെന്നു ഞങ്ങൾ ഉറച്ചു. ഈ കാലം നിർഭാഗ്യശിരോമണിയായിത്തീൎന്ന ഞാൻ ബേങ്കിൽനിന്നു പണം തിരിയെ ചോദിപ്പാൻ ഭാവിക്കുമ്പോഴേക്കു് ആ ബേങ്കു് കടത്തിൽപ്പെട്ടു നശിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. ഞാൻ പലിശയ്ക്കു് ഇട്ടിരുന്ന അമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പികയും നശിച്ചുപോയി. ദീപാളിയായ ബേങ്കുടമസ്ഥന്മാർ ബേങ്കിലെ ബാക്കി സ്വത്തു കടക്കാൎക്കു് ഓഹരിചെയ്തുകൊടുത്തതിൽ ഒരു മൂവ്വായിരം ഉറുപ്പികമാത്രം എനിക്കുതന്നു. അതുംവാങ്ങി നമ്മൾ വടക്കേ ഇൻഡ്യവിട്ടു മലയാളത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു. വരുംവഴി രാമേശ്വരയാത്ര ചെയ്യണം, എന്നാൽ എനിക്കു രോഗത്തിന്നു ശാന്തത ഉണ്ടാവുമെന്നു് ആഗ്രഹിച്ചു നമ്മൾ നേരെ ഇവിടെ രാമേശ്വരത്തേക്കു വന്നു. ഇവിടെവെച്ചു നിന്റെ അമ്മയ്ക്കു കഠിനമായ ഒരു ജ്വരം ഉണ്ടായി. നമ്മളെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ ഇട്ടു് അവൾ സ്വൎഗ്ഗപ്രാപ്തിയാകയും ചെയ്തു. ഇങ്ങനെയാണു മകളെ പൂൎവ്വവൃത്താന്തങ്ങൾ നമ്മൾ ഇപ്പോൾ കുട്ടിയുടെ വീട്ടിൽ ചെന്നാൽ കുട്ടിയേയും എന്നേയും ആരും അറികയില്ല, നിശ്ചയം.

അച്ഛൻ പറഞ്ഞതു് എല്ലാം സാവധാനത്തിൽ സൂക്ഷ്മത്തോടെ കേട്ടശേഷം ശാരദ കുറഞ്ഞൊന്നു വിചാരിച്ചു പി

ന്നെയും ചോദിക്കുന്നു: ''എനിക്കു് ഒന്നുകൂടി അച്ഛനോടു ചോദിപ്പാനുണ്ടായിരുന്നു. അതു് അച്ഛനെക്കുറിച്ചുതന്നെയാണു്. അച്ഛനും എനിക്കും വീടുകൾ വെവ്വേറെയാണോ? എന്താണു് അച്ഛൻ 'എന്റെ വീടു്' എന്നു പറയുന്നതു്? അച്ഛനു വീടു വേറെ ഉണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു് എവിടെയാണു്? അച്ഛനു വീട്ടിൽ ആരെല്ലാമുണ്ടു്? ഇതുംകൂടി എനിക്കു് അറിവാൻ ആഗ്രഹമുണ്ടായിരുന്നു. എന്നോടു പറയുന്നതിന്നു വിരോധമില്ലെങ്കിൽ പറഞ്ഞുതരണം.''

രാമൻമേനോൻ:—ഒരു വിരോധവുമില്ല. എന്റെ മകൾ അതും അറിഞ്ഞിരിക്കേണ്ടതാണു്. എന്റെ വീടു് നിന്റെ പൂഞ്ചോലക്കരഎടമുള്ള രാജ്യത്തുനിന്നു് ഒരു പതിനഞ്ചു കാതം തെക്കാണു്. ഞാൻ ജാതിയിൽ വളരെ യോഗ്യതയുള്ള ഒരു നായരാണു്. നിന്റെ ജാതിക്കു സമംതന്നെയാണു്. എന്നാൽ നിന്റെ വീട്ടിലേക്കു പ്രഭുത്വം ഉണ്ടാകകൊണ്ടു് എന്റെ ജാതിക്കാർ സമത്വമായി നടന്നുവരാറില്ല.

ശാരദ:—എന്താണച്ഛാ പ്രഭുത്വം എന്നുവെച്ചാൽ?

രാമൻമേനോൻ:—രാജ്യം വാണു മനുഷ്യരെ ശിക്ഷാരക്ഷ ചെയ്തിരുന്ന മുമ്പുള്ള നിന്റെ കാരണവന്മാർ. ഇപ്പോൾ അതൊന്നുമില്ലെങ്കിലും ഈ അവസ്ഥ മുമ്പു് ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ നിന്റെ തറവാട്ടിലേക്കു പ്രഭുത്വമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞതാണു്.

ശാരദ:—അത്രേ ഉള്ളു അല്ലെ? എന്റെ വീട്ടിൽനിന്നു പതിനഞ്ചു കാതം ദൂരെയാണു് അച്ഛന്റെ വീടു്. പിന്നെയോ?

രാമൻമേനോൻ:—ഞാൻ നിന്റെ അമ്മയേയും നിന്നെയും ഒഴികെ നിന്റെ വീട്ടിൽ ഉള്ള വേറെ ആരേയും കണ്ടിട്ടില്ല. ആ ദിക്കുകാർ ആരും എനിക്കു പരിചയക്കാരായും ഇല്ല. എന്റെ തറവാടു് വളരെ ദാരിദ്ര്യദശയിൽപ്പെട്ട തറവാടായിരുന്നു. എന്റെ അമ്മയും അച്ഛനും ഞാൻ ചെറിയ വയസ്സായിരിക്കുമ്പോൾത്തന്നെ മരിച്ചു. എനിക്കു കൂടപ്പിറന്നവരായി ആരും ഇല്ല. വകയിൽ രണ്ടുമൂന്നു് അമ്മാമന്മാർ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവക്കു് എന്നോടു സ്നേഹവും അഥവാ സ്നേഹം ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽത്തന്നെ എന്നെ രക്ഷി

പ്പാനുള്ള ശക്തിയും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എനിക്കു പതിന്നാലു വയസ്സു പ്രായമായിരുന്നപ്പോൾ ഞാൻ എൻെറ രാജ്യം വിട്ടു് ഇംഗ്ലീഷു പഠിക്കേണമെന്നുള്ള താല്പര്യത്താൽ തിരുവനന്തപുരം എന്ന രാജ്യത്തേക്കു പൊയ്ക്കളഞ്ഞു. അതിന്നു ശേഷം ഇതുവരെ എന്റെ വീട്ടുകാരുടെ വൎത്തമാനം യാതൊന്നും ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. എൻെറ രാജ്യത്തേക്കും ഞാൻ കടന്നിട്ടില്ലാ.

ശാരദ:—എന്നിട്ടൊ? അച്ഛൻ തിരുവനന്തപുരത്തു പോയിട്ടു് അമ്മയെ കണ്ടതുവരെയുള്ള വിവരങ്ങൾകൂടി പറഞ്ഞുകേട്ടാൽ നന്നായിരുന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—ശരി. ഞാൻ തിരുവനന്തപുരത്തു് ഒരു വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥൻെറകൂടെ താമസമായി. അദ്ദേഹത്തിന്നു് എന്നെ വളരെ താല്പര്യമായി. എന്നെ സ്കൂളിൽ അയപ്പിച്ചു കുറെ ഇംഗ്ലീഷു പഠിപ്പിച്ചു. എനിക്കു ചിത്രമെഴുത്തിൽ വാസന തുടങ്ങി. അതിൽ മഹാനായ ഒരു വലിയ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ എന്നെ ശീലിപ്പിച്ചു. കുറെ കാലം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ആ ഉദ്യോഗസ്ഥൻ മരിച്ചുപോയി. ആ കാലം എനിക്കു് എണ്ണച്ചായത്തിൽ സാമാന്യം നല്ലവണ്ണം ചിത്രം എഴുതുവാൻ ശീലമായിരിക്കുന്നു. എനിക്കു് അദ്ദേഹത്തിൻെറ മരണശേഷം യാതൊരാളും സഹായിപ്പാൻ ഇല്ലാതെ ആയതിനാൽ ഞാൻ തിരുവനന്തപുരം വിട്ടു വടക്കേ ഇൻഡ്യയിൽ സഞ്ചാരത്തിന്നു് ആരംഭിച്ചു. അക്കാലം എനിക്കു് ഇരുപത്തേഴു വയസ്സു പ്രായമാണു്. ചിത്രമെഴുത്തുകൊണ്ടുതന്നെ അഹോവൃത്തി കഴിച്ചു സഞ്ചരിച്ചു. അങ്ങനെ ഒരു ആറേഴുകൊല്ലം സഞ്ചരിച്ച ശേഷമാണു് അതിസുന്ദരിയും ബുദ്ധിമതിയുമായ നിൻെറ അമ്മയെ ഞാൻ കണ്ടെത്തിയതു്. അതുമുതൽ ഉള്ള വിവരങ്ങൾ നിന്നോടു ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. ഇങ്ങനെയാണു് എൻെറ വൎത്തമാനം, മകളെ.

ശാരദ, ഈ വിവരങ്ങളെയെല്ലാം വളരെ ശ്രദ്ധയോടും ക്ഷമയോടും കേട്ടു് ഒടുവിൽ ഒരു മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: "എന്നാൽ അച്ഛനേയും എന്നെയും നമ്മുടെ നാട്ടുകാർ ഇപ്പോൾ അറിവാൻ പ്രയാസംതന്നെ. നമ്മൾ

അവിടെ പോയിട്ടു് എന്തു ചെയ്യും? ഈ ശങ്കരൻ നമ്മളുടെ കൂടെ എപ്പോഴും വന്നുകൂടി അച്ഛാ? ശങ്കരനെ അച്ഛനും അമ്മയും സ്വന്തം മകനെപ്പോലെ കൊണ്ടുനടക്കുന്നുവല്ലോ. അവൻ നമ്മളുടെ ആരാണു്?''

രാമൻമേനോൻ:—ശങ്കരൻ, അവനു് എട്ടു് ഒമ്പതു് വയസ്സു പ്രായമായപ്പോഴെ എനിക്കു തിരുവനന്തപുരത്തിൽ വെച്ചു പരിചയമാണു്. അവൻ തിരുവനന്തപുരം രാജ്യക്കാരനാണു്. നല്ല ഒരു തറവാട്ടിൽ ഉള്ള കുട്ടിയാണു്. ബഹുബുദ്ധിമാനാണു്. അവനു വീട്ടിൽ നല്ല കോപ്പുണ്ടു്. ചിത്രമെഴുത്തിൽ ഭ്രമിച്ചു് എന്റെകൂടെ ചാടിപ്പോന്നതാണു്. പിന്നെ ഇതുവരെ എന്നെ വിട്ടിട്ടില്ല. എനിക്കും കല്യാണിക്കും ശങ്കരനെ നിന്നെപ്പോലെ താല്പര്യമാണു്. എന്റെ കുട്ടിയോടു് എന്നാളും വാത്സല്യമുണ്ടു ശങ്കരനു്. അവനോടു് അങ്ങട്ടും എന്റെ കുട്ടി അതുപോലെ സ്നേഹമായിരിക്കണം. ശങ്കരൻ അതിബുദ്ധിമാനാണു മകളെ. ഇംഗ്ലീഷു് അവൻ താനെ പഠിച്ചു. കുറെ വില്പത്തി ഉണ്ടു്. ചിത്രം സാമാന്യം നല്ലവണ്ണം എഴുതാൻ അറിയാം. വടക്കൻ ഭാഷകൾ പലതും ഞാൻ സംസാരിക്കുന്നതിലധികം നല്ലവണ്ണം സംസാരിക്കും. നമ്മൾക്കു ശങ്കരൻ വലിയ ഒരു സ്നേഹിതനും കൂറുള്ളവനും ആണു മകളെ. അവൻ അതിബുദ്ധിമാനാകയാൽ അവന്റെ സ്നേഹിതന്നു നമ്മൾ വലിയ വിലവെക്കേണ്ടതാണു്. എന്റെ മകൾക്കു് എല്ലാവരുടേയും വിവരങ്ങൾ മനസ്സിലായല്ലോ? എനി ഞാൻ എന്റെ മകളോടു് ഒരു കാര്യം ചോദിക്കട്ടെ; അതിനു് ഉത്തരം പറയണം. എന്റെ മകൾക്കു് നമ്മടെ സ്വന്തംനാട്ടിൽ പോകണമെന്നോ, അതല്ല, ഈ ദിക്കിൽ എങ്ങാൻതന്നെ പാർക്കേണമെന്നോ ആഗ്രഹം?

ശാരദ:—അച്ഛനു് എങ്ങിനെയാണു് ഇഷ്ടം എന്നുവെച്ചാൽ അങ്ങിനെതന്നെയാണു് എന്റെ ഇഷ്ടവും. അച്ഛൻ എവിടെ പാർക്കുന്നുവോ അവിടെ പാർപ്പാനാണു് എനിക്കും ആഗ്രഹമുള്ളതു്. എന്നാൽ അച്ഛനു യാതൊരു സഹായവുമില്ലാതെ ഇവിടെ പാർക്കുന്നതിനേക്കാൾ നല്ലതു് എനി നമ്മളുടെ രാജ്യത്തേക്കു തന്നെ പോവുന്നതല്ലെ എന്നു് എ

നിക്കു തോന്നുന്നു. എനിക്കു വീടുണ്ടെങ്കിൽ നമ്മൾക്കു് അവിടെ പാക്കരുതോ? അതിനു് എന്താണു വിരോധം? അല്ലെങ്കിൽ അച്ഛന്റെ വീട്ടിൽ നമ്മൾക്കു രണ്ടാൾക്കുംകൂടെ പോയി താമസിക്കരുതെ? എവിടെയായാലും എനിക്കു് അച്ഛന്റെകൂടെ താമസിക്കണം. അത്രമാത്രമേ ആഗ്രഹമുള്ളു.

രാമൻമേനോൻ കുട്ടിയുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു സന്തോഷിച്ചു. പിന്നേയും ദീർഘാലോചനയിലായി. ഇങ്ങനെ രാമേശ്വരത്തിൽ രാമൻമേനോൻ ആലോചനയിൽത്തന്നെ ദിവസങ്ങൾ കഴിക്കുന്ന കാലം ഒരുദിവസം ശങ്കരൻ ഒരു തെരുവിൽക്കൂടി നടക്കുമ്പോൾ ദൈവഗത്യാ ഒരു പട്ടരെ കണ്ടെത്തി. ആയാളുടെ മുഖം മുമ്പു കണ്ടു് നല്ല പരിചയമുള്ളതുപോലെ തോന്നി. ശങ്കരൻ കുറെ അടുത്തുചെന്നു കുറേക്കൂടി സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി.

ശങ്കരൻ:—സ്വാമി, നിങ്ങളുടെ പേരു വൈത്തിപ്പട്ടർ എന്നല്ലേ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്താണു ശങ്കരാ, നീ എങ്ങനെ ഇവിടെ എത്തിച്ചേർന്നു? കല്യാണിഅമ്മയും രാമൻമേനോനും ഏതു രാജ്യത്താണു്? ഇപ്പോൾ രാമൻമേനോൻ പണം കുറെ സമ്പാദിച്ചുവോ? നീ എന്തിനു് അവരെ വിട്ടുപോന്നു? നിണക്കു സമ്പാദ്യം വല്ലതും ഉണ്ടായോ?

ശങ്കരൻ:—അമ്മ മരിച്ചുപോയി. ഇന്നേക്കു് ഇരുപതിരുപത്തഞ്ചുദിവസം മുമ്പേ ഇവിടെ വെച്ചുതന്നെയാണു മരിച്ചതു്. എജമാനൻ ഇവിടെ ഉണ്ടു്. അതാ ആ കാണുന്ന സത്രത്തിൽ ഒരു സ്ഥലം ഒഴിച്ചുവാങ്ങി പാക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിനു കല്യാണിഅമ്മയിൽ ഉണ്ടായ ഒരു മകളും കൂടെ ഉണ്ടു്. നിങ്ങൾക്കു് എജമാനനെ കാണണ്ടേ?

ഈ വൈത്തിപ്പട്ടരെക്കുറിച്ചു് ഈ കഥയിൽ ഇനി പലേ സ്ഥലങ്ങളിലും ചില മുഖ്യമായ സംഗതികളെ സംബന്ധിച്ചു പറയേണ്ടിവരുന്നതിനാൽ ഇയ്യാളുടെ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു് അല്പം ഇവിടെ പ്രസംഗിക്കേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നു.

ഇയാൾ ചെറുപ്പംമുതൽ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലെ

ഒരു ആശ്രിതനായിരുന്നു. തെക്കൻചരക്ക കച്ചോടത്തിലും മററും ഒരു നാലഞ്ചായിരം ഉറുപ്പികയുടെ സ്വത്തു സമ്പാദിച്ചിരിക്കുന്നു. അങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോഴാണു് ഇയാൾ കല്യാണിഅമ്മയുടെ ആവശ്യപ്രകാരം ആ അമ്മയുടെകൂടെ കാശിക്കു പാടിപ്പോയതു്. കൂടെപ്പോയതു ദ്രവ്യാഗ്രഹത്തിന്മേലാണു്. പക്ഷേ, തന്റെ ആലോചനകൾ സഫലമായില്ല. രാമൻമേനോനും കല്യാണിഅമ്മയും ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരുടെ നിലയിൽ ആയി കുറെ കഴിഞ്ഞശേഷം ഇയാൾ മടങ്ങി സ്വരാജ്യത്തിലേക്കതന്നെ പോന്നു. മടങ്ങിവന്നശേഷം പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലും അതിന്നുസമീപമുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ എങ്ങും ഇയാൾക്ക പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛന്റെ ദ്വേഷത്താൽ ഇരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ലാതെയായി, സ്വന്ത ഗ്രാമത്തിൽത്തന്നെ പാർപ്പായി. പണ്ടു സമ്പാദിച്ച സ്വത്തുകൊണ്ടു സുഖിച്ചു ചെലവുകഴിച്ചുവന്നു. ഇയാൾ കാഴ്ചയിൽ വളരെ വിരൂപനായിരുന്നു, ദേഹം കറുത്ത മഷിയുടെ വണ്ണം. പിൻകുടുമ നരച്ച ഒരു എലിവാൽപോലെ അല്പം ഇരിപ്പുണ്ടു്. മുഖം അതിവിരൂപം എന്നുതന്നേ പറവാനുള്ളു. വാൎദ്ധക്യത്താൽ പല്ലുകൾ കൊഴിഞ്ഞു പൊയ്പോയതു കഴിച്ചു രണ്ടുനാലെണ്ണം മാത്രം വായിൽ ഒതുങ്ങാത്തവിധം നീണ്ടു വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കും കാണുന്നവൎക്കും ഒരുപോലെ സങ്കടത്തെ ജനിപ്പിക്കുന്നവിധം മ്ലേച്ഛമായ സ്ഥിതിയിൽ നില്ക്കുന്നുണ്ടു്. കണ്ണുകൾ സ്വഭാവേന അകത്തോട്ടു വലിഞ്ഞു് അശേഷം പ്രകാശമില്ലാതെ ഇരുന്നുവെങ്കിലും ഇടയ്ക്കിടെ മിഴികൾക്ക സൎപ്പദൃഷ്ടിപോലെ ഒരു വിഷമചേഷ്ട ഉണ്ടായിരുന്നു. വല്ല സാധനത്തേയും സൂക്ഷ്മമായി നോക്കുമ്പോഴും വല്ലതും ശുഷ്കാന്തിയോടെ സംസാരിക്കുമ്പോഴും മനസ്സുകൊണ്ടു വല്ലതും ആലോചിക്കുമ്പോഴും മനസ്സിന്നു വല്ല വ്യസനമോ ആശ്ചര്യമോ സന്തോഷമോ ഉണ്ടാവുമ്പോഴും ഉള്ളോട്ടു വലിഞ്ഞു കുണ്ടിൽ കിടക്കുന്ന ഈ കണ്ണുകൾ മുന്നോട്ടു തുറിച്ചുവന്നു് വലുതായ മിഴികൾ രണ്ടും നാസികയുടെ രണ്ടുഭാഗവും തൊട്ടുകൊണ്ടു നിശ്ചഞ്ചലങ്ങളായി അധോമുഖങ്ങളായി നില്ക്കും. പ്രകൃതിയിൽ ലേശം ജീവനില്ലാത്ത വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഈ കണ്ണുകൾക്കു്

ഇങ്ങനെ ഒരു വികൃതി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ സപ്പ്ദൃഷ്ടി ഉണ്ടാവുന്ന സമയങ്ങളിൽ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മുഖം അത്യന്തം രൂക്ഷമായും രൗദ്രമായും ഇരുന്നു മുഖത്തുക്കു നോക്കിയാൽ ഭയംതോന്നും. ഒരു സപ്പം ഫണം ഉയൎത്തി അതിക്രോധത്തോടെ കടിപ്പാൻ ഭാവിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നും. എന്നാൽ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ കണ്ണുകളുടെ ഈ വികൃതചേഷ്ട ക്രോധത്തിൽ മാത്രമല്ല ഉണ്ടാവാറു്. സന്തോഷത്തിലും സന്താപത്തിലും ഉണ്ടാവും. എന്നുവേണ്ട ഇയ്യാളുടെ മനസ്സിന്നുള്ള സാധാരണ സമഗതിക്കു് ഒരു ലേശം ഭേദം വന്നാൽ സപ്പ്ദൃഷ്ടിയായി. അതുകൊണ്ടു് അധികംസമയവും സപ്പദൃഷ്ടിയിൽത്തന്നെയാണു്, ഇയ്യാളുടെ മിഴികൾ നില്ക്കുമാറു്. ശരീരം കൃശമായി അകത്തോട്ടു വളഞ്ഞു കത്തിക്കരിഞ്ഞ ഒരു വിറകിൻകൊള്ളിപോലെ ഇരുന്നു. ആകപ്പാടെ പട്ടരുടെ ആകൃതി ഒരു പിശാചിന്റെ ആകൃതിതന്നെ എന്നു പറയാം. ശങ്കരൻ കണ്ടപ്പോൾ ഇദ്ദേഹം സ്നാനത്തിനു പോവുകയായിരുന്നു.

ശങ്കരൻ മേൽപ്രകാരം പറഞ്ഞ ഉടനെ വൈത്തിപ്പട്ടർ കലശലായി ഒരു സപ്പദൃഷ്ടി ഇട്ടു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— ഓ ഹോ, കല്യാണിഅമ്മ മരിച്ചു പോയോ? രാമൻമേനോൻ ഇനി എന്താണു ഭാവം? എങ്ങോട്ടുപോവുന്നു?

ശങ്കരൻ:—ആ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു് എനിക്കു് ഒന്നും നിശ്ചയമില്ല. സ്വാമി അങ്ങോട്ടു വരുന്നില്ലെ? എജമാനനെ കാണണ്ടെ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—രാമൻമേനോൻ ദ്രവ്യം കുറെ സമ്പാദിച്ചുവോ? എന്തുണ്ടു് കോളു് കൈയിൽ? വെറുതെ ഈ രാമേശ്വരത്തു പാൎത്തിട്ടു് എന്താണു കാൎയ്യം? ഞാൻ സ്നാനത്തിന്നു വന്നിട്ടു് ഇന്നേക്കു് അഞ്ചെട്ടുദിവസമായി. സ്നാനവും മററും കഴിഞ്ഞു നാളെയോ മററന്നാളോ നാട്ടിലേക്കു മടങ്ങുന്നു. രാമൻമേനോൻ വരുന്നു എങ്കിൽ നോക്കു്ഒന്നിച്ചു പോവാമല്ലോ. രാമൻമേനോന്റെ കൈയിൽ എന്തുണ്ടു്? വളരെ പണമുണ്ടോ?

"അതു് അദ്ദേഹത്തോടു ചോദിച്ചാലല്ലാതെ എന്നെ

നെയറിയാൻ കഴിയും? നിങ്ങൾ അങ്ങോട്ടു വരുന്നുണ്ടെങ്കിൽ മലയാളത്തിലേക്കു പോവുന്നതിനെക്കുറിച്ചും മറ്റും നിശ്ചയിക്കാമല്ലോ. ഞാൻ ഇപ്പോൾ പോകട്ടെ.'' എന്നു പറഞ്ഞു ശങ്കരൻ നടന്നു. അപ്പോൾ, വൈത്തിപ്പട്ടർ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുംകൊണ്ടു ചോദിച്ചു: ''ഏതു സത്രത്തിലാണു്? ആ ചെങ്കല്ലുകെട്ടിയ മാളികയായ സത്രത്തിലോ?''

ശങ്കരൻ:—അതെ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—മുമ്പു് ഞങ്ങളുടെകൂടെ വന്ന കൃഷ്ണൻ ഇപ്പോൾ കൂടെ ഉണ്ടോ!

ശങ്കരൻ:—ഉണ്ടു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അവനോടു് ഒന്നു് ഇത്രത്തോളം വരാൻ പറയുമോ?

''അവനവിടെ പണിത്തിരക്കു് ഒന്നും ഇല്ലെങ്കിൽ പറയാം,'' എന്നുംപറഞ്ഞു ശങ്കരൻ വേഗം നടന്നു. പട്ടർ ക്ഷണത്തിൽ വളരെ എല്ലാം മനസ്സുകൊണ്ടു് ആലോചിച്ചു. ആലോചന മുറുകിയപ്പോൾ അഞ്ചാറുപ്രാവശ്യം സപ്പ്ട്ടദൃഷ്ടിയും ഉണ്ടായി. കുളിക്കുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ രാമൻ മേനോനെ ഒന്നു കാണേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. ശങ്കരൻ കാണിച്ചുകൊടുത്ത സത്രത്തിലേക്കായിത്തന്നെ പതുക്കെ നടന്നു. അപ്പോഴേക്കു ശങ്കരൻ സത്രത്തിൽ എത്തി. പട്ടരെ കണ്ട വിവരം രാമൻമേനോനോടു പറഞ്ഞു. ''പട്ടരെ എന്തു കൊണ്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നില്ലാ?'' എന്നു രാമൻമേനോൻ കുറെ ദേഷ്യത്തോടെ ചോദിച്ചതിനു്, ''ഞാൻ വരാൻ പറഞ്ഞു. കൃഷ്ണനെ അങ്ങോട്ടയയ്ക്കാൻ വൈത്തിപ്പട്ടരു പറഞ്ഞു. പട്ടർ വരുമെന്നു തോന്നുന്നു.'' എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. രാമൻ മേനോൻ ഉടനെ അടുക്കെ നിന്നിരുന്ന കൃഷ്ണനെ വിളിച്ചു്, ''നീ ഓടിപ്പോയി നോക്കു്; വൈത്തിപ്പട്ടർ ആ തെരുവിൽ എങ്ങാനും ഉണ്ടായിരിക്കും. ഉണ്ടെങ്കിൽ നിന്റെ ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവാ. വേഗം വരണം,'' എന്നു പറഞ്ഞയച്ചു.

കൃഷ്ണൻ ഓടിപ്പോയി. കുറെ ഓടിയപ്പോഴേക്കു് വൈത്തിപ്പട്ടർ അഭിമുഖമായി വരുന്നതു കണ്ടു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്താണെ കൃഷ്ണാ? കല്യാണിഅമ്മ

മരിച്ചുപോയി ഇതല്ലെ? ആ സ്ത്രീയുടെ കൈയിൽ കുറെ പണ്ടങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നതു് എല്ലാം പോയോ, അല്ല, രാമൻമേനോൻവശം ഉണ്ടോ?

കൃഷ്ണൻ:—പണ്ടങ്ങൾ ഒന്നും പോയിട്ടില്ല. എജമാനന്റെ പക്കൽ വളരെ പണ്ടങ്ങൾ അതുകൂടാതെ ഉണ്ടല്ലോ. സ്വാമി പോന്നതിൽപ്പിന്നെ എജമാനൻ വളരെ പണം സമ്പാദിച്ചു. വലിയ കോപ്പുകൂട്ടിയിരിക്കുന്നു. നാട്ടിൽ പോയി വീടും മററും അതികേമമായി പണിയിച്ചു താമസിക്കണം എന്നായിരുന്നു വിചാരം. അപ്പോഴേക്കു് അമ്മ മരിച്ചു. എനി എങ്ങോട്ടു പോകുന്നുവോ, അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. എനിക്കു് എന്റെ വീട്ടിൽ പോയാൽ കൊള്ളാമായിരുന്നു. സ്വാമി അല്ല എന്നെ ഈ കുടുക്കിൽ ആക്കിവെച്ചതു്. എനിയെങ്കിലും പറഞ്ഞു വല്ലതും വാങ്ങിത്തന്നു് എന്നെ നാട്ടിലേക്കുതന്നെ അയച്ചുതന്നാൽ നന്നായിരുന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്താണു് നല്ല കോപ്പുണ്ടോ? എത്ര ഉറുപ്പികയ്ക്കു് ആസ്തി ഉണ്ടാവും! എല്ലാം കൈയടക്കമായി കൂടെത്തന്നെ കൊണ്ടുനടക്കുന്നുവോ?

കൃഷ്ണൻ:—ഒക്കെ കൈയിൽത്തന്നെ. നോട്ടായിട്ടും പണമായിട്ടും പണ്ടമായിട്ടും അമ്പതു് അറുപതിനായിരം ഉറുപ്പിക കൈയിൽ ഉണ്ടു്. അതുകൂടാതെ വളരെ പണം പലിശയ്ക്കു കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. വടക്കു് ഓരോ കച്ചേരികളിലും പലിശയ്ക്കു കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. മൂപ്പർക്കു കണ്ണിൽ ദീനമാണു്. കണ്ണിന്നു നല്ല കാഴ്ചയില്ല.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:- സത്യമായിട്ടു് അമ്പതു് അറുപതിനായിരം ഉറുപ്പിക കൈയിലുണ്ടോ?

കൃഷ്ണൻ:—ഉണ്ടു്. സംശയമില്ല. ഒരു പെൺകുട്ടിയുമുണ്ടു്. ശാരദ എന്നാണു പേരു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—കണ്ണിനു് ഉപദ്രവം നന്നെ ഉണ്ടോ? ആളെ കണ്ടാൽ അറികയില്ലെ?

കൃഷ്ണൻ:—ആളെ അടുത്തു കണ്ടാൽ സാമാന്യം തിരിയും. ദൂരത്തു് ഉള്ളതു യാതൊന്നും കാണുകയില്ല. നടക്കുന്നതു വടികുത്തീട്ടാണു്. സകലകാര്യങ്ങളും ശങ്കരമേനോനാ

ണ നടത്തുന്നതു്. പണവും മററും ശങ്കരമേനോനാണ സൂക്ഷ്മം.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:–കുട്ടിക്കു് എത്ര വയസ്സായി?

കൃഷ്ണൻ:–പത്തുപതിനൊന്നായി. കല്യാണിഅമ്മയെപ്പോലെ തന്നെയാണ കണ്ടാൽ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:–നീ വാ. ഞാനും വരാം. ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിനെ ഒന്ന കണ്ടുകളയാം.

കൃഷ്ണൻ:–നിങ്ങളെ വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു മൂപ്പരു്. ഒന്നിച്ച കുട്ടിക്കൊണ്ടു വരാഞ്ഞിട്ടു ശങ്കരമേനോനോടു ശണ്ഠയായിട്ടു.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് ''അങ്ങനെയോ?'' എന്ന ചോദിച്ചു. മനസ്സിന്നു് ഓരോ സ്ലോകങ്ങൾ ഉണ്ടാവുമ്പോൾ ഒക്കെ ഓരോ സപ്പ്ദൃഷ്ടി ഇട്ടുംകൊണ്ടു രാമൻമേനോൻെറ കൈയിലുള്ള പണത്തിൻെറ സ്ഥിതിയേയും മററും ഓൎത്തുകൊണ്ടു സത്രത്തിലേക്കായി വേഗം നടന്നു.

സത്രത്തിൽ ചെന്ന കയറുമ്പോൾ രാമൻമേനോൻ സത്രത്തിലെ കോലായിൽ ഒരു പരവതാനിയിൽ തൻെറ മകളോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നതു വൈത്തിപ്പട്ടർ കണ്ടു. രാമൻമേനോൻ കണ്ടാൽ നല്ല സുമുഖനാണെന്ന മുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഇപ്പോൾ ഏകദേശം അൻപതു വയസ്സായിരുന്നുവെങ്കിലും തല്ക്കാലമായി ഉണ്ടായ കഠിനവ്യസനത്താൽ ഉള്ള ക്ഷീണമല്ലാതെ ദേഹകാന്തിക്കു് അശേഷം കുറവു വന്നിട്ടില്ല. ഈ രാമൻമേനോൻ വളരെ നിൎമ്മലനായ മനസ്സുള്ളാളായിരുന്നു. നല്ല ബുദ്ധിമാനും ആയിരുന്നു. എന്നാൽ ചിലപ്പോൾ മനസ്സിൻെറ നൈൎമ്മല്യതയുടെ ആധിക്യത്താൽ സാമൎത്ഥ്യക്കുറവു വാക്കുകളിലും പ്രവൃത്തികളിലും വന്നുപോവാറുണ്ടു്. ഇംഗ്ലീഷു് സാമാന്യം നല്ലവണ്ണം സംസാരിക്കാം. വടക്കരാജ്യത്തു് അധികം കാലം താമസിച്ചതിനാൽ ഹിന്ദുസ്ഥാനി, മറാട്ടി, ബംഗാളി മുതലായ ഭാഷകൾ ഇദ്ദേഹത്തിന വിശേഷമായി സംസാരിക്കാം. പലേ രാജ്യങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ചു് ഇദ്ദേഹത്തിന നല്ല അറിവും വെളിവും വിശാലതയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് സത്രത്തിൻെറ കോലായിൽക്കയറി

രാമൻമേനോന്റെ സമീപത്തിൽ എത്തി. ശാരദ ഈ മനുഷ്യദേവതയുടെ സ്വരൂപം കണ്ടു് ഒന്നു ഞെട്ടി. അച്ഛന്റെ അടുക്കലേക്കു കുറേക്കൂടി അടുത്തു് ഇരുന്നു. പട്ടരു് അടുക്കെ എത്തിയപ്പോൾ രാമൻമേനോൻ അതു തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ''അവിടെ ഇരിക്കിൻ സ്വാമി,'' എന്നു പറഞ്ഞു.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് അവിടെ ഇരിക്കാതെ മാറത്തു് ഒന്നു തല്ലി കഠിനമായി ഒരു സപ്പ്ദൃഷ്ടി ഇട്ടു. എന്നിട്ടു് ഒരു നിലവിളി. അതു കഴിഞ്ഞശേഷം, ''എന്റെ എജമാനനെ ഈ ആപത്തിൽ ഞാൻ കാണാൻ ഇടയായല്ലൊ. ഈശ്വരാ, എന്റെ കല്യാണിഅമ്മ മരിച്ചുപോയല്ലൊ. ഞാൻ ആ അമ്മയ്ക്കു സഹായം ചെയ്യുനിമിത്തം ഇന്നും ദരിദ്രനായി ഒരു ഗതിയുമില്ലാതെ നടക്കുന്നു. പൂഞ്ചോലക്കരെ അച്ചൻ എന്നെ ആട്ടിക്കളഞ്ഞു. എനിക്കു് ഇപ്പോൾ അഹോവൃത്തിക്കു് ഒരു മാൎഗ്ഗവും ഇല്ലാതായി. എഴെട്ടു കുട്ടികളും ഞാനും പട്ടിണിയായി കാലം കഴിക്കുന്നു. എജമാനനെ, ഈശ്വരാ, ആ അമ്മ ഇപ്പോൾ ഇരുന്നിരുന്നെങ്കിൽ എനിക്കു് എത്ര ഗുണമുണ്ടായിരുന്നു! എന്റെ ദാരിദ്ര്യം നീങ്ങുമായിരുന്നല്ലൊ. എജമാനനു് എന്താണു കൊറവു്? മഹാഭാഗ്യശാലി. ഒന്നാന്തരം തങ്കക്കട്ടപോലെ ഒരു മകളെ കല്യാണിഅമ്മ തന്നിരിക്കുന്നു. അമ്മേ, ശാരദേ, അമ്മയെക്കുറിച്ചു വ്യസനിക്കരുതേ,'' എന്നും പറഞ്ഞു് പട്ടരു പിന്നെയും കുറെ കരഞ്ഞു.

രാമൻമേനോൻ:—നിങ്ങൾ ഇരിക്കിൻ സ്വാമി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—വേണ്ട എജമാനനെ, ഞാനിവിടെ നിൽക്കാം.

രാമൻമേനോൻ, ''വേണ്ട ഇരിക്കിൻ'' എന്നു പറഞ്ഞു തിരക്കിയതിന്റെശേഷം പട്ടരു പതുക്കെ ഇരുന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—നിങ്ങളെ ഇപ്പോൾ കണ്ടെത്തിയതു് എന്റെ ഭാഗ്യം!

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്റെ ഭാഗ്യം എജമാനനെ. എന്റെ ഭാഗ്യം, എന്റെ ഭാഗ്യംതന്നെ. എജമാനനു് എന്തു ഭാഗ്യമാണു ഞാൻ നിമിത്തം വരുവാനുള്ളതു്! മഹാഭാഗ്യശാലിയായ എജമാനനെ കണ്ടതു് എന്റെ ഭാഗ്യം. എന്റെ സുകൃ

തംതന്നെ. എന്റെ കുട്ടികളുടെ ഭാഗ്യം എജമാനനെ, കുട്ടികളുടെ ഭാഗ്യം. രാമേശ്വരസ്നാനത്തിന്നു വന്നതിനാൽ സ്വാമി എനിക്കു സഹായിച്ചു. എന്തിനു് ഇവിടെ വെറുതെ താമസിക്കുന്നു? ഈ തങ്കക്കുട്ടിയെ ഈ ദിക്കിൽ ഇനി ഒട്ടും താമസിപ്പിച്ചുകൂടാ. ഉടനെ നമ്മുടെ രാജ്യത്തേക്കു തന്നെ പോണം. ഞാൻ കൂടെത്തന്നെ വരാം. ഞാൻ ഇവിടെ എത്തീട്ടു് എട്ടാംപത്തു നാളായി. സ്നാനവും മററും കഴിഞ്ഞു് ഇന്നു് ഉച്ചതിരിഞ്ഞു പുറപ്പെടേണമെന്നു വിചാരിച്ചിരുന്നു. അപ്പോഴെക്കാണു് ശങ്കരനെ കണ്ടതു്. എജമാനൻ ഇനി ഇവിടെ എന്തിനായിട്ടു താമസിക്കുന്നു?

രാമൻമേനോൻ:—എങ്ങോട്ടാണു പോകേണ്ടതു് എന്നു് ഉറച്ചില്ലാ. അതുകൊണ്ടുമാത്രം താമസിക്കുന്നതാണു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്താണു്? നമ്മൾക്കു നമ്മുടെ നാട്ടിൽത്തന്നെ പോവരുതാ? പണമുണ്ടായാൽ എവിടെയാണു് എജമാനനെ സുഖമായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നതിന്നു വിരോധം? പിന്നെ ശാരദയ്ക്കു യോഗ്യനായ ഒരു ഭർത്താവു വരണ്ടേ? ഈ പൊട്ടരാജ്യത്തു് ഇരുന്നു് ഇതെല്ലാം എങ്ങനെ നിവൎത്തിക്കും? ഉടനെ നാട്ടിലേക്കു പോകണം, അതിന്നു സംശയമുണ്ടോ?

രാമൻമേനോൻ:-ഏതു നാട്ടിലേക്കു്? നാട്ടു് ഏതാണു് ഞങ്ങൾക്കു് ഇപ്പോൾ പ്രത്യേകമായുള്ളതു്? അതു പറയിൻ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—മലയാളരാജ്യംതന്നെ. പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു് ഇപ്പോൾ പോവണമെന്നു ഞാൻ പറയുന്നില്ല. എജമാനന്റെ നാട്ടിലേക്കു പോവരുതേ? തല്ക്കാലം എന്റെ ഗൃഹത്തിൽത്തന്നെ താമസിക്കാമല്ലോ എന്റെ രാജ്യത്തു പോയിട്ടു് പിന്നെ വിചാരിച്ചു നിശ്ചയിച്ചു് ശാരദയുടെ നാട്ടിലേക്കോ എജമാനന്റെ നാട്ടിലേക്കോ പോവാമല്ലോ.

രാമൻമേനോൻ:-പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു പോയാൽ എന്താണു വിരോധം? ശാരദയുടെ വീടു് അല്ലെ അതു്?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതെ എജമാനനെ; അതെ. ശാരദ

യുടെ വീട്ടുതന്നെ. എന്നാൽ ആ തരത്തിലുള്ളവരെല്ലാം വളരെ വികൃതികളാണു്.

ഇതു പറഞ്ഞപ്പോൾ രാമൻമേനോൻ പത്തുക്കെ ഇരുന്ന ദിക്കിൽനിന്നു് എഴുന്നേററു ശങ്കരനെ വിളിച്ചു് ശാരദയ്ക്കു ഭക്ഷണം കൊടുക്കാൻ കല്പിച്ചു: ''ഞാൻ വേഗം ഇദ്ദേഹത്തിനെ അയച്ചുവരാം, മകളെ അമ്മു, ഊണുകഴിച്ചോളു,'' എന്നു ശാരദയോടു പറഞ്ഞു് അകത്തേക്കയച്ചശേഷം പട്ടരോടുകൂടി സത്രത്തിലെ മുററത്തിറങ്ങി ഒരു വൃക്ഷത്തണലിൽ രണ്ടു പേരുംകൂടി പോയിനിന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—ഞാൻ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലുള്ള വൎത്തമാനങ്ങൾ എന്റെ ഭാൎയ്യ ചില സമയങ്ങളിൽ പറഞ്ഞറിഞ്ഞതല്ലാതെ വേറെ യാതൊന്നും അറിയില്ല. കല്യാണി ആ ദിക്കുവിട്ടു പോന്നിട്ടുതന്നെ ഇപ്പോഴേക്കു പതിനഞ്ചുപതിനാറു കൊല്ലങ്ങളായി. എനിക്കു് എടത്തിലെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയേയും വൎത്തമാനങ്ങളേയും കുറിച്ചു വിവരമായി അറിവാൻ ആഗ്രഹമുണ്ടു്. വിവരമായി പറയിൻ കേൾക്കട്ടെ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—വിവരമായി പറയാം. എജമാനൻ കല്പിച്ചപ്രകാരം പറയാം. ഞാൻ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലുള്ള ഉണ്ണിമാരെപ്പോലെതന്നെ ആ എടത്തിൽ വളൎന്ന ഒരുവനാണു്. എന്നെപ്പോലെ അവരുടെ വൎത്തമാനം നിശ്ചയമുണ്ടായിട്ടു് ആരും ഇല്ല. എജമാനനവർകളുടെ ഭാൎയ്യയോടുകൂടി ഞാൻ പുറപ്പെട്ടുപോന്നതുവരെ എനിക്കു് അവരുടെ ചോറായിരുന്നു. പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ ഞാൻ കാണുന്ന കാലം——

രാമൻമേനോൻ:—അതു പഴയ കഥ വേണ്ട. ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി കേട്ടാൽ മതി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—പൂഞ്ചോലക്കര എടം മഹാ പ്രസിദ്ധമായ തറവാടാണു്. ഇപ്പോഴും ആ തറവാട്ടിലേക്കു് ഒരു ലക്ഷം പറയ്ക്കുമീതെ നെല്ലു മിച്ചവാരമായിത്തന്നെ വരുവാനുണ്ടു്. പറമ്പുകളിൽനിന്നുള്ള കാലാനുഭവവും മലവാരവും മററുംകൂടി ഒരു അമ്പതിനായിരം ഉറുപ്പികയിൽ ചുരുങ്ങാതെ ഒരു കൊല്ലത്തിൽ വരവുണ്ടു്. ചെലവും അങ്ങനെത

ന്നെ. എടത്തിൽ നേമം ഉള്ളതിനു പുറമേ നാലു് ഊട്ടുപുരക ളുണ്ടു്. എജമാനനെ, നാലു് ഊട്ടുപുരകളിൽ നിത്യം ബ്രാഹ്മണൎക്കു സുഖമായി ഭക്ഷണം കൊടുക്കുന്നു. അതിയായ സമ്പത്തുള്ള ഒരു എടമാണു്.

രാമൻമേനോൻ:—ഇപ്പോഴത്തെ അച്ഛൻ ആരാണു്? എന്താണു് നിങ്ങൾ അവിടെയുള്ള ആളുകൾ എല്ലാം വികൃതികളാണെന്നു പറഞ്ഞതു്?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—പറയാം, എജമാനനെ, പറയാം. എജമാനനവൎകളെ ഞാൻ സകല വിവരങ്ങളും പറഞ്ഞു ധരിപ്പിക്കാം. ഇപ്പോഴത്തെ അച്ഛനു പേരു കോപ്പുണ്ണിഅച്ഛൻ എന്നാണു്. അവിടെയുള്ള അനന്തരവന്മാരെയെല്ലാം 'ഉണ്ണിമാരു്' എന്നാണു വിളിച്ചുവരുമാറു്. കോപ്പുണ്ണി അച്ഛനു് ഇപ്പോൾ അമ്പതു് അമ്പത്തഞ്ചു വയസ്സായി. മഹാ ദുഷ്ടനാണു്. ഇത്ര ദയ ഇല്ലാത്ത ഒരാളെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. അനന്തരവന്മാരു പ്രാപ്തിയായവരു് അഞ്ചുപേരു് ഉണ്ടു്. ഒന്നാമതു രാഘവനുണ്ണി, രണ്ടു് കേശവനുണ്ണി, ഇവരു രണ്ടുപേരും വലിയച്ഛന്റെ നേരേ അനുജന്മാരാണു്. മൂന്നു് കൃഷ്ണനുണ്ണി. ഇയാൾ വലിയച്ഛന്റെ എളയമ്മയുടെ മകനാണു്. നാലു് കേശവനുണ്ണി, അഞ്ചു് ഗോവിന്ദനുണ്ണി. ഇവരു് വലിയച്ഛന്റെ നേരെ അനന്തരവന്മാരാണു്. കുടുംബം ഇനി ശാരദതന്നെ ഉള്ള എന്നു പറയാം കോപ്പുണ്ണിവലിയച്ഛന്റെ നേരെ സോദരി ഇക്കാളിഅമ്മയുടെ മകളായിട്ടു് കുഞ്ചിക്കുട്ടിഅമ്മ എന്ന ഒരു സ്ത്രീയുണ്ടു്. ഇരു പത്താറുവയസ്സായി. ചേലക്കര നമ്പൂതിരിപ്പാടാണു ബാന്ധവം. ഇങ്ങനെയാണു കുടുംബത്തിന്റെ സ്ഥിതി.

രാമൻമേനോൻ:—ഈ മരുമക്കൾ ഉണ്ണിമാൎക്കെല്ലാം ഗൃഹസ്ഥവൃത്തിതന്നെ ആയിരിക്കും, അല്ലേ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതെ, ഗൃഹസ്ഥവൃത്തിതന്നെ. ഗോവിന്ദനുണ്ണി ഒഴികെ എല്ലാവൎക്കും ഗൃഹവൃത്തിതന്നെ. ഗോവിന്ദനുണ്ണി ഇംഗ്ലീഷു് പഠിച്ചു ബി. എ. പരീക്ഷകൊടുത്തു ജയിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ അതിലും വലിയ പരീക്ഷയ്ക്കു് മദ്രാശി പഠിക്കുന്നു. ശേഷം ഉള്ളവൎക്കു് എല്ലാം സ്വസ്ഥവൃത്തിയാണു്. വലിയ ഭാവമാണു്. അമ്പോ ആ കഥ പറ

യണ്ട. കല്യാണിഅമ്മ നാടുവിട്ടപ്പൊയ്ക്കളഞ്ഞതു് എടത്തിലേക്ക വലിയ ഒരു അപമാനമായി എന്നുള്ള വിചാരമാണു് ഇവൎക്കുള്ളതു്. ഞാൻ മടങ്ങി എത്തി എന്നു കേട്ടിട്ടു് എന്നെ തല്ലിക്കാൻ വട്ടംകൂട്ടി. ഭയപ്പെട്ടു് അവിടംവിട്ടു് ഞാൻ ഓടി. എജമാനനെ, എന്റെ കാൎയ്യം അതുമുതൽ മഹാകഷ്ടത്തിലായി. എനി എജമാനനവർകൾതന്നെ എന്നെ രക്ഷിക്കണം. കല്യാണിഅമ്മയെക്കൊണ്ടു് എനിക്കു് ഉപകാരം ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അവൾക്കുവേണ്ടി ഞാൻ എന്റെ ചോറു കളഞ്ഞു എജമാനനെ. ഞാനും കുട്ടികളും പട്ടിണിയായി. എങ്കിലും സ്വാമി സഹായിച്ചു. എനി എജമാനനെവിട്ടു് ഒരാളെയും ഞാൻ ആശ്രയിക്കുകയില്ല. എന്റെ കല്യാണിഅമ്മ ഇപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ എനിക്കു് ഒരു സങ്കടവും ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. എനി എന്നെ എജമാനൻതന്നെ രക്ഷിക്കണം.

എന്നു പറയുമ്പോഴേക്കു് ഒരു അഞ്ചാറു സപ്തൃഷ്ടി തുടരെത്തുടരെ ഉണ്ടായി.

രാമൻമേനോൻ:—കല്യാണിയുടെ എളയമ്മയുടെ മകളായി ഒരു അമ്മ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലേ? ആ സ്ത്രീ ഇപ്പോൾ ഇല്ല, അല്ലേ? ആ സ്ത്രീയെ കുറിച്ചു കല്യാണി എപ്പോഴും വളരെ സ്തുതിച്ചും പിരിഞ്ഞതിന്മേൽ വളരെ വ്യസനമായും പറയാറുണ്ടായിരുന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതെ, എജമാനനെ, ആ അമ്മ മരിച്ചു ബഹുശ്രീയും ഭാഗ്യവും ഉള്ള ഒരു കുട്ടിയായിരുന്നു. കല്യാണിഅമ്മയെക്കാൾ ആറുവയസ്സു് എളതായിരുന്നു. പേരു ലക്ഷ്മിഅമ്മ എന്നായിരുന്നു. കല്യാണിഅമ്മയും ലക്ഷ്മിഅമ്മയും ഇപ്പോഴത്തെ അച്ഛന്റെ മുത്തശ്ശിയുടെ അനുജത്തിമാരുടെ മക്കളായിരുന്നു. ലക്ഷ്മിഅമ്മ, കല്യാണിഅമ്മ പോയി രണ്ടു സംവത്സരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ മരിച്ചു. മരിക്കുന്നതിന്നു് ഒരുകൊല്ലം മുമ്പേ ആയമ്മയുടെ ഭൎത്താവു് രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടും അച്ഛനുമായി ബദ്ധമത്സരമായി. തിരുമുല്പാടു് എടത്തിൽ കയറിക്കൂടാ എന്നു കല്പിച്ചു. കല്യാണിഅമ്മ പോയ വ്യസനവും തന്റെ ഭൎത്താവുമായി പിരിഞ്ഞ വ്യസനവും നിമിത്തംതന്നെ

കല്യാണിഅമ്മ ഈ ദിക്കവിട്ടുപോയി രണ്ടു സംവത്സരങ്ങൾ കഴിഞ്ഞതിൽപ്പിന്നെ ലക്ഷ്മിഅമ്മ മരിച്ചു. ഇപ്പോൾ ഉള്ള കുഞ്ഞുക്കുട്ടിഅമ്മ വലിയച്ചന്റെ അടുത്ത കുടുംബമാണു് എജമാനനെ. വലിയച്ചന്റെ പെങ്ങൾ ഇക്കാളിഅമ്മയുടെ മകളാണു്. ഇക്കാളിഅമ്മ മരിച്ചു. ഇപ്പോൾ ഈ കുഞ്ഞുക്കുട്ടിഅമ്മ മാത്രമേ തറവാട്ടിൽ സന്തതിഎന്നു പറവാനുള്ളു. ഇവൾ പ്രസവിക്കുന്ന കാൎയ്യം സംശയമാണു്. വളരെയെല്ലാം സൽക്കൎമ്മങ്ങൾ സന്തത്യൎത്ഥം ചെയ്യുവരുന്നുണ്ടു്. അതിന്റെ ഫലമായിരിക്കാം ശാരദ ഉണ്ടായതു്.

രാമൻമേനോൻ ഈ വാക്ക കേട്ടപ്പോൾ ഒന്നു ചിറിച്ചു് പട്ടരോടു കുളിച്ചു ഭക്ഷണം കഴിച്ചുവരാൻ പറഞ്ഞയച്ചു.

രാമൻമേനോൻ കുളിയും ഭക്ഷണവും മററും കഴിഞ്ഞു സത്രത്തിന്റെ പൂമുഖത്തിൽ വന്നിരുന്നു പിന്നെയും മനസ്സുകൊണ്ടു് എന്താണിനി പ്രവൃത്തിക്കേണ്ടതെന്നാലോചിച്ചു് ഒരുവിധമെല്ലാം ഉറച്ചു. അപ്പൊഴെക്ക പട്ടരും ഊണുകഴിഞ്ഞു ഹാജരായി.

രാമൻമേനോൻ:—ഏതെങ്കിലും മലയാളത്തിലേക്ക പുറപ്പെടുക. തല്ക്കാലം നിങ്ങളുടെ ഗൃഹത്തിൽ താമസിക്കാം. പിന്നെ വേണ്ടതുപോലെ സാവകാശത്തിൽ ആലോചിച്ചു പ്രവൃത്തിക്കാമല്ലൊ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഏതെങ്കിലും ഈശ്വരാധീനം, എജമാനനു് ഇങ്ങനെ തോന്നിയതു്. എന്റെ ഗൃഹം എജമാനനവർകൾക്കും ശാരദയ്ക്കും താമസിക്കാൻ അശേഷം യോഗ്യതയുള്ളതാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ല. എങ്കിലും ഞാൻ ഇവിടുത്തേയും ഇവിടുത്തെ മരിച്ചുപോയ ഭാൎയ്യയുടേയും പ്രത്യേക ഒരു ആശ്രിതനാണല്ലൊ. അതുകൊണ്ടു് എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ താമസിക്കുന്നതിനു യാതൊരു കുറവും ഇവിടേക്ക വരാൻ പാടില്ല. എന്റെ മനോരഥം സാധിച്ചു. എജമാനനെ, ഞാൻ ഭാഗ്യവാൻതന്നെ. പണം കാശു് എന്തു സാരം! ഇത്ര സ്നേഹമുള്ള ഒരു എജമാനനെ സ്നേഹിക്കാൻ സാധിച്ചുവല്ലൊ. ഇതുതന്നെ എന്റെ ഭാഗ്യം!

ഈ സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞതിന്റെ പിറേറദിവസം ഇവരെല്ലാവരും രാമേശ്വരം വിട്ടു മലയാളത്തിലേക്ക പുറ

പ്പെടുകയും നിശ്ചയപ്രകാരം വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഗൃഹത്തിൽ പോയി താമസിക്കുകയും ചെയ്തു.

രണ്ടുമൂന്നുദിവസങ്ങൾ ഈ ഗൃഹത്തിൽ താമസിച്ചശേഷം രാമൻമേനോൻ വൈത്തിപ്പട്ടരെ വിളിച്ചു ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു ഞങ്ങൾ ഇവിടെ എത്തിയ വിവരം അറിയിപ്പാൻ ഞാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ഒരു കത്തോടുകൂടി ശങ്കരനെ അയയ്ക്കാം. നിങ്ങൾക്കു അവിടെ ചെല്ലുവാൻ പാടില്ലല്ലോ. എന്നാൽ നിങ്ങൾകൂടി അവന്റെകൂടെ ആ പ്രദേശത്തേക്കു പോണം. എടത്തിൽ പോകേണ്ട. അതിനുസമീപം ഒരു സ്ഥലത്തു ഗൂഢമായി നിങ്ങൾ താമസിച്ചോളിൻ. ശങ്കരൻ കത്തുകൊടുത്തു വിവരങ്ങൾ അറിഞ്ഞശേഷം ഇങ്ങോട്ടും പോന്നോളിൻ.''

''അങ്ങനെതന്നെ കല്പനപ്രകാരം നടക്കാം.'' എന്നു പറഞ്ഞു എങ്കിലും വൈത്തിപ്പട്ടർക്കു ഈ നിശ്ചയം വളരെ രസിച്ചില്ല. ഒന്നാമതു പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിന്റെ സമീപം എങ്ങാൻ പോവുന്നതിനുകൂടി പട്ടർക്കു ഭയം ഉണ്ടു. അവിടെ എങ്ങാനും കണ്ടാൽ തല്ലി എല്ലൊടിക്കണമെന്നാണു അച്ചന്റെ കല്പന. ആ പ്രദേശത്തുള്ള സകല മനുഷ്യരും ഈ അച്ചനെ ഏകചക്രയിലെ നിവാസികൾ ബകനെ ഭയപ്പെട്ടതുപോലെ ഭയപ്പെട്ടു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സകല കല്പനകളേയും അത്യാദരവോടെ നടത്താൻ ഒരുങ്ങിയിരിക്കുന്നവരായിരുന്നു. എടത്തിലെ വർത്തമാനങ്ങൾ പട്ടർക്കു നല്ല അറിവുണ്ടു. പിന്നെ സമർത്ഥനായ ശങ്കരന്റെ ബാധയും കലശലായി ഉണ്ടു. തന്റെ സ്വന്തമായി ചില ആലോചനകൾപ്രകാരം കാര്യം വരുന്നതിനു ഇപ്പോൾ കൊടുത്ത കല്പന താമസംവരുത്തുന്നതുപോലെ പട്ടർക്കു തോന്നി. ഈ സംഗതികളാൽ വൈത്തിപ്പട്ടർക്കു രാമൻമേനോന്റെ കല്പന വളരെ ബോദ്ധ്യമായില്ല എങ്കിലും കല്പിച്ചപ്രകാരംതന്നെ പ്രവൃത്തിക്കാൻ ഉറച്ചു. രാമൻമേനോൻ ശങ്കരന്റെ പക്കൽ സ്വകാര്യമായി ഒരു എഴുത്തു പൂഞ്ചോലക്കര അച്ചനു എഴുതിക്കൊടുത്തു. ശങ്കരനും വൈത്തിപ്പട്ടരും പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു പുറപ്പെട്ടു പോവുകയും ചെയ്തു.

പുറപ്പെട്ട സമയം പകൽ നാലുമണിസമയത്തു ഇവ

രു രണ്ടുപേരും എടത്തിൻെറ ഒരു മൂന്നുനാഴിക സമീപമെത്തി. വൈത്തിപ്പട്ടർക്ക കാൽ മുമ്പോട്ടു പോവാതായിത്തുടങ്ങി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— ശങ്കരാ, എനി ഞാൻ ഇവിടെ എങ്ങാനും താമസിക്കും. ഇവിടുന്നു് എനി ഒന്നര രണ്ടുനാഴിക വഴിയേ ഉള്ളു. എടത്തിലേക്ക വഴി ഇതുതന്നെയാണ്. നേരെ നടന്നാൽ എടത്തിലെ പടിമുറ്റത്തു് എത്തും. എനിക്കു് ഇത്രത്തോളം വരാൻതന്നെ ഭയമായിരിക്കുന്നു. അപ്പാ, ഈ പ്രദേശം എല്ലാം എടംവക ജന്മമാണു് രണ്ടുമൂന്നു നാഴിക മുമ്പെ നമ്മൾ ഒരു പുഴ കടന്നില്ലെ, അതിനപ്പുറം കണ്ട സകല ഭൂമികളും എടംവകയാണു്. അവരുടെ ആശ്രക്കാരും കുടിയാന്മാരും ആശ്രിതന്മാരുമല്ലാതെ ഈ ദിക്കിൽ ആരുമില്ല. എൻെറ ഒരു ബന്ധുവിൻെറ മഠം ഇവിടെ സമീപം ഉണ്ടു്. ഞാൻ അവിടേക്ക പോയി ഗൂഢമായി ഇന്നു് അവിടെ താമസിക്കാം. ശങ്കരൻ ഇന്നു് എടത്തിന്നു സമീപമുള്ള വല്ല മഠങ്ങളിലും താമസിച്ചു രാവിലെ എഴുത്തുകൊടുത്തു് ഇങ്ങോട്ടു മടങ്ങിക്കോളു. ഞാൻ നാളെ ഊണുകഴിഞ്ഞു് ഈ അരയാലിൻെറ ചുവട്ടിൽ ശങ്കരൻ മടങ്ങിവരുന്നതുവരെ ഇരിക്കാം.

ശങ്കരൻ:— നേരം അസ്തമനത്തിനു് അടുത്തുവല്ലൊ. രാത്രിയിൽ സ്വാമിയെ ആരു കണ്ടറിയുന്നു? നോക്കു് ഉപായത്തിൽ ഇന്നു് എടത്തിൻെറ സമീപം എങ്ങാനും താമസിക്കുന്നതു് അല്ലെ നല്ലതു്. വെളിച്ചമാവാൻ നാലഞ്ചു ഉള്ളപ്പോൾ നിങ്ങൾ ഈ സ്ഥലത്തേക്കുതന്നെ മടങ്ങിക്കൊള്ളിൻ; അതല്ലെ നല്ലതു്?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— നീ എന്താണു പറയുന്നതു്? അതൊന്നും വയ്യാ. നീ അവിടുത്തെ സ്ഥിതി ഒന്നും അറിക ഇല്ല. അതുകൊണ്ടു വല്ലതും പറയുന്നതാണു്.

ശങ്കരൻ:— എടത്തിലെ സ്ഥിതി എന്തെങ്കിലുമായ്ക്കോട്ടെ. നിങ്ങളെ ആരും കാണാഞ്ഞാൽ പോരെ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— നിണക്കു് ഇപ്പോൾ അങ്ങനെ എല്ലാം തോന്നും. നിൻെറ ചെറുപ്പം തോന്നിക്കുന്നതാണു്.

ശങ്കരൻ:— ഇപ്പോഴും എപ്പോഴും അങ്ങനെതന്നെ തോ

ന്നം. പോട്ടെ, നിങ്ങൾക്ക് ഇത്ര ഭീരുത്വമുണ്ടെങ്കിൽ നിങ്ങൾ വരേണ്ട. എടത്തിലേക്ക വഴി നേരെ ഈ വഴിതന്നെയാണല്ലോ. അതു നിശ്ചയംതന്നെയല്ലേ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—നിശ്ചയം. ഇതേവഴി നൂലിട്ടതുപോലെ ഈ ഒരു ഒറ്റവഴിതന്നെ. ശങ്കരൻ നാളെ മടങ്ങുമല്ലോ. ഞാൻ നാലുനാഴിക വെളിച്ചായാൽ ഇവിടെവന്ന ശങ്കരൻ വരുന്നതുവരെ ഇവിടെത്തന്നെ ഇരിക്കാം.

ശങ്കരൻ:—ഞാൻ മടങ്ങുന്ന സമയം എനിക്ക് ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിക്കാൻ പാടില്ല. ഞാൻ മടങ്ങിവരുമ്പോൾ നിങ്ങളെ ഇവിടെ കണ്ടില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ നേരെ തീവണ്ടിസ്റ്റേഷനിലേക്ക നടക്കും.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—നല്ല ശിക്ഷ. എന്നെ കൂടാതെയോ?

''നിങ്ങളെ കണ്ടില്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെതന്നെ. എനിക്ക നിങ്ങളെ കാത്തു താമസിപ്പാൻ സാധിക്കയില്ല,'' എന്നും പറഞ്ഞു ശങ്കരൻ വേഗം നടന്നു. ആദ്യം കണ്ടതു മുതൽ ശങ്കരന് ഈ പട്ടരെ വെറുപ്പും പുച്ഛവുമാണ് ഉണ്ടായിരുന്നതു്. എന്നാൽ സമർത്ഥനായ ശങ്കരൻ തൻെറ ഈ അഭിപ്രായത്തെ ആരെയും ഇതുവരെ അറിയിച്ചിട്ടില്ല.

'ഈശ്വരാ! പൂഞ്ചോലക്കര അച്ചൻ ഈ അധികപ്രസംഗിച്ചെക്കൻെറ തലമണ്ട അടിച്ചുപൊളിച്ചു വിടണെ,' എന്ന ഉള്ളിൽ പ്രാർത്ഥിച്ചുകൊണ്ട വൈത്തിപ്പട്ടരു് അയാളുടെ ബന്ധുവിൻെറ ഗൃഹത്തിലേക്കും പോയി.

ശങ്കരനെക്കുറിച്ചു് ഇതിനുമുമ്പു് അവിടവിടെ പ്രസ്താവംചെയ്തിട്ടുള്ളതിൽനിന്നു് ഇവൻെറ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചു് എൻെറ വായനക്കാർ സാമാന്യം എല്ലാം ഗ്രഹിച്ചിരിക്കും. ശങ്കരൻ കാഴ്ചയിൽ മന്മഥോപമനായ സുന്ദരനേ. അതിബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യമുള്ള ഒരു കുട്ടിയും ആയിരുന്നു. സ്വരാജ്യമായ തിരുവനന്തപുരത്തിൽ ഒരു ധനപുഷ്ടിയുള്ള തറവാട്ടിലെ ഒരു കുട്ടിയായിരുന്നു. ചിത്രത്തിൽ ഉള്ള ഭ്രാന്തുകൊണ്ടു് എട്ടൊമ്പതു വയസ്സായപ്പോൾ രാമൻമേനോൻെറ കൂടെ ചാടിപ്പോന്നശേഷം പിന്നെ വീട്ടിലെ യാതൊരു വർത്തമാനവും അറിയാതെ രാമൻമേനോനോടുകൂടി കാലക്ഷേപം ചെയ്തുവന്നവനാണു്. ശങ്കരനെക്കുറിച്ചുള്ള അഭിപ്രായം

എനി ഈ കഥ പറയുന്നതോടുകൂടി എൻെറ വായനക്കാക്ക് ഉണ്ടാവുന്നതാകയാൽ ഇത്രമാത്രമേ ഈ കുട്ടിയെക്കുറിച്ച പറയുന്നുള്ളു. ഈ കാലം അവന്നു് ഇരുപത്തൊന്നു വയസ്സുപ്രായമാണു്.

ശങ്കരൻ എടത്തിൽ എത്തുമ്പോഴേക്ക സൂര്യാസ്തമന സമയം അടുത്തിരിക്കുന്നു. പൂഞ്ചോലക്കരഎടവും അതിന്നു ചുററുമുള്ള സ്ഥലങ്ങളും കാഴ്ചയ്ക്കു് അതിയോഗ്യമായും രമ്യമായും ഉള്ളവകളായിരുന്നു.

പൂഞ്ചോലക്കര എടം ഉള്ളതു് അതിദീർഘവിസ്താരത്തിൽ കിടക്കുന്ന ഒരു പാടത്തിൻെറ പടിഞ്ഞാറെക്കരയിൽ ആകുന്നു. ശങ്കരൻ വഴിനടന്നു് ഈ പാടത്തിലേക്കു് ഇറങ്ങിയപ്പോൾത്തന്നെ ദൂരത്തിൽ പാടത്തിൻ്റെ പടിഞ്ഞാറെ കരയിൽ വലിയ വൃക്ഷങ്ങളുടേയും തെങ്ങിൻതോട്ടങ്ങളുടേയും എടയിൽക്കൂടി പൊങ്ങിക്കാണാവുന്ന എടത്തിൻെറ ഉയൎന്ന മാളികകളേയും അതുകളോടു തൊട്ടു തെക്കുഭാഗത്തിൽ അസ്തമനസൂര്യപ്രഭതട്ടി തിളങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന ഒരു തങ്കത്താഴികകൊണ്ടു കൃതമായ ഒരു വലിയ ക്ഷേത്രത്തേയും കണ്ടു. ശങ്കരന്നു മനസ്സിൽ ആഹ്ലാദംതോന്നി വേഗം നടന്നു. എടത്തിന്നു സമീപത്തിലെത്തിയപ്പോൾ ശങ്കരൻ ആ സ്ഥലത്തിൻെറ മഹിമയെ കണ്ടു് ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു.

എടത്തിൻെറ തെക്കെ മതിലും ക്ഷേത്രത്തിൻെറ വടക്കേ മതിലും ഒന്നുതന്നെയാണു്. അന്യോന്യം അത്ര സമീപത്തിലാണു്, ക്ഷേത്രവും എടവും നില്ക്കുന്നതു്. ഇതുകളുടെ പുരോഭാഗത്തു് ശങ്കരൻ കണ്ടതു് അതിവിശാലമായ കുളത്തെയാണു്. വിശേഷമായി കരിങ്കല്ലുകൊണ്ടു നാലുഭാഗവും കെട്ടിപ്പടുത്തതും അതിനിൎമ്മലമായ ജലത്തോടുകൂടിയുള്ളതുമായ ഈ വലിയ ചിറയുടെ ഒരു കരയിൽ നില്ക്കുന്ന ആളുകളെ മറെറാരു കരയിൽ നില്ക്കുന്നവർക്കു് തിരിച്ചറിവാൻ കുറെ പ്രയാസപ്പെടും. അത്ര വിസ്തീർണ്ണത്തിൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു ചിറയായിരുന്നു ഇതു്. ഇതു നാലുഭാഗങ്ങളിലും അവിടവിടെ കരിങ്കല്ലുകൊണ്ടും ചെങ്കല്ലുകൊണ്ടും പണിതു മിനുസംവരുത്തി ഇട്ടിട്ടുള്ള തറകളോടുകൂടി അതികൗതുകത്തിൽ പടൎന്നു് ഉയൎന്നുനില്ക്കുന്ന അരയാലുകളേയും

ചിറയുടെ കിഴക്കേക്കരയിൽ മുഴവനംഊട്ടുപുരകം വെള്ള ക്കുമ്മായമിട്ട മാളികകളോടുകൂടി ഉയൎന്ന ചിറയിലെ സ്വച്ഛ മായ ജലത്തിൽ സ്വച്ഛായകളെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നതി നാൽ അവറ്റുകളെത്തന്നെ ദ്വിഗുണീകരിച്ചുകാണിച്ചുംകൊണ്ടു നില്ക്കുന്നതുകളേയും കണ്ടു. ഇതുകൂടാതെ ഗോസ്സായിസത്രം, ധൎമ്മശാലമുതലായ അനേകം എടുപ്പുകൾ ഈ ചിറയ്ക്കു ചുററും ഉണ്ടായിരുന്നു. സന്ധ്യാകാലം സമീപിച്ചതിനാൽ ചിറ വക്കിലും ക്ഷേത്രമുററത്തും എടത്തിലെ പടിഉമ്മറത്തും ഉള്ള തിരക്കുകൾ ഇന്നപ്രകാരമെന്നു പറവാൻ പ്രയാസം. ഇങ്ങ നെ യോഗ്യതയും പ്രൗഢിയും ഉള്ള ഒരു എടത്തിലെ സന്ത തി ആയിരിക്കേണ്ടവൾതന്നെയാണു് എജമാനന്റെ മകൾ ശാരദ, എന്നു ശങ്കരനു മനസ്സിൽ തോന്നി.

ശങ്കരൻ എടത്തിലെ പടിഉമ്മറത്തും ക്ഷേത്രതിരുമുറ്റത്തും മദ്ധ്യവഴിയിലും മററും കുറേനേരം അവിടെയുള്ള ഘോഷ ങ്ങളേയും തിരക്കുകളേയും കണ്ടുംകൊണ്ടു നിന്നു. ഒരു മനു ഷ്യനെങ്കിലും തന്നോടു് ഒരക്ഷരവും ഉരിയാടിയിട്ടില്ല. ഇങ്ങനെ കുറേനേരം കഴിഞ്ഞശേഷം ആരോടെങ്കിലും കട ന്നുചോദിക്കുകതന്നെ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു ശങ്കരൻ പിന്നെ യും എടത്തിന്റെ പടിഉമ്മറത്തു പോയിനിന്നു. പലവിധ മനുഷ്യരും പടിപ്പുരയുടെ അന്തൎഭാഗത്തിലേക്കും പടിപ്പുര യിൽനിന്നു പുറത്തേക്കും എടതിരിവുകൂടാതെ കടന്നുപോ കുന്നതു ശങ്കരൻ കണ്ടു. എങ്കിലും ഒരു മനുഷ്യനെങ്കിലും സാവകാശത്തോടുകൂടിയോ സ്വസ്ഥചിത്തന്റെ നിലയി ലോ അവിടെ എങ്ങും ആരെയും കണ്ടില്ല. എല്ലാവൎക്കും തിരക്കുതന്നെ. അത്യുത്സാഹത്തോടെ ചാടിയും ഓടിയും നടക്കുന്നവരെ അല്ലാതെ കാണാൻ പ്രയാസപ്പെട്ടു് അങ്ങ നെ കുറേസമയം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ദൈവഗത്യാ ഒരു നായർ പടിഅകത്തുനിന്നു പുറത്തേക്കു സാവധാനത്തിൽ നടന്നു പോവുന്നതു കണ്ടു. ശങ്കരൻ അയാളുടെ പിന്നാലെ ചെന്നു. ആ നായർ സുമുഖനായി ശങ്കരനെ കണ്ടപ്പോൾ ചോദിച്ചു: ''എന്താണു്? എവിടെനിന്നു വരുന്നു? ഈ ദിക്കിൽ എങ്ങും മുമ്പു കണ്ടിട്ടില്ല.''

ശങ്കരൻ:—ഞാൻ അന്യദേശക്കാരനാണു്. എടത്തിൽ

അച്ഛന്ന് ഒരു എഴുത്തു കൊടുപ്പാനുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്ന് എന്താണു നിവൃത്തി എന്ന് ഒന്നു പറഞ്ഞുതന്നാൽ നന്നായിരുന്നു.

നായർ:—ഇവിടെത്തന്നെ നിന്നോളു. എടംവക പ്രധാനകാര്യസ്ഥൻ ശങ്കുനമ്പി ഇപ്പോൾ ഇതിലെ വരും. അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞാൽ ഒക്കെ നിവൃത്തി ആവും.

എന്ന് അയാൾ പറയുമ്പോഴേക്കു് ഒരു പൂണുൽക്കാരൻ വൃദ്ധൻ വെററില മുറുക്കിയതിൻെറ ചണ്ടികം കലശലായി ശബ്ദത്തോടെ നടക്കുന്നതിൻെറ രണ്ടു ഭാഗത്തേക്കും പാററി തുപ്പിക്കൊണ്ടു പടിയുടെ കോണി എറങ്ങുന്നതു കണ്ടു. ഇയാളുടെ പിന്നാലെ രണ്ടുമൂന്ന് ആളുകൾകൂടി എറങ്ങി ഓച്ഛാനിച്ചുംകൊണ്ടു നടക്കുന്നതു കണ്ടു്, ''ഇതാ ശങ്കുനമ്പി വരുന്നു'' എന്നു കാണിച്ചുകൊടുത്തു ചെറുപ്പക്കാരൻ നായർ പോയി. ശങ്കരൻ ഉടനെ ശങ്കുനമ്പിയുടെ മുമ്പാകെ പോയി ഓച്ഛാനിച്ചുനിന്നു. കുറേനേരത്തേക്കു നമ്പി കണ്ടഭാവം നടിക്കാതെ ഒന്നും മിണ്ടാതെ നടന്നു. അപ്പോൾ ശങ്കരൻ വിടാതെ അടുത്തടുത്തു് അധികം ഓച്ഛാനിച്ചുംകൊണ്ടു കൂടി. ഒടുവിൽ ശങ്കുനമ്പി ചോദിച്ചു: എന്താണു്. എവിടെനിന്നു വരുന്നു?''

ശങ്കരൻ:—ഞാൻ കുറെ ദൂരത്തുനിന്നു വരുന്നു. എടത്തിൽ വലിയച്ഛന്നു സ്വകാര്യമായി ഒരു എഴുത്തു കൊടുപ്പാനുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്ന് ഇപ്പോൾ തരമാവുമോ എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ശങ്കുനമ്പി: ആരുടെ എഴുത്താണു്?

ശങ്കരൻ:—ആളെ പറഞ്ഞാൽ ഇവിടേക്കു മനസ്സിലാവുകയില്ല. എഴുത്തിൽ വിവരങ്ങൾ എല്ലാം ഉണ്ടു്.

ശങ്കുനമ്പി:—ആളെ പറഞ്ഞാൽ മനസ്സിലാവുല്ലേ? എന്തെ രസിക, ആട്ടെ പറയൂ. മനസ്സിലാവുമോ എന്നു നോക്കട്ടെ.

ശങ്കരൻ:—എഴുത്തു് എഴുതിയ ആളുടെ പേരു് രാമൻ മേനോൻ എന്നാണു്.

ശങ്കുനമ്പി:—എവിടത്തെ രാമൻമേനോൻ?

ശങ്കരൻ:—തെക്കില്ലത്തെ.

ശങ്കുനമ്പി:—തെക്കില്ലത്തോ?

ശങ്കരൻ:—അതെ.

ശങ്കുനമ്പി:—ഏതു രാജ്യക്കാരനാണു്?

ശങ്കരൻ:—അതു് എനിക്ക നിശ്ചയമില്ല.

ശങ്കുനമ്പി:—അപ്പോഠം നീ അയാളെ അറിയില്ലെ?

ശങ്കരൻ:—അറിയും.

ശങ്കുനമ്പി:—പിന്നെ എന്താണു പറയരുതെ?

ശങ്കരൻ:—ഞാൻ ഇപ്പോഠം പറഞ്ഞേടത്തോളം വിവരങ്ങഠംമാത്രമെ അറികയുള്ളു.

ശങ്കുനമ്പി:—നീ ആളൊരു വികടനാണെന്നു തോന്നുന്നു. എഴുത്തു് എന്റെ പക്കൽ തരാമോ?

ശങ്കരൻ:—അച്ഛന്റെ പക്കൽത്തന്നെ കൊടുക്കാനാണു കല്പന.

ശങ്കുനമ്പി:—ആരുടെ കല്പന?

ശങ്കരൻ:—എന്റെ എജമാനൻ രാമൻമേനോന്റെ.

"എന്നാൽ കല്പനപ്രകാരം നടന്നോളു. അച്ഛനെത്തന്നെ കണ്ടു് എഴുത്തു കൊടുത്തോളു." എന്നും പറഞ്ഞു പ്രധാന കാര്യസ്ഥനും കൂടെയുള്ളവരും കളപ്പുരയിലേക്ക നടന്നു.

ശങ്കരൻ പിന്നെയും അവിടെ നിന്നുവശായി. അങ്ങനെ അവിടെ ഒരു കാൽനാഴിക നിന്നശേഷം പടിവാതില്ക്കൽക്കൂടി അതികലശലായി ഒരു വെളിച്ചം പുറത്തേക്ക ചാടുന്നതു കണ്ടു. ക്ഷണേന ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ വെള്ളിക്ക സമമായി മിന്നുന്ന ദീർഘമായ തണ്ടിന്മേൽ തൂങ്ങി സ്വൎണ്ണപ്രഭമായി തിളങ്ങുന്ന ഓടുകൊണ്ടു വാക്പ്പെട്ട തണ്ടോടു കൂടിയ ഒരു കുത്തുവിളക്കിൽ ഏകദേശം പന്തംപോലെ അഗ്നി ഉജ്ജ്വലിച്ചു കത്തുന്ന വെളിച്ചത്തോടുകൂടി പടി എറങ്ങുന്നതു കണ്ടു. അതിന്നു് അടുത്തു വഴിയെ അതിദീർഘമായ ഒരു ചങ്ങലവട്ട കത്തിച്ചുപിടിച്ചുംകൊണ്ടു മറ്റൊരു സുമുഖനായ ചെറുപ്പക്കാരൻ എറങ്ങുന്നതു കണ്ടു. അതിന്റെ വഴിയെ അത്യന്തം തടിച്ചു് ഉരുണ്ടു കറുത്തവൎണ്ണത്തിൽ ഭയങ്കരമായ ഒരു സ്വരൂപം എറങ്ങിവരുന്നതും കണ്ടു. ഈ സ്വരൂപത്തിന്റെ തലയിൽ വാൽക്കണ്ണാടിപോലെ അത്രമിനുസമായി വെളിച്ചം തട്ടുമ്പോഠം മിന്നുന്ന കഷണ്ടിയാ

ണു കണ്ടതു്. കറുത്ത നെററിമുഴുവനം വെളുത്ത ഭസ്മംകൊണ്ടു മൂടിയിരിക്കുന്നു. കണ്ണുകഠ വൃത്തത്തിൽ അത്യന്തം കോപരസത്തോടെ ചുകന്ന രാശിയായിട്ടുണ്ടു്. ദീഘ്ഘം കുറഞ്ഞു തടിച്ചു കുറെ മേലോട്ടു മലൎന്ന ദ്വാരങ്ങളോടുകൂടിയ ആ മൂക്കും പരന്ന മുഖവും കറുത്തുതടിച്ച ചുണ്ടും അത്യന്തം വിശാലമായ വക്ഷസ്സു നിറയെ തേച്ച ഭസ്മപ്രഭയും അതിന്നു് ഉപരി കിടക്കുന്ന സ്വൎണ്ണംകെട്ടിയ വലിയ രുദ്രാക്ഷമാലയും കണ്ടു ശങ്കരൻ അത്ഭുതപ്പെട്ടു. വയറു് ഉജ്ജൃംഭിച്ചു ശരീരത്തിൽനിന്നു വളരെ മുന്നോട്ടു ചാടിനില്ക്കുന്നതിന്മേൽക്കൂടി കെട്ടി ഉടുത്തിട്ടുള്ള പുളിയിലക്കര വലിയ മുണ്ടും കസവു മേൽമുണ്ടും എടയ്ക്കിടെ അഴിഞ്ഞുപോവാൻ തുടങ്ങുമ്പോഠ കൈകൊണ്ടു പിന്നെയും പിന്നെയും മുറുക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കാലിൽ ആനക്കൊമ്പുകൊരടുകളോടുകൂടിയ ഉയരമുള്ള മെതിയടികഠ ഇട്ടിരുന്നു. അതുകഠ ഇട്ടു്. ഒരുവിധം അനായാസേന ഈ കുറേൻ നടക്കുന്നതു നിത്യാഭ്യാസബലംതന്നെ എന്നു ശങ്കരന്നു സംശയംകൂടാതെ തോന്നി. ഈ ഉഗ്രവേഷത്തിന്റെ പിമ്പിൽ സേവകന്മാരുടെ നിലയിൽ നല്ല ഉടുപ്പോടുകൂടി പത്തുപതിനഞ്ചു യോഗ്യന്മാരും നടന്നിരുന്നു.

ഈ കണ്ട ഭയങ്കരവേഷംതന്നെയാണു് പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛൻ എന്നു ശങ്കരന്നു സംശയംകൂടാതെ തോന്നി. വേറെ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ആളുകളോടു് അന്വേഷിച്ചു തീച്ചയായശേഷം ശങ്കരൻ ഈവേഷത്തിന്നു കുറെ അടുത്തുചെന്നു നല്ലവണ്ണം ഒന്നു തണ്ണതൊഴുതു. അച്ഛന്മാരെ തൊഴുന്നതു സാധാരണ നടപ്പില്ലെങ്കിലും ചിലപ്പോഠ കാൎയ്യവശാൽ സമൎത്ഥന്മാരായ ആളുകഠ ചെയ്യുവരുമാറുണ്ടു്. തൊഴുത ഉടനെ ''ആരാണു് അതു്?'' എന്നു് അച്ഛൻ ചോദിച്ചപ്പോഴേക്കു കൂടെയുള്ള സേവകന്മാർ ചാടി ശങ്കരന്റെ അടുക്കലേക്കു് എത്തി. അപ്പോഴേക്കു ശങ്കരൻ എഴുത്തു് എടുത്തു സേവകന്മാരുടെ പക്കൽ കൊടുത്തു. അവർ അച്ഛന്റെ കൈയിൽ കൊടുപ്പാൻ ഭാവിച്ചു. അച്ഛൻ വാങ്ങീല്ലാ.

അച്ഛൻ:–ആരുടെ എഴുത്താണു് ഇതു്?

ശങ്കരൻ:–തെക്കില്ലത്തു് രാമൻമേനോൻ എന്നൊരാള

ടെ എഴുത്താണു്. അദ്ദേഹം ഇവിടെ പരിചയമില്ലാത്ത ഒരാളാണു്. ഒരു സ്വകാര്യസംഗതിയെ കുറിച്ചാണു് എഴുതീട്ടുള്ളതു്. അതു വായിക്കുമ്പോൾ ഇവിടുന്നു ഗ്രഹിക്കും.

''തെക്കില്ലത്തു രാമനോ? ഏതു തെക്കില്ലം? ഏതു രാമൻ? ഞാൻ കേട്ടിട്ടേ ഇല്ല.'' എന്നു പറുകെ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അച്ഛൻ, അമ്പലത്തിലേക്കു നടന്നു. ശങ്കരൻ പിന്നാലെ പോവുന്ന ഒരാളോടു ചോദിച്ചതിൽ, എഴുത്തു വായിച്ചശേഷം മറുപടി ഉണ്ടായിരിക്കും. താൻ പടിപ്പുരയ്ക്കൽ തന്നെ കുറെനേരം കാത്തിരിക്കു. എന്നാൽ വിവരമെല്ലാം അറിയാം,'' എന്നു പറഞ്ഞപ്രകാരം ശങ്കരൻ അവിടെ പോയി താമസിക്കുകയും ചെയ്തു.

അച്ഛൻ ക്ഷേത്രത്തിൽനിന്നു മടങ്ങി പതിവുപ്രകാരമുള്ള നാമംജപവും മറ്റും കഴിഞ്ഞു് ഉണ്ണാൻഭാവിച്ചു മാളികയിൽനിന്നു താഴത്തിറങ്ങി തെക്കിനിയിൽ എത്തിയപ്പോൾ എഴുത്തുകാരൻ കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻ അമ്പലത്തിലേക്കു പോംവഴി ശങ്കരൻ കൊടുത്ത എഴുത്തും കയ്യിൽ പിടിച്ചു് അച്ഛന്റെമുമ്പാകെ ചെന്നുനിന്നു.

കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻ എഴുത്തു തുറന്നു വിളക്കിന്റെ സമീപം ഇരുന്നു താഴെ പറയുംപ്രകാരം വായിച്ചു:

ശ്രീ

അവിടുന്നുമായി യാതൊരുപ്രകാരവും പരിചയമില്ലാത്ത ഒരുവൻ അവിടേക്കു സാധാരണ സംഗതികളെപ്പറ്റിത്തന്നെയെങ്കിലും ഒരു കത്തു് ഒന്നാമതായി എഴുതുമ്പോൾ അവനു വളരെ ശങ്കയും ഭയവും സ്വാഭാവികമായി ഉണ്ടാവുന്നതാണല്ലോ. എന്നാൽ അങ്ങനെ പരിചയമില്ലാത്ത ഒരുവൻ എഴുതുന്ന കത്തിൽ കാണിക്കുന്ന സംഗതികൾ അവിടേക്കും എഴുതുന്നവനും ഒരുപോലെ വ്യസനകരമായിട്ടുള്ളവകളായി വരുമ്പോൾ ആ കത്തു് എഴുതുവാനുള്ള സങ്കടം ഇന്നപ്രകാരമാണെന്നു പറഞ്ഞറിയിപ്പാൻ പ്രയാസമാണു്. ഇങ്ങനെയുള്ള സങ്കടത്തോടുകൂടിയാണു് ഞാൻ ഈ കത്തു് അവിടെ ഗ്രഹിപ്പാനായി എഴുതുന്നതു്. മഹാനായി അതിഭാഗ്യവാനായി ദയാലുവായിരിക്കുന്ന അവിടുന്നു ദയവുചെയ്തു് ഈ

കത്തിലെ വിവരങ്ങൾ ഗ്രഹിച്ചു യഥോചിതം പ്രവ ൎത്തിക്കുമെന്നുള്ള വിശ്വാസം പൂൎണ്ണമായി എനിക്കുണ്ടാക യാൽ എന്റെ മനസ്സിന്റെ സങ്കടത്തെ ചുരുക്കി ഈ വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു് എഴുതുന്നു.

അവിടത്തെ മരുമകളായി കല്യാണി എന്നു പേരാ യ ഒരു അമ്മ പത്തുപതിനഞ്ചു സംവത്സരങ്ങൾ മുമ്പു സംഗതിവശാൽ ഈ മലയാളദിക്കു വിട്ടുപോയിട്ടുള്ളത തായി അവിടത്തെ ഓൎമ്മയിൽ നിസ്സംശയമായി ഉണ്ടാ യിരിക്കണം. ആ കല്യാണി അമ്മ ഈ രാജ്യംവിട്ടു നേ രെ പോയതു കാശിയിലേക്കായിരുന്നു. ഒന്നിച്ചു സഹാ യത്തിന്നു് ഒരു ബ്രാഹ്മണനും ചെറുവയസ്സായ ഒരു നായ രും ഉണ്ടായിരുന്നു. കാശിയിൽവെച്ചു ഞാൻ ആ അമ്മ യെ കണ്ടു. ഞാൻ ഒന്നാന്തരം കിരിയം എന്നു പറയുന്ന നായർജാതിയിൽ ഉള്ള ഒരു നായരാണു്. ജാതിയിൽ എന്നെക്കാൾ ശ്രേഷ്ഠതയുള്ള നായന്മാർ മലയാളത്തിൽ ഇല്ല. അതിനെക്കുറിച്ചു് അവിടേക്കു ബോദ്ധ്യമുള്ള വി ധം തെളിവുതരാം. കാശിയിൽവെച്ചു കണ്ടശേഷം ഞാ നും കല്യാണി അമ്മയും അന്യോന്യം പരിചയമായി. ഞങ്ങൾ ഭാൎയ്യാഭൎത്താക്കന്മാരുടെ സ്ഥിതിയിൽ ആയി. കുറെ കാലം ഞങ്ങൾ ക്ഷേമമായിരുന്നു. പിന്നെ ഞങ്ങൾ ക്കു് ഒരു പെൺകുട്ടി ഉണ്ടായി. അതിന്റെ ശേഷം ഞ ങ്ങൾ മലയാളത്തിലേക്കുതന്നെ മടങ്ങണം എന്നു നിശ്ച യിച്ചു വടക്കെ ഇന്ത്യവിട്ടു പുറപ്പെട്ടു. സേതുസ്നാനം കഴി ക്കേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടെ രാമേശ്വരത്തേക്കു വ ന്നു. അവിടെവെച്ചു കല്യാണിഅമ്മയ്ക്കു് ഒരു ജ്വരരോഗ മുണ്ടായി. അതുനിമിത്തം ഇന്നേക്കു് ഒരുമാസം പത്തു ദിവസം മുമ്പേ കല്യാണി അമ്മ സ്വൎഗ്ഗപ്രാപ്തിയാകയും ചെയ്തു. ശാരദ എന്നു പേരായ മേല്പറഞ്ഞ കുട്ടിക്കു് ഇ പ്പോൾ പതിനൊന്നു വയസ്സു മാത്രമേ ആയിട്ടുള്ളു. അവ ളും ഞാനും ഇപ്പോൾ ഇവിടെ താമസിക്കുന്നു. അവൾ ക്കു് ഇനി അമ്മയായും അച്ഛനായും ഈശ്വരനെപ്പോലെ അവിടുന്നുതന്നെ ഗതിയുള്ളു എന്നു ഞാൻ പറയേണ്ടതി ല്ലല്ലോ. ഞാൻ രോഗംനിമിത്തവും മനോവ്യസനംനി

മിത്തവും വലിയ പരവശതയിൽ പെട്ടിരിക്കുന്നു. പുഞ്ചോലക്കര എടത്തിലെ സന്താനമായ ശാരദയെ അവളുടെ സ്ഥിതിക്കു തക്കവണ്ണമുള്ള അഭ്യാസാദികളെ ചെയ്യിച്ച യോഗ്യതയായ സ്ഥിതിയിൽ വരുത്തുവാൻ ശ്രമിക്കേണ്ടുന്ന ഈ കാലം ഈ വിവരങ്ങളെ അവിടെ അറിയിക്കാത്ത ഒരു തെറ്റ് എന്റെമേൽ ഉണ്ടാവുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടു ഞാൻ ഈ കത്ത് എഴുതുന്നതാണ്.

അതുകൊണ്ടു മഹാദയാലുവായ അവിടുന്നു ദയവു ചെയ്തു നിസ്സഹായസ്ഥിതിയിൽ ഇരിക്കുന്ന ഈ കുട്ടിയുടെ കാര്യത്തിൽ ഏതുപ്രകാരം പ്രവർത്തിക്കണം എന്ന് ഒരു മറുപടി ഉണ്ടാവാനായി വിനയപൂർവ്വം ഞാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു.

എന്ന്, അവിടത്തെ ആശ്രിതൻ
തെക്കില്ലത്തു രാമൻ.

എഴുത്തു മുഴുവനും വായിച്ചുകഴിഞ്ഞ്, കുഞ്ഞികൃഷ്ണൻ എഴുനീറ്റുനിന്നു. അച്ഛൻ ഇടിവെട്ടിയ ഒരു ജന്തുവിനെപ്പോലെ നിശ്ചലനായി മുഖവും താഴ്ത്തി നിന്നു. ഒരു നാലെട്ടു നിമിഷം അങ്ങിനെ നിന്നു. എഴുത്തു വായന തുടങ്ങുമ്പോഴേക്കു നാലുകെട്ടിൽ നാലുഭാഗത്തും അവിടവിടെയായി ഉണ്ണിമാരും കാര്യസ്ഥന്മാരും ഭൃത്യന്മാരും മറ്റും അച്ഛനെ മറഞ്ഞു നിറഞ്ഞു നിന്നിരിക്കുന്നു. എഴുത്തിലെ സകല വിവരങ്ങളും എല്ലാവർക്കും വെടിപ്പായും മനസ്സിലാവുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. കോവിലകങ്ങളിലും വലിയ പ്രഭുക്കന്മാരുടെ വസതികളിലും സ്വകാര്യമായി ഒരു കാര്യവും വെയ്ക്കാൻ കഴിയാത്തത് ഈമാതിരി എഴുത്തുവായനകൊണ്ടും മറ്റുമാണെന്ന് ഇപ്പോൾ സ്പഷ്ടമാണല്ലോ. അച്ഛൻ എങ്ങിനെ സ്തബ്ധനായി നിന്നുവോ അതുപോലെതന്നെ ഈ കത്തു വായിച്ചു കേട്ടവര് എല്ലാവരും നിന്നുപോയി. കേട്ടതിൽ മിക്കതും ആളുകൾ അതിസുന്ദരിയായ കല്യാണിഅമ്മയെ കണ്ടു പരിചയമുള്ളവരായിരുന്നു. ഓരോരുത്തരുടെ മനസ്സിന്റെ സ്വഭാവത്തിന് അനുസരിച്ച് ഓരോരുത്തർക്ക് ഓരോ മനോവികാരങ്ങളും ചേഷ്ടകളും ഉണ്ടായി. അതെല്ലാം ഇപ്പോൾ പറവാൻ പ്രയാസം.

എഴുത്തു വായിച്ച ക്ഷണത്തിൽ മനസ്സിൽനിന്നു് എളകി ഉജ്ജൃംഭിച്ച കഠിനപാരുഷ്യവും അവമാനത്തിൽനിന്നു ജനിച്ച കഠിനമായ ലജ്ജയും നിമിത്തം നിർവ്വികാരനായി നാലെട്ടു നിമിഷം നിന്നശേഷം അച്ഛൻ 'ശങ്കുനമ്പിയെ വിളിക്കൂ' എന്നു പറഞ്ഞു.

ശങ്കുനമ്പി നാലുകെട്ടിൽനിന്നു പുറത്തേക്കു കടക്കുന്ന തളത്തിൽ ജാഗ്രതയായി നിന്നു് എഴുത്തു വായിച്ചതു മുഴുവൻ കേട്ടിരിക്കുന്നു. 'വിളിക്കൂ' എന്നു് അച്ഛൻ പറയുമ്പോഴേക്കു ശങ്കുനമ്പി അച്ഛന്റെ മുമ്പിൽ എത്തി.

അച്ഛൻ:—ഒരു എഴുത്തു വായിച്ചതു കേട്ടുവോ?

ശങ്കുനമ്പി:—കേട്ടു.

അച്ഛൻ:—ആ എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്ന നായയെ പിടിച്ചു് അകത്തു കൊണ്ടുവരട്ടെ. തല്ലി എല്ലൊടിച്ചു വിടട്ടെ. അതാണു് ഇങ്ങനെയുള്ള എഴുത്തിന്റെ മറുപടി. വളരെ മാനമര്യാദയോടുകൂടി ഇരിക്കുന്ന നമ്മെ അവമാനിച്ചതു കണ്ടില്ലേ? എന്താണു ശങ്കുനമ്പി ഒന്നും പറയാത്തതു്? ആ നായയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരാൻ പറയൂ.

ശങ്കുനമ്പി:—പറയാം. ആ എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്ന ചെക്കൻ വളരെ കുറുമ്പുകാരനാണെന്നു് എനിക്കു് അവനെ കണ്ടപ്പോഴെത്തന്നെ തോന്നി. എന്നാൽ അവനു് ഈ എഴുത്തിലെ സംഗതി ഒന്നും അറിവില്ലാ എന്നു തോന്നുന്നു.

അച്ഛൻ:—പിടിച്ചുകൊണ്ടുവരുവാൻ പറയൂ. എവിടെ ആരാണു്? അവിടെ ആ എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്നവനെ പിടിച്ചു് അകത്തു കൊണ്ടുവരട്ടെ, വേഗം കൊണ്ടുവരട്ടെ.

ഈ വാക്കു കേട്ടപ്പോഴ് രണ്ടുനാലു ഭൃത്യന്മാർ ശങ്കരനെ തിരയുവാൻ പുറത്തേക്കു് ഓടി. 'ആ എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്ന നായയെ തല്ലട്ടെ' എന്നു് ഒന്നാമതു് അച്ഛൻ പറഞ്ഞ വാക്കുകൾ ആ നിമിഷത്തിൽ പടിപ്പുരയിൽ 'ടലിഫൊൻ' എന്ന യന്ത്രശക്തിയിൽക്കൂടി അറിയുന്ന വേഗത്തിൽ നുണ പറയുന്നതിൽ സമർത്ഥരായ ഭൃത്യവർഗ്ഗങ്ങളുടെ മുഖത്തിൽനിന്നു ശങ്കരൻ കേട്ടു് ശങ്കരൻ എടത്തിൽനിന്നു് ഓടിയിരിക്കുന്നു. തിരയാൻ പുറത്തേക്കു ചാടിയ ആളുകൾ 'അയാ

ള ഇവിടെയെങ്ങും കാണാനില്ല' എന്നു പറഞ്ഞു് അക ത്തേക്കുതന്നെ മടങ്ങിച്ചെന്നു.

അച്ഛൻ:—എന്താണു്, ശങ്കുനമ്പി അവനെ ഒളിപ്പി ച്ചെന്നു തോന്നുന്നു.

ശങ്കുനമ്പി:—ഞാൻ എന്തിനു് അവനെ ഒളിപ്പിക്കുന്നു? അവനു രണ്ടു തല്ലു കിട്ടണമെന്നുതന്നെയാണു് എനിക്കും ആഗ്രഹം.

അച്ഛൻ:—ഈ കാണില്ല ധിക്കാരത്തിനു് ഉത്തരം ചോ ദിക്കേണ്ട എന്നാണു ശങ്കുനമ്പി വിചാരിക്കുന്നതു്.

ഇത്രത്തോളം പറയുമ്പോഴേക്കു രാഘവനുണ്ണി അകാ യിലേക്കു വന്നു ജ്യേഷ്ഠന്റെ മുമ്പാകെ ചെന്നുനിന്നു.

അച്ഛൻ:—രാഘവൻ എഴുത്തു വായിച്ചതു കേട്ടില്ലേ? നമ്മുടെ ഈ എടത്തിലേക്കു് ഇങ്ങനെ ഒരു അവമാനം വന്നുചേൎന്നുവല്ലോ. ഇങ്ങനെ ഇതിൻകീഴിൽ ഒരവസ്ഥ ഈ എടത്തിലേക്കു സംഭവിച്ചിട്ടില്ല. എനിക്കു് ഈ സ്ഥാനം വഹിച്ചു ജീവിച്ചിരിക്കേണമെന്നു് എനി മന സ്സില്ല.

രാഘവനുണ്ണി:—ഇതു് എന്തൊരു കഥയാണു് ഇങ്ങ നെ കല്പനയാകുന്നതു്? വല്ല വികൃതികളും നമ്മെ അപമാ നിക്കേണമെന്നു വിചാരിച്ചോ വല്ല കാൎയ്യലാഭമുണ്ടാവേ ണമെന്നു കരുതിയോ വല്ല തോന്നിയവാസവും എഴുതിയ യച്ചാൽ നമുക്കു് എന്താണു കുറവു്? ഈ കത്തിൽ കാണി ച്ച അവസ്ഥ മുഴുവനും ശുദ്ധമേ ഭോഷ്കാണെന്നുള്ളതിലേക്കു് സംശയമുണ്ടോ? ആ പാപി കല്യാണി എന്ന സ്ത്രീ ഇവി ടെനിന്നു പോയിട്ടു രണ്ടു മാസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ കടകിലോ മറേറാ വെച്ചു മരിച്ചുപോയതായി സൂക്ഷ്മമായി ഇവിടെ വൎത്തമാനം കിട്ടീട്ടുണ്ടല്ലൊ. പിന്നെ ആ സപ്പ്ട്ടഷ്ടിക്കാരൻ കള്ളൻ വൈത്തിപ്പട്ടരു് പണം സമ്പാദിക്കാമെന്നുള്ള മോ ഹത്തിന്മേൽ ഒരു കളവുണ്ടാക്കിത്തീൎത്തു നമ്മളെ അപമാ നിക്കാമെന്നു കരുതി ഇങ്ങനെ പ്രവൎത്തിക്കുന്നതാണെന്നുള്ള തിലേക്കു സംശയമുണ്ടോ? ഈ പട്ടരു വലിയ ഭീഷണി ക്കാരനും അതിസമൎത്ഥനായ കള്ളനും ആണെന്നു നമ്മൾ ക്കു് എല്ലാവൎക്കും നിശ്ചയമുണ്ടല്ലോ. ഈ കള്ളപ്പട്ടരു് ഇത്ര

നാളും ഇങ്ങനെ ഒരു ചതിക്ക വട്ടംകൂട്ടുവാൻ ശ്രമിച്ചു നടക്കുകയായിരുന്നു. എവിടെനിന്നോ ഒരു പെൺകുട്ടിയെ തരത്തിൽ പിടിച്ചു. അതിന്ന് ഒരു അച്ഛനെയും സൃഷ്ടിച്ചു നമ്മളുമായി വല്ല വ്യവഹാരമോ കൂട്ടമോ ഉണ്ടാക്കാമെന്നുള്ള ദുർവ്വിചാരത്തോടുകൂടി വൈത്തിപ്പട്ടരു് ഉണ്ടാക്കിത്തീൎത്തതോഷ്ലാണെന്നുള്ളതിലേക്ക് എനിക്ക യാതൊരു സംശയവുമില്ല. ആ പട്ടരു് ഇവിടെ രാമപുരത്തു വന്നു നില്ക്കുന്നുണ്ടത്രെ. കൃഷ്ണൻ ഇപ്പോൾ എന്നോടു പറഞ്ഞു.

ഭൃത്യൻ കൃഷ്ണൻ:—അതെ. വൈത്തിപ്പട്ടരെ ഇന്നു ഞാൻ രാമപുരത്തു് വെങ്കിച്ചൻപട്ടരുടെ മഠത്തിൽ ചരക്കിനുപോയപ്പോൾ കണ്ടിരിക്കുന്നു. രണ്ടുനാഴിക പകലെ ആണു കണ്ടതു്.

രാഘവനുണ്ണി:—ഞാൻ പറഞ്ഞില്ലേ? ഇനി ഇതിൽ സംശയിക്കാൻ ഉണ്ടോ?

അച്ഛൻ:—വൈത്തിപ്പട്ടരെ കൃഷ്ണൻ കണ്ടുവോ?

കൃഷ്ണൻ:—കണ്ടു അയാൾ എന്തോ ഒരു കാൎയ്യമായി വെങ്കിച്ചൻപട്ടരെ കാണാൻ വന്നതാണെന്നു പറഞ്ഞു. നാളെ രാവിലെ മടങ്ങി നാട്ടിലേക്ക പോവുമെന്നും പറഞ്ഞു.

അച്ഛൻ:—ഇവിടത്തെ വൎത്തമാനം വല്ലതും നിന്നോടു ചോദിച്ചുവോ?

കൃഷ്ണൻ:—ഒന്നും ചോദിച്ചില്ല. തന്നെ കണ്ട വിവരം ആരോടും പറയേണ്ട എന്നു മാത്രം പറഞ്ഞു. എടത്തിലേക്ക് എന്താണു വരാത്തതു് എന്നു ചോദിച്ചതിന്നു വരേണ്ട കാലമാവുമ്പോൾ വരും ഇപ്പോൾ വരുന്നില്ല എന്നും പറഞ്ഞു.

രാഘവനുണ്ണി:—എന്നി ഇതിൽ സംശയമുണ്ടോ?

അച്ഛൻ:—രാഘവൻ പറഞ്ഞതു ശരിയാണെന്നു് എനിക്കും തോന്നുന്നു. പക്ഷേ, ആ പട്ടരെ ഇപ്പോൾതന്നെ ആളെ അയച്ചു വരുത്തിയാലോ?

രാഘവനുണ്ണി:—വരട്ടെ—വരട്ടെ— ബദ്ധപ്പെടേണ്ട. പട്ടരെ എപ്പോഴെങ്കിലും വരുത്താം. പണം കൊടുത്താൽ ആ കള്ളൻ എന്തും ചെയ്യും. അയാളെ സ്വാധീനമാക്കാൻ

ഒരു പ്രയാസവുമില്ല. എന്നാൽ അയാൾ ഈ കാര്യത്തിൽ എന്തൊക്കെയാണു് വൈഷമ്യങ്ങൾ പ്രവൃത്തിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നു് അന്വേഷിച്ചറിഞ്ഞു് ഈ കാര്യത്തിന്റെ അവസ്ഥപോലെ വേണ്ടതു ചെയ്യാം.

ശങ്കുന്നമ്പി:—ഇപ്പോൾ ഉണ്ണി കേൾപ്പിച്ചതു ശരിയാണു്. അങ്ങിനെതന്നെയാണു പ്രവൃത്തിക്കേണ്ടതു് എന്നു് എനിക്കും തോന്നുന്നു.

അച്ഛൻ:—ഈശ്വരോ രക്ഷതു. പണ്ടു പണ്ടുള്ള കാരണവന്മാരെല്ലാവരും അവരവരുടെ കാലം മാനമായിത്തന്നെ കഴിച്ചുപോയി. നമ്മളുടെ കാലത്തു് ഇങ്ങനെ ഒരു അവമാനം വരാൻ യോഗമുണ്ടെങ്കിൽ നിവൃത്തിയില്ലല്ലോ. രാഘവൻ പറഞ്ഞതു ശരിയാണെങ്കിൽ ആ കള്ളപ്പട്ടരെ ഉടനെ സ്വാധീനമാക്കി ഈ സംഗതിയെപ്പററി പുറത്തേക്കു് ഒരു ശബ്ദത്തിനു് എട കൊടുക്കാതെ കഴിക്കുന്നതല്ലെ നല്ലതു് എന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

രാഘവനുണ്ണി:—കല്പിച്ചതു ശരിതന്നെ. പുറത്തേക്കു് ഒരു ശബ്ദത്തിന്നു് എടവരാതെ കഴിക്കുന്നതുതന്നെയാണാവശ്യം. എന്നാൽ വൈത്തിപ്പട്ടരു് എന്തൊക്കെയാണു് ഇതിൽ പ്രവൃത്തിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നും ഈ എഴുത്തു് അയച്ചു വിടാൻ ആരാണെന്നും മററുമുള്ള വിവരങ്ങൾ സൂക്ഷ്മമായി അറിഞ്ഞശേഷം വൈത്തിപ്പട്ടരെ വരുത്തിയാൽ മതി എന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

"അങ്ങനെയാവട്ടെ. ഉണ്ണിയുടെ ആലോചനപോലെ ചെയ്തോളൂ. നമുക്കു് അവമാനമൊന്നും വരരുതു്. അത്ര മാത്രമേ ആഗ്രഹമുള്ളു," എന്നും പറഞ്ഞു ദീർഘത്തിൽ ഒന്നു നിശ്വസിച്ചുംകൊണ്ടു ഭക്ഷണത്തിന്നായി അച്ഛൻ അകായിലേക്കു പോകയും ചെയ്തു.

രണ്ടാം അദ്ധ്യായം

പ്രഹരം കിട്ടുമെന്നു ഭയപ്പെട്ടു് പടിപ്പുരയിൽനിന്നും ഓടിപ്പോയ ശങ്കരൻ ഒരു രണ്ടുനാഴിക വഴിയിൽ നി[illegible]

തിരിഞ്ഞുനോക്കാതെ ഓടിയശേഷം ക്ഷീണിച്ചു വലഞ്ഞു വഴിയിൽ ഒരേടത്തു് ഇരുന്നു.

പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ കൃഷ്ണനുണ്ണി എന്നു പേരായിട്ടു് ഒരു ദേഹം ഉണ്ടെന്നു് എന്റെ വായനക്കാർക്കു് ഓർമ്മ ഉണ്ടായിരിക്കാം. ഇയാൾ വലിയ അച്ചന്റെ മൂന്നാമത്തെ അനന്തരവനാണു്, ഈ കാലം നാല്പത്തഞ്ചു വയസ്സു പ്രായമാണു്. സംസ്കൃതഭാഷയിൽ നല്ല പാണ്ഡിത്യവും നല്ല ബുദ്ധിഗുണവും നിർമ്മലമനസ്സും ഉള്ള ഒരാളായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹത്തിന്നു് ശാരദയുടെ അമ്മയെ വളരെ താല്പൎയ്യമായിരുന്നു. ആ സ്ത്രീയെ വലിയ അച്ചൻ ദ്രോഹിച്ചതിനാൽ രാജ്യം വിട്ടു പൊയ്ക്കുളവാൻ എടയായതാണെന്നുള്ള അഭിപ്രായക്കാരനും ആ സ്ത്രീക്കു സംഭവിച്ച കഷ്ടദശയിൽ വളരെ പരിതാപം ഉള്ളവനും ആയിരുന്നു. എഴുത്തുവായനയും ശങ്കരന്റെ ഓട്ടവും കഴിഞ്ഞശേഷം ഇദ്ദേഹം സ്വന്തം വിശ്വാസമുള്ള ഒരു കാൎയ്യസ്ഥനെ വിളിച്ചു് ഓടിപ്പോയ ശങ്കരന്റെ പിന്നാലെ ഓടി അവനെ കണ്ടുപിടിച്ചു് ശാരദയുടെയും രാമൻമേനോന്റെയും വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു് വിവരമായി അന്വേഷിച്ചു വൎത്തമാനങ്ങൾ എല്ലാം അറിഞ്ഞു വേറെ ചില വിവരങ്ങൾ ശങ്കരനെ അറിയിച്ചു മടങ്ങിച്ചെല്ലണമെന്നു പറഞ്ഞയച്ചിരുന്നു. കൃഷ്ണനുണ്ണിയുടെ ഭൃത്യൻ കല്പനപ്രകാരം ഓടി. വളരെ ഓടി. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ തന്റെ മുമ്പിൽ വളരെ ദൂരത്തു് ഒരാൾ ഓടുന്നതുപോലെ തോന്നി. പിന്നേയും ഓടി. അല്പം ചന്ദ്രികാപ്രകാശമുള്ള ഒരു രാത്രിയായിരുന്നു. നല്ലവണ്ണം ആളെ തിരിച്ചറിഞ്ഞുകൂടാ. ശങ്കരൻ വഴിയിൽ ഇരുന്നു കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കു കൃഷ്ണനുണ്ണിയുടെ കാൎയ്യസ്ഥൻ രാമൻ ഓടി ഏകദേശം അടുത്തെത്തി. ഏകദേശം ഇരുന്നൂറുവാര സമീപമായപ്പോഴേ ശങ്കരൻ കണ്ടുള്ളു. കണ്ട ഉടനെ ശങ്കരൻ ഭയപ്പെട്ടു് എണീട്ടു കുതിച്ചോടി.

രാമൻ:—ഹെ, നില്ക്കു, നില്ക്കു. എനിക്കു് ഒന്നു പറയാനുണ്ടു്.

ശങ്കരൻ, "ഒന്നു പറവാനുണ്ടു്. അല്ലെ? ഈ ജന്മം എന്നെ തൊടാൻ കിട്ടുകയില്ല," എന്നുപറഞ്ഞു പിന്നെയും

കതിച്ചോടി. പിന്നാലെതന്നെ രാമനും ഓടി. മുമ്പും വഴി യുമായി ഓടി. ശങ്കരൻ കാൽ തടഞ്ഞു വീണു. രാമൻ അപ്പോഴേക്ക് അടുക്കെ എത്തി.

ശങ്കരൻ:—എന്നെ ഒന്നും ചെയ്യരുതെ. ഞാൻ ക്ഷീണി ച്ചിരിക്കുന്നു. എന്നെ വല്ലതും ചെയ്താൽ ഞാൻ ഈ നിമി ഷം മരിച്ചുപോവും! എന്നെ തൊടരുതെ. ഒന്നും ചെയ്യല്ലെ.

രാമൻ:—തന്നെ ഞാൻ എന്താണെടാ ചെയ്യുന്നതു്. എ നിക്കു തന്നോടു് ഒരു വിവരം പറയാൻ പറഞ്ഞയിച്ചിട്ടു ണ്ടു്. ഞാൻ തന്നെ ഒന്നും ചെയ്‌വാനല്ല വന്നതു്. എ ണീക്കു്.

ശങ്കരൻ:—എനിക്കു് ഒരു വിവരവും കേൾക്കണ്ട. മന സ്സുവേണം. ഞാൻ ഇവിടെനിന്നു പതുക്കെ എണീട്ടു പൊ യ്ക്കോളാം. എനിയും ആളുകൾ വരുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. എ ന്നെ തല്ലി ദ്രോഹിച്ചിട്ടു് എന്താണു ഫലം? ഞാൻ ഒരു കൂലി ക്കാരന്റെ നിലയിൽ എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്നതിനു് എന്നെ എന്തിനു തല്ലുന്നു? അങ്ങനെ ചെയ്യുന്നതു മര്യാദയാണെ ങ്കിൽ ചെയ്തോളിൻ. ഞാൻ ഇവിടെത്തന്നെ കിടക്കാം. വേ ണ്ടുന്ന ആളുകളെ എല്ലാം ശേഖരിച്ചു് എന്നെ തല്ലി കൊ ന്നോളൂ.

രാമൻ:—കഷ്ടം! എന്താണെടോ തനിക്കു ഭ്രാന്തുണ്ടോ? ഞാൻ തല്ലാനും തല്ലിക്കാനും വന്നതല്ല. കല്യാണിഅമ്മയു ടെ ജ്യേഷ്ഠൻ കൃഷ്ണനുണ്ണിഎജമാനൻ പറഞ്ഞയച്ചിട്ടു് തന്നെ കാണാൻ വന്നതാണു്. കല്യാണിഅമ്മയെ കൃഷ്ണനുണ്ണി എജമാനനു വളരെ താല്പര്യമായിരുന്നു. ആ അമ്മയ്ക്കു് ശാ രദ എന്ന ഒരു കുട്ടി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നു കേട്ടതിലുള്ള സന്തോ ഷത്താൽ തന്നെ കണ്ടു വിവരങ്ങൾ എല്ലാം അറിഞ്ഞുചെ ല്ലേനും ചില വിവരങ്ങളെ തന്നോടു പറവാനും പറഞ്ഞയ ച്ചിട്ടു ഞാൻ വന്നതാണു്. ഓടി ഓടി ഞാൻ തന്നെക്കാൾ വലഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ എനിക്കു് ഒരാളെയും തല്ലാൻ വയ്യാ. ഞാൻ തന്നെ എന്തിനു തല്ലുന്നു? കഷ്ടം! എണീട്ടി രിക്കു.

എന്നു പറഞ്ഞു രാമൻ, ശങ്കരന്റെ കൈയ്യുപിടിച്ചു പതുക്കെ എഴുനേല്പിച്ചു് ഇരുത്തി.

ശങ്കരനു പരിഭ്രമം പിന്നെയും തീൎന്നില്ല. ഈ വിദ്വാൻ തന്നെ എന്തോ ചതിപ്പാനായി വന്നതായിരിക്കും,' എന്നുള്ള ഭയം ശങ്കരനു വിട്ടന്നില്ല. കുറെ ആലോചിച്ചു്, ഒടുവിൽ ശങ്കരൻ പറഞ്ഞു: ''എനിക്കു ക്ഷീണംകൊണ്ടു് ഒന്നും വയ്യാ. ഞാൻ ഇന്നു ഭക്ഷണം കഴിച്ചിട്ടില്ല. എനിക്കു് ഒന്നും സംസാരിപ്പാനും വയ്യ. കുറെ വെള്ളം കുടിപ്പാൻ കിട്ടിയാൽ നന്നായിരുന്നു.''

''ഞാൻ പോയി ക്ഷണം വെള്ളം കൊണ്ടുവരാം,'' എന്നുപറഞ്ഞു് രാമൻ സമീപമുള്ള ഒരു വാര്യത്തേക്കു് ഓടിപ്പോയി.

ശങ്കരൻ എഴുനേററുനിന്നു നാലുഭാഗത്തും സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി. ഈ ഓടിവന്ന വിദ്വാന്റെ വഴിയെ പിന്നേയും ആംശേഖരമായി വരുന്നുണ്ടായിരിക്കുമെന്നായിരുന്നു ശങ്കരന്റെ ഭയം. വളരെ എല്ലാം സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി, ആരെയും കണ്ടില്ല. പിന്നേയും ഒന്നു് ഓടിയാലോ എന്നു് ശങ്കരനു തോന്നി. 'വേണ്ട, വരുന്നതെല്ലാം വരട്ടെ. ഒരുസമയം ഈ വന്നയാാം പറഞ്ഞതു നേരായിവന്നാലോ? അതുകൊണ്ടു് ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കുക. വരുന്നതെല്ലാം വരട്ടെ,' എന്നു മനസ്സുകൊണ്ടു ശങ്കരൻ ഉറച്ചു. അപ്പോഴേക്കു് രാമൻ കിണ്ടിയിൽ നല്ല സംഭാരവും ഒരു ചൂട്ടുവെളിച്ചവുംകൊണ്ടു വന്നു ശങ്കരന്റെ അടുക്കെ എത്തി. ചൂട്ടു് ഒന്നു പ്രകാശിച്ചു ശങ്കരന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. രാമൻ ഒന്നു ചിറിച്ചു സംഭാരം കുടിപ്പാൻ കൊടുത്തു. സംഭാരം മുഴുവനും ആൎത്തിയോടെ കുടിച്ചു. ''ആവൂ,'' എന്നുപറഞ്ഞു രണ്ടാമത്തും അവിടെ ഇരുന്നു.

രാമൻ:—എന്താണു് ഹെ, സംശയമെല്ലാം തീൎന്നുവോ? ഞാൻ ചതിപ്പാൻ വന്നവനാണെന്നുള്ള ഭയം ഇനിയും വിട്ടില്ലേ?

''എനിക്കു സംശയം ഒന്നുമില്ല. സംഭാരം കുടിച്ചതുകൊണ്ടു് ക്ഷീണത്തിനു വളരെ ഭേദം തോന്നുന്നു. എനിക്കു രണ്ടു തല്ലുകൊണ്ടാലും തല്ക്കാലം സിദ്ധിക്കുടയില്ലെന്നു തോന്നുന്നു,'' എന്നുപറഞ്ഞു ശങ്കരൻ ഒന്നു ചിറിച്ചു.

രാമൻ:—എനിയും താൻ ശങ്കിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ തനി

ക്ക മഹാപാപം ഉണ്ടാകും. തന്റെ മുഖവും ദേഹവും ക ണ്ടാൽ തനിക്ക വളരെ ക്ഷീണമുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു. ഇവി ടെ അടുത്തു് ഒരു വാര്യം ഉണ്ടു്. അവിടെനിന്നാണു് ഞാൻ ഇപ്പോഠം ഈ സംഭാരം കൊണ്ടുവന്നതു്. നോക്കു് അങ്ങോ ട്ടു പോവുക. അവിടെനിന്നു നോക്കു രണ്ടാളും ഊണു കഴിക്കാം. ഇന്നുരാത്രി അവിടെ താമസിച്ചു് ഉഷസ്സിനു തനിക്ക പോവുകയും ചെയ്യാം.

രാമന്റെ വാക്കുകളും സ്വഭാവവും ശങ്കരന്റെ മനസ്സി ന്നു ക്രമേണ വിശ്വാസത്തെ വദ്ധിപ്പിച്ചു. രണ്ടുപേരുംകൂടി വാര്യത്തേക്ക പോയി ഊൺകഴിച്ചു് അവിടെ താമസി ച്ചു. ശങ്കരൻ കല്യാണിഅമ്മയുടെയും ശാരദയുടെയും വിവ രങ്ങളഠ എല്ലാം വഴിപോലെ പറഞ്ഞു രാമനെ ധരിപ്പിച്ചു. എടത്തിലെ സ്ഥിതികളഠ എല്ലാം രാമനും പറഞ്ഞു ശങ്കര നെ വെടിപ്പായി മനസ്സിലാക്കി.

ശങ്കരൻ:—എന്നാൽ കൃഷ്ണനുണ്ണിഎജമാനനും വലിയ ച്ഛനുമായി തമ്മിൽ രസക്കേടായിട്ടാണു് സ്ഥിതി എന്നു തോന്നുന്നു.

രാമൻ:—യാതൊരു രസക്കേടുമില്ല. കൃഷ്ണനുണ്ണിഎജമാ നൻ വളരെ സ്വഭാവഗുണമുള്ളാളാണു്. അതിദയാലുവും നിമ്മലമനസ്സുമാണു്. വലിയ ഒരു കാര്യസ്ഥനല്ല. എ ന്നാൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവംകൊണ്ടു് ഒരു മനുഷ്യനും അദ്ദേഹത്തോടു മുഷികയില്ല. അതികോപിയായ വലി യച്ഛനും അതിദുഷ്ടനായ രാഘവനുണ്ണിഎജമാനനും മററു് എടത്തിലുള്ള എല്ലാവരും കൃഷ്ണനുണ്ണിഎജമാനനോടു് ഒരു പോലെ താല്പര്യമായിട്ടാണു്. ഒരാളോടും അദ്ദേഹം ശണ്ഠ കൂടി പോയിട്ടില്ല. സ്വഭാവം ഇങ്ങനെ നന്നായിട്ടു ഞാൻ മററൊരാളെ കണ്ടിട്ടില്ല.

ശങ്കരൻ:—എന്താണു് എന്നോടു പറവാൻ പറഞ്ഞയ ച്ച വിവരങ്ങളഠ?

രാമൻ:—അതൊ, പറയാം. ശാരദ എന്ന കുട്ടി എഴു ത്തിൽ കണ്ടപ്രകാരം സത്യമായി കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകളാണെങ്കിൽ നിശ്ചയമായി എടത്തിലെ സന്തതിയാ ണു്. എടത്തിൽനിന്നു് അവളെ രക്ഷിക്കേണ്ടതുമാണു്.

എന്നാൽ വലിയച്ചൻ അതിന്നു സ്വന്തമനസ്സാലെ സമ്മതിക്കുന്നതു പ്രയാസമാണ്. രാമൻമേനോൻ എന്താണ് ഇനി ചെയ്‌വാൻ വിചാരിക്കുന്നതു് എന്നുള്ളതിനെപ്പററി വിവരമായി യജമാനനു ഗൂഢമായി അറിയിക്കേണമെന്നും യജമാനനു കുട്ടിയെ ഒന്നു കാണേണമെന്നു് വളരെ ആഗ്രഹമുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹത്തിനാൽ കഴിയുന്ന സഹായം എല്ലാം ചെയ്യുമെന്നും പറഞ്ഞു.

ശങ്കരൻ:- കൃഷ്ണനുണ്ണിഎജമാനനു കുട്ടിയോടു് ഇത്ര പ്രീതി തോന്നിയതു ശാരദയുടെ ഭാഗ്യവിശേഷം തന്നെ. ഞാൻ വിവരങ്ങൾ എല്ലാം എന്റെ യജമാനനെ അറിയിക്കാം. എനി ഞങ്ങൾ പ്രവൃത്തിക്കുന്നതെല്ലാം കൃഷ്ണനുണ്ണി യജമാനനെ ഗൂഢമായി അറിയിച്ചിട്ടല്ലാതെ ചെയ്യുകയില്ല, എന്നു് അവിടെ ധരിപ്പിക്കണം. പാപ്പിന്റെ കാൎയ്യം ഉറച്ചാൽ ആ വിവരവും അറിയിക്കാം.

ശങ്കരനും രാമനും പിന്നെയും വൈത്തിപ്പട്ടരെക്കുറിച്ചും മററും എടത്തിലെയും മററും വൎത്തമാനങ്ങളെക്കുറിച്ചും തമ്മിൽ ഉണ്ടായ സംഭാഷണം കഴിയുമ്പോഴേക്കു പ്രഭാതമായി. ശങ്കരൻ യാത്രപറഞ്ഞു് ഉടനെ പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

രാമപുരംപ്രദേശത്തു് എത്തിയപ്പോൾ രണ്ടുമൂന്നുനാഴിക പുലൎന്നിരിക്കുന്നു. വൈത്തിപ്പട്ടർ കാണിച്ചുകൊടുത്ത അരയാൽച്ചുവട്ടിൽ ഒരുനാഴികയോളം താമസിച്ചു. പട്ടരെ കണ്ടില്ല. ശങ്കരൻ അവിടെനിന്നും പോന്നു. പരിയാരം എന്ന പേരായ കടവു കടക്കുമ്പോഴേക്കു പതിനൊന്നുമണി കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു ഉറക്കം, വിശപ്പും ക്ഷീണവും ശങ്കരനെ അസാമാന്യമായി ബാധിച്ചു് നടപ്പാൻ ഒരു നിവൃത്തിയും ഇല്ലാതെ ആയി. കടവുകടന്നു് ഒരു മൂന്നുനാഴിക തെക്കോട്ടു നടന്നശേഷം വഴിക്കുസമീപം ഒരു തെക്കിൻകാട്ടിന്റെ ഉള്ളിൽ ഒരു ക്ഷേത്രത്തെ കണ്ടു് അങ്ങോട്ടു നടന്നു. ക്ഷേത്രത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ അവിടം നിൎജ്ജനമായിട്ടാണു കണ്ടതു്. മുന്നേമുക്കാൽ ഭാഗവും കാറികാടുകൾ നിറഞ്ഞു് ഇടിഞ്ഞുപൊളിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന ഒരു കുളവും പുല്ലും കാടും നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ഒരു തറയോടുകൂടിയ ഒരു അരയാലും മുട്ടി

നമരിതെ കാടുനിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന തിരുമുററത്തു് ഒരാൾക്ക സഞ്ചരിച്ചുനടക്കാൻമാത്രം വിസ്താരത്തിൽ വാതിൽമാടത്തിലേക്കു് ഒരു വഴിയും കണ്ടു. ക്ഷേത്രവളപ്പു മുഴുവനും അതിദീർഘങ്ങളായി നില്ക്കുന്ന തേക്കുവൃക്ഷങ്ങളാൽ നിറയപ്പെട്ടിരുന്നു. ശങ്കരൻ തിരുമുററത്തുള്ള വഴിയിൽക്കൂടെ വാതിൽമാടത്തിന്റെ വാതുക്കൽ എത്തി. അകത്തേക്ക നോക്കിയപ്പോൾ രണ്ടുമൂന്നു സംവത്സരമായി ഓലമാററിക്കെട്ടാതെയുള്ള പുരയോടുകൂടിയ ഒരു മണ്ഡപവും വാതിൽ പകുതി അടഞ്ഞുനില്ക്കുന്ന ഒരു ശ്രീകോവിലും അതിന്റെ അകത്തു വളരെ ക്ഷീണിച്ചുകത്തുന്ന ഒരു ദീപത്തേയും കണ്ടു. അമ്പലത്തിൽ ആരും ഉണ്ടായിരിക്കുമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു്, ശങ്കരൻ ഉച്ചത്തിൽ, "ഹേ, അമ്പലത്തിൽ ആരാണു്? ഒന്നു പുറത്തേക്ക വരണേ," എന്നു പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ തിടപ്പള്ളിയിൽനിന്നു വെളുത്തു തടിച്ച ഒരു കുററൻ തുളു എമ്പ്രാൻ പുറത്തേക്ക ചാടിവന്നു.

എമ്പ്രാൻ:– ആറു ദൈവസ്ഥാനത്തിലു് ബായിടുന്നു? നീനു ഗജങ്കാകിരി! യമ്പളത്തിലു് ബായിഡാവൊ? നിനഗ്ഗ എന്തുവേണം?

ശങ്കരൻ:– അങ്ങുന്നെ എനിക്കു് അമ്പലത്തിൽ ഒരു വഴിപാടു കഴിക്കാനുണ്ടു്. അതു കഴിച്ചു ഭക്ഷണംകഴിച്ചു പോണം. അതിനു തരമാവുമോ എന്നു് അറിഞ്ഞില്ലാ.

എമ്പ്രാൻ:– ദുഡ്ഡു് നീനു നന്ന കൈയിലെ കൊട്ടരെ ബാളിബാഡു രാത്തിരി ശയക്കം. ഇല്ലി ബഹ്ഹ ദുബ്ബിച്ച ദിക്ക അപ്പാ. നായി അക്കി നിബൈദ്യബച്ചതെ ഉള്ളു. അതു നാനു അരഗ്ഗ കൊടലിക്കില്ല.

ശങ്കരൻ ഉടനെ ഒരുറുപ്പിക എടുത്തു് എമ്പ്രാനു വെച്ചു കാണിച്ചുംകൊണ്ടു് "ഇതാ അങ്ങുന്നെ, എനിക്കു് ഒരു ഉരി ഉണക്കൽഅരി ചോറുമാത്രം കിട്ടിയാൽ മതി. അതു തരാതെ കഴികയില്ല. ഞാൻ ക്ഷണം കുളിച്ചുവരാം," എന്നു പറഞ്ഞു

എമ്പ്രാൻ മലയാളത്തിൽ വന്നിട്ടു കഷ്ടിച്ചു് ഒരു രണ്ടു മാസമായിട്ടേ ഉള്ളു. ഒന്നായി അരക്കാലുറുപ്പികയിൽ കവിഞ്ഞ ദക്ഷിണയൊ വഴിപാടൊ ഇതേവരെ കൈയിൽ വീ

ണിട്ടില്ലാ. ഒന്നായി ഒരുറുപ്പിക കൈയിൽ വീണപ്പോഴം സന്തോഷം അധികമായി ഉണ്ടായി. ഇങ്ങനെ തന്നതിന്നു എന്താണു ശങ്കരനോടു ഉപചാരമായി പറയേണ്ടതു എന്നു ഓൎത്തുംകൊണ്ടു ശങ്കരന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി, വെടിപ്പായി ഒരു മന്ദഹാസംചെയ്തു. മലയാളം ഒരു വാക്കുപോലും ശരിയായി പറയാൻ ഇദ്ദേഹത്തിനു ശീലമില്ല. എങ്കിലും ശങ്കരൻ ചെയ്ത ഈ ഉചിതകൎമ്മത്തെക്കുറിച്ചു അഭിനന്ദിച്ചു ഒരു വാക്കു പറയേണമെന്നു എമ്പ്രാന്നു അത്യാഗ്രഹം ഉണ്ടായതിനാൽ കൎണ്ണാടകം തന്നാൽ കഴിയുന്നേടത്തോളം മലയാളമാക്കി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''നീനു ബഹള ബുദ്ധിമന്തു, രസിക നാനു ഉപവാസയിട്ടാലും നിവേദ്യ നിനഗു കൊട്ടത്തു, ബെഗ സ്നാനമാഡിബാ നാനു മലയാളിക്കു ബന്തു എരഡു തിങ്കളുമാത്രം ആയിത്തപ്പാ. നിന്നു മലയാള ബായ നനഗ തെളിവതില്ലപ്പാ.''

ശങ്കരൻ കുളിച്ചു വരുമ്പോഴേക്കു വാതിൽമാടത്തിൽ ഒരു ഭാഗത്തു ഒരു തേക്കിലയിൽ ഒരുപട നിവേദ്യച്ചോറും ഉപകരണമായി കുറെ ഉപ്പും പച്ചമുളകും സംഭാരവും എമ്പ്രാൻ തയ്യാറാക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ശങ്കരൻ ഉടനെ ക്ഷേത്രത്തിന്നു ഇരുന്നു. അപ്പോഴേക്കു ക്ഷേത്രത്തിലെ കഴകക്കാരൻ വാരൃർ കടന്നുവന്നു ''ആരാണു ഒരു പുതിയ വഴിപോക്കൻ?'' എന്നു എമ്പ്രാനോടു ചോദിച്ചുംകൊണ്ടു ശങ്കരൻ ഉണ്ണുന്ന സ്ഥലത്തിന്നു സമീപംചെന്നു ഇരുന്നു.

കഴകക്കാരൻ ശങ്കുവാരൃർ കുറെ പ്രായംചെന്ന സുശീലനായ ഒരു മനുഷ്യനാണു. ശങ്കരന്റെ മുഖത്തേക്കു സൂക്ഷ്മമായി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു നാലഞ്ചുനിമിഷം ഇങ്ങനെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നശേഷം—ശങ്കുവാരൃർ ശങ്കരനോടു പറഞ്ഞു: ''മുമ്പെ ഞാൻ എവിടെയോവെച്ചു ഒരു പ്രാവശ്യം കണ്ടതായി എനിക്കു നല്ല ഓൎമ്മ തോന്നുന്നു. എവിടെവെച്ചാണെന്നു ഓൎത്തുനോക്കീട്ടു ലേശം തോന്നുന്നില്ല.''

ശങ്കരൻ:—എനിക്കും കണ്ടതുപോലെ തോന്നുന്നു.

ശങ്കുവാരൃർ:—എവിടെയാണു ദിക്കു?

ശങ്കരൻ:—ദിക്കോ—പറയാം (എന്നു പറഞ്ഞു ഒന്നു

ചിറിച്ചു) എൻെറ ദിക്ക പൂൎവ്വം തിരുവനന്തപുരത്താണ്. ഇപ്പോഠം പ്രത്യേകം ദിക്ക് ഒന്നുമില്ല. സഞ്ചാരിയായി കാലംകഴിക്കുന്നു.

ശങ്കുവാൎയ്യർ:—കാശിക്ക പോയിട്ടുണ്ടോ?

ശങ്കരൻ:—ഉണ്ടു്, കാശിയിൽ ഒന്നുരണ്ടു സംവത്സരം താമസിച്ചിട്ടുണ്ടു്.

ശങ്കുവാൎയ്യർ:—ശരി, ശരി. അങ്ങനെ വരട്ടെ. ശരി. കാശിയിൽവെച്ചാണു കണ്ടിട്ടുള്ളതു്; സംശയമില്ല. നിങ്ങഠം ആരുടെകൂടെയാണു കാശിക്കപോയതു്?

ശങ്കരൻ:—തെക്കില്ലത്തു് രാമൻമേനോൻ എന്നൊരാളുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ കൂടെ ഞാൻ പലപ്പോഴം കാശിയിൽ പോയി താമസിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭാൎയ്യ കല്യാണിക്കുട്ടിഅമ്മയും ഉണ്ടായിരുന്നു.

ശങ്കുവാൎയ്യർ:—ഓ ഹൊ, ഓ ഹൊ, പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽനിന്നു പോയ അമ്മ—മനസ്സിലായി. മനസ്സിലായി. സകലതും മനസ്സിലായി. എനി ഒന്നും പറയേണ്ട. ശിവ! ശിവ! ഇപ്പോഴക്ക് എട്ടുകൊല്ലമായി ഞാൻ നിങ്ങളെ കണ്ടിട്ടു്. രാമൻമേനോനും കല്യാണിഅമ്മയും ചെറിയ ഒരു പെൺകിടാവും അന്നു് ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരൊക്കെ ഏതു ദിക്കിലാണു് ഇപ്പോഠം? രാമൻമേനോൻ നല്ല ശിക്ഷയാണു്, ബഹുയോഗ്യനാണു്. എനിക്ക് അന്നു് അദ്ദേഹം ഒന്നാന്തരം ഒരു കസവു വേഷ്ടിയും കല്യാണിഅമ്മ ഒരു ചകലാസ്സും സമ്മാനമായി തന്നിരുന്നു.

ശങ്കരൻ ഉണ്ടായ വിവരങ്ങഠം എല്ലാം വാൎയ്യരോടു പറഞ്ഞു. ഊൺകഴിഞ്ഞു സുഖമായി അമ്പലത്തിൽ കിടന്നു് ഉറങ്ങി. ഉറങ്ങി ഉണൎന്നപ്പോഴേക്ക നേരം അസ്തമനമായിരിക്കുന്നു. അന്നുരാത്രി വാൎയ്യരുടെ കൂടെ സുഖമായി താമസിച്ചു. പലേ വിവരങ്ങളും അയാളിൽനിന്നു ഗ്രഹിച്ചു. പിറേറദിവസത്തെ വണ്ടിക്ക രാമൻമേനോൻെറ അടുക്കലേക്ക പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ഇതിനിടയിൽ സപ്പ്ളൈഷ്ഷിക്കാരൻ വൈത്തിപ്പട്ടരു പറഞ്ഞു നിശ്ചയിച്ചപ്രകാരം ആൽത്തറക്കൽവന്നു കുറെ കാത്തുനിന്നു വഴിപോക്കരു് ഓരോരുത്തരോടു ചോദിച്ചു

തിൽ ശങ്കരൻ കടന്നുപോയിരിക്കേണമെന്നു തോന്നി. നേരേ കടവിലേക്കു നടന്നു് അവിടെ അന്വേഷിച്ചതിൽ ശങ്കരൻ കടന്നുപോയതായി അറിഞ്ഞു. കടവുകാരൻ ശങ്കരനെ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ കൂടെ പൂഞ്ചോലക്കരെയ്ക്കു പോവുമ്പോഴും കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. ശങ്കരൻ പ്രഭാതസമയം കടവുകടന്നു പോയി എന്നു് അവൻ പറഞ്ഞറിഞ്ഞു വൈത്തിപ്പട്ടർ വളരെ ക്രോധിച്ചു. സപ്പ്ദൃഷ്ടി കലശലായി കൺമിഴികളുടെ ഗോഷ്ഠികളാൽ കടവിലുള്ളവരെ ആസകലം ഭയപ്പെടുത്തി. ഉടനെ കടവുകടന്നു നേരേ തീവണ്ടിക്കു കുതിച്ചുനടന്നു. വൈകുന്നേരത്തെ വണ്ടി കിട്ടി. അസ്തമിച്ചു ഒരുന്നാഴിക ആയപ്പോഴേക്കു തന്റെ ഗൃഹത്തിൽ എത്തി. രാമൻമേനോൻ ഉറങ്ങീട്ടില്ല; വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു ചോദിച്ചതിൽ വൈത്തിപ്പട്ടർ ശങ്കരന്റെ ധിക്കാരത്തിലും വികൃതിയിലും യാതൊന്നും താൻ വിചാരിച്ചപോലെ നടന്നില്ലെന്നും എഴുത്തുകൊടുത്തുവോ എന്നുതന്നെ താൻ അറിഞ്ഞില്ലയെന്നും മററും ഘോഷംകൂട്ടി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— അവൻ ഇന്നുരാവിലെ വണ്ടിക്കു് ഇങ്ങോട്ടു പോന്നിരിക്കുന്നുവല്ലോ. ഇതെന്തു കഥയാണു്? ഇങ്ങനത്തെ കുരുത്തംകെട്ടവരെ കൂടെ കൊണ്ടുനടന്നാൽ എങ്ങനെ കാര്യം നടക്കും? ഞാൻ യജമാനന്റെ കൂടെ ആയതിൽ ശങ്കരനു വലിയ സുഖക്കേടുള്ളതുപോലെ തോന്നുന്നു. ഞാൻ പക്ഷേ, യജമാനൻ കല്പിച്ചാൽ എന്റെ പാട്ടിൽ പൊയ്ക്കോളാം. എന്നാൽ യജമാനൻ ഈ ജന്മം കുരുത്തംകെട്ട ചെക്കനെ ഒന്നിച്ചു താമസിപ്പിക്കരുതു്. മഹാ പാപിയാണു് അവൻ. അശേഷം സ്വാമിഭക്തിയും വകതിരിവും ഇല്ല. ഒരിക്കലും അവനെ കൂടെ താമസിപ്പിക്കരുതെ, ഉടൻ യജമാനൻ അവനെ കളയണം. അവന്റെ നാട്യവും ശൃംഗാരവും കണ്ടു് എനിക്കു മതിയായി.

രാമൻമേനോൻ ഈ വാക്കുകളെ അശേഷം രസിച്ചില്ല. "ആട്ടെ. അവൻ നാളത്തെ വണ്ടിക്കു വരുമായിരിക്കാം. വന്നിട്ടു വിവരങ്ങളെയെല്ലാം അന്വേഷിക്കാം," എന്നും പറഞ്ഞു മേനോൻ ഉറങ്ങാൻ പോയി.

പിറേറദിവസത്തെ വണ്ടിക്കു ശങ്കരൻ എത്തി വർത്ത

മാനങ്ങൾ എല്ലാം രാമൻമേനോനോടു പറഞ്ഞു. ''ഓ ഹൊ. ഇതു കലശലാണു വട്ടം,'' എന്നുമാത്രം രാമൻമേനോൻ അപ്പോൾ പറഞ്ഞു. എന്താണു് ഇനി പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതു് എന്നു് ആലോചനയും തുടങ്ങി.

മൂന്നാം അദ്ധ്യായം

രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടു് എന്ന ദേഹത്തെപ്പററി ഒന്നാം അദ്ധ്യായത്തിൽ ഒരേടത്തു വായിച്ചതു് എന്റെ വായനക്കാരുടെ ഓർമ്മയിൽ ഉണ്ടായിരിക്കും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വസതി ഉദയന്തളി എന്നു് ഒരു പ്രദേശത്തായിരുന്നു. ഈ സ്ഥലം പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽനിന്നു് ഏകദേശം ഒരു രണ്ടു കാതം കിഴക്കതെക്കുവശത്തായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ലക്ഷ്മിയമ്മയുടെ ഭർത്താവായിരുന്നു എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ആ സ്ത്രീ മരിക്കുന്നതിനു രണ്ടു സംവത്സരങ്ങൾക്കുമുമ്പു രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടും പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനുമായി തമ്മിൽ ബദ്ധമത്സരമായതിനാൽ തനിക്കും തന്നിലും അത്യന്ത അനുരാഗത്തോടുകൂടിയിരുന്ന ഭാര്യയെ ഇദ്ദേഹം ഉപേക്ഷിക്കേണ്ടി വന്നു. ഈ വേർപാടിനുശേഷം ഉടനെ ലക്ഷ്മിഅമ്മ മരിച്ചു. ശാരദയുടെ അമ്മയും ഈ ലക്ഷ്മിഅമ്മയും തമ്മിൽ അത്യന്ത സ്നേഹമായിരുന്നു. അതുനിമിത്തം രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടിലേക്കു കല്യാണിഅമ്മയോടു് അതിപ്രിയമായിരുന്നു. കല്യാണിഅമ്മ രാജ്യംവിട്ടു പൊയ്ക്കളഞ്ഞതിൽ തിരുമുല്പാടു കഠിനമായി വ്യസനിച്ചിരുന്നു.

പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനോളം ധനബാഹുല്യവും പ്രാബല്യവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാടു നല്ല ഒരു ജന്മിയും കുറെ സ്വാധീനശക്തിയുള്ള ആളും ആയിരുന്നു.

പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനും ഇദ്ദേഹവുമായി അത്യന്ത വിരോധമായിരുന്നു. ''മനുഷ്യനു മനുഷ്യനോളം ക്രൂരത ചെയ്യുന്ന ശത്രു ഭൂമണ്ഡലത്തിൽ മറെറാരു ജന്തുവും ഇല്ല,'' എന്നു് ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകവി പറഞ്ഞതു സൂക്ഷ്മമായ ഒരഭിപ്രാ

യമാണെന്നു് ഇവർ രണ്ടുപേരും അന്യോന്യം ചെയ്തിരുന്ന കർമ്മങ്ങളെ ഓർത്താൽ ഏവനും ബോദ്ധ്യപ്പെടും. ഇവർക്കു് അന്യോന്യം ഉണ്ടായിരുന്ന പാരുഷ്യത്തിന്റെ കക്കശത ഏതുപ്രകാരമായിരുന്നു എന്നു് എന്റെ വായനക്കാരെ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതു് ഈ കഥയിൽ എനിമേൽ പറയുവാൻ പോകുന്ന സംഗതികളെ ഓർക്കുമ്പോൾ ആവശ്യമാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ടു് അതിനെപ്പററി ചുരുക്കമായി ഇവിടെ പ്രസ്താവിക്കുന്നു.

ഒന്നാമതു മത്സരം തുടങ്ങുവാൻ കാരണം ഒരു ദേവസ്വമാണു്. ദേവസ്വം വാസ്തവത്തിൽ രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാടിലെ വകയായിരുന്നു. പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനു പണ്ടു് ഒരു മേൽക്കോയ്മസ്ഥാനം ഉണ്ടായിരുന്നുവത്രെ. എന്നാൽ എടത്തിൽനിന്നു് അധികം കാലമായി ആ സ്ഥാനസംബന്ധമായുള്ള യാതൊരു പ്രവൃത്തികളും ചെയ്തുവരികയോ യാതൊരു അനുഭവങ്ങളും പററിവരികയോ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അത്യാഗ്രഹിയായ രാഘവനുണ്ണിയുടെ ഉപദേശം നിമിത്തം ഈ മേൽക്കോയ്മസ്ഥാനം നടത്തിവരണമെന്നു് അച്ഛനു കാംക്ഷ തുടങ്ങി. ആദ്യം ബന്ധുവിന്റെ നിലയിൽ ഇരുന്ന തിരുമുല്പാടുമായി സന്ധിസംസാരങ്ങൾ തുടങ്ങി. അതൊന്നും ഫലിച്ചില്ല. പിന്നെ ഈ പഴയ മേൽക്കോയ്മാവകാശം ഊരായ്മതന്നെയാക്കി പിടിച്ചുകയറി വ്യവഹരിച്ചു് തിരുമുല്പാടിനെ തോല്പിച്ചു് കൊല്ലത്തിൽ നാലഞ്ചായിരം ഉറുപ്പിക മുതലെടുപ്പുള്ള ദേവസ്വത്തെ അച്ഛൻ കയ്ക്കലാക്കി. ഉടനെ വേറെ ഒരു വ്യവഹാരം തുടങ്ങി. യഥാർത്ഥത്തിൽ രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടിലെ കീഴിൽ കുടിയാന്മാർ നടന്നുവന്നിരുന്ന വലിയ ഒരു ഭൂമി ഒഴിപ്പിപ്പാൻ തിരുമുല്പാട്ടു കൊടുത്തിരുന്ന ഒരു വ്യവഹാരത്തിൽ കുടിയാന്മാരെക്കൊണ്ടു് അച്ഛൻ ജന്മവാദം പുറപ്പെടിയിച്ചു ജന്മിയുടെ നിലയിൽ വ്യവഹാരത്തിൽ കടന്നുകൂടി ദ്രവ്യം ധാരാളം ചെലവുചെയ്തു തിരുമുല്പാട്ടിനെ തോല്പിച്ചു. ഈ വ്യവഹാരത്തിൽ തോററതിനാൽ തിരുമുല്പാട്ടിലേക്കു കൊല്ലത്തിൽ രണ്ടായിരത്തിൽചില്വാനം പറ നെല്ലു വരുമാനമുള്ള ഒന്നാംതരം ഒരു ഭൂമി പൊയ്പോയി.

സങ്കടം സഹിക്കാൻ പാടില്ലാതെ ആയതിനാൽ തിരുമുല്ലാട്ട് അച്ചൻെറ ചില കുടിയന്മാരെ സ്വാധീനമാക്കി അച്ചൻെറവക ഒരു ഭൂമിയിൽ കൈയേററം ചെയ്തു. അച്ചൻ ക്രിമിനൽ അന്യായം കൊടുത്തു. തിരുമുല്ലാടിനും ആളുകൾക്കും ഒരു മജിസ്ട്രേട്ട നല്ലവണ്ണം സമ്മാനംകൊടുത്തു. ഇവിടെയും തോററു.

പൊല്ലീസ്സ് അന്യായത്തിൽ തോററശേഷവും തിരുമുല്ലാട്ട വിട്ടില്ല. കൈയേററംചെയ്തു കൈവശപ്പെടുത്തിയ ഭൂമി തൻേറതാണെന്നു സ്ഥാപിപ്പാൻ വ്യവഹാരം കൊടുത്തു. ആദ്യം കോടതിയിൽ തിരുമുല്ലാട്ട് ഒരുവിധം ജയിച്ചു. അച്ചൻ അപ്പീൽ ചെയ്തു. ആദ്യവിധി മാററി അച്ചൻെറ ഭൂമിയാണെന്നു് അപ്പീലിൽ തീർച്ചയാക്കി.

ഈ കാര്യം കഴിഞ്ഞ ഉടനെ തിരുമുല്ലാടിലെ കുടിയാനായ ഒരു ചെറുമനെ, തിരുമുല്ലാട്ട തല്ലിച്ചു. കഠിന ഉപദ്രവം ഏല്പിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നു് ഒരു കള്ള പൊല്ലീസ്സ് അന്യായം അച്ചൻ തിരുമുല്ലാട്ടിലേക്കമേൽ കൊടുപ്പിച്ചു. ചെറുമനു കഠിനമായി തല്ലുകൊണ്ടു് എല്ലൊടിഞ്ഞതു ശരിയാണു്. എന്നാൽ ഇതിൽ തിരുമുല്ലാട്ട യാതൊന്നും അറികയോ പ്രവൃത്തിക്കുകയോ ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിൻെറ ഒരു കൃഷിക്കാരൻ കാര്യസ്ഥനാണു് അടിച്ചതു്. അതു തിരുമുല്ലാട്ട കാര്യസ്ഥനെക്കൊണ്ടു തൻെറ മുമ്പാകെവച്ചു ചെയ്യിച്ചതാണെന്നു് ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തു. പൊല്ലീസ്സുകാർ ജോറായി അന്വേഷണം നടത്തി തിരുമുല്ലാട്ടും കുടുംബവും ഭയപ്പെട്ടുവിറച്ചു. ഒന്നുരണ്ടായിരം ഉറുപ്പികയോളം ചെലവു ചെയ്യേണ്ടിവന്നു. ഉറുപ്പിക ചെലവായശേഷം പൊല്ലീസ്സന്വേഷണത്തിൻെറ ഊക്കു് ഒന്നു ശമിച്ചു. മജിസ്ട്രേട്ട തിരുമുല്ലാടിനെ വിട്ടു. "ആട്ടെ, രണ്ടായിരം ചെലവായതിൻെറ ശേഷമല്ലെ" എന്നു പറഞ്ഞു് അച്ചൻ രസിച്ചു.

ഇതു കഴിഞ്ഞശേഷം തിരുമുല്ലാട്ടിലെ കോവിലകത്തു് അതിഘോഷമായി ഒരു അടിയന്തിരം ഉണ്ടായിരുന്നു. തിരുമുല്ലാട്ടിലെ അമ്മയുടെ മാസം. ആ മാസയടിയന്തിരത്തിൻനാൾ നലഞ്ചായിരം എടങ്ങഴി അരിവെച്ചു സർവ്വാണിസദ്യ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. സർവ്വാണിസദ്യ തകരാറാ

ക്കിത്തീക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അച്ഛന്റെ പ്രദേശത്തു നിന്നു് ഒന്നുരണ്ടായിരം ആളുകളെ സവ്വാണിസാപ്പാടി നായി അയപ്പിച്ചു. അവർ അവിടെച്ചെന്നു കലശൽകൂടി ചോറു കടന്നുവാരി വെപ്പുസ്ഥലം അശുദ്ധമാക്കി ഉണ്ടാക്കിയ ഭക്ഷണസാധനങ്ങൾ സകലതും നശിപ്പിച്ചു് അന്യോന്യം അടിയും പിടിയും നിലവിളിയും കലശലാക്കി. ഈ ലഹളകണ്ടു ഭയപ്പെട്ടു് അടിയന്തിരത്തിന്നുവന്ന മര്യാദക്കാരായ ആളുകൾ എല്ലാം ഓടിഒളിച്ചു. തിരുമുല്പാടും കുടുംബവും മാളികമേൽ പോയി വാതിലടച്ചു. അടിയന്തിരം കേവലം ഉരസലായിപ്പോയി. ഈ സംഗതിയെക്കുറിച്ചു തിരുമുല്പാടു മജിസ്റ്റ്രേട്ടിൽ അച്ഛന്റെമേൽ അന്യായംകൊടുത്തു. മജിസ്റ്റ്രേട്ടു് ദീഘമായി വിസ്തരിച്ചു് അന്യായം കളവാണെന്നു കണ്ടു നീക്കി.

ഒരു ഹീനജാതിയായ സ്ത്രീയെക്കൊണ്ടു തിരുമുല്പാടുമായി ഉണ്ടായിട്ടുള്ള സംസഗ്ഗത്താൽ തനിക്കു് ഒരു കുട്ടി ഉണ്ടായിരിക്കുന്നുവെന്നും അതിന്നു ചെലവിന്നു വാങ്ങിക്കൊടുപ്പിക്കേണമെന്നും ഒരു കള്ള അന്യായം അച്ഛൻ കൊടുപ്പിച്ചു. ആ കാര്യം വിചാരണചെയ്തു മജിസ്റ്റ്രേട്ടു് ഒടുവിൽ അന്യായത്തെ നീക്കി. എങ്കിലും തിരുമുല്പാടിന്നു് അതുനിമിത്തം കഠിനമായ വ്യസനവും അപമാനവും ഉണ്ടാക്കിത്തീത്തു.

തിരുമുല്പാടിന്റെ കോവിലകത്തുള്ള സ്ത്രീകളുടെ സംബന്ധക്കാരായ ഒന്നുരണ്ടു നമ്പൂതിരിമാരോടു ഭീഷണി പറഞ്ഞു സംബന്ധം വിടീയിപ്പിച്ചു. ഇങ്ങനെ ഇവർതമ്മിൽ നടന്ന വ്യവഹാരങ്ങളെ കുറിച്ചും ദുഷ്ടകമ്മങ്ങളെ കുറിച്ചും മുഴുവനും ഇവിടെ പറയുവാൻ പ്രയാസമാണു്. വ്യവഹാരങ്ങളിൽ മിക്കവാറും കലാശം തിരുമുല്പാടിന്നു ദോഷമായിട്ടാണു്. തിരുമുല്പാടിന്റെ ഭാഗം നേരായാലും കളവായാലും കാര്യം അവസാനിക്കുന്നതിൽ ഭേദം അധികമായി ഉണ്ടാവാറില്ല. എന്നാൽ നിർഭാഗ്യവശാൽ തിരുമുല്പാടു് ഒരു വ്യവഹാരപ്രിയനായിരുന്നു. ദ്രവ്യപ്രബലത ഉള്ളാളുമായി വ്യവഹാരത്തിൽ മത്സരിക്കുന്നതു് എല്ലായ്പോഴും അപകടമായിട്ടുള്ളതാണെന്നുള്ള ബോദ്ധ്യം നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടാവാൻ മാ

ത്തും ഉള്ള പഠിപ്പു തിരുമുല്പാടിന്ന് ഉണ്ടായി എങ്കിലും പിന്നെയും വ്യവഹാരത്തിൽ ഉള്ള രസം അശേഷം ഇദ്ദേഹത്തിന്ന വിട്ടിട്ടില്ല. എന്തെങ്കിലും ഒരു സുഷിരം കിട്ടിയാൽ അതിൽക്കൂടെ അച്ഛന്റെ നേരെ പാഞ്ഞുകേറും. തോറ്റു്, ഇളിഭ്യനായി മടങ്ങും. തന്റെ നേരെ പാഞ്ഞുകേറിയതിനാൽ ഉണ്ടായ ക്രോധശമനത്തിന്നു് അച്ഛൻ തിരുമുല്പാടിന്റെ നേരെ കയറും. മിക്കവാറും കാര്യങ്ങൾ ജയിക്കുകയും ചെയ്യും. ഇങ്ങിനെ ഇവർതമ്മിൽ ഉണ്ടായ ദുർവ്യവഹാരങ്ങളാൽ തിരുമുല്പാടിന്ന വളരെ സ്വത്തു ക്ഷയിച്ചു കടത്തിലായി. വസ്തുക്കൾ പണയംവെച്ചുതുടങ്ങി. ഈ കാലത്താണു് ഇദ്ദേഹം ഈ കഥയിൽ പ്രവേശിക്കുന്നതു്. കടംവാങ്ങിയും വ്യവഹരിക്കേണമെന്നുള്ള നിശ്ചയം ദൃഢമായി ചെയ്തിട്ടുള്ള ദേഹമായ ഇദ്ദേഹത്തിന്ന വ്യവഹാരത്തിൽ രസം പിടിപ്പിപ്പാൻ ഒരു നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ ഉണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരു കരിപ്പാട്ടിൽ കുണ്ടമ്മേനോൻ എന്നായിരുന്നു.

'നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ' എന്ന പദത്തിന്ന ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ച അൎത്ഥമോ അല്ലെങ്കിൽ വല്ല പ്രത്യേകഅൎത്ഥമോ ഒരു വിവരണംകൂടാതെ എന്റെ വായനക്കാർ ഗ്രഹിക്കുമോ എന്ന ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. ഞാൻ ഉപയോഗിച്ച പദത്തിന്റെ ഗാംഭീൎയ്യം നിമിത്തം മനസ്സിലാവാൻ പ്രയാസമെന്നല്ല ഞാൻ പറയുന്നതു്. 'നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ' എന്ന പദത്തിൽ എവിടെയാണു്, ഗാംഭീൎയ്യം? എന്നാൽ മനസ്സിലാവാൻ വൈഷമ്യം എന്ന ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നതു് ഈ പദം ഞാൻ ഉദ്ദേശിച്ച അൎത്ഥത്തിൽ സാധാരണ ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടുവരുന്നുണ്ടെന്നു് എനിക്കു വിശ്വാസമില്ലാത്തതിനാലാണു്. അതുകൊണ്ടു്, ആ പദത്തിന്ന ഞാൻ ഇവിടെ ഉദ്ദേശിച്ച അൎത്ഥം താഴെ വിവരിക്കുന്നു:

സൎക്കാരുദ്യോഗം, കച്ചവടം, കൃഷി, ഗൃഹസ്ഥവൃത്തി, വിദ്യാപരിശ്രമം, കൈവേലപ്രവൃത്തികൾ, കൂലിപ്പണി, തീൎത്ഥാടനം, പിച്ചഎടുക്കൽ മുതലായ യാതൊരു വ്യാപാരങ്ങളിലും ക്രമമായും ശരിയായും പ്രവേശിക്കാതെയും അധികകാലം കോടതിയിൽ വ്യവഹാരകാൎയ്യങ്ങളിൽ പരി

ചയിച്ച വ്യവഹാരത്തിൽ അത്യന്തം രസംപിടിച്ച പൂർവ്വാജ്ജിതമായി വല്ല സ്വത്തുക്കളും തനിക്ക് ഉണ്ടായിരുന്നു വെങ്കിൽ അതു വ്യവഹാരഭ്രാന്തിനാൽ നശിച്ച ദിവസവൃത്തിക്ക നല്ല ബുദ്ധിമുട്ടോടുകൂടി വല്ല കാര്യങ്ങളിലും മദ്ധ്യസ്ഥം പറഞ്ഞു വ്യവഹാരങ്ങൾ നടത്തുന്നതിൽ വക്കീലന്മാരുടെ ഉപദേഷ്ടാവായും വല്ല മുറിവാചകങ്ങളും പഠിച്ചു ഹർജികൾ, ആധാരങ്ങൾ, തറവാട്ടുകരാറുകൾ മുതലായതു് എഴുതുന്നതിൽ ബഹുസമത്ഥൻ എന്നു് അറിവില്ലാത്ത ആളുകളെ ധരിപ്പിച്ചും, ധനപുഷ്ടിയും ജനപുഷ്ടിയും ഉള്ള തറവാട്ടുകളിൽ കടന്നുകൂടി കുടുംബച്ഛിദ്രവും നാശവും ഉണ്ടാക്കിയും നാട്ടിൽ വ്യവഹാരങ്ങൾ വദ്ധിപ്പിച്ചു കാലക്ഷേപം ചെയ്യുന്ന ഒരു മനുഷ്യന്നു ഞാൻ 'നാട്ടുകാര്യസ്ഥൻ' എന്ന പേർ കൊടുക്കുന്നു. മേല്പറഞ്ഞ കരിപ്പാട്ടിൽ കണ്ടമ്മേനോൻ ഈ വിധമുള്ള നാട്ടുകാര്യസ്ഥനാകുന്നു. ശീട്ടുകളിയിലും മററും ചിലപ്പോൾ കിട്ടുന്നതുപോലെ ദുർവ്യവഹാരങ്ങളാൽ തന്റെ ചെറുപ്പത്തിൽ ആദ്യകാലത്തു സമ്പാദിച്ചിരുന്ന സ്വത്തും തനിക്ക തറവാട്ടിൽ കാരണവസ്ഥാനം കിട്ടിയശേഷം തറവാട്ടുവക അല്പമായി ഉണ്ടായിരുന്ന സ്വത്തും ഈ മനുഷ്യൻ ഒരുപോലെ നശിപ്പിച്ചു് അഹോവൃത്തിക്ക വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി 'ഉഴല്ലൂർ' ആയി നടക്കുന്ന കാലമാണു്, ഈ കഥ നടന്ന കാലം. സൂക്ഷ്മത്തിൽ വളരെ വലച്ചിലിൽ ആയിരുന്നു, തന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി എങ്കിലും ഒരു വെളുത്ത മുണ്ടും, തോൎത്തുമുണ്ടും, ഒരു ചൂരൽവടിയും, പഴേ രണ്ടു ചെരിപ്പും, കാലപ്പഴക്കത്താൽ ആദ്യത്തെ ആകൃതിയും വർണ്ണവും എല്ലതാണ്ടു മാറി വശായ ഒരു പട്ടുകൊടയും കാര്യസ്ഥതയാൽ സഹജമെന്നപോലെ ആയിത്തീൎന്നിരിക്കുന്ന തന്റെ ഗംഭീരഭാവവും ധാർഷ്ട്യാതിരേകമായ വാക്കുകളും കൂടാതെ കണ്ടമ്മേനോനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഈ ഉഷ്ഷാലത്തിലും ആരും പുറത്തു കാണാറില്ല. ധാർഷ്ട്യവും ഗർവ്വും നിമിത്തവും ഉള്ള വില കൂടി ക്ഷണത്തിൽ ഇല്ലാതെ ആയി പോവുമെന്നു ശങ്കിച്ചും തന്റെ കഷ്ടദശയെ കുറിച്ചും ബുദ്ധിമുട്ടുകളെ കുറിച്ചും ആരോടും കണ്ടമ്മേനോൻ പറയാറില്ല. വല്ല ശുദ്ധമനസ്സുകളായ മനുഷ്യർ

തന്റെ അപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതിയെക്കുറിച്ച് പരിതാപപ്പെട്ട് കണ്ടമ്മേനോനോടു വല്ലതും പറഞ്ഞാൽ ഊട്ടു തനിക്കു് അശേഷം രസമാവുകയില്ലെന്നു മാത്രമല്ല ചിലപ്പോൾ ശുണ്ഠിക്കുകൂടി കാരണമായി വരുമാറാണു്. ഇങ്ങനെയാണു് ഈ നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്റെ പ്രകൃതം. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭവനവും ഉദയന്തളി പ്രദേശത്തുതന്നെയാണു്. രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടിന്റെ കോവിലകത്തുനിന്നു് ഒരു നാലുനാഴിക ദൂരമാണു്. രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടു് അച്ഛനമായി വ്യവഹാരം തുടങ്ങിയ ആദ്യകാലങ്ങളിൽ കുണ്ടമ്മേനോൻ രാപ്പകൽ തിരുമുല്പാടോടുകൂടി നിന്നു വ്യവഹാരപരിശ്രമം ചെയ്തിരുന്നു. ഇയാളുടെ ഉപദേശങ്ങളിൽ രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടു പലേ അബദ്ധങ്ങളിലും ചാടീട്ടുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും കുണ്ടമ്മേനോനുമായുള്ള ആലോചന തിരുമുല്പാട്ടു കേവലം വിട്ടിരുന്നില്ല. കൂടെക്കൂടെ ഇക്കാലം തിരുമുല്പാടു കുണ്ടമ്മേനോനെ കാണുമാറും വ്യവഹാരസംഗതികളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുമാറും ഉണ്ടു്.

അങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ നമ്മുടെ ഈ കഥ നടക്കുന്ന കാലം ഒരുദിവസം രാവിലെ കുണ്ടമ്മേനോൻ രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടിനെ കാണ്മാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കോവിലകത്തേക്കു ചെന്നു. കോവിലകത്തു പൂമുഖത്തുവെച്ചു രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടും കുണ്ടമ്മേനോനുമായി ഓരോ സംഗതികളെ കുറിച്ചു സംസാരം തുടങ്ങി.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—ഇവിടുന്നു് ഒരു വിശേഷവൎത്തമാനം കേട്ടുവോ?

തിരുമുല്പാടു്:—ഇല്ല. എന്താണു കേൾക്കട്ടെ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽനിന്നു മുമ്പു നാടുവിട്ടു പൊയ്ക്കളഞ്ഞ കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകളായിട്ടു് ഒരു കുട്ടി അതിന്റെ അച്ഛനോടുകൂടി ഈ ദിക്കിൽ എത്തീട്ടുണ്ടത്രെ. കല്യാണിഅമ്മ മരിച്ചുപോയിപോൽ. കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനു് ഒരെഴുത്തയച്ചിരിക്കുന്നു. അതിൽ കുട്ടിയെ അച്ഛൻ ഏറ്റുവാങ്ങി രക്ഷിക്കേണമെന്നും അല്ലെങ്കിൽ ഉടനെ വ്യവഹാരം കൊടുക്കുമെന്നും എഴുതിയിരിക്കുന്നുവത്രെ. അച്ഛനും ഉണ്ണിമാരും വള

രെ ഭ്രമിച്ചുവശായിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇന്നലെ വൈകുന്നേരമാണു് ഈ വിവരം കേട്ടതു്. അതാണു് ഇന്നു് ഇത്രനേരത്തെ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതു്.

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ തിരുമുല്പാടു പെട്ടെന്നു് അത്യന്തസന്തോഷത്തിലും അല്പം വ്യസനത്തിലും ആയതിനാൽ രണ്ടുമൂന്നു നിമിഷങ്ങൾ ഒന്നും സംസാരിപ്പാൻ വയ്യാതെ ഇരുന്നു. ഈ സ്തോഭത്തിൽനിന്നു നിവൃത്തിച്ചശേഷം ചോദിച്ചു: "ഇതു സത്യമോ? കുണ്ടുണ്ണിമേനോട്ടു് ആർ പറഞ്ഞു?"

കുണ്ടുണ്ണിമേനോൻ:—സത്യമാണു്, സംശയമില്ല. ഈ കുട്ടിയുടെ അച്ഛന്റെ എഴുത്തു് ഒരുവൻ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി കൊടുക്കുന്നതു കണ്ട ദേഹമാണു് എന്നോടു പറഞ്ഞതു്. കാര്യത്തിൽ ഒരു സംശയവുമില്ല. എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്നവനെ തല്ലിക്കാൻ അച്ഛൻ വട്ടംകൂട്ടി; അവൻ ഓടിക്കളഞ്ഞുവത്രെ. വൎത്തമാനം പരമാൎത്ഥമാണെന്നുള്ളതിനു യാതൊരു സംശയവും ഉണ്ടാവാൻ പാടില്ല.

തിരുമുല്പാടു്:— വ്യവഹാരം കൊടുക്കുമെന്നുതന്നെ എഴുതീട്ടുണ്ടോ?

കുണ്ടുണ്ണിമേനോൻ:— അങ്ങിനെതന്നെ എഴുതിയിരിക്കുന്നു. എഴുത്തു കിട്ടിയ തിയ്യതിമുതൽ ഒരു മാസത്തിലകത്തു് എഴുത്തിലാവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം പ്രവൎത്തിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ വ്യവഹാരം കൊടുക്കുമെന്നുതന്നെ തീൎച്ചയായും എഴുതിയിരിക്കുന്നു. ഈ കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻ വളരെ ദ്രവ്യസ്ഥനും നല്ല കാര്യസ്ഥനുമാണത്രെ. കുട്ടി അതിസുമുഖിയാണു് അത്രെ.

തിരുമുല്പാടു്:— നിശ്ചയമായി നമ്മൾ ഈ കുട്ടിക്കു വേണ്ട സഹായങ്ങൾ സകലതും ചെയ്യണം.

കുണ്ടുണ്ണിമേനോൻ:—സകല സഹായങ്ങളും ചെയ്യണം.

തിരുമുല്പാടു്:— കഷ്ടം! കല്യാണി മരിച്ചുപോയി. ഇല്ലെ? ഈ മഹാപാപി അച്ഛൻ നിമിത്തം ആ പെണ്ണും എന്റെ ഭാൎയ്യ ലക്ഷ്മിയും നശിച്ചു. അവരെ രണ്ടുപേരെയും ഈ അച്ഛൻ കൊലചെയ്തതായി വിചാരിക്കണം. എനിക്കു് അധികാരമുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ വൃകോദരനെ

ഞാൻ തൂക്കിക്കൊല്ലുവാൻ വിധികൊടുക്കുമായിരുന്നു. ആ മഹാപാപിക്കു നല്ലകാലമാണു്. എന്തുചെയ്യും, നിവൃത്തി ഇല്ലല്ലൊ. വ്യവഹാരം ഈ കുട്ടി കൊടുത്തിട്ടെന്തു ഫലം? അച്ഛന്റെ പണത്തിന്നു മീതെ എന്തെങ്കിലും പോവുമോ?

കണ്ടൻമേനോൻ:— അങ്ങിനെ പറയണ്ട. ഈ വ്യവഹാരം നല്ല ഒന്നാംതരം വ്യവഹാരമാണു്. സ്ഥാപനയ്ക്കു കൊടുത്താൽ മതി. 'ഇസ്പീശ്യാൽറിലീ' എന്നു് ഇപ്പോൾ ഒരാക്ടു് ഉണ്ടു്. അതുപ്രകാരം സ്ഥാപനയ്ക്കു കൊടുത്താൽ കുടുങ്ങി.

തിരുമുല്പാടു്:— എന്തു് ആക്ടു് ഉണ്ടായാലും അച്ഛനു പണമില്ലെ? ആക്ടൊക്കെ പണത്തിന്നു വഴങ്ങണ്ടേ?

കണ്ടൻമേനോൻ:— ഈ വ്യവഹാരം കൊടുത്തുവൊ എന്നാൽ ജയിക്കും. സംശയമില്ല. 'റിലി' ആക്ടു പ്രകാരം വേണ്ടേടത്തോളം തെളിവുകൊടുത്താൽ ഹൈക്കോടതിയിലെങ്കിലും ഗുണംകിട്ടും നിശ്ചയം. ഞാൻ വേറെ ഒരു വിശേഷവർത്തമാനംകൂടി കേട്ടു. വലിയ മൂപ്പക്കു് എളക്കമുണ്ടത്രെ. ഏതോ വേറെ ഒരു ജില്ലയിലേക്കു മാററുന്നുവത്രെ.

തിരുമുല്പാടു്:— ജഗദീശ്വരാ! ഭഗവാനെ! ഈ ബകരാക്ഷസൻ ഇവിടെനിന്നു പോയാൽ സാധുക്കൾക്കു ജീവിക്കാമായിരുന്നു. പോവുകയില്ല. ഒരിക്കലും പോവുകയില്ല. അത്ര ഭാഗ്യം ഈ ജില്ലയിലെ സാധുക്കൾക്കുണ്ടോ?

കണ്ടൻമേനോൻ:— അല്ല, പോകും. ഇഷ്ടിന്നു പോയു് സകല വർത്തമാനവും അറിഞ്ഞിരിക്കുന്നുപോൽ ഉടനെ മാററം ഉണ്ടാവും.

തിരുമുല്പാടു്:— നീ പറഞ്ഞ ആക്ടു്പ്രകാരം ഉള്ള വ്യവഹാരം ഏതു കോടതിയിൽ കൊടുക്കേണ്ടതാണു്?

കണ്ടൻമേനോൻ:— അതു് മുൻസിപ്പു്കോടതിയിൽ കൊടുക്കാം.

തിരുമുല്പാടു്:— അപ്പോൾ സലായൊ? ഗ്രാമത്തിലെ വസ്തുമുതൽ ഒക്കെയും അധികാരസലയായി [illegible]ണ്ടേ. അതു മുൻസിപ്പു്കോടതിയിൽ ഒതുങ്ങുമോ?

കണ്ടൻമേനോൻ:— ഓ ഹോ, 'ഇസ്പീശ്യ[illegible]ലി' ആക്ടു്പ്രകാരം അധികാരസല ആവശ്യമില്ല [illegible]റുപ്പി

കയുടെ കടലാസിൽ അന്യായം എഴുതിക്കൊടുക്കണം; അത്രേ വേണ്ടൂ. ഏതു കോടതിയിലും കൊടുക്കാം.

തിരുമുല്ലാട്ട്:— എന്തോ, എനിക്കു് ഇതു നിശ്ചയമില്ല. ആട്ടെ എനിക്കു് ആ കുട്ടിയേയും അതിന്റെ അച്ഛനേയും കാണാൻ അത്യാഗ്രഹമായിരിക്കുന്നു. അവർ ഏതു ദിക്കിലാണു്?

കണ്ടൻമേനോൻ:— കല്യാണിഅമ്മയുടെ കൂടെ പോയിരുന്ന വൈത്തിപ്പട്ടരു് എന്ന ഒരു പട്ടരുടെ ഗൃഹത്തിൽ ആണത്രെ താമസം.

തിരുമുല്ലാട്ട്:— കണ്ടൻ ഉടനെ ആ ദിക്കിലേക്കു പുറപ്പെടണം. വൈത്തിപ്പട്ടർ എന്റെ ഒരു താല്പര്യക്കാരനാണു്. പട്ടരു വികൃതിയാണെങ്കിലും പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു ബദ്ധമത്സരിയാണു്. അയാളെ സ്വാധീനത്തിൽ വെക്കണം. കുട്ടിയേയും അതിന്റെ അച്ഛനേയും ഇങ്ങട്ടു് വൈത്തിപ്പട്ടർമുഖാന്തരം കണ്ടൻതന്നെ പോയി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരണം. പക്ഷേ, ഉദയവൎമ്മനും കൂടി വരട്ടെ. കുട്ടി എന്റെ ഭാൎയ്യയുടെ ജ്യേഷ്ഠത്തിയുടെ മകളല്ലെ. എനിക്കു് ആ കുട്ടിയെ എന്റെ സ്വന്തം ആളെ അയച്ചു വരുത്തുവാൻ അവകാശമുണ്ടല്ലൊ. ഒട്ടും താമസിക്കരുതു്. ഉടനെ കണ്ടൻ പോണം.

രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്ലാട്ടും കണ്ടൻമേനവനും തമ്മിൽ ഉണ്ടായ ഈ സംഭാഷണം കേട്ടുംകൊണ്ടു പൂമുഖത്തു് ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻനമ്പൂതിരി നിന്നിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം വലിയ ഒരു സ്ത്രീഭ്രാന്തനും ഒരു ഉത്സാഹപുരുഷനുമായിരുന്നു. കണ്ടാൽ സുമുഖനാണു്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഇല്ലം രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്ലാട്ടിലെ കോവിലകത്തിന്നു് ഏററവും സമീപമായിരുന്നു. കോവിലകത്തു് ഇദ്ദേഹം നിത്യനാണു്. കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകളായിട്ടു് ഒരു പെൺകുട്ടി എത്തീട്ടുണ്ടെന്നു കണ്ടൻമേനോൻ പറഞ്ഞ ഉടനെ കുട്ടിയെ കാണണമെന്നു നമ്പൂതിരി മനസ്സുകൊണ്ടു് ഉറച്ചുകഴിഞ്ഞു. ഇദ്ദേഹം വലിയ ഒരു സഞ്ചാരിയാണു്. ഉത്സവങ്ങളോ മററു വലിയ കാൎയ്യങ്ങളോ ഉള്ള ഇടങ്ങളിലെല്ലാം ഈ നമ്പൂതിരിയെ കാണാതെ ഇരിക്കുകയില്ല. കുറെ സംഗീതവാസനയുണ്ടു്.

പാട്ട് എവിടെയുണ്ടോ അവിടെ നമ്പൂതിരിയും ഉണ്ട്. പാട്ടിലുമുള്ള സ്ത്രീകൾ തനിക്കു പരിചയമില്ലാത്തവരായി ആരും ഈ മലയാളത്തിൽ ഇല്ല. ഈ രാജ്യത്തിൽ ഇദ്ദേഹം പോയി കാണാതെയൊ പരിചയമില്ലാതെയൊ പ്രദേശം ഉണ്ടോ എന്നും സംശയമാണ്.

''ഉടനെ കണ്ടൻ പോകണം,'' എന്നു തിരുമുല്പാട് പറഞ്ഞപ്പോൾ നമ്പൂതിരി ''ഞാനുംകൂടെ പോവാം. ഞാൻ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഗൃഹത്തിൽ പലപ്പോഴും പോയിട്ടുണ്ട്. സപ്തൎഷിക്കാരനും ഞാനുമായി നന്ന സ്നേഹമായിട്ടാണ്. ഞാനുംകൂടെ പോവാം,'' എന്നു പറഞ്ഞു.

രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്പാട്ടിന്നു നമ്പൂതിരി പറഞ്ഞതു് വളരെ സമ്മതമായി. സന്തോഷത്തോടുകൂടി ''അങ്ങനെതന്നെ'' എന്നു സമ്മതിച്ചു.

ഉദയവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടിലേക്കും കണ്ടമ്മേനോനും ഉടനെ പുറപ്പെടാൻ തരമായില്ലാ. നമ്പൂതിരി ഈ രണ്ടുപേരോടും എപ്പോൾ പുറപ്പെടുന്നു, താൻ ഹാജരായിരിക്കുന്നു എന്നു് ഈ സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞതുമുതൽ എല്ലാ ദിവസങ്ങളിലും പോയി ചോദ്യം തുടങ്ങി. അവരു രണ്ടുപേരും ഈ നമ്പൂതിരിയുടെ ബദ്ധപ്പാടുകൊണ്ടു ബുദ്ധിമുട്ടി. ഒടുവിൽ ഒരുദിവസം ഉദയവൎമ്മൻതിരുമുല്പാട് നമ്പൂതിരിയോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''എനിക്കു രണ്ടുദിവസം കഴിഞ്ഞേ പുറപ്പെടാൻ നിവൃത്തിയുള്ളൂ. നമ്പൂതിരിക്കു ബദ്ധപ്പാടാണെങ്കിൽ മുമ്പെ പൊയ്ക്കോളൂ.''

''എന്നാൽ ഞാൻ മുമ്പെ പോവാം, നിങ്ങൾ എല്ലാം വരുന്ന വിവരം മുൻകൂട്ടി അറിയിച്ചു നിങ്ങൾ വരുമ്പോൾ എതിരേല്ക്കാൻ ഞാൻ ഹാജരായി നിന്നുകൊള്ളാം,'' എന്നും പറഞ്ഞു് ഉടനെ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഗൃഹത്തിലേക്കായി നമ്പൂതിരി പോയി. അദ്ദേഹം പോയതിന്റെ രണ്ടാംദിവസം ഉദയവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടും കണ്ടമ്മേനോനും ഭൃത്യന്മാരോടുകൂടി വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ രാജ്യത്തേക്കു പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

''ഹെ മനുഷ്യരെ, നിങ്ങളുടെ അത്യാഗ്രഹത്തിന്റെ വലുപ്പം നിങ്ങളുടെ ക്രൂരതയുടെ രൂക്ഷതയാൽ അല്ലാതെ മറ്റെന്തിനാൽ ജയിക്കപ്പെടുന്നു,'' എന്നു് ഒരു വ്യുല്പന്നമായ ദേഹം പണ്ടു പറഞ്ഞുപോൽ. ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ എഴുതുവാൻ പോകുന്ന കഥയെ ഓർത്തപ്പോൾ എനിക്കു മേല്പറഞ്ഞ വാക്കുകളുടെ യഥാർത്ഥത്തെപ്പറ്റി പൂർണ്ണബോദ്ധ്യം ഉണ്ടായി.

എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാരെ, നിങ്ങളിൽ ചിലക്കു് ഈമാതിരി കഥകളിൽ ഇങ്ങനെ ഗ്രന്ഥകർത്താക്കന്മാക്കു് സാധാരണ സംഗതികളെപ്പറ്റിയുള്ള സ്വാഭിപ്രായങ്ങളെക്കുറിച്ചു് എഴുതുന്നതു രസിക്കുമോ എന്നു ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. എങ്കിലും ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ പറയുവാൻ പോവുന്ന കഥയുടെ സ്വഭാവം ഓക്കുമ്പോൾ ആ കഥ പറയുന്നതിനുമുമ്പ് മേൽ കാണിച്ച പ്രകാരമുള്ള ഒരു മുഖവുരയും അതിനെപ്പററി ഏററവും ചെറിയ ഒരു വിവരണവും ഇവിടെ കൊടുക്കുന്നതു യോഗ്യമെന്നു മാത്രമല്ല ആവശ്യമാണെന്നുകൂടി ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ഒരു മനുഷ്യനു തന്റെ സ്നേഹിതന്മാർ പലരേയും ഒന്നായി ക്ഷണിച്ചു് ഒരു വിരുന്നു കഴിക്കുമ്പോൾ അവരിൽ ഓരോരുത്തക്കു രുചിയുള്ളതും രുചിയില്ലാത്തതുമായ ഭക്ഷണപദാർത്ഥങ്ങൾ എന്താണെന്നു് അന്വേഷിച്ചു് അതുപ്രകാരം ഓരോരുത്തക്കു വട്ടംകൂട്ടുവാൻ അസാദ്ധ്യമാണു്. ഒരുവിധം തന്റെ രുചിക്കും സാധാരണസമ്പ്രദായത്തിനും ഒത്തവണ്ണം സദ്യക്കു വട്ടംകൂട്ടുക എന്നേ വരൂ. ഈ മാതിരിയിൽ മാത്രമേ ഒരു പുസ്തകം എഴുതുന്നാൾക്കും ചെയ്വാൻ കഴികയുള്ളു. ഗ്രന്ഥകർത്താവിന്റെ ബുദ്ധിശക്തിക്കും വാസനയ്ക്കും രുചിക്കും ഒത്തവണ്ണം ഗ്രന്ഥം എഴുതുവാനെ നിവൃത്തിയുള്ളു വായനക്കാരുടെ ബുദ്ധിശക്തിക്കും രുചിക്കും ഒത്തവണ്ണം അവർ രസിക്കുകയോ നിന്ദിക്കുകയോ ചെയ്തുകൊള്ളട്ടെ.

ഈ അദ്ധ്യായത്തിന്റെ ആദ്യത്തിൽ കാണിച്ച വാക്യപ്രകാരം മനുഷ്യന്റെ ബുദ്ധിയുടെ ദുഷ്ടതയെപ്പററി ഓർത്താൽ ആശ്ചര്യപ്പെടാതെ ഇരിപ്പാൻ നിവൃത്തിയില്ല. ഒരു

സിംഹത്തെയോ, പുലിയെയോ, കരടിയെയോ കാണുന്ന ക്ഷണത്തിൽ അതു് എന്തൊരുമാതിരി ദുഷ്ടജന്തുവാണെന്നു മനുഷ്യനും മററുള്ള ജന്തുക്കൾക്കും മനസ്സിലാവുന്നു. അങ്ങനെ മനസ്സിലാവുന്നതിനാൽ ആവക ജന്തുക്കളിൽനിന്നു് ഉണ്ടാവുന്ന ആപത്തുകളെ തടുപ്പാനുള്ള വഴി മുൻകൂട്ടി കരുതുന്നു. എന്നാൽ ദുഷ്ടമനുഷ്യൻ എന്നു പറയുന്നതു് എന്തൊരു ജന്തുവാണു്? ഈ ജന്തുവിൻെറ സ്വഭാവമെന്താണു്? സിംഹം, പുലി, കരടി, കാട്ടുപോത്തു്, പന്നി, പശു, മാൻ മുതലായ ജന്തുക്കളുടെ ക്രൗര്യഗുണമോ സൗമ്യഗുണമോ ഏകദേശം ഇന്നപ്രകാരമാണെന്നു നാം ഗണിച്ചുവച്ചിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ഒരു ദുഷ്ടമനസ്സായ മനുഷ്യൻെറ ദൗഷ്ട്യത്തിന്നു് ഇന്നപ്രകാരമെല്ലാമുള്ള ചേഷ്ടകൾ ഉണ്ടാവാമെന്നു വല്ല ഒരു നിശ്ചയവും നമുക്കു് ആക്കെങ്കിലും കിട്ടീട്ടുണ്ടോ—ഇല്ല. കിട്ടുവാൻ പാടില്ല.

മനുഷ്യൻെറ ദൗഷ്ട്യത്തിനു് അളവില്ല. ഒരു ദുഷ്ടമനുഷ്യനു ചെയ്തുകൂടാത്ത ദുഷ്ടകർമ്മം ഒന്നുമില്ല. അപ്പോൾ അവൻെറ ചേഷ്ടതകളെക്കുറിച്ചു് എങ്ങനെ ഗണിക്കുന്നു? ഒരു ദുഷ്ടൻെറ മനസ്സു് ഇന്നപ്രകാരമെല്ലാം വ്യാപരിക്കുമെന്നും ഇന്നതു് എല്ലാം അവനെക്കൊണ്ടു ചെയ്യിപ്പിക്കാമെന്നും ഉള്ളതു് ആക്കും നിശ്ചയിപ്പാൻ പാടില്ല. അതിനാൽ ഒരു മനുഷ്യൻ ദുഷ്ടനായാൽ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെക്കാൾ ഭയപ്പെടേണ്ട ഒരു ജന്തുവാണെന്നു പ്രത്യക്ഷമാണു്. പിന്നെ മനുഷ്യരിൽ അത്യന്തക്രൂരനും അത്യന്തം സൗമ്യശീലനും ആകൃതിയിലും അവയവങ്ങളിലും പുറമെ കാണുന്ന സ്വഭാവത്തിലും ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെയും ശിഷ്ടമൃഗങ്ങളെയും തമ്മിൽ തിരിച്ചറിവാൻ കഴിയുന്നമാതിരിയുള്ള ഭേദങ്ങൾ ഒന്നും കാണപ്പെടുന്നില്ല. ജഗദീശ്വരൻ ദുഷ്ടമനുഷ്യരെ സൃഷ്ടിക്കുമ്പോൾ അവർക്കു ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളെ വേർതിരിച്ചു് അറിയിക്കുന്ന മാതിരിയിലുള്ള വല്ല ദംഷ്ട്രങ്ങളോ കൊമ്പുകളോ നഖങ്ങളോ മററു വല്ല അടയാളമോ കൊടുത്തിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ ലോകത്തിൽ മനുഷ്യരിൽനിന്നു മനുഷ്യർക്കു് ഇത്ര ആപത്തുകൾ നേരിടുന്നതല്ലായിരുന്നു. ഒരു സർപ്പം ഫണം ഉയർത്തി കടിപ്പാൻ വരുന്നതു കാണുമ്പോൾ നമുക്കു് ഒന്നുകിൽ അതിനെ അടിച്ചു

കൊന്നുകളയാം അല്ലെങ്കിൽ അതു സമീപിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പു് ഓടിക്കളയാം. ഒരു ദുഷ്ടമനുഷ്യൻ ഭംഗിവാക്കു പറഞ്ഞു സമീപത്തിൽ വന്നു മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതിനിടയിൽ ഒരു കത്തി എടുത്തു നമ്മുടെ കഴുത്തിൽ കുത്തി കൊല്ലുവാനുറച്ചാലോ, അനുഭവിക്കുക എന്നല്ലാതെ എന്തു നിവൃത്തി? ഇതരജന്തുക്കളിൽ ഉള്ളതുപോലെതന്നെ മനുഷ്യനും ഈവക ഓരോ ക്രൂരകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനുള്ള മുഖ്യഹേതു 'സ്വാത്മം'തന്നെയാണു്. എന്നാൽ ഒരു മൃഗത്തിന്റെ സ്വാത്മവികാരങ്ങൾക്കു് അളവുണ്ടു്. മനുഷ്യന്റെ സ്വാത്മവികാരങ്ങൾക്കു യാതൊരു അളവുമില്ല. മൃഗത്തിനു വിശേഷബുദ്ധിയില്ലാത്തതിനാൽ അതിന്റെ സ്വാത്മവികാരനിവൃത്തിക്കുവേണ്ടി ചെയ്യുന്ന ദൗഷ്ട്യകർമ്മങ്ങൾക്കു് അളവുണ്ടു്. മനുഷ്യനു വിശേഷബുദ്ധി ഉള്ളതിനാൽ മനുഷ്യന്റെ സ്വാത്മവികാരനിവൃത്തിക്കു ചെയ്യുന്ന ദൗഷ്ട്യകർമ്മങ്ങൾക്കു് അളവില്ല.

ഒരു സിംഹത്തിനോ വ്യാഘ്രത്തിനോ അതിന്റെ ക്ഷുത്തു് അടക്കാനുള്ള ഭക്ഷണവും ദാഹം ശമിപ്പിക്കാനുള്ള ജലവും നിദ്രയ്ക്കു് ഒരു ഇടവും സംഗത്തിനു് സജ്ജാതിമൃഗത്തിലുള്ള ഒരു ജന്തുവേയും ആവശ്യമുള്ളപ്പോൾ എല്ലാം കിട്ടിവന്നാൽ യാതൊരു ക്രൗര്യകർമ്മങ്ങളും ആ സിംഹമോ വ്യാഘ്രമോ ചെയ്‌വാൻ സംഗതിയില്ല. ഈവിധം മൃഗങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങളും രുചികളും സങ്കല്പങ്ങളാണു്. എന്നാൽ മനുഷ്യനോ, ഈ ആവശ്യങ്ങൾക്കും രുചികൾക്കും അവസാനമില്ല. സർവ്വരാജ്യസമ്രാട്ടായിരിക്കുന്ന ഒരു ദേഹത്തിന്നും അത്യന്തം ദരിദ്രനും ഒരുപോലെ ആഗ്രഹനിവൃത്തിപൂർത്തിയായി ഒരിക്കലും ഉണ്ടാവുന്നില്ല.

എന്നാൽ സ്വാത്മത്തിൽ തല്പരന്മാരല്ലാത്ത മനുഷ്യരെ കാണ്മാൻ പ്രയാസമാണു്. അതുകൊണ്ടു ദുഷ്ടന്മാരല്ലാത്ത മനുഷ്യരെ കാണ്മാൻ പ്രയാസമാണെന്നു പറഞ്ഞുകൂടാ. ഹൃദയശുദ്ധിയും വിവേകവും ദയയും ഉള്ള മനുഷ്യർ തങ്ങളുടെ സ്വാത്മനിവൃത്തി വരുന്നതു ദുഷ്കർമ്മംകൊണ്ടു മാത്രമേ കഴികയുള്ളു എന്നു കണ്ടാൽ അവർ ആ സ്വാത്മനിവൃത്തിക്കുള്ള കാംക്ഷയെ ത്യജിക്കുന്നു.

ദുഷ്ടബുദ്ധികൾ സ്വാത്ഥനിവൃത്തിയിലുള്ള കാംക്ഷ ഒരു വിധത്തിലും ത്യജിക്കാൻ മനസ്സുവരുന്നതല്ല. ദുഷ്ടമനുഷ്യർ തന്നെ പലേമാതിരികളിൽ കാണും. ഒരു ദുഷ്ടബുദ്ധിക്കു പഠിപ്പും അറിവും എത്രയെങ്കിലും ഉണ്ടായാലും ദുഷ്ടകമ്മം ചെയ്യുന്നതിൽ യാതൊരു വിരക്തിയും ഉണ്ടാകയില്ല. പഠിപ്പും അറിവും ഉള്ള ദുഷ്ടൻ ചെയ്യുന്ന ദുഷ്ടകമ്മത്തിന്നു വെടിപ്പും മിടുക്കും കൂടും. വലിയ പഠിപ്പു്, വലിയ ഉദ്യോഗം, ഒന്നാന്തരം തലക്കെട്ടു്. വിശേഷമായ പട്ടുകോട്ടു്, ഭംഗിയുള്ള ചന്ദനപ്പൊട്ടു്, ജനവശ്യകരമായ പുഞ്ചിരി, വിനയമുളമായ വാക്കു, സവ്വജനസമ്മതമായ നാട്യം, ഇതുകളോടുകൂടിയുള്ള എത്ര ഭയങ്കര ദുഷ്ടന്മാരെ നാം ദിവസേന കാണുന്നു. ആ മന്ദഹാസത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്ന കാളകൂടത്തിന്റെ ശക്തി കടിപിണഞ്ഞവക്കെ അറിവാൻ കഴികയുള്ളൂ. ഒരു വ്യാഘ്രത്തിന്നോ പുലിക്കോ ഈ മാതിരിയിലുള്ള വേഷത്തിലും ദുഷ്ടകമ്മങ്ങൾ ചെയ്യുവാൻ സാധിക്കുമോ?

പിന്നെ, ഒരുമാതിരി പഠിപ്പില്ലാത്ത ദുഷ്ടന്മാരുണ്ടു്. അവരുടെ പ്രവൃത്തികൾ ചിലപ്പോൾ ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളുടെ പ്രവൃത്തിപോലെ വന്നേക്കാം. ഇവക്കു സ്വാത്ഥനിവൃത്തി വരുത്തുവാനുള്ള ആഗ്രഹം മുൻപറഞ്ഞവരേപ്പോലെതന്നെ ഉണ്ടെങ്കിലും ക്ഷമയും ആലോചനയും കുറഞ്ഞിരിക്കും. അതിനാൽ ഇവരുടെ ദുഷ്ടകമ്മങ്ങൾ ഏകദേശം ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളുടെ കമ്മങ്ങൾപോലെ തോന്നും. ഇവക്കു തന്റെ സമസൃഷ്ടിയുടെ ജീവഹാനി വരുത്തുക, മുതൽ കളവുചെയ്ക, ഈവക പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നതിൽ ബുദ്ധിക്കു യാതൊരു മടിയൊ ചാഞ്ചല്യതയൊ ലേശംപോലും ഇല്ല. മുൻപറഞ്ഞ രസികന്മാരായ ദുഷ്ടന്മാക്കും ഈവക പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നതിൽ മടിയുണ്ടാവുമെന്നല്ല ഞാൻ പറയുന്നതിന്റെ അത്ഥം. അവക്കു ബുദ്ധിചാതുര്യവും സാമത്ഥ്യവും ആലോചനയും ഉണ്ടാകയാൽ ഈവക പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യുന്നതിൽ തങ്ങൾക്കു നേരിടാവുന്ന അപകടത്തെ ഓത്തു് അവർ ഈ വക കമ്മങ്ങൾ നേരിട്ടു ചെയ്യുന്നതല്ല. പാഷാണംകൊണ്ടോ മററു വല്ല ഔഷധംകൊണ്ടോ ഉപായത്തിൽ ആരും അറിയാതെ ഒരുത്ത

നെ തീൎത്തുകളഞ്ഞാൽ വല്ല കാൎയ്യലാഭവും ഉണ്ടാവുമെങ്കിൽ അങ്ങിനെ ചെയ്യുന്നതിൽ ഈ പഠിപ്പുള്ള ദുഷ്ടന്മാൎക്കു് അശേഷം വിരക്തി ഉണ്ടാവുകയില്ല.

കള്ളാധാരം അതിചാതുൎയ്യത്തോടെ ഉണ്ടാക്കി അന്യന്റെ സ്വത്തുക്കളെ തട്ടിപ്പറിക്കുന്നതു് ഈ കൂട്ടൎക്കു ബഹുരസകരമായ ഒരു തൊഴിലാണു്. ഈവക ദുഷ്ടന്മാർ രാജസേവകന്മാരോ ശിക്ഷാരക്ഷാധികാരികളോ ആയാൽ അന്യന്റെ പണം പിടിച്ചുപറിക്കുന്നതിൽ ലേശം ദയ കാണിക്കുകയില്ല. അട്ട ചോരകുടിക്കുന്നതുപോലെ കൈയിൽപ്പെട്ട മനുഷ്യന്റെ സൎവ്വസ്വവും പിഴിഞ്ഞു് എടുത്താലെ കടി വിടുകയുള്ളു.

പിന്നെ ഒരുവിധം കഠോരന്മാരുണ്ടു്. അവൎക്കു വിശേഷവിധിയായി സ്വാൎത്ഥസിദ്ധി ഒന്നുമില്ലെങ്കിലും പരിതാപം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതുതന്നെ ബഹുവിനോദകരമായിരിക്കുന്ന ഒരു സംഗതിയാണു്. ഈ ദുഷ്ടന്മാരുടെ മനസ്സിന്നു് ഉത്സാഹമോ സന്തോഷമോ ഉണ്ടാവുന്നതു് അന്യന്റെ സന്താപത്തിലും സങ്കടത്തിലുമാണു്. ഈ കഠിനബുദ്ധി ആദ്യം ചെറിയ സംഗതികളിൽ തുടങ്ങും. പിന്നെ അതു വൎദ്ധിക്കും. ദുഷ്പ്രവൃത്തി ചെയ്തുചെയ്തു ക്രമേണ ബുദ്ധി അത്യന്തകഠിനമായിത്തീൎന്നാൽ പിന്നെ അവൻ ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ ആയിത്തീരുന്നു. ദുഷ്ടത എന്തെങ്കിലും ഒന്നു് ഒരുദിവസം ചെയ്തിട്ടില്ലെങ്കിൽ ഈ ദുഷ്ടനു ശ്വാസംമുട്ടിയാൽ ഉണ്ടാവുന്നതുപോലെയുള്ള ഒരു പ്രാണവേദന ഉണ്ടാവുന്നു. ചില രാജ്യങ്ങളിൽ ഈവിധം ദുഷ്ടന്മാർ തങ്ങളുടെ ആത്മപ്രീതിക്കുവേണ്ടി നിരപരാധികളായ സ്ത്രീകളേയും കുഞ്ഞുങ്ങളേയും ഒളിച്ചിരുന്നു വൃഥാ വെട്ടിക്കൊന്നു് അവരുടെ മരണവികൃതികളെക്കണ്ടു സന്തോഷിക്കുന്നു. തന്റെ സമസൃഷ്ടിയുടെ ദുസ്സഹമായ പ്രാണവേദനയിൽ ഉള്ള ഓരോ ഗോഷ്ടികൾ കാണുന്നതിലുള്ള സന്തോഷവും അവന്റെ ശരീരത്തിന്നു വെട്ടി മുറി ഏല്പിക്കുമ്പോൾ തന്റെ മനസ്സിന്നുള്ള ഒരു തൃപ്തിയും രക്തവും കുടൽമാലയും സമ്മിശ്രങ്ങളായി പുറത്തു ചാടി ഒഴുകി തളംകെട്ടി നില്ക്കുന്നതു കാണുമ്പോൾ കണ്ണിന്നുള്ള ആനന്ദവും ഈ ദുഷ്ടനു് ഉണ്ടാവു

ന്നതു് ഇത്രത്തോളമാണെന്നു പറവാൻ അസാദ്ധ്യം. ഈ ഒരു തൃപ്തിക്കുമാത്രം ദുർബ്ബുദ്ധികളായ ചില കുട്ടികൾ തവളയേയും ഓന്തിനേയും മററും വെറുതെ എറിഞ്ഞുകൊല്ലുന്നതു പോലെ മനുഷ്യരെ ഈവക ദുഷ്ടന്മാർ കൊലചെയ്യുന്നു.

ഇത്രത്തോളം ക്രൂരത മനുഷ്യന്റെ മനസ്സിന്നു് ഉണ്ടാവുമെങ്കിൽ ഇങ്ങനെ മുതിർപ്പെടുന്നതിന്നു കീഴായി എന്തെല്ലാം വിധം സങ്കടത്തെ ഈവിധം ദുഷ്ടന്മാർ തന്റെ സമസൃഷ്ടികൾക്കു വൃഥാ ഉണ്ടാക്കിത്തീക്കാം. അസംഖ്യംവിധത്തിൽ അനേകസംഗതികളിൽ ചെയ്യാം.

ഞാൻ എനി പറയാൻ പോവുന്ന കഥയെ കേൾക്കുമ്പോൾ ഈ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞവിധം ഉള്ള ദുഷ്ടന്മാർകൂടി നമ്മുടെ രാജ്യത്തിൽത്തന്നെ ചിലപ്പോൾ കാണപ്പെടുന്നുണ്ടെന്നറിയാം.

നമ്മുടെ സപ്തദുഷ്ടിക്കാരൻ വൈത്തിപ്പട്ടർ ഈ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞമാതിരിയുള്ള ദുഷ്ടനല്ല. എന്നാൽ വൈത്തിപ്പട്ടർ സ്വാത്മസിദ്ധിക്കു് എത്ര ക്രൗര്യകർമ്മവും ചെയ്യാൻ മടിയില്ലാത്തവനും പഠിപ്പും അറിവും അശേഷമില്ലാത്തൊരു ദുഷ്ടനും ആയിരുന്നു. ഇയാൾ കേവലം സാമർത്ഥ്യമില്ലാത്ത ഒരാളല്ല. ശങ്കരൻ മടങ്ങി എത്തിയാൽ രാമൻമേനോൻ അവനോടു ക്രോധിച്ചു ശകാരിക്കുമെന്നായിരുന്നു വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ വിചാരവും ആഗ്രഹവും. അപ്രകാരം യാതൊരു ശണ്ഠയും ഉണ്ടായില്ലെന്നുതന്നെ അല്ലാ രാത്രി വളരെനേരം ശങ്കരനുമായി രാമൻമേനോൻ സ്വകാര്യം സല്ലാപിച്ചിരിക്കുന്നതാണു വൈത്തിപ്പട്ടർ കണ്ടതു്. വൈത്തിപ്പട്ടരോടു രാമൻമേനോൻ ശങ്കരൻ മടങ്ങിവന്നശേഷം യാതൊന്നും സംസാരിച്ചിട്ടില്ല. ശങ്കരനുമായി സ്വകാര്യം പറഞ്ഞസമയത്തും വൈത്തിപ്പട്ടരെ വിളിച്ചിട്ടില്ല.

വൈത്തിപ്പട്ടർക്കു മനസ്സിന്നു് ആകപ്പാടെ അശേഷം സ്വാസ്ഥ്യത ഇല്ലാതെ ആയി. തനിക്കു മോഹങ്ങൾ വളരെ എല്ലാം ഉണ്ടായിരുന്നു അതുകൾ സാധിക്കുന്നതിന്നും അത്ര പ്രയാസമില്ലെന്നായിരുന്നു, പട്ടരുടെ ആദ്യത്തെ വിചാരം. ക്രമേണ ഈ വിചാരത്തിന്നു ഭേദം വന്നുതുടങ്ങി. ശങ്കരൻ തനിക്കു സർവ്വത്ര വിരോധിയായി വന്നിരിക്കുന്നു.

രാമൻമേനോൻ ഇവൻെറ ചൊൽപ്പടിയിൽത്തന്നെ ഇരിക്കുകയുള്ളു. പട്ടരുമായി രാമൻമേനോൻ യാതൊരു കാര്യങ്ങളെക്കുറിച്ചും ആലോചിക്കുന്നില്ലാ. അധികം പണം വെച്ചിട്ടുള്ളതെന്നു പട്ടരു് തീർച്ചയായും വിശ്വസിച്ചിട്ടുള്ള പെട്ടിയും താക്കോലും ശങ്കരൻപക്കൽതന്നെ. ഈ സംഗതികൾ എല്ലാം ആലോചിച്ചു് അതിദുഷ്ടനായ പട്ടരുടെ മനസ്സിന്നു ലേശംപോലും സ്വാസ്ഥ്യത ഇല്ലാതെ ആയിത്തീൎന്നു.

'കഷ്ടം! കഷ്ടം!' വൈത്തിപ്പട്ടരു വിചാരിക്കുന്നു: 'ഞാൻ എന്തൊരു ഭാഗ്യഹീനനാണു്. എത്രതന്നെ ഞാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടും അദ്ധ്വാനിച്ചിട്ടും എൻെറ ദാരിദ്ര്യം നീങ്ങുന്നില്ലല്ലോ. പത്തു വയസ്സുമുതൽ അദ്ധ്വാനിച്ചുതുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ എനിക്കു് 62 വയസ്സായി. അമ്പത്തിരണ്ടു കൊല്ലം അദ്ധ്വാനിച്ചിട്ടും സുഖമായി അഹോവൃത്തിക്കു സമ്പാദിച്ചിട്ടില്ല. എൻെറ തലയിലെഴുത്തുതന്നെ. മറെറന്താണു പറവാനുള്ളതു്? പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ തെക്കൻചരക്കുകച്ചോടത്തിൽ കുറെ സമ്പാദ്യം ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ കച്ചോടംതന്നെ നിജമായും സ്ഥിരമായും ചെയ്തുവന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ നാലുകാശു കാണുമായിരുന്നു. അതിമോഹം കൊണ്ടു് അതു വിട്ടു. ആ പാപി കല്യാണിയുടെകൂടെ ചാടിപ്പോയി. മോഹങ്ങൾ ഒന്നും സാധിക്കാതെ പട്ടിയെപ്പോലെ മടങ്ങിപ്പോന്നു. കച്ചവടവും ആയി കഞ്ഞിക്കു വകയില്ലാതായി. കല്യാണിയുടെകൂടെ പോയ സമയം ആലോചിച്ചിരുന്നപ്രകാരം എല്ലാം ക്ഷണേന ധൈര്യത്തോടെ പ്രവൎത്തിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇന്നു ഞാൻ നല്ല ഒരു ധനികനായിരിക്കുമെന്നുള്ളതിന്നു വാദമുണ്ടോ? എത്രയായാലും ഞാൻ പട്ടരല്ലെ? പട്ടൎക്കു ധൈര്യം ഉണ്ടാവുമോ? കഷ്ടം! അല്പം ധൈര്യവും നിശ്ചയിച്ചതു പ്രവൎത്തിക്കുന്നതിൽ വേഗതയും ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ എത്ര എളുപ്പത്തിൽ പണം സമ്പാദിക്കുമായിരുന്നു! ഇപ്പോൾ ദൈവഗത്യാ നല്ല ഒരു തരം കിട്ടി എന്നു ഞാൻ സന്തോഷത്തോടുകൂടി കരുതിയിരുന്നു. ഇതും ഇപ്പോൾ തകരാറായിട്ടാണു വരാൻ പോവുന്നതു്. അസത്തു് മനസ്സെ, നിണക്കു് എന്താ

ണു് ഒരു ഭീരുത്വം? ആഗ്രഹമുണ്ടെങ്കിൽ പ്രവൎത്തിക്ക, പ്രവൎത്തിക്ക. ഭീരുത്വത്തിന്റെ ഫലം ദാരിദ്ര്യം. ദാരിദ്ര്യത്തിൽ കിടന്നു നശിക്ക. അല്ലെങ്കിൽ വല്ലതും തിച്ചയാക്കി പ്രവൎത്തിക്ക. ഈ കണ്ണുപൊട്ടന്റെ കൈയിൽ അമ്പതു് അറുപതോളം റൊക്കം ഉണ്ടു്. അതിൽ ഒരു നാലിലൊന്നു കിട്ടിയാൽ ഞാൻ കുബേരനായല്ലൊ. എങ്ങനെ കിട്ടാനാണു്? ഞാൻ രാമേശ്വരത്തുവെച്ചു് ആഗ്രഹിച്ചതു സകലം നിഷ്ഫലം. നിഷ്ഫലംതന്നെ. ഇങ്ങനെ കൈയിൽ വന്നപോലെയുള്ള കാൎയ്യം കിട്ടാതെ പോവുന്നുവല്ലോ. ഇയാളുടെ വശം അസംഖ്യം ദ്രവ്യം ഉണ്ടല്ലൊ. ഇയാളുടെ വലിയ പെട്ടിയും നോക്കി കൊതിച്ചുംകൊണ്ടു വൃഥാ കാലം കളയുന്നുവല്ലോ. ശങ്കരൻ ഇവിടെ താമസിപ്പാൻ ഒരിക്കലും അനുവദിക്കയില്ല. ഇപ്പോഴം ഭീരുത്വം കാണിച്ചുനിന്നാൽ ഈ ജന്മം നമുക്കു ദാരിദ്ര്യംതന്നെ ഫലം. സംശയമില്ല. ശങ്കരൻ ആൾ മഹാവികൃതിയാണു്. ബഹുസമൎത്ഥനാണു്. അവൻ ജീവിച്ചിരിക്കുമ്പോൾ രാമൻമേനോന്റെ നേരെ ആക്കം എതിൎപ്പാൻ കഴികയില്ല. നമ്മുടെ വിദ്യ യാതൊന്നും ഫലിക്കയില്ല. യാതൊരു കാൎയ്യവും രാമൻമേനോൻ എന്റെ മുഖാന്തരം ചെയ്യുകയുമില്ല. വല്ലതും സമ്പാദിക്കേണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതിന്റെ വഴി ഇപ്പോൾത്തന്നെ എടുക്കണം. ഈ നിമിഷം എടുക്കണം, സംശയമില്ല. സംശയമില്ല; ഇവറ്റ എന്റെ ഗൃഹത്തിൽ വന്നു താമസിക്കുന്നതു് ഇതുവരെ ആരും അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്നാൽ ശങ്കരൻ ജീവനോടെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഞാൻ വല്ലതും പ്രവൎത്തിച്ചാൽ എന്നെ അവൻ ജേലിൽ ആക്കുമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ശങ്കരൻ ആൾ അല്പനല്ല. ശങ്കരൻ ഇല്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ കണ്ണുപൊട്ടനും കുട്ടിയും അവരുടെ പണവും നമ്മുടെ കൈയിൽത്തന്നെ. പിന്നെ ഞാനെ ശതി. വേറെ യാതൊരു പരിചയക്കാരും കൂടി ഇവൎക്കില്ല. നമ്മുടെ ഇഷ്ടപ്രകാരം അറുപതു് എഴുപതിനായിരം ഉറുപ്പികകൊണ്ടു കളിക്കാം.' വിചാരം ഇവിടെ എത്തിയപ്പോൾ ഒരു സൎപ്പദ്രഷ്ടിയോടുകൂടി വൈത്തിപ്പട്ടർ ശ്ലേഷ്മമായ പല്ലുകൾ മുഴുവനും പുറത്തായി ഒരു സന്തോഷഹഷം ഉണ്ടായി. പിന്നെയും ആലോചിച്ചുതുടങ്ങി. എ

ന്താണ് ആലോചിച്ചതു് എന്നു് എനിക്കു് എഴുതുവാൻ കൂടി ഭയമാവുന്നു. ഈ മഹാപാപി പട്ടരു് ചെയ്യുവാൻ ഉറച്ച കർമ്മം ഇന്നതാണെന്നു ഞാൻ ഇവിടെ പറയണമോ? ഈ മഹാപാപിയെക്കുറിച്ചു് എഴുതുന്നവർക്കുകൂടി മഹാപാപം ഇല്ലേ?

പട്ടരുടെ ആലോചന മുറുകി, ഒരുവിധം എല്ലാം ഉറച്ചശേഷം തന്റെ ഒരു വിശ്വസ്തനായ സ്നേഹിതനോടു് ഈ സംഗതിയെപ്പറ്റി ആലോചനചെയ്യണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു് അയാളുടെ പാർപ്പിടത്തിലേക്കായി വൈത്തിപ്പട്ടർ പോയി. ഈ സ്നേഹിതന്റെ പേർ കറുപ്പൻചെട്ടി എന്നായിരുന്നു. കറുപ്പൻചെട്ടി ആ ദിക്കിൽ നല്ലവണ്ണം അറിയപ്പെട്ടിരുന്ന ഒരു പെരുംകള്ളനും ദുഷ്ടകർമ്മങ്ങൾ ചെയ്തുചെയ്തു് അതിനിഷ്ഠുരനായിത്തീർന്ന ഒരു മഹാപാപിയും ആയിരുന്നു. നരഹത്യ, കൂട്ടായ്മക്കവെച്ച്, കവച്ച്, കളവു് ഇതുകളാണു് ഇവന്റെ തൊഴിൽ. എന്നാൽ പൊല്ലീസുകാരുടെ അജാഗ്രതയാലോ ഈ മഹാപാപിയുടെ സാമർത്ഥ്യത്താലോ ഇവനെ രണ്ടുപ്രാവശ്യത്തിലധികം ശിക്ഷിപ്പാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. വളരെ കാലം മുമ്പു് ഒരു കളവിൽ കുടുങ്ങി മൂന്നുകൊല്ലം കഠിനതടവും കൊരടാവുകൊണ്ടു നൂറടിയും കിട്ടി. ഇതിന്നുശേഷം വളരെക്കാലം പല കൊലക്കാര്യങ്ങളിലും ഇവൻ ഉൾപ്പെട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും ഒരു കാര്യത്തിലെങ്കിലും കുടുങ്ങീട്ടില്ല. നമ്മുടെ ഈ കഥ നടന്ന കാലത്തിന്നു് ഏകദേശം ഒരു പതിനൊന്നു സംവത്സരങ്ങൾ മുമ്പു് ഒരാളെ കൊല്ലാൻ ശ്രമിച്ച കുറ്റത്തിന്നു് പത്തുകൊല്ലം തടവുശിക്ഷ അനുഭവിച്ചു; അതു കഴിഞ്ഞു മടങ്ങി നാട്ടിൽ എത്തിയിട്ടു് ഇക്കാലം ഒരു കൊല്ലമേ ആയിട്ടുള്ളു.

സൃഷ്ടിയിൽ ദുഷ്ടനും ശിഷ്ടനും വളരെ ഭേദങ്ങൾ സാധാരണ കാണപ്പെടുന്നില്ലെങ്കിലും ചിലപ്പോൾ കാണുമാറുണ്ടു്. എന്നാൽ ചില അത്യന്തരൂക്ഷവേഷത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ അത്യന്ത മൃദുവായ ഹൃദയവും ചില അത്യന്തസൌമ്യവേഷത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ അത്യന്തക്രൂരഹൃദയവും കാണപ്പെടുന്നു. അതിനാലാണു് സ്വരൂപത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തെക്കൊണ്ടു ഹൃദയത്തിന്റെ സ്വഭാവം നിശ്ചയിക്കാൻ പാടില്ലെന്നു്

ഈ അദ്ധ്യായത്തിന്റെ ആദ്യത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതു്. എന്നാൽ നമ്മുടെ കറുപ്പൻ അകത്തും പുറത്തും ഒരുപോലെ രൂക്ഷനായിരുന്നു.

കറുപ്പൻ വൎണ്ണത്തിൽ കറുപ്പൻതന്നെയായിരുന്നു. ആ കറുത്ത മുഖത്തിലും ശരീരത്തിൽ എല്ലാടവും ഒരുപോലെ കഴിഞ്ഞുകീറി കാണുന്ന വസൂരിക്കലകളും രക്തവൎണ്ണങ്ങളായ വട്ടക്കണ്ണുകളും ശ്വാവിന്റെ ദംഷ്ട്രങ്ങൾപോലെ നീണ്ടു വെളുത്തു മിന്നുന്ന പല്ലുകളും രൂക്ഷമായ നോക്കും ദീൎഘിച്ചു ഊക്കുള്ള ആ ദേഹവും എല്ലായ്പോഴും കൈയിൽ കൊണ്ടുനടക്കുന്ന ഭയങ്കരമായ പിശ്ശാങ്കത്തിയും കണ്ടാൽ ഈ വാൎദ്ധക്യകാലത്തും ഈ മഹാപാപി ചണ്ഡാളൻ അത്യന്തം നിഷ്ഠുരനായ ഒരു യമഭടൻതന്നെ എന്നു മനുഷ്യൎക്കു തോന്നും. ഈ കറുപ്പന്റെ സ്വരൂപംപോലെ ഇവനെപ്പോലെയുള്ള ദുഷ്ടമനുഷ്യരെയെല്ലാം സൃഷ്ടിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ സാധുജനങ്ങൾക്കു് ഇവരിൽനിന്നു ദുഷ്ടമൃഗങ്ങളിൽനിന്നു് ഇപ്പോൾ ഒരുവിധം രക്ഷപ്പെടുന്നതുപോലെ രക്ഷപ്പെടാമായിരുന്നു. മുമ്പു ചില കളവുകാൎയ്യങ്ങൾ ഇവൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളതിൽ ഈ വൈത്തിപ്പട്ടരു ചിലപ്പോൾ കളവുമുതൽ ഇവനുവേണ്ടി സൂക്ഷിച്ചുകൊടുക്കുകയും മറ്റും ചെയ്തിട്ടുണ്ടു്. വൈത്തിപ്പട്ടരും കറുപ്പനും തമ്മിൽ വളരെ ചേൎച്ചയായിട്ടാണു്.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് കറുപ്പന്റെ പുരയിൽ ചെന്നുകയറുമ്പോൾ കറുപ്പൻ ഒരു മുണ്ടുവിരിച്ചു തന്റെ പിശ്ശാങ്കത്തിയും തലയ്ക്കൽവെച്ചു കിടന്നുറങ്ങുകയായിരുന്നു. പട്ടരു മിറ്റത്തുനിന്നു "കറുപ്പാ, കറുപ്പാ, എന്നു സന്ധ്യവേളയിലെ ഉറക്കമായാ?" എന്നു ചോദിച്ചു. കറുപ്പൻ ഞെട്ടി ഉണൎന്നിരുന്നു. "ഓ— അയ്യരു വന്നതു് എനിക്കു തിരിയില്ലെ. അയ്യരു് ഇരുന്നോളെ!" എന്നു പറഞ്ഞു് ഒരു പലക എടുത്തിരിപ്പാൻ കൊടുത്തു. കറുപ്പനും പട്ടരുംകൂടെ ഉടനെ പുരയുടെ തെക്കേ മിറ്റത്തുപോയി അടുത്തു് ഇരുന്നു് ഏറ്റവും ഗോപ്യമായി രണ്ടുമൂന്നു നാഴിക സംസാരിച്ചു. സംസാരം കഴിഞ്ഞതശേഷം എഴുനീറ്റു രണ്ടുപേരും നിന്നു് അന്യോന്യം മുഖത്തേക്കു നോക്കി. കറുപ്പൻ പതുക്കെ ഒരു മന്ദഹാസം ചെയ്തു. കറുപ്പന്റെ 'മന്ദഹാസം' ഏതുപ്രകാരമായിരിക്കുമെന്നു്

എൻെറ വായനക്കാരിൽ ചിലക്കെങ്കിലും മനസ്സുകൊണ്ടു ധ്യാനിച്ചുകൂടേ? കാണാം എന്നുതന്നെ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. കറുപ്പനെപ്പോലെയുള്ള ജന്തുക്കരം മനസ്സിന്നു വല്ല സന്തോഷവും ഉണ്ടാവുമ്പോരം പല്ലിളിച്ചുകാണിക്കുന്നതിന്നു 'മന്ദഹാസം' 'പുഞ്ചിരി' എന്നും മററുമുള്ള വാക്കുകളെ ഉപയോഗിക്കുന്നതു കേവലം അബദ്ധമാണെന്നു് എനിക്കു നിശ്ചയമുണ്ടു്. എന്നാൽ ഈ അൎത്ഥത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നതിന്നു വേറെ വാക്കുകളെ നമ്മുടെ ഭാഷയിൽ ഉപയോഗിച്ചുകാണുന്നില്ല. കറുപ്പനും പട്ടരുമായുള്ള സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞു് കറുപ്പൻ എഴുനീററുനിന്നു പട്ടരുടെ മുഖത്തുനോക്കി ഒന്നു് 'ഇളിച്ചുകാട്ടി' എന്നു് എഴുതിയാൽ എൻെറ വായനക്കാർ പരിഭ്രമിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ചുമാത്രം ഈ അത്യന്തം വിരൂപനും ക്രൂരനുമായ കറുപ്പൻെറ ഈ ചേഷ്ടസ്സു് 'മന്ദഹാസം' എന്നു് എഴുതിയതാണു്. പല്ലുകരം പുറത്തേക്കു കാണിച്ചു് ഒരു മഹാപ്രേതം ഹുങ്കാരം ഇടുന്നതുപോലെ ഒരു ഹുങ്കാരം ചെയ്തുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: ''ഇന്തമാതിരിയല്ലാമൽ ഇന്ത കാരിയം ശാതിക്കറതുക്കു് വേറെ ഉപായങ്കരം നാൻ ഒണ്ണും കാണലെ. എനക്കു മിന്നെപ്പോലെ ഉടമ്പുക്കു വലം കെടയാതയ്യരെ. എനക്കു വയശ്ശുറുപതുമാട്ടമാച്ചു്. മിന്നെപ്പോലെ മനശ്ശു് എത്തറ തിക്കിലെ ഉടമ്പു എത്താറില്ലെ. എന്നി ഇന്തമാതിരി കാരിയങ്കരം ഒപായത്തിലെ ശെയ്യറതന്നി ലെ തെകമിടുക്കനൊലെ നിവിരത്തിക്കറതു് പരയാശം, അയ്യരെ.''

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ആനാൽ നീ എല്ലാം ശൊന്നപോലെ പണ്ണിവൈ. നാൻ നാളെ സായന്തനം നാലുമണിക്കു് ഇങ്കെ വറേൻ.

കറുപ്പൻ:—അയ്യരെ, നാൻ ശെലിലെ ഇരുന്തു വന്തു പിരിപ്പാടു് ഒരുനാളക്കാവതു വയറു നറയെ ശാപ്പടലൈ. പകതാരത്തിരിയം അയ്യരെ. നമ്മ കഷ്ടപ്പാടു പാരക്കിറപൊതു എന്നും എതാവതു ശെയ്യ, മറുവടിയും ശെലിലേക്കുതാൻ പോയി അങ്കെ താൻ നമ്മകാലം മുഹിക്കറതെ നല്ലതു് എന്നു യോശിക്കറേൻ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—നീ വിശാരിയാദെ അപ്പാ, ഇന്ത

കാരിയം കാളിയുടെ ശഗാത്തിൻപേരിലെ ഫലിച്ചിരിക്കുന്നില്ല ആനാൽ, ഒൻ താരിത്തിരിയാത്തെ നാനെ തീർത്തുവെക്കുന്നേൻ, സന്ദേഹമില്ലെ. ശയം വരുമ്പടിക്ക് ഒന്നുടയ മൂരിത്തിയെ നന്നാ പിരാത്താനെ ശൈതി് ഇരു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ തിരിയെ ഗൃഹത്തിൽ വന്ന മുമ്പത്തെപ്പോലെ വളരെ ജാഗ്രതയായും ഭക്തിയോടും രാമൻമേനോനെ ശുശ്രൂഷിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ശങ്കരമേനോട്ടം വൈത്തിപ്പട്ടർ വളരെ പ്രസാദഭാവത്തിലിരുന്നു. മുമ്പു ചിലപ്പോൾ ശുണ്ഠി എടുക്കാറുണ്ട്. അതു് ഇപ്പോൾ കേവലം ഇല്ലെന്നല്ല, ഇങ്ങട്ടു് ശങ്കരൻ എത്ര ഹാസ്യമായും പുച്ഛമായും പറഞ്ഞാലും അങ്ങട്ടു വളരെ സന്തോഷിച്ചും സ്നേഹത്തോടും പറഞ്ഞുതുടങ്ങി. കറുപ്പൻചെട്ടിയുമായി ആലോചന കഴിഞ്ഞ ദിവസം രാത്രി ശങ്കരനുമായി ഒരു സംഭാഷണം ഉണ്ടായി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്താണു് ശങ്കരമേനോനെ നമ്മുടെ ദിക്കിൽ തലൈതട്ടി വല്ലാതെ കടന്നുപിടിച്ചിരിക്കുന്നുവല്ലോ. ഇന്നലെ തറയിൽ പത്തുപതിനഞ്ചുപേർ മരിച്ചുപോൽ. ഇന്നും അഞ്ചെട്ടുപേക്കു തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നുവത്രെ. ഉണ്ടാവുന്നതൊക്കെ അപകടമായിട്ടുതന്നെ. നമ്മുടെ ഈ ഗ്രാമത്തിൽത്തന്നെ കുറേശ്ശെ ഉണ്ടോ എന്നു് ഒരു സംശയം. ഞാൻ മൂപ്പരോടു വിവരം പറഞ്ഞില്ല. കുട്ടി അടുക്കെ ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ കുട്ടി ഭയപ്പെടുമോ എന്നു വിചാരിച്ചു് ഞാൻ ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല.

ശങ്കരമേനോൻ:—പറയാത്തതു നന്നായി. മൂപ്പരെ അറിയിച്ചിട്ടു് എന്താവശ്യം? ഈ ഗ്രാമത്തിൽത്തന്നെ ഉണ്ടെങ്കിൽ നമ്മൾക്കു പാർപ്പു് ഇവിടെനിന്നു് ഉടനെ മാററണം.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഞാനും അങ്ങനെതന്നെ വിചാരിക്കുന്നു.

ശങ്കരമേനോൻ:—ഈ ഗ്രാമത്തിൽ എവിടെയാണു ദീനം ഉണ്ടായതു്?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:-ഒരു മൊട്ടച്ചി അമ്മ്യാക്കു്. ഗ്രാമത്തിന്റെ അങ്ങേ തലയ്ക്കലാണത്രെ. ഇപ്പോൾ തുടങ്ങീട്ടെ ഉള്ളൂ

വത്രെ. എന്നോടു് അകത്തുനിന്നു കുട്ടികളാണു പറഞ്ഞതു്. ശങ്കരമേനോനു് ഈ ദീനത്തിനെ വളരെ പേടിയുണ്ടോ?

ശങ്കരമേനോൻ:—എനിക്കു് അശേഷം ഭയമില്ല. ഞാൻ എല്ലായ്പോഴും മരിപ്പാൻ ഒരുങ്ങിയവനാണു്. എന്റെ യജമാനനെ വിചാരിച്ചിട്ടല്ലെങ്കിൽ എനിക്കു മരിക്കുന്നതു സന്തോഷമാണു്. അങ്ങനെയാണു് എന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്റെ തങ്കക്കുട്ടി എന്തിനപ്പാ ചാവുന്നു? നിങ്ങൾ എത്ര സമർത്ഥനാണു്! നിങ്ങൾ ഇല്ലാതിരുന്നുവെങ്കിൽ യജമാനന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ സ്ഥിതി എന്തായിരുന്നു. ഒരുദിവസം നിങ്ങളെക്കൂടാതെ അദ്ദേഹം ഇരിക്കയില്ല. ഈശ്വരാ, എനി അദ്ദേഹത്തിന്നു് ഒരു ആപത്തും വരരുതെ. എന്റെ ഗൃഹത്തിൽവെച്ചു് ഒരു സങ്കടവും അദ്ദേഹത്തിന്നു നേരിടാതിരിക്കേണമെന്നു് ഞാൻ ദൈവത്തെ എപ്പോഴും പ്രാർത്ഥിക്കുന്നു. എന്നാൽ ഇത്ര സമീപം ദീനം ഉണ്ടെന്നു് ഞാൻ കേട്ടതു ശരിയാണെങ്കിൽ ഇവിടെനിന്നു തല്ക്കാലം പാർപ്പു മാററണം. ശങ്കരമേനോൻ പറഞ്ഞതു ശരിയാണു്. സംശയമില്ല. ഇവിടെനിന്നു മൂന്നു നാഴിക കിഴക്കു് എനിക്കു് ഒരു ഗൃഹമുണ്ടു്. പക്ഷെ, നോക്ക നാലുദിവസം അവിടെ പോയി താമസിക്കുന്നതാണു നല്ലതു്, എന്നു തോന്നുന്നു. നാളെ ഇവിടത്തെ ദീനസ്ഥിതി അന്വേഷിച്ചു് കേട്ടതെല്ലാം ശരിയാണെങ്കിൽ നേരെ എന്റെ മററൊരു ഗൃഹത്തിലേക്കു പോയി അവിടെ പാർപ്പാൻ എല്ലാം ശട്ടമാക്കി ഒരു വണ്ടിയുംകൊണ്ടു് ഞാൻ ഇങ്ങട്ടു വരാം. എജമാനനേയും കുട്ടിയേയും നമുക്കു് അങ്ങട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവാം. അതല്ലേ നല്ലതു്?

ശങ്കരമേനോൻ:—അതെ. ഉടനെ പാർപ്പു മാററുന്നതു് ആവശ്യം. ഞാൻ വെളിച്ചാവുമ്പോൾ വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു മൂപ്പരെ അറിയിക്കാം.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ശാരദയുടെ അടുക്കെവെച്ചു് ദീനത്തിന്റെ വർത്തമാനം ഒന്നും പറയരുതെ. കുട്ടികൾ ക്ഷണം ഭയപ്പെടും. വിശേഷിച്ചു നമ്മുടെ കുട്ടിക്കു് ഈവക ഒക്കെയും

ക്ഷണത്തിൽ മനസ്സിലാവുമെന്നു നിങ്ങൾക്കു് അറിയാമല്ലോ. കുട്ടികൾ യാതൊരു അറിവും കൊടുക്കരുതേ.

ശങ്കരമേനോൻ:—ഇല്ല. ഞാൻ ശാരദയെ അറിയിക്കാതെ മൂപ്പരെ വിവരങ്ങൾ ഗ്രഹിപ്പിച്ചുകൊള്ളാം.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് ആ ദിക്കിൽ ദീനമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞതു കേവലം കളവല്ല. ആ ഗ്രാമത്തിനു സമീപം ഒരഞ്ചാറു ദിക്കിൽ നടപ്പുദീനം ഉണ്ടാകയും അഞ്ചെട്ടുപേർ മരിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. വെളിച്ചായപ്പോൾ ശങ്കരൻ ഈ വിവരത്തെക്കുറിച്ചു് പുറമേയും കേട്ടു. രാമൻമേനോനോടു വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു സ്വകാര്യമായി പറഞ്ഞു. രാമൻമേനോൻ വൈത്തിപ്പട്ടരെ വിളിക്കാൻ പറഞ്ഞു. അപ്പോഴേക്കു് വൈത്തിപ്പട്ടരു് തന്റെ മറേറഗ്രഹം രാമൻമേനോനും മററും പാപ്പാൻ ശട്ടംകെട്ടുവാനാണെന്നും പറഞ്ഞു പോയിരിക്കുന്നു.

വൈകുന്നേരം ഏകദേശം നാലുമണിസമയത്തു് പട്ടരു മടങ്ങി എത്തി. ഗ്രഹം എല്ലാം ശട്ടമായിരിക്കുന്നു. ഒരു താഴ് കെട്ടിപ്പുര പൊളിഞ്ഞു കിടക്കുന്നതു നന്നാക്കാനുണ്ടു്. ആൾപാർപ്പില്ലാത്തതിനാൽ നിലവും വളരെ മ്ലേച്ഛമായിരിക്കുന്നു. അതു ക്ലിപ്തിക്കാരു നന്നാക്കുന്നുണ്ടു്. കുറെ പനയോല വെട്ടിച്ചുകൊണ്ടു പോവാനാണു താൻ വന്നതു്. അതുകൊണ്ടുപോയി കെട്ടിച്ചു് രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണിക്കു് താൻ മടങ്ങിയെത്തും. പുലച്ചെ നാലുമണിക്കു ഗ്രഹത്തിലേക്കു പുറപ്പെടാം, എന്നും രാമൻമേനോനോടു പറഞ്ഞു പട്ടരു പിന്നെയും പുറപ്പെട്ടു. ഇതിനിടയിൽ വൈത്തിപ്പട്ടരു് വേറെ ചില കാര്യങ്ങൾകൂടി പ്രവൃത്തിച്ചിട്ടാണു പോയതു്.

രാമൻമേനോന്റെകൂടെ ഭൃത്യനായിട്ടു കൃഷ്ണൻ എന്നു പേരായ ഒരുവൻ ഉണ്ടെന്നു് എന്റെ വായനക്കാരുടെ ഓൎമ്മയിൽ ഉണ്ടായിരിക്കും. ഇവൻ വളരെ ബുദ്ധി കുറഞ്ഞ ദുഷ്ടചെക്കനായിരുന്നു. ഇവൻ ചെറുപ്പത്തിൽ വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു് തെക്കൻചരക്കു ചുമടു് എടുത്തു കൂലിവാങ്ങി വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഭൃത്യന്റെമാതിരിയിൽ കാലക്ഷേപം കഴിച്ചുവരാറായിരുന്നു. കല്യാണിഅമ്മയുടെകൂടെ കൂട്ടികൊണ്ടുപോയതും വൈത്തിപ്പട്ടരാണു്. ഇവന്റെ സ്വന്തം യജമാനൻ ഇപ്പോഴും വൈത്തിപ്പട്ടരാണെന്നാണു് ഇവന്റെ ബോധം. വൈത്തി

പ്പട്ടരുമായി കണ്ടു് ഒന്നിച്ചു കൂടിയതിൻെറശേഷം വൈത്തി പ്പട്ടരോടുചേൎന്നു രാവുപകൽ എടയുള്ള സമയം എല്ലാം രാമൻ മേനോനേയും ശങ്കരനേയും ദുഷിക്കുകയാണു് ഇവൻെറ പ്രവൃത്തി. വൈത്തിപ്പട്ടരെ ഇവന്നു വളരെ വിശ്വാസമായിട്ടാണു്. വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു് അങ്ങോട്ടും അങ്ങനെതന്നെ. രാമൻ മേനോൻെറ പക്കൽനിന്നു വളരെ പണം കൗശലത്തിൽ വാങ്ങി കൊടുക്കണമെന്നു പട്ടരു പലപ്പോഴും ഈ കൃഷ്ണനോടു പറകയും അതിനെ കൃഷ്ണൻ പൂൎണ്ണമായി വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ശങ്കരമേനോൻെറ ഉപദ്രവംകൊണ്ടാണു് ഒന്നും വൈത്തിപ്പട്ടരു വിചാരിച്ചതുപോലെ സാധിക്കാത്തതു് എന്നു വൈത്തിപ്പട്ടരു പറഞ്ഞു കൃഷ്ണനു നല്ല ബോദ്ധ്യംവന്നിട്ടുള്ളതിനാൽ ശങ്കരനോടു കൃഷ്ണനു വൈരം ധാരാളമായി ഉണ്ടായിരുന്നു. വൈത്തിപ്പട്ടരു് രാമൻമേനോനോടു പുരകെട്ടിക്കാനാണെന്നു പറഞ്ഞു പുറപ്പെട്ടതിന്നു മുമ്പു താൻ മഠത്തിൽനിന്നു് എറങ്ങിയാൽ ഒരു നാലുനിമിഷത്തിന്നു് ഉള്ളിൽ കൃഷ്ണൻ എറങ്ങി പുറത്തേക്കു ചെല്ലണമെന്നും ഗ്രാമത്തലയ്ക്കൽ നിരത്തുവഴിക്കു സമീപം താൻ നില്ക്കുമെന്നും അവിടെവെച്ചു ചില വിവരങ്ങൾ കൃഷ്ണനോടു പറവാനുണ്ടെന്നും പറഞ്ഞ പ്രകാരം കൃഷ്ണൻ വൈത്തിപ്പട്ടരു പറഞ്ഞ സ്ഥലത്തേക്കു ചെന്നു ഒരുരണ്ടുനാഴികനേരം കൃഷ്ണനും വൈത്തിപ്പട്ടരും കൂടി അത്യന്തഗോപ്യമായ ഒരു സ്ഥലത്തുവെച്ചു സ്വകാൎയ്യം സംസാരിച്ചു പിരിഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ തിരിയെ ഗൃഹത്തിലേക്കു പോരികയുംചെയ്തു. കൃഷ്ണൻ ബുദ്ധിയില്ലാത്ത ഒരു പൊണ്ണച്ചാരാണെന്നു മുമ്പെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. എന്നാൽ വൈത്തിപ്പട്ടരു പറഞ്ഞതുപോലെ കൃത്യമായി എല്ലാം പ്രവൎത്തിക്കാൻ അവന്നു് അശേഷം പ്രയാസം ഇല്ലാതെവന്നതു് ഇവൻെറ ബുദ്ധിക്കുറവുനിമിത്തംതന്നെയാണു്. ബുദ്ധിയും ആലോചനയും ഉള്ള ഒരു ഭൃത്യനും, ബുദ്ധിശൂന്യനും പറഞ്ഞതുപോലെ കേൾപ്പാൻ മാത്രം അറിവുള്ള ഒരു ഭൃത്യനും ആയാൽ പലപ്പോഴും യജമാനൻ പറഞ്ഞതുപോലെ കൃത്യമായി പ്രവൎത്തിക്കുന്നതു ബുദ്ധിശൂന്യനാണെന്നു കാണാം. ബുദ്ധിയുള്ള ഒരു കാൎയ്യസ്ഥനെ ഒരു കാൎയ്യം ഇന്നപ്രകാരത്തിൽ ചെയ്യണമെന്നു് ഏല്പിച്ചാൽ അതുപ്രകാരംതന്നെ

പ്രവൎത്തിക്കുന്നതിൽ തന്റെ യജമാനനു മുൻകൂട്ടി കാണാൻ കഴിയാത്ത വല്ല വിഷമങ്ങളും നേരിട്ടാൽ അതുകളെ തടുപ്പാൻ തല്ക്കാലമായി സ്വദേശമായി സ്വന്തയുക്തിയാൽ ആ കാൎയ്യസ്ഥൻ വല്ലതും പ്രവൎത്തിച്ചു എന്നോ അല്ലെങ്കിൽ പ്രവൎത്തിക്കാൻ തന്നെ ഏല്പിച്ചതിൽ വല്ലതും പ്രവൎത്തിക്കാതിരുന്നുവെന്നോ വരുന്നക്കാം. തന്നോടു പറഞ്ഞതു പ്രവൎത്തിക്കാൻ മാത്രം ബുദ്ധിക്കു ശക്തിയുള്ള ഒരു കാൎയ്യസ്ഥനോ ഭൃത്യനോ പറഞ്ഞതുമാത്രം പ്രവൎത്തിക്കും. അതു കൃത്യമായും പ്രവൎത്തിക്കും. എന്തു വൈഷമ്യങ്ങൾ എടയിൽ ഉണ്ടായിരുന്നാലും അതൊന്നും നോക്കാതെ കൃത്യമായി പറഞ്ഞതുപോലെ കഴിയുന്നേടത്തോളം പ്രവൎത്തിക്കും. നമ്മുടെ കൃഷ്ണൻ ഈ ഒടുവിൽ പറഞ്ഞമാതിരിയുള്ള ഒരുവനാണു്. കൃഷ്ണൻ മടങ്ങി വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഗൃഹത്തിൽ പോയി വൈത്തിപ്പട്ടരു് പറഞ്ഞതെല്ലാം മനസ്സിൽ ദൃഢമായി ഓൎത്തുംകൊണ്ടും തന്റെ നിയമപ്രകാരമുള്ള ഓരോ പ്രവൃത്തികൾ നോക്കിവരികയും ചെയ്തു.

വൈത്തിപ്പട്ടരു രാമൻമേനോനോടു പറഞ്ഞതു മുഴുവനും കളവല്ല. അദ്ദേഹത്തിനു് ആൾപ്പാൎപ്പില്ലാത്ത ഒരു ഗൃഹം ഉള്ളതും അതു നന്നാക്കിയിരുന്നതും നേരായിരുന്നു. എന്നാൽ താൻ വിചാരിച്ച കാൎയ്യം സാധിച്ചാൽ രാമൻമേനോനേയും കുട്ടിയേയും ആ ഗൃഹത്തിലേക്കു കൊണ്ടുപോയി താമസിപ്പിക്കാമെന്നുംതന്നെയാണു വൈത്തിപ്പട്ടരു സത്യമായി നിശ്ചയിച്ചിരുന്നതു്.

വൈത്തിപ്പട്ടരു പോയി. രാമൻമേനോൻ ആകപ്പാടെ വലിയ മനോവ്യസനത്തോടുകൂടി ശങ്കരനോടു പറയുന്നു: ''ഈ ദിക്കു് എനിക്കു് അശേഷം പിടിച്ചിട്ടില്ലാ. ഇവിടെ ഒരു സൗഖ്യവുമില്ല. ഇപ്പോൾ ഈ ദിക്കിൽ ദീനവും തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. നീ ഇന്നാൾ പറഞ്ഞ ഉദയന്തളിദിക്കിലേക്കു പോയി അവിടെ ഒരു സ്ഥലം വാങ്ങി പാൎപ്പാക്കിയാലോ?''

ശങ്കരൻ:—ആ സ്ഥലം വസതിക്കു വളരെ യോഗ്യമെന്നാണു് എന്നോടു കൃഷ്ണനുണ്ണിയുടെ ആൾ പറഞ്ഞതു്. എന്നാൽ എനിക്കു് ഇതിൽ അല്പം ഒരാക്ഷേപമുണ്ടു്. രാമവ

മ്മൻ തിരുമുല്പാടിൻെറ അധീനത്തിൽ നാം പോയി പാക്കുന്നതു പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാരുമായി മത്സരിക്കാനാണെന്നു് ഒരു അപശ്രുതി ഉണ്ടാവുമോ എന്നു ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാർ നമ്മുടെ കുട്ടിയെ കേവലം തള്ളിക്കളയുന്നതായാൽ പിന്നെ എന്താണു നിവൃത്തി? ശാരദയുടെ ന്യായമായ അവകാശങ്ങളെ നിശ്ചയമായി രക്ഷിപ്പാൻതന്നെയാണു ഞാൻ തീർച്ചയായും ഉറച്ചതു്. നമ്മൾക്കു യാതൊരു സഹായവും ഇല്ലാതെ നാം എന്തു ചെയ്യും. അതുകൊണ്ടു രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാടിൻെറ സഹായത്തെ നമ്മൾ ആവശ്യപ്പെടേണ്ടതാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു.

ശങ്കരൻ:—പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു ബദ്ധമത്സരിയായ ഒരാളുടെ സഹായമാണു നമുക്കുള്ളതു് എന്നു വരുന്നതിൽ നമ്മുടെ കാര്യത്തിനുതന്നെ ദോഷമുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ ശങ്കിക്കുന്നു. രാഘവനുണ്ണി നമ്മൾ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ആവശ്യപ്രകാരം വേഷങ്ങൾകെട്ടി പുറപ്പെട്ടതാണെന്നും യഥാൎത്ഥത്തിൽ ശാരദ കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകൾ അല്ലെന്നും പറഞ്ഞതിൽ ഒരു വിശ്വാസം അന്നുതന്നെ എടത്തിൽ പലക്കും ഉണ്ടായതായി കൃഷ്ണനുണ്ണിയുടെ ആൾ എന്നോടു പറഞ്ഞതായി ഞാൻ അറിയിച്ചില്ലേ. എനി അസംഗതിയായി ഉദയത്തിളിക്കു പോയി അവിടെ പാൎപ്പാക്കുന്നതായാൽ ഇങ്ങനെ നമ്മൾ അവകാശം പറഞ്ഞു ചെല്ലുന്നതു രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാടിൻെറയും ഉത്സാഹം ഉണ്ടാകയാലാണെന്നും നമ്മൾ പറയുന്നതു വാസ്തവമല്ലെന്നും ജനങ്ങൾക്കു് ഒരു ബോദ്ധ്യമുണ്ടാവാൻ ഇടയാകുമോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—അങ്ങനെ അത്ര അബദ്ധമായ ഒരഭിപ്രായം ജനങ്ങൾക്കു് ആദ്യത്തിൽ പക്ഷേ, ഒരു സമയം ഉണ്ടായാൽതന്നെ ആ അഭിപ്രായം നിലനില്ക്കുവാൻ പാടില്ല. രണ്ടോ നാലോ ദിവസം പക്ഷേ, ഇങ്ങനെ ദുഷിച്ചു പറയുമായിരിക്കും. പിന്നെ ജനങ്ങൾക്കു സൂക്ഷ്മം മനസ്സിലാവാതിരിക്കയില്ല. എനിക്കു് ഈ ദിക്കിൽ താമസി

പ്പാൻ അശേഷം മനസ്സില്ല. ഉടനെ ഇവിടം വിട്ടാലേ എനിക്കു സുഖമുള്ളു.

ഇങ്ങനെ രാമൻമേനോനും ശങ്കരനും സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ നമ്പൂതിരി ഇവരുടെ പാർപ്പിടത്തിലേക്കായി വരുന്നതു കണ്ടു. നമ്പൂതിരി രാമൻ മേനോൻെറ സമീപത്തിൽ എത്തിയ ഉടനെ പറഞ്ഞു: ''പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ നാടുവിട്ടു പൊയ്ക്കളഞ്ഞ ഒരു സ്ത്രീയുടെ മകൾ ഈ ദിക്കിൽ എത്തീട്ടുണ്ടെന്നും ഈ ഗൃഹത്തിൽ താമസിക്കുന്നു എന്നും കേട്ടു. ആ കുട്ടിയെ കാണാൻ വന്നതാണു് ഞാൻ. എൻെറ രാജ്യം ഉദയന്തളിയാണു്. ഞാൻ ഒരു നമ്പൂതിരിയാണു്. ഈ ഗൃഹത്തിൽ ആ കുട്ടി താമസിക്കുന്നുണ്ടോ?''

രാമൻമേനോൻ:—എന്താണു് ആ കുട്ടിയെ കാണ്മാൻ അങ്ങേക്കു് ഇത്ര ആഗ്രഹം ഉണ്ടാവാൻ കാരണം?

നമ്പൂതിരി:—ആഗ്രഹം. ആഗ്രഹം, ആഗ്രഹംതന്നെ. വിശേഷവിധി ആഗ്രഹം ഒന്നും ഇല്ലതാനും. ഉദയന്തളി രാമവർമ്മൻതിരുമുല്പാടിനെ അറിയുമോ? രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാടു രാമവർമ്മൻതിരുമുല്പാടു് എന്നു കേട്ടിട്ടില്ലേ? ഊററക്കാരനാണു്. അദ്ദേഹത്തിന്നു് ഈ കുട്ടിയുമായി എന്തോ സംബന്ധം ഉണ്ടത്രെ. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞിട്ടാണു ഞാൻ വന്നതു്. ഉദയന്തളിയിലേക്കു കൊണ്ടുചെല്ലുവാൻ ആൾ വഴിയെ വരുന്നു. ഞാൻ കുറെ മുമ്പേ പോന്നു. കുട്ടിയെ കാണാനുള്ള അത്യാഗ്രഹംകൊണ്ടു ഞാൻ മുമ്പു കടന്നുപോന്നു. ആ കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻകൂടി ഇവിടെ ഉണ്ടെന്നു കേട്ടു. ഉണ്ടോ?

രാമൻമേനോൻ:—ഉണ്ടു്. ഞാൻതന്നെയാണു കുട്ടിയുടെ അച്ഛൻ.

നമ്പൂതിരി:—ശിക്ഷ! അങ്ങനെയാണു്. കണ്ടതു വളരെ സന്തോഷമായി. കുട്ടി ഇവിടെത്തന്നെ ഉണ്ടായിരിക്കും?

രാമൻമേനോൻ, ''ഉണ്ടു്,'' എന്നു പറഞ്ഞു. നമ്പൂതിരിയും രാമൻമേനോനും ഇരുന്നശേഷം പലേ സംഗതികളെക്കുറിച്ചും ഇവർ തമ്മിൽ സംസാരിച്ചു. നമ്പൂതിരി കുറെ അധികം കാമുകനാണെങ്കിലും കേവലം ബുദ്ധിഇല്ലാ

ത്താളല്ല. നേരമ്പോക്കായി സംസാരിപ്പാൻ വശത ഉണ്ടു്. രാമൻമേനോനു് ആകപ്പാടെ വളരെ രസിച്ചു. ഇവർ സംസാരിക്കുന്ന മദ്ധ്യേ ശാരദ വൈകുന്നേരത്തെ മേൽകഴുകൽ കഴിച്ചു് അച്ഛൻെറ അടുക്കെ വന്നുനിന്നു. നമ്പൂതിരി കുട്ടിയുടെ രൂപംകണ്ടു് അത്യന്തം ആനന്ദിച്ചു. വഴിനടന്ന ക്ഷീണം എല്ലാം തീൎന്നു. കണ്ണുകൾകൊണ്ടു ശാരദയെ പാനം ചെയ്തുചെയ്തു് തൃപ്തിവന്നില്ല.

അതിമനോഹരിയായ ഈ കുട്ടിയുടെ സൗന്ദര്യത്തെക്കുറിച്ചു് ഈ കഥയിൽ ഇവളുടെ പൂൎണ്ണയൗവനം തികയുന്ന ദിക്കിൽമാത്രമേ ഞാൻ പറകയുള്ളു എന്നു് ആദ്യത്തിൽ നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു. ഇതിനുമുമ്പു് രണ്ടുമൂന്നു പ്രാവശ്യം എൻെറ മനസ്സു് ഇളകി ഈ നിശ്ചയത്തെ ലംഘിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു എങ്കിലും ഒരുവിധം മനസ്സിനെ പിടിച്ചുനിൎത്തി. എന്നി ഇങ്ങനെ നിൎത്തുവാൻ നിവൃത്തി ഇല്ല. ശാരദയുടെ കാന്തിയെപ്പററി അല്പം ഇവിടെ പറയാതിരിപ്പാൻ എന്നാൽ കേവലം അസാദ്ധ്യമാണു്.

പൂൎണ്ണചന്ദ്രോദയത്തെ കണ്ടുകൊണ്ടു് ചന്ദ്രവൎണ്ണന ചെയ്യേണമെന്നുറച്ചിരുന്ന ഒരു മനുഷ്യൻ സായന്തനകാലത്തിൽ അത്യന്തനിലമായി സ്വച്ഛമായിരിക്കുന്ന ആകാശത്തിൽ തിളങ്ങുന്ന അസംഖ്യനക്ഷത്രങ്ങളുടെ മദ്ധ്യേ ഉദിച്ചു വിളങ്ങുന്ന ബാലചന്ദ്രനെ കണ്ടു മനസ്സിളകി ബാലചന്ദ്രനെ വൎണ്ണിച്ചു എന്നു വന്നേക്കാം. ഇതുപ്രകാരം സായന്തനരൂപം കഴിഞ്ഞു തൻെറ അച്ഛൻെറ സമീപത്തുവന്നു നിന്നിരുന്ന ആ ശാരദയെ നമ്പൂതിരി കണ്ടപ്രകാരം അല്പം ഒന്നു പറയാതെ നിവൃത്തിയില്ലാതായിരിക്കുന്നു. ശാരദെക്കു് ഈ കാലം പന്ത്രണ്ടാമത്തെ വയസ്സു് ആരംഭിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ സൗന്ദൎയ്യമുള്ള ഒരു കന്യകാരത്നത്തെ താൻ മുമ്പു് ഒരിക്കലും കണ്ടിട്ടില്ലെന്നു നമ്മുടെ ചെറുപ്പക്കാരൻ നമ്പൂതിരിക്കു് ശാരദയെ കണ്ട ക്ഷണത്തിൽ തോന്നി. ശാരദയുടെ അപ്പോഴത്തെ കാന്തിയെ പൂൎണ്ണവികാസത്തെ പ്രാപിക്കുമ്പോഴ് അത്യന്തസുരഭിയായി അതിമനോഹരിയായി കാണപ്പെടുന്ന ഒരു വിശേഷവിധി പുഷ്പം കുഡ്മളമായി വികസിപ്പാൻ ആരംഭിക്കുന്ന കാലത്തു് ഏതുവിധമായ കാന്തി

യോടെ കാണപ്പെടുന്നുവോ ആ കാന്തിയോടു് സദൃശമായി തന്നെ എന്നു നിസ്സംശയം പറയാം. പുഷ്പത്തിന്നു വരുവാൻ പോകുന്ന സൗന്ദൎയ്യവും സൗരഭ്യവും കുഡ്മളത്തെ പരിശോധിച്ചാൽ അന്തൎഗ്ഗർഭിച്ചു സൂക്ഷ്മങ്ങളായി ഇരിക്കുന്നതു കാണാം. അതു ക്രമേണ വികസിച്ചുവരുമ്പോൾ അതിന്നു് അനുരൂപമായ പ്രായത്തിൽ പൂൎണ്ണവികാസഭാവത്തിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഓരോ ഗുണങ്ങൾ പോഷിച്ചു പോഷിച്ചു വരുന്നതും കാണാം. ഇങ്ങനെ ഈ കുഡ്മളാകൃതിയിൽനിന്നു് ഈ പുഷ്പം പൂൎണ്ണവികാസത്തെ പ്രാപിക്കുന്നവരെ ഇതിൽ കാണപ്പെടുന്നതായ ഓരോ കോമളങ്ങളായ ഭേദങ്ങളെ ക്ഷമയോടുകൂടി നോക്കിയിരുന്നാൽ മനസ്സിന്നു് അത്യന്തം ആഹ്ലാദം ഉണ്ടായിവരുമെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. ഇതുപ്രകാരം ജഗന്മോഹിനിയായി വരുവാൻപോകുന്ന ശാരദയുടെ ശൈശവംമുതൽ യൗവനംവരെയുള്ള വളൎച്ചയെ കാണ്മാൻ ഭാഗ്യമുണ്ടായ കണ്ണുകൾക്കായി ഒരു നമസ്കാരം എന്നുമാത്രം ഞാൻ പറയുന്നു.

സായന്തനകാലം സാധാരണ സമ്പ്രദായപ്രകാരം ശരീരശുദ്ധി വരുത്തി പുതിയ വസ്ത്രങ്ങൾ ധരിച്ചു് ശാരദ അച്ഛന്റെ അടുക്കലേക്കു വന്നുനില്ക്കുന്നതാണു് നമ്മുടെ നമ്പൂതിരി കണ്ടതു് എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. പതിവുപ്രകാരം അപ്പോൾ ശാരദ ഏററവും വെളുത്ത മസിളിൻ എന്നു പറയപ്പെടുന്ന ഒരുമാതിരി അതിഭംഗിയുള്ള തുണികൊണ്ടു ഞെറിഞ്ഞിട്ടുണ്ടാക്കീട്ടുള്ള ഒരു പാവാടകൊണ്ടും ചെറിയ ഒരു നീലനീരാളപ്പട്ടിന്റെ റവിക്കകൊണ്ടും ഉടുക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പാവാടയുടെ മദ്ധ്യപ്രദേശത്തിൽ ഒരു ചെറിയ സ്വൎണ്ണപ്പട്ടയാൽ മുറുക്കിയിരിക്കുന്നു. ചെറിയ കസവുരേഖയോടുകൂടി ഉള്ള പാവാടയുടെ അഗ്രങ്ങൾ മുഴുവനും ഞെറികളായി ശാരദയുടെ ചുററും വൃത്തത്തിൽ അതിഭംഗിയായി തൂങ്ങിനില്ക്കുന്നു. റവിക്കയെ മാറിന്റെ മദ്ധ്യം ഏകദേശം കവിയുന്ന സ്ഥലത്തു് ഒരു ചെറിയ വൃത്തമായ വൈരക്കുടുക്കുകൊണ്ടു കുടുക്കിയിരിക്കുന്നു. എന്നാൽ ആ കഴുത്തുമുതൽ ഈ കുടുക്കുവരെ റവിക്കയുടെ രണ്ടുഭാഗങ്ങളാൽ മൂടപ്പെട്ടതുകഴിച്ചുള്ള മാൎവ്വിടത്തിന്റെ മദ്ധ്യപ്രദേശം ചെമ്പകപ്പൂ

വിന്റെ വൎണ്ണത്തിൽ നീലനീരാളത്തിനിടയിൽ അത്യന്ത കോമളമായി കാണപ്പെട്ടു കഴുത്തിൽ മാൎവ്വിടത്തോളം ഇറ ങ്ങി റവിക്കയുടെ ഉപരി കിടക്കുന്ന മൂന്നു ചരടായുള്ള ഒരു മുത്തുമാലയേയും അതിന്നു നായകമണിപോലെ റവിക്കയു ടെ കുടുക്കിന്റെ അല്പം മേല്പോട്ടു തൂങ്ങിനില്ക്കുന്ന ഒരു ചെ റിയ പതക്കത്തേയും കണ്ടു. റവിക്കയുടെ ചെറിയ വൈര ക്കുടുക്കു പതക്കത്തിന്നു ചുവടെ മുത്തുമാലയിന്മേൽത്തന്നെ യുള്ള രണ്ടാമത്തെ ഒരു നായകമണിയോ എന്നു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കാതിരുന്നാൽ തോന്നപ്പെടും. വണ്ടോടുപോലെ നിറ മുള്ള തലമുടി ചീപ്പിനാൽ സന്നമായി വാൎന്നു് മിനുക്കി തലയുടെ രണ്ടുഭാഗത്തിൽക്കൂടി പുറത്തേക്കു കീഴ്പ്പട്ടു വി ട്ടിരിക്കുന്നതു് ഏകദേശം മദ്ധ്യപ്രദേശത്തെ തൊടുവാൻ മാത്രം വളൎച്ച ആയിട്ടേ ഉള്ളു. ഉലഞ്ഞു സൎവ്വത്ര ഞെറിഞ്ഞും ചുററും താണുനില്ക്കുന്ന ആ വെളുത്ത പാവാടയും അതിനെ തിറത്തോടെ മദ്ധ്യപ്രദേശത്തു് കുടുക്കിയ സ്വൎണ്ണപ്പട്ടയും തമ്മിൽ ഉള്ളൊരു ചേൎച്ചയും മാൎവ്വിടത്തിൽ ഉള്ള മുത്തുമാല യും നീലനീരാളറവിക്കയും മാൎവ്വിടത്തിന്റെ സ്വതേയുള്ള വൎണ്ണവും പതക്കവും വൈരമൊട്ടു കുടുക്കും അന്യോന്യം സ മ്മേളിച്ചുകാണുന്നതിൽ ഉള്ള ഒരു ഭംഗിയും തലമുടിയെ വാ ൎന്നിട്ടുള്ളതിന്റെ ഒരു സൗഷ്ഠവത്തേയും കണ്ടാൽ ഇതിൽപ്പ രം ഭംഗിയായും വൃത്തിയായും പെൺകുട്ടികളെ ഉടുപ്പിപ്പാ നും അലങ്കരിപ്പാനും ഒരിക്കലും സാധിക്കയില്ലെന്നു് ഏവ നും സമ്മതിക്കുമെന്നുള്ളതിനു സംശയമില്ല. പിന്നെ ഈ വിധം ഉടുപ്പുംകൊണ്ടു് അലംകൃതമായിരിക്കുന്ന ആ ബാ ലികയുടെ ദേഹസൗന്ദൎയ്യത്തെക്കുറിച്ചു് എങ്ങിനെ പറയേ ണ്ടു? മേലിൽ അസംഖ്യം കോമളന്മാരായ യുവാക്കളുടെ മനസ്സുകളെ വാട്ടി വററി വലിച്ചെടുപ്പാനുള്ള ശക്തി ഉള്ളിൽ കിടക്കുന്നുണ്ടെന്നു വെളിവായി കാണിക്കുന്ന ആ നീണ്ട നേത്രങ്ങളെ നോക്കിനോക്കി നമ്പൂതിരി ആശ്ചൎയ്യ പ്പെട്ടു. അധരങ്ങൾ രണ്ടും പവിഴക്കൊമ്പു വെട്ടിക്കടഞ്ഞു ണ്ടാക്കി വെച്ചതോ എന്നു തോന്നും. നമ്പൂതിരിക്കു ശാരദ യെ കണ്ടു് ഉത്സാഹം വൎദ്ധിച്ചു. രാമൻമേനോനുമായുള്ള സ ല്ലാപം മുറുകിയിരിക്കുന്നു. ശാരദയ്ക്കു രസിക്കുവാൻതക്കവ

ണ്ണും പലേ വാക്കുകളേയും നമ്പൂതിരി പറയുന്നുണ്ട്. ഇതിൽ ചിലതു കേൾക്കുമ്പോൾ മന്ദഹാസം ഉണ്ടാവുന്നതിൽ ശാരദയുടെ പ്രവാളങ്ങൾപോലെയുള്ള അധരങ്ങളുടെ എടയിൽക്കൂടി കുരുക്കുത്തിമുല്ലമൊട്ടു നിരത്തിവെച്ചതുപോലെ കാണാവുന്ന ദന്തങ്ങളേയും നമ്പൂതിരി കണ്ടുകണ്ട് ആനന്ദിച്ചു. ആ ചെറിയ മുഖത്തുനിന്നു സ്ഫുരിക്കുന്ന കാന്തിയെ കണ്ട് നമ്പൂതിരിക്കുണ്ടായ സന്തോഷവും ആശ്ചര്യവും ഇന്നപ്രകാരമെന്നു പറവാൻ പാടില്ലാത്തവിധത്തിലായി. ചെറിയ തോടകൾക്കുപകരം ചക്രാകൃതിയിൽ രണ്ടു രത്നകാരാട്ടുകളെയാണ് ശാരദയുടെ കാതുകളിൽ കണ്ടതു്. കാതുകളുടെ തട്ടുകൾ മുഴുവനും ഈ തോടകളാൽ മൂടപ്പെട്ടിരുന്നു. മൃണാളകോമളങ്ങളായ കൈകൾ രണ്ടിലും ഓരോ ചെറിയ പൂട്ടുവളകൾ ഇട്ടിരിക്കുന്നു. പങ്കജവർണ്ണങ്ങളായും മൃദുക്കളായും ഉള്ള ചെറിയ കൈയടികളേയും രണ്ടുമൂന്നു രത്നമോതിരങ്ങളാൽ മാത്രം അലംകൃതങ്ങളായ ചെറിയ കൈവിരലുകളേയും കണ്ടിട്ട് നമ്പൂതിരിക്ക് അത്യന്തം സന്തോഷവും കൗതുകവും തോന്നി. ആകപ്പാടെ ആ ചെറിയ വിഗ്രഹത്തിൽ ഉജ്ജ്വലിച്ചുകാണുന്ന സൗന്ദര്യമോ, കാന്തിയോ, ശോഭയോ, കൗതുകമോ, കോമളത്വമോ ഇന്നപ്രകാരമെന്നു പറവാൻ പ്രയാസം. ശാരദയുടെ നെററിയും നേത്രങ്ങളും മുഖത്തിന്റെ ആകൃതിയും നോക്കിയാൽ അത്യന്തം ബുദ്ധിശക്തിയുള്ള ഒരു കുട്ടിയാണെന്നു ബുദ്ധിമാന്മാർ നിശ്ചയമായും തീർച്ചപ്പെടുത്തും.

നമ്മുടെ നേരമ്പോക്കുകാരൻ നമ്പൂതിരിക്ക് ഈ അഭിപ്രായംകൂടി ഉണ്ടായോയെന്ന് എനിക്കു നിശ്ചയം പറവാൻ പാടില്ല; കുട്ടിയുടെ സൗന്ദര്യത്തെ ആകപ്പാടെ മനസ്സിലാക്കിയശേഷം ഒരു കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു നമ്പൂതിരി ക്ഷണേന തീർച്ചയാക്കി. തനിക്കോ തന്റെമാതിരി വേറെ നമ്പൂതിരിമാൎക്കോ വേറെ സാധാരണ മനുഷ്യൎക്കോ ഈ ബാലികയെ കിട്ടുകയില്ലെന്നു തീർച്ചയാക്കി. ഈ രത്നത്തെ വല്ല മഹാരാജാക്കന്മാരും ക്ഷണേന കൈക്കലാക്കുമെന്നും തീർച്ചയാക്കി. പക്ഷേ, നമ്പൂതിരിക്ക് ഇതുനിമിത്തം മനസ്സിനു യാതൊരു പരിഭവവും ഉണ്ടായില്ല. തനി

ക്ക നല്ല പെൺകിടാങ്ങളെ കാണണം. അവരോട്ട സംസാരിച്ചും രസിച്ചും പാട്ടപാടിയും ഉത്സവങ്ങൾ കണ്ടും നല്ല സാപ്പാട്ടകഴിച്ചും കാലക്ഷേപം ചെയ്യേണമെന്നുമാത്രമേ മോഹമുണ്ടായിരുന്നുള്ളു. എന്നാൽ ഒരു കാര്യത്തെ കുറിച്ചു കൂടി അപ്പോൾത്തന്നെ നമ്പൂതിരി നിശ്ചയിച്ചു. തന്റെ താമസം മേലിൽ അധികവും ശാരദ എവിടെയോ അവിടെത്തന്നെ എന്നു് ഉറപ്പായി നിശ്ചയിച്ചു. ശാരദയുമായി നേരിട്ടുതന്നെ ഒന്നു സംസാരിച്ചു് ശാരദയെ രസിപ്പിച്ചു മന്ദഹസിപ്പിച്ചു് ആ രസത്തെ അനുഭവിക്കേണമെന്നും നിശ്ചയിച്ചു നമ്മുടെ സുമുഖൻനമ്പൂതിരി ശാരദയോടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''എന്താണു കുട്ടിക്ക സ്വരാജ്യത്തിലേക്ക പോവണ്ടേ? ഞാൻ അച്ഛനേയും കുട്ടിയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോവാനാണു വന്നതു്.''

ശാരദ മന്ദഹസിച്ചുംകൊണ്ടു തന്റെ അച്ഛന്റെ മുഖത്തേക്ക നോക്കി.

നമ്പൂതിരിക്ക പൂർണ്ണതൃപ്തിയായി. എന്നിട്ടു വീണ്ടും ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''നാട്ടിൽ പോയാൽ ഈമാതിരി ഉറയും മററും ഉടുത്താൽ പോരാ. ഇങ്ങനെ കാൽക്കുപ്പായം ഈ ദിക്കിൽ പെണ്ണുങ്ങൾ ഇടാറില്ല. കുപ്പായം ഇട്ടാൽ ജാതി പോവും. കാതു വളൎത്തി വലിയ തോടകളും ഇടണം.''

ശാരദ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചുപോയി. അച്ഛന്റെ കൈ കടന്നുപിടിച്ചു വളരെ ചിറിച്ചു. നമ്പൂതിരിയും കൂടെത്തന്നെ ചിറിച്ചു. താൻ വിചാരിച്ച കാൎയ്യം സാധിച്ചു എന്നുള്ള സന്തോഷത്തോടുകൂടി വളരെ ചിറിച്ചു.

നമ്പൂതിരി സംഭാഷണം മതിയാക്കുന്ന ഭാവം കാണാനില്ല. നമ്പൂതിരിക്ക ക്രമേണ സംസാരിപ്പാനുള്ള രസം വൎദ്ധിച്ചുവരുന്നതാണു കണ്ടതു്. സന്ധ്യാകാലം കഴിഞ്ഞു. എന്നിട്ടും നമ്പൂതിരി എഴുനീല്പാൻ ഭാവമില്ല. ഒടുവിൽ രാമൻമേനോൻ എഴുനീററുനിന്നു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''ഇവിടുന്നു വഴിനടന്നു ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നുവല്ലോ. വേഗം കുളി കഴിച്ചു ഭക്ഷണം കഴിഞ്ഞു് ഇങ്ങട്ടു വരുന്നതല്ലേ നല്ലതു്. ഭക്ഷണത്തിന്നു് ഇവിടെ അയൽഗൃഹത്തിൽ ഏല്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. വൈത്തിപ്പട്ടർ തല്ക്കാലം ഇവിടെ ഇല്ല. ഇന്നു

തന്നെയോ നാളെ രാവിലെയോ മടങ്ങിവരും. അതാണ വേറെ മഠത്തിൽ ഭക്ഷണത്തിന്നു് ഏല്പിച്ചതു്.''

''ഓ, ഹൊ, ക്ഷണം ഊണുകഴിച്ചു വന്നുകളയാം,'' എന്നുംപറഞ്ഞു നമ്പൂതിരി എഴുന്നേറ്റു ശാരദയെ വീണ്ടും ഒന്നു നന്നായി നോക്കി രസിച്ചുകൊണ്ടു ശങ്കരനോടുകൂടി കുളിപ്പാൻ പോവുകയും ചെയ്തു.

കുളിയും ഭക്ഷണവും കഴിഞ്ഞു നമ്പൂതിരിയും ശങ്കരനും മടങ്ങി എത്തുമ്പോഴേക്ക ശാരദ ഉറങ്ങിയിരുന്നു. നമ്പൂതിരി രാമൻമേനോനുമായി കുറെ നേരം സംസാരിച്ചിരുന്നു. അപ്പോഴേക്കും ശങ്കരൻ ഊണ കഴിഞ്ഞു വന്നു. ശങ്കരനും നമ്പൂതിരിയുംകൂടി ശങ്കരൻ കിടക്കുന്ന അറയിൽ വന്നു. ശങ്കരൻ കിടക്കുന്ന ചെറിയ ഇരുമ്പുകട്ടിലിന്മേൽ നമ്പൂതിരിക്ക കിടപ്പാൻ വിരിച്ചു. നമ്പൂതിരിയും ശങ്കരനുംകൂടി ഓരോ വിശേഷങ്ങൾ സംസാരിച്ചുംകൊണ്ടു് ആ മുറിയിൽ ഇരുന്നു. അപ്പോഴേക്ക ദുഷ്ടൻ കൃഷ്ണൻ പതിവുപ്രകാരം ശങ്കരനു കുറുക്കുന്ന പാൽ കൊണ്ടുവന്നു ശങ്കരന്റെ അരികത്തു വെച്ചു പുറത്തേക്ക പോന്നു. ശങ്കരൻ പാൽ അങ്ങിനെതന്നെ എടുത്തു നമ്പൂതിരിയുടെ മുമ്പിൽ വെച്ചു.

ശങ്കരൻ:—ഇവിടുന്നു് ഇന്നു വഴിനടന്നു വളരെ ക്ഷീണിച്ചതല്ലെ. ഈ പാൽ സേവിച്ചാൽ വളരെ സുഖമുണ്ടാവും. ക്ഷീണം എല്ലാം തീരും. ഇതു സേവിക്കാമല്ലൊ?

നമ്പൂതിരി:—അങ്ങനെതന്നെ. എനിക്ക ക്ഷീണം വളരെയുണ്ടു്. പക്ഷെ, നിങ്ങളെ എല്ലാവരെയും കണ്ടതുകൊണ്ടു് ക്ഷീണം ഉണ്ടെന്നു തോന്നിയതേ ഇല്ല. പാൽ കുടിച്ചുകളയാം.

എന്നു പറഞ്ഞു പാൽക്കിണ്ടി എടുത്തു പാൽ മുഴുവനും ആർത്തിയോടെ കുടിച്ചു കിണ്ടി താഴത്തുവെച്ചു. ''പാലിൽ പഞ്ചസാര കുറെ അധികം ചേർത്തിരിക്കുന്നു,'' എന്നു പറഞ്ഞു കട്ടിലിന്മേൽ ഇരുന്നു. അപ്പോഴേക്ക പൊണ്ണച്ചാരു കൃഷ്ണൻ കിണ്ടി എടുപ്പാൻ അകത്തേക്ക വന്നു. കിണ്ടി എടുത്തുകൊണ്ടുപോയി കഴകിക്കമഴ്ത്തി അയൽഗൃഹത്തിലേക്ക് ഉറങ്ങാൻ പോവുകയും ചെയ്തു.

പാൽ സേവിച്ചു് ഒരു നിമിഷം കഴിച്ചു് ആവു

മ്പോഠം നമ്പൂതിരി ഇരുന്നേടത്തുനിന്നു് എഴുന്നേററു്, "പാൽ സേവിച്ചതു് എനിക്കു പിടിച്ചില്ല. ഞാൻ അത്താഴാനന്തരം ഒന്നും കഴിക്കാറില്ല. വയററിൽ വല്ലാതെ ഒരു സുഖക്കേടു തോന്നുന്നു ഛർദ്ദിപ്പാൻ തോന്നുന്നു. ഒന്നു മുറുക്കട്ടെ." എന്നു പറഞ്ഞു തന്റെ മുറുക്കുചെല്ലം എടുത്തു വിളക്കിന്റെ സമീപം ഇരുന്നു ചെല്ലം തുറപ്പാൻ ഭാവിക്കുന്നു.

അപ്പോഠം, "അയ്യോ ശങ്കരാ, എനിക്കു വല്ലാതെ ഒരു തളർച്ച എന്നെ പിടിക്കു," എന്നു പറഞ്ഞു് ഉടനെ അതിശബ്ദത്തോടെ ഒന്നു ഛർദ്ദിച്ചു. ഛർദ്ദിയുടെ ഊക്കു് അതികലശൽതന്നെ. ഉണ്ട ചോറു മുഴുവനും കഴിച്ച പാൽ മുഴുവനും നാലിടങ്ങഴി കഫത്തോടുകൂടി ഒന്നായി ഛർദ്ദിച്ചു. ശങ്കരൻ കിടക്കുന്ന അറ മുഴുവനും ഛർദ്ദിയിൽ മൂടി. നമ്പൂതിരി നിലത്തു വീണു. ശങ്കരൻ ഉടനെ ചെന്നെടുത്തു കട്ടിലിന്മേൽ കിടത്തി കൃഷ്ണനെ ഉറക്കെ വിളിച്ചു. കൃഷ്ണനെ കണ്ടില്ല. അപ്പോഠഴക്കു നമ്പൂതിരി രണ്ടാമതും അത്യന്തകഠിനമായി ഛർദ്ദിച്ചു. "വയറു കത്തുന്നുവോ! വയറു കത്തിക്കാളുന്നുവോ! എന്റെ വയററിൽ തീ കത്തുന്നുവോ!" എന്നുറക്കെ നമ്പൂതിരി നിലവിളിച്ചു. ഉടനെ കിടന്ന ദിക്കിൽത്തന്നെ കഠിനമായി ഒന്നു് അതിസരിച്ചു. നിലവിളിയും മററും കേട്ടു് രാമൻമേനോൻ അറ ഉമ്മറത്തേക്കു വന്നു.

രാമൻമേനോൻ, "കഷ്ടം! എന്താണു് ഈ കഥ. കുറെ ക്ലൊറൊഡൈയിൻ ക്ഷണത്തിൽ കൊടുക്കണം. നടപ്പുദീനത്തിന്റെ ഗുളികകഠം ഉണ്ടു്. അതും എടുത്തുകൊണ്ടുവാ," എന്നു ശങ്കരനോടു പറഞ്ഞു.

ശങ്കരൻ പരിഭ്രമിച്ചു വശായിരിക്കുന്നു. ഗുളികയും ക്ലൊറൊഡയിനും കൊണ്ടുവന്നു കൊടുത്തു. മാത്ര ജാസ്തിയായിട്ടാണു കൊടുത്തതു്. മരുന്നു സേവിച്ചശേഷം ദീനം അത്യന്തം കലശലായി. "അയ്യോ! എന്റെ വയറു കത്തിപ്പോയല്ലോ! ഈശ്വരാ! ഞാൻ ഇതാ മരിക്കുന്നു! ദൈവമേ! എന്നെ രക്ഷിക്കണേ! എനിക്കു വെള്ളം കുടിക്കണം. വെള്ളം കുടിക്കണം." എന്നു പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു ക്ലൊറൊഡയിനും നടപ്പുദീനത്തിന്റെ ഗുളികയും കഴിച്ചശേഷം

ക്ഷണത്തിൽ അത്യന്തവേദനയോടുകൂടി നമ്പൂതിരി മരിക്കകയും ചെയ്തു.

അപ്പോഴേക്ക വിളിയും ഘോഷവും കേട്ടു് കൃഷ്ണൻ മാറത്തു തല്ലിക്കൊണ്ടു് ഓടിയെത്തി, ''അയ്യോ! എന്റെ ശങ്കരമേനോനെ തലതട്ടി തുടങ്ങിയോ,'' എന്ന നിലവിളിച്ചുംകൊണ്ടാണു് ഓടി എത്തിയതു്. അറവുമുറ്റത്തു് എത്തിയപ്പോാ ''ഫോ, അസത്തേ, കടന്ന പുറത്തു പോ.'' എന്ന രാമൻമേനോൻ പറഞ്ഞതു കേട്ട കൃഷ്ണൻ നിലവിളി എല്ലാം മാററി പുറത്തു കടന്നുപോയി. നമ്പൂതിരിയുടെ ഛർദ്ദിയുടെ ഒച്ചയും ഉറക്കെയുള്ള നിലവിളിയും സമീപമുള്ള എല്ലാ ഗൃഹങ്ങളിലും കേട്ടു് ആളുകളെല്ലാം ഭയപ്പെട്ടു് വാതിലുകാ ബന്ധിച്ചു കിടന്നിരുന്നു. അപ്പോഴേക്കാണു് വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ വരവു്. തന്റെ ഗൃഹത്തിൽനിന്ന യാതൊരു ശബ്ദവും കേട്ടില്ല. നിശ്ശബ്ദമായിട്ടാണു കണ്ടതു്. പട്ടരു് പതുക്കെ ചെന്നു കയറി. അകത്തിന്റെ വാതിൽ തുറന്നുകണ്ടു. ഉള്ളിൽ വിളക്കു് ഉജ്ജ്വലിച്ചു കത്തുന്നതു കണ്ടു. വാതിലിന്നസമീപം എത്തിയപ്പോാ, ''ആരാണതു്, വൈത്തിപ്പട്ടരോ?'' എന്ന രാമൻമേനോൻ ചോദിച്ചതിന്നു്, ''അതെ യജമാനനെ,'' എന്ന പറഞ്ഞു് വൈത്തിപ്പട്ടരു് അകത്തേക്ക കടന്ന കണ്ട കാഴ്ച വിശേഷംതന്നെ. നമ്പൂതിരി മരിച്ച ഉടനെ ശങ്കരനെ ശാരദയുടെ അടുക്കെ അയച്ചു രാമൻമേനോൻ നമ്പൂതിരി മരിച്ച അറയുടെ ഉമ്മറത്തു നില്ക്കുകയായിരുന്നു. വൈത്തിപ്പട്ടരു കടന്ന ഉടനെ അറയിൽ നമ്പൂതിരിയുടെ ശവത്തെ ദൂരത്തുനിന്ന കണ്ടു. ''അയ്യോ! ശങ്കരമേനോനേ! അയ്യോ! യജമാനനെ, ശങ്കരമേനോന തലതട്ടിയോ?'' എന്ന പറഞ്ഞു മാറത്തു് ഉറക്കെ ഒന്നു് അടിച്ചു.

രാമൻമേനോൻ:— ശങ്കരനല്ല, ശങ്കരനല്ല. ഒരു സാധു ചെറുപ്പക്കാരൻ നമ്പൂതിരി ഉദയന്തളിയിൽനിന്നു് എന്നെ കാണ്മാൻ വന്നിരുന്നു. ഇന്ന വൈകുന്നേരം ആ സാധുവിന്നു് ഒരു മണിക്കൂറുമുമ്പെ ദീനംതുടങ്ങി. ക്ഷണത്തിൽ കഥ കഴിഞ്ഞു.

വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മുഖവും ഭാവവും കണ്ടിട്ടു് രാമൻമേ

നോൻ വല്ലാതെ പരിഭ്രമിച്ചുപോയി. ദീനത്തിൽ ഉള്ള ഭീതികൊണ്ടാണു പട്ടർക്കു് ഈ പരവശത എന്നു രാമൻമേനോൻ നിശ്ചയിച്ചു.

രാമൻമേനോൻ:— എന്താണു്? നിങ്ങൾക്കു ദീനത്തിനെ വളരെ ഭയമുണ്ടെങ്കിൽ ഇങ്ങോട്ടു കടക്കേണ്ട. ഇയ്യാൾ മരിച്ച വിവരം സക്കാരാളുകളെ ക്ഷണത്തിൽ അറിയിച്ചു് ഇയ്യാളുടെ നാട്ടിലേക്കും കമ്പിയിൽ അറിയിക്കണം. എന്നിട്ടു ശവസംസ്കാരംചെയ്‌വാൻ നോക്കണം. നിങ്ങൾക്കു ഭയമുണ്ടെങ്കിൽ ഇങ്ങോട്ടു കടക്കേണ്ട.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് ഈ വാക്കുകളെല്ലാം കേട്ടിട്ടും ഒരക്ഷരംപോലും ഉരിയാടാതെ ഒരു പിശാചിനെപ്പോലെ സ്തബ്ധനായിത്തന്നെ നിന്നു.

രാമൻമേനോൻ:— എന്താണു നിങ്ങൾ ഇങ്ങനെ നില്ക്കുന്നതു്? ശാരദയെ ഈ വിവരങ്ങൾ ഒന്നും അറിയിക്കാതെ ഇവിടെനിന്നു വേറെ ഒരു സ്ഥലത്തേക്കു കൊണ്ടുപോയാൽ നന്നായിരുന്നു.

ഇവിടെ വൈത്തിപ്പട്ടരു് ഒരു ദീഘനിശ്വാസം ചെയ്തു. ''എനിക്കു ദീനത്തിനെ ഒരു ഭയവുമില്ല. ഞാൻ കടന്നു നോക്കട്ടെ, ഏതു നമ്പൂതിരിയാണു്, ഈ മരണത്തിന്നു് ഇവിടെ ചാടിയെത്തിയതു് എന്നു നോക്കട്ടെ,'' എന്നുംപറഞ്ഞു വൈത്തിപ്പട്ടരു് നമ്പൂതിരിയുടെ ശവം കിടക്കുന്ന അറയിൽ കടന്നു സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി. ''ഓ, ഹൊ, ഇയാളെ ഞാനറിയും. പാലക്കാട്ടു നമ്പൂതിരിയാണു് ഇതു്. ഇയാൾക്കു തെണ്ടിനടക്കുകയാണു പണി. ഇയാൾ എനിക്കു മുമ്പേ കുറെ ചരക്കു് എടുത്തവക പണം തരാനുണ്ടായിരുന്നു. അതു പിരിപ്പാൻ ഞാൻ വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി. ഒരുവിധം ഒടുവിൽ കിട്ടി. പലിശ മുഴുവനും വിട്ടുകൊടുക്കേണ്ടിവന്നു. മഹാ അസത്താണു്. ഈ മാരണം ഇവിടെ വന്നു ചാടി ചത്തതു് എന്തിനപ്പാ?'' എന്നുംപറഞ്ഞു വൈത്തിപ്പട്ടരു് പുറത്തേക്കു കടന്നു

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— കൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഇല്ലേ? ഈ ചർട്ടിയും മററും ഉടനെ ഇവിടുന്നു വടിച്ചെടുത്തു് ഒരു കുഴിയിൽ ഇട്ടു മൂടട്ടെ: അതു ലേശംപോലും ഇവിടെ എങ്ങും നില്ക്കരു

ത്തു്. അകം മുഴുവനും മെഴുകണം. അതാണു് ഒന്നാമത്തു വേണ്ടതു്. എന്നിട്ടു കുറെ ഗന്ധകം പുകയ്ക്കട്ടെ. എന്നിട്ടു സക്കാരാളുകളെ വിളിക്കാം. സക്കാരാളെ വിളിച്ചിട്ടുതന്നെ ആവശ്യമില്ല. നടപ്പുദീനത്തിൽ എത്രാൾ മരിക്കുന്നു! ഈവക മരണത്തിൽ ശവങ്ങളെ സക്കാരാൾ പരിശോധിക്കാറില്ല.

രാമൻമേനോൻ:— സക്കാരാളെ നിശ്ചയമായി വരുത്തണം. നമ്പൂതിരി അന്യദിക്കുകാരനാണു്. ഇങ്ങനെ പെട്ടെന്നു മരിച്ചുപോയ അവസ്ഥയ്ക്കു നിശ്ചയമായി സക്കാരാൾ പരിശോധിച്ചശേഷമേ ശവദാഹം ചെയ്‌വാൻ പാടുള്ളൂ. എന്നല്ല ഇവിടെ ദ്രസ്സരോ ഡാക്ടരോ ഉണ്ടെങ്കിൽ അവരെക്കൂടി ഒന്നു വരുത്തിക്കാണിച്ചാൽ നന്നായിരിക്കും.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— ഇതെന്തു കഥയാണു് എജമാനൻ പറയുന്നതു്. ശവത്തിനു ചികിത്സിപ്പാൻ ഡാക്ടരെ വരുത്തുകയോ? നല്ല ശിക്ഷ. പക്ഷേ, അധികാരിയെ ഞാൻ വിളിച്ചുകൊണ്ടുവരാം. ദ്രസ്സരും ഡാക്ടരും ഇവിടെ സമീപമില്ല. വേണമെങ്കിൽ രണ്ടുകാതം ദൂരെ പോവണം. വരണമെങ്കിൽ കഠിനഫീസ്സു കൊടുക്കണം. ഈ ശവത്തിനുവേണ്ടി എന്തിനു നാം ഇത്രയെല്ലാം അദ്ധ്വാനിക്കുന്നു?

"എന്നാൽ അധികാരിയെ ഉടനെ വരുത്തുക," എന്നുംപറഞ്ഞു് രാമൻമേനോൻ വലിയ വ്യസനത്തോടുകൂടി ശാരദ ഉറങ്ങുന്ന മുറിയിലേക്കു പോയി.

രാമൻമേനോൻ:— ശങ്കരാ, നമ്മുടെ വൈത്തിപ്പട്ടർക്കു വല്ലാതെ ഒരു പരിഭ്രമം. അയാൾക്കു് ഈ ദീനത്തിനു വളരെ ഭയമുള്ളതുപോലെ തോന്നുന്നു.

ശങ്കരൻ:-അയാൾക്കു് ഒരു ദീനത്തേയും പേടി ഉണ്ടാവാൻ സംഗതിയുണ്ടെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല. ഈ മരണം അത്യാശ്ചര്യമായിരിക്കുന്നു. നമ്പൂതിരിക്കു പാൽ കഴിക്കുന്നതുവരെ യാതൊരു സുഖക്കേടും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. കഷ്ടം! ഇങ്ങനെ ഒരാപത്തു് നിങ്ങൾക്കു വന്നുചേൎന്നുവല്ലോ!

രാമൻമേനോൻ: — നമ്പൂതിരി പാൽ കഴിച്ചിരുന്നുവോ?

ശങ്കരൻ:—കഴിച്ചു. എനിക്കു കൊണ്ടുവന്ന പാൽ ഞാൻ നമ്പൂതിരിക്കു കൊടുത്തു. കുടിച്ചു കഴിയുന്നതുവരെ ലേശം

പോലും സുഖക്കേടുണ്ടായിരുന്നില്ല. കുടിച്ചു കഴിച്ചു ഉടനെ 'വയറു കാളുണു' എന്നാണു പറഞ്ഞു നിലവിളിച്ചതു്.

രാമൻമേനോൻ:—പാലിൽ അശുദ്ധി ഉണ്ടായിരിക്കണം. നടപ്പുദീനം ഉണ്ടാവുന്നതു് അധികവും വെള്ളം, പാൽ മുതലായതുകളിൽ ഉള്ള ദോഷാംശം ഉദരത്തിൽ ചെല്ലുന്നനിമിത്തമാണു്.

ശങ്കരൻ:—അങ്ങനെ ആയിരിക്കാം. പാലിൽ വല്ല വിഷവും ചേൻപോയിട്ടുണ്ടോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—നടപ്പുദീനത്തിനു ഹേതു വിഷംതന്നെയാണു്. ആവക വിഷം പാലിൽ ഉണ്ടായിരുന്നുവായിരിക്കാം. അല്ലാതെ വേറെ ഒരു വിഷം ചേപ്പാൻ സംഗതിയില്ലല്ലോ?

''ഞാൻ ആ പാൽക്കിണ്ടി ഒന്നു നോക്കട്ടെ'' എന്നു പറഞ്ഞു ശങ്കരൻ, കൃഷ്ണനെ വിളിച്ചു്, ''പാൽക്കിണ്ടി എവിടെ?'' എന്നു ചോദിച്ചു.

കൃഷ്ണൻ:—പാൽ കുടിച്ചശേഷം കിണ്ടി ഞാൻ എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു കഴുകി കമഴ്ത്തിയിരിക്കുന്നു.

ശങ്കരൻ:—എന്തിനു കഴുകി കമഴ്ത്തി?

കൃഷ്ണൻ:—ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടല്ല.

രാമൻമേനോൻ:—നീ ദിവസേന കിണ്ടി കഴുകി കമഴ്ത്താറുണ്ടോ?

കൃഷ്ണൻ:—ഇല്ല.

രാമൻമേനോൻ കിണ്ടി എടുത്തുകൊണ്ടുവരാൻ പറഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ കിണ്ടി എടുത്തുകൊണ്ടു വരുമ്പോഴേക്കു വൈത്തിപ്പട്ടരും രാമൻമേനോന്റെ മുറിയിലേക്കു ചെന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—വൈത്തിപ്പട്ടരെ, കഴിയുമെങ്കിൽ ഡാക്ടരെ ഒന്നു വരുത്തിയാൽ നന്നു്. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശവം ഒന്നു പരിശോധിക്കട്ടെ. എന്തു ചിലവായാലും വേണ്ടതില്ല.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഇതെന്തു കഥയാണു് യജമാനനെ? നമ്മുടെ ഈ ഗൃഹത്തിനു സമീപം ഇന്നുരാത്രി ഒരു നാലുനാഴിക മുമ്പേ രണ്ടുപേർ നടപ്പുദീനത്താൽ ചത്തിരിക്കുന്നു.

നടപ്പുദീനം പിടിച്ചു മരിച്ചാൽ ശവം നോക്കീട്ടു് എന്തു കാര്യം?

രാമൻമേനോൻ:—ശങ്കരൻ പറയുന്നു, കൃഷ്ണൻ കുറുക്കി ക്കൊണ്ടുവെച്ച പാൽ സേവിച്ച ക്ഷണത്തിലാണു് നമ്പൂതിരിക്കു ദീനം തുടങ്ങിയതു് എന്നു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അപ്പോൾ യജമാനനും ശാരദയും പാൽ സേവിച്ചില്ലേ? എന്നിട്ടു് ഇതുവരെ ദീനം ഒന്നും ഉണ്ടായില്ലല്ലോ. ഒന്നായിട്ടല്ലേ പാൽ കുറുക്കിയതു് കൃഷ്ണാ?

കൃഷ്ണൻ:—അതെ. ഒരു പാത്രത്തിലാണു് കുറുക്കിയതു്. യജമാനനും ശാരദക്കും പാൽ കൊണ്ടുപോയി കൊടുത്തശേഷമാണു ശങ്കരമേനോനു പാൽ കൊണ്ടുപോയി കൊടുത്തതു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—കുറുക്കിയ പാത്രം എവിടെ? എടുത്തു കൊണ്ടുവാ.

കൃഷ്ണൻ പാത്രവും കയിലും എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു. വൈത്തിപ്പട്ടരു് പാത്രം വിളക്കത്തു കൊണ്ടുപോയി സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി. പാത്രത്തിന്മേലും കയിലിന്മേലും ചിലേടങ്ങളിൽ പാൽ ഉണങ്ങിവററീട്ടുണ്ടു്. അതു രാമൻമേനോനെ കാണിച്ചുകൊടുത്തു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഈ പാലിൽ യാതൊരു ദൂഷ്യവും ഉണ്ടാവാൻ സംഗതിയില്ലാ. യജമാനനും ശാരദയും കുടിച്ച പാലും നമ്പൂതിരി കുടിച്ച പാലും ഈ പാത്രത്തിൽ ഒന്നായി കാച്ചിയതാണു്. പാലിൽ വല്ല ദോഷവുമുണ്ടെങ്കിൽ നിശ്ചയമായി അതു സേവിച്ചവക്കു് എല്ലാം കാണണ്ടേ. ഗ്രസ്സരെ വരുത്തി നോക്കിയശേഷം ശവം മറവുചെയ്യുന്നതായാൽ നാളെ അസ്തമിക്കുന്നതിന്നുമുമ്പു് അതു സാധിക്കയില്ലാ. തലെത്തട്ടി കലശലായുള്ള ഈ സമയം ഈ ദീനം പിടിച്ചു ചത്താളുടെ ശവം ഈ കുട്ടികളുടെ എടയിൽ എന്റെ ററത്തിൽ വെച്ചുസൂക്ഷിക്കുന്നതു് എനിക്കു വലിയ സങ്കടമാണു്. ശാരദ ഉണന്നു്, ഈ വിവരം അറിഞ്ഞാൽ നിശ്ചയമായി അവൾ ഭയപ്പെടും സംശയമില്ല എനിക്കും രണ്ടുനാലു കുട്ടികൾ ഉണ്ടല്ലോ, എജമാനനെ. പിന്നെ എന്റെ ഭാര്യ ഇപ്പോൾ ഗർഭിണിയാണു്. ഈ സ്ഥിതിക്കു്

അശേഷം താമസിക്കാതെ ശവം ദഹനംകഴിച്ചു വീടു ശുദ്ധമാക്കുന്നതാണു നല്ലതു്. ഇതൊന്നും എജമാനൻ അറിയേണ്ട. എജമാനനും ശാരദയും ഇപ്പോൾ തന്നെ എന്റെ മഠത്തിലേക്കു പുറപ്പെടുന്നതാണു നല്ലതു്. ഇവിടെ വേണ്ടതെല്ലാം ഞാൻ നടത്തിച്ചു പത്തുമണിക്കുമുമ്പു ഞാനും എന്റെ കുട്ടികളും ഭാൎയ്യയും അങ്ങോട്ടു് എത്തിക്കൊള്ളാം. ഈ ഗ്രാമത്തിൽ തീപിടിച്ചതുപോലെ ദീനം തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. ഒരു വിനാഴിക കുട്ടികളെ ഇവിടെ താമസിപ്പിപ്പാൻ എനിക്കു മനസ്സില്ല. എജമാനനും ശാരദയും ക്ഷണം പുറപ്പെടുന്നതാണു നല്ലതു്. വണ്ടി ഇവിടെ തയ്യാറുണ്ടു്. എന്താണു് ശങ്കരമേനോൻ ഒന്നും പറയാത്തതു്? ഞാൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം ചെയ്യുന്നതല്ലെ നല്ലതു്?

ശങ്കരൻ:—ഞാൻ എന്താണു സ്വാമി പറയേണ്ടതു്? എനിക്കു് ഒന്നും പറയാൻ തോന്നുന്നില്ല.

രാമൻമേനോൻ പട്ടരുടെ വാക്കുകൾ കേട്ടു പരിഭ്രമിച്ചു. ആകപ്പാടെ ആലോചിച്ചതിൽ പട്ടർ പറഞ്ഞതുപോലെ ചെയ്യുന്നതാണു തല്ക്കാലം നല്ലതു് എന്നു തോന്നി. സാധു നമ്പൂതിരിയെ വിചാരിച്ചു രാമൻമേനോനു് അത്യന്തം വ്യസനം ഉണ്ടായെങ്കിലും തന്റെ തല്ക്കാലത്തെ സ്ഥിതി ഓൎത്തു വൈത്തിപ്പട്ടർ പറഞ്ഞപ്രകാരം പ്രവൎത്തിക്കുക എന്നുറച്ചു.

നമ്പൂതിരിയുടെ ശവം നോക്കിച്ചിട്ടു് ഒരു ഫലവുമില്ല. നടപ്പുദീനംതന്നെയായിരിക്കണം മരണത്തിനു കാരണം. ശാരദ ഈ നമ്പൂതിരിയുടെ മരണത്തെ അറിഞ്ഞാൽ ഭയപ്പെടും നിശ്ചയമാണു്. തനിക്കു തല്ക്കാലം എല്ലാററിനും വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ സഹായമല്ലാതെ വേറെ യാതൊരു സഹായവുമില്ല. വൈത്തിപ്പട്ടർ അപ്പോൾ പറഞ്ഞതു ശരിയാണു്. കുട്ടിയേയുംകൊണ്ടു് ഈ ശവം കിടക്കുന്ന വീട്ടിൽ വളരെ സമയം ഇരിക്കുന്നതു് അശേഷം വെടിപ്പില്ല. ഇങ്ങനെ ആലോചിച്ചുംകൊണ്ടു്, "ശരി അങ്ങനെയാവട്ടെ നിങ്ങൾ ക്ഷണം വണ്ടി കൊണ്ടുവരുവിൻ. ശവസംസ്കാരത്തിനു് പത്തുറുപ്പിക ഇതാ," എന്നു പറഞ്ഞു് രാമൻമേനോൻ വൈത്തിപ്പട്ടർവശം ഉറുപ്പിക കൊടുത്തു. വൈ

ത്തിപ്പട്ടർ സന്തോഷത്തോടുകൂടി വണ്ടി കൊണ്ടുവരുവാൻ കൃഷ്ണനോടുകൂടി ഓടിപ്പോയി. കൃഷ്ണനെ വഴിയിൽവച്ചു വൈത്തിപ്പട്ടർ വളരെ ശകാരിച്ചു്, അവൻ ചെയ്ത വിവരം എപ്പോഴെങ്കിലും ആരോടെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ അവനെ സക്കാർ ആറു തൂക്കിക്കൊല്ലുമെന്നും പറഞ്ഞു വെടിപ്പായി വിശ്വസിപ്പിച്ചു. പട്ടരു് ഉടനെ വണ്ടിയുംകൊണ്ടു് എത്തി. രാമൻമേനോനും ശാരദയും ശങ്കരനും കൃഷ്ണനും ആ മഠത്തിൽ നിന്നു് അപ്പോൾത്തന്നെ പുറപ്പെട്ടു, വൈത്തിപ്പട്ടർ തയ്യാറാക്കിയ ഗൃഹത്തിലേക്ക പോകയുംചെയ്തു. വൈത്തിപ്പട്ടർ ക്ഷണേന ഭവവദാഹം കഴിച്ചു മഠം ശുദ്ധംവരുത്തി. തന്റെ കുടുംബങ്ങളോടുകൂടി പിറേറദിവസം പന്ത്രണ്ടുമണിക്ക രാമൻമേനോൻ താമസിക്കുന്ന ഗൃഹത്തിൽ എത്തി വിവരങ്ങൾ എല്ലാം അറിയിച്ചു് അവിടെ താമസിച്ചു.

അഞ്ചാം അദ്ധ്യായം

പുതിയ മഠത്തിൽ രാമൻമേനോനും മററും എത്തിയ ക്ഷണം ഭക്ഷണത്തിന്റെ കാര്യത്തെപ്പററി ഒരു പുതിയ ഏപ്പാടുചെയ്തു. വടക്കെ ഇന്ത്യയിൽ അധികകാലം താമസിക്കുന്ന കാലത്തു് ഇവരുടെ ആഹാരം പലപ്പോഴും ഗോതമ്പുറൊട്ടിയായിരുന്നു. ശാരദയ്ക്കു സാധാരണ അഭിരുചി അന്നത്തിൽ അല്ലാ ഈവിധം ആഹാരത്തിലായിരുന്നു. തല്ക്കാലം ഈവിധം ആഹാരം ആക്കണമെന്നുള്ള ശങ്കരന്റെ അഭിപ്രായം രാമൻമേനോൻ സമ്മതിച്ചു ഈ റൊട്ടി ശങ്കരൻതന്നെ ഉണ്ടാക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു. ശങ്കരൻ അദ്ധ്വാനിക്കേണ്ട എന്നു് രാമൻമേനോൻ പറഞ്ഞതിനു വളരെയെല്ലാം സമാധാനങ്ങൾ പറഞ്ഞു. ഒടുവിൽ രാമൻമേനോന്റെ സമ്മതം വാങ്ങി ഭക്ഷണം ശങ്കരൻ ഉണ്ടാക്കുവാൻ തുടങ്ങി. പിറേറദിവസം ഉച്ചയാവുമ്പോഴേക്കു് വൈത്തിപ്പട്ടരും കുടുംബങ്ങളും എത്തി. രാമൻമേനോനും ശാരദയ്ക്കും ഭക്ഷണം ശങ്കരൻ ഉണ്ടാക്കിയ ഗോതമ്പുറൊട്ടിയായിരുന്നു, എന്നു വൈത്തിപ്പട്ടർ കേട്ടു് ഒന്നു ഭ്രമിച്ചു. അപ്പോൾ ഒന്നും പറ

ഞ്ഞില്ലാ. വൈകുന്നേരത്തെ ഭക്ഷണം രാവിലത്തെപ്രകാരമാണു് ഉണ്ടാക്കുന്നതു് എന്നു് അറിഞ്ഞു വൈത്തിപ്പട്ടർ ശങ്കരനോടു് അതിനെപ്പററി ചോദിച്ചു: "എന്താണു്, ശങ്കരമേനോന വെപ്പും വശമുണ്ടോ? ഗോതമ്പുറൊട്ടി എന്റെ അമ്മ്യാർ നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടാക്കും. പൊടി അങ്ങട്ടു കൊടുത്താൽ മതിയല്ലോ."

ശങ്കരൻ:—ഇതു ഞാൻതന്നെ ഉണ്ടാക്കിനോക്കട്ടെ. വടക്കരാജ്യം വിട്ടശേഷം ഞാൻ ഈവക പ്രവൃത്തിയിൽ പരിശ്രമിക്കാറില്ല. റൊട്ടി മുമ്പുണ്ടാക്കാൻ പഠിച്ചിരുന്നതു മറന്നുപോവാറായിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഞാൻതന്നെയാണു് എനി ഞങ്ങാക്കു കുറെ ദിവസങ്ങളിൽ ഭക്ഷണം ഉണ്ടാക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചതു്. പഠിച്ച വിദ്യ മറന്നുകളയരുതല്ലോ.

ആകപ്പാടെ വൈത്തിപ്പട്ടർക്കു വലിയ ഒരു കുണ്ഠിതമായിത്തീൎന്നു

പുതിയ മഠത്തിലേക്കു പോയതുമുതൽ രാമൻമേനോൻ അവിടെനിന്നു് എപ്പോഴാ പുറപ്പെടാൻ സാധിക്കുമെന്നുള്ള ആലോചനയിൽ ആയിരുന്നു. സാധു നമ്പൂതിരി പറഞ്ഞ പ്രകാരം ഉദയന്തളിയിൽനിന്നു് ആഠ വരുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അവർ വന്നിട്ടു പുറപ്പെടുന്നതു വളരെ ഭംഗിയായായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു് രണ്ടു ദിവസങ്ങാ ഇതിനായി കാത്തിരിക്കുകതന്നെ എന്നു് ഉറച്ചു.

വൈത്തിപ്പട്ടർക്കു് ആകപ്പാടെ ദ്രവ്യത്തിലുള്ള മോഹവും അതു സാധിപ്പാനുള്ള പ്രയാസവും രാമൻമേനോന്റെ ഉദ്ദേശ്യങ്ങളെ തനിക്കു് അറിയുവാൻ കഴിയാത്ത അവസ്ഥയും നിമിത്തം ബുദ്ധിക്കു വലിയ പരിഭ്രമവും ചാപല്യതയും ഉണ്ടായി. എന്താണു രാമൻമേനാൻ ഭാവിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നു് ഒന്നറിയേണമെന്നുള്ള അത്യാഗ്രഹം കലശലായിത്തീൎന്നു. ഒടുവിൽ ഈ ആഗ്രഹത്തെ ഉള്ളിൽ അടക്കിനിൎത്താൻ വൈത്തിപ്പട്ടരു് കേവലം അശക്തനായിത്തീൎന്നു. പുതിയ മഠത്തിൽ താമസം തുടങ്ങിയതിന്റെ രണ്ടാംദിവസം രാമൻമേനാൻ പലഹാരം കഴിച്ചു സ്വസ്ഥനായിരിക്കുന്നനേരം വൈത്തിപ്പട്ടരു് രാമൻമേനോന്റെ സമീപ

ത്തുപോയി ഓച്ഛാനിച്ചുനിന്നു. ഇരിക്കാൻ പറഞ്ഞശേഷം ഇരുന്നു. എന്നിട്ടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽനിന്നു മറുപടിയൊന്നും എനിയും അയച്ചില്ലല്ലോ. എന്താണു് അവർ ഭാവിച്ചിരിക്കുന്നതു് എന്നു് അറിഞ്ഞില്ലല്ലോ. യജമാനൻ എന്താണു് എനി ചെയ്യാൻ ഭാവിക്കുന്നതു് എന്നും ഞാൻ അറിഞ്ഞില്ല. ശാരദയെ വല്ല സംഗീതമോ മറ്റോ പഠിപ്പിക്കേണ്ട കാലമാണല്ലോ ഇതു്. നമുക്കു് ഒരു പാർപ്പിടം വേണ്ടേ? ഏതെങ്കിലും ചില നിശ്ചയങ്ങൾ ചെയ്തു പ്രവൃത്തിക്കേണ്ട കാലമായിരിക്കുന്നു എന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ തിരുമുൽപ്പാടു് എന്നൊരാളെക്കുറിച്ചു നിങ്ങൾ മുമ്പു് എന്നോടു പറഞ്ഞില്ലേ? അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദിക്കു് ഈ മരിച്ച സാധു നമ്പൂതിരിയുടെ ദിക്കാണു്, അല്ലേ? ഇവിടെനിന്നു് എത്ര ദൂരമാണു് ആ ദിക്കു്?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഉദയന്തളി എന്ന പ്രദേശം, പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽനിന്നു് ഏകദേശം ഒന്നുരണ്ടു കാതം തെക്കാണെന്നു തോന്നുന്നു. എന്താണു് ഇതു ചോദിപ്പാൻ കാരണമെന്നറിഞ്ഞില്ല.

രാമൻമേനോൻ:-പക്ഷേ, ആ പ്രദേശത്തു് എങ്ങാനും ഒരു സ്ഥലം വാങ്ങി, ഒരു വീടും വാങ്ങി, അവിടെ താമസമാക്കിയാലോ എന്നു് ആലോചിക്കുന്നു.

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മുഖം കാണേണ്ടതായിരുന്നു. സ്വതേയുള്ള ഗോഷ്ഠികൾക്കു് എല്ലാം വളരെ വെളിവും തെളിവും കൂടി. പട്ടരു് വല്ലാതെ അന്ധനായി ഒന്നും ഉത്തരം പറയാതെ അല്പനേരം ഇരുന്നു. തന്റെ സകല മോഹങ്ങളും നിഷ്ഫലമായി എന്നു തീർച്ചയായും നിശ്ചയിച്ചു പട്ടരു് അത്യന്തം വ്യസനത്തിലായി. ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻതിരുമുൽപ്പാടിനെ വൈത്തിപ്പട്ടർ നല്ലവണ്ണം അറിയും. രാമൻമേനോൻ ഉദയന്തളിയിൽ താമസിക്കുന്നതായാൽ പിന്നെ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സകല കാര്യങ്ങളും രാമവൎമ്മൻ തിരുമുൽപ്പാടിന്റെ ചൊല്പടിക്കു് അല്ലാതെ നടക്കുകയില്ലെന്നു നിശ്ചയമാണു്. രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്പാ

ഒക്കൂടി ഇദ്ദേഹത്തിന്ന സഹായമായാൽ ഒരു നൂറു ശങ്കരന്മാരു് തന്നെ ദ്രോഹിപ്പാൻ രാമൻമേനോൻെറ ഒന്നിച്ചുകൂടിയതുപോലെ ആയി. കഷ്ടം! ഇങ്ങനെ വരുന്നതായാൽ എന്തു നിവൃത്തി, എന്നും മററുമുള്ള വിചാരങ്ങരം പട്ടരുടെ മനസ്സിൽ കിടന്നു മിന്നൽജ്വലിച്ചു് അടിക്കുന്നതുപോലെ പ്രവൎത്തിച്ചു.

രാമൻമേനോൻ:-എന്താണു് നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം? അങ്ങിനെ ആക്കുന്നതല്ലേ നല്ലതു്? ആ തിരുമുൽപ്പാടിന്ന കല്യാണിയോടു സ്നേഹമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നും കല്യാണിയുടെ അനുജത്തിയുടെ ഭൎത്താവായിരുന്നു എന്നും അല്ലേ നിങ്ങരം പറഞ്ഞതു്?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതെ, അതെ. എന്നാൽ രാമവൎമ്മൻതിരുമുൽപ്പാടു് ആരം വികൃതിയാണു്. പലരുടെയും മുതൽ തട്ടിപ്പറിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ആ ദിക്കിൽ പോകുന്നതു് അത്ര വെടിപ്പുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല. നമ്മളെ മോശപ്പെടുത്തി പണം തട്ടിപ്പറിപ്പാൻ നല്ല സാമൎത്ഥ്യമുള്ളാളാണു് ഈ തിരുമുൽപ്പാടു്. യജമാനൻെറ പക്കൽ വേണ്ടുന്ന പണമുള്ള അവസ്ഥയ്ക്കു നോം എന്തിന്നു് ഈ ദുഷ്ടൻെറ അടുക്കെ പോയി താമസിക്കുന്നു? നല്ലൊരു വീടു് ഈ ദിക്കിൽ എങ്ങാൻ പണിയിക്കാമല്ലോ. യജമാനൻ ഒരു കല്പന തന്നാൽ ഒരു മാസത്തിന്നുള്ളിൽ ഒന്നാംതരം ഒരു വീടു് ഈ ദിക്കിൽത്തന്നെ ഞാൻ പണിയിക്കാമല്ലോ. അതിന്നു് എന്തു പ്രയാസം? ഇത്ര അധികം പണം കൈയിൽ ഇരിക്കുമ്പോരം യാതൊന്നിന്നും നമ്മരക്കു ബുദ്ധിമുട്ടു വരികയില്ല, നിശ്ചയമല്ലേ?

രാമൻമേനോൻ:—എത്ര അധികം പണം—എൻെറ പക്കൽ വളരെ പണമില്ല. സ്വാമി, നിങ്ങരം വെറുതെ അന്ധാളിക്കരുതു്. ഞാൻ കുറെ അധികം സമ്പാദിച്ചു. ശരി തന്നെ. പക്ഷെ, അതെല്ലാം നശിച്ചുപോയി. ഞാൻ ഇപ്പോരം സൂക്ഷ്മത്തിൽ വലിയ ഒരു ദരിദ്രനാണു്. വലിയ വീടും മററും പണിയിക്കാൻ കേവലം അസാദ്ധ്യമാണു്. തല്ക്കാലം വല്ല സ്ഥലവും വാടകയ്ക്കോ മറേറാ വാങ്ങേണമെന്നു വിചാരിച്ചിട്ടേ ഉള്ളു. ശാരദയെ വിദ്യ അഭ്യസിപ്പിക്കു

ധനം എൻെറ പക്കൽ ദ്രവ്യമില്ല. കഷ്ടിച്ചു കുറെക്കാലത്തേക്കു സാപ്പാട്ടു ചിലവിനുതന്നെ മുതൽ ഉണ്ടോ എന്നു സംശയമാണു്. നിങ്ങൾ കാര്യം അബദ്ധമായിട്ടാണു മനസ്സിലാക്കിയിരിക്കുന്നതു്. സ്വത്തു് ധാരാളം എനിക്കുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ ശാരദയെപ്പററി പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു് ഒരിക്കലും എഴുതുകയില്ലായിരുന്നു.

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ ആദ്യം വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മനസ്സിന്നു വലിയ കുണ്ഠിതവും വ്യസനവുമാണു് ഉണ്ടായതു്. എങ്കിലും ക്രമേണ അതിന്നു നിവൃത്തിയും ഉണ്ടായി. ഒരുവൻെറ കൈയിൽ വളരെ പണമുണ്ടെങ്കിലും അവൻ അങ്ങനെ ഉണ്ടെന്നു ക്ഷണത്തിൽ മറെറാരുവനോടു സമ്മതിക്കുമോ? ഒരിക്കലും സമ്മതിക്കയില്ല. രാമൻ മേനോൻ തന്നോടു പറഞ്ഞതു് ഒരിക്കലും വാസ്തവമായിരിക്കാൻ പാടില്ല. വളരെ പണം നിശ്ചയമായും ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ പക്കൽ ഉണ്ടെന്നുതന്നെ തീച്ച്യാക്കി, മ്ലേച്ഛസ്ഥിതിയിൽ നീണ്ടുനില്ക്കുന്ന പല്ലുകളെ ഒരു മന്ദഹാസത്താൽ മുഴവൻ പുറത്തു കാണിച്ചുകൊണ്ടും തല പതുക്കെ ഒന്നു കുലുക്കിക്കൊണ്ടും വൈത്തിപ്പട്ടരു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''ആട്ടെ, പണത്തിൻെറ കാര്യം എങ്ങനെയെങ്കിലും ഇരിക്കട്ടെ.'' പട്ടർ പിന്നെയും ഒരു മന്ദഹാസംചെയ്തു. 'അസംഖ്യം പണം കൈയിൽ വെച്ചിട്ടു് ഒന്നുമില്ലെന്നു പറയുകയോ? ഈ വിദ്യ ആക്കം മനസ്സിലാവുകയില്ലെന്നോ ധരിച്ചിരിക്കുന്നതു്? അതൊക്കെ തനിക്കു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടു്,' എന്നു വാക്കുകൾകൊണ്ടു പറഞ്ഞാൽ അറിയുന്നതിലധികം വെടിപ്പായി മനസ്സിൽ തോന്നിക്കുന്നവിധം പിന്നെയും പട്ടർ ഒന്നു തല ഇളക്കി മന്ദഹസിച്ചു.

രാമൻമേനോൻ.- എന്താണു നിങ്ങൾ ചിരിക്കുന്നതു്? സത്യമായിട്ടും ഞാൻ സമ്പാദിച്ചിരുന്ന പണം എല്ലാം നശിച്ചുപോയി. ഞാൻ ഭോഷ്കു പറയുന്നതല്ല, ഭോഷ്കു ഞാൻ ഒരിക്കലും പറയുകയില്ല. ഒരു അൻപതിനായിരം ഉറുപ്പികയോളം ഞാൻ വടക്കു് ആഗ്രാ എന്ന സ്ഥലത്തുള്ള നാട്ടുകാരുടെ ബേങ്കിൽ പലിശക്കു കൊടുത്തിരുന്നു. ആ

ബേങ്കു കടത്തിൽപ്പെട്ടു നശിച്ചുപോയി. എന്റെ പണം സകലവും പോയി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:-(അത്യന്തം ശ്രദ്ധയോടുകൂടി) ഒരു കാശുപോലും ബേങ്കിൽനിന്നു കിട്ടിയില്ലെന്നോ?

രാമൻമേനോൻ:—അല്ലം പണം കടക്കാക്കു ഓഹരി ഇട്ടു കൂട്ടത്തിൽ എനിക്കും കിട്ടീട്ടുണ്ടു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—(ആൎത്തിയോടെ) എത്ര പണം കിട്ടി എന്നറിഞ്ഞില്ല.

രാമൻമേനോൻ:—സാരമില്ല. ഒന്നുരണ്ടായിരം ഉറുപ്പിക കിട്ടി. അത്രമാത്രമേയുള്ളു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—(വലിയ സപ്പ്രദൃഷ്ടി ഇട്ടുംകൊണ്ടു്) കല്യാണിഅമ്മയുടെ പക്കൽ പത്തായിരം ഉറുപ്പികയ്ക്കു മീതെ വിലയുള്ള പണ്ടങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവല്ലൊ. അതും പോയോ?

രാമൻമേനോൻ:—അതുകളിൽ അധികം വിലപിടിച്ചതെല്ലാം ഓരോ ആവശ്യങ്ങൾ നിമിത്തം എനിക്കു ചിത്രമെഴുത്തിൽ നല്ല സമ്പാദ്യം തുടങ്ങുന്നതിനുമുമ്പു് വിററുപോയിരിക്കുന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—(അത്യന്തം വിഷാദിച്ചുകൊണ്ടു്) അപ്പോൾ ശാരദയ്ക്കുകൂടി പണ്ടങ്ങൾ ഒന്നും ഉണ്ടാക്കിച്ചുകൊടുത്തിട്ടില്ലെന്നോ?

രാമൻമേനോൻ—അല്പമായി ചില പണ്ടങ്ങൾ ഉണ്ടു്. വളരെ വെച്ചും ഉണ്ടാക്കിച്ചുകൊടുക്കണമെന്നായിരുന്നു മോഹം. അപ്പോഴാണു് ഞാൻ പെട്ടെന്നു ദരിദ്രനായിത്തീൎന്നതു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—(കഠിന കുണ്ഠിതത്തോടെ) എന്നാൽ ബേങ്കിൽനിന്നു കിട്ടിയ ഒന്നുരണ്ടായിരം ഉറുപ്പികയും ഏകദേശമെല്ലാം വഴിച്ചിലവിന്നും കല്യാണിഅമ്മയുടെ ദീനച്ചിലവിന്നും മററും ചിലവായിരിക്കണം.

രാമൻമേനോൻ:-ഏകദേശം അങ്ങിനെതന്നെ.

വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു കാൎയ്യം സാമാന്യം എല്ലാം മനസ്സിലായി. എത്തുവിസ്താരം നിൎത്തി. ശുദ്ധാത്മാവായ രാമൻ

മേനോൻ പിന്നെയും ഉദയന്തളിയിൽ പോയി താമസി ക്കേണ്ടുന്ന കാര്യംകൊണ്ടു ചോദിച്ചുതുടങ്ങി.

രാമൻമേനോൻ:—രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടു നല്ല മര്യാദക്കാരൻ എന്നാണു ഞാൻ കേട്ടതു്.

വൈത്തിപ്പട്ടർ തല്ക്കാലം വലിയ ഒരു ആലോചനയിൽ മഗ്നനായിരുന്നതിനാൽ രാമൻമേനോൻ ചോദിച്ചതു് കേട്ടതേ ഇല്ല.

രാമൻമേനോൻ:—എന്താണു് നിങ്ങൾ ഒന്നും പറയാത്തതു്? തിരുമുൽപ്പാടു് ആൾ അപകടക്കാരനാണോ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—(പെട്ടെന്നു് ഉറക്കം ഉണൎന്ന ഭാവത്തോടെ) അപകടക്കാരനോ എന്തോ. എനിക്കു് അത്രെ നിശ്ചയമുള്ളു. ആൾ ഒരു പോക്കിരിയാണെന്നാണു ഞാൻ കേട്ടതു്. ഞാൻ കുളികഴിഞ്ഞിട്ടില്ല. കുളികഴിഞ്ഞു വരാം.

എന്നു പറഞ്ഞു് വൈത്തിപ്പട്ടർ അവിടെനിന്നു പോവുകയും ചെയ്തു.

രാമൻമേനോൻ പണത്തിൻെറ കാര്യംകൊണ്ടു പറഞ്ഞതു വൈത്തിപ്പട്ടർ മുഴവൻ വിശ്വസിച്ചില്ല. എങ്കിലും ആദ്യത്തിൽ കൃഷ്ണൻെറ വാക്കുനിമിത്തം താൻ ഊഹിച്ചപ്രകാരം അൻപതു് അറുപതിനായിരം ഉറുപ്പിക ഇല്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. പണ്ടങ്ങൾ അടക്കം ഏകദേശം പതിനായിരത്തിൽ ചുരുങ്ങാതെ ഉണ്ടാവുമെന്നു പട്ടരു് തീൎച്ചയാക്കി. കഷ്ടം! ഇതിൽനിന്നു് ഒരു പൈസപോലും തനിക്കു കിട്ടാതായ്പോകയോ എന്നുവിചാരിച്ചു പട്ടരു് വിഷാദിച്ചു.

മേല്പറഞ്ഞ സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞതിൻെറ പിറെറദിവസം ഉച്ചയ്ക്കു് ഉദയവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടും 'സ്പെസിഫിക്കു് റില്ലീഫു്' എന്നു് ഇംഗ്ലീഷിൽ പറയപ്പെടുന്ന പ്രത്യേക നിവൃത്തിആക്ടിനെ 'ഇസ്പീഷ്യാൽറില്ലി' എന്ന പേർ വിളിച്ച കുഞ്ഞൻമേനോനും ഭൃത്യന്മാരുംകൂടി രാമൻമേനോനെ കാണ്മാൻ എത്തി. രാമൻമേനോനു വളരെ സന്തോഷമായി. നമ്പൂതിരി മരിച്ച വിവരംകേട്ടു കുഞ്ഞൻമേനോൻ ഭയപ്പെട്ടു ഞെട്ടി; ഗംഭീരഭാവം എല്ലാം പോയി. ഉടനെ നാട്ടിലേക്കു പുറപ്പെടാൻ തിരക്കി. പിറേറദിവസം പലർകാ

ലേ ഉദയന്തളിയിലേക്കു പുറപ്പെടാൻ നിശ്ചയിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഉദയവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടും ആൾക്കാരും എത്തിയതു വൈത്തിപ്പട്ടരു കണ്ടു. ഇതുവരെ അയാൾക്കു അത്യാഗ്രഹം നിമിത്തം ചെയ്ത പ്രവൃത്തികളിൽ പല പ്രതിബന്ധങ്ങളും നേരിട്ടിരുന്നുവെങ്കിലും മനസ്സിന്നു വളരെ കുണ്ഠിതം ചിലപ്പോൾ ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും തന്റെ ദുരാശയെ കേവലം ത്യജിക്കേണ്ടതിന്നു മാത്രം ബന്ധിതമായ യാതൊരു സംഗതിയും കണ്ടിരുന്നില്ല. ഉദയന്തളിയിൽ പോയി താമസിക്കേണമെന്നു രാമൻമേനോന്നു ആഗ്രഹമുണ്ടായി. എങ്കിലും രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടിന്നു ഇതു അത്ര രസമായി വരുമോ എന്നുള്ളതിനെ കുറിച്ചു വൈത്തിപ്പട്ടരു ഒന്നും ഇതുവരെ അറിഞ്ഞിട്ടില്ലാ. പക്ഷേ, രാമൻമേനോൻ ഉദയന്തളിയിലേക്കു പോവുമായിരിക്കും. എന്നാൽ ഇതു അത്രവേഗം ഉണ്ടാവുകയില്ലാ. കുറെ ദിവസങ്ങൾ എങ്കിലും രാമൻമേനോനും പുന്നപ്പെട്ടിയും തന്റെ പുതിയ ഗൃഹത്തിൽത്തന്നെ ഉണ്ടാവുമെന്നായിരുന്നു, വൈത്തിപ്പട്ടരു വിചാരിച്ചിരുന്നതു്. പിന്നെ രാമൻമേനോന്റെ പക്കൽ താൻ വിചാരിച്ചിരുന്നിടത്തോളം പണം ഇല്ലെങ്കിലും ഏതാനും ദ്രവ്യം ഉണ്ടെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. താൻ ഒരു കാൎയ്യം പ്രവൎത്തിച്ചതു ഫലിച്ചില്ലെങ്കിലും എനിയും ആവ കപ്രവൃത്തികൾചെയ്തു പരീക്ഷിക്കുന്നതിന്നുള്ള മാൎഗ്ഗം കേവലം കാണാതെ ആയിട്ടുണ്ടായിരുന്നില്ല. ശങ്കരൻ തന്റെ കഠിന ശത്രുവായിരുന്നുവെങ്കിലും അവൻ അപ്പോൾ തന്റെ അധീനത്തിൽത്തന്നെ ആയിരുന്നു. ദ്രവ്യംവെച്ച പെട്ടിയുടെ താക്കോൽ ശങ്കരന്റെ വശമായിരുന്നുവെങ്കിലും പെട്ടി ഇരിക്കുന്നതു തന്റെ ഗൃഹത്തിൽത്തന്നെയാണു്. വിശേഷിച്ചു് ഇപ്പോൾ രാമൻമേനോൻ താമസമാക്കിയ ഗൃഹം ജനബാഹുല്യമില്ലാത്ത ഒരു ഉൾനാട്ടിലായിരുന്നു. ഈവക സംഗതികളെ ഓൎത്തു വൈത്തിപ്പട്ടരു് തന്റെ ദുൎമ്മോഹങ്ങളെ ഇതുവരെ കേവലം വിട്ടിരുന്നില്ലാ. ഉദയവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടിനേയും ആൾക്കാരേയും ഒന്നായി കണ്ട നിമിഷത്തിൽ അത്യാശാപവൃത്തത്തിന്റെ കൊടുമുടിയിൽ

നിന്നിരുന്ന വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മനസ്സു് കൊടുമുടിയോടുകൂടി ഇടിഞ്ഞു് അത്യഗാധത്തിൽ ഒരുവിധവും കയറുവാൻ വഴികാണാത്ത അന്ധകാരത്തിൽ വീണുപോയി.

‘നമശ്ശിവായ, നമശ്ശിവായ! കഴിഞ്ഞു. സകലതും കഴിഞ്ഞു. രാമൻമേനോനും പണപ്പെട്ടിയും നോക്കിനോക്കി ഇരിക്കെ, തൊട്ടു തൊട്ടു് ഇരിക്കെ, ഇതാ ഇതാ ആകാശത്തിലേക്കു മറഞ്ഞു മറഞ്ഞുപോവുന്നു, ഈശ്വരാ ഈവിധം വന്നുവല്ലോ! ഒന്നുവാരാൻ സാധിച്ചില്ലല്ലോ! ഇത്ര നിർഭാഗ്യവാനാണല്ലോ ഞാൻ!’ എന്നിങ്ങനെ തിരുമുല്പാടും ആൾക്കാരും വന്നുകയറിയ ക്ഷണത്തിൽ പട്ടരുടെ മനസ്സിൽ അത്യന്തസങ്കടത്തോടുകൂടി തോന്നി: ‘എനി എന്തു നിവൃത്തി? ഒരു നിവൃത്തിയും ഇല്ല. ആവട്ടെ, ഇപ്പോൾ വല്ലതും ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ രാമൻമേനോൻ തരുമോ എന്നു പരീക്ഷിച്ചുനോക്കണം, എന്നു നിശ്ചയിച്ചു് വൈത്തിപ്പട്ടരു് രാത്രി രാമൻമേനോന്റെ അത്താഴം കഴിഞ്ഞശേഷം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ പോയി വളരെ വിനയപുരസ്സരം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു:

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—യജമാനൻ നാളെരാവിലെ ഉദയന്തളിക്കു പുറപ്പെടുവാൻ നിശ്ചയിച്ചുവായിരിക്കാം. ഞാൻ കൂടി വരണമെന്നു കല്പനയായാൽ വരാം. ഞാൻ കുടുംബിയാണു്. അഹോവൃത്തിക്കു സ്വത്തു് ഇല്ലാത്തവനാണു്. കല്പനയായാൽ ഞാൻ വരാം. എന്നെയും കുടുംബത്തെയും യജമാനൻതന്നെ രക്ഷിക്കണം. യജമാനന്റെ പക്കലും അധികം പണമില്ലെന്നാണല്ലോ പറഞ്ഞതു്. എന്നാൽ ഉള്ളതിന്റെ അവസ്ഥപോലെ എന്നേയും കുടുംബത്തേയും യജമാനൻ രക്ഷിക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നു് എനിക്കു നിശ്ചയമുണ്ടു്. നമ്മടെ കുട്ടി ശാരദയെ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽനിന്നു സ്വീകരിക്കുന്നുവെങ്കിൽ പിന്നെ യാതൊരു ബുദ്ധിമുട്ടും ഇല്ല. സ്വീകരിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ പിന്നെ അതിന്റെ നിവൃത്തിക്കുള്ള വഴി നോക്കണമല്ലോ. ഞാൻ എന്താണു് ഇതിൽ വേണ്ടതെന്നുവെച്ചാൽ എന്റെ ദേഹത്തെ ഉപേക്ഷിച്ചുംകൂടി പ്രവർത്തിക്കാൻ ഒരുക്കമാണു്. യജമാനനെ യജമാ

നന്റെ ദയവു് എല്ലാപ്പോഴും വേണം. എന്റെ അപേക്ഷ അത്രമാത്രമേ ഉള്ളു.

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടു രാമൻമേനോൻ നാലെട്ടുനിമിഷം ഒന്നും ഉരിയാടാതെ വിചാരിച്ചശേഷം, ''നിങ്ങൾ തല്ക്കാലം എന്റെക്കൂടെ വന്നു ബുദ്ധിമുട്ടേണ്ട. നിങ്ങളുടെ സാവകാശംപോലെ എന്നെ കാണാൻ വന്നാൽ മതി,'' എന്നു പറഞ്ഞു് എഴുത്തുപെട്ടി തുറന്നു് അൻപതു് ഉറുപ്പികയുടെ ഒരു നോട്ടു് എടുത്തു് പട്ടരുടെവശം കൊടുത്തു.

രാമൻമേനോൻ:—നിങ്ങൾ എനിക്കുവേണ്ടി ചെയ്ത പ്രവൃത്തികൾക്കു് ഇതു മതിയായ ഒരു പ്രതിഫലമാവുമോ എന്നു ഞാൻ അറിയുന്നില്ല. എങ്കിലും തല്ക്കാലം നിങ്ങൾ ഇതുകൊണ്ടു സന്തോഷിക്കുമെന്നു ഞാൻ കരുതുന്നു. നിങ്ങളുടെ ഭാര്യ എനിക്കും ശാരദയ്ക്കും ഭക്ഷണം ഉണ്ടാക്കി തരുന്നതിലും മററും വളരെ ജാഗ്രതയായി നിന്നിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇപ്പോൾത്തന്നെ സംഖ്യ നിങ്ങളുടെ ഭാര്യക്കും കുട്ടികൾക്കും പ്രത്യേകമായി ചെയ്ത ഒരു സമ്മാനമാണെന്നു വിചാരിക്കണം.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—(നോട്ടു സൂക്ഷിച്ചുനോക്കി, സംഖ്യ മനസ്സിലാക്കിയശേഷം) എനിക്കു് ഇന്നതു കിട്ടണമെന്നു് ഒരാഗ്രഹവുമില്ലാ, എജമാനനേ. ഞാൻ ഒരു അത്യാഗ്രഹിയാണെന്നു് എജമാനൻ ഒരിക്കലും വിചാരിക്കരുതു്. എന്നെപ്പോലെ ദ്രവ്യത്തിനു് അത്യാഗ്രഹമില്ലാതെ ഒരു പട്ടരു് ഈ ലോകത്തിൽ ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നില്ലാ. എന്നാൽ ഞാൻ കുടുംബിയാണു്. ദരിദ്രനാണു് എന്തുചെയ്യും? ഒരു വിധം അഹോവൃത്തി എനിക്കും കുടുംബങ്ങൾക്കും കഴിയുണ്ടെ? എനിക്കു് ഇപ്പോൾ ഈ ദിക്കിൽ വളരെ കടം കൊടുപ്പാനുണ്ടു്. കടക്കാരുടെ ഉപദ്രവംകൊണ്ടു പുറത്തു് ഇറങ്ങി സഞ്ചരിപ്പാൻ വയ്യാതെ ആയിരിക്കുന്നു. യജമാനനെ, ഈ ഗൃഹം ഒന്നു നന്നാക്കിക്കേണമെന്നു ഞാൻ വളരെക്കാലമായി വിചാരിക്കുന്നു. ഓല മാററിക്കെട്ടിക്കാൻ എന്റെ കൈയിൽ പണമില്ലാത്തതിനാൽ കഴിഞ്ഞ മൂന്നുകൊല്ലങ്ങളിൽ ഓല കെട്ടീട്ടില്ല. വാരി, കഴുക്കോൽ മുതലായതു് സകലതും നനഞ്ഞു് ദ്രവിച്ചുപോയി. യജമാനനു പാർപ്പാനാണു നന്നാക്കി

ക്കുന്നതു്. ചിലവു് യജമാനൻ വെച്ചുതരുമെന്നു പറഞ്ഞു് ഓല, മുള, കമുങ്ങു് മുതലായതു് കടമായി വാങ്ങീട്ടാണു് യജമാനനെ, ഞാൻ ചിലവിട്ടു നന്നാക്കിച്ചതു്. കൂലിക്കാൎക്കു് ഒരു പയിസപോലും കൂലി ഇതുവരെ കൊടുത്തില്ല. യജമാനനോടു വാങ്ങി തരാമെന്നു പറഞ്ഞു വിശ്വസിപ്പിച്ചു് പണി എടുപ്പിച്ചതാണു്. ആകെ ഇനി ഇരുപത്തേഴു് ഉറുപ്പികയോളം ഇതുനിമിത്തം കടമായിട്ടുണ്ടു്. എനി ഈ കടക്കാരുമായി യുദ്ധം വെട്ടണം. രണ്ടുദിവസം യജമാനൻ ഇതിൽ താമസിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ യജമാനനോടു വാങ്ങീട്ടുതന്നെ ഞാൻ ഈ കടം വീട്ടുമായിരുന്നു. ഇത്രവേഗം യജമാനൻ ഉദയന്തളിയിലേക്കു പോവുന്നതറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ ഇത്ര വെടിപ്പിൽ ഞാൻ ഈ ഗൃഹം നന്നാക്കിക്കുന്നതല്ലായിരുന്നു. എന്തു ചെയ്യാം? ഭാഗ്യമില്ലാഞ്ഞാൽ ചെയ്യുന്നതു് ഒക്കെയും ഇങ്ങനെ അല്ലാതെ വരാൻ പാടില്ലല്ലോ.

രാമൻമേനോൻ ഉടനെ ശങ്കരനെ വിളിച്ചു് ഇരുപത്തേഴു് ഉറുപ്പിക വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു കൊടുക്കാൻ പറഞ്ഞു. വൈത്തിപ്പട്ടരു് അതു വാങ്ങി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതു് എനിക്കു് ഇപ്പോൾ കിട്ടേണമെന്നു വെച്ചു ഞാൻ പറഞ്ഞതാണെന്നു് യജമാനൻ ശങ്കിക്കരുതു്. ഞാൻ യജമാനന്നുവേണ്ടി അദ്ധ്വാനിച്ചതിന്നും ചിലവുചെയ്തതിന്നും കണക്കുവെച്ചു പ്രതിഫലം വാങ്ങാമെന്നു് ഈ ജന്മം വിചാരിച്ചിട്ടില്ല. എന്നിൽ യജമാനന്നു പൂൎണ്ണദയവുണ്ടാവണമെന്നേ ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ളു.

രാമൻമേനോൻ:—നിങ്ങൾ എനിക്കുവേണ്ടി വല്ല പണവും ചെലവിട്ടിട്ടുണ്ടോ? എനിക്കു് ഓൎമ്മയില്ല. ഉണ്ടെങ്കിൽ പറയണം.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ചെലവു പറയാൻ മാത്രം ഒന്നും ഇല്ല. സാരമില്ല. എനിക്കു് അതു് ഇപ്പോൾ വെച്ചുകിട്ടേണമെന്നു് ആഗ്രഹവുമില്ല. എന്റെ പണവും യജമാനന്റെ പണവും വേറെയാണെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിട്ടില്ല.

രാമൻമേനോൻ:—അതുപോരാ, പറയണം. എനിക്കു് ഓൎമ്മയില്ല. നിശ്ചയമായി പറയണം.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—സാരമില്ലാത്ത സംഖ്യയാണു്. എ

നിക്കു് ഇപ്പോഠം തന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ ഞാൻ തൃപ്തനായി; എനി ആ കണക്കു് ഇപ്പോഠം പറയുന്നില്ല. യജമാനനെ ക്ഷണിച്ചു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു് കണക്കു പറഞ്ഞു പണം നേടിക്കുന്നതു് എനിക്കു പോരാത്തതാണു്; ഞാൻ ഈ കണക്കു പറകയില്ല.

രാമൻമേനോൻ:—നിശ്ചയമായി നിങ്ങഠം പറയണം. എനിക്കു് അതു് അറിഞ്ഞേ കഴികയുള്ളൂ. എത്ര സംഖ്യ ചെലവായിട്ടുണ്ടു്? എന്തു വകയാണു് പറയിൻ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഇതിൽ യജമാനൻ എന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടിക്കരുതു്. ഞാൻ എല്ലാം പിന്നെ വാങ്ങിക്കൊള്ളാം.

രാമൻമേനോൻ:—അതുപോരാ. തീൎച്ചയായി എന്നോടു് ഇപ്പോഠം തന്നെ പറയണം. എനിക്കു് അതു് അറിയണം. നിശ്ചയമായിട്ടു പറയണം.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്തിനു് യജമാനൻ എന്നെ ഇങ്ങനെ നിൎബ്ബന്ധിക്കുന്നു?

രാമൻമേനോൻ:—നിൎബ്ബന്ധംതന്നെ. പറയിൻ. പറയിൻ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ കുറേനേരം മൗനമായി നിന്നു.

രാമൻമേനോൻ:—പറയിൻ. ഞാൻ ഇത്രയെല്ലാം താല്പൎയ്യപ്പെട്ടു ചോദിച്ചാൽ പറയരുതെ, പറയിൻ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—കല്പനയ്ക്കു് അനാദരവു ഞാൻ കാണിക്കുന്നില്ല. പറയാം. എന്റെ ബുദ്ധിമോശംകൊണ്ടു് 'ചെലവു്' എന്ന വാക്കു വായിൽനിന്നു വീണുപോയി. അബദ്ധം വന്നുപോയി. എനി പറയാതെ നിവൃത്തി ഇല്ലല്ലൊ. എനിക്കു് വളരെ ലജ്ജയുണ്ടു്. എങ്കിലും പറയാതെ നിവൃത്തി ഇല്ലല്ലൊ. ശാരദയുടെ ജന്മനക്ഷത്രത്തിൻ നാഠം ബ്രാഹ്മണൎക്കു സമാരാധന കഴിച്ച വകയിൽ പതിനൊന്നിൽ ചില്വാനം ഉറുപ്പിക എന്റെ കൈയിൽനിന്നു ചെലവു് ഉണ്ടു്. പിന്നെ രാമേശ്വരത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടു വരും വഴി ഒരുദിവസം വണ്ടിക്കാൎക്കു നാലുറുപ്പിക എട്ടണ ഞാൻ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. പാൽ വാങ്ങിയവക ചില്വാനം ഉറുപ്പികയോ മറ്റോ ഞാൻ കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു്. പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു ശങ്കരന്റെകൂടെ പോയപ്പോഠം ഒരു രാത്രി ഭക്ഷ

ണച്ചെലവു് രണ്ടണ, മടങ്ങിപ്പോരുമ്പോഴം കടവുകൂലി ആറുപൈ, തീവണ്ടിക്കൂലി പതിനൊന്നണ, മിനിയാന്നു് ഇങ്ങോട്ടു വരുവാനുള്ള വണ്ടിക്കൂലി, മൂന്നുദിവസമായി കൃഷ്ണൻെറ സാപ്പാട്ടുചെലവു്, ഇത്രമാത്രമേ ഉള്ളൂ. ഇതൊക്കെ എന്നെക്കൊണ്ടു നിർബ്ബന്ധിച്ചു പറയിക്കുന്നതാണു്.

രാമൻമേനോൻ:—ശങ്കരാ, ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ കണക്കുപ്രകാരം ഉള്ള ഉറുപ്പികകൂടി കൊടുക്കു.

ശങ്കരൻ ഉറുപ്പിക കൊടുത്തു. പട്ടരു് വിമുഖതയോടെ വാങ്ങി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഞാൻ ഒരു അത്യാഗ്രഹിയെന്നു് യജമാനനു തോന്നരുതെ. ദരിദ്രനാണെങ്കിലും അത്യാഗ്രഹം ഒട്ടും ഇല്ല.

രാമൻമേനോൻ:—എനിക്കു് അങ്ങനെ തോന്നീട്ടില്ലാ. നിങ്ങൾ പോയി കിടക്കിൻ, രാവിലെ കാണാം.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് പുറത്തേക്കു പോയി കൃഷ്ണനെ സ്വകാര്യമായി വിളിച്ചു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—കൃഷ്ണാ, രാമൻമേനോൻ പുലർച്ചെ പുറപ്പെടുന്നു. ഉദയന്തളിയിൽ ചെന്നാൽ നിണക്കു് ഒരു കാശുപോലും കിട്ടുകയില്ലാ. ക്ഷണത്തിൽ പോയി മാസ്പ്പടി ചോദിച്ചുവാങ്ങി ഇവിടെനിന്നുതന്നെ പിരിഞ്ഞോ. ഉദയന്തളി ചെന്നാൽ പിന്നെ നിണക്കു് ആരും സഹായം ഉണ്ടാകയില്ല.

കൃഷ്ണൻ:—സ്വാമി നമസ്കാരം. സ്വാമി, സ്വാമി ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ തോററുപോവുമായിരുന്നു. ഞാൻ എങ്ങനെയാണു ചെന്നു ചോദിക്കേണ്ടതു്? എനിക്കു പേടിയാവുന്നു. യജമാനൻ ദേഷ്യപ്പെട്ടാലോ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—വിഡ്ഢീ, പട്ടുവങ്കാ! എനി എന്തു പേടിക്കാനാണെടാ നിനക്കു്? നീ പിരിഞ്ഞുപോവുമ്പോൾ ആരെ പേടിക്കണം? മുമ്പിൽ ചെന്നുനിന്നു ധൈര്യത്തോടെ പറ. എനിക്കു നാട്ടിൽ പോണം, എൻെറ മാസ്പ്പടി തരണം എന്നു പറ.

കൃഷ്ണൻ:—എത്ര ഉറുപ്പിക തരണം എന്നാണു പറയേണ്ടതു് സ്വാമി?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—മാസത്തിൽ രണ്ടുറുപ്പിക പ്രകാരം പതിനാറുകൊല്ലത്തെ മാസ്സപ്പടിയിൽ അമ്പതു് ഉറുപ്പിക തന്നതു കഴിച്ചു മുന്നൂറ്റിനാല്പത്തിനാലു് ഉറുപ്പിക വരാനുണ്ടെന്നു പറടാ. നിന്നോടു ശുണ്ഠിയെടുത്താൽ നീ ഒരു ലേശം കൂട്ടാക്കാതെ എന്റെ മാസ്സപ്പടി കിട്ടാതെ ഞാൻ പോവില്ല എന്നു് ഉറക്കെ പറഞ്ഞോ.

കൃഷ്ണൻ:—എന്നെ തല്ലിയാലോ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—തല്ലുകയില്ലാ. അഥവാ തല്ലിയാൽ വല്ലാതെ നിലവിളികൂട്ടിക്കോ. 'അയ്യോ മാസ്സപ്പടിക്കു ചോദിച്ചിട്ടു് എന്നെ തല്ലിക്കൊന്നുവോ' എന്നു വല്ലാതെ ഒച്ചയിട്ടു നിലവിളിച്ചോ. നിലവിളി ഉറക്കെ കേട്ടാൽ ഞാൻ ഓടിവരാം. ഞാൻ വന്നാൽ നിന്നെ ആദ്യം ശകാരിക്കും. പിന്നെ തരംപോലെ രാമൻമേനോനോടു വല്ലതും വാങ്ങിതരാം. നമ്മൾ ചോദിക്കുന്ന സംഖ്യ കിട്ടിയില്ലെങ്കിലും വല്ലതും അതിൽ ചുരുങ്ങീട്ടെങ്കിലും കിട്ടും.

കൃഷ്ണൻ:—എല്ലാം സ്വാമിയുടെ ദയ. എനിക്കു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിൽ പോയി ചോദിപ്പാൻ പേടിയാകുന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—പേടി! വിഡ്ഢി, എന്തുപേടിക്കാനാണു്? പേടിച്ചിട്ടു നിന്റെ പണം ഒഴിക്കുവാൻ പാടുണ്ടോ? പോയി ചോദിക്കു്. പണം കിട്ടുന്നതുവരെ അലട്ടിക്കോ.

കൃഷ്ണൻ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഉപദേശപ്രകാരം രാമൻമേനോന്റെ മുറിയിലേക്കു ചെല്ലുവാൻ ഭാവിച്ചു. അപ്പോഴേക്കു് രാമൻമേനോൻ ഉറക്കായിരിക്കുന്നു. കൃഷ്ണൻ മടങ്ങി വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ അടുക്കെ വന്നു. ''എനി രാവിലെ ചോദിക്കാം.'' എന്നു വൈത്തിപ്പട്ടർ പറഞ്ഞു. പിറേറന്നു പുലരാൻ നാലുനാഴിക ഉള്ളപ്പോൾ രാമൻമേനോനും മററും ഉദയന്തളിക്കു പുറപ്പെട്ടു. വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു തന്റെ ചെറിയ കുട്ടികളെ എല്ലാം രാമൻമേനോൻ പുറപ്പെടുമ്പോൾ അടുക്കെ കൊണ്ടുപോയി നിൎത്തി വല്ലതും കിട്ടുമോ എന്നു പരീക്ഷിക്കേണ്ടതുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ തൽക്കാലം രാമൻമേനോനു ശുണ്ഠി ഉണ്ടാകാതെ കഴിക്കേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. കൃഷ്ണനോടു് അപ്പോൾ മാസ്സപ്പടിയെക്കുറിച്ചു ചോദിക്കേണ്ട എന്നും, താൻ ഉദയന്തളിക്കു വന്നു മാസ്സപ്പടി വാങ്ങിത്തരാ

മെന്നും, വൈത്തിപ്പട്ടരു പറഞ്ഞപ്രകാരം കൃഷ്ണൻ തന്റെ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു് ഒന്നും പറയാതെ ഉദയന്തളിക്കു പുറപ്പെട്ടു.

രാമൻമേനോനും ശാരദയും മററും പുറപ്പെടാറായപ്പോൾ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ കുട്ടികൾ എല്ലാം ഉണന്നു് ഉമ്മറത്തു ഹാജരായി നില്ക്കുന്നു. അമ്മ്യാരു് അകത്തു് ഒരു വാതിൽ മറഞ്ഞുനിന്നു് ശാരദയെ കൈകൊണ്ടു മാടിവിളിച്ചു.

ശാരദ:—അച്ഛാ, അമ്മ്യാരു് എന്നെ വിളിക്കുന്നുണ്ടു്.

രാമൻമേനോൻ:—പോയിവരൂ.

അമ്മ്യാരു്:—എനിക്കു കയ്ക്കിടുവാൻ ഒരു ചെറിയ മോതിരം അമ്മു തരില്ലേ? അമ്മുവിന്നുവേണ്ടി ഞാൻ എത്ര വെച്ചു വിളമ്പി!

ശാരദ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ തന്റെ ചെറുവിരലിൽ കൽ വെച്ച ഒരു മോതിരത്തിന്നു തട ഇട്ടിരുന്ന ഒരു ഒഴുക്കൻ സ്വർണ്ണമോതിരം ഊരി, "നിങ്ങളുടെ വിരലിന്നു് ഇതു പാകമാകുമോ എന്നറിഞ്ഞില്ല," എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് അമ്മ്യാരുപക്കൽ കൊടുത്തു, ക്ഷണത്തിൽ അച്ഛന്റെ അടുക്കലേക്കു മടങ്ങിവന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടരു് ഉറക്കുണന്നു ഹാജരായി നിൽക്കുന്ന തന്റെ കുട്ടികളെ കണ്ടിട്ടു് ആശ്ചര്യഭാവത്തോടെ ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു് അവരോടു പറയുന്നു: "കഴന്തകളെ, ഉദിച്ചു് അഞ്ചുനാഴികക്കു പിറകുതാൻ നീങ്കൾ എഴുന്തിരിക്കിറ വഴക്കം. ഇന്നേക്കു ബഹുജാഗ്രതയായിരിക്കെ. യജമാനൻ പോവറതിലെ കുളന്തകൾക്കു റൊമ്പ സങ്കടം. യജമാനൻ എങ്കെ ഇരുന്താലും ഒങ്കളെ രക്ഷിപ്പാർ. യജമാനനും സൗഭാഗ്യവതി ശാരദയും ക്ഷേമമായിരിക്ക വേണ്ടുമെണ്ടു് ശൊല്ലി ഉള്ളെ പോയി പടുത്തുകൊണ്ടു തൂങ്കുംകൾ."

കുട്ടികളിൽ മൂത്തവൻ, "യജമാനൻ പോറത്തെപ്പററി എങ്കൾക്കു് അഴകൈ വാറതു്. ശാരദാവും യജമാനനും നന്നായിരിക്കട്ടും അപ്പാ എങ്കളുക്കു് മുട്ടായി വാങ്കറതുക്കു യജമാനിടത്തിലെ ശൊല്ലി കാശു വാങ്കി താ, അപ്പാ."

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—നീങ്കൾ ഏഴവയത്തിലെ പിറന്ത കുളന്തകൾ ഇന്തമാതിരി ഉപദ്രവം പണ്ണാതങ്കോൾ. യജമ

നൻ റൈമ്പവും കൊടുത്തിരിക്കാർ. പേശാമൽ ഉളെള്ള പോയി പടുത്തുകൊണ്ടു് തുങ്ങുംകാം. ഇല്ലാവിട്ടാൽ പൊര മ്പാലെ അടിപ്പേൻ ഉള്ളപ്പോഴുകാം.

രാമൻമേനോൻ ഈ സംഭാഷണം കേട്ടു ചിറിച്ചു് രണ്ടുറുപ്പികകട്ടികാക്കു കൊടുത്തു് ഉടനെ പുറപ്പെട്ടുപോകയുംചെയ്തു.

ഉദയന്തളി എത്തി. രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടിന്നു രാമൻമേനോനേയും ശാരദയേയും കണ്ടിട്ടു് അത്യന്തം സന്തോഷമായി. ഉടനെ അവൎക്കു പാൎപ്പാൻ കോവിലകത്തു സമീപം നല്ലതായ ഒരു മാളികഭവനം ഏൎപ്പെടുത്തി. അവിടെ സുഖമായി ഇവൎക്കു താമസിപ്പാൻവേണ്ടുന്ന സകല ശട്ടങ്ങളും ചെയ്തു. ഇപ്പോൾ ഇവർ ഇവിടെ താമസിക്കട്ടെ. നമുക്കു് ഈ കഥയുടെ വേറെ ഭാഗങ്ങൾ പലേതും ഈ ഘട്ടത്തിലേക്കു് എത്തിക്കുവാൻ ബാക്കിയായിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ആ സംഗതികളെക്കുറിച്ചു് എനി പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞശേഷം വീണ്ടും ഇങ്ങോട്ടു വരാം.

ആറാം അദ്ധ്യായം

രാമൻമേനോന്റെ എഴുത്തു വായിച്ചതിൽ പരിഭവപ്പെട്ടു പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനും മരുമകൻ രാഘവനുണ്ണിയും തമ്മിൽ ഉണ്ടായ സംവാദം കഴിഞ്ഞ ദിക്കിലാണു് ഒന്നാം അദ്ധ്യായം അവസാനിച്ചതു്. ഈ സംവാദം കഴിഞ്ഞിട്ടു് ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ എഴുതുന്ന കഥ നടന്ന കാലത്തു് ഏകദേശം ഒന്നുരണ്ടു മാസങ്ങൾ ആയിരിക്കുന്നു. എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാരെ, നിങ്ങൾ ഒന്നാം അദ്ധ്യായത്തെ വായിച്ചിട്ടു് ഇപ്പോഴേക്കു് എത്ര സമയമായി? ഇതു കഴിഞ്ഞിട്ടു് ഒന്നുരണ്ടു മാസമായി എന്നു നിങ്ങൾ പറയുന്നതാണെങ്കിൽ ഞാൻ ഇനി എഴുതുന്നില്ല. നിങ്ങളുടെ ഉത്തരം ഇപ്പോൾ കിട്ടുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലല്ലോ. അരമണിക്കൂറായി, അല്ലെങ്കിൽ ഒരുമണിക്കൂറായി എന്നാണു നിങ്ങളുടെ മറുപടി എന്നു് മനസ്സിന്നു് അത്യന്തം തൃപ്തിയോടെ തന്നെയാണെങ്കിലും വിശേഷസംഗതി ഒന്നുംകൂടാതെ

ഞാൻതന്നെ നിശ്ചയിച്ചു് ഇനിയും എഴുതുന്നു. എന്നെപ്പോലെയുള്ള ക്ഷുദ്രകവികൾക്ക ക്ഷുദ്രദേവതകളെപ്പോലെ ആശ ഏറിയിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു ഗ്രന്ഥത്തിൻെറ ഗുണദോഷചിന്തയ്ക്കുള്ള കാലമാകുന്നതുവരെ നമ്മുടെ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മാതിരി മോഹത്തെ ഒട്ടും ഞാൻ ചുരുക്കുന്നില്ലാ.

എഴുത്തുവായന കഴിഞ്ഞാൽപ്പിന്നെ രണ്ടുമൂന്നു ദിവസങ്ങളിൽ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലും സമീപസ്ഥലങ്ങളിലും എഴുത്തിലെ സംഗതികളെപ്പററിയുള്ള പ്രസ്താവം പ്രചുരമായിരുന്നു. എവിടെ രണ്ടുപേർ കൂടുന്നുവോ അവിടെയെല്ലാം ഈ പ്രസംഗംതന്നെ. രാഘവനുണ്ണി ഈ സംഗതിയെപ്പററി ആലോചിച്ചതിൽ തല്ക്കാലം ഒന്നും പ്രവൎത്തിക്കേണ്ട എന്നാണു നിശ്ചയിച്ചതു്. ശങ്കുനമ്പിക്കും കോന്തനുണ്ണിക്കും കേശവനുണ്ണിക്കും ഈ അഭിപ്രായംതന്നെയാണു് ഉണ്ടായതു്. കൃഷ്ണനുണ്ണി ഇതിൽ യാതൊരു അഭിപ്രായവും പറഞ്ഞില്ല. ബി. എൽ. പരീക്ഷയ്ക്കു വായിക്കുന്ന ഗോവിന്ദനുണ്ണി ഈ കാലം എടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇയാൾക്കും രാഘവനുണ്ണിയുടെ മകൻ കൃഷ്ണമേനോനും എഴുത്തിനു തക്കതായ മറുപടി അയയ്ക്കേണമെന്നായിരുന്നു അഭിപ്രായം.

രാഘവനുണ്ണിയുടെ മകൻ കൃഷ്ണമേനോൻ ഹൈക്കോട്ടിൽ ഒരു വക്കീലാണു്. ഇയാൾ അതിഗംഭീര ബുദ്ധിമാനും ഇംഗ്ലീഷിലും സംസ്കൃതത്തിലും വ്യവഹാരശാസ്ത്രത്തിലും വളരെ വിദഗ്ദ്ധനും ആണു്. വയസ്സു് ഇക്കാലം ഇരുപത്തിനാലു മാത്രമേ ആയിട്ടുള്ളു. കണ്ടാൽ അതികോമളനാണു്. ഹൈക്കോട്ടിൽ വക്കീലായിട്ടു് ഇക്കാലം കഷ്ടിച്ചു മൂന്നു മാസമേ ആയിട്ടുള്ളു. ഹൈക്കോടതി പൂട്ടിയിരുന്നതിനാൽ ഈ സമയം നാട്ടിൽ വന്നതാണു്. ഇദ്ദേഹത്തിൻെറ ഭവനം പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിനു സമീപമാണു്. എന്നാൽ പകൽ മുഴുവനും ഇദ്ദേഹം അച്ഛനോടുകൂടി പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലാണു താമസം. രാമൻമേനവൻെറ എഴുത്തു കിട്ടീട്ടു് ഏകദേശം ഒന്നു് ഒന്നര മാസം കഴിഞ്ഞശേഷമാണു് ഇദ്ദേഹം മദിരാശിയിൽനിന്നു വീട്ടിൽ എത്തിയതു്. ഇദ്ദേഹത്തോടു രാഘവനുണ്ണി വിവരങ്ങൾ എല്ലാം പറഞ്ഞ

തിൽ ഉടനെ കത്തിന്നു തക്കതായ ഒരു മറുപടി അയക്കേണ്ടതായിരുന്നു, എന്നു് ഇദ്ദേഹം മറുപടി പറഞ്ഞു.

രാഘവനുണ്ണി:—നിന്റെ അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി ഞാൻ യോജിക്കുന്നില്ല, അപ്പ. മറുപടി അയച്ചിട്ടില്ലെങ്കിൽ എന്താണു ദോഷം?

കൃഷ്ണമേനോൻ:—ദോഷം എന്താണെന്നു് അല്ലാ ഇവിടെ ഒന്നാമതു ചിന്തിക്കേണ്ടതു്. ഇത്ര കഠിന ചതി ചെയ്‌വാൻ ഉറച്ചു് ഇങ്ങനെ ഒരു കത്തു് അയച്ചതു വാങ്ങി മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതു് എടത്തിലെ മര്യാദയ്ക്കും സ്ഥിതിക്കും മതിയായിട്ടുള്ളതോ എന്നാണു്. ഈ ചതി വെളിച്ചത്താക്കി ഈ എഴുതിയ ദുഷ്ടുകളേയും അവനു സഹായിച്ചവരേയും ജേലിൽ വെപ്പിക്കണം, അതാണു ചെയ്യേണ്ടതു്. ഈ എഴുത്തു് എടത്തിലേക്കു വളരെ അപമാനകരമായിട്ടുള്ളതാണെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ലാ. ഇതുകൂടാതെ മറുപടി ഒന്നും അയക്കാതിരുന്നതു് അവർ വ്യവഹാരം കൊടുത്തുവെങ്കിൽ നമ്മൾക്കു ഗുണമായ ഒരു സംഗതിയായി ഒരിക്കലും വരാൻ പാടില്ല.

രാഘവനുണ്ണി:—ഈ കത്തു കിട്ടീട്ടുണ്ടെന്നു വ്യവഹാരം കൊടുക്കുന്നപക്ഷം എന്തിനു സമ്മതിക്കുന്നു?

കൃഷ്ണമേനോൻ:—അച്ഛനെ കൂട്ടിൽ കയററി സത്യത്തിന്മേൽ ഈ എഴുത്തിനെപ്പററി ചോദിച്ചാലോ?

രാഘവനുണ്ണി:—ഞാൻ ഒരിക്കലും എഴുത്തു കിട്ടി എന്നു സമ്മതിക്കയില്ലാ, എന്നാൽ എന്താണു വരാൻ? കത്തു റജിസ്ത്രാക്കി അയച്ചതല്ലല്ലൊ. കിട്ടീട്ടില്ലെന്നു പറഞ്ഞാൽ അവർ എങ്ങനെ ഉണ്ടെന്നു തെളിയിക്കും?

കൃഷ്ണമേനോൻ:-സത്യത്തിന്മേൽ കളവു പറവാൻ ഉറയ്ക്കുന്നപക്ഷം അങ്ങനെതന്നെ. ഇങ്ങനെയാണു് ഭാവമെങ്കിൽ കത്തു റജിസ്ത്രാക്കി അയച്ചിരുന്നാലും കിട്ടീട്ടില്ലെന്നു പറയാമല്ലോ.

രാഘവനുണ്ണി:—റജിസ്ത്രാക്കിയ കത്തു വാങ്ങിയതാണെങ്കിൽ നമ്മുടെ ഒപ്പുള്ള രശീതി തെളിവിൽ വന്നാലോ?

കൃഷ്ണമേനോൻ:—(ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) നമ്മുടെ ഒപ്പല്ല. കള്ളരശീതിയാണെന്നു പറയാം.

രാഘവനുണ്ണി:—സക്കാർ രേഖയെ കളവാണെന്നു പറവാൻ പാടുണ്ടോ?

കൃഷ്ണമേനോൻ:—(പിന്നെയും ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) കളവുപറയാൻ ഉറയ്ക്കുന്നപക്ഷം നിശ്ചയമായും പറയാം.

രാഘവനുണ്ണി:—അതു പാടില്ല. ഈ എഴുത്തുകൊണ്ടു് എടത്തിലേക്കു് അപമാനമാണെന്നു നീ പറയുന്നതു് എന്താണെന്നു് എനിക്കു മനസ്സിലാവുന്നില്ല. ആ പോക്കിരി വൈത്തിപ്പട്ടർ ഇങ്ങനെ ഒരു കത്തു് എഴുതിപ്പിച്ചു് അയച്ചതിൽ നമ്മാംക്കു് എന്തു് അപമാനമാണു് ഉള്ളതു്?

കൃഷ്ണമേനോൻ:—വളരെ അപമാനമുണ്ടു്. ഒരു പോക്കിരി നമ്മളെ ഇത്ര അലക്ഷ്യമാക്കി അച്ഛന്റെ കുടുംബത്തിലെ സ്വത്തിന്നു് അവകാശം പറയിപ്പാൻ ചതിയായും കളവായും ഒരു ആളെക്കൊണ്ടുവന്നു് 'ഇതാ ഇയാളെ നിങ്ങടെ കുടുംബത്തിൽ ഒരാളാക്കി എടുത്തോളിൻ,' എന്നു പറയുന്നതു കേട്ടുംകൊണ്ടു് അതിന്നു യാതൊരു മറുപടിയും പറയാതെ ഇളിഭ്യന്മാരെപ്പോലെ നില്ക്കുന്നതിൽ നമ്മാംക്കു് അപമാനം ഒന്നുമില്ലെന്നു് അച്ഛൻ പറയുന്നതു കോംക്കുമ്പോാം ഞാൻ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നു. നിശ്ചയമായി മറുപടി അയയ്ക്കണമെന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം.

രാഘവനുണ്ണി:—(കുറേനേരം ആലോചിച്ചിട്ടു്) ഈ എഴുത്തു് അയച്ചതു് എവിടെനിന്നാണെന്നും എഴുത്തു് എഴുതിയയാാം ഇപ്പോാം എവിടെ ഉണ്ടെന്നും ഒരു വത്തമാനവുമില്ല. എങ്ങട്ടാണു് എഴുതേണ്ടതു്? എന്താണു് എഴുതേണ്ടതു്? എനിക്കു് ഒന്നും തോന്നുന്നില്ല.

കൃഷ്ണമേനോൻ:—എഴുത്തു് എഴുതിയ പെരുങ്കള്ളൻ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ നാട്ടിൽ എങ്ങാനും ഉള്ളവനായിരിക്കണം, അതിന്നു സംശയമില്ല. ആ ദിക്കിൽ അന്വേഷിക്കണം. ഈ കാര്യം വെറുതെ അച്ഛൻ വിട്ടുകളയരുതു്. ആ വൈത്തിപ്പട്ടരേയും ഈ കത്തു് എഴുതിയ പെരുങ്കള്ളനേയും കഠിനമായി ശിക്ഷിപ്പിക്കേണം. ഈ മാതിരി ചതികാം ഈ രാജ്യത്തു ദുർല്ലഭമെ ഉണ്ടാവാറുള്ളൂ. ഉണ്ടാവുമ്പോാം നല്ല അമർച്ച കൊടുക്കേണം. എന്തു ചിലവായാലും ഈ കാര്യം അച്ഛൻ വെറുതെ വിട്ടുകളയരുതു്.

രാഘവനുണ്ണി:—ഞാൻ എന്താണ് അപ്പ ചെയ്യേണ്ടതു്? ആ വൈത്തിപ്പട്ടർ ഏതു ദിക്കിൽ ആണെന്ന് ആരറിഞ്ഞു. ജ്യേഷ്ഠന്റെ അഭിപ്രായം വളരെ സമ്മതമാവുമെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ ഇതിനെപ്പററി ഒന്നു ജ്യേഷ്ഠനെ അറിയിക്കാം.

ഈ സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞു് ഏകദേശം ഒരു മാസത്തോളം ഇതിനെപ്പററി രാഘവനുണ്ണി ഒന്നും ചെയ്തില്ല. അങ്ങിനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഒരുദിവസം രാവിലെ രാഘവനുണ്ണിയുടെ സ്വന്തകാര്യസ്ഥൻ പാച്ചുമേനോൻ എന്തോ ബദ്ധപ്പെട്ടു് ഒരുകാര്യം അറിയിക്കാൻ ഉണ്ടെന്നുള്ള ഭാവത്തോടുകൂടി രാഘവനുണ്ണിയുടെ സമീപത്തിൽ പോയിനിന്നു.

രാഘവനുണ്ണി:—എന്താണു പാച്ചു, വിശേഷിച്ചു വല്ലതും പറവാനുണ്ടോ?

പാച്ചുമേനോൻ:—ഇന്നാൾ വലിയച്ഛന്് ഒരു എഴുത്തയച്ചിട്ടില്ല ഒരു രാമൻമേനോൻ, അയാളും ഒരു പെങ്കുട്ടിയും കൂടി ഉദയന്തളി എത്തീട്ടുണ്ടത്രെ. അവിടെ തിരുമുല്പാട്ട് അവക്കു പാപ്പാൻ വീടും മററും ശട്ടമാക്കി കൊടുത്തിരിക്കുന്നുപോൽ. വ്യവഹാരം ഉടനെ തുടങ്ങുന്നുപോൽ. എല്ലാം തിരുമുല്പാട്ടിലെ സഹായംതന്നെയാണത്രെ.

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടപ്പോൾ രാഘവനുണ്ണിയുടെ മനസ്സ് ഒന്നു കാളി. എടത്തിലേക്കു് ഇതു വൈരിയായ തിരുമുല്പാട്ട് എനി സ്വസ്ഥനായിരിക്കയില്ലെന്നുള്ളതിന്നു സംശയമില്ല. വേഗം രാഘവനുണ്ണി ഇരുന്ന ദിക്കിൽനിന്നു് എഴുന്നേററു നിന്നു.

രാഘവനുണ്ണി:—പാച്ചുവോടു് ആരാണു് ഈ വിവരം പറഞ്ഞതു്?

പാച്ചുമേനോൻ:—കരിപ്പാട്ടിൽ കണ്ടൻമേനോൻ എന്റെ അനുജൻ അച്ചുതനോടു് ഇന്നലെ പറഞ്ഞുപോൽ. അവനാണു് ഇപ്പോൾ എന്നോടു പറഞ്ഞതു്. അവൻ ഇന്നലെ മുത്തശ്ശ്യാരുകാവിൽ ഉത്സവം കാണാൻ പോയിരുന്നു. അവിടെവെച്ചു കണ്ടമേനോനെ കണ്ടുവത്രെ.

"ഞാൻ ജ്യേഷ്ഠനെ ഒന്നു കാണട്ടെ," എന്നു പറഞ്ഞു് ഉടനെ രാഘവനുണ്ണി അവിടെനിന്നു പോയി. നേരെ

പോയത്തു തന്റെ മകൻ ഇരിക്കുന്ന മാളികയിലേക്കാണു്. അവിടെ ചെന്നപ്പോൾ കൃഷ്ണമേനോനെയും ഗോവിന്ദനുണ്ണിയെയും കണ്ടു.

രാഘവനുണ്ണി:—അപ്പു വർത്തമാനം അറിഞ്ഞുവോ? പണ്ടു് എഴുത്തയച്ച കൂട്ടർ ഉദയന്തളി എത്തീട്ടുണ്ടത്രെ.

കൃഷ്ണമേനോൻ:—ശരി, എനി പത്രിക തെയ്യാറാക്കാൻ ഒരുങ്ങുകതന്നെ. ഞാൻ അന്നു പറഞ്ഞതു് അച്ഛനു ബോധ്യമായില്ലല്ലൊ. അവർ ഇതുവരെ വേണ്ടുന്ന ഒരുക്കങ്ങൾ എല്ലാം ചെയ്യുകയായിരുന്നു. എനി സമൻസ്സു് വരുന്നതു കാണാം. തിരുമുല്പാടു് ഈ കൂട്ടരെക്കൊണ്ടു് എന്തൊക്കെയാണു ചെയ്യിക്കുന്നതെന്നു് ആക്കറിയാം. കാര്യത്തിൽ പരമാർത്ഥമില്ലെന്നു് അച്ഛനു നല്ല ധൈര്യമുണ്ടോ?

രാഘവനുണ്ണി:—സർവ്വശക്തനായ ദൈവം സാക്ഷിയായി ആ കല്യാണി എന്ന സ്ത്രീ ഇവിടെനിന്നു് ഒളിച്ചുപോയി ഒരു രണ്ടുമാസത്തിന്നുള്ളിൽ കടകിന്നു സമീപം ഒരു സ്ഥലത്തുവെച്ചു മരിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. ഇതെന്തു കഷ്ടമാണു്! ഇങ്ങനത്തെ നിർമ്മര്യാദയുണ്ടോ? വൈത്തിപ്പട്ടരെ കുററം പറയേണ്ട. ഇതെല്ലാം തിരുമുല്പാടിന്റെ വിദ്യയാണു്. സംശയമില്ല. അയാൾക്കു വലിയ ആപത്തിന്നുള്ള സമയം അടുത്തിരിക്കുന്നു, സംശയമില്ല. ഈ കാര്യത്തിൽപ്പെട്ട ആളുകൾ മുഴുവനും ജേലിൽ ആയിപ്പോവുമെന്നുള്ളതിനു് എനിക്കു സംശയമില്ല. എനി ഇപ്പോൾ നോം എന്താണു പ്രവർത്തിക്കേണ്ടതു്, അപ്പു?

കൃഷ്ണമേനോൻ:—തല്ക്കാലം എന്തു പ്രവർത്തിപ്പാനാണു്? സമൻസ്സു വരുന്നതു കാത്തിരിക്കുക. എഴുത്തിനു മറുവടി അയപ്പാൻ ഭാവമില്ലല്ലൊ?

രാഘവനുണ്ണി:—മറുവടി അയയ്ക്കണമെങ്കിൽ അയച്ചുകളയാം. നീ ഒരു മറുവടി ഉണ്ടാക്കു; അതു റജിസ്റ്റാക്കി അയച്ചുകളയാം. ഞാൻ ക്ഷണം ജ്യേഷ്ഠനെക്കണ്ടു വിവരം അറിയിക്കട്ടെ.

എന്നു പറഞ്ഞയുടനെ അച്ഛനെ കാണ്മാനായി രാഘവനുണ്ണി പോയി. അച്ഛനോടു വിവരം പറഞ്ഞപ്പോഴേക്കു് അദ്ദേഹം ചുകപ്പുവസ്ത്രം കണ്ടു ഞെട്ടിയ കാളയുടെ മാതിരി

ഉള്ളിൽ അടക്കാൻ പാടില്ലാത്തവിധമുള്ള ക്രോധവും പരിഭ്രമവും നിമിത്തം ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ രാഘവനുണ്ണിയെ കലശലായി ശകാരിച്ചുതുടങ്ങി.

അച്ഛൻ:—ഈ അത്യാപത്തു് ഒക്കെ വരുത്തിയതു നീയാണു്. അന്നു് എഴുത്തു വന്ന ദിവസം ആ വൈത്തിപ്പട്ടരെ ഇവിടെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ ഞാൻ അയാളെ സ്വാധീനമാക്കിയാതൊരു കുട്ടവുംഇല്ലാതെ കാര്യം അവസാനിപ്പിക്കുമായിരുന്നു. അതു ചെയ്യാനയയ്ക്കാതെ ഇതുവരെ ഇതിൽ ഒന്നും പ്രവൎത്തിക്കാതെ കാൎയ്യം നമ്മുടെ കഠിനശത്രുവിൻെറ കൈയിൽ പെടുത്തിയതു നീയാണു്. എനിക്കു നല്ലവണ്ണം കോടതികയറി ഈ എടത്തിലെ സ്ത്രീകളുടെ വൎത്തമാനങ്ങളും കൈയുംകെട്ടി പറയുകയേ വേണ്ടു. തിരുമുൽപ്പാടു് ഈ ജന്മം ഞാൻ സന്ധിക്കാൻ ആവശ്യപ്പെടുകയില്ല. നീ ഇത്ര ബുദ്ധി ഇല്ലാതെ പ്രവൎത്തിച്ചുവല്ലോ! കഷ്ടം! ഉടനെ വക്കീൽ കർപ്പൂരയ്യനേയും ശാമുമേനോനേയും വരുത്തേണം. എനിയെങ്കിലും ആളു വേഗം പോവട്ടെ.

രാഘവനുണ്ണി:— ആളെ ഉടനെ അയയ്ക്കാം. കൃഷ്ണൻ ഇവിടെ ഉണ്ടു്. ഈ കത്തിന്നു് ഒരു മറുവടി അവൻ തെയ്യാറാക്കുന്നുണ്ടു്. മറുവടി അയയ്ക്കണം എന്നാണു് അവൻെറ പക്ഷം.

അച്ഛൻ:—നീ കർപ്പൂരയ്യൻെറ അടുക്കലേക്കു് ആളെ ഓടിക്കു. ശാമുമേനോനും വരട്ടെ. അവരു വന്നിട്ടു് എല്ലാം നിശ്ചയിക്കാം.

''അങ്ങിനെതന്നെ,'' എന്നു പറഞ്ഞു രാഘവനുണ്ണി ശങ്കുനമ്പിയെ വിളിച്ചു് ഈ വക്കീലന്മാരുടെ അടുക്കലേക്കു് ആളെ അയപ്പാൻ ഏല്പിച്ചു. കരിപ്പാട്ടിൽ കുംഭൻമേനോനെപ്പോലെ ഈ എടത്തിലേക്കു് ഒരു വ്യവഹാരകാൎയ്യസ്ഥനുണ്ടായിരുന്നു. അയാളുടെ പേരു് താശ്ശുൻമേനോൻ എന്നായിരുന്നു. അയാളെ ഉടനെ കർപ്പൂരയ്യനേയും ശാമുമേനോനേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ അയച്ചു.

താശ്ശുൻമേനോൻ ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു് ഈ വക്കീലന്മാർ താമസിക്കുന്ന ദിക്കിൽ എത്തി. അന്നു് ഒരു ഞായറാഴ്ചയാ

യിരുന്നു. കച്ചേരിക്ക വക്കീലന്മാർ പോയിരിക്കയായിരിക്കാണില്ലെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. വക്കീൽ ശാമുമേനോൻെറ വീട്ടിലേക്കാണ് ഒന്നാമതായി താശ്ശൻമേനോൻ കയറിവന്നു. ശാമുമേനോനെ വീട്ടിൽ കണ്ടില്ലാ.

''ശാമുമേനോൻ വക്കീൽ ഇവിടെ ഇല്ലേ?'' എന്നു താശ്ശൻമേനോൻ ചോദിച്ചതിന്നു്, ഉമ്മറത്തുനിന്നിരുന്ന ഒരു ഭൃത്യൻ ''ഇല്ല. കൊളമ്പിൽ വായിക്കാൻ പോയിരിക്കുന്നു,'' എന്നു പറഞ്ഞു.

താശ്ശൻമേനോൻ:—കൊളമ്പിലോ?

ഭൃത്യൻ:—അതെ.

താശ്ശൻമേനോൻ:— എവിടെയാണു കുളമ്പു്?

ഭൃത്യൻ:—വലിയ അമ്പലത്തിൻെറ കിഴക്കുഭാഗത്തു്.

താശ്ശൻമേനോൻ വ്യവഹാരകാര്യമായി പലപ്പോഴും ഈ ദിക്കിൽ വന്നിട്ടുണ്ടെങ്കിലും ഒന്നൊന്നരകൊല്ലമായിട്ടു വ്യവഹാരകാര്യങ്ങൾ വിശേഷവിധിയായി ഇല്ലാത്തതിനാൽ ഈ ദിക്കിൽ വന്നിട്ടില്ലായിരുന്നു. ഈ കാലത്തിനുള്ളിൽ ഉണ്ടായതാണു് ഈ ഭൃത്യൻ പറഞ്ഞ 'കൊളമ്പും', 'വായനയും'. ഏതെങ്കിലും താശ്ശൻമേനോനു് ഈ വാക്കു് അന്വേഷം മനസ്സിലായില്ലെങ്കിലും അന്വേഷിക്കാമെന്നുവെച്ചു് അവിടെനിന്നിറങ്ങി. കുറേ നടന്നപ്പോൾ സ്കൂളിൽ പഠിക്കുന്ന ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനെ വഴിയിൽ കണ്ടു.

താശ്ശൻമേനോൻ:— കുളമ്പു് എവിടെയാണു്, അറിയുമോ?

സ്കൂൾകുട്ടി:— കുളമ്പ സിലോണിലാണു്.

താശ്ശൻമേനോൻ:— വിഷമമായി. ഇപ്പോൾ രണ്ടു സംശയമായി. സിലോൺ എവിടെയാണു്?

സ്കൂൾകുട്ടി:—അതു് ഒരു ദ്വീപിലാണു്. തെക്കെ സമുദ്രത്തിലാണു്.

താശ്ശൻമേനോൻ:—ദ്വീപോ? വക്കീലന്മാർ വായിക്കുന്നതു ദ്വീപിൽനിന്നാണോ?

സ്കൂൾകുട്ടി:—എന്താണു്, നിങ്ങൾക്കു ഭ്രാന്തുണ്ടോ? എന്താണു തുമ്പില്ലാതെ സംസാരിക്കുന്നതു്?

താശ്ശൻമേനോനു കലശലായി ദേഷ്യംവന്നു.

താശ്ശുൻമേനോൻ:—എന്താണ് താൻ പറഞ്ഞതു്? തു മ്പില്ലാതെ താനല്ലെ വിശേഷം പറയുന്നതു്? സ്കൂൾകുട്ടി യായിരിക്കും അല്ലേ? ആ ധിക്കാരം നല്ലവണ്ണം പുറത്തു കാണ്മാനുണ്ട്. വക്കീൽമാർ വായിക്കുന്ന കുളമ്പു് ഏതാ ണെന്നു ചോദിച്ചാൽ ദ്വീപിലാണെന്നും മററും പറകയാ ണ്. ഭ്രാന്തന്റെ മാതിരി പറഞ്ഞതു താനല്ലേ?

സ്കൂൾകുട്ടി:—തന്റെ തലയുടെ കല്ലു് ഇളകിപ്പോ യിരിക്കുന്നു എന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ തന്നോടു പറവാൻ ആളല്ല. എന്നു പറഞ്ഞു നടന്നു.

സഹിപ്പാൻ പാടില്ലാത്ത ദേഷ്യത്തോടുകൂടി താശ്ശുൻ മേനോൻ ഒന്നു നോക്കി. തനിക്കു് ആ ചെറുപ്പക്കാരന്റെ ചെകിടത്തു് രണ്ടു കൊടുക്കേണമെന്നു് ആഗ്രഹം ഉണ്ടായി രുന്നു. പക്ഷേ, വയോധികൃത്താൽ തന്റെ അപ്പോഴത്തെ ദൗർബ്ബല്യതയും ചെറുപ്പക്കാരന്റെ ദേഹമിടുക്കും മാത്രം ഓർത്തു ദേഷ്യത്തെ അടക്കിവെക്കേണ്ടിവന്നു. 'കഷ്ടം, ഇപ്പോഴ ത്തെ ഈ ചെറുപ്പക്കാരെല്ലാം ഇങ്ങിനെ ഗുരുത്വം ഇല്ലാത്ത വഷളന്മാരായി തീരുന്നുവല്ലോ. കലിയുഗവൈഭവം,' എന്നു മനസ്സിൽ വിചാരിച്ചുംകൊണ്ടു് താശ്ശുൻമേനോൻ അമ്പലത്തിനുള്ളിലേക്കുള്ള വഴിയിൽക്കൂടി നടന്നു. അമ്പ ലത്തിന്റെ ഉമ്മറത്തു് സ്കൂൾകുട്ടികളെ ആണു് അധികം കണ്ടതു്. തന്റെ ഉടുപ്പും കുപ്പായവും മററും നോക്കി ഈ കൂട്ടർ കുറേശ്ശ പരിഹാസം, താൻ അമ്പലത്തിന്റെ ഗോപുര വാതുക്കൽ എത്തിയപ്പോഴം തന്നെ തുടങ്ങിയിരിക്കുന്നു എന്നു് താശ്ശുൻമേനോനു വെളിവായി മനസ്സിലായി. ഈ കൂട്ടരോടു തനിക്കു് എനിയും മനസ്സിലാവാത്ത കൊളമ്പു് എന്ന സ്ഥലത്തെപ്പററി വല്ലതും കടന്നു ചോദിച്ചാൽ ഇവർ കലശൽക്കൂട്ടുമെന്നുള്ള നല്ല ഭയം ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ താശ്ശുൻമേനോൻ അമ്പലത്തിന്റെ നടയിൽ ഒരു ഇളിഭ്യ ന്റെമാതിരി വശായി. കുറെ സമയം കഴിഞ്ഞപ്പോഴം ഒരു പട്ടർ അമ്പലത്തിലേക്കു വരുന്നതു കണ്ടു. അയാഠം സ്കൂൾ ക്കാരനല്ലെന്നു് കണ്ടപ്പോഴംത്തന്നെ താശ്ശുൻമേനോൻ നി ശ്ചയിച്ചു. ''സ്വാമി, വക്കീലന്മാർ വായിക്കുന്ന കുളമ്പു് എവിടെയാണു്?''

പട്ടർ, ''കുളമ്പൊ? കുളമ്പല്ല. കൊളൊമ്പ്' എന്നാണ പറയുക. അതു' ആ കാണുന്നതാണ്',''എന്ന പറഞ്ഞു സ്ഥലം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചുകൊടുത്തതിന്റെശേഷം താശ്ശമേനോൻ ആ കാണിച്ചുകൊടുത്ത സ്ഥലത്തേക്കായി പുറപ്പെട്ടു. എന്തൊരു സ്ഥലമായിരിക്കണം ഇതു' എന്നു താശ്ശമേനോൻ അവിടെ ചെന്നുകയറുന്നതുവരെ യാതൊരു വിവരവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. താൻ ചെന്നുകയറിയപ്പോരം കണ്ടതു തനിക്കു മുമ്പു വളരെ പരിചയമുള്ള ഒരു പഴയ മഠത്തെയാണ്'. താശ്ശമേനോൻ വ്യവഹാരാവശ്യങ്ങരംക്കായി മുമ്പെ വന്നിരുന്ന കാലങ്ങളിൽ ഹരിഹരൻപട്ടരു' എന്നു പേരായ ഒരു ചോറുകച്ചവടക്കാരൻ ചോറുവെച്ചു വിററിരുന്ന ഒരു സ്ഥലമായിരുന്നു ഇതു'. താശ്ശമേനോൻ വ്യവഹാരകാര്യങ്ങരംക്കായി വന്നാൽ ഒന്നും രണ്ടും മാസം ഒന്നായി ഈ മഠത്തിലാണ താമസിച്ചുവരുന്നതു'. മഠം മുമ്പത്തേതിലും വളരെ ജീണ്ണിച്ചിരിക്കുന്നു. കിഴക്കുഭാഗം മുമ്പ്' ഒരു ചുമരുണ്ടായിരുന്നതു' ഇടിഞ്ഞുവീണസ്ഥിതിയിൽ കിടക്കുന്നു. കാററിന്റെയും മഴയുടെയും അസഹ്യതയെ തടപ്പാൻ ആ ചുമരുണ്ടായിരുന്ന സ്ഥലത്തു' ഒരു ഓലപ്പായ കെട്ടിത്തൂക്കിയിരിക്കുന്നു. ആ തൂക്കിയ പായ പൊന്തിച്ചിട്ടുവേണം അകത്തേക്കു കടപ്പാൻ. താശ്ശമേനോൻ പായ പൊന്തിച്ച്' അകത്തേക്കു തല ഇട്ടു നോക്കിയപ്പോരം മുമ്പു താനും വഴിപോക്കരും ഒ ലപ്പോഴും ഉണ്ണാനിരുന്ന മുറിയിൽ എട്ടുപത്തു വലിയ യോഗ്യർ വളരെ ഘനത്തോടെ വത്തമാനക്കടലാസ്സുകളേയും പുസ്തകങ്ങളേയും വായിക്കുന്നതു കണ്ടു. മുമ്പു താശ്ശമേനോൻ താമസിച്ചിരുന്ന കാലത്തു' ഈ മുറിയിൽ ഇപ്പോരം കണ്ടതുപോലെ ഉള്ള വെളിച്ചം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇതു' ഈ മുറിക്കു വലിയ ജാലകങ്ങരം പിന്നെ ഉണ്ടാക്കിച്ചതുകൊണ്ടാണെന്നു' എന്റെ വായനക്കാർ ശങ്കിക്കരുതെ. മേൽപ്പുര കെട്ടാൻ സമയപ്രകാരം വരിപ്പണം കിട്ടാത്തതുകൊണ്ടു പുരയുടെ ഓല അവിടവിടെ ദ്രവിച്ചു നശിച്ചുണ്ടായ ദ്വാരങ്ങളിൽക്കൂടി സൂര്യരശ്മി ധാരാളമായി അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചുണ്ടാകുന്ന വെളിച്ചമാണ്' ഈ അധികമായ വെളിച്ചം. വൃത്താകൃതിയായുള്ള

ഈ രശ്മികളിൽ ചിലതു് അവിടെ ഇരിക്കുന്ന ചില യോഗ്യന്മാരുടെ തലമണ്ടയിൽ അടിക്കുന്നതിനെ വേഷ്ടിയാലും തോർത്തുമുണ്ടിനാലും തല്ക്കാലം ആച്ഛാദനം ചെയ്തുകൊണ്ടു് ഗാംഭീര്യഭാവത്തിനു് ഒട്ടും കുറവില്ലാതെ ചിലർ വായിക്കുന്നു. ഈ അറയുടെ നടുവിൽ ഒരു മേശ ഇട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിനു് ആകെ മൂന്നു കാലുകൾ മാത്രമേ ഉള്ളു. കഴിച്ചുള്ള ഒരു ഭാഗം സമമാക്കിനിൎത്തീട്ടുള്ളതു് കല്ലുകളും മരക്കഷണങ്ങളും മേല്ക്കുമേൽ വെച്ചു് ഉയൎത്തീട്ടാണു്. തന്റെ സ്നേഹിതൻ വക്കീൽ ശാമുമേനോനവർകൾ ഇരിക്കുന്നതു കണ്ടതു് ഒരു പഴയ വാതിൽപ്പലകയിന്മേലാണു്. ഹരിഹരൻപട്ടരുടെ പഴയ അട്ടപ്പുകല്ലുകൾ പറിച്ചെടുത്തു രണ്ടുഭാഗത്തും ചുമരുപോലെ ഉയൎത്തിവെച്ചു് അതിന്മേൽ വാതിൽപ്പലകവെച്ചു് അതിന്മേലാണു ശാമുമേനോനവർകൾ ഇരിക്കുന്നതു്. പ്രസിദ്ധനായ വക്കീൽ കർപ്പൂരയ്യനും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇദ്ദേഹം ഇരിക്കുന്നതു ശാമുമേനോനെക്കാളും ഭേദമായിട്ടാണു്. ഇംഗ്ലീഷിൽ 'ഈസിചെയർ' എന്നു പേർ പറയപ്പെടുന്ന ഒരുവക ചാരിക്കിടക്കുന്ന കസാലയുടെ ഏതാനും ഒരംശത്തിന്മേലാണു് ഇദ്ദേഹം ഇരിക്കുന്നതു്. ഏതാനും ഒരംശം എന്നുവെച്ചാൽ വളരെ കുറച്ചേ ബാക്കിയുള്ളു. കാൽകളും കൈകളും വെക്കുന്ന രണ്ടു തണ്ടുകളും അതുകൾ നിൎത്തിയിരുന്ന രണ്ടു കുറ്റികളും ചാരുന്ന ഭാഗം ഉള്ള തണ്ടുകൾ പകുതിയും പൊട്ടിപ്പോയിരിക്കുന്നു. ചാരിക്കിടക്കുന്ന ഭാഗത്തു ബാക്കിയുള്ള തണ്ടിന്മേൽ ചൂരൽ മുഴവനും പൊയ്പ്പോയിരിക്കുന്നു. കഷ്ടിച്ചു് ഇരിക്കാനുള്ള സ്ഥലത്തു മാത്രമേ ചൂരൽ ഉള്ളു. കാൽ നാലും ഉണ്ടു്. എന്നാൽ അതിൽ ഒന്നിന്നു കലശലായുള്ള എളക്കമോ വല്ല കേടോ ഉണ്ടെന്നു് കർപ്പൂരയ്യൻ വായിക്കുന്നതിനിടയിൽ കൂടക്കൂടെ ബദ്ധപ്പെട്ടു് ആ കാലിന്മേലേക്കു നോക്കുന്നതുകൊണ്ടു നിശ്ചയിക്കാം. വായിക്കുന്നതിൽ ഒന്നുരണ്ടാൾ ഈ അറയുടെ നടുവിൽ ഇട്ടിരിക്കുന്ന മേശയുടെ വക്കിന്മേൽ സന്ധിച്ചു് ഇരുന്നു വായിക്കുന്നു. ഒരാൾ മൂന്നു കാലുകൾ മാത്രമുള്ള ഒരു ചെറിയ കസാലമേൽ ഇരുന്നു വീഴാതിരിപ്പാൻ എടത്തെ കൈകൊണ്ടു ചെറിയ ഒരു കിളിവാതിലിന്റെ അഴി മുറു

ക്കെപ്പിടിച്ച വലത്തെ കൈയിൽ വത്തമാനക്കടലാസ്സുവെച്ച വായിക്കുന്നു. മറെറാരു യോഗ്യൻ, ഹരിഹരൻപട്ടരു് വേണ്ടെന്നുവെച്ചു് ഇട്ടേച്ചുപോയിട്ടുള്ള ഒരു പഴയ അരിപ്പെട്ടിയിന്മേൽ കയറിയിരുന്നു വായിക്കുന്നു. മറെറാരാൾക്കു് ഇരിപ്പാൻ സാധനം ഒന്നും കിട്ടാത്തതിനാൽ ഹരിഹരൻ പട്ടരുടെ പഴയ അടുക്കളയുടെ മുറിമണ്ണിന്മേൽ തോൎത്തുമുണ്ടു മടക്കി ഇട്ടു് ഇരുന്നു വായിക്കുന്നു. താശ്ശുമ്മേനോന്റെ തല പായുടെ ഇടയിൽക്കൂടെ കണ്ടു ഉടനെ, ശാമുമേനോൻ, "ഓഹോ, താശ്ശുമ്മാൻ എപ്പോൾ വന്നു? വളരെക്കാലമായല്ലൊ കണ്ടിട്ടു്" എന്നു പറഞ്ഞു വാതിൽപ്പലകമേൽനിന്നു് എഴുനീററു താശ്ശുമ്മേനോനെ അകത്തേക്കു ക്ഷണിപ്പാൻ നിവൃത്തി ഇല്ലാത്തതിനാൽ പുറത്തേക്കു പുറപ്പെട്ടു

താശ്ശുമ്മേനോൻ:—ഞാൻ നിങ്ങളുടെ വീട്ടിൽ പോയി. ഇവിടെയാണു് നിങ്ങൾ എന്നു മനസ്സിലായില്ല. ഈ മഠത്തിന്നു് ഇപ്പോൾ കുളമ്പു് എന്നു പേരിട്ടതു് ഞാൻ അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. ഞാൻ നിങ്ങളെ വളരെ തിരഞ്ഞു.

ശാമുമേനോൻ:—എന്താണു് വിശേഷിച്ചോ വന്നതു്?

താശ്ശുമ്മേനോൻ:—എടത്തിൽനിന്നു് അടിയന്തിരമായി ഒരു കാര്യം കൊണ്ടു പറവാൻ അയച്ചതാണു്. കർപ്പൂരയ്യനോടും നിങ്ങളോടും പറഞ്ഞു് നിങ്ങൾ രണ്ടുപേരെയും ഇന്നുതന്നെ എടത്തിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലുവാൻ അച്ഛൻ പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു.

ശാമുമേനോൻ:—എനിക്കു തല്ക്കാലം വരാൻ സാധിക്കില്ലാ. കർപ്പൂരയ്യനും വരാൻ തരമാവില്ലെന്നു തോന്നുന്നു. ഞാൻ ചോദിക്കാം. എന്താണു കാര്യം?

താശ്ശുമ്മേനോൻ വിവരങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞു.

ശാമുമേനോൻ:—ഇതു ഞങ്ങൾ കേട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതിനു് ഇപ്പോൾ ഞങ്ങൾ വന്നിട്ടു് എന്താണു വേണ്ടതു്? വ്യവഹാരം അവരു കൊടുക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ കൊടുക്കട്ടെ. അതിന്റെ ശേഷമല്ലെ നോം വല്ലതും പ്രവൎത്തിക്കേണ്ടതുള്ളൂ?

താശ്ശുമ്മേനോൻ:—അപ്പോൾ ഈ കത്തിനു് മറുവടി അയക്കണ്ടേ?

ശാമുമേനോൻ:—വന്ന കത്തു് ഇങ്ങട്ട കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടോ?

ശാസ്ത്രമേനോൻ:—ഇല്ല.

ശാമുമേനോൻ:—പിന്നെ എങ്ങനെ മറുവടി എഴുതും? ആകട്ടെ; ഞാൻ കർപ്പൂരയ്യനോടു് ഒന്ന ചോദിക്കട്ടെ. നിങ്ങാം വീട്ടിൽ പോയി താമസിക്കിൻ, ഞാൻ ഒരു മണിക്കൂറിലകത്തു് അങ്ങട്ട വരാം.

എന്നുപറഞ്ഞു ശാമുമേനോൻ വീണ്ടും വായിക്കുന്ന മുറിയിലേക്ക ചെന്നു് കർപ്പൂരയ്യനോട സംസാരിച്ചു. മലയാളത്തിൽത്തന്നെയാണ സംസാരിച്ചതു് എങ്കിലും ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ച മലയാളികാം ഈ കാലത്തു മലയാളം സംസാരിക്കുന്ന മാതിരിയിൽ തന്നെയാണു്, ഞാൻ ഈ സംവാദം ഇവിടെ എഴുതുന്നതും.

ശാമുമേനോൻ:—എന്താണ സാർ വായിക്കുന്നതു്? പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽനിന്നു് ഒരാാം വന്നിരിക്കുന്നു. നമ്മാം രണ്ടാളും ഒന്നു് അവിടത്തോളം ചെല്ലേണമെന്നു പറഞ്ഞയച്ചിരിക്കുന്നു.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—വരട്ടെ, ഒരു പത്തുമിനിട്ട താമസിക്കിൻ. ഞാൻ ഈ ബുക്കിൽ നാലഞ്ചുപേജുകാംകൂടി വായിച്ചോട്ടെ. എന്നിട്ട നോക്ക സംസാരിക്കാം.

ശാമുമേനോൻ:—എന്താണ ബുക്ക്?

കർപ്പൂരയ്യൻ:—ഒരു മലയാളനോവൽ. എഴുതിയ വിദ്വാൻ എന്റെ ഒരു സ്നേഹിതനാണു്. ബുക്കിനെപ്പററി എന്റെ ഒപ്പീനിയൻ കിട്ടുവാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഞാൻ ഇത്രനേരം വായിച്ചതു നോവൽ അല്ല. അതിനെപ്പററി ഓരോരുത്തർ കൊടുത്തിട്ടുള്ള സ്തുതിലിഖിതങ്ങളെയാണു്. ബുക്ക് ഇത്രവണ്ണം കാണുന്നതു് ന്യൂസ്പേപ്പർ റിവ്യൂകളും സർട്ടിഫിക്കററുകളും ഇതിൽ അച്ചടിച്ചു ചേൎത്തതുകൊണ്ടാണു്. ഇതു മുഴുവനും വായിച്ചു. ഇതിലൊന്നുപോലെ ഒന്നു ഞാനും എഴുതി അയച്ചേക്കാമെന്നുവെച്ചു് ഈ സർട്ടിഫിക്കററുകാം വായിക്കുകയാണു്. എനി ഒരു ആറേഴെണ്ണങ്ങാംകൂടി വായിപ്പാനുണ്ടു്.

ശാമുമേനോൻ:—ഇപ്പോൾ വായിക്കുന്നതു് ആരുടെ സർട്ടിഫിക്കററാണെന്നറിഞ്ഞില്ല.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—നോക്കട്ടെ പറയാം. നഗരം ചാർജ് ഹെഡ്‌കാൺസ്റ്റബിൾ കൊന്നപ്പള്ളിപെരുമ്പ്രനായരുടെ ഒപ്പാണു്, സർട്ടിഫിക്കെററിന്നു ചോടേ കാണുന്നതു്.

ശാമുമേനോൻ:—എന്താണു് ബുക്കിന്റെ പേരു്?

കർപ്പൂരയ്യൻ:—പേരു് വളരെ വലിയ പേരാണു്. (ഒന്നാമത്തെ പേജു നോക്കിക്കൊണ്ടു്) പേരു വളരെ നീളമായിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ കാണുന്നതു് 'ലീലാലോലാകി,' അല്ല, 'ലീലാവല്ലി.'

ശാമുമേനോൻ, ''ഞാൻ നോക്കാം,'' എന്നു പറഞ്ഞു ബുക്കു് കർപ്പൂരയ്യനോടു വാങ്ങി നോക്കി. ''ഓ, അതു ഞാൻ വായിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ പേരു് 'ലീലാലോലകല്ലോലവല്ലീ കോലാഹലം' എന്നാണു്. ഈ ബുക്കു് ബഹുവിശേഷമാണെന്നു് അനംഭട്ടദീക്ഷിതർ സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നുവത്രെ.''

രാഘവമേനോൻ:—അദ്ദേഹം സമ്മതിച്ചാൽ ബുക്കു നന്നായിപ്പോകുമായിരിക്കും.

ശാമുമേനോൻ:—ഇന്നു് ഈ ത്രിഭുവനങ്ങളിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സമ്മതത്തിന്നു മീതെ ഒന്നും വേണ്ടതില്ല.

രാഘവമേനോൻ:—എന്താണു് ഹെ, ത്രിഭുവനങ്ങൾ എന്നുവെച്ചാൽ?

ശാമുമേനോൻ:—ഈ ലോകം മുഴുവനുംതന്നെ. യൂറോപ്പു്, ഏഷ്യാ, ആഫ്രിക്ക, അമേരിക്ക, പിന്നെ ദ്വീപുകളും സമുദ്രങ്ങളുംതന്നെ.

രാഘവമേനോൻ:—ശരി. എനിക്കു ബോദ്ധ്യമായി. എന്താണു് ഈ ബുക്കിന്റെ നീണ്ട പേരിന്റെ അൎത്ഥം?

ശാമുമേനോൻ:—'ലീലാലോലകല്ലോലവല്ലി' ഈ കഥയിലെ നായികയാണു്. അവളുടെ 'കോലാഹലം' എന്നൎത്ഥം.

രാഘവമേനോൻ:-(ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) നായികയുടെ കോലാഹലം എന്നു പറഞ്ഞാൽ എന്താണു് ഹെ, ഇതിന്റെ സാരം?

ശാമുമേനോൻ:—കോലാഹലം എന്ന വാക്കിന്റെ അൎത്ഥം മനസ്സിലാവുന്നില്ലേ?

രാഘവമേനോൻ:-വാക്കിന്റെ അൎത്ഥം എനിക്കറിയാം. അതുകൊണ്ടാണു് നായികയുടെ കോലാഹലം എന്നു പറയുമ്പോൾ അൎത്ഥം മനസ്സിലാവാത്തതു്.

ചാപ്പുമേനോൻ:—നിങ്ങൾക്കു് ഈ ഭൂഖണ്ഡത്തിൽ കാണുന്നതും കേൾക്കുന്നതും ആയ യാതൊരു വസ്തുവേയും ഇതുവരെ ബോദ്ധ്യമായിട്ടില്ല. അതു നിങ്ങളുടെ സ്വഭാവമാണു്. ഈ നോവലിന്റെ പേരു് ഒന്നാംതരമായിരിക്കുന്നു. ബഹുലളിതമായിരിക്കുന്നു. മൃദുളമായിരിക്കുന്നു.

രാഘവമേനോൻ:—മൃദുളമായിരിക്കുന്നു. ചെണ്ടയായിരിക്കുന്നു എന്നുകൂടി പറഞ്ഞോളൂ. 'ല, ള' എന്നക്ഷരങ്ങൾ കുറെ അധികം ചേൎത്തു് ഒരു മാലയാക്കി ഒരു പേർ പറഞ്ഞാൽ അതു മൃദുളമായിപ്പോയി. അല്ലേ? കഥയില്ലാതെ പറയുന്നതിനു് എന്തു നിവൃത്തി!

ചാപ്പുമേനോൻ:—അതുതന്നെയാണു ഞാനും പറയുന്നതു്, രസം അറിയാതെ പറയുന്നതിന്നു് എന്തു നിവൃത്തി? ഈ നോവലിന്റെ പേർ വിശേഷമാണു്, സംശയമില്ല. ബഹുസരളമായിരിക്കുന്നു.

രാഘവമേനോൻ:—അങ്ങനെതന്നെ. 'ലരളം'തന്നെ. സമ്മതിച്ചു നായികയുടെ കോലാഹലം എന്താണെന്നറിഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമായിരുന്നു.

ചാപ്പുമേനോൻ:—ബുക്കു വായിച്ചറിഞ്ഞോളൂ.

രാഘവമേനോൻ:—അതിനുമാത്രം മഹാപാപം ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്നു വിചാരിക്കുന്നില്ല.

ചാപ്പുമേനോൻ:—നോക്കൂ, ദുഷ്ടത നോക്കൂ, ഇത്ര അസൂയ അരുതു്. ഇതുപോലെ ഒരു ബുക്കു് നിങ്ങൾക്കു് എഴുതാൻ സാധിക്കുമോ?

രാഘവമേനോൻ:—ദൈവം സാക്ഷിയായിട്ടു പറയുന്നു, ഒരിക്കലും സാധിക്കയില്ല എന്നു തീർച്ചതന്നെ.

ചാപ്പുമേനോൻ:—പിന്നെ ഈ ബുക്കിനെ ദുഷിക്കുന്നതു് എന്തിനു്?

രാഘവമേനോൻ:—ശിക്ഷ. ഒരാൾ വിഡ്ഢിത്വം വല്ല

ളും കാണില്ലാൽ അതിനെക്കുറിച്ച് പരിഹസിക്കണമെ ങ്കിൽ അതുപോലെ മറെറാരു വിഡ്ഢിത്വം കാണിച്ചിട്ട വേണമൊ?

ചാപ്പുമേനോൻ:—നിങ്ങളോട ഞാൻ ഒന്നും പറയുന്നി ല്ല. ഈ നോവലിന്റെ പേർ ചീത്തയാണെന്നു പറയുന്ന നിങ്ങളോട ഞാൻ എന്തു പറയാനാണ്? നിങ്ങൾക്ക പേർ ബോദ്ധ്യമാവണമെങ്കിൽ 'ശൂൎപ്പണഖാ' എന്നോ 'ഇന്ദുലേ ഖാ' എന്നോ മറേറാ ദീൎഘമായ ഒരക്ഷരത്തിൽ അവസാ നിക്കണം അല്ലെ, എന്നാൽ ബോദ്ധ്യമായി.

രാഘവമേനോൻ:—'ശൂൎപ്പണഖാ' 'ഇന്ദുലേഖാ' ശരി, ശരി, ദീൎഘാക്ഷരം വിശേഷംതന്നെ. ബഹുരസികൻത ന്നെയാണു നിങ്ങൾ. നിങ്ങൾക്ക ദൈവം തുണയ്ക്കട്ടെ. മറ്റു ഞാൻ എന്തു പറയട്ടെ. നായികയുടെ 'കോലാഹലം' എന്നു പറയുന്നതു് എത്ര അപഹസിക്കത്തക്ക ഒരു വാ ക്കാണു്!

ചാപ്പുമേനോൻ:—അശേഷം അപഹസിക്കത്തക്ക വാ ക്ക് അല്ലാ. കോലാഹലം എന്നു പറഞ്ഞാൽ വിനോദം എന്നാണു് അൎത്ഥം. നിങ്ങളെപ്പോലെ ഞാൻ പഠിച്ചിട്ടി ല്ലെങ്കിലും കുറെ സംസ്കൃതം എനിക്കും അറിയാം. നായിക യുടെ കോലാഹലം എന്നു പറയുന്നതിൽ ഒരു ദോഷവുമില്ല. വാക്കിന്നു നല്ല ഭംഗിയും ഉണ്ടു്.

ഈ വാക്ക കേട്ടപ്പോൾ രാഘവമേനോനും സംസ്കൃത ത്തിൽ നല്ല സമൎത്ഥനും രസികനും മൂന്നു കാലുകൾമാത്രം ഉള്ള കസാലമേൽ ഇരുന്നു കിളിവാതിലിന്റെ അഴി പി ടിച്ചു് ഇരുന്നു വായിക്കുന്നാളും ആയ മാധവമേനോനും ചിറിച്ചു. മാധവമേനോൻ കസാലമേൽനിന്നു് എഴുനീ റ്റു. കസാല ഉടനെ മറിഞ്ഞുവീണു.

മാധവമേനോൻ:—'കോലാഹലം' എന്ന പദത്തിന്നു വിനോദം എന്നൎത്ഥമില്ലാ ഹെ, അഥവാ വിനോദം എന്ന ൎത്ഥം വെക്കുന്നപക്ഷം തന്നെ 'നായികയുടെ വിനോദം' എന്ന പേരിട്ടാൽ നല്ല ഭംഗിയുണ്ടോ?

ചാപ്പുമേനോൻ:— കോലാഹലം എന്ന വാക്കിന്നു

സംസ്കൃതത്തിൽ ജീവനായ അൎത്ഥം എന്താണു്? മാധവമേനോൻ പറയൂ. സംസ്കൃതത്തിൽ പരീക്ഷകൊടുത്ത ആളല്ലേ?

മാധവമേനോൻ:—'കോലാഹലം' 'കളകള' എന്നാണു് അഭിധാനം. ഒരു കളകളശബ്ദം എന്നു മാത്രമാണു് ജീവനായ അൎത്ഥം.

ചാപ്പുമേനോൻ:—ശരി, ശരി. എന്നാൽ ഈ പേരു വളരെ യുക്തമാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

രാഘവമേനോൻ:—ശരി. 'ള'കാരം രണ്ടുണ്ടല്ലോ, ഇല്ലേ?

ചാപ്പുമേനോൻ:—അതെ. 'ള'കാരം ബഹുമൃദുളമാണു്.

രാഘവമേനോൻ:—ശരി. പിരളമാണു്, മൃദുളമാണു്, ഏലത്താളമാണു്, ശരിതന്നെ. എന്നാൽ 'ലീലാലോല കല്ലോലവല്ലീ കളകള' എന്നാക്കുക പേരു്.

മാധവമേനോൻ:—ഇതിലും നല്ലതു 'വളവള' എന്നു ചേൎക്കുന്നതാണെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. 'ലീലാലോല കല്ലോലവല്ലീ വളവള' എന്നായ്ക്കോട്ടെ. പേരു് ഇങ്ങനെ ഇട്ടാൽ ബുക്കിന്നു യഥാൎത്ഥനാമത്വം എന്ന ഒരു ഗുണംകൂടി ഉണ്ടെന്നു ജനങ്ങൾ സമ്മതിക്കും.

ചാപ്പുമേനോൻ:—അസൂയ്യ, അസൂയ്യ, അസൂയ്യ തന്നെ. നിങ്ങൾ എത്ര അസൂയപ്പെട്ടാലും അനംഗട്ടിദീക്ഷിതർ സമ്മതിച്ച ഒരു ബുക്കിന്നു യാതൊരു ന്യൂനതയും വരുന്നതല്ല.

രാഘവമേനോൻ:—ഞാൻ ബുക്കിനെപ്പററി എന്താണു ദൂഷിച്ചതു്? ബുക്കിന്റെ പേരിനെപ്പററിയല്ലേ വ്യവഹാരമുണ്ടായതു്.

ചാപ്പുമേനോൻ: (ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) അപ്പോഴേക്കു് ഇതും വ്യവഹാരമായോ? എന്താണു സല ചേൎക്കേണ്ടതു്? ഗോഷ്ടിമയം എന്നേ പറവാനുള്ളു.

ശിവരാമമേനോൻ:—നിങ്ങൾ തമ്മിൽ ശണ്ഠകൂടണ്ട. നിങ്ങൾക്കു് എല്ലാവൎക്കും ഒരുപോലെ രസിക്കാൻ തക്ക വണ്ണം ഞാൻ ഒരു നോവൽ എഴുതുവാൻ പോവുന്നു.

ശാമുമേനോൻ:—എന്താണു കഥ? എന്താണു ബുക്കിന്റെ പേരു്?

ശിവരാമമേനോൻ:—ബുക്കിന്റെ പേരു് 'പാതാളരാ

ജാവ്'' എന്നാക്കേണമെന്നാണ തല്ക്കാലം ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്. ദാച്ചിട്ടില്ല. കഥ എന്താണെന്നു് ഞാൻ പറകയില്ലാ. എന്നല്ല, ബുക്ക വായിച്ചാലും എന്താണു് അതിലെ കഥ എന്നു് അത്രവേഗം മനസ്സിലാവുമോ എന്നും സംശയം. വായിച്ചു നന്ന ബുദ്ധിമുട്ടിയശേഷം ഒരുസമയം മനസ്സിലാവാനും മതി. അങ്ങനെയാണു് ഞാൻ എഴുതുവാൻ ഭാവം.

ശാമുമേനോൻ:—ഇങ്ങനെ ബുക്കു് എഴുതിയാൽ നിങ്ങളുടെ ബുക്കു് ആരു വായിക്കും?

ശിവരാമമേനോൻ:—ബഹുജനങ്ങരം വായിക്കും. തലകുലുക്കി രസിക്കും. അതിനു വിദ്യയുണ്ടു്. നിങ്ങരം നോക്കിക്കൊള്ളിൻ.

ശാമുമേനോൻ:-കഥ മനസ്സിലാവാതെ ജനങ്ങരം രസിക്കുമോ?

ശിവരാമമേനോൻ:—കഥ വേഗം മനസ്സിലാവാഞ്ഞാലാണു് ബുദ്ധിമാന്മാർ രസിക്കുക. ബുദ്ധിമാന്മാർ രസിച്ചാൽ സാധാരണ ജനങ്ങരം എല്ലാവരും രസിക്കും. ഗാംഭീര്യമുള്ള നോവലുകളുടെ ലക്ഷണങ്ങരം നിങ്ങരംക്ക നിശ്ചയമില്ല. ഗാംഭീര്യമുള്ള നോവലുകരം വായിച്ചാൽ ഒന്നാമതു മനസ്സിന്നു യാതൊരു ക്ഷോഭങ്ങളും ഉണ്ടാവരുതു്. വായിക്കുന്നിടത്തോളം മനസ്സ സ്തംഭിച്ചു ഘനമായി യാതൊരു വികാരങ്ങളും കൂടാതെ നില്ക്കണം. വായിച്ചു മുഴവനായാൽ ഒരു ആശ്ചര്യരസംമാത്രം മനസ്സിന്നു തോന്നണം.

ശാമുമേനോൻ:—എന്തു് ആശ്ചര്യരസമാണു് മനസ്സിന്നു കഥ മനസ്സിലാവാഞ്ഞാൽ തോന്നുന്നതു്?

ശിവരാമമേനോൻ:—ഇത്ര മനസ്സിരുത്തി വായിച്ചിട്ടും കഥ വഴിപോലെ മനസ്സിലായില്ലല്ലോ എന്നും നാനൂറു് അഞ്ഞൂറു പേജ്ജു് വായിച്ചിട്ടും മനസ്സിന്നു് ഒരു വികാരവും ഒരേടത്തും വായിക്കുമ്പോരം ഉണ്ടായില്ലല്ലോ എന്നും ഉള്ള ആശ്ചര്യരസംതന്നെ. ഇങ്ങനെ ബുക്കു് എഴുതണമെങ്കിൽ പ്രയാസമില്ലേ? ഇതാണു് ബുക്കിൻെറ ഗാംഭീര്യം. നിങ്ങരംക്ക നോവലിൻെറ തത്വം മനസ്സിലായിട്ടില്ല. നോവലിൽ 'പ്ലോട്ട്'' എന്ന കഥാരചനാവൈദഗ്ധ്യം കാണിക്കുന്ന

തായാൽ കഥാസംബന്ധത്തെ വായനക്കാരൻ ക്ഷണനത്തിൽ മനസ്സിലാവാത്തവിധം എഴുതിക്കൊണ്ടുപോകണം. ചിലേട ങ്ങളിൽ ലേശം മനസ്സിലാവരുത്. എത്ര വായിച്ചാലും മനസ്സിലാവരുത്. ഗ്രന്ഥകൎത്താവുതന്നെ പിന്നെ വായിക്കുമ്പോഠം പരിഭ്രമിച്ചുവശാവണം. അതാണ് ഈ നോവലുകളുടെ ഗാംഭീൎയ്യം. അദ്ധ്യായങ്ങഠം വളരെ വേണം. ഒരു അദ്ധ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞ കഥയുടെ വാൽ പിന്നെ വളരെ അദ്ധ്യായങ്ങഠം കഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷമേ അല്പം ഒന്നു കാണാവൂ. അതു കണ്ടാൽത്തന്നെ ഏതിന്റെ വാലാണ് അതു് എന്നു ക്ഷണേന മനസ്സിലാവരുത്. എന്നിട്ടു വായനക്കാർ തപ്പി തിരഞ്ഞു ബുദ്ധിമുട്ടണം. ഇങ്ങനെ വന്നാൽ ബുക്കിനു ഗാംഭീൎയ്യമായി. അങ്ങനെയാണ് ഞാൻ എഴുതുവാൻ ഭാവം.

രാഘവമേനോൻ:—മഹാപാപം. നിങ്ങഠം എന്തിനു് ഈശ്വരാ ഇംഗ്ലീഷ് നോവലുകളെ വഷളാക്കുന്നു. ഇങ്ങനെയാണ് നിങ്ങഠം ബുക്ക് എഴുതുന്നുവെങ്കിൽ എനിക്കു നിങ്ങഠം അയയ്ക്കുന്ന കോപ്പി ഞാൻ വായിക്കാതെ ചുട്ടുകളയും.

ശിവരാമമേനോൻ:—നിങ്ങഠക്കു ഞാൻ കോപ്പി അയയ്ക്കാൻ ഭാവമില്ല. എന്റെ ബുക്കിനെ രസിച്ചു വായിപ്പാൻമാത്രം ബുദ്ധിശക്തിയുള്ളവർ ദൈവകൃപയാൽ മലയാളത്തിൽ വളരെയുണ്ട്. അവരെല്ലാം രസിക്കും. അവർ രസിച്ചാൽ സൎവ്വജനങ്ങളും രസിക്കും.

രാഘവമേനോൻ:—ആകട്ടെ, ഇംഗ്ലീഷിൽ പ്ലോട്ടിന്റെ രസം നിങ്ങഠം പറഞ്ഞവിധമാണെന്നു മലയാളികളെ തെററായി ധരിപ്പിക്കരുതേ. നിങ്ങളുടെ രസം ഇങ്ങനെയാണെന്നു പറഞ്ഞോളിൻ. പ്ലോട്ടിന്റെ ലക്ഷണം നിങ്ങഠം പറഞ്ഞവിധമാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അറിവുള്ളോർ നിങ്ങളെ പരിഹസിക്കും.

ഇവരുടെ സംവാദം ഇത്രത്തോളമാവുമ്പോഴേക്കു കർപ്പൂരയ്യന്റെ വായനകഴിഞ്ഞു് അദ്ദേഹം എഴുനീററു.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—കുട്ടരെ, ഒരു കഷണം കടലാസ്സുണ്ടോ ഇവിടെ എങ്ങാനും? ഈ ബുക്കയച്ച സ്നേഹിതനു് എന്റെ അ

ഭിപ്രായം എഴുതി ഇപ്പോഴത്തന്നെ അയച്ചുകളയാമായിരുന്നു.

ശാമുമേനോൻ:—കടലാസ്സ് ഇല്ല. 'ഇതാ, മദ്രാസ്സ് ലെഡയർന' ലിൽ ആദ്യത്തെ ഒരു കടലാസ്സ് ഒഴിവുണ്ട്. അതു മതിയെങ്കിൽ കീറി തരാം.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—ഓഹോ മതി. തടിച്ച കടലാസ്സോ? കുറി അധികമാവുമോ?

ശാമുമേനോൻ:—സാമാന്യം തടിയുണ്ട്. നേർപകുതി അരയണയ്ക്കു പോവുമെന്നു തോന്നുന്നു.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—എന്നാൽ അതു കീറി എടുക്കിൻ.

ശാമുമേനോൻ കടലാസ്സു കീറി എടുത്തുകൊടുത്തു.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—എനി തുവ്വലും മഷിയും വേണമല്ലോ.

മഷിക്കും തുവ്വലിനും അന്വേഷണം തുടങ്ങി. അവിടെയെങ്ങും ആ രണ്ടു സാധനങ്ങളേയും കാണാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഒടുവിൽ അയൽമഠത്തിൽ ചോററുകച്ചോടക്കാരൻ ചോറു വിററതിന്റെ കണക്കു് എഴുതിക്കൊണ്ടിരുന്നേടത്തുനിന്നു് അയാളെ ഉപദ്രവിച്ചു് ഒരു പഴയ കുററി തുവ്വലും ഒരു ചിരട്ടക്കഷണത്തിൽ ഉള്ള മഷിയും തട്ടിപ്പറിച്ചുകൊണ്ടുവന്നു കുമ്പിലെ മേശമേൽവെച്ചു് എഴുത്തുതുടങ്ങി. എഴുത്തു തുടങ്ങിയപ്പോഴം മേശ കുലുങ്ങിത്തുടങ്ങി. അപ്പോഴം ഒരുഭാഗത്തു കാലില്ലാത്തതിന്നു പകരം കുട്ടി ഉയർത്തിവെച്ചിരുന്ന മരക്കഷണങ്ങളും കല്ലിന്റെ കഷണങ്ങളും കുറേശ്ശ വീണുതുടങ്ങി. മേശ ഒന്നു ചെരിഞ്ഞു. അതിന്മേൽ ഇരുന്നു വായിക്കുന്നവർ എഴുന്നീററുനിന്നു. ഒരുവിധം അപ്പോഴേക്കു കർപ്പൂരയ്യന്റെ എഴുത്തു് അവസാനിച്ചു.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—നമ്മുക്കു നല്ല ഒരു മേശ വാങ്ങണം.

ശാമുമേനോൻ:—സംശയമില്ല, വാങ്ങണം. ഒരു വരിപട്ടിക ഉണ്ടാക്കണം. ആളൊന്നുക്കു് നാലണ

കർപ്പൂരയ്യൻ:—വയ്യാ, വയ്യാ. അത്ര അധികമായാൽ ആരും പണം തരികയില്ല. ഒരണ വെച്ചോളു. മാവുപലക വാങ്ങി ഉപായത്തിൽ ഉണ്ടാക്കിക്കാം. എന്നാൽ മതി.

ശാമുമേനോൻ:—മതി, മതി. എന്താണു സർട്ടിഫി

ക്കററ്? ഒന്നു വായിച്ചുകേൾക്കാമോ? ഇംഗ്ലീഷിലോ മലയാളത്തിലോ?

കർപ്പൂരയ്യൻ:--മലയാളത്തിൽ. മലയാളത്തിലുള്ള ബുക്കിനു് ഇംഗ്ലീഷിൽ സർട്ടിഫിക്കററ് കൊടുത്തതുകൊണ്ടു ന്യൂസ് പേപ്പർകാർ പരിഹസിച്ചിരിക്കുന്നു. എനിക്കു സംസ്കൃതവും മററും വെച്ചു മലയാളത്തിൽ ഭംഗിയായി എഴുതുവാൻ വയ്യ. ഒരുവിധം ഇതാ ഞാൻ എഴുതിയിരിക്കുന്നു.

എന്നുപറഞ്ഞു താഴെ പറയും പ്രകാരം വായിച്ചു:

''ദയവുചെയ്തു് അയച്ച നോവൽബുക്കും കത്തും കിട്ടി. ഇപ്പോൾ ഈയിടെ ഉണ്ടാക്കിയ നോവലുകൾ എല്ലാം ഓരോ അസഭ്യകഥകളും നേരംപോക്കു് അടങ്ങീട്ടുള്ള ദുർദ്ദേവതമാരെപ്പോലെതന്നെ മലയാളത്തിനെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു. വായിപ്പാൻ അറെക്കുന്നു. അനാവശ്യമായി ബ്രാഹ്മണരേയും മററും ദുഷിക്കുന്നു. നിങ്ങളെ ബുക്കിനു് അതൊന്നുമില്ലെന്നു കൂടാതെ വളരെ പ്രശംസനീയമായിട്ടുണ്ടെന്നു ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ കഥ വളരെ രസമുണ്ടു്. നിങ്ങളെ വാചകത്തിന്നു നല്ല സുഖവും ഭേതവും ആകുന്നു. ആകപ്പാടെ നല്ല ഞെറിയുണ്ടെന്നുകൂടി ഇവിടെ പ്രസ്ഥാവിക്കേണ്ടി വന്നുപോയിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഈ സർട്ടിഫിക്കററു തരുന്നതിൽ എനിക്കു വളരെ കൃതജ്ഞതയും സന്തരവും ബഹുമാനവും സന്തോഷവുംകൂടി ഉള്ളതു വീണ്ടും ആവർത്തിച്ചു് ആവർത്തിച്ചു പറയുന്നു.''

കർപ്പൂരയ്യൻ:—എന്താണു് ശാമുമേനോൻ? പോരെ?

ശാമുമേനോൻ:—ധാരാളം മതി. സർട്ടിഫിക്കററു് ഒന്നാന്തരം! ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ യോഗ്യതയ്ക്കു് ഒത്ത സട്ടിഫിക്കേററുതന്നെ!

ഇവിടെ എന്റെ വായനക്കാരോടു് എനിക്കു് ഒന്നു പറവാനുണ്ടു്. കർപ്പൂരയ്യന്റെ മേൽക്കാണിച്ച കത്തിൽ നിന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വക്കീൽപ്രവൃത്തിയിൽ ഉള്ള സാമർത്ഥ്യത്തെയോ പഠിപ്പിനെയോ കുറിച്ചു് നിങ്ങൾ ഒന്നും അനുമാനിക്കരുതു്. പട്ടർ അതിസമർത്ഥനായ ഒരു വക്കീലാണു്. വ്യവഹാരശാസ്ത്രത്തിൽ അതിനിപുണനും കാര്യം

ഗ്രഹിക്കുന്നതിലും ഗ്രഹിച്ചാൽ അതിനെപ്പററി പ്രവൎത്തിക്കുന്നതിലും വളരെ നൈപുണ്യമുള്ള ആളും ആകുന്നു. എന്നാൽ വ്യവഹാരകാൎയ്യങ്ങളൊ ഒഴികെയുള്ള സംഗതികളിൽ ഒന്നും അറിവു വളരെ കുറയുമെന്നല്ല, സംസ്കൃതത്തിൽ പരിജ്ഞാനവും മലയാളവാചകങ്ങളൊ എഴുതുവാനുള്ള വൈദഗ്ദ്ധ്യവും ലേശംപോലും ഇദ്ദേഹത്തിന്നു് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടുമാത്രം മേൽക്കാണിച്ച കത്തു് അല്പം അപകടമായി വന്നുപോയതാണു്.

മേൽക്കാണിച്ച എഴുത്തു പൂട്ടിവെച്ചശേഷം കൎപ്പൂരയ്യനും ശാമുമേനോനുംകൂടി കുച്ചേരിമുറിയിൽനിന്നു പുറത്തേക്കു വന്നു മിററത്തു നിന്നു.

കൎപ്പൂരയ്യൻ:— എന്തിനാണു് പൂഞ്ചോലക്കരനിന്നു് ആളൊ വന്നിരിക്കുന്നതു്? ഇന്നാളൊ നോം കേട്ട ടിച്ചബോറൻകേസ്സു തുടങ്ങാൻ ഭാവമുണ്ടോ?

ശാമുമേനോൻ:— ഇങ്ങനെ ഒരു അന്യായമുണ്ടോ? രാമവൎമ്മൻതിരുമുല്പാടും ഒരു പട്ടരും തിരുവനന്തപുരക്കാരൻ ഒരു പിള്ളയുംകൂടിയാണു് ഈ ചതിക്കു പുട്ടുംകൂട്ടിയിരിക്കുന്നതത്രെ. മഹാ അന്യായം. ഈമാതിരി ചതി ഈ നാട്ടിൽ ഇതുവരെ ഉണ്ടായിട്ടില്ല.

കൎപ്പൂരയ്യൻ:—വരട്ടെ. കാൎയ്യത്തിന്റെ സത്യം ഇപ്പോൾ എങ്ങിനെ നിശ്ചയിക്കാം? എന്താണു് ഇപ്പോൾ നോം പ്രവൃത്തിക്കേണമെന്നു് ആവശ്യപ്പെടുന്നതു്? അന്യായം കൊടുത്തിട്ടില്ലല്ലൊ? കൊടുത്തശേഷം നോക്കാം.

ശാമുമേനോൻ:—വ്യവഹാരം കൊടുക്കുമെന്നു നോട്ടീസ്സ വന്നിരിക്കുന്നുവത്രെ. അതിന്നു് ഒരു മറുവടി അയപ്പാൻ നോം രണ്ടാളും അത്രത്തോളം ചെല്ലുവാൻ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

കൎപ്പൂരയ്യൻ:—നോൺസൻസ്സു്. നോട്ടീസ്സു് ഇങ്ങട്ടയച്ചാൽ ഇവിടെനിന്നു് ഒരു മറുവടി ഡ്രാഫ്ടുചെയ്തു് അയയ്ക്കരുതെ; അതുമതി. വന്നാളൊ പോയിട്ടില്ലെങ്കിൽ അയാളോടു് ഈ വിവരം പറഞ്ഞയച്ചാൽ മതി. നോട്ടീസ്സ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടോ?

"ഇല്ല. എന്നാൽ ഞാൻ ഈ വിവരം പറഞ്ഞയ

ണ്ടാം,'' എന്നുംപറഞ്ഞു ശാമുമേനോൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിലേക്കു പോയി. ഈ വിവരങ്ങളും പറഞ്ഞു താശ്ശൻ മേനോനെ തിരിയെ അയച്ചു.

താശ്ശൻമേനോൻ പൂഞ്ചോലക്കര എത്തി അച്ഛനോടു് വിവരങ്ങളെ അറിയിച്ചപ്പോൾ അച്ഛൻ വല്ലാതെ കോപിച്ചു.

അച്ഛൻ:— പണം വാങ്ങാനും നിലം ചാൎത്തി വാങ്ങാനും പഠിച്ചാൽ പോരാ. നമുക്കു് ആവശ്യമുള്ള പ്രവൃത്തികൾകൂടി ചെയ്യണമെന്നു കർപ്പൂരവും ശാമുവും ഓക്കാത്തതു് ആശ്ചൎയ്യം. കർപ്പൂരത്തിനു പക്ഷേ തിരക്കുണ്ടായിരിക്കാം. അയാൾക്കു വളരെ നമ്പ്രകൾ ഉണ്ടു്. ഈ പൊട്ട ശാമുവിനുകൂടി ഇത്ര ധാർഷ്ട്യമായിപ്പോയോ? ഇവിടത്തെവക നമ്പ്രില്ലാതെ അവനു് ഒന്നും ഇല്ല. ഇന്നാൾ ആ നിലം ചാൎത്തിക്കൊടുത്തതു തെററായിപ്പോയി. അതു കിട്ടുന്നതുവരെ അവൻ ഇവിടെനിന്നു് ഒരു സമയവും വിടാറില്ല. അപ്പോൾ നമ്പറും തിരക്കും ഒന്നും കണ്ടില്ലാ. രാവുപകൽ എന്റെ പിന്നാലെതന്നെ. മനുഷ്യരു് ഇങ്ങനെ കൃതഘ്നന്മാരായി വന്നാൽ എന്തു ചെയ്യും? ആട്ടെ, തൽക്കാലം നമ്മളല്ലെ കുഴക്കിൽ പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. ഉടനെ താച്ചു ഇവിടെവന്ന കത്തും കൊണ്ടു പോയി അവരെ കാണിക്കു. മറുവടി വളരെ നന്നായിരിക്കണം. രണ്ടാളുംകൂടി ദീർഘാലോചന ചെയ്തു് ഉണ്ടാക്കണം എന്നു പറയൂ. മറുവടി കണ്ടാൽ പിന്നെ വ്യവഹാരംകൊടുത്തു ജയിക്കാമെന്നുള്ള മോഹം ഈ കള്ളന്മാൎക്കു വിട്ടുപോണം. അത്ര വിശേഷമായിരിക്കണം എന്നു പറയൂ.

അച്ഛൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം താശ്ശൻമേനോൻ പുറപ്പെട്ടു. അപ്പോഴേക്കു രാഘവനുണ്ണി തന്റെ മകൻ കൃഷ്ണമേനോനെ കൊണ്ടു് ഒരു മറുവടി ഉണ്ടാക്കിച്ചു വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതു താശ്ശൻമേനോന്റെ പക്കൽ കൊടുത്തു, അതു കർപ്പൂരയ്യനേയും ശാമുമേനോനേയും കാണിച്ചു് അതിൽ വേണ്ട ഭേദം ചെയ്യിച്ചു് അസ്സൽ എഴുതിച്ചുകൊണ്ടുവന്നാൽ മതി, എന്നു് രാഘവനുണ്ണി പറഞ്ഞയച്ചപ്രകാരം താശ്ശൻമേനോൻ പുറപ്പെട്ടു പോവുകയും ചെയ്തു.

താശ്ശൻമേനോൻ കത്തു് ഒന്നാമതു് ശാമുമേനോനെ കാ

ണിച്ചു. കോടതിവളപ്പിൽ ശാമുമേനോൻെറ ആഫീസ്സുമുറിയിൽ വെച്ചാണു കത്തു കൊടുത്തതു്. ശാമുമേനോൻെറ ആഫീസ്സുമുറിയെ എൻെറ വായനക്കാക്കു് ഒന്നു വൎണ്ണിച്ചു കേൾക്കേണമോ? വേണ്ട, മുഷിയും. ഏകദേശം 'കൊളമ്പിൻെറ' മാതിരിതന്നെ എന്നു് അനുമാനിച്ചുകൊൾവിൻ. ശാമുമേനോൻ കത്തു വായിച്ചിട്ടു്, ''ഇതു കൃഷ്ണമേനോൻ ഉണ്ടാക്കിയതോ?''

താശ്ശൻമേനോൻ:—അതെ.

ശാമുമേനോൻ:—ഈ മാതിരിക്കാരെ ഹൈക്കോർട്ടുവക്കീലന്മാരാക്കുന്നുവല്ലോ. കഷ്ടം! ഈ കത്തു് അയച്ചാൽ പക്ഷിയും വ്യവഹാരം സമ്മതിച്ചപോലെതന്നെ. ആവട്ടെ, ഞാൻ ഇതൊന്നു കർപ്പൂരയ്യനെ വായിച്ചുകേൾപ്പിക്കട്ടെ. നിങ്ങൾ ഇവിടെത്തന്നെ നില്ക്കിൻ.

എന്നുംപറഞ്ഞു് ശാമുമേനോൻ കർപ്പൂരയ്യൻെറ മുറിയിൽ ചെന്നു നോക്കി. അദ്ദേഹം വിചാരണയിൽ കോടതിമുമ്പാകെയാണെന്നു് അറിഞ്ഞു കോടതിയിലേക്കു ചെന്നു. ബാറിൽ പോയി ഇരുന്നു. കർപ്പൂരയ്യൻ ഒരു വ്യവഹാരത്തിൽ പ്രസംഗം ചെയ്യുന്നു. പ്രസംഗത്തിനു് ഇടയിൽ എന്തോ ഒരു റിക്കാർട്ടുനോക്കി പറവാനുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ഇരുന്നു റിക്കാർട്ടു തിരയുന്ന മദ്ധ്യേ ശാമുമേനോൻ സ്വകാര്യം കർപ്പൂരയ്യൻെറ ചെവിയിൽ, ''പൂഞ്ചോലക്കരനിന്നു കത്തിൻെറ പകപ്പു് ഉണ്ടാക്കി അയച്ചിരിക്കുന്നു. പുതിയ വക്കീൽ കൃഷ്ണമേനോൻെറ കൃതിയാണു്. മഹാ അബദ്ധം! ഇതൊന്നു നോക്കുന്നില്ലേ?'' എന്നു പറഞ്ഞു.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—ഇതു മഹാ ഉപദ്രവംതന്നെ. നിങ്ങൾ നന്നായി ഒന്നു് എഴുതിവെക്കിൻ. ഈ പ്രസംഗം കഴിഞ്ഞു ഞാൻ വന്നു നോക്കാം. ഇപ്പോൾ എന്നെ ഒന്നും അലട്ടരുതു്.

വേഗം ശാമുമേനോൻ തിരിയെ തൻെറ മുറിയിലേക്കു വന്നു സ്വയമായി ഒരു കത്തു് ഉണ്ടാക്കിവെച്ചു. വൈകുന്നേരം അഞ്ചുമണിയായപ്പോൾ കർപ്പൂരയ്യൻ തൻെറ ആഫീസുമുറിയിലേക്കു മടങ്ങിവന്നു എന്നു് അറിഞ്ഞു ശാമുമേനോൻ അങ്ങോട്ടുചെന്നു.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—എന്താണു് സാർ, ടിച്ചമ്പോറൻ കേ

സ്സിൻെറ നോട്ടീസിന്നു മറുവടി തെയ്യാറായയോ? കൃഷ്ണമേനോൻ തെയ്യാറാക്കിയ മറുവടി ഒന്നു വായിക്കൂ. അതു് ഒന്നാമതു് കേൾക്കട്ടെ. ഞാൻ ആ കുട്ടിയെ കണ്ടിട്ടില്ലാ. നല്ല സമൎത്ഥനാണെന്നു് എന്നോടു ഹൈക്കോർട്ടുവക്കീൽ ബങ്കാറയ്യൻ പറഞ്ഞു.

ശാമുമേനോൻ, ''നല്ല സമൎത്ഥൻ! ബങ്കാറയ്യൻെറ എപ്രണ്ടീസ്സായിരുന്നു കൃഷ്ണമേനോൻ. അതുകൊണ്ടു പറഞ്ഞതായിരിക്കും. ഈ കത്തു് വായിച്ചുകേട്ടാൽ സാമൎത്ഥ്യത്തെക്കുറിച്ചു് എല്ലാം സ്വാമിക്കു മനസ്സിലാവും,'' എന്നു പറഞ്ഞു കത്തു് എടുത്തു താഴെ പറയുന്ന പ്രകാരം വായിച്ചു:

അയച്ച കത്തു കിട്ടി. നമ്മുടെ എടത്തിലേക്കു് അപമാനത്തെയും ഉപദ്രവത്തെയും ഉണ്ടാക്കിത്തീർക്കേണമെന്നുള്ള അത്യാഗ്രഹത്തോടെ ഇരിക്കുന്ന ചില ദുഷ്ടന്മാരുടെ ദുരുപദേശത്താൽ മാത്രം സത്യത്തെയും മൎയ്യാദയെയും ലജ്ജയെയും കേവലം വിട്ടു താൻ വ്യാജമായ ചില വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു് എഴുതിയ ഈ കത്തിന്നു താൻ ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രകാരം എന്തൊരു മറുവടിയാണു് തനിക്കു് അയക്കേണ്ടതു് എന്നു് അറിയുന്നില്ല.

നമ്മുടെ എടത്തിൽനിന്നു് ഈ രാജ്യംവിട്ടുപൊയ്ക്കളഞ്ഞതായി താൻ പറയുന്ന സ്ത്രീയിൽ തനിക്കു് ഒരു പെൺകുട്ടി ഉണ്ടായിരിക്കുന്നുവെന്നു താൻ പറയുന്നതു് ഏററവും കഠിനമായ വ്യാജമാണെന്നും, നിൎല്ലജ്ജനായ താൻ ഈ വിധം ഉള്ള ഒരു വ്യാജത്തെ നിലനിർത്തി വല്ലതും സമ്പാദിക്കേണമെന്നോ, ഈ എടത്തിലേക്കു വല്ല അപമാനം വരുത്താമെന്നോ ഉള്ള ദുൎമ്മോഹത്തെ ക്ഷണേന വിടുന്നില്ലെങ്കിൽ അതു തനിക്കും തൻെറ ഉപദേഷ്ടാക്കന്മാർക്കും ഒരുപോലെ നാശത്തിന്നു ഹേതുവായി വരുമെന്നും, മാത്രം തൻെറ കത്തിന്നു മറുവടിയായി അറിയിക്കുന്നു

തൻെറ രാജ്യവും വീടും ഏതു ദിക്കിലാണെന്നു് ഇതുവരെ ഇവിടെ ആൎക്കും അറിവാൻ കഴിയാഞ്ഞതിനാൽ ഈ മറുവടി ഇതുവരെ അയയ്ക്കാത്തതാണു്. ഇ

പ്പോരം താൻ എടത്തിലെ പരമശത്രുവും തന്റെ മുഖ്യ ഉപദേഷ്ടാവായ ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടി ലെ അധീനത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു മഠത്തിൽ വന്നു താമസിക്കുന്നുണ്ടെന്നു് അറിഞ്ഞതിനാൽ ഈ കത്തു് അങ്ങോട്ടയച്ചിരിക്കുന്നു.

പൂഞ്ചോലക്കര വലിയച്ചൻ.

കൎപ്പൂരയ്യൻ:—എന്നി നിങ്ങരം ഉണ്ടാക്കിയ മറുവടി വായിക്കിൻ.

ശാമുമേനോൻ താഴെ പറയുന്നപ്രകാരം വായിച്ചു:

രാമൻ എന്നു പേർവെച്ചു് എഴുതിയ ആരംക്കു് അയയ്ക്കുന്ന മറുപടി. രാമന്റെ കത്തിനെ നാം ഇതിനാൽ നിഷേധിച്ചിരിക്കുന്നു. രാമന്റെ കത്തിൽ പറയുന്ന സകല സംഗതികളും വെവ്വേറെ ആയും എല്ലാം കൂടിയും ഇതിനാൽ നിഷേധിച്ചിരിക്കുന്നു.

കല്യാണി എന്ന ഒരു സ്ത്രീ നമ്മുടെ എടത്തിൽ നിന്നു നാടുവിട്ടു പോയിട്ടില്ലെന്നു് ഇതിനാൽനിഷേധിക്കുന്നു. രാമൻ ആ സ്ത്രീയുടെ ഭൎത്താവല്ലെന്നു് ഇതിനാൽ നിഷേധിക്കുന്നു. ശാരദ എന്നു പേരായി ആ സ്ത്രീയിൽ രാമനു് ഒരു കുട്ടി ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നു് ഇതിനാൽ നിഷേധിക്കുന്നു. ആ കുട്ടിക്കു് എടത്തിലെ സ്വത്തിന്മേൽ യാതൊരു അവകാശവുമുണ്ടാവാൻ പാടില്ലെന്നു് ഇതിനാൽ നിഷേധിക്കുന്നു.

കാൎയ്യം ഇങ്ങനെ ഇരിക്കെ രാമൻ നമ്മുടെമേൽ വല്ല വ്യവഹാരവും കൊടുത്താൽ ആ വ്യവഹാരത്തിൽ രാമനു് ഉണ്ടാകുന്ന സകല ചിലവുകളും രാമൻ സഹിക്കേണ്ടതും നമുക്കുണ്ടാകുന്ന സകല ചിലവുകളും രാമൻ തരേണ്ടതും ആണെന്നു് ഇതിനാൽ അറിയിക്കുന്നു.

കൎപ്പൂരയ്യൻ:—ഒന്നാമതു വായിച്ച കത്തു മതിയെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. അവരുടെ സ്വന്തം ആളുകരം ഉണ്ടാക്കിയ കത്തല്ലെ, അതുതന്നെ അയയ്ക്കട്ടെ. അതിൽ രണ്ടു പോയിണ്ടുകരം ഉണ്ടു്. കല്യാണിയമ്മ നാടുവിട്ടു പോയി

ട്ടുണ്ടെന്നുള്ള സംഗതിയെ വെളിവായി സമ്മതിച്ചിട്ടും നിഷേധിച്ചിട്ടും ഇല്ലാ. അതു് അങ്ങിനെതന്നെയാണു് ഇപ്പോഠ വെക്കേണ്ടതു്. പിന്നെ കത്തിന്ന മറുപടി ഇതുവരെ അയപ്പാൻ താമസിച്ചതിന്റെ സംഗതി പറഞ്ഞതു വളരെ നല്ലതായ മാതിരിയിൽ ആയിരിക്കുന്നു. നല്ല ഗൗരവം ഉണ്ടു്. എന്നാൽ വാചകപുഷ്ടി നിങ്ങളുടെ കത്തിനായിരിക്കും. അതിനെക്കുറിച്ചു് എനിക്കു പറവാൻ സാധിക്കയില്ലാ.

കർപ്പൂരയ്യൻ ഇത്രത്തോളം പറയുമ്പോഴേക്കു വക്കീൽ മാധവമേനോനും രാഘവമേനോനും കർപ്പൂരയ്യന്റെ മുറിയിലേക്കു കടക്കുന്നു. അവരോടു്,

കർപ്പൂരയ്യൻ:—ആട്ടെ, നിങ്ങഠ രണ്ടാളും ഈ കത്തുകഠ നോക്കിൻ. 'ടില്ലുബോറൻ' കേസ്സിലെ ലോയർ നോട്ടീസ്സിന്റെ മറുപടിയാണു് ഇതു്. ഇതിൽ ഒന്നു ഹൈക്കോട്ടു് വക്കീൽ കൃഷ്ണമേനോൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണു്. മറ്റൊന്നു നമ്മുടെ ഈ സ്നേഹിതനുണ്ടാക്കിയതാണു്. ഏതാണു നന്നായതെന്നു പറയിൻ.

മാധവമേനോൻ ഒന്നാമതു് കൃഷ്ണമേനോൻ ഉണ്ടാക്കിയ മറുപടി വായിച്ചു. അതു് രാഘവമേനോനു കൊടുത്തു. എന്നിട്ടു് ശാമുമേനോൻ എഴുതിയ കത്തു വായിച്ചു. വായിച്ചു തുടങ്ങിയമുതൽ ചിറിയും തുടങ്ങി. ഏകദേശം പകുതിയായപ്പോഠ ചിറി കലശലായി. ചിറിച്ചു ചിറിച്ചു വായിപ്പാൻ വയ്യാതായി. കടലാസ്സു് മേശമേൽ ഇട്ടു. രാഘവമേനോൻ ഉടനെ ആ കടലാസ്സു് എടുത്തു വായിച്ചു. ചിറിച്ചു ശാമുമേനോന്റെ മുഖത്തേക്കു് ഒന്നു നോക്കി.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—എന്താണു കത്തിൽ വാചകത്തിന്നു വല്ല അബദ്ധവുമുണ്ടോ?

രാഘവമേനോൻ:—കഷ്ടം, സർവ്വാബദ്ധം. ഈ കത്തിൽ രാമൻമേനോൻ പറയുന്ന സകല സംഗതികളെയും സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നുവല്ലോ.

ശാമുമേനോൻ കഠിനദേഷ്യത്തോടുകൂടി, ''നിങ്ങളോടു ഞാൻ എന്റെ കത്തിനെ കുറിച്ചു് അഭിപ്രായം ചോദിച്ചിട്ടില്ല'' എന്നുപറഞ്ഞു് കത്തുകഠ രണ്ടും കൈയിൽ എടു

ണ്ണു കർപ്പൂരയ്യരോടു്, ''സ്വാമി, ഏതാണു് ഇതിൽ അയ യ്യേണ്ടതു്? ആൾ താമസിക്കുന്നു. വേഗം തീച്ച് പറയുക.''

കർപ്പൂരയ്യൻ:—കൃഷ്ണമേനോൻ തയ്യാറാക്കിയതു് അ സ്സൽ എഴുതിച്ചു് അയച്ചോള്ളു. അതു മതി. ഭാരം നമുക്ക വേണ്ട.

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ട ഉടനെ, ''അങ്ങിനെതന്നെ എ ന്നുപറഞ്ഞു ശാമുമേനോൻ വലിയ ക്രോധത്തോടെ കർപ്പൂ രയ്യൻെറ മുറിയിൽനിന്നു കടന്നുപോവുകയും ചെയ്തു.

രാഘവമേനോൻ:—സ്വാമി, ഈകൃഷ്ണമേനോൻ അതി സമത്ഥനായ ഒരു കുട്ടിതന്നെ ആണു്. അയാളുടെ വാചകം ബഹുവിശേഷം തന്നെ.

കർപ്പൂരയ്യൻ:—സംശയമില്ലാ. അയാളുടെ കത്തിൽ രണ്ടുമൂന്നു പോയിണ്ടുകൾ കാണുന്നതു് അസ്സലായിരി ക്കുന്നു.

എന്നുപറഞ്ഞു് ഇവർ എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞു. കർപ്പൂ രയ്യൻെറ അഭിപ്രായപ്രകാരം വളരെ കുണ്ഠിതത്തോടുകൂടി ശാമുമേനോൻ, കൃഷ്ണമേനോൻ തെയ്യാറാക്കിയ കത്തു് അ സ്സൽ എഴുതിച്ച താശ്ശൻമേനോൻ വശം കൊടുത്തയച്ചു. താ ശ്ശന്മേനോൻ കത്തു കൊണ്ടുപോയി അച്ഛൻെറ പക്കൽ കൊ ടുത്തു. അച്ഛൻ വായിച്ചുകേട്ടു വളരെ സന്തോഷിച്ചു.

അച്ഛൻ:—കത്തു് വിശേഷമായിരിക്കുന്നു. കർപ്പൂരം ആൾ സമത്ഥൻ തന്നെ. ഇതു കർപ്പൂരം ഉണ്ടാക്കിയതോ ശാമുവിൻെറ വാചകമോ?

താശ്ശൻമേനോൻ:—അവർ രണ്ടാളുടേതുമല്ല. നമ്മുടെ കുട്ടി കൃഷ്ണമേനോൻ ഉണ്ടാക്കിയതാണു്. ഞാൻ ഈപകപ്പ്ു് ഇവിടുന്നു പോവുമ്പോൾ കൊണ്ടുപോയിരുന്നു. അതു കർപ്പൂ രയ്യനും ശാമുമേനോനും നോക്കി സമ്മതിച്ചതാണു്.

അച്ഛൻ:—(ക്രോധത്തോടെ) അതു് എന്താണു്? അവ ർതന്നെ ഒരു കത്തു് ഉണ്ടാക്കി അയക്കരുതോ? ഇവർ ഇത്ര ഉപേക്ഷ കാണിക്കുന്നതു് എന്താണു്? കൃഷ്ണനു് ഇതിൽ ഒ ന്നും പരിചയമായിട്ടില്ലാ. അവർ എഴുതുവാൻ ഉള്ള മടി കൊണ്ടു് ഇതുമതി എന്നു പറഞ്ഞയച്ചതായിരിക്കും. അങ്ങ നെ വരട്ടെ. കത്തു വായിച്ചുകേട്ടപ്പോൾത്തന്നെ ഇതു മുഴവ

നം സംഗതികൾക്കു മറുപടിയായിട്ടില്ലെന്നു് എനിക്കു തോന്നി. ഇങ്ങട്ടു് അയച്ച കത്തിന്റെ ഒരു പകുതിയോളം കൂടി ഇല്ലാ. മറുവടി ഇതുപോരാ. താച്ചു വീണ്ടും പോയി കർപ്പൂരത്തെക്കൊണ്ടും ശാമുവെക്കൊണ്ടുംതന്നെ ഒരു മറുവടി ഉണ്ടാക്കിച്ചുകൊണ്ടു വരണം.

മടങ്ങി വീണ്ടും പോവാൻ വളരെ മടിയുള്ള താച്ചുൻ മേനോൻ, ''അങ്ങിനെയല്ല. ഈ കത്തു് വളരെ വിശേഷമായിരിക്കുന്നു എന്നു് എല്ലാ വക്കീലന്മാരും സമ്മതിച്ചിരിക്കുന്നു. വക്കീൽ രാഘവമേനോൻ, മാധവമേനോൻ ഇവൎക്കു് എല്ലാം സമ്മതമായിരിക്കുന്നു. എന്നല്ല, കർപ്പൂരയ്യനം വളരെ ആലോചിച്ചു നോക്കിയശേഷമാണു് സമ്മതിച്ചതു്.''

അച്ഛൻ:—(കുറഞ്ഞൊന്നു് ആലോചിച്ചിട്ടു്) കർപ്പൂരം ഈ കത്തു വേണ്ടുവോളം മതി എന്നു സമ്മതിച്ചുവൊ?

താച്ചുൻമേനോൻ:—വേണ്ടുവോളം മതി. ബഹുവിശേഷമായിരിക്കുന്നു എന്നു പറഞ്ഞു.

അച്ഛൻ:—എന്നാൽ അങ്ങിനെയാവട്ടെ. ഇത്ര വലിയ പ്രബുദ്ധന്മാരെ വക്കീലന്മാരാക്കിയാൽ ഇങ്ങനെ ഇരിക്കും. ആവട്ടെ, ഈ കത്തു് ഒരാൾ ഉദയന്തളിയിലേക്കു കൊണ്ടു പോയി കൊടുക്കട്ടെ.

അച്ഛൻ കല്പിച്ചപ്രകാരം പിറ്റെദിവസം ഈ കത്തും കൊണ്ടു് ഒരാൾ ഉദയന്തളിയിലേക്കായി പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

ഏഴാം അദ്ധ്യായം

ഉദയന്തളിക്കു് എഴുത്തയച്ചതിന്റെ ഏഴാംദിവസം പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനു് രജിസ്ത്രചെയ്തതായ ഒരു കത്തു കിട്ടി. കത്തു തുറന്നു താഴെ പറയുംപ്രകാരം വായിച്ചു:

രാജമാന്യരാജശ്രീ

പൂഞ്ചോലക്കര വലിയ അച്ഛൻ അവർകൾ അറിവാൻ, താങ്കളുടെ മരുമകളായ മരിച്ച കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകൾ ശാരദ എന്ന പെൺകുട്ടിയെ ആ കുട്ടിയുടെ സ്ഥി

തിക്കും യോഗ്യതയ്ക്കും തക്കവിധം രക്ഷിപ്പാൻ താങ്കൾ വഴിപ്പെടുത്തുന്നതിനാൽ ആ കുട്ടി തന്റെ രക്ഷിതാവായ അച്ഛൻ രാമൻമേനോൻ മുഖാന്തരം തന്റെ അവകാശങ്ങളെ സ്ഥാപിച്ചുകിട്ടുവാൻ സിവിൽ കോർട്ടിൽ ഒരു വ്യവഹാരം തുടങ്ങുവാൻ വിചാരിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും താങ്കൾ ഇന്നുമുതൽ പതിനഞ്ചുദിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ ആ കുട്ടിയെ താങ്കളുടെ എടത്തിലെ സന്തതിയായി കൈക്കൊണ്ടു വേണ്ടുന്ന എല്ലാ സംരക്ഷണങ്ങളും ചെയ്യുമെന്നു രേഖാമൂലമായി എന്നെ അറിയിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ താങ്കളുടെയും താങ്കളുടെ അനന്തരവന്മാരുടെയും മേൽ മേല്പറഞ്ഞപ്രകാരമുള്ള ഒരു സിവിൽ വ്യവഹാരം നടത്താൻ മേല്പറഞ്ഞ കുട്ടി രക്ഷിതാവു് രാമൻമേനോൻമുഖാന്തരം എന്നെ നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു എന്നും ഈ കത്തിനു താങ്കൾ മറുപടി അയപ്പാൻ വിചാരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ അതു് എനിക്കു് അയയ്ക്കേണ്ടതാണെന്നും ഇതിനാൽ അറിയിച്ചിരിക്കുന്നു.

രാഘവമേനോൻ,
ഒന്നാംഗ്രേഡു വക്കീൽ.

ഈ കത്തു വായിച്ചപ്പോൾ അച്ഛനു് ഉണ്ടായ വ്യസനവും ലജ്ജയും ക്രോധവും ഇന്നപ്രകാരമെന്നു പറവാൻ പ്രയാസം. ഉടനെ രാഘവനുണ്ണിയെ വിളിച്ചു.

അച്ഛൻ:—എനിയും നോം താമസിക്കുന്നതത്ര വെടിപ്പല്ലാ. ആ വൈത്തിപ്പട്ടരെ ക്ഷണത്തിൽ നോക്കി പാട്ടിൽ പിടിക്കണം. എന്നാൽ ഈ കാര്യം എല്ലാം വെളിവാവും. പക്ഷേ, എന്തു ചിലവു വന്നാലും വേണ്ടതില്ലാ. ഉടനെ ആൾ പോവട്ടെ. തക്കതായ ഒരാളെ അയക്കണം. നോം ആളെ അയയ്ക്കുമ്പോൾ പട്ടരു് വീര്യം നടിച്ചു വരാൻ മടിക്കും. പോവുന്നാൾ സമൎത്ഥനായാൽ അയാളെ കൊണ്ടുവരാം.

രാഘവനുണ്ണി:—കല്പിച്ചതു ശരിയാണു്. ഉടനെ ആളെ അയച്ചുകളയാം.

എന്നുംപറഞ്ഞു് എടത്തിൽ ഉള്ള കാര്യസ്ഥന്മാരിൽ കുറെ അധികം സാമൎത്ഥ്യമുള്ളവനെന്നു വിചാരിക്കപ്പെട്ടവ

ന്ന കുഞ്ചുമേനോനേയും രണ്ടു ഭൃത്യന്മാരേയും ഉടനെ വൈ ത്തിപ്പട്ടരുടെ നാട്ടിലേക്കായി അയച്ചു.

നമ്മുടെ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ചന്റെ മനസ്സിന്നുണ്ടായ വ്യസനവും, അസ്വാസ്ഥ്യതയും, നിമിഷംതോറും വൎദ്ധിച്ചു വൎദ്ധിച്ചു വന്നു. സ്വഭാവത്തിൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു രണ്ടു വിശേഷവിധിയായ അവസ്ഥകൾ ഉണ്ടു്. എന്തെങ്കിലും തനിക്ക മനസ്സിന്നു് ഒരു വ്യസനമോ, തന്റെ കാൎയ്യങ്ങൾക്ക വല്ല ദോഷമോ തട്ടാൻ എടയുണ്ടെന്നു കാണുന്ന സമയങ്ങളിലെല്ലാം ജാതകപരീക്ഷയും പ്രശ്നവും കലശലായി നടത്തും. അതുപ്രകാരംതന്നെ മന്ത്രവാദത്തിലും വളരെ പ്രതിപത്തിയാണു്. പ്രശ്നംവച്ചു പറയുന്നതു് എല്ലാം ഇദ്ദേഹത്തിന്നു ബഹു വിശ്വാസമാണു്. ഒരു കാൎയ്യത്തിൽ ജയിക്കുമെന്നു പ്രാശ്നികൻ തീൎച്ചയായി പറഞ്ഞാൽപിന്നെ ആ കാൎയ്യത്തിൽ യഥാൎത്ഥത്തിൽ അപജയം വന്നാൽക്കൂടി വന്നു എന്നു് അച്ചന്റെ മനസ്സിൽ തോന്നുവാൻ പ്രയാസം. അത്ര വിശ്വാസമാണു പ്രശ്നത്തിൽ. ജയിക്കുമെന്നു തീൎച്ചയായി പ്രശ്നക്കാരൻ പണിക്കരു് പറഞ്ഞിട്ടുള്ള കാൎയ്യങ്ങളിൽ ജയം വരാതിരുന്നാൽക്കൂടി, "ആട്ടെ, വരട്ടെ, ഇതുകൊണ്ടു് ആയില്ല. ചാത്തുപ്പണിക്കരുടെ വാക്ക വെറുതെ ആയി ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. ഇതുകൊണ്ടു കാൎയ്യം തീൎച്ചയാവുകയില്ല." എന്നും മററും പറഞ്ഞു് ഉടനെ രണ്ടാമതും ചാത്തുപ്പണിക്കരെക്കൊണ്ടു പ്രശ്നം വെപ്പിക്കും. "ഇതു് ഒരു തോല്വയല്ലാ. ഈ കാൎയ്യത്തിൽ പൎയ്യവസാനത്തിൽ ഇവിടുന്നു ജയിച്ചില്ലെങ്കിൽ അടിയൻ കവിടിസഞ്ചി കിണററിൽ ചാട്ടി കാശിക്ക പോവും" എന്നു ചാത്തുപ്പണിക്കരും പറയും. ഈ വാക്ക കൾ ഓലയിൽ കുറിച്ചുവെപ്പിക്കും. ആ ഓല എടുത്തു വായിച്ചാൽ മനസ്സിന്നു കൃതാൎത്ഥതയായി. ദോഷമായി ഒരു കോടതി കല്പിച്ച വിധി പകൎപ്പു വായിക്കുമ്പോൾ അച്ചന്റെ മനസ്സിന്നു് ഉണ്ടാവുന്ന കുണ്ഠിതം ചാത്തുപ്പണിക്കരുടെ കുറിപ്പു വായിച്ചാൽ തീൎന്നു. ഇങ്ങിനെയാണു് ഈ ശുദ്ധാത്മാവിന്റെ സ്വഭാവം. എന്നാൽ ചാത്തുപ്പണിക്കരോ, ഇവൻ അതിസമൎത്ഥനായ ഒരു പ്രാശ്നികനാണു്. ഇവന്റെ പാൎപ്പിടം ഉദയന്തളിക്ക സമീപമാണു്. ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ

തിരുമുല്ലാട്ടിലെ ഒരു കുടിയാന്മക്കൂടി ഉണ്ടു്. എങ്കിലും അച്ഛന്റെ വക വസ്തുക്കളാണു് ഇവൻവശം അധികം ഉള്ളതു്. എടത്തിലെ ഒരു പ്രത്യേക ആശ്രിതന്റെ നിലയിലാണു് അച്ഛൻ ഇവനെ വിചാരിച്ചുവന്നിട്ടുള്ളതു്. അങ്ങനെ വിചാരിപ്പാൻ വേണ്ടുന്നതിലധികം നാട്യം നടിപ്പാൻ ചാത്തുപ്പണിക്കർക്കു സാമർത്ഥ്യവും ഉണ്ടു്. ഉദയന്തളിയിൽനിന്നു തന്റെ വസതിവിട്ടു പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിനു സമീപം പാർപ്പു് ആക്കേണമെന്നുള്ള അച്ഛന്റെ ഉപദേശം അത്യാദരവോടെ അനുഷ്ഠിപ്പാൻ ചാത്തുപ്പണിക്കരു് ഒരുങ്ങി, ഒരുങ്ങിനില്ക്കുന്നു എന്നു് അച്ഛനെ പൂർണ്ണമായി വിശ്വസിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. ഇങ്ങനെ വിശ്വസിപ്പിച്ചുതുടങ്ങീട്ടു് അഞ്ചെട്ടു കൊല്ലങ്ങളായി എങ്കിലും അതുപ്രകാരം യഥാർത്ഥത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കാത്തതുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പരിഭവം ലേശംപോലും അച്ഛനു് ഉണ്ടാക്കാതെ കഴിച്ചുവന്നു. അത്ര സമർത്ഥനാണു് ഈ ചാത്തുപ്പണിക്കരു്.

ഒടുവിൽ പറഞ്ഞ കത്തു കിട്ടിയ ഉടനെ ചാത്തുപ്പണിക്കരെ വിളിപ്പാൻ ആറം പോയി. ചാത്തുപ്പണിക്കരു് വിളിക്കാൻ വന്ന ആളോടുകൂടി എടത്തിലേക്കായി ഉടനെ പുറപ്പെട്ടു. വഴിയിൽവെച്ചു വിളിപ്പാൻ വന്ന ആളോടു് ചാത്തുപ്പണിക്കരു പറഞ്ഞു: ''മുമ്പു് എവിടെയോവെച്ചു കണ്ടതായി തോന്നുന്നു. എടത്തിൽവെച്ചുതന്നെയോ, അറിഞ്ഞില്ല.''

ആറം:—അതെ, പണിക്കരെ ഞാൻ എടത്തിൽവെച്ചു പലപ്പോഴും കണ്ടിട്ടുണ്ടു്.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—ശരിതന്നെ, എനിക്കു് ഓർമ്മതെറ്റു വന്നുപോയി. വലിയതമ്പുരാനു ദേഹസുഖക്കേടു് ഒന്നും ഇല്ലല്ലൊ? അവിടത്തെ ഒരു ആശ്രയം മാത്രമാണു് എനിക്കുള്ളതു്. വേറെ യാതൊരു തമ്പുരാക്കന്മാരുടേയും ആശ്രയത്തിൽപ്പെടാതെ കാലം കഴിക്കേണമെന്നാണു് എന്റെ അനുഗ്രഹം. ഇന്നലെ ഉദയന്തളിയിൽനിന്നു് ആറം വന്നിരുന്നു. ഞാൻ പോയില്ലാ. ഏതായാലും ഉദയന്തളി പ്രദേശം വിടേണമെന്നു ഞാൻ തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു. വലിയതമ്പുരാനു് അങ്ങനെയാണു് തിരുമനസ്സു്. ഞാൻ

അതിനെ അനുവത്തിച്ചനില്ക്കുകയല്ലാതെ മററ് ഒരുപ്രകാരത്തിലും ഒന്നും പ്രവത്തിക്കയില്ലാ. ഉദയന്തളിക്കാരും എടത്തിൽനിന്നും എനിയും എന്തോ ഒരു വ്യവഹാരമുണ്ടാവാൻ പോവുന്നപോൽ. ഉള്ളതുതന്നെ ആയിരിക്കും, അല്ലെ?

ആരം:—അതെ, ഉദയന്തളിക്കാരും എടത്തിൽനിന്നും നേരിട്ടിട്ടല്ല വ്യവഹാരം.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—പിന്നേയോ, എങ്ങനെയാണു ഭാവം എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ആരം:—മുമ്പ് എടത്തിൽനിന്ന് കല്യാണിഅമ്മ എന്ന ഒരു സ്ത്രീ നാടുവിട്ടുപോയിട്ടുണ്ടായിരുന്നുവത്രെ. ആ സ്ത്രീയുടെ മകളാണെന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു തിരുവനന്തപുരക്കാരൻ ഒരു പിള്ള ഒരു പെൺകിടാവിനെ ഉദയന്തളിയിൽ കൊണ്ടുവന്നു പാപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ആ കുട്ടിക്ക് എടത്തിൽനിന്നു ചെലവു കൊടുക്കേണമെന്നും മററും പിള്ള അച്ഛന് എഴുതി അയച്ചിരിക്കുന്നു. രാമവമ്മൻതിരുമുല്പാടിന്റെയും വൈത്തിപ്പട്ടരുടെയും ഉത്സാഹത്തിന്മേലാണത്രെ ഈ കൂട്ടം ഉണ്ടാവാൻ പോകുന്നതു്.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—വൈത്തിപ്പട്ടർതമ്പുരാൻ ഏതാണു്? ഞാൻ അറിയില്ല.

ആരം:—വൈത്തിപ്പട്ടർ ഒരു വലിയ കള്ളനാണു്. ഞാൻ ഒരുപ്രാവശ്യമേ കണ്ടിട്ടുള്ളു. കണ്ടാൽ ഭയമാവും. എപ്പോഴും സപ്പദൃഷ്ടിയാണു പട്ടക്കു്. ഒരു പിശാചിനെപ്പോലെയാണു്.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—പട്ടർ ഇപ്പോഠം എവിടെ ഉണ്ടു്?

ആരം:—അയാളുടെ സ്ഥലത്തുതന്നെ. അവിടേക്കു് എടത്തിൽനിന്നു് ആളെ അയച്ചിരിക്കുന്നു. പട്ടരെ പിടിച്ചു പിടിയാലെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വരുവാൻ കുഞ്ചുമേനോൻ ആരംക്കാരോടുകൂടി പോയിരിക്കുന്നു.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—പട്ടർതമ്പുരാനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നിട്ടു് എന്താണു കാര്യം? അദ്ദേഹം എടത്തിലേക്കു വൈരിയാണെങ്കിൽ അദ്ദേഹം വരുമോ?

ആരം:—വരും, വരും. പണത്തിന്മേൽ അയാഠംക്കു ബഹു ആത്തിയാണത്രെ. പണം കൊടുത്താൽ അയാഠം ന

മ്മുടെ ഭാഗത്തു ചേരുമെന്നു് എല്ലാവരും തീച്ചയായി പറയുന്നു.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—പട്ടർതമ്പുരാനെ നമ്മുടെ ഭാഗത്തു ചേർത്താൽ നമുക്കു് എന്തൊരു ഗുണമാണു വിശേഷവിധിയായി ഉണ്ടാവാൻ ഉള്ളതു് എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ആം:—പട്ടരു് നമ്മുടെ ഭാഗമായാൽ അവർ സകലാളുകളും തോല്ക്കും, എന്നു സകലാളുകളും പറയുന്നു. ഈ പട്ടരാണു് എടത്തിൽനിന്നു കല്യാണിഅമ്മയെ കൊണ്ടുപൊയ്ക്കളഞ്ഞതുപോൽ. അതുനിമിത്തം എടത്തിലേക്കു പട്ടരോടു വിരോധമായി. പട്ടരെ പൂഞ്ചോലക്കരെദിക്കിൽനിന്നു് ആട്ടിക്കളഞ്ഞുവത്രേ.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—അപ്പോൾ നാടുവിട്ടുപോയ പട്ടർ അങ്ങിനെ പൂഞ്ചോലക്കരെക്കു മടങ്ങിവന്നു.

ആം:—കല്യാണിഅമ്മ വഴിയിൽവെച്ചു് ഇവിടം വിട്ടു പോയ ഉടനെ മരിച്ചുപോയത്രെ. അതാണു പട്ടർ മടങ്ങിപ്പോന്നതു്.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—ഈ പട്ടർ കുറെ വൃദ്ധനോ?

ആം:—വളരെ വയസ്സായിരിക്കുന്നു.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—ഉദയന്തളി കൊണ്ടുവന്നു പാപ്പിച്ചിട്ടുള്ള കുട്ടി വളരെ ചെറുപ്പമായിരിക്കും?

ആം:—പത്തുപതിനൊന്നു വയസ്സു ആയിട്ടുള്ള എന്നാണു കേട്ടതു്.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—കല്യാണി എന്നു പേരായ തമ്പുരാട്ടി ഈ ദിക്കു വിട്ടുപോയിട്ടു് എത്ര കൊല്ലമായയോ അറിഞ്ഞില്ലാ.

ആം:—അതു് എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല. പത്തു് ഇരുപതു കൊല്ലമായി എന്നു ചിലർ പറയുന്നു.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—ഉദയന്തളിക്കാർ വ്യവഹാരത്തിന്നു പുറപ്പെട്ടാൽ അതിന്നുവേണ്ടുന്ന തെളിവുകൊടുത്താലല്ലെ അവർ ജയിക്കയുള്ളൂ? എന്തുതെളിവാണു് അവക്കു കൊടുക്കാൻ കഴിയുന്നതു്? ആ വക വല്ല പ്രസ്താവവും കേട്ടുവോ എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ആം:—ഞാൻ യാതൊന്നും കേട്ടില്ലാ. പട്ടരു സമാധി

നമായാൽ അവർ കേവലം തോററുപോവുമെന്നു തീച്ചയാ യും ആളുകൾ പറയുന്നു.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—ഈ വന്നിട്ടുള്ള കുട്ടിയും പിള്ളയും സൂക്ഷ്മത്തിൽ എന്തു ജാതിക്കാരാണെന്നാണ് ആളുകൾ പറ യുന്നതു്, എന്നറിഞ്ഞില്ലാ.

ആൾ:—ശൂദ്രർ തന്നെയാണെപോൽ. താണജാതിക്കാ രാണത്രെ.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—എന്തൊരു കഷ്ടമാണ്! ഈ മാതി രി വ്യാജം പ്രവൎത്തിച്ചുതുടങ്ങിയാൽ എന്തു നിവൃത്തി? എന്നെ തല്ക്കാലം വിളിപ്പാൻ കല്പിച്ചതിന്നു വിശേഷകാര ണം ഒന്നും ഉണ്ടായിരിക്കയില്ലാ.

ആൾ:—പതിനഞ്ചുദിവസത്തിലകത്തു് അന്യായം ഫയലാക്കുമെന്നു് ഒരു രജിസ്ത്രുകത്തു് അയച്ചിരിക്കുന്നു. അ തു കിട്ടീട്ടു ഉടനെ പണിക്കരെ വിളിക്കാൻ കല്പനയായി.

ഇങ്ങനെ ഓരോ വിശേഷങ്ങൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു് ഇ വർ വഴിനടന്നു് എടത്തിൽ എത്തി.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ കണ്ടാൽ സുമുഖനാണ്. വെളുത്ത നിറമാണ്. കഷണ്ടിയാണു തലയിൽ. എങ്കിലും മുഖത്തി ന് ആകപ്പാടെ നല്ല ശ്രീയുണ്ടു്. നല്ല പാവുമുണ്ടു് രണ്ടു് അടി അമരം താഴ്ത്തി ഉടുത്തിട്ടുണ്ടു്. നെററിയിലും മാറത്തും വെളുത്ത ഭസ്മക്കുറി ഇട്ടിരിക്കുന്നു. കഴുത്തിൽ സ്വൎണ്ണംകെ ട്ടിയ ഒരു വലിയ പഞ്ചമുഖരുദ്രാക്ഷം ഒരു ചെറിയ നൂലി ന്മേൽ ധരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. വൃത്തിയായി തുന്നിച്ച കവിടിസ ഞ്ചിയും ഓലപ്പഞ്ചാംഗവും മുഴുവൻ വെള്ളികെട്ടിയ ഒരു എഴുത്താണിയും ഒരു വെളുത്ത തോൎത്തുമുണ്ടുകൊണ്ടു മൂടി എ ടത്തെ കക്ഷത്തിൽ വെച്ചിട്ടുണ്ടു്. അച്ഛനെ കണ്ട ഉടനെ താണു വലിച്ചുകുട്ടി തൊഴുതു. ഒന്നാമതു താണു തലവണ ങ്ങി തൊഴുതശേഷം പിന്നെ നിവൎന്നുനിന്നു് അച്ഛന്റെ മുഖ ത്തേക്കു നേരേ നോക്കി, അല്പം ഒരു മന്ദഹാസത്തോടും അ തിഭക്തിരസത്തോടുംകൂടി നോക്കി മാൎവ്വിടത്തിന്നു നേരെ കൈകൾ കൊണ്ടുവന്നു് ഒരു അഞ്ചെട്ടുപ്രാവശ്യം തൊഴുതു.

അച്ഛൻ:—എന്താണ് ഇയ്യിടെ ഇങ്ങട്ടു വരവു ചുരുക്കി യിരിക്കുന്നു?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—അടിയൻ ഒരു മാസമായി ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. തേഞ്ചേരി കോവിലകത്തു് ഒരു തറവാട്ടു പ്രശ്നത്തിനായി വിടകൊണ്ടിരുന്നു. അടിയൻ തിരുമനസ്സിലെ ഒരു കാരുണ്യത്തെയല്ലാതെ വേറെ യാതൊന്നിനേയും ഇച്ഛിക്കുന്നവനല്ല. ഇവിടെ തല്ക്കാലം തിരക്കുകൾ ഇല്ലെന്നു് അറിഞ്ഞതിനാൽ തേഞ്ചേരിൽനിന്നു് ആൾ വന്നപ്പോൾ വിടകൊണ്ടതാണു്.

അച്ചൻ:—ഇവിടെ ചുരുങ്ങീട്ടു് ഒരു പ്രശ്നം വേണം.

ഇതു പറഞ്ഞപ്പോൾ പണിക്കർ മേലോട്ടു് രണ്ടുഭാഗത്തേക്കും ഒന്നു നോക്കി. വലത്തെ കൈ മൂക്കിൻെറ മദ്ധ്യത്തിൽ വെച്ചു വായുവേ ഉറച്ചുവിട്ടു. ഇതിന്നു് ശരം എന്നു പറയും.

അച്ചൻ:—എന്താണ നോക്കിയതു്? ശരം എങ്ങിനെ ശുഭമോ? അശുഭമോ?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—ശുഭം, ശുഭം, അത്യന്തശുഭം!

അച്ചൻ:—ഈശ്വരോ രക്ഷതു.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:-ഭഗവൽകൃപ പൂർത്തിയായി ഉണ്ടു്. വിളിപ്പാൻവന്നപ്പോൾത്തന്നെ രണ്ടുമൂന്നു ശുഭലക്ഷണങ്ങൾ കണ്ടിരിക്കുന്നു

അകായിൽനിന്നു പുറത്തേക്കു കടന്നു ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ കാര്യസ്ഥൻ പറഞ്ഞു: ''പ്രശ്നം വേണമെന്നു കല്പിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ ഈ വാതുക്കൽ നില്ക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. കല്പിച്ച ഉടനെ ഒരു ഗൗളി ഈ പടിയിന്മേൽനിന്നു ശബ്ദിച്ചു.''

അച്ചൻ:—(വലിയ ബദ്ധപ്പാടോടുകൂടി) എത്ര ശബ്ദിച്ചു? എത്ര ശബ്ദിച്ചു?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—എത്ര ശബ്ദിച്ചു? എത്ര ശബ്ദിച്ചു?

കാര്യസ്ഥൻ:—ഞാൻ എണ്ണീട്ടില്ല.

അച്ചൻ:—(വലിയ ക്രോധത്തോടെ) കഴുതെ കടന്നു പുറത്തു പോ. ഗൗളി ശബ്ദിക്കുമ്പോൾ എണ്ണേണ്ടേ? നീ എന്തൊരു ബുദ്ധിഹീനനാണു്. ഈവക അസത്തുക്കൾ ചോററു ചിലവിന്നുതന്നെ. കടന്നു പുറത്തു പോ വിഡ്ഢി.

കാര്യസ്ഥൻ ഇളിഭ്യനായി അകത്തേക്കുതന്നെ പോയി.

പണിക്കർ പ്രവൃത്തിനായി കിഴക്കെ കോലായിൽ ഇരുന്നു. വിശേഷമായ ഒരു വീരാളിപ്പുല്ലുപായ് മടക്കി ഇട്ട് അതിൽ കിഴക്കോട്ട് അഭിമുഖമായി ചാത്തുപ്പണിക്കർ ഇരുന്നു. ഇരിക്കുന്നതിനുമുമ്പ് പുല്ലുപായ് തൊട്ട് ഒന്നു വന്ദിച്ചു. കസാലമേൽ ഇരിക്കുന്ന അച്ഛനെ വീണ്ടും ഒന്നു തൊഴുതശേഷമാണ് ഇരുന്നതു്. നല്ല ചുവന്ന പട്ടുകൊണ്ടു കസവുവെച്ചു് ഉണ്ടാക്കിട്ടുള്ള സഞ്ചിയിൽ നിറയെ നിറച്ച കവിടിയും ഓലകളും എടുത്തു് എടത്തുഭാഗത്തുവെച്ചു. പായയിൽ ഇരിക്കുമ്പോഴേക്കു പണിക്കരുടെ മുഖത്തിൽനിന്നു സ്ഫുരിക്കുന്ന ഒരു ഭക്തിരസം ഇപ്രകാരമെന്നു പറവാൻ പ്രയാസം. കണ്ണു ഭക്തിരസപാരവശ്യത്താൽ പകുതിയെ മിഴിയുന്നുള്ളൂ. പ്രവൃത്തിനു പണിക്കർ ഇരുന്ന ഉടനെ എടത്തിൽ ഉള്ള ഉണ്ണിമാരും മററും കോലായിൽ വന്നു നിറഞ്ഞുനിന്നിരുന്നു. പണിക്കർ മന്ദമായി കവിടിസഞ്ചി എടുത്തു മുമ്പിൽവെച്ചു തൊഴുതു. സഞ്ചി അഴിച്ചു് അത്യന്തധവളമായിരിക്കുന്ന ഒരു ഇരുന്നാഴിയോളം കവിടി വീരാളിപ്പായിൽ ചൊരിഞ്ഞു. ചെറുവക കവിടികളിൽ പത്തുപതിനഞ്ചു വലിയ കവിടികളും സ്ഫടികമഷിക്കുപ്പിയോ മറേറാ പൊളിഞ്ഞതിൽനിന്നു് എടുത്തു് ആറേഴ സ്ഫടികക്കഷണങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. കവിടി ചൊരിഞ്ഞ ഉടൻ പണിക്കർ അതിനെ അത്യന്തഭക്തിരസത്തോടുകൂടി തൊട്ടു് അഭിവാദ്യംചെയ്തു. കവിടിയെ അഭിവാദ്യംചെയ്തതു കണ്ടാൽ ആ കവിടിയാണു സാക്ഷാൽ ജഗദീശ്വരൻ എന്നു തോന്നും. ഇതു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ രാശിചക്രം ഉണ്ടാക്കി ഗണപതിക്കവിടികറ നിരത്തി പലേ പ്രകാരമുള്ള അഭിവാദ്യങ്ങളും ജപങ്ങളും കഴിഞ്ഞശേഷം പ്രവൃത്തിനു് ആരംഭിച്ചു. ഒരുനാഴികയിൽ ചുരുങ്ങാതെ ചെറുകവിടി തന്റെ മുമ്പിലേക്കു നീക്കിവെച്ചു വലത്തെ കൈകൊണ്ടു് അതിനെ തൊട്ടുകൊണ്ടു് അച്ഛന്റെ മുഖത്തേക്കു പണിക്കർ ഭക്തിയോടെ ഒന്നു നോക്കി. അച്ഛൻ ഭക്തിവിശ്വാസരസത്താൽ കണ്ണു പകുതി അടച്ചും കൈകറ രണ്ടും കൂപ്പുകൈയായി മാറത്തു് അടുപ്പിച്ചുവെച്ചുംകൊണ്ടു പറഞ്ഞു: "ഞാൻ എന്റെ മനസ്സിൽ ഇപ്പോറ ഒരു കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു വിചാരിച്ച

ന്നുണ്ടു്. അതിൽ എനിക്കു വരുവാൻപോകുന്ന ഗുണദോഷത്തെ ഈ പ്രശ്നം സത്യമായി അറിയിച്ചുതരട്ടെ.''

ഈ വാക്കുകൾ പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞ ഉടനെ പണിക്കർ മന്ദമായി മുമ്പിൽ കൂട്ടിവെച്ച കവിടികളെ തലോടി തലോടി ചുഴററിത്തുടങ്ങി. കണ്ണുകൾ രണ്ടും തീരെ അടച്ചു മന്ത്രജപവും തുടങ്ങി. പണിക്കരുടെ ചുണ്ടുകൾ ഈ ജപത്താൽ അതികലശലായി ഇളകിത്തുടങ്ങി. വിറപ്പനി ഉണ്ടായാൽ ഇത്രവേഗം വിറയ്ക്കുകയില്ല. വിറ ക്രമേണ കലശലായിത്തുടങ്ങി. കവിടിതലോടലും ക്രമേണ മുറുകി മുറുകി ക്രമേണ കലശലായി. അതുപ്രകാരംതന്നെ ചുണ്ടുകളുടെ വിറയലും. അച്ചനും ഈ സമയം വെറുതെ ഇരുന്നില്ല. തന്റെ ഭഗവതിയേയും മുമ്പു മരിച്ചുപോയ അച്ചന്മാരേയും ധ്യാനിച്ചു കണ്ണു് അടച്ചു തൊഴുതുംകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ കവിടിയുടെ ചലനവും നിന്നു. ധ്യാനശക്തിയാൽ ഒരുനിമിഷം പണിക്കർ കവിടി ചുഴററാതെ മന്ത്രം ജപിക്കാതെ കൈയു് കവിടിമേൽവെച്ചുകൊണ്ടു് നിശ്ചഞ്ചലനായി ഇരുന്നു. കവിടി ചുഴററുന്ന ശബ്ദം മാറിയപ്പോൾ അച്ചൻ കണ്ണുകൾ മിഴിച്ചു. പണിക്കർ ചുഴററിയിരുന്ന കവിടിയിൽ നിന്നു് ഒരുപിടി വാരിയെടുത്തു വേറെ വച്ചു. കണ്ണുമിഴിച്ചു് ഉടനെ വേറെ വാരിവെച്ച കവിടികളിൽനിന്നു ക്രമപ്രകാരമുള്ള കിഴിവുകൾ കിഴിച്ചു.

അച്ചനു പ്രശ്നത്തിൽ വളരെ ഭ്രമമാണെങ്കിലും പ്രശ്നശാസ്ത്രത്തെക്കുറിച്ചു യാതൊന്നും നിശ്ചയമില്ല.

അച്ചൻ:—എന്താണു രാശി?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—കന്നിരാശിയാണു് ഉദയം. ലഗ്നത്തിൽ ശനിയും, രണ്ടിൽ കേതുവും, മൂന്നിൽ ഗുളികനും, നാലിൽ ചന്ദ്രനും, അഞ്ചിൽ ചൊവ്വായും, ഏഴിൽ വ്യാഴവും, അഷ്ടമത്തിൽ രാഹുവും, പത്തിൽ ആദിത്യബുധന്മാരും, പതിനൊന്നിൽ ശുക്രനും—ഇങ്ങനെയാണു് ഗ്രഹസ്ഥിതി. ശീർഷോദയരാശിയാണു്.

അച്ചൻ:—അതുകൊണ്ടു്?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—വളരെ നല്ലതാണു്. ''ശീർഷോദയെ സമഭിവാഞ്ഛിതകാര്യസിദ്ധിഃ പൃഷ്ഠോദയവിഫല

താ'' എന്നാണ പ്രമാണം. ഉദയരാശി ശീഷോദയരാശിയാകകൊണ്ട" ഇഷ്ടാത്ഥസിദ്ധിയുണ്ടാകമെന്നുള്ളതിന്ന സംശയമില്ലാ.

അച്ഛൻ:—ഈശ്വരോ രക്ഷതു.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—പിന്നെ മൂദ്ധോദയവും നരരാശിയും മററും വന്നിട്ടുള്ളതുകൊണ്ടും ഇഷ്ടാത്ഥം ലഭിക്കേണ്ടതാണു്.

അച്ഛൻ:—ഇവിടെ ഞാൻ വിചാരിച്ച കാര്യം എന്താണെന്നുകൂടി പറഞ്ഞിട്ട പിന്നെ ഫലത്തെക്കുറിച്ച പറയാം.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:-പറയാം. (കുറേനേരം ഗ്രഹസ്ഥിതികരം നോക്കിയശേഷം) അടിയന്റെ മനസ്സിൽ തോന്നുന്നതു് ഇതു് ഒരു വ്യവഹാരസംബന്ധമായ പ്രശ്നമാണെന്നാണു്. പ്രമാണങ്ങരം പറയാം.

അച്ഛൻ:—(മന്ദഹസിച്ചുകൊണ്ട്) അതെ. പണിക്കക്ക സമനായ ഒരു ജ്യോതിഷക്കാരനെ ഞാൻ ഇതുവരെ കണ്ടിട്ടില്ല. എനി ഗുണദോഷങ്ങരം പറയുകയേ വേണ്ടു. ഒരു വ്യവഹാരത്തെപ്പററിത്തന്നെയാണ പ്രശ്നം. അങ്ങനെ ആയാൽ ഈ രാശികൊണ്ടുള്ള ഫലം വെടിപ്പായി കേരംക്കട്ടെ.

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—വ്യവഹാരപ്രശ്നത്തിൽ ശനിയുടെ ഉദയം ഉണ്ടാവുന്നതു വളരെ വിശേഷവിധിയായിട്ടുള്ളതാണു്. ''വിവാദെ ശത്രുഹനനെ രണെ സങ്കടകേപിവാക്രൂരമൂത്തൗ ശുഭൊജ്ഞേയഃ ക്രൂരദ്രഷ്ട്യാ പരാജയഃ'' എന്നാണ പ്രമാണം. ഉദയരാശിയിൽ പാപോദയം വ്യവഹാരകാര്യത്തിന്നും ശത്രുനാശത്തിന്നും വളരെ ഗുണമായുള്ളതാണു്. പിന്നെ, ''ഭാനവിന്ദു ബലിനൗചതുഷ്ടയഗതൗ ക്ഷേത്രംതയൊവ്വാഭവേദാരൂഢം യദിവൊ ദൃഭസ്ഥിറുപതെ രാജ്യാനുഭ്രതിഃപരം ഏതൗചേദ്വിപരീതതാമുപഗതൊരാജ്ഞാൻ ഭ്രയെതഃനാ രാജ്യം സമ്യഗതീരയേദവനിട്ടദ്യോഗാശ്ചചിന്ത്യാ ഇഹ.'' ആദിത്യചന്ദ്രന്മാർ ബലവാന്മാരായും കേന്ദ്രസ്ഥന്മാരായും വരികയും അവരുടെ ക്ഷേത്രം ആരൂഢമായൊ ഉദയമായൊ വരികയുംചെയ്താൽ രാജപ്രീതിക്കും മററും യോഗമുണ്ടാവുന്നതാണു്. പിന്നെ നിവൃത്തിരാശിയിൽ വ്യാഴം സ്വക്ഷേത്രബലത്തോടുകൂടി ഇരിക്കുന്നതും

ശുഭപ്രദംതന്നെ. "ജീവസ്ഥമൈബലവതി ദ്രവിണാദിലാഭോ മാനൊന്നതിന്നരപതേൻിരതാംപ്രസാദഃ ശത്രുക്ഷയശ്ച യശസാഞ്ചസമാഗമോഥ ദൈവാനുകൂല്യമപി സർവ്വ ഹിതാൎത്ഥസിദ്ധിഃ" വിചാരിച്ച സകല കാൎയ്യവും സാധിക്കും. കീൎത്തി താനെ അധികമായി ഉണ്ടാവും. രാജാവിന്റെ പ്രീതി ഉണ്ടാവും. ശത്രു ക്ഷയിക്കും എന്നാണു്.

അച്ഛൻ:—(രാഘവനുണ്ണിയെ നോക്കീട്ടു്) ഈ മാതിരി വ്യാജങ്ങൾ പ്രവൎത്തിക്കുന്നവൎക്കു് ക്ഷയമല്ലാതെ വരുമോ? പ്രശ്നശാസ്ത്രം മിഥ്യയാവുമോ?

രാഘവനുണ്ണി:—ഒരിക്കലും ആവുകയില്ല. ഈ മഹാവ്യാപ്തി നടത്തുവാൻ ഉത്സാഹിക്കുന്നവർ ആസകലം ജേലിലാവാതിരിക്കുമോ?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:— (മന്ദഹസിച്ചുംകൊണ്ടു്) ഏകദേശം അത്രത്തോളം എല്ലാം വരുമെന്നുതന്നെ അടിയനു തോന്നുന്നു. ശനിയുടെ ഉദയം ഈവക പ്രശ്നത്തിൽ അത്യന്തവിശേഷമാണു്. സത്രുസംഹാരിയാണു് ശനി. പിന്നെ ഇവിടെ ലഗ്നകൎമ്മപതിയായ ബുധൻ നിപുണയോഗപ്രദനായിട്ട സ്വക്ഷേത്രത്തിൽ കൎമ്മഭാവത്തിങ്കൽ ഇരിക്കുന്നു. ഇതു് അത്യന്ത ശുഭമാണു്. ശത്രുകൂടാതെ സൎവ്വാഭീഷ്ടസ്ഥാനപതിയായ ചന്ദ്രൻ ലഗ്നകൎമ്മപതിയായ ബുധനെ ദൃഷ്ടിചെയ്തുംകൊണ്ടു നാലിൽ ഇരിക്കുന്നതു് അഭീഷ്ടകാൎയ്യസിദ്ധിയെ കൊടുക്കുന്നതാണു്. പിന്നെ ധനഭാഗ്യപതിയായ ശുക്രൻ പതിനൊന്നാംഭാവത്തിലിരിക്കുന്നതു് ഏററവും ശുഭപ്രദംതന്നെ. ഭാഗ്യം നൃണാം പ്രഥമമത്ര വിചാരണീയം ഭാഗ്യം ഹി സൎവ്വ ശുഭകാരണമാഹുരാൎയ്യാഃ ഭാഗ്യാധിപേഭിമതാശിഗതെ നരാണാം ജീവേക്ഷിതെ നനുഭവെദഖിലാൎത്ഥസിദ്ധിഃ ഇത്യാദികളായ അനേകപ്രമാണങ്ങൾ നോക്കിയാലും ഇവിടേക്കു് ഈ കാൎയ്യത്തിൽ ജയം വരാതെ ഇരിപ്പാൻ തരമില്ല. അത്രയുമല്ല. വ്യാഴശുക്രന്മാൎക്കു് ഇഷ്ടഭാവസ്ഥിതിയും മററും ഉണ്ടായാൽ രാജമന്ത്രിയുടെ അനുകൂലതകൊണ്ടു് ഒരു വിശേഷവിധി ഈ കാൎയ്യത്തിൽ സിദ്ധിക്കേണ്ടതാണു്. "ഉദയഭംശശിനസ്സിത ഈക്ഷതെ ഹിമ

രുചിംയദിവാപരമശുഭഃ വിജയശ്രുത ധനലബ്ധി മിഹാദിശേദശുഭദം പുനരത്ര നകിഞ്ചന'' എന്നാണു പ്രമാണം.

അച്ഛൻ:—ആ മഹാപാപി ഉദയന്തളി ഈ കാൎയ്യത്തിൽ ജേലിൽ കുടുങ്ങാതിരിക്കില്ല. അത്രെക്കമാത്രം വിശേഷത കാണുന്നുണ്ടു് ഈ പ്രശ്നവശാൽ, ഇല്ലെ പണിക്കരെ?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—നിസ്സംശയമായി ഉണ്ടു്. സംശയം തിരുമനസ്സിലേക്ക ലേശം വേണ്ട. എന്നല്ല ബുധൻ ഉദയരാശിയെ നോക്കുകയോ ചന്ദ്രനെ ശുക്രൻ നോക്കുകയോ ചെയ്താൽ അത്യന്തശുഭോദയമാണു്. —''ശുഭപൃഗ്ഗലഗ്നഗതെ ലഗ്നേവാ സൌമ്യയോഗമായാതെ ബ്രൂയാദഭിമതസിദ്ധിം പൃഷ്ടസ്ഥാനാന്തരവാപ്തിം.''

പണിക്കർ ഇത്രത്തോളം പറയുമ്പോഴേക്കു് അമ്പലത്തിൽനിന്നു വാദ്യശബ്ദവും ശംഖുവിളിയും കേട്ടു. ഉടനെ പണിക്കർ, ''ഇത്ര വിശേഷമായ ഒരു ലക്ഷണം എനി ഒന്നും ഉണ്ടാവാനില്ല. പ്രശ്നകാലത്തു ഭേരിനാദവും ശംഖധ്വനിയും ഒരു അത്യന്ത വിശേഷലക്ഷണമാണു്. ഭേരിമൃദംഗമദ്ദളശംഖവീണാ വേദധ്വനി നിസ്വനമംഗലഗീതഘോഷാഃ എന്നാണു പ്രമാണം.''

അച്ഛന്റെ മനസ്സ വളരെ തെളിഞ്ഞു. വക്കീൽ രാഘവമേനോന്റെ കത്തു വായിച്ചതിനാലുണ്ടായ സകല വ്യസനവും മൌഢ്യവും തീൎന്നു്, വ്യവഹാരത്തിൽ ജയിച്ചു്, രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടിനേയും രാഘവമേനോനേയും പതുപ്പത്തു കൊല്ലം തടവിൽ വെപ്പാൻ കല്പിച്ചതിൽ ഉണ്ടാവുന്നപ്രകാരം സന്തോഷിച്ചു. പണിക്കൎക്കു സമ്മാനം കൊടുത്തയച്ചു. വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ വരവും കാത്തിരുന്നു.

ചാത്തുപ്പണിക്കരെ നമ്മൾക്കു അത്രവേഗം വിടാൻ പാടില്ല. ഈ കള്ളജോത്സ്യൻ ഇയാളുടെ വീട്ടിൽ തിരിയെ എത്തിയതു് അറിഞ്ഞ ഉടനെ രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടു് ഇയാളെ വിളിപ്പാൻ ആളെ അയച്ചു. എടത്തിൽ പ്രശ്നം കഴിഞ്ഞാൽ എല്ലാം തിരുമുല്പാടു് ഉടനെ പണിക്കരെ വരുത്തി സകല വിവരങ്ങളും ചോദിച്ചറിയുമാറുണ്ടു്. അച്ഛനെപ്പോലെതന്നെ പ്രശ്നശാസ്ത്രത്തിൽ തിരുമുല്പാട്ടിലേക്കും ബഹുവിശ്വാസമാണു്. പണിക്കരു് രണ്ടടിക്കിലും തരം

പോലെ പണം പിടുങ്ങുന്നതിൽ അതിനിപുണനും ആയിരുന്നു.

ചാത്തുപ്പണിക്കരു് ജാഗ്രതയായി ഉദയന്തളി കോവിലകത്തു കല്പനപ്രകാരം ഹാജരായി, അപ്പനെ തൊഴുതു് അഭിവാദ്യം ചെയ്യുതിലും ഭംഗിയായി ആവക ആചാരങ്ങളെ എല്ലാം കാണിച്ചു പഞ്ചപുച്ഛമടക്കി മുമ്പാകെ നിന്നു.

തിരുമുല്പാടു്:—എന്താണു്, ഇന്നലെ പൂഞ്ചോലക്കര പ്രശ്നത്തിന്നു പോയിരുന്നുവോ? എന്തു സംബന്ധമായിട്ടായിരുന്നു പ്രശ്നം?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—(മന്ദഹസിച്ചുംകൊണ്ടു്) ഒരു വ്യവഹാരപ്രശ്നമായിരുന്നു.

തിരുമുല്പാടു്:—എങ്ങനെ പ്രശ്നവശാൽ, എടത്തിലേക്കു ഗുണമായിട്ടോ കണ്ടതു്?

ചാത്തുപ്പണിക്കരു് ഒരു മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി തല പതുക്കെ ഒന്നു താഴ്ത്തിനിന്നു.

തിരുമുല്പാടു്:—എന്താണു്, പറയാൻ മടിക്കേണ്ട. പ്രശ്നവശാൽ ഗുണമായിട്ടാണു കണ്ടതു് എങ്കിൽ ഇവിടെ അതുകൊണ്ടു് ഒരു മൌഢ്യവും ഇല്ല. ധാരാളമായി പറയാം. എന്തായിരുന്നു രാശി?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—കന്നിരാശിയായിരുന്നു. ശനി ഉദയമാണു്.

തിരുമുല്പാടു്:—അതുകൊണ്ടോ?

ചാത്തുപ്പണിക്കർ:—റാൻ. ഗുണം ഒട്ടും പോരാ. വ്യവഹാരപ്രശ്നത്തിന്നു പാപോദയം കേവലം വിരോധംതന്നെ. "പാപെ ലഗ്നഗതെ പരാജയ ശിരോരുഗ് ദുഃഖദുഷ്കീൎത്ത്യാ യസ്ഥാനഭ്രംശ ധനക്ഷയാഖില ശരീരാസ്വാസ്ഥ്യ ദുഃഖാധികാഃ പാപെ വിത്തഗതെ സ്വപൂൎവ്വനിചിത ദ്രവ്യക്ഷയൊ വക്ത്രരുഗ് ഭൎത്തവ്യമായ ഭക്ഷണാംബുകരുജാ ദുൎഭ്യോക്തി പാത്രക്ഷതി." ഈ പ്രമാണംകൊണ്ടു പാപൻ ലഗ്നഗതനായിരിക്കും, വിഷയത്തിങ്കൽ പരാജയം, കാൎയ്യത്തിൽ തോല്വിതന്നെ. മനോദുഃഖം, അപകീൎത്തി, സ്ഥാനഭ്രംശം മുതലായ കഠിന ദോഷഫലങ്ങളാണു്. അതു് ഇവിടെ വന്നി

ട്ടുണ്ടു്. ശനി വിശേഷിച്ചും ദോഷവാൻതന്നെ. ഹോരാശാസ്ത്രത്തിൽ പറയുന്നു: "അദൃഷ്ടാർത്ഥോരോഗീ മദനവശഗൊത്യന്ത മലിനശ്ശിശുത്വെ പീഡാർത്ത സവിതൃസുതലഗ്നെത്യലസവാൻ. ഗുരുസ്വക്ഷൊച്ചസ്ഥെ നൃപതിസദൃശൊ ഗ്രാമപുരപസ്സവിദ്വാംശ്ചാവ്വാംഗൊ ദിനകരസമൊന്യത്ര കഥിതഃ" ഇത്ര മാത്രമല്ല ദോഷം. ദുരിതാധിപനാണു് ലഗ്നാധിപനോടുകൂടി കർമ്മത്തിൽ—അതുതന്നെ പരാജയത്തിന്നു മതി. "അരാതിരോഗാദ്യമരാതിനാഥൊ മൂതീശചരൊ മൃത്യുഭയം കരോതി വ്യായാധിപൊഭ്രംശ ദരിദ്രതാദ്യം യോഗേക്ഷണാദ്ദൈ്യരശ്രുഭോ വിശേഷാൽ." പിന്നെ ഇവിടെ ബുധമൌഢ്യം ഉള്ളതു് ഏററവും ദോഷം തന്നെ. വലുതായ ഒരു വ്യവഹാരം ഇപ്പോൾ സംഭവിക്കുകയും ആറാംഭാവാധിപന്റെ ഉദയം ലഗ്നത്തിൽ വരികയും അഷ്ടമത്തിൽ പാപൻ ഉണ്ടായിരിക്കുകയും അഞ്ചാമെടത്തു് അഷ്ടമാധിപനായ കുജൻ നില്ക്കുകയും കർമ്മത്തിൽ ദുരിതാധിപനായ ആദിത്യൻ ഉണ്ടായിരിക്കുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ അത്യന്തദോഷമാണു് ഫലമെന്നു നിശ്ചയമായി അനുമാനിക്കേണ്ടതാണു്. ഇതിന്നു പ്രമാണമുണ്ടു്: "ഷഷ്ഠം ദ്വാദശമഷ്ടമം ച മനയൊ ഭവാനനിഷ്ടാൻ വിദുസ്തന്നാഥനാവിതവീക്ഷിതാ യദധിപായേചാ വിഭാവാസ്സ്വയം തത്ര സ്ഥാംശ്ചയദീശ്വരാസ്ത്രുയയിമെനശ്യന്തി ഭാവാസ്തണാം ജാതാ വാവിഫലാവിനഷ്ടവികലാസ്തത്രാദികഷ്ഠോഷ്ടമഃ" വിശേഷിച്ചു് അഷ്ടമാധിപൻ സുകൃതസ്ഥാനത്തു നിന്നതും സുകൃതക്ഷയംതന്നെ. ലഗ്നത്തിൽ ശനിയും അഞ്ചിൽ ചൊവ്വയും നിന്നതുകൊണ്ടു് ഈ ലഗ്നത്തിന്നു പരാജയം. തോല്പവിക്കുമെന്നു മാത്രമല്ല പക്ഷേ, അതുനിമിത്തം വല്ല ഉന്മാദമോ ചിത്തഭ്രമമോകൂടിയുണ്ടാവാൻ ഇടയുള്ളതായിട്ടാണു് വിചാരിക്കേണ്ടതു്. പ്രമാണമുണ്ടു്: "ലഗ്നസ്ഥധിഷണെ ദിവാകരസുതൊ ഭൗമോധവാദ്യാനഗൊമദെ ലഗ്നഗതെ മദാത്മജ തപസ്സംസ്ഥൊ മഹീനന്ദനഃ മൂർത്തൗ മൃഢശശീന്ദു ജൗകൃശശശി മന്ദശ്ചരഃഷെസ്ഥിതൗ പാദപാപേത കൃശാമൃതാംശു രുദയാ യുസ്സ്വാന്ത്യധർമ്മോപഗൗ." അടിയൻ ഇത്ര ദോഷകരമായ ലക്ഷണങ്ങൾ ഇയ്യിടെ എങ്ങും ഒരു

പ്രശ്നത്തിലും കണ്ടിട്ടില്ല. പ്രശ്നം വേണമെന്നു അവിടുന്നു കല്പനയായ ഉടനെതന്നെ ഒന്നുരണ്ടു കഠിന ദുർലക്ഷണങ്ങളാണു ഉണ്ടായതു. ഒന്നാമതു അടിയൻ നിന്നിരുന്നതിന്റെ നേരെ മേൽഭാഗത്തിൽ ഒരു ബലിഭുക്ക മുറിയെ പറന്നുപോയി. ഉടൻ ഒരു മാർജ്ജാരൻ അടിയന്റെ മുമ്പിൽകൂടി ഓടിപ്പോയി. എന്തോ ഇതു അവിടേക്കു ഒരു ആപല്ക്കാലമാണെന്നാണു അടിയനു ആകപ്പാടെ തോന്നിയതു.

തിരുമുൽപ്പാട്ടിലേക്കു ബഹു സന്തോഷമായി. നമ്മുടെ പെരുങ്കള്ളൻ പണിക്കരു രണ്ടു മുണ്ടുകൾ ഓണപ്പുടവയായി വാങ്ങി വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങിപ്പോരികയും ചെയ്തു. പ്രശ്നത്തിന്നു ഉടനെ കോവിലകത്തേക്കു ചെല്ലേണമെന്നു ഏററിട്ടാണു പോന്നതു. എന്നാൽ ഈ പെരുങ്കള്ളന്റെ വർത്തമാനത്തെക്കുറിച്ചു ഞാൻ ഇനി എഴുതുന്നില്ല. ഈ കള്ളത്തൊഴിൽകൊണ്ടു നാട്ടുകാരെ ഭ്രമിപ്പിച്ചു പണം പിടുങ്ങി നടന്നുകൊള്ളട്ടെ.

വൈത്തിപ്പട്ടരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോയ വർത്തമാനത്തെക്കുറിച്ചാണു ഇനി ഈ അദ്ധ്യായത്തിൽ പറവാനുള്ളതു. എടത്തിലെ കാര്യസ്ഥൻ കുഞ്ചുമേനോനും ഭൃത്യന്മാരും വൈത്തിപ്പട്ടരെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ പുറപ്പെട്ട വിവരം ഇതിന്നുമുമ്പു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ.

രാമൻമേനോനും മററും ഉദയന്തളിക്കു പുറപ്പെട്ടുപോയതുമുതൽ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ആലോചനകൾ എല്ലാം അതുവരെ ഉണ്ടായിരുന്ന പ്രകൃതികളിൽനിന്നു കേവലം മാറിയിരിക്കുന്നു. രാമൻമേനോൻ കൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നപ്പോൾ ഏതുവിധമെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൈയിൽനിന്നു പണം തട്ടിപ്പറിക്കേണമെന്നുള്ള ദുരാശയായിരുന്നു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതു. അദ്ദേഹത്തെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടുപോവാൻ ഉദയന്തളിയിൽനിന്നു ഉദയവർമ്മൻതിരുമുൽപ്പാടും ആൾക്കാരും എത്തിയതു കണ്ട നിമിഷംമുതൽ രാമൻമേനോനെ സേവിച്ചിട്ടു തനിക്കു യാതൊരു പ്രയോജനവും ഉണ്ടാകയില്ലെന്നു പട്ടരു തീർച്ചയാക്കിയിരിക്കുന്നു. ഇനി ഈ കാര്യസംബന്ധമായി തനിക്കു വല്ലതും

സമ്പാദിക്കേണമെങ്കിൽ പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാരുടെ ഭാഗംചേൎന്ന രാമൻമേനോനോടു മത്സരിച്ചാൽ മാത്രമേ സാധിക്കയുള്ളു എന്നു പട്ടരു് ഉറപ്പായി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. രാമൻമേനോൻ വ്യവഹാരത്തിന്നു പുറപ്പെടും എന്നുള്ളതിനെപ്പററി പട്ടൎക്കു ലേശംപോലും സംശയം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ തിരുമുൽപ്പാടും പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാരും തമ്മിൽ ഉള്ള സ്ഥിതിയെപ്പററി വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു നല്ല അറിവുണ്ടു്. എന്തെങ്കിലും ഒരു സംഗതി കിട്ടിയാൽ പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാരോടു വ്യവഹാരത്തിന്നു പുറപ്പെടേണമെന്നു് അത്യാഗ്രഹത്തോടുകൂടിയാണു് തിരുമുൽപ്പാടു് ഇരിക്കുന്നതു് എന്നു് വൈത്തിപ്പട്ടരു് നല്ലവണ്ണമറിയും. രാമൻമേനോൻ വ്യവഹാരംതുടങ്ങിയാൽ പൂഞ്ചോലക്കര ഒന്നു ഭയപ്പെടും. അപ്പോൾ തനിക്കു കടന്നാവീഴാം. രാമൻമേനോന്റെ ഭാഗം ചേരുന്നതിനാൽ വിശേഷപ്രയോജനങ്ങൾ ഒന്നും ഉണ്ടാകയില്ല. ശങ്കരനും തിരുമുൽപ്പാടും അത്യാവശ്യത്തിലധികം ഒന്നും രാമൻമേനോനെക്കൊണ്ടു ചെലവിടീക്കുകയില്ല. പിന്നെ രാമൻമേനോൻ വശം ആദ്യം താൻ ഊഹിച്ചിരുന്നതുപോലെയുള്ള ദ്രവ്യം ഇല്ല. അത്രയുമല്ല, സ്വതേ തിരുമുൽപ്പാടു് ലുബ്ധനാണു്. അദ്ദേഹം വ്യവഹാരഭ്രാന്തു നിമിത്തം പണം കുറെ അധികം ചെലവുചെയ്തു ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്ന കാലമാണു്. പൂഞ്ചോലക്കരക്കാരോ ദ്രവ്യത്തിൽ നീന്തിക്കളിക്കുന്നവരാണു്. ഇങ്ങനെ ദ്രവ്യപുഷ്ടിയും പ്രബലതയും ചെലവുചെയ്വാൻ അലക്ഷ്യതയും ഉള്ള ഒരു കൂട്ടരെ വേറെ കാണുകയില്ല. വലിയച്ചൻ സന്തോഷിച്ചാൽ ഒരു ചെറിയ കുളപ്പാട ചാൎത്തിക്കിട്ടിയാൽ പോരെ? ഒരു ചെറിക്കല്ലെ കാൎയ്യം കിട്ടിയാൽ മതിയല്ലൊ. നിശ്ചയമായും കഴിയുമെങ്കിൽ എടത്തിലെ ഭാഗംതന്നെയാണു ചേൎന്നുസാഹിക്കേണ്ടതു്. ഇങ്ങനെ ആയിരുന്നു വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ വിചാരം. എന്നാൽ പട്ടൎക്കു് എടക്കാരെ ഉള്ള ഭയം വിട്ടിട്ടില്ല. താനെ കടന്നുചെന്നു സേവയ്ക്കു കൂടിക്കളയാം എന്നുള്ള ആലോചന ഉണ്ടായതേയില്ല. തന്നെ എടത്തിൽനിന്നു വിളിപ്പിക്കണം. എന്നാൽ ഭാഗ്യമായിപ്പോയി. വിളിപ്പിക്കുമോ?—അതാണു

സംശയം. താൻ രാമൻമേനോന്റെ ഭാഗിയാണെന്നല്ലേ അപ്പോഠം ഉള്ള ശ്രുതി. അങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോഠം തന്നെ വിളിപ്പിക്കുമോ?—സംശയം. എന്നാൽ ഉദയന്തളിക്കു രാമൻമേനോന്റെ കൂടെ താൻ പോയിട്ടില്ലല്ലോ. ആ വൎത്തമാനം എടത്തിൽനിന്നു് അറിയാതിരിക്കുമോ? ഒരിക്കലുമില്ല. അപ്പോഠം ഒരുസമയം വിളിപ്പിക്കാൻ ആളെ അയച്ചുവെന്നുകൂടെവരാം, വരാം. ഇങ്ങനെ പട്ടരു് ഇരുഭാഗവും ആലോചിച്ചു് ഒരുഭാഗവും ഉറയ്ക്കാതെ വശായി. എന്നാൽ തന്നെ പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാർ വിളിപ്പിച്ചാൽ എന്തെല്ലാം കളവുകളാണു രാമൻമേനോനെക്കൊണ്ടും ശാരദയെക്കൊണ്ടും പറയേണ്ടതു് എന്നുള്ളതു് പട്ടർ മുമ്പുതന്നെ ആലോചിച്ചു നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടു്. പട്ടർ ഇങ്ങനെ സംശയിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന കാലത്താണു് ഒരുദിവസം രാവിലെ എടത്തിലെ കാൎയ്യസ്ഥൻ കുഞ്ചുമേനോനും ഭൃത്യന്മാരും തന്റെ ഗൃഹത്തിലേക്കു കയറിവരുന്നതു കണ്ടതു്. കണ്ടപ്പോഠംതന്നെ പട്ടൎക്കു കാൎയ്യം മനസ്സിലായി. മനസ്സിന്നു് അത്യന്തം സന്തോഷമായി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഓ ഹൊ, ഓ ഹൊ, ശിവ! ശിവ! എത്ര കാലമായി കുഞ്ചുമേനോനെ കണ്ടിട്ടു്! ഇരിക്കിൻ, ഇരിക്കിൻ. എടത്തിൽനിന്നു തന്നെയായിരിക്കും വന്നതു്.

കുഞ്ചുമേനോൻ:—അതെ, അച്ചൻ കല്പിച്ചിട്ടു വന്നതാണു്. സ്വാമിയെ ഉടനെ അങ്ങട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു ചെല്ലുവാൻ കല്പനയായിരിക്കുന്നു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—(സന്തോഷത്താൽ ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്)എന്തിനാണപ്പാ തല്പിക്കാദനാ? പണ്ടത്തെ കറ എനിയും വലിയ എജമാനന്നു തീൎന്നിട്ടില്ലെന്നു തോന്നുന്നു.

കുഞ്ചുമേനോൻ:—ശിക്ഷ, തല്പിക്കാനും മററുമല്ല. സ്വാമിയെ കാണാൻ അവിടുന്നു വഴുകിനില്ക്കുന്നു. ഉടനെ പുറപ്പെടുന്നില്ലേ? നിങ്ങളോടു് അവിടുത്തേക്കുള്ള സകല മുഷിച്ചിലും തീൎന്നു മനസ്സുതെളിഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ആ തിരുവനന്തപുരക്കാരൻ കള്ളൻ പിള്ളയും കുട്ടിയും നിങ്ങളുടെ അടുക്കെവന്നു താമസിച്ചിരുന്നുവെന്നും നിങ്ങഠം ഈ കള്ളക്കാ

ര്യത്തിന്ന സഹായിക്കുകയില്ലെന്നു തീർച്ചയായി പറഞ്ഞ ശേഷം അവർ നിങ്ങളെ വിട്ടു് ഉദയന്തളിക്കു കടന്നുപോയി എന്നും കേട്ടിട്ടു് അവിടുന്നും ഉണ്ണിമാരും എല്ലാവരും ഒരുപോലെ സന്തോഷിച്ചിരിക്കുന്നു. ഒട്ടും താമസിക്കാതെ ഇനി പുറപ്പെടണം. നിങ്ങൾ ചെറുപ്പംമുതല്ക്കു അവിടെ ആശ്രയിച്ചുവന്നാളല്ലേ? അവസാനംവരെ ആശ്രയംതന്നെയാവട്ടെ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഈശ്വരൻ സത്യസ്വരൂപനാണെല്ലോ. അച്ഛന്റെ മനസ്സിൽ ദൈവംതന്നെ സത്യത്തെ ഉദിപ്പിക്കട്ടെ. ഞാൻ അവിടേക്കു് ഒരിക്കലും ഒരു ദോഷവും ചെയ്തയില്ല. ഞാൻ അവിടുന്നു കല്പിക്കുന്നതുപോലെ പ്രവൎത്തിപ്പാൻ എല്ലായ്പോഴും ഒരുക്കമാണു്. ഞാൻ ആ പിള്ളയ്ക്കു് ഒരു സഹായവും ചെയ്കയില്ലെന്നു പറഞ്ഞതു് അച്ഛൻ അറിഞ്ഞു. ഇല്ലേ? ഈശ്വരാധീനം. സത്യം അറിഞ്ഞുവല്ലോ.

കുഞ്ചുമേനോൻ:—വെടിപ്പായി അറിഞ്ഞു. പലരും ആ ദിക്കിൽ ഈ വിവരങ്ങൾ പറയുന്നുണ്ടല്ലോ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഈശ്വരോ രക്ഷതു. ഞാൻ ചെയ്തതു് ഉറക്കത്തിൽ കാലു തലോടിക്കൊടുത്തതുപോലെ ആയില്ലല്ലോ. അതു് എന്റെ ഒരു ഭാഗ്യം.

കുഞ്ചുമേനോൻ:—വലിയ ഭാഗ്യംതന്നെ. അവിടുന്നു് ഒന്നു കടാക്ഷിച്ചാൽ സ്വാമി കുബേരനായിപ്പോയല്ലോ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—കടാക്ഷിക്കേണ്ടേ?

കുഞ്ചുമേനോൻ:—കടാക്ഷിക്കും.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എപ്പോൾ കടാക്ഷിക്കുമോ?

കുഞ്ചുമേനോൻ:—നിങ്ങൾ അവിടെച്ചെന്നനിമിഷം കടാക്ഷിക്കും.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എന്തോ അപ്പാ. ഈ നിർഭാഗ്യമഞ്ഞയുംകൊണ്ടു ചെല്ലുന്നേടത്തു് എല്ലാം അനൎത്ഥം.

കുഞ്ചുമേനോൻ:—നിർഭാഗ്യമഞ്ഞ എല്ലാം തീൎന്നു. ഭാഗ്യമഞ്ഞയായിപ്പോയി. അതിഭാഗ്യമഞ്ഞ. ആട്ടെ, എപ്പോഴാണു പുറപ്പെടുന്നതു്?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—രാവിലത്തെ വണ്ടിക്കല്ലേ എനി തരമുള്ളു?

അന്നു കുഞ്ചുമേനോനും കൂടെയുള്ളവരും പട്ടരുടെകൂടെ താമസിച്ചു. പിറേറദിവസത്തെ വണ്ടിക്കു വൈത്തിപ്പട്ടരും കുഞ്ചുമേനോനും ഭൃത്യന്മാരും പൂഞ്ചോലക്കരെക്കായി പുറപ്പെടുകയും ചെയ്തു. കുഞ്ചുമേനോൻ പലവിധം ശ്രമിച്ചിട്ടും വൈത്തിപ്പട്ടർ രാമൻമേനോൻെറയും ശാരദയുടെയും യഥാൎത്ഥസ്ഥിതികളെക്കുറിച്ചു യാതൊന്നും കുഞ്ചുമേനോനോടു പറഞ്ഞില്ല. അതു ഗോപ്യമായിട്ടുള്ളതാണെന്നും വലിയച്ചനോടു മാത്രം സ്വകാൎയ്യമായിട്ടേ പറവാൻ പാടുള്ളുവെന്നും പറഞ്ഞു ശഠിച്ചു യാതൊരു വിവരത്തേയും അറിയിച്ചില്ല.

വൈത്തിപ്പട്ടർ എടത്തിൽ എത്തിയതു് ഒരു വൈകുന്നേരം അഞ്ചുമണി സമയമാണു്. പട്ടരെ കണ്ടപ്പോഴേക്കു് എടത്തിലുള്ളവൎക്കു് ഒക്കെയും ഒരു പരിഭ്രമം. എന്താണു് ഈ പരിഭ്രമത്തിന്നു സംഗതി എന്നു് അവൎക്കുതന്നെ നിശ്ചയമില്ല. എടത്തിൽ ഉള്ളവരിൽ കൃഷ്ണനുണ്ണി ഒഴികെ മററു സകല ആളുകൾക്കും ശാരദയേയും രാമൻമേനോനേയും വൈത്തിപ്പട്ടർ വേഷംകെട്ടി പുറപ്പെടീച്ചതാണെന്നായിരുന്നു വിചാരം. കൃഷ്ണനുണ്ണി ഒന്നും തീൎച്ചയാക്കിയിട്ടില്ല. ഒരുസമയം കാൎയ്യം നേരായിരിക്കാം എന്നു് ഒരു സംശയമുണ്ടായിരുന്നു. വൈത്തിപ്പട്ടരെ കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്നു് ഈ സംശയം മിക്കവാറും തീൎന്നു എന്നുതന്നെ പറയാം. പട്ടരുടെ ക്രൂരവക്രത്വവും സപ്പട്ടദൃഷ്ടിയും കണ്ടപ്പോൾ ഇയാൾ ഒരു മഹാപാപി തന്നെയാണു്, ഇയാൾ ചെയ്യുന്നതു പാപകൎമ്മങ്ങളായിട്ടാണു വരുവാൻ അധികം സംഗതിയുള്ളതു്, പട്ടരുടെ കള്ളപ്രവൃത്തിതന്നെ ആയിരിക്കണം ഇതു് എന്നും മററും കൃഷ്ണനുണ്ണിക്കുംകൂടി തോന്നിപ്പോയി. പട്ടർ എടത്തിൽ പൂമുഖത്തു കയറിയപ്പോഴേക്കു മാളികമുകളിൽനിന്നു പട്ടരെ വിളിക്കാൻ ഒന്നുരണ്ടുപേർ ബദ്ധപ്പെട്ടു് ഓടി എത്തി. മുകളിൽ വൈത്തിപ്പട്ടർ കയറിച്ചെന്നു. അച്ഛൻ തെക്കിനിമാളികമുകളിൽ തളത്തിൽ നില്ക്കുന്നു. പട്ടരെ കണ്ട

ഉടനെ അച്ചൻ: ''നിങ്ങൾ ആവശ്യപ്പെട്ടപ്രകാരം ക്ഷണത്തിൽ വന്നുവല്ലൊ. സന്തോഷമായി.''

വൈത്തിപ്പട്ടർ:- ഞാൻ ഇവിടുത്തെ ഒരു ആശ്രിതനാണെന്നുള്ള വിചാരം എനിക്കു് ഇതുവരെ വിട്ടിട്ടില്ല. കാലദോഷത്താൽ ഇവിടേക്കു് എന്റെമേൽ അപ്രീതി ഉണ്ടാവാൻ കാരണമായി. ഏതായാലും എനിക്കു് ഇവിടുത്തെ അന്നം ഭക്ഷിച്ചു വളൎന്നവനാണെന്നുള്ള സ്മരണ ഇതുവരെ വിട്ടിട്ടില്ലാ. ഈ ജന്മം വിടുകയുമില്ല.

അച്ചൻ:- നിങ്ങൾക്കു് ആ ഭക്തിയുണ്ടെന്നു ഞാൻ ഇയ്യിടെ ചില വിവരങ്ങൾ കേട്ടതിൽ നിശ്ചയിച്ചു.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:- (കണ്ണുനീർ തുടച്ചും എടുത്തൊണ്ടവിറച്ചുംകൊണ്ടു) ദൈവം സത്യസ്വരൂപനാണു്. സത്യംതന്നെയാണു പ്രമാണം എന്നുള്ളതു് എനിക്കു നല്ല ബോദ്ധ്യമുണ്ടു് യജമാനെ. സത്യംവിട്ടു് ഒന്നും ഞാൻ പ്രവൎത്തിക്കയില്ല.

അച്ചൻ:—എന്താണു വൈത്തിപ്പട്ടരെ ഈ ഘോഷങ്ങൾ എല്ലാം കേൾക്കുന്നതു്? ഇവിടെ നേരിട്ടു രണ്ടു് എഴുത്തുകളായി വരുന്നു. ആരാണു് ഇതെല്ലാം ചെയ്യിപ്പിക്കുന്നതു്? എന്താണു വിവരങ്ങൾ? എല്ലാം കേൾക്കട്ടെ.

''എല്ലാ വിവരങ്ങളും ബോധിപ്പിക്കാം. കുറെ സ്വകാൎയ്യമായിട്ടേ ഇപ്പോൾ ബോധിപ്പിപ്പാൻ പാടുള്ളു. ഇവിടെ പുറമെ ആരും ഇല്ലായിരിക്കും,'' എന്നു പറഞ്ഞു വൈത്തിപ്പട്ടർ തളത്തിന്റെ ഉമ്മറത്തെ മുറിയിലേക്കു നോക്കിയപ്പോൾ ഒരു പത്തിരുപതു് ആളുകൾ ശ്വാസം കഴിക്കുന്ന ഒച്ചകൂടി അടക്കി ചെവികൾ കൂൎപ്പിച്ചു് വൈത്തിപ്പട്ടരുമായുള്ള അച്ചന്റെ സംഭാഷണം ഒട്ടൊഴിയാതെ കേൾപ്പാൻ ഒളിച്ചുനില്ക്കുന്നതു കണ്ടു. ഉടനെ അച്ചനും മുറിയിലേക്കു നോക്കി. ''എന്താണു് ഇവിടെ ആൾക്കൂട്ടം? എല്ലാവരും താഴത്തിറങ്ങി പോവിൻ. അസത്തുക്കൾ! സ്വകാൎയ്യമായി എനിക്കു് ഒന്നും സംസാരിക്കാൻകൂടി വയ്യ ഇവിടെ,'' എന്നു് അച്ചൻ പറഞ്ഞതു കേട്ടു് എല്ലാവരും ബദ്ധപ്പെട്ടു് താഴത്തിറങ്ങിപ്പോയി. ആ കൂട്ടത്തിൽ രണ്ടുനാലു രസികന്മാർ അച്ചനും വൈത്തിപ്പട്ടരും വീണ്ടും സംസാരം

തുടങ്ങിയപ്പോൾ മടങ്ങി മുമ്പത്തെ സ്ഥാനത്തുതന്നെ പോയിനിന്നു സംഭാഷണം മുഴുവനും കേട്ടതായി വിചാരിപ്പാൻ എടയുണ്ടു്.

അച്ഛൻ:– (വൈത്തിപ്പട്ടരോടു്) വിവരങ്ങൾ എല്ലാം പറയിൻ കേൾക്കട്ടെ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—എല്ലാം കേൾപ്പിക്കാം. എനിക്കു നാളെ അസ്തമനംവരെ എടതരണം. അപ്പോൾ ഞാൻ എല്ലാവിവരവും വഴിപോലെ അറിയിക്കാം.

അച്ഛൻ:—അതെന്തിനാണു്? എല്ലാം ഇപ്പോൾത്തന്നെ പറയാമല്ലോ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അങ്ങനെയല്ല, എനിക്കു് ഒരാളെ ഇവിടുത്തെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുവരാനുണ്ടു്. അയാൾക്കാണു വിവരങ്ങൾ എല്ലാം നിശ്ചയമുള്ളതു്. അയാൾ എന്റെ സ്വാധീനത്തിൽ ഉണ്ടു്. അയാളെ ഒന്നു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരണം.

അച്ഛൻ:—ആരാണു് ഈ ആൾ? എവിടെയുണ്ടു് ഈ ആൾ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ആ തിരുവനന്തപുരക്കാരൻ പിള്ളയുടെകൂടെ ഉണ്ടു്. നമ്മുടെ രാജ്യക്കാരൻ കൃഷ്ണൻ എന്നു പേരായ ഒരു ചെക്കനാണു് ഇവൻ. ഇവനാണു് എന്നോടു് എല്ലാ വിവരങ്ങളും പറഞ്ഞതു്. ഇവൻ വിവരങ്ങൾ പറഞ്ഞശേഷമാണു് എന്റെ മനസ്സിന്നു കേവലം വിരോധം തോന്നി ഞാൻ പിള്ളയുമായി തെററിയതു്.

അച്ഛൻ:—എന്താണു വിവരങ്ങൾ? അതു പറയൂ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതു് ഇവിടെ അവൻതന്നെ ബോധിപ്പിക്കും. എനിക്കു് ഇവിടെ അറിയിപ്പാൻകൂടി ഭയവും ലജ്ജയും തോന്നുന്നു. അതുകൊണ്ടു യജമാനൻ ഇന്നു രാത്രിയത്തെ എട എനിക്കു കല്പിച്ചു് അനുവദിച്ചാൽ സകല വിവരങ്ങളേയും ഞാൻ നാളെ ഇവിടുത്തെ മനസ്സിലാക്കിക്കൊള്ളാം. എന്റെകൂടെ ഉദയന്തളിയോളം വരുവാൻ ആദിക്കു പരിചയമുള്ള ഒരാളെയും അയച്ചുതരുവാൻ കല്പനയാവണം.

അച്ഛൻ:—അങ്ങനെതന്നെ. എന്നാൽ നാളെ വെളിച്ചാ

വൃമ്പോഴെയ്യു° എത്രയുമല്ലൊ. ആ ചെക്കൻ ഇപ്പോഴും പിള്ളയുടെകൂടെത്തന്നെയോ? അവൻ നിങ്ങൾ വിളിച്ചാൽ വരുമോ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:— അവൻ എന്റെ സ്വന്തം ആളാണു°. മുമ്പു ഞാൻ ഒരു ജാബേഡം പ്രവൎത്തിച്ചപ്പോൾ ഒന്നിച്ചുകൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോയതാണു°. അവൻ ഞാൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം എല്ലാം കേൾക്കും. അവനെ എനി ഇവിടുന്നു രക്ഷിക്കണം. ഈ നേരു° അവൻ പറയുന്നതു° ഇവിടുത്തെ ഒരു കാരുണ്യം മാത്രം ഇച്ഛിച്ചിട്ടാണു°.

''അതിനെന്തു സംശയം? നിശ്ചയമായി അവനേയും അവന്റെ കുടുംബത്തേയും ഞാൻ രക്ഷിക്കും. ഉടനേ പോയി കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരിൻ,'' എന്നു പറഞ്ഞു വൈത്തിപ്പട്ടരുടെകൂടെ ഗൂഢമായി ഒരാളേയും അയപ്പാൻ അച്ചൻ കല്പിച്ചു. പട്ടരു° ഊണ്കഴിഞ്ഞു° രാത്രിതന്നെ പുറപ്പെട്ടു. ഉദയത്തിങ്കൽപ്രദേശം നല്ല പരിചയമുള്ള ഒരാളോടുകൂടി ആ ദിക്കിലേക്കു പോയി. രാമന്മേനോൻ താമസിക്കുന്ന മഠത്തിന്നു സമീപം ഒരു ദിക്കിൽ താമസിച്ചു കൂടെയുള്ളവനെ പ്രദോഷസമയത്തു രാമന്മേനോൻ പാൎക്കുന്ന മഠത്തിലേക്കു° അയച്ചു. കൃഷ്ണൻ എന്നു പേരായി അവിടെ ഒരുവനുണ്ടു°. അവനെ സ്വകാര്യമായി വിളിച്ചു°, ''വൈത്തിപ്പട്ടരു° ഒന്നു സംസാരിപ്പാൻ വിളിക്കുന്നു; പട്ടരു° അടുക്കെവന്നു നില്ക്കുന്നുണ്ടു°,'' എന്നു പറഞ്ഞു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവരുവാൻ പറഞ്ഞയച്ചു. വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ആൾ ചെല്ലുമ്പോൾ കൃഷ്ണൻ കുളത്തിലേക്കു പോവാൻ പുറപ്പെട്ടു മഠത്തിന്റെ മിറ്റത്തുനില്ക്കുന്നു. അന്വേഷിച്ചതിൽ കൃഷ്ണനാണെന്നു° അറിഞ്ഞശേഷം ''വൈത്തിപ്പട്ടരു വിളിക്കുന്നു'' എന്നു പട്ടരുടെ ആൾ പറഞ്ഞു. കൃഷ്ണൻ സന്തോഷിച്ചു മദിച്ചു കുതിച്ചു° ഓടി പട്ടരുടെ അടുക്കെ എത്തി.

കൃഷ്ണൻ:—സ്വാമീ, സ്വാമീ, സ്വാമി വന്നുവൊ! എന്നെ ഇന്നുതന്നെ വല്ലതും വാങ്ങിത്തന്നു പറഞ്ഞയക്കണെ.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ആട്ടെ, നീ അവിടെപ്പോയി നിന്റെ മുണ്ടുകളൊ മറ്റോ ഉണ്ടെങ്കിൽ അതുകൾ ആരും കാണാതെ എടുത്തു° ഇങ്ങട്ടു വാ. എനി നീ രാമന്മേനോന്റെകൂടെ

താമസിക്കേണ്ട. നിണക്കു നല്ല സമ്പാദ്യത്തിന്നു് എല്ലാം വഴിയായിപ്പോയി.

കൃഷ്ണൻ:—അപ്പോൾ മാസ്റ്റടി ചോദിക്കണ്ടെ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ: ഒരക്ഷരവും ഉരിയാടൊല്ല. ഉടനെ ഒളിച്ചുപോരണം. കാൎയ്യം എല്ലാം നീ ഇവിടെ വന്നിട്ടു ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം. കാൽനാഴികക്കുള്ളിൽ നീ ഇവിടെ എത്തണം.

കൃഷ്ണൻ:—അങ്ങിനെതന്നെ സ്വാമി. എനിക്കെല്ലാം സ്വാമിയുടെ കല്പനതന്നെ.

എന്നുപറഞ്ഞു കൃഷ്ണൻ മടങ്ങിപ്പോയി. തനിക്കുണ്ടായിരുന്ന രണ്ടുമൂന്നു മുണ്ടുകളും കുടയും എടുത്തു രാമന്മേനോന്റെ മഠത്തിൽ ആൎക്കും സംശയം തോന്നിക്കാതെ ചാടി, മടങ്ങി വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ അടുക്കെച്ചെന്നു. ഉടനെ മൂന്നു പേരും പൂഞ്ചോലക്കരെക്കു പുറപ്പെട്ടു. വൈത്തിപ്പട്ടരുടെകൂടെ വന്നവനെ കുറെ മുമ്പിട്ടു് അയച്ചു. വൈത്തിപ്പട്ടരും കൃഷ്ണനും വഴിയിൽ ഒരു മഠത്തിൽ ഭക്ഷണത്തിന്നാണെന്നു പറഞ്ഞു കയറി. അവിടെവെച്ചും, പിന്നെ, പൂഞ്ചോലക്കര സാവധാനത്തിൽ നടന്നു് എത്തുന്നവരെക്കും, ശാരദയേയും രാമൻമേനോനേയും കുറിച്ചു് അച്ഛൻ ചോദിച്ചാൽ പറയേണ്ടുന്ന വിവരങ്ങളെ എല്ലാം കൃഷ്ണനെ ഉരുക്കഴിപ്പിച്ചു പഠിപ്പിച്ചു. പറഞ്ഞുകൊടുത്തതുപോലെ പറയാറായോ എന്നറിവാൻ രണ്ടുമൂന്നു പ്രാവശ്യം വൈത്തിപ്പട്ടരുതന്നെ കൃഷ്ണനെക്കൊണ്ടു കഥ പറയിച്ചു. വെടിപ്പായി പറയാറായി എന്നു പട്ടൎക്കു പൂൎണ്ണബോദ്ധ്യമായശേഷം മാത്രം കൃഷ്ണനേയും കൊണ്ടു വൈത്തിപ്പട്ടരു് എടത്തിലേക്കു കയറിച്ചെന്നു. അപ്പോഴേക്കു രണ്ടുമൂന്നു നാഴിക രാവായിരിക്കുന്നു. അച്ഛൻ അപ്പോൾ നാമത്തിന്നു് ഇരിക്കുകയായിരുന്നു. വൈത്തിപ്പട്ടർ എത്തിയാൽ ഏതുസമയമായാലും ക്ഷണത്തിൽ തന്നെ അറിയിക്കണമെന്നു കല്പിച്ചിരുന്നതിനാൽ നാമത്തിനിടയിൽ തന്നെ അച്ഛനെ ഭൃത്യന്മാർ വൈത്തിപ്പട്ടരു് എത്തി എന്നുള്ള വിവരം അറിയിച്ചു. അച്ഛൻ ബദ്ധപ്പെട്ടു നാമം ഒരുവിധം എല്ലാം ജപിച്ചു് എഴുനീററു വൈത്തിപ്പ

ട്ടരേയും കൂടെയുള്ളവരേയും മുകളിലേക്ക വിളിപ്പാൻ കല്പിച്ചു.

അച്ഛൻ വേഗത്തിൽ വൈത്തിപ്പട്ടരോടും കൃഷ്ണനോടും അകത്തേക്ക കടക്കാൻ പറഞ്ഞു. അകത്തു കടന്ന ഉടനെ അച്ഛൻ, ''ഇവനൊ, നേരുകളെ എല്ലാം നിങ്ങളോട പറഞ്ഞതു്?''

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതെ, ഇവൻ എല്ലാ വിവരങ്ങളേയും ഇവിടെ ബോധിപ്പിക്കും.

കൃഷ്ണൻ:—ഞാൻ എല്ലാ വിവരവും അങ്ങേക്കു് ബോധിപ്പിക്കട്ടെ.

അച്ഛൻ.—പറ, കേൾക്കട്ടെ.

കൃഷ്ണൻ:—ഞാൻ കളവു് ഒന്നും പറയില്ല നേര പറയുള്ളു. എന്നെ തമ്പുരാൻതിരുമനസ്സുതന്നെ രക്ഷിക്കണം.

അച്ഛൻ:—അങ്ങിനെതന്നെ. വിവരങ്ങൾ എല്ലാം നീ എന്നോട പറ.

കൃഷ്ണൻ:—കല്യാണിഅമ്മ ഇവിടംവിട്ട പോകുമ്പോൾ വൈത്തിപ്പട്ടർസ്വാമിയും ഞാനും കൂടെപ്പോയി. കാശിവരയ്ക്കു കൂടെ പോയി. കാശിയിൽ ഞങ്ങൾ താമസിച്ചു. അപ്പോഴെക്ക രാമപിള്ളയെ കണ്ടെത്തി. രാമപിള്ള ഞങ്ങടെക്കൂടെ സാമസമായി. അപ്പോഴെയ്ക്കു വൈത്തിപ്പട്ടർസ്വാമിക്ക ദ്വേഷ്യമായി. ഞങ്ങളെ അവിടെ തന്നെ വിട്ടുംവെച്ചു സ്വാമി ഇങ്ങട്ട പോന്നു. കല്യാണിഅമ്മ ഉടനെ മരിച്ചുപോയി. രാമപിള്ള കല്യാണിഅമ്മയുടെ കൈയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന പണ്ടങ്ങളും പണവും എല്ലാം കൈക്കലാക്കി. എനിക്കു് ഒന്നും തന്നില്ല. മടങ്ങിവരാൻ ചിലവും തന്നില്ല. പിന്നെ രാമപിള്ള ഉശാനിദിക്കിലേക്ക പോയി. ഞാനുംകൂടെ പോയി. ഉശാനിനിന്നു് ഒരു പട്ടാണിച്ചി ജാതിക്കാരത്തി തേവടിസ്ത്രീയുമായിട്ടു സംസർഗ്ഗമായി. ഒരു കൊല്ലത്തോളം അവളെ ഒന്നിച്ചുതന്നെ താമസിപ്പിച്ചു. അവൾക്കു് ഒരു പെൺകിടാവു് ഉണ്ടായിരുന്നു. രാമപിള്ളയുടെ സംസർഗ്ഗത്തിന്നു മുമ്പുതന്നെ പട്ടാണിച്ചിക്കു് ഉണ്ടായ പെൺകിടാവാണു്. ആ പെൺകിടാവു കണ്ടാൽ നന്നാണു്. വളരെ നന്നാണു്. ഈ പട്ടാണിച്ചി സ്ത്രീ മരി

ച്ചുപോയി. പിന്നെ ഈ പെൺകിടാവിനെയുംകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ വടക്ക രാജ്യമെല്ലാം തെണ്ടി. ഞങ്ങളുടെകൂടെ ഒരു ശങ്കരനുണ്ടു്. അയാൾ അപ്പാ, വലിയ വികൃതിയാണു്. അയാൾക്ക ചൂതാട്ടവും റാക്കു്കുടിയും ആണു വേല. ഒരു പുള്ളുകൊല്ലം ഞങ്ങളെ തെണ്ടിത്തിരിഞ്ഞു നടന്നു. രാമപിള്ളയുടെ കൈയ്യിലുള്ള മുതൽ മുക്കാലും തീരാറായി. കടം കൊടുത്തിട്ടു കിട്ടാതെയും കള്ളകുടിച്ചിട്ടും ചൂതാട്ടത്തിലുംകൂടി ശങ്കരമേനോൻതന്നെയാണു മുക്കാലും പണം കളഞ്ഞതു്. പിന്നെ ഞങ്ങൾ ശേലവിനു ഞെരുക്കമായി. ശങ്കരമേനോൻ ഒരു ചതിക്ക വട്ടംകൂട്ടി. തമ്പുരാന്റെ ഈ എടത്തിൽ വളരെ കോപ്പുണ്ടെന്നു കല്യാണിഅമ്മ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. ഈ പട്ടാണിച്ചി പെൺകിടാവു വളരെ നന്നാണല്ലോ. ഇതു കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകളാണെന്നു പറഞ്ഞു തമ്പുരാന്റെ എടത്തിൽ വന്നു കൂട്ടംകൂടിയാൽ വല്ലതും കിട്ടുമെന്നു ശങ്കരമേനോൻ പറഞ്ഞു പിള്ളയെ ബോധിപ്പിച്ചു. ഞാനും അങ്ങനെതന്നെ പറയേണമെന്നു പൊന്നുംവിളക്കും വെച്ചു സത്യം ചെയ്യിച്ചു. ഞാൻ സത്യംചെയ്തു. ഞങ്ങൾ പിന്നെ രാമേശ്വരത്തുവന്നു. അവിടെ വൈത്തിപ്പട്ടർ സ്വാമിയെ കണ്ടു. ശങ്കരമേനോൻ ഈ പട്ടാണിച്ചിപ്പെണ്ണിനെ കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകളാണെന്നു പറഞ്ഞു വിശ്വസിപ്പിച്ചു. സ്വാമി കല്യാണിഅമ്മ മരിച്ചതുകേട്ടു വ്യസനംകൊണ്ടു പെൺകുട്ടിയെയും ഞങ്ങളെയും സ്വാമിന്റെ ഗൃഹത്തിൽ കൊണ്ടുപോയി. അവിടുന്നു തമ്പുരാനു് എഴുത്തയച്ചു. അതിന്റെ ശേഷം സ്വാമിക്കു് ഈ പട്ടാണിച്ചി കുട്ടിയുടെ നിറവും ഉടുപ്പുടവയും കണ്ടു സംശയമായി എന്നോടു തെരക്കി ചോദിച്ചു. സത്യം ചെയ്തു ചോദിച്ചപ്പോൾ ഞാൻ നേരെല്ലാം പറഞ്ഞു. സ്വാമിക്കു ബഹുദ്വേഷ്യമായി. ശങ്കരമേനോൻ അപ്പോഴേക്കു് ഉദയന്തളിനിന്നു് ആളെ വരുത്തി ഞങ്ങൾ ഉദയന്തളിക്ക പോന്നു. ഇതാണു തമ്പുരാനെ സത്യം.

അച്ഛൻ:—ശിവ, ശിവ! നാരായണ, നാരായണ! കേട്ടതു മതി, മതി. പട്ടാണിച്ചിജാതിയാണു പെണ്ണു്!

കൃഷ്ണൻ:—അതെ, തമ്പുരാനെ.

അച്ഛൻ:—ഈ മുസൽമാൻജാതി മാപ്പിളജാതിയോ?

കൃഷ്ണൻ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ മുഖത്തു നോക്കി.

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—അതെ, ശുദ്ധബൗദ്ധൻ. ബൗദ്ധജാതിതന്നെ.

അച്ഛൻ:—കഷ്ടം! ശിവ, ശിവ! കഷ്ടം! വൈത്തിപ്പട്ടരെ, നിങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ടു് ഈ വിവരം ഉടനെ ഉദയന്തളിക്കു് അറിയിച്ചില്ലാ? ഉദയന്തളിക്കാരും ഇവിടെയും ബന്ധുത്വസംബന്ധമായാലും, അവരുടെ ക്ഷേത്രം മുതലായതു് അശുദ്ധി വരുത്തുന്നതു ബ്രാഹ്മണർക്ക് പരക്കെ ദോഷം വരുന്ന കാര്യമാണല്ലോ. നിങ്ങൾ എന്തുകൊണ്ടു് ഇതുവരെ അറിയിച്ചില്ലാ?

വൈത്തിപ്പട്ടർ:—ഞാൻ എന്താണ യജമാനനെ അറിയിക്കേണ്ടതു്? ഉദയന്തളിയിൽനിന്നു് ഉദയവർമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടതന്നെ വന്നു് ഈ കുട്ടിയേയും രാമൻപിള്ളയേയും കെട്ടിവലിച്ചുകൊണ്ടു പോവുമ്പോൾ ഞാൻ എന്തു പറയാനാണു്? ഉദയന്തളിക്കാർ ഒരു സമയം അവരുടെ ജാതി പോയാലും ഇവിടെ അപമാനം വരുത്തേണമെന്നായിരിക്കും വിചാരിക്കുന്നതു്. ഞാൻ ഇതെല്ലാം പറഞ്ഞാൽ വഷളായി തീൎന്നുവെങ്കിലോ?

അച്ഛൻ:—ഛെ, ഛെ. അതുപോരാ. നാം ഇപ്പോൾ ഉദയന്തളി തിരുമുല്പാട്ടിലേക്കും മറ്റു് ആ ദിക്കിൽ ഉള്ള പ്രമാണപ്പെട്ട നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടമാൎക്കും മറ്റും വെടിപ്പായി വേണ്ടുന്ന അറിവു രേഖാമൂലം കൊടുക്കണം. സംശയമില്ല. എനി അതിനു വാദമുണ്ടോ? ആരെടാ അവിടെ? ശങ്കരമ്പിയെ വിളിക്കട്ടെ. രാഘവനുണ്ണി എവിടെ?

എന്നു പറഞ്ഞുംകൊണ്ടു് അച്ഛൻ ക്രോധത്താലും, ശൗര്യത്താലും, ലജ്ജയാലും, തെളിവു കിട്ടിപ്പോയി എന്നുള്ള സന്തോഷത്താലും ആകപ്പാടെ ഒരു ഭ്രാന്തചിത്തന്റെ നിലയിൽ ആയി ബദ്ധപ്പെട്ടു മാളികമുകളിൽനിന്നു താഴത്തേക്കു് ഇറങ്ങി.

ഈ ധൃതഗതി ആകപ്പാടെ കണ്ടപ്പോൾ വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു് അല്പം ഭയം ഉണ്ടായി. തന്റെ ഈ പെരുംകളവു ക്രമേണ ഉറപ്പിച്ചു് ഉറപ്പിച്ചു കൊണ്ടുവന്നിട്ടു ലേശം ലേശമായി

പുറത്തുവിട്ടു ക്രമേണ ക്രമേണ ക്രമേണ ജനങ്ങളെ മനസ്സിലാക്കി വന്നാലെ ഒരു സമയം നിലനില്ക്കയുള്ളു എന്നും ഒന്നായിട്ടു കൊട്ടിഘോഷിച്ചു ക്ഷണേന പരത്തിയാൽ ഒരു സമയം ക്ഷണത്തിൽ വെളിവായിപ്പോയാലോ എന്നും കുരുട്ടു് ആലോചനയിൽ വമ്പനായ വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു തോന്നിയതിനാൽ അച്ഛന്റെ ഗോഷ്ഠികൾ കണ്ടപ്പോൾ കുറേ ഖേദവും വ്യസനവുമാണു വൈത്തിപ്പട്ടൎക്കു് ഉണ്ടായതു്. പട്ടാണിജാതിയാണു കുട്ടി എന്നു് കൃഷ്ണന്റെ മുഖത്തിൽനിന്നു കേട്ടപ്പോൾ വെടികേട്ടു ശീലമില്ലാത്ത ഒരു ആന അടുത്തു വെടിപൊട്ടുന്ന ശബ്ദംകേട്ടു ഞെട്ടി മെരളുന്ന മാതിരി അച്ഛൻ മെരളുന്നതു കണ്ടു വൈത്തിപ്പട്ടർ ഭയപ്പെട്ടു. ആട്ടെ, വരുന്നതെല്ലാം വരട്ടെ. വല്ലതും ഇതിൽ തകരാറു വന്നാൽ അതു് ഒഴിക്കാനും മാൎഗ്ഗമുണ്ടെന്നു കണ്ടു പട്ടരുടെ ഭീതിക്കു വളരെ ആധിക്യത ഉണ്ടായില്ല.

എട്ടാം അദ്ധ്യായം

അച്ഛൻ മാളികമേൽനിന്നു താഴത്തിറങ്ങി രാഘവനുണ്ണിയേയും ശങ്കുനമ്പിയേയും വിളിച്ചു് ഉടനെ വൈത്തിപ്പട്ടരുമുഖേന അറിഞ്ഞ വിവരങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ഉദയന്തളിയിലുള്ള നമ്പൂതിരിമാൎക്കും മററും തിരുമുല്പാടിനു തന്നെയും കത്തുകൾ തെയ്യാറാക്കി അയയ്ക്കണം എന്നു കല്പിച്ചു. രാഘവനുണ്ണിക്കു് എല്ലാമ്പോഴും തന്റെ മകൻ കൃഷ്ണമേനോനു കത്തുകൾ എഴുതുവാനും മററുമുള്ള സാമൎത്ഥ്യത്തെ വലിയച്ഛനേയും മററും അറിയിക്കണമെന്നായിരുന്നു താല്പര്യം. അതുകൊണ്ടു കത്തയക്കേണമെന്നു പറഞ്ഞ ഉടനെ കൃഷ്ണമേനോനെ വിളിച്ചു് അച്ഛന്റെ മുമ്പാകെ കൊണ്ടുപോയി. ഈ കൃഷ്ണമേനോൻ എനി ഈ കഥയിൽ പറവാൻപോവുന്ന സിവിൽ വ്യവഹാരസംഗതിയിൽ മുഖ്യനായി വരുന്ന ഒരു ദേഹമാകയാൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രകൃതത്തേയും മററും പററി അല്പം വിവരമായി ഇവിടെ ഞാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നു:

കൃഷ്ണമേനോൻ ഇരുപത്തിനാലാം വയസ്സാണു് ഈ കഥയിൽ പ്രവേശിക്കുന്ന കാലമെന്നും, നല്ല പഠിപ്പുള്ള അതിയോഗ്യനായ ഒരു കുട്ടിയാണെന്നും ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. സൃഷ്ടിയിൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ദേഹലാവണ്യം എത്ര ധാരാളമായി കാണപ്പെട്ടുവോ അത്ര ധാരാളമായിത്തന്നെ ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ശരീരകാന്തികൊണ്ടും ബുദ്ധിവിദഗ്ധതകൊണ്ടും ബുദ്ധിമാന്മാരായ എല്ലാ മനുഷ്യരും ഇദ്ദേഹത്തെ വളരെ സ്നേഹിച്ചുവന്നു. ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചു ബി. എ. ബി. എൽ. പരീക്ഷകൾ ജയിച്ചവരു് എല്ലാവരും വളരെ പഠിപ്പുള്ളവരും ബുദ്ധിമാന്മാരും ആണെന്നു സാധാരണ ഇപ്രകാരം വിചാരിച്ചുവരുന്നുണ്ടല്ലോ. അതു് എത്രയോ കാൎയ്യങ്ങളിൽ അബദ്ധമായ ഒരു വിചാരമാണെന്നു സൂക്ഷ്മമായി ആലോചിച്ചാൽ നമ്മൾക്കു് അറിയാം. പരീക്ഷകളിൽ ജയിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് അങ്ങിനെ ജയിക്കുന്നവരെ ആ പരീക്ഷകൾക്കായി നിയമിക്കപ്പെട്ട ചില പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചു് അറിവുവരുത്തീട്ടുണ്ടെന്നു പക്ഷേ, ഊഹിക്കാം എന്നു മാത്രമല്ലാതെ, പഠിപ്പുള്ളവനെന്നു ഞാൻ ഒരുവനെ സമ്മതിക്കേണമെങ്കിൽ, അവന്റെ അറിവിന്റെ വലിപ്പത്തെ സാധാരണ അവന്റെ വിചാരങ്ങളിലും ആലോചനകളിലും പ്രവൃത്തികളിലും പ്രത്യക്ഷമായി കാണണം. നമ്മുടെ കൃഷ്ണമേനോൻ സ്കൂൾവകയായ ഉയൎന്നതരം പരീക്ഷകൾ എല്ലാം കൊടുത്തു ജയിച്ചശേഷമാണു് യഥാൎത്ഥമായ പഠിപ്പു് ആരംഭിച്ചതു് എന്നു പറയേണ്ടതാണു്. ദ്രവ്യസ്ഥനായ തന്റെ അച്ഛൻ രാഘവനുണ്ണിയുടെ അത്യന്തം പ്രിയപ്പെട്ട മകനായ കൃഷ്ണമേനോനു് ദ്രവ്യം ചെലവുചെയ്യുന്നതിനു ബുദ്ധിമുട്ടു് ഉണ്ടാവാൻ എടയില്ലല്ലൊ. എന്നാൽ ചില ദ്രവ്യസ്ഥന്മാരായ ചെറുപ്പക്കാരു ചെയ്യുന്നതുപോലെ ജോഡു് ഒന്നു് വലിയ വൈരക്കടുക്കൻ അഞ്ഞൂറും ആയിരവും ഉറുപ്പിക കൊടുത്തു വാങ്ങുന്നതിലും, സ്വൎണ്ണനൂലുകളും രത്നമോതിരങ്ങളും ഉണ്ടാക്കുന്നതിലും, കുതിരകൾ വണ്ടികൾ വാങ്ങുന്നതിലും, വിലപിടിച്ച പട്ടുകൾകൊണ്ടും മറ്റും ഉടുപ്പുകൾ ഉണ്ടാക്കുന്നതിലും മറ്റും അല്ല കൃഷ്ണമേനോൻ തന്റെ പണം ചിലവിട്ടതു്. ഈ കുട്ടി ചിലവുചെയ്തതു്

ഇന്ന വിഷയത്തിലാണെന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പഠിപ്പുമുറി നോക്കിയാൽ കാണാം. മദിരാശിയിൽ താൻ പാൎക്കുന്നേടത്തും മലയാളത്തിലെ തന്റെ സ്വഗൃഹത്തിലുംകൂടി ഏകദേശം രണ്ടായിരത്തിൽ ചുരുങ്ങാതെ പലെ വിധങ്ങളായ പുസ്തകങ്ങൾ ഇദ്ദേഹത്തിനുണ്ടായിരുന്നു. തൎക്കം, സൃഷ്ടിതത്വജ്ഞാനശാസ്ത്രം, മനോവികാരതത്വജ്ഞാനശാസ്ത്രം, ഐഹികവൃത്തി, തത്വശാസ്ത്രം, ശരീരശാസ്ത്രം, പദാൎത്ഥഗുണജ്ഞാനശാസ്ത്രം, ലോകചരിത്രങ്ങൾ, വ്യവഹാരശാസ്ത്രം മുതലായ സംഗതികളെപ്പററി മഹാവിദ്വാന്മാരു് ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിൽ എഴുതീട്ടുള്ള അസംഖ്യം പുസ്തകങ്ങളും സംസ്കൃതത്തിൽ എഴുതീട്ടുള്ള അനേക പുസ്തകങ്ങളും ഇദ്ദേഹം വളരെ പണം ചിലവുചെയ്തു വാങ്ങി തന്റെ പഠിപ്പുമുറികളിൽ നിറച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ഈ വക ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഉള്ള കാലക്ഷേപമേ ഇതേവരെ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു് ഉണ്ടായിട്ടുള്ളു. ബിലാത്തിയിൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു പുതിയ പുസ്തകം എഴുതീട്ടുണ്ടെന്നു് അറിയുന്ന ഉടനെ അതിനെ കൃഷ്ണമേനോൻ വരുത്താതിരിക്കുകയില്ല. പുതിയ പുസ്തകങ്ങൾ വല്ലതും ഒരുദിവസമെങ്കിലും തപ്പാലിൽ ഇദ്ദേഹത്തിന്നു കിട്ടാതിരിക്കുകയില്ല. ഒരു സമയമെങ്കിലും ഒരു പുസ്തകം വായിച്ചുകൊണ്ടല്ലാതെ കൃഷ്ണമേനോൻ ആരാലും കാണപ്പെട്ടിട്ടില്ലാ. സ്വതെ അതിബുദ്ധിയും ഗ്രഹണശക്തിയും ഉള്ള ഒരാൾക്കു് ബുദ്ധിക്കു് അറിവുണ്ടാകുവാൻ ഇത്ര ശ്രമം താനെ ഉണ്ടായാൽ അയാളുടെ പഠിപ്പിന്റെ അവസ്ഥയെ കുറിച്ചു പറവാനുണ്ടോ? ഇദ്ദേഹത്തെ പഠിപ്പിച്ചിരുന്ന മഹാവിദ്വാന്മാരെല്ലാം ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അറിവിനേയും, അതിനെപ്രയോഗിപ്പാനുള്ള ഒരു ചതുരതയും കണ്ടു് ആനന്ദിക്കുകയും, ചിലപ്പോൾ ലജ്ജിച്ചു് അസൂയപ്പെടുകയും ചെയ്തു. എന്നി ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ചു പറയുന്നതായാൽ ഒന്നുരണ്ടു സംഗതികളെക്കുറിച്ചു മാത്രമെ വിശേഷവിധിയായി പറവാനുള്ളു. ബുദ്ധിക്കു് ഇത്ര സ്വതന്ത്രത ഉണ്ടായിട്ടുള്ള ആൾ വേറെ ഹിന്തുക്കളിൽ ദുൎല്ലഭമാണെന്നുതന്നെ പറയാം. ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗുണഗണങ്ങളെ അറിഞ്ഞു ഗവൎമ്മെണ്ടു് ഇദ്ദേഹത്തിന്നു തക്കതായ ഒരു ഉദ്യോഗം കൊടുപ്പാൻ ഭാവിച്ചു. തന്റെ

സ്വാതന്ത്ര്യഹാനിയെ വിചാരിച്ച് ഇദ്ദേഹം സക്കാരുദ്യോഗത്തിൽ പ്രവേശിച്ചില്ലാ. എന്നാൽ അപാരമായ അറിവുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ആ സ്വതന്ത്രതനിമിത്തം ഇദ്ദേഹത്തിന്നു ബുദ്ധിക്ക് അഹങ്കാരം ലേശം ഉണ്ടായിരുന്നില്ലാ. തന്റെ സമസൃഷ്ടിയിൽ അത്യന്തം ദയാലുവും സത്യനിരതനും ആയിരുന്നു. എല്ലാഴ്പ്പോഴും പഠിപ്പിൽ മഗ്നനായി കാലം കഴിച്ചതിനാൽ തനിക്ക് സ്നേഹിതന്മാരായി വളരെ ആളുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലാ, ഒന്നുരണ്ടുപേരെ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അവരുമായിത്തന്നെ സംസാരിപ്പാനും മററും ഇദ്ദേഹത്തിന്നു സമയം ഉണ്ടാവുന്നതു് ദുർല്ലഭമാണ്. ഇദ്ദേഹം കാഴ്ചയിൽ അതികോമളനാണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലൊ. സ്ത്രീകളുടെ സൗന്ദര്യത്തെക്കുറിച്ചു വർണ്ണിക്കുന്ന മാതിരിയിൽ പുരുഷന്മാരുടെ സ്വരൂപവിശേഷതയെക്കുറിച്ച് അംഗപ്രത്യംഗവർണ്ണന ചെയ്യുന്നതു് അനാവശ്യമാകുന്നു. എങ്കിലും അല്പമൊന്നു പറഞ്ഞേക്കാം.

കൃഷ്ണമേനോൻ ദീർഘം ധാരാളമുള്ള ആളാണ്. വർണ്ണം തങ്കവർണ്ണം എന്നുതന്നെ പറയണം. മുഖത്തിന്റെ ആകപ്പാടെയുള്ള കാന്തി എനിക്കു തോന്നുന്നതു വളരെ ദളമുള്ള അശേഷം വാട്ടംതട്ടാത്ത ഒരു ചെന്താമരപ്പുഷ്പത്തിന്റെ കാന്തിപോലെ ഇരിക്കും എന്നാണ്. കണ്ണുകൾ വിശാലമായി ദീർഘിച്ച് നിബിഡമായ രോമങ്ങളാലുള്ള പക്ഷ്മങ്ങളോടുകൂടിയാണ്. നേത്രങ്ങളിൽനിന്നു സ്ഫുരിക്കുന്ന രസംതന്നെ ബുദ്ധിക്ക് അനുസരിച്ച ശാന്തതയോടുകൂടിയ ഗാംഭീര്യമാണ്. ശൃംഗാരരസം ലേശംപോലും ഉണ്ടെന്നു സാധാരണ ആളുകൾക്കു തോന്നുകയില്ല. രണ്ടുമൂന്നിഞ്ചുനീളത്തിൽ വെട്ടിനിരത്തി നിർത്തിയ അഗ്രം ചുരുണ്ട അതി നീലവർണ്ണമായ തലമുടിയും ചുരുണ്ടു ഘനമായി നില്ക്കുന്ന കുടുമയും അതിമോഹനമായുള്ള ഫാലത്തിന്റെ സ്വതേയുള്ള വർണ്ണത്തെ അത്യന്തമനോഹരമാക്കിത്തീർത്തു എന്നേ പറവാനുള്ളൂ. അത്യന്തരക്തവർണ്ണങ്ങളായി അതികോമളമായിരിക്കുന്ന ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ അധരങ്ങളെ കാണുന്ന യുവതികൾക്ക് എന്താണു ഗതി എന്നു് എനിക്കു പറവാൻ പ്രയാസം. ദേഹം സൃഷ്ടിസ്വഭാവേന ഉള്ളതിനു പുറമെ കൃത്യമായ വ്യായാമ

ത്താലും അതിഭംഗിയായി ഇരിക്കുന്നു എന്നു പറവാനുള്ളൂ. ആകപ്പാടെ കൃഷ്ണമേനോൻ ഒരു വിശേഷവിധിയായ സുന്ദരനാണെന്നു ദൃഷ്ടമാത്രത്തിൽ എവനും തോന്നും. ബുദ്ധിചാതുൎയ്യവും പഠിപ്പുംകൊണ്ടു ബുദ്ധിമാന്മാരായ പുരുഷന്മാർ എങ്ങനെ കൃഷ്ണമേനോനെ ആശ്ചൎയ്യപ്പെട്ടുവോ അതുപ്രകാരംതന്നെ സുന്ദരികളായുള്ള യുവതികൾ എല്ലാം ദൃഷ്ടമാത്രത്തിൽ കൃഷ്ണമേനോനിൽ ലയിക്കാതിരുന്നില്ല. കണ്ടാൽ മന്മഥമന്മഥനായിരുന്നു എന്നുവരികിലും തന്നെ കാണുന്ന ഏതു സുന്ദരിക്കും തന്നിൽ ഭ്രമം ഉണ്ടായി എന്നു് അറിവാൻ കൃഷ്ണമേനോനു് ധാരാളമായി ബുദ്ധിശക്തി ഉണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിലും അതിൽനിന്നു യാതൊരു ചാപല്യങ്ങളും ഇതുവരെ കൃഷ്ണമേനോന്റെ മനസ്സിനെ ബാധിച്ചിട്ടില്ല. നല്ല സുന്ദരികളായ യുവതികൾ യദൃച്ഛയാ കൃഷ്ണമേനോനോടു സംസാരിപ്പാൻ എടവന്നാൽ അതു ഉപദ്രവം തനിക്കു വേറെ ഒന്നുംകൊണ്ടും ഉണ്ടാവുകയില്ലെന്നുള്ള നാട്യമാണു് കൃഷ്ണമേനോനു് ഉണ്ടായി കാണുമാറു്. പൂഞ്ചോലക്കര പ്രദേശത്തു വലിയ പ്രമാണപ്പെട്ട വീടുകളിലും അതിസുന്ദരികളായും അതിസാമൎത്ഥ്യത്തോടും അറിവോടുംകൂടിയുള്ള യുവതികൾ എല്ലാം കൃഷ്ണമേനോൻ എനിക്കു് എനിക്കു് ഭൎത്താവായി വരേണമെന്നു് അത്യാഗ്രഹപ്പെടാത്തവർ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇദ്ദേഹത്തോടു് ഒന്നു സംസാരിച്ചാൽ മതി, ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ഒരു മന്ദഹാസം കണ്ടാൽ മതി, ഒരു ശ്ലോകം പറയുന്നതുകേട്ടാൽ മതി, രണ്ടുനിമിഷം അടുത്തു കണ്ടാൽ മതി, എന്നു് ആഗ്രഹിക്കാത്ത തരുണികൾ ആ ദിക്കിൽ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെന്നുതന്നെ പറയാം. എന്നാൽ ഈ ഒരു ആഗ്രഹനിവൃത്തി കൃഷ്ണമേനോൻ ഒരിക്കലും ചെയ്തുകൊടുത്തിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു് ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവം വളരെ ചീത്തയാണെന്നും ഇദ്ദേഹം ദുഷ്ടനാണെന്നും ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിക്കു ശൃംഗാരമില്ലെന്നും ഇദ്ദേഹം വെട്ടിക്കടഞ്ഞു തെളിയിക്കാത്ത ഒരു വൈരക്കല്ലുപോലെയാണെന്നും ചളിയിൽ കുടുങ്ങിക്കിടക്കുന്ന ചെന്താമരപ്പൂവിനെപ്പോലെയാണെന്നും ആക്കും ഉപകാരമില്ലാത്ത വനപ്രദേശത്തു് ഉണ്ടായി വികസിച്ചുനില്ക്കുന്ന

അതിസുരഭിയായ ഒരു പുഷ്പത്തെപ്പോലെയാണെന്നും അസത്താണെന്നും കോമളാംഗികളായ പലേ പെണ്ണുങ്ങളും സങ്കടത്തോടുകൂടി പറഞ്ഞുവന്ന വഴിയിലോ ക്ഷേത്രത്തിലോ മറ്റോ വെച്ചു ചിലപ്പോൾ ഒരു സുന്ദരിയായ സ്ത്രീ കൃഷ്ണമേനോനെ എതിരേ കണ്ടു എന്നു വരാം. കാണുമ്പോഴേക്കു അവളുടെ മനസ്സ് ഇളകി കലശലായ അനുരാഗത്താൽ പരവശപ്പെട്ടു ലജ്ജിച്ചു കൃഷ്ണമേനോനെ ഒന്നു കടാക്ഷിച്ചു എന്നു വന്നേക്കാം. എന്നാൽ കൃഷ്ണമേനോൻ ഇതിന്റെ അർത്ഥം ഒന്നും മനസ്സിലായില്ലെന്നു നടിച്ചു ശുദ്ധകുട്ടികളുടെ മാതിരി നേരെ നടന്നുപോവും. പരിചയമുള്ള സ്ത്രീയാണെങ്കിൽ മുഖത്തേക്കു നേരെ നോക്കി തന്റെ പ്രവാളാധരങ്ങളെ ഒന്നു ചുളിച്ചു മന്ദഹാസത്തിന്റെ ഒരു ലക്ഷണം അല്പമായി ഒന്നു കാണിച്ചു എന്നു വരുത്തി പൊയ്ക്കളയും. ഇതിൽ അധികം ഒന്നും കാണുകയില്ല. തന്റെ പുസ്തകങ്ങളും താനും. മററു യാതൊരു ചിന്തയും ഇല്ല. ഇങ്ങനെയാണു കൃഷ്ണമേനോൻ ഇക്കാലം കഴിച്ചുവന്നതു്.

കൃഷ്ണമേനോൻ അച്ഛന്റെ മുമ്പാകെ പോയിനിന്നു എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. കണ്ട ഉടനെ അച്ഛൻ, ''കുട്ടാ, നീ ഇന്നാൾ ഉണ്ടാക്കിയ മറുപടി ബഹു വിശേഷമെന്നു സകല വക്കീലന്മാരും സമ്മതിച്ചുപോയത്രേ. എനിക്കു വളരെ സന്തോഷമായി. എഴുത്തയച്ച കള്ളന്മാരുടെ യഥാർത്ഥരീതി എല്ലാം രാഘവൻ കുട്ടനോടു പറഞ്ഞില്ലേ? എന്തൊരു കഷ്ടമാണു് ഇതു്!''

കൃഷ്ണമേനോൻ:—വലിയ കഷ്ടംതന്നെ.

അച്ഛൻ:—ഇവരുടെ ജാതി ഇന്നതാണെന്നു നോം ഇപ്പോൾ അറിഞ്ഞതിനാൽ എനി ആ വിവരം എല്ലാവരെയും അറിയിച്ചു ക്ഷേത്രം, കുളം മുതലായതു് ഇവരെക്കൊണ്ടു തൊട്ടു് അശുദ്ധമാക്കിക്കാതെ കഴിക്കേണ്ടിയിരിക്കുന്നു. അതിന്നു ഈ വിവരങ്ങൾ കാണിച്ചു് കുട്ടൻ എഴുത്തുകൾ ഉണ്ടാക്കണം.

കൃഷ്ണമേനോൻ:—നോം കേട്ട വിവരം സൂക്ഷ്മമല്ലെങ്കിൽ ഇങ്ങനെ എഴുതുന്നതിൽ വൈഷമ്യമുണ്ടെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. പിന്നെ നോം ഇപ്പോൾ അവരുടെ വൈരി

കളാണെന്നു് എല്ലാവരും അറിയുന്നതുകൊണ്ടു കേട്ട വിവരം സൂക്ഷ്മമായിരുന്നാൽത്തന്നെ ഇതിനെപ്പററി നോം നേരിട്ടു് ഓരോരുത്തക്കെഴുതുന്നതു ഭംഗിയായിരിക്കുമോയെന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു.

അപ്പൻ:—(അല്പം ക്രോധത്തോടെ) കാര്യം സൂക്ഷ്മമാണു്. യാതൊരു സംശയവുമില്ല. നോം ഈ ദിക്കിൽ പ്രഭുക്കളല്ലേ? ഈവിധം നമ്മുടെ ആചാരങ്ങളിൽ അക്രമങ്ങൾ കാണിച്ചാൽ ഒരിക്കലും അതുകളെ അമച്ചുചെയ്യാതിരിപ്പാൻ പാടുണ്ടോ? കുട്ടൻ ആലോചിച്ചുനോക്കു. ക്ഷണത്തിൽ എഴുത്തു തെയ്യാറാക്കണം. പക്ഷെ, ശങ്കുനമ്പി ഒപ്പിട്ടയക്കട്ടെ. ഞാൻ കല്പിച്ചപ്രകാരം എഴുതിയതാണെന്നു് എഴുത്തിൽ കാണിക്കട്ടെ. അല്ലെ രാഘവാ?—

രാഘവനുണ്ണി:— കല്പനപോലെ.

എന്നുംപറഞ്ഞു് എല്ലാവരും പിരിഞ്ഞു. കൃഷ്ണമേനോൻ എഴുതെഴുതുവാൻ തന്നാൽ സാധിക്കയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു. ശങ്കുനമ്പിയും കുഞ്ചുമേനോനുംകൂടി ആലോചിച്ചു് ഉടനെ എഴുത്തുകളുണ്ടാക്കി ഒന്നു് ഉദയന്തളി രാമവർമ്മൻതിരുമുല്പാട്ടിലേക്കും, മറെറാന്നു് ഉദയന്തളിപ്രദേശത്തു് കലിങ്ങമണ്ണു് ഇല്ലത്തു് വലിയനമ്പൂതിരിപ്പാടവർകൾക്കും മൂന്നാമത്തേതു് ഉദയന്തളി ക്ഷേത്രത്തിന്നു സമീപമുള്ള നമ്പൂതിരിമാരുടെ അദ്ധ്യയനമഠത്തിലേക്കുമാണു് കത്തുകൾ അയപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ചതു്. ഉടനെ എഴുത്തുകളെ അയച്ചു.

ഉദയന്തളിക്കുള്ള എഴുത്തുംകൊണ്ടു് ആൾ ചെന്നപ്പോൾ രാമവർമ്മൻതിരുമുല്പാടും കണ്ടൻമേനോനും തമ്മിൽ വ്യവഹാരത്തെക്കുറിച്ചു ചെയ്യേണ്ടുന്ന ഏപ്പാടുകളെപ്പററി സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കയായിരുന്നു. എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്നവൻ സമീപത്തെത്തിയപ്പോൾ തിരുമുല്പാടു ചോദിച്ചു:

"ആരുടെ എഴുത്താണിതു്?"

"പൂഞ്ചോലക്കരെ കാര്യസ്ഥൻ ശങ്കുനമ്പിയുടെ."

തിരുമുല്പാടു്:— ശങ്കുവിന്നു് നമുക്കെഴുതുവാനെന്താവശ്യം?

"അതു് എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല," എന്നു പറഞ്ഞു്

എഴുത്തു കൊണ്ടുവന്നവൻ എഴുത്തിനെ കോലാമ്മൽവെച്ചു് അവൻ തിരിയേ പോരുകയും ചെയ്തു.

തിരുമുല്ലാട്ടു് വല്ലാതെ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു.

തിരുമുല്ലാട്ടു്:— കണ്ടോ, ആ എഴുത്തെടുത്തു തുറന്നു വായിക്കു. ഇതു് എന്തു കഥയാണു"? പുതുതായി നമ്മുടെ നേരെ വല്ല വ്യവഹാരവും ഭാവിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കും.

കണ്ടൻമേനോൻ എഴുത്തെടുത്തു തുറന്നു താഴെ പറയും പ്രകാരം വായിച്ചു:

ശ്രീ

തിരുവനന്തപുരത്തുകാരൻ രാമപിള്ള എന്ന ഒരാളും ഒരു പെൺകുട്ടിയോടുകൂടി അവിടത്തെ വക ഒരു മഠത്തിൽ അവിടുത്തെ ചിലവിന്മേൽ താമസിച്ചുവരുന്നുണ്ടല്ലോ. ആ പെൺകുട്ടി മുസൽമാൻജാതിയായ ഒരു ബൌദ്ധസ്ത്രീയിൽ ജനിച്ച കുട്ടിയാണെന്നും നായർ ജാതി അല്ലെന്നും നായർജാതിയാണെന്നു രാമപിള്ള പറയുന്നതു വ്യാജമാണെന്നും ഇവിടെ വലിയച്ചനു സൂക്ഷ്മമായ അറിവു കിട്ടിയിരിക്കുന്നു. ഇവിടുന്നും അവിടുന്നുമായി വ്യവഹാരംനിമിത്തം തമ്മിൽ നല്ല രസമില്ലെങ്കിലും ക്ഷത്രിയജാതിയിലുള്ള അവിടേക്കും അവിടുത്തെ ക്ഷേത്രം, കുളം മുതലായതുകൾക്കും അശുദ്ധിവന്നുപോകുന്നതു് ഇവിടെ വ്യസനമാക കൊണ്ടു് ഈ വിവരമറിയിപ്പാൻ വലിയച്ചൻ എന്നോടു കല്പിച്ചിരിക്കുന്നു.

എന്നു്, പൂഞ്ചോലക്കര ഒന്നാം കാര്യസ്ഥൻ,
പൂമഠത്തിൽ ഗോവിന്ദനെന്ന ശങ്കുനമ്പി.

തിരുമുല്ലാട്ടു്:— ഓ, ഇതു ശുദ്ധ കളവു്. ഇങ്ങനെ കളവു് എഴുതിയാൽ ആരു ബഹുമാനിക്കും. ഇവിടത്തെ ജാതി പോവുന്നതിന്നു് അച്ഛന്നു വലിയ സങ്കടം ഇല്ലേ? ആ മഹാപാപി ചണ്ഡാളൻ കരിവേപ്പാത്തു് എന്റെ ജാതി കളയാൻ ഒരു നീചജാതിസ്ത്രീയെക്കൊണ്ടു ഗർഭത്തിന്റെ ചിലവു വാങ്ങിക്കൊടുപ്പാൻ കള്ള അന്യായം കൊടുപ്പിച്ചില്ലേ? അപ്പോഴും ഇവിടത്തെ ജാതി പോവുന്നതിന്നു സങ്കടം ഇല്ലേ? കണ്ടോ, ആ എഴുത്തു കീറി ചുട്ടു്.

കണ്ടൻമേനോൻ:— വരട്ടെ, വരട്ടെ, വരട്ടെ. ബദ്ധപ്പെടേണ്ട, ബദ്ധപ്പെടേണ്ട. ഇതു് അസാരം ആലോചിക്കേണ്ട കാര്യമാണു്. അവക്കു നല്ല സൂക്ഷ്മം കിട്ടാതെ ഈ വക എഴുതാൻ ഒരിക്കലും പാടുണ്ടോ? സ്ഫീനൽകോർട്ട പ്രകാരം ഇല്ലാത്ത കാര്യത്തെപ്പററി ഇങ്ങനെ എഴുതുന്നാൾ ചങ്ങലയിലായിപ്പോവുമല്ലോ?

'സ്ഫീനൽകോർട്ട്' എന്നു് ഇയാൾ പറഞ്ഞതു് 'പീനൽകോഡ്' എന്ന ശിക്ഷാനിയമത്തെക്കുറിച്ചാണു്. സാധാരണ ഇംഗ്ലീഷ് അറിഞ്ഞുകൂടാത്ത ആളുകൾ ഇംഗ്ലീഷ്ബുക്കുകളുടെ പേരുകൾ മലയാളത്തിൽ ഉച്ചരിക്കുന്നതു പോലെതന്നെ ഉച്ചരിച്ചാൽ തന്റെ അവസ്ഥയ്ക്കു പോരെന്നുള്ള വിചാരത്തിന്മേലും ഇംഗ്ലീഷിൽ 'പ' എന്നു് അക്ഷരമില്ലെന്നും ആ അക്ഷരത്തിന്നു പകരം 'എഫ്' എന്ന അക്ഷരം മാത്രമേ ഉള്ളു എന്നും ചിലർ ധരിച്ചതുപോലെ ഉള്ള ധാരണയിന്മേലും ആണു കണ്ടൻമേനോൻ പീനൽകോഡിനെ 'സ്ഫീനൽകോർട്ട്' എന്നു പറഞ്ഞതു്.

കണ്ടൻമേനോൻ:— പിന്നെ അതുകൂടാതെ നമ്മൾക്കു് ഇതിൽ നല്ല ഒരു വ്യവഹാരകാരണം കിട്ടിയിട്ടുണ്ടല്ലോ. വ്യവഹാരം കൊടുക്കണം. മാനനഷ്ടത്തിന്നു നല്ല സല കൂട്ടിക്കൊടുക്കണം. രണ്ടു വ്യവഹാരങ്ങൾ ഒന്നായി ഫയലാവട്ടെ. ഈ എഴുത്തു് ഒരിക്കലും നശിപ്പിക്കരുതു്. ഈ എഴുത്തു് നമുക്കു നല്ലതായി ഒരു വ്യവഹാരകാരണത്തെ തന്നിരിക്കുന്നു. ഇതു് ഇപ്പോൾ കിട്ടിയതു നമ്മളുടെ ഒരു ഭാഗ്യമാണു്. 'റില്ലി' ആക്ടു് പ്രകാരം നോം ഇപ്പോൾ തെയ്യാറാക്കിയ വ്യവഹാരത്തിനെ ഈ മാനനഷ്ടവ്യവഹാരം വളരെ പിൻതാങ്ങും. രണ്ടു വ്യവഹാരവുംകൂടി ഒന്നായി ചെല്ലുമ്പോൾ അച്ഛൻ നിശ്ചയമായി ഒന്നു് അമ്പരക്കും, സംശയമില്ല. പിന്നെ നമുക്കു് ഈ രണ്ടു വ്യവഹാരച്ചെലവിന്നുള്ള പണങ്ങളൊക്കെയും ഈ മാനനഷ്ടവ്യവഹാരത്തിൽ ഒന്നുരണ്ടുമൂവ്വായിരം ഉറപ്പിക്ക വിധിച്ചുകിട്ടിയാൽ അതിൽനിന്നു കഴിക്കാമല്ലോ. ഇതു നല്ല ഒരു തരമാണു്.

തിരുമുല്പാടു്:— (കുറഞ്ഞൊന്നു് ആലോചിച്ചതിൽ

ശേഷം) അവർ എഴുത്തിലെഴുതിയ വിവരം ശരിയല്ലെന്നു കാണിച്ചാലല്ലേ മാനനഷ്ടം വിധിച്ചുകിട്ടുകയുള്ളൂ.

കുഞ്ഞൻമേനോൻ:— തെളിവു കൊടുക്കണം. തെളിവു കൊടുക്കണം. നല്ല തെളിവു കൊടുക്കണം. തെളിവു കൊടുക്കാഞ്ഞാൽ കാര്യം ജയിക്കുമോ?

തിരുമുല്പാട്:— ആട്ടെ, വരട്ടെ. നമുക്കു രാമൻമേനോന്റെ മഠത്തിൽപ്പോയി ഈ എഴുത്തു് ഒന്നു് അദ്ദേഹത്തിന്നു കാണിക്കുക. കുഞ്ഞനും വരൂ.

എന്നു പറഞ്ഞു തിരുമുല്പാടും കുഞ്ഞൻമേനോനും രാമൻമേനോന്റെ മഠത്തിലേക്കായി പുറപ്പെട്ടു.

നമ്പൂതിരിമാരുടെ മഠത്തിൽ എഴുത്തു കിട്ടിയശേഷം ഉദയന്തളിയിൽ ജനങ്ങൾ മുഴുവനും ഒരു ഭൂകമ്പം ഉണ്ടായാൽ ഉള്ളതുപോലെ ഈ വർത്തമാനം കേട്ടു് ഒന്നു പരിഭ്രമിച്ചു വശായി. ക്ഷേത്രത്തിലും കുളവക്കിലും മററും ഈ ഒരു സംസാരം പ്രചുരമായി. മഠത്തിൽ അദ്ധ്യയനത്തിന്നും മററും വന്ന നമ്പൂതിരിമാരുടെ സംഘം വലുതായിരുന്നു. ഈ എഴുത്തു് ഓതിക്കോൻ നമ്പൂതിരി വായിക്കുമ്പോഴേക്കു് അവിടെ ഉള്ളവരു് ആസകലം അദ്ദേഹത്തിനെ ചുററി വളഞ്ഞിരിക്കുന്നു. ചിലരു് കൗപീനമാത്രവസ്ത്രന്മാരായിട്ടു്, മുക്കുപിടിച്ചു ജപിക്കുന്നേടത്തുനിന്നു് എഴുനീററു് ഓടിക്കൊണ്ടു ചിലരു്, കുളിപ്പാൻ പോവാൻ ഭാവിച്ചു മുണ്ടു് അഴിച്ചു തലയിൽ കെട്ടിക്കൊണ്ടു ചിലരു്, എണ്ണതേച്ചു കൗപീനംകൂടി അഴിച്ചു കൈയിൽ പിടിച്ചു നാഭിപ്രദേശം എടുത്തിടെ മാത്രം കഥകളിക്കു തിരപിടിക്കുമ്പോലെ മറച്ചുംകൊണ്ടു ചിലരു്, വെററില മുറുക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നേടത്തുനിന്നു് അതു മുഴുവനാവുന്നതിന്നുമുമ്പു് എണീട്ടു് ഓടിക്കൊണ്ടു ചിലരു്, മൂത്രശങ്കയ്ക്കു് ഇരുന്നേടത്തുനിന്നു ശൗചം കഴിക്കുന്നതിന്നു മുമ്പു് ഇവരിൽ കാണപ്പെടുന്ന ഗോഷ്ഠിവേഷത്തിൽത്തന്നെ ഓടിക്കൊണ്ടു ചിലരു്, തേവാരം കഴിക്കുന്ന ദിക്കിൽനിന്നു് എണീട്ടു് ഓടിക്കൊണ്ടു ചിലരു്, ആകപ്പാടെ ഓതിക്കോൻനമ്പൂതിരി എഴുത്തു വായിക്കുമ്പോൾ അയാളുടെ ചുററുമുള്ള തിരക്കും ഘോഷവും ഒച്ചയും പറവാനില്ല. ''എന്താണു്, എന്താണു്, ബൗദ്ധനൊ

ബൗദ്ധസ്ത്രീയോ, ഹൈര അബദ്ധം, എന്തൊരു കഥയാണി ത്! കുളം അശുദ്ധമായോ, ക്ഷേത്രം അശുദ്ധമായോ, എന്താണ് ഹേ എഴുത്ത്? ആര്, എന്ത്, എവിടെ, എങ്ങനെ എന്നിങ്ങനെ നമ്പൂതിരിമാർ കലശൽകൂട്ടിത്തുടങ്ങി.

നീലമനനമ്പൂതിരി:—എവിടെയാണ് ഈ കുട്ടി? ഉർഘടം, ഇന്നത്തെ കുളി മുട്ടിയോ?

ചാങ്കാട്ട്നമ്പൂതിരി:—ഇന്നു കുളിക്കാൻ പുഴയിലേക്ക പൊയ്ക്കോള.

ചെപ്പാട്ടനമ്പൂതിരി:—വിഡ്ഢിത്വം ഒന്നും പറയേണ്ട. ഇതൊക്കെ ആ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛൻെറ വിദ്യകളാണ്. കുട്ടിയെ ഞാൻ ഇന്നലെ കണ്ടു.

അത്തിപററനമ്പൂതിരി:—താൻ കുട്ടിയെ കണ്ടാൽ, കുട്ടിയുടെ ജാതി നന്നാവുമോ?

ചെപ്പാട്ടനമ്പൂതിരി:—കഥയില്ലാതെ വല്ലതും പറഞ്ഞാൽ, കച്ചേരി കയറേണ്ടിവരും.

പൊന്നടക്കംനമ്പൂതിരി:—കുട്ടിയെ ഞാൻ കണ്ടു. അതിസുന്ദരിതന്നെ. നിറം അതിവിശേഷം. വെള്ളക്കാരുടെ പെണ്ണുങ്ങളുടെ നിറംതന്നെ.

ചെപ്പാട്ടനമ്പൂതിരി:—നിറം മാത്രമോ? സ്വരൂപത്തിൻെറ ഒരു ഭംഗി പറഞ്ഞറിയിപ്പാൻ പാടില്ല.

നീലമനനമ്പൂതിരി:—സ്വരൂപം എങ്ങനെ എങ്കിലും ആയ്ക്കോട്ടെ. കുളിപ്പാൻ പുഴയിലേക്കതന്നെ പോകേണ്ടിവരുമോ? ആ കാര്യം പറയൂ.

ഇവർ ഇങ്ങനെ സംസാരിക്കമ്പോൾ കുളിപ്പാൻ കുളത്തിൽ പോയേടത്തുനിന്നു രണ്ടു നമ്പൂതിരിമാർ ഓടിയെത്തി. "കുളം അശുദ്ധമായി. ഒരു മാപ്പിളയും ഉമ്മയും കുളത്തിൽ കുളിച്ചുപോൽ. പുണ്യാഹം കഴിക്കാൻ ഭാവിക്കുന്നു."

ചെപ്പാട്ടനമ്പൂതിരി:—ഇതെന്തു ഗോഷ്ഠിയാണ്! മാപ്പിളജാതിയാണ് എന്നു തീച്ചയായോ? പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛൻ കളവായി എഴുത്ത് അയച്ചതാണെങ്കിലോ?

നീലമനനമ്പൂതിരി:—താൻ കുട്ടിയെ കണ്ടു വളരെ ഭ്രമിച്ചിരിക്കുന്നു, നിശ്ചയം. ജാതി സൂക്ഷിച്ചോള.

എന്നും മററും നമ്പൂതിരിമാർ ഘോഷിച്ചുതുടങ്ങി.

തിരുമുല്പാട്ടും കണ്ടൻമേനോനും എഴുത്തിലെ വിവരത്തെക്കുറിച്ചു പറവാൻ രാമൻമേനോൻെറ മഠത്തിലേക്കു പോയി എന്നു പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടല്ലോ. ഈ വൎത്തമാനം രാമൻമേനോനെ അറിയിച്ചു മുതൽ നടന്ന സംഗതികളുടെ സ്വഭാവം നോക്കുമ്പോൾ അതുകളെക്കുറിച്ചു പറയുന്നതു പ്രത്യേകം ഒരു അദ്ധ്യായത്തിൽത്തന്നെ വേണ്ടതാകയാൽ അതുകളെപ്പററി പറവാൻ ഒമ്പതാം അദ്ധ്യായത്തിൽ ആരംഭിക്കാം.

ഒമ്പതാം അദ്ധ്യായം

എട്ടാം അദ്ധ്യായം എഴുതിക്കഴിഞ്ഞിട്ട് ഇപ്പോഴക്കു കാലം വളരെ കഴിഞ്ഞു. എട്ടാം അദ്ധ്യായത്തിൽ വിവരിക്കപ്പെട്ട കഥ നടന്നിട്ടും ആ വിവരത്തെക്കുറിച്ചു കവി അറിഞ്ഞിട്ടും ഉള്ള കാലമോ? ഇതും വളരെയായി. എന്നിട്ടും ഈ പുസ്തകത്തെ ഇതുവരെ പൎയ്യവസാനത്തോളം എഴുതിത്തീക്കാതിരുന്നിട്ടുള്ളതു് എൻെറ പക്കൽ ഒരു വലിയ തെററല്ലയോ? തെററാണെന്നു ഞാൻ സമ്മതിക്കേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നു. ഒരു വലിയ തെററുതന്നെയാണു്. അതിനെ എൻെറ വായനക്കാർ സദയം ക്ഷമിപ്പാനും ഈ കാലത്തിന്നു മദ്ധ്യേ അല്പം ചില ദൈവികമായ പ്രതികൂലസംഗതികൾ ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടെന്നുകൂടി സവിനയം ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചുകൊള്ളുന്നു. ഈ തെററിനെ മുഴുവനുമായിട്ടോ അല്ലെങ്കിൽ ഏതാനുമായിട്ടോ പരിഹരിക്കാൻ ആ സംഗതികൾ മതിയാവുന്നതല്ലെന്നു് എനിക്കുതന്നെ തൃപ്തി വന്നിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു് ഏതെങ്കിലും ഈ കാൎയ്യത്തിൽ വന്നിട്ടുള്ള ഉപേക്ഷയോ അമാന്തമോ ഹേതുകമായ അപരാധത്തെ എൻെറ പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാർ സസന്തോഷം ക്ഷമിച്ചു് ഈ കഥയെ സ്വീകരിച്ചു് അതിൻെറ അവസ്ഥാനുസാരം രസിക്കുമെന്നാകുന്നു എൻെറ വിശ്വാസം. ഒന്നാംപുസ്തകത്തിൽ ഒടുവിൽ കാണിച്ചിരുന്നതു തിരുമുല്പാട്ടും കണ്ടമ്മേനോനും പുഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ അച്ഛൻ പറഞ്ഞ എടം

വക ഒന്നാം കാര്യസ്ഥൻ പൂമഠത്തിൽ ഗോവിന്ദൻ എന്ന ശങ്കുനമ്പി എഴുതിയ എഴുത്തിനെ രാമൻമേനോനെ വായിച്ചു കേൾപ്പിക്കണമെന്ന വിചാരത്തോടുകൂടി രാമമ്മേനോൻ പാൎക്കുന്ന മഠത്തിലേക്കു പോയ സംഗതിയാകുന്നു. എഴുത്തു രാമമ്മേനോനെ സ്വകാര്യമായി വായിച്ചു കേൾപ്പിച്ചു.

രാമൻമേനോൻ:– (ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) മുസൽമാൻ ജാതിയായ ഒരു ബൌദ്ധസ്ത്രീയിൽ ശാരദ ജനിച്ച കുട്ടിയാണെന്നു പറഞ്ഞതു ശരിയായിരിക്കാം. കല്യാണി ബൌദ്ധസ്ത്രീയായിരിക്കാം. ഞാൻ ഇതു് അറിഞ്ഞിട്ടില്ല. അവളുടെ ശൈശവകഥകളിൽ ഉള്ള രഹസ്യങ്ങളിൽ ഒന്നായിരിക്കാം ഇതു്. ആൎക്കറിയാം! എനിക്കു യാതൊരു സംശയവുംകൂടി ഉണ്ടായിട്ടില്ല. അഥവാ, പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാൎക്കുതന്നെ വല്ല ഭ്രഷ്ടും ഉണ്ടായിരിക്കാം. അതു് അവൎക്കല്ലെ നിശ്ചയമുള്ളു.

എന്നു പറയുമ്പോഴേക്കു തിരുമുല്പാടും കണ്ടമ്മേനോനും വളരെ ചിറിച്ചു. കണ്ടമ്മേനോൻ 'റില്ലി ജാക്കു്' പ്രകാരമുള്ള വ്യവഹാരത്തിന്നു് ഈ കത്തിലെ സംഗതി പ്രത്യേകം പിൻതാങ്ങുന്ന ഒരു വ്യവഹാരസംഗതിയായി തീരുമെന്നു പറഞ്ഞു ഘോഷിച്ചു.

തിരുമുല്പാടു്:– എനിക്കു് ഈ കത്തിൽ പറയുന്ന സംഗതി ഭോഷ്കാണെന്നുള്ളതിലേക്കു യാതൊരു സംശയവും ഇല്ല. കല്യാണി ഇവിടെനിന്നു പൊയ്ക്കളഞ്ഞതു് അറിയാത്ത പേർ ഒരു മുപ്പത്തഞ്ചു വയസ്സിന്നു മീതെ ആരെങ്കിലും ഈ രാജ്യത്തു് ഉണ്ടാവുമൊ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. പിന്നെ കല്യാണി ബൌദ്ധസ്ത്രീയല്ലെന്നു പറയേണ്ടുന്ന ബോദ്ധ്യമല്ലെ. ഇതിന്നു വൈത്തിപ്പട്ടർ സാക്ഷിയായി ഇപ്പോഴും ഇരിക്കുന്നുവല്ലൊ.

കണ്ടൻമേനോൻ:—വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ കാൎയ്യം അത്ര ഉറയ്ക്കേണ്ട. അയാൾ പണം കിട്ടിയാൽ ഏതു പുറവും എങ്ങനെ എങ്കിലും ലപിഡൻസു് കൊടുക്കും.

തിരുമുല്പാടു്:—അങ്ങനെ നീ പറയുന്ന ലപിഡൻസു് കൊടുത്താൽ, അങ്ങനെ എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ, അ

യാത്രകൂട്ടങ്ങിപ്പോകും. നോം എല്ലാവരും കൂടി ഒന്നിച്ചല്ലെ അയാളുടെ ഗ്രാമത്തിൽനിന്നു രാമൻമേനോനെയും കൂട്ടിയെയും ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നതു്. ഇതെന്തൊരു കഥയാണു്! ഇല്ലാതാക്കുവാൻ ആ പട്ടരാലോ മററാരാലുമോ കഴിയുമോ?

കണ്ടൻമേനോൻ:— അങ്ങിനെ പറയേണ്ടാ, ഇതു് ഒരു ജഡ്ജിക്കു ബോദ്ധ്യംവന്നു് ഓപ്യം ആവേണ്ടുന്ന കാര്യമാണു്. ജഡ്ജിമാർക്കു ലപിഡൻസ്സു് അല്ലാതെ മറെറന്താണു ഉള്ളതു്? എന്നാൽ നമ്മുടെ ഇപ്പോഴത്തെ മൂപ്പർക്കു് (ബകരാക്ഷസൻ എന്നു് രാമരാമൻ തിരുമുല്പാട്ടു് മൂന്നാം അദ്ധ്യായത്തിൽ പറഞ്ഞ ആൾ) ഇതൊന്നും വേണ്ടാ. എന്തു് ലപിഡൻസ്സു് കൊടുത്താലും തരക്കേടില്ലാ. അവിടെ പണംമാത്രം ശരിയായി കിട്ടണം. എന്നാൽ മററു ജഡ്ജിമാർ ഈ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു വിചാരണ ചെയ്യുമ്പോൾ ലപിഡൻസ്സു് നോക്കി 'കോഡ്ലിസു്' പ്രകാരം 'ഓപ്യം' ഉണ്ടാവുന്നതല്ലാതെ മററു് അവർക്കു് എന്തു നിവൃത്തി? ആ വക സ്ഥലങ്ങളിൽ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ലപിഡൻസ്സു് നമുക്കു വളരെ ആവശ്യമുള്ളതാണു്.

തിരുമുല്പാട്ടു്:— നിന്റെ ലപിഡൻസ്സുകൊണ്ടു ബുദ്ധിമുട്ടായി. എന്നാൽ വൈത്തിപ്പട്ടരെ പിടിക്കുക, അത്രതന്നെ. എനിക്കു് ഈ കാര്യത്തിൽ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ പ്രകൃതത്തിലും പ്രവൃത്തിയിന്മേലും കുറെ സംശയം ഉണ്ടു്. ഇവിടെ താമസിച്ചിരുന്ന കൃഷ്ണൻ എവിടെ പോയി? ആരുടെ കൂടെ പോയി? ഇവിടെ ചോദിച്ചിട്ടുതന്നെയോ പോയതു്?

രാമൻമേനോൻ:— അവൻ ഇവിടെനിന്നു് ആരോടും ചോദിക്കാതെ ഒളിച്ചുപൊയ്ക്കളഞ്ഞു. ഒരുദിവസം രാത്രി ഊൺകഴിഞ്ഞു് ഇവിടെ പതിവുപ്രകാരമുള്ള സ്ഥലത്തു് ഉറങ്ങിയിരുന്നു എന്നും പിറേറദിവസം നോക്കിയപ്പോൾ അവനേയും അവന്റെ കുട മുണ്ടുകൾ ഇതുകളേയും കാണ്മാനില്ലെന്നും ശങ്കരൻ പറഞ്ഞു. ഇവനെ വൈത്തിപ്പട്ടർക്കല്ലാതെ ഇത്രവേഗം ഇവിടെനിന്നു കൊണ്ടുപോവാൻ സാധിക്കുമോ എന്നു ഞാൻ സംശയിക്കുന്നു. ഇവനു വൈത്തിപ്പട്ടരോടുള്ള സ്നേഹം അതികലശലാണെന്നു ശങ്കരൻ പറഞ്ഞു

ഞാൻ അറിയും. ഇവനെ കല്യാണിയുടെകൂടെ ആക്കിയതുതന്നെ വൈത്തിപ്പട്ടരാണെന്നു് ഇവൻതന്നെ പലപ്പോഴം പറയാറുണ്ടത്രെ. കല്യാണിയെ ഒന്നാമതു കണ്ടപ്പോൾ ഇവനും വൈത്തിപ്പട്ടരും കല്യാണിയുടെകൂടെ ഉണ്ടായിരുന്നു.

കണ്ടൻമേനോൻ:—ഈ വൈത്തിപ്പട്ടർ ഈ കാര്യത്തിൽ എന്തൊ അപകടം പ്രവൎത്തിച്ചനിമിത്തം ഈ കൂട്ടം ഇത്ര വൈഷമ്യമായി കാണുന്നതാണെന്നു ഞാൻ തീർച്ചയായും ഓപ്യം കൊടുക്കുന്നു. കഴിയുന്ന വേഗത്തിൽ ആ പട്ടരെ ഇങ്ങോട്ടു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്നു് അയാളെ പാട്ടിൽ പിടിച്ചു് 'റില്ലി ആക്ടു്' പ്രകാരം വ്യവഹാരങ്ങൾ ഉടനെ കൊടുക്കണം എന്നാണു് എന്റെ അഭിപ്രായം.

ഈ സംസാരമെല്ലാം ഉണ്ടായപ്പോൾ ശങ്കരൻ ആ സ്ഥലത്തിന്നു സമീപം നിന്നിരുന്നു. രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടു ശങ്കരനെ കണ്ടു. തന്റെ പക്കൽ ഉള്ള എഴുത്തു ശങ്കരനെ കാട്ടാമോ എന്ന ഭാവസൂചകമായ തിരുമുൽപ്പാട്ടിലെ സ്ഥിതി കണ്ടിട്ടു ക്ഷണേന രാമൻമേനോൻ അതിന്നു് അനുവദിച്ചതായ ഭാവം കാട്ടി. ഉടനെ എഴുത്തിനെ ശങ്കരൻപക്കൽ കൊടുത്തു. ശങ്കരൻ എഴുത്തു വാങ്ങി വായിച്ചു. അതിനെ തിരുമുല്പാടു പക്കൽ തന്നെ കൊടുത്തു.

തിരുമുല്പാടു്:—ഞാൻ ഇപ്പോൾ രാമൻമേനോനോടു കൃഷ്ണന്റെ വൎത്തമാനത്തെക്കുറിച്ചു പറയുകയായിരുന്നു. അവൻ എവിടേക്കു കടന്നുപോയിരിക്കുന്നുവോ എന്നു് അറിയുന്നില്ല. അവന്നു് ഇവിടെനിന്നു താനെ പൊയ്ക്കളയുവാൻ എങ്ങനെ ധൈര്യം ഉണ്ടായതു്? അവൻ എത്രയോകാലം... എന്നുവെച്ചാൽ കല്യാണിയും രാമന്മേനോനും തമ്മിൽ കണ്ട മുതല്ക്കു് കൂടെ താമസിച്ചുവല്ലൊ. ഇവൻ മുമ്പെ വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ ഒരു ഭൃത്യനായിരുന്നു എന്നും ഇപ്പോൾ അറിഞ്ഞു. ഒരു സമയം വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ വിദ്യയൊ ഇതു് എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ശങ്കരൻ:—(കുറെ മന്ദഹാസത്തോടുകൂടെ) ഒരു സമയം അങ്ങനെ ആയിരിക്കാം. വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ അവസ്ഥ ഏതെല്ലാം പ്രകാരത്തിലും വിധത്തിലും ആണെന്നു് എനി

ക്കു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. ഈ എഴുത്തിലെ താല്പര്യപ്രകാരം എന്താണു് ഇവിടെനിന്ന പ്രവൎത്തിക്കുന്നതെന്നറിഞ്ഞില്ല.

തിരുമല്ലാട്ടു്:–ആ അസത്തു്, ദുഷ്ടൻ, ചണ്ഡാളൻ, ആ പാപി, ദുൎബ്ബുദ്ധി അച്ഛൻ പറഞ്ഞിട്ടു് കാൎയ്യസ്ഥൻ ഗോവിന്ദൻ എഴുതീട്ടുള്ള ഈ വിലയില്ലാത്ത കത്തിനെ ആരു കൈക്കൊള്ളും? ഞാൻ ഈ എഴുത്തിന്നു് ഒരു മറുവടി അയപ്പാൻ പോകുന്നു. അതു നീ എഴുതി തരണം. ഇങ്ങനെ കളവായ വിവരത്തെക്കുറിച്ചു് എഴുതി അയച്ചുകളയാമെന്നു് ഒരു ധൈൎയ്യം ഉണ്ടായല്ലൊ!

കുണ്ടൻമേനോൻ:—വരട്ടെ, ബദ്ധപ്പെടേണ്ട. നോക്കു് ആ പട്ടരെ പിടിക്കുവാൻ നോക്കുക. അയാഠം വന്നാൽ വളരെ വിവരങ്ങഠം നോക്കു് അറിവാൻ കഴിയും.

തിരുമല്ലാട്ടു്:—എന്താണു ശങ്കരാ, അങ്ങനെയൊ അഭിപ്രായം? പട്ടരെ ഈ കത്തിന്ന മറുപടി അയക്കുന്നതിന്ന മുമ്പെ ഒന്നാമതു വരുത്തേണമെന്നുണ്ടോ?

ശങ്കരൻ:—ഈ കത്തിന്ന മറുപടിയായി എന്തെങ്കിലും അയപ്പാൻ ഭാവമുണ്ടെങ്കിൽ അതു കഴിഞ്ഞിട്ടു മതി എന്നാണ ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്. ഒന്നാമതു പട്ടരെ കിട്ടുമോ എന്നു സംശയമാണു്. കിട്ടിയാലും നൊമ്മഠംക്കുവേണ്ടി എന്തെങ്കിലും ചെയ്യുമോ എന്നു സംശയമാണു്. പട്ടരുടെ സ്വഭാവം കുണ്ടമ്മേനോൻ ഇപ്പോഠം ഇവിടെ പ്രസ്താവിച്ചതു വാസ്തവമാണു്. എടത്തിലെ പണത്തിന്നുമീതെ ഒരുവിധത്തിലും പട്ടരുടെ മനസ്സു പൊന്തുന്നതല്ല. അയാഠം ഇപ്പോഠം എടത്തിൽ ആയിരിക്കും എന്നുള്ളതിന്നു് അധികം സംശയം തോന്നുന്നില്ല. കൃഷ്ണനും അവിടെത്തന്നെ ആയിരിക്കും. ഇവിടെനിന്ന കൃഷ്ണന്റെ ഗോപ്യമായ യാത്രയും, അവൻ ഇവിടെ വൈത്തിപ്പട്ടരെ കണ്ടശേഷം പ്രവൎത്തിച്ചിട്ടുള്ള അവസ്ഥകളും ഓൎത്താൽ അവനെപ്പററി ഇങ്ങനെ സംശയം ഉണ്ടാവാതിരിപ്പാൻ പാടുള്ളതല്ല.

ശങ്കരൻ പറഞ്ഞതു തിരുമല്ലാട്ടിലേക്കു ബോദ്ധ്യമായി. കുണ്ടമ്മേനോനും തല്ക്കാലം കേവലം വിരസമല്ലാതെ ബോദ്ധ്യമായിത്തീൎന്നു. താൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ള അഭിപ്രായത്തോടുകൂടി യോജിച്ചില്ല, എങ്കിലും വൈത്തിപ്പട്ടരുടെ സ്വ

ഭാവത്തെക്കുറിച്ചു താൻ പറഞ്ഞിട്ടുള്ളതു മുഴുവനും അനുകരിച്ചിട്ടാണു ശങ്കരന്റെ അഭിപ്രായം എന്നുള്ള ഒരുക സംഗതിമാത്രം ഓൎത്തിട്ടാണു്. രാമൻമേനോനും അങ്ങിനെതന്നെയെന്നു് അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

ശങ്കരൻ:—എന്നാൽ ഈ കത്തിന്നു് എന്താണു മറുപടി അയക്കേണ്ടതു് എന്നുവെച്ചാൽ അതു് ഉടനെ തയ്യാറാക്കുന്നതു് ഏററവും നല്ലതാണെന്നു് എന്റെ താഴ്മയുള്ള ബുദ്ധിയിൽ തോന്നുന്നതു് ഞാൻ ഇവിടെ കേൾപ്പിക്കുന്നു.

തിരുമുല്പാടു്:—ശങ്കരൻതന്നെ കത്തുണ്ടാക്കി തരണം. വേഗം കടലാസ്സു്, തൂവൽ, മഷി ഇതുകളെ കൊണ്ടുവരിക.

ശങ്കരൻ:—കടലാസ്സും മററും കൊണ്ടുവരാം, കത്തു് എഴുതുന്നതു കുണ്ഞമ്മാമൻ അല്ലെ, വളരെ നല്ലതു്.

തിരുമുല്പാടു്:—കത്തു നീതന്നെ എഴുതണം. കടലാസ്സും മററും വേഗം കൊണ്ടുവരണം. കുണ്ഞമേനോനു് ഈ കാൎയ്യത്തിൽ വളരെ എഴുതുവാൻ ഇനി എടയുണ്ടാകുമല്ലോ.

കുണ്ഞൻമേനോന്നു് ഇതു് അത്ര രസിച്ചില്ല എന്നാൽ ഒന്നും പറയാതെ നില്ക്കുന്നതു് നല്ലതല്ലെന്നു വിചാരിച്ചു്, ''ഓഹോ, കത്തു് എഴുതുന്നതു ശങ്കരൻതന്നെ ആകട്ടെ, ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. നമുക്കു് ഇവന്റെ വാചകത്തിന്റെ രീതിയും ഒന്നറിയാമല്ലൊ.'' ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ശങ്കരൻ, ''എഴുത്തു് എഴുതുന്നതു് ഇപ്പോൾ പറഞ്ഞപ്രകാരംതന്നെ മതിയായിരിക്കും. അങ്ങിനെയാണെങ്കിൽ ഞാൻ അതുപ്രകാരം എഴുത്തുണ്ടാക്കികൊണ്ടുവന്നു വായിച്ചുകേൾപ്പിക്കാം.''

തിരുമുല്പാടു്:—ഓ ഹൊ. ധാരാളം മതി. ഒന്നു് എഴുതിക്കൊണ്ടു വരിക. ശങ്കരൻ എഴുതിയാൽ വളരെ നന്നാവുമെന്നു് എനിക്കു ബോദ്ധ്യമാണു്.

ശങ്കരൻ ഉടനെ അകായിൽ പോയി എഴുത്തു് എഴുതിക്കൊണ്ടുവന്നു. താഴെ പറയുംപ്രകാരമായിരുന്നു എഴുത്തു്:

ശ്രീ

തന്റെ എഴുത്തു കിട്ടി. തിരുവനന്തപുരത്തുകാരൻ രാമപിള്ള എന്നു തന്റെ എഴുത്തിൽ കാണുന്ന രാമൻ മേനോൻ എന്ന ആൾ ഒരു പെൺകുട്ടിയോടുകൂടി നമ്മ

ടെ വക ഒരു മഠത്തിൽ താമസിച്ചുവരുന്നുണ്ടു്. അതു താൻ എഴുത്തിൽ കാണിച്ചപ്രകാരം നമ്മുടെ ചെലവിന്മേലല്ല. അവരുടെ സ്വന്തം ചെലവിന്മേലാണു്. ആ പെൺകുട്ടി മുസൽമാൻജാതിയായ സ്ത്രീയിൽ ജനിച്ച കുട്ടിയല്ല. മേല്പറഞ്ഞ രാമൻമേനോന്നു പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ കല്യാണി എന്ന പേരായ സ്ത്രീയിൽ ജനിച്ച ഒരു കുട്ടിയാകുന്നു. നായരുജാതി എന്നു പ്രസിദ്ധമായി അറിയപ്പെടുന്ന പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ മേലാൽ സന്തതിക്കും വേറെ വളരെ അഭ്യുദയങ്ങൾക്കും ആയി പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ ഒരു സ്ത്രീയെ സംബന്ധത്തിന്നു് എല്ലാവിധത്തിലും അർഹനായ രാമൻമേനോന്നു പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ കല്യാണി എന്ന സ്ത്രീയിൽ പുത്രിയായി ജനിച്ചതുകൊണ്ടു് എങ്ങിനെയാണു് ആ കുട്ടിക്കു് ഇപ്പോൾ ജാതിവൈരൂപ്യം കല്പിക്കുന്നതു് എന്നു മനസ്സിലാകുന്നവിധം ഒന്നും തന്റെ എഴുത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചു കാണുന്നില്ല. 'സൂക്ഷ്മമായി അറിവു കിട്ടിയിരിക്കുന്നു' എന്നു താൻ എഴുതിയതു വളരെ നിസ്സാരമായി വിചാരിപ്പാനേ പാടുള്ളൂ. അവിടുന്നും ഇവിടുന്നും തമ്മിൽ വ്യവഹാരം നിമിത്തം രസമില്ലെങ്കിലും ഈ 'സൂക്ഷ്മമായി' കിട്ടിയ വിവരത്തെ അറിയിപ്പാനുണ്ടായ അനുകമ്പ വളരെ യഥോചിതംതന്നെ. ക്ഷത്രിയനായ നമുക്കും നമ്മുടെ കുടുംബങ്ങൾക്കും ക്ഷേത്രം, കുളം മുതലായതുകൾക്കും സദാചാരവിശുദ്ധി ഉണ്ടായിവരുന്നതു തന്റെ പൂഞ്ചോലക്കര അച്ഛനു സന്തുഷ്ടിയാണെന്നു് ഇപ്പോൾ ലോകപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ. എനിക്കു് ഈ വിധം ഒരു കത്തു തനിക്കു് എഴുതുവാൻ ആവശ്യമില്ലാത്തതാണു്. അതു തന്റെ പൂഞ്ചോലക്കരെ അച്ഛൻ പറഞ്ഞാലും പറഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിലും ഒരുപോലെതന്നെ. ഹുംകൃതിയോടുകൂടി ഇങ്ങനെ ഒരു ഭീഷണി ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തുകളയാമെന്നുള്ള വിചാരം മാത്രം സർവ്വത്ര സ്ഫുരിക്കുന്നതായും നിസ്സാരമായും ഉള്ള

തന്റെ കത്തിന്ന മേൽ കാണിച്ചപ്രകാരമാണ് ഇവി ടെനിന്ന മറുപടി പറയുന്നതു് എന്നു് അറിയിക്കുന്നു.

ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാട്.

ഈ കത്തു വായിച്ചു കേട്ടപ്പോൾ രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടിലേക്കു് അതിയായി ഉണ്ടായ സന്തോഷത്തിനാൽ ഒന്നും പറയാതെ മന്ദഹസിച്ചുംകൊണ്ടു് കുണ്ടൻമേനോന്റെ മുഖത്തു നോക്കി.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—കത്തു വളരെ നന്നായി. ഇതിൽ ലോ പോയിൻറുകൂടി ഉണ്ടു്.

തിരുമുല്പാട്:—എനിക്കു് അതു് അറിഞ്ഞുകൂടാ. എന്നാൽ ഇവിടെനിന്നു് പൂഞ്ചോലക്കരെയ്ക്കു് ഇതുവരെ എഴുതീട്ടുള്ള എഴുത്തുകൾ മുഴുവൻ ശങ്കരൻ ആണെന്ന തോന്നും ഈ എഴുത്തു വായിച്ചുകേട്ടാൽ. ഇവന്റെ ബുദ്ധി വളരെ വിശേഷമായിട്ടുള്ളതാണെന്നു് ഓൎത്തു് ഞാൻ ആശ്ചൎയ്യപ്പെടുന്നു.

ഉടനെ എഴുത്തുവാങ്ങി പൂട്ടി മേൽവിലാസം എഴുതി തന്റെ ഒരാൾക്കാരൻ പക്കൽ തിരുമുല്പാട കൊടുത്തു.

തിരുമുല്പാടും കുണ്ടൻമേനോനും ഊൺ കഴിഞ്ഞുവരാം എന്ന പറഞ്ഞു് ഉടനെ അവിടെനിന്ന പുറപ്പെട്ടു പോകയും ചെയ്തു. വഴിയിൽവെച്ചു ചോദിച്ച നമ്പൂതിരിമാരോടു് ഇതെല്ലാം പൂഞ്ചോലക്കര അച്ചൻ കളവായി ഉണ്ടാക്കിയ നിൎമ്മൎയ്യാദമായ ഒരു കഥയാണെന്ന പറകയും അതു ചിലർ വിശ്വസിക്കുകയും ചെയ്തു.

പത്താം അദ്ധ്യായം

പൂഞ്ചോലക്കര എടവും ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടിലെ കോവിലകവും മററു് ഇതിൽ പറയപ്പെടുന്ന വൈത്തിപ്പട്ടരു്, കുണ്ടൻമേനോൻ മുതലായവരുടെ വസതിയും ഒരേ ജില്ലയിൽ എന്ന മുമ്പു പേർ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നപ്രകാരമുള്ള ഒരേ ഡിസ്ത്രിക്കിൽ ആയിരുന്നു. ആ ഡിസ്ത്രിക്ക് മുഴുവനും ഒരേ ഡിസ്ത്രിക്ക്ജഡ്ജിയുടെ സിവിലും ക്രിമിനാലും അധികാരങ്ങൾക്കു കീഴടങ്ങപ്പെട്ടതായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ ഡിസ്ത്രിക്കിന്റെ വലുപ്പംനിമിത്തം രണ്ടായി

രത്തിഅഞ്ഞൂററുപ്പീകയ്ക്കുമീതെ സലയായുള്ള എല്ലാവക സിവിൽ ആദ്യവ്യവഹാരങ്ങളം, ഡിസ്ത്രിക്ക് ജഡ്ജി അയയ്ക്കു ന്ന അപ്പീലുകളം, അമ്പതു് ഉറുപ്പികയ്ക്കു മീതെയുള്ള എല്ലാ സ്മാൾകാസ്സു് വ്യവഹാരങ്ങളം ഇതുകളെയും മററും തീർച്ച പ്പെടുത്തുവാനായി ഒരു സബോർഡിനേററുജഡ്ജിക്കുടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഈ ഡിസ്ത്രിക്കു് ആറു മുൻസിപ്പുമാരുടെ അ ധികാരത്തിൻകീഴിൽ വിഭജിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇതിൽ ഒരു മുനിസിപ്പിൻെറ അധികാര അതിർത്തിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടു തന്നെയാണ നമ്മുടെ പൂഞ്ചോലക്കര എടവും രാമവർമ്മൻ തിരുമുല്പാടിലെ കോവിലകവും കിടന്നിരുന്നതു്. അതി ന്നു് ആ ജില്ലയുടെ കസബസ്റ്റേഷൻ എന്നു് ജനങ്ങൾ പറ ഞ്ഞുവന്നു. ഈ ജില്ല എന്ന ഡിസ്ത്രിക്കു്കോർട്ടും സബോർ ഡിനേററു ജഡ്ജിയുടെ കോർട്ടും കസബാ മുൻസിപ്പുകോർട്ടും സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു് ഒരേ വലിയ മതിൽകൊണ്ടു ചുററപ്പെ ട്ടിട്ടുള്ള വിശാലമായ ഒരു സ്ഥലത്തായിരുന്നു.

കോടതിയിലെ ജഡ്ജിമാർ, കോടതിയിലുള്ള ഉദ്യോ ഗസ്ഥന്മാർ, വക്കീലന്മാർ, വക്കീലന്മാരുടെ കീഴുദ്യോഗ മായിരിക്കുന്നവർ, അവരുടെ കീഴ്ശ്രമക്കാർ, വ്യവഹാര കാര്യസ്ഥന്മാർ, നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്മാർ, കച്ചവടക്കാർ, കൃഷി പ്രവൃത്തിക്കാർ, വിദ്യാപരിശ്രമക്കാർ, കൈവേല പ്രവൃ ത്തിക്കാർ, കൂലിവേലക്കാർ, ചൂതാട്ടക്കാർ, വ്യഭിചാരവൃ ന്ദങ്ങൾ മുതലായ അനേകവിധമായ ജനങ്ങളുടെ സാമഗ്ര്യ ത്താൽ തിങ്ങിവിങ്ങി ഇരിക്കുന്ന ഒരു പട്ടണമാണു് ഇതു്. പലവിധങ്ങളായ ജനങ്ങളുടെ വസതിക്കായിക്കൊണ്ടു പ ലവിധമായ എടുപ്പുകളൊ, ഭവനങ്ങളൊ, മററു കൗതുകമാ യുള്ള ചില വെണ്മണിമാടക്കൂടമേടങ്ങളോ ഈ പരന്ന വി ശാലമായി കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തു് എങ്ങും ഏവനും കാ ണ്മാൻ കഴിയുന്നതാകുന്നു. പ്രഭാതംമുതൽ പ്രഭാതംവരെ ഈ സ്ഥലത്തുള്ള ഒരു ഘോഷം ഇന്നപ്രകാരമായിരുന്നു എന്നു വാചാമഗോചരമാണു്. ഈ സ്ഥലത്തിൻെറ അതിപ്രൗഢ മതയേയും ഔന്നത്യത്തേയും മാഹാത്മ്യത്തേയും അറിഞ്ഞി ട്ടോ എന്നു തോന്നും ഇിവടെയുള്ള ശ്രീരാമസ്വാമിയുടെ ക്ഷേത്രത്തിൻെറ പരിണാമഹീനമായ വിശേഷത. നാലു

പുറവും അഞ്ചാറാറാം ഉയരം അതിഭംഗിയായി കെട്ടി ഉയത്തിയിരിക്കുന്ന ക്ഷേത്രത്തിന്റെ കൺമതിലുകളും ആ കൺമതിലുകാംതന്നെ കെട്ടി ഉയത്തപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഉയൎന്നിരിക്കുന്നതായ സ്ഥലത്തേയും പററി എന്താണ ഞാൻ പറയേണ്ടതു്. ഒരു രണ്ടുമൈൽ ദൂരം എങ്ങും കാണ്മാൻ തക്കതും കുറെ ഉയൎന്നതുമായ ഒരു സ്ഥലത്തിൽ ഒരു മനുഷ്യൻ നിന്നു് ഈ പട്ടണത്തിലേക്ക നോക്കിയാൽ ജനസമുദായത്തിനാൽ തിങ്ങിവിങ്ങി നില്ക്കുന്ന ഭവനങ്ങളുടെ മദ്ധ്യത്തിൽ ഈ ക്ഷേത്രം അനേകവിധമായ ചെറുവക നവരത്നങ്ങളെക്കൊണ്ടു പതിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു മോതിരത്തിന്റെ മദ്ധ്യത്തിൽനില്ക്കുന്ന മഹത്തായി ഉജ്ജ്വലത്തായ ഒരു നായകമണി എന്നു സങ്കല്പിക്കപ്പെടാവുന്ന വൈഡൂര്യമോ വൈരക്കല്ലോ ആണെന്നു നിശ്ചയമായി ഉപമിക്കപ്പെടും. ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ കിഴക്കപടിഞ്ഞാറു ഭാഗങ്ങളിൽ വളരെ ഉയൎന്നു പരന്നുനില്ക്കുന്ന രണ്ടു ഗോപുരങ്ങാം ഉണ്ടായിരുന്നു. ആ ഗോപുരങ്ങളിൽനിന്നു കീഴ്ഭാഗത്തേക്കുള്ള കരിങ്കൽ പടവുകാം കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും കെട്ടി വരിയായി താഴ്ത്തീട്ടുള്ളതിന്റെ ഒരു ഭംഗി അവിടെയുള്ള രണ്ടു ചിറകളുടെ മനോരമ്യമായ കിടപ്പിനാലല്ലാതെ മറെറാന്നുകൊണ്ടും ജയിക്കപ്പെട്ടുമോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു. ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ കിഴക്കും പടിഞ്ഞാറും ഉള്ളതായ ഈ ചിറകളുടെ വിസ്തീൎണ്ണവും വിശാലതയും അതുകളെ കെട്ടിപ്പെട്ടുത്തതിന്റെ ഒരു വിശേഷതയും മനോഹരതയും അതിലുള്ള ജലത്തിന്റെ സ്വച്ഛതയും നിൎമ്മലത്വവും കണ്ടാൽ അത്ര അധികം ജനങ്ങാം അതിൽ കുളിച്ചിട്ടുകൂടി വെള്ളത്തിനു യാതൊരു മലിനതയോ അശുദ്ധിയോ കാഴ്ചയ്ക്കു വല്ല ദുസ്സഹത്വമോ ഗന്ധവൈപരീത്യമോ കേവലം ഇല്ലാതിരിക്കുന്നതു് ഈശ്വരസഹായത്താൽ മാത്രമാണെന്നു പൊതുവിലുള്ള ആളുകാംക്കു തോന്നാം.

ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഉന്നതമായ ഭാഗത്തിലെല്ലാം ശാതകുംഭസ്തൂപികാം അവിടവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നതുകളിൽ നിന്നു് ഉപരിതലത്തിലാകവേ മൂടിയിരുന്ന ചെമ്പുപലകകളിൽ സൂൎയ്യപ്രഭ രാവിലേയും വൈകുന്നേരവും തട്ടുമ്പോാം ഉണ്ടാവുന്ന കനകമയങ്ങളായും പിംഗലങ്ങളായും

രക്കോച്ചുകളായും സംഗതിവശാൽ എടയ്ക്കിടയ്ക്കു് രൂപ്യമയങ്ങളായും ഉള്ള വണ്ണങ്ങൾ ഏതെല്ലാം പ്രകാരത്തിൽ ഉള്ള ശോഭയെ ഈ ചെമ്പടിച്ച മേല്പുരകൾക്കും ഈ പൊൻതാഴിക്കക്കുടങ്ങൾക്കുതന്നെയും കൊടുക്കുന്നു എന്നു മനസ്സുകൊണ്ടു് ആലോചിച്ചാൽ എവനും തോന്നും. പിന്നെ ജനങ്ങളുടെ വസതികൾ ഇന്ന പ്രകാരത്തിൽ തിക്കിത്തിരക്കീട്ടാണെന്നു പറഞ്ഞാൽ അവസാനമില്ലാത്ത ഈ സ്ഥലത്തു് ഈ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ ഒരു കാഴ്ച എന്തായിരിക്കുമെന്നു സാധാരണയായി എവനും മനസ്സിലാവുന്നതാണു്. രാവിലെ നേരം അഞ്ചുമണിമുതൽ രാത്രി പന്ത്രണ്ടുമണിവരെ ഈ ക്ഷേത്രത്തിൽ മഹോത്സവമായിട്ടുതന്നെ ദിനംപ്രതി കഴിഞ്ഞുവരുന്നതാണു്. ഇതിന്റെ വിശേഷതകൾ എല്ലാം ഈ പുസ്തകത്തിൽ പ്രത്യേകിച്ചു പറവാൻ ഞാൻ ഭാവിക്കുന്നില്ല. നമ്മൾക്കു് ഇവിടെ പറയേണ്ടുന്ന കഥ ഒരു സിവിൽവ്യവഹാരത്തെക്കുറിച്ചു മാത്രമാകയാൽ അതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള മനുഷ്യരുടെ കഥ മാത്രം ഇവിടെ അല്പം പറയേണ്ടതു യോഗ്യമാണു്.

ഉയർന്നതരം പരീക്ഷകൾ കൊടുത്തു ജയം പ്രാപിച്ചു് ആ അവസ്ഥയെ കാണിക്കുന്നതായ വാചകത്തോടുകൂടി ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഓടു്, ചെമ്പു്, മരം, കാൻവാസ് മുതലായ സാധനങ്ങളിൽ എഴുതിപ്പതിച്ചിട്ടുള്ള വക്കീൽമാരുടെ വീടുകൾ അസംഖ്യം. ബാരിസ്റ്റർ ആറ്റ്-ലൊ, എം. എ. എം. എൽ., എം. എ. ബി. എൽ., ബി. എ. ബി. എൽ., എൽ. എൽ. ബി., എഫ്. എ. ബി. എൽ. എന്നിങ്ങനെയുള്ള പരീക്ഷകൾ കൊടുത്തു വിശ്രുതന്മാരെന്ന ഭാവത്തോടെ ഇരിക്കുന്ന കൂട്ടരാണു്, ഇവർ. എന്നാൽ കർപ്പൂരയ്യൻ മുതലായ രണ്ടുമൂന്നുപേർ ഈവിധം പരീക്ഷകൾ ഒന്നും ജയിച്ചിട്ടില്ല. എന്നാൽ കർപ്പൂരയ്യന്റെ ബുദ്ധിസാമർത്ഥ്യവും വിശേഷപ്രാപ്തിയും നിമിത്തം അയാൾ എല്ലാവരാലും പൂജ്യനായിട്ടുതന്നെ ഇരുന്നു പ്രഭാതമായാൽ വ്യവഹാരകാര്യം സംബന്ധമായി ഈ പട്ടണത്തിലുള്ള തിരക്കു് അതികലശൽതന്നെ. വക്കീൽമാരും വക്കീൽമാരുംകൂടി ഒരു തെരക്കു്. മറ്റൊരേടത്തു് കക്ഷികളും കക്ഷികളുംകൂടി ഒരു

തെരക്ക്. മറ്റൊരേടത്തു് വ്യവഹാരകാര്യസ്ഥന്മാരും കക്ഷികളുംകൂടി ഒരു തെരക്ക്. ഒരേടത്തു് നാട്ടുകാര്യസ്ഥന്മാരും കക്ഷികളുംകൂടി ഒരു തെരക്ക്. മറ്റൊരേടത്തു ചോറുവെച്ചുവില്ക്കുന്ന പട്ടന്മാരും കക്ഷികളുംകൂടി ഒരു തെരക്ക്. ഒരേടത്തു് ചോറുവെച്ചുവില്ക്കുന്ന നായന്മാരും കക്ഷികളുംകൂടി ഒരു തെരക്ക്. മറ്റൊരേടത്തു ചായവെച്ചുവില്ക്കുന്ന പട്ടന്മാരും ചായവെച്ചുവില്ക്കുന്ന നായന്മാരുംകൂടി ഒരു തെരക്ക്. ഇതെല്ലാം സാമാന്യം ശമനമാവണമെങ്കിൽ നേരം പത്തുമണി കഴിയണം. പത്തുമണിക്കു കോടതി സംബന്ധപ്പെട്ടിട്ടുള്ളവർ എല്ലാം കോടതിയിലേക്കായി പോകും.

നമ്മൾ പറഞ്ഞിരുന്ന സബ്ജഡ്ജി അവർകളും മുൻസിഫ് അവർകളും ഈ തിരക്കുള്ള പട്ടണത്തിൽത്തന്നെ ആയിരുന്നു അധിവാസം ചെയ്തിരുന്നതു്. ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ജഡ്ജി അവർകൾ ഈ സ്ഥലത്തുനിന്നു രണ്ടുനാഴികദൂരം ഉള്ള ഒരു സ്ഥലത്തായിരുന്നു പാർപ്പ്. നമുക്കു ഇതിന്നുമുമ്പെ കുറെ പരിചയമായ കരിപ്പാട്ടിൽ കുണ്ടൻമേനോൻ ഉദയന്തളിമഠത്തിൽനിന്നു പിരിഞ്ഞു് ഊൺകഴിഞ്ഞതിന്റെശേഷം തനിക്കു സഹജമായുള്ള നാരദസ്വഭാവം തന്നെ വളരെ അലട്ടി. സ്വതെ തന്റെ സ്വഭാവത്തിലുള്ള ദുർഗ്ഗുണങ്ങൾ വെളിവായി പുറത്തേക്കു കണ്ടുതുടങ്ങി. തനിക്കു് ഇപ്പോൾ സ്വതെ ഉള്ളതായിത്തീൎന്നിട്ടുള്ള ഗംഭീരഭാവവും ധാർഷ്ട്യാതിരേകമായ വാക്കുകളും ഒന്നു കവിഞ്ഞു. "ഇതു ബഹുരസംതന്നെ. വ്യവഹാരത്തിൽ ഉണ്ടാകുന്ന കുണ്ടാമണ്ടികൾ കലശലായി തീരും. ഈ വ്യവഹാരം പറഞ്ഞതുപോലെയോ വിചാരിക്കുംപോലെയോ ഒന്നും നില്ക്കയില്ല. 'റില്ലി ആക്റ്റ്' പ്രകാരം വ്യവഹാരം കൊടുപ്പാനായി ഞാൻ പറഞ്ഞു. ആ ആക്റ്റ്തന്നെ എന്താണെന്നു് ഇനിയും ഞാൻ വായിച്ചിട്ടില്ല. എങ്ങിനെയാണു് ആ ആക്റ്റ്പ്രകാരം വ്യവഹാരം തെയ്യാറാക്കേണ്ടതു് എന്നുകൂടി എനിക്കു നല്ല ശീലമില്ല. ഈ വ്യവഹാരസംഗതിയെപ്പററി ഇനി തിരുമുല്പാടുമായിട്ടോ മറേറാ സംസാരിക്കണമെങ്കിൽ 'റില്ലി ആക്റ്റി'ന്റെ ഗുണദോഷം വെടിപ്പായി വിചാരി

ച്ചിട്ടുവേണം ഇതിന്നു നോട്ടീസ്സ് അയച്ച വക്കീൽ രാഘവമേനോനുമായി കണ്ടു സംസാരിക്കണം.''

എന്നു വിചാരിച്ചു നിശ്ചയിച്ച് ചെരിപ്പും, കുടയും, ചുരൽവടിയും എടുത്തു മേല്പറഞ്ഞ പട്ടണത്തിലേക്കായി ക്ഷണേന പോവുകയുംചെയ്തു. പട്ടണത്തിൽ എത്തുമ്പോൾ അസ്തമിച്ചിരിക്കുന്നു. രാഘവമേനോൻ കച്ചേരിയിൽനിന്നു മടങ്ങിവന്നിരിക്കുന്നു. കുഞ്ഞൻമേനോനെ കണ്ടപ്പോൾ ആചാരപൂർവ്വം ഇരിപ്പാൻ പറഞ്ഞു. കുഞ്ഞൻമേനോൻ ഇരുന്ന ഉടനെ നോട്ടീസ്സിന്റെ കാര്യത്തെക്കുറിച്ച് പ്രസ്താവിച്ചു.

ഈ രാഘവമേനോൻ ബി. എ., ബി. എൽ. ജയിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു വക്കീലാകുന്നു. അഞ്ചുകൊല്ലം കഴിഞ്ഞിട്ട് ഹൈക്കോടതി സന്നത് വാങ്ങാമെന്നുവെച്ച് തല്ക്കാലം ഒന്നാംഗ്രേഡ് വക്കീൽപ്പണിയിൽ പ്രവേശിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ദേഹമാകുന്നു. ഇംഗ്ലീഷിൽ നല്ല പഠിപ്പും വ്യവഹാരശാസ്ത്രത്തിൽ നല്ല അറിവും ഉള്ള ഒരു ആളായിരുന്നു.

രാഘവമേനോൻ:—അതെ. ആ നോട്ടീസ്സയച്ചിട്ട് ഇപ്പോൾ ദിവസം കുറെ അധികമായല്ലോ. എന്താണ് അവർ വ്യവഹാരം കൊടുക്കുന്നില്ലേ? കുഞ്ഞമ്മോമന് നല്ല തരമായല്ലൊ!

കുഞ്ഞൻമേനോൻ:-നിശ്ചയമായി കൊടുക്കുന്നു. അന്യായഹർജി എഴുതിത്തരണം. അതിനായിട്ടാണ ഞാൻ വന്നതു്. ഈ അന്യായം കൊടുക്കുന്നതു് 'റില്ലി ആക്ട്'' പ്രകാരമല്ലെ വേണ്ടതു്?

രാഘവമേനോൻ, ''എന്താക്ട്?'' എന്നുപറഞ്ഞു് കുറെ ചിറിച്ചു.

കുഞ്ഞൻമേനോൻ:—നിങ്ങൾ ഇംഗ്ലീഷിൽ പറയുന്ന പേരു് ഒരുവിധത്തിൽ ഞാൻ പറഞ്ഞതാണ്. 'റില്ലി. 'റില്ലി' ആക്ട്.' റില്ലി ആക്ട് എന്ന് ഒരാക്ട് ഇല്ലെ?

രാഘവമേനോൻ ചിറിച്ചു. ഇയാൾ എന്താക്റ്റിനെക്കുറിച്ചാണ് പറയുന്നതു് എന്ന് തനിക്ക് ഒട്ടുംതന്നെ മനസ്സിലായില്ല.

രാഘവമേനോൻ:—ഇതു് മഹാദുർഘടംതന്നെ. എന്തു

'റില്വി ആക്ട്?' ഞാൻ ഇങ്ങനെ ഒരാക്ട് ഇംഗ്ലീഷിൽ ക ട്ടിട്ടേ ഇല്ല. ഈ ആക്ടിന്ന മലയാളത്തിൽ പേരില്ലേ?

കുഞ്ഞൻമേനോൻ:—മലയാളത്തിൽ 'പ്രത്യേക നിവൃത്തി ആക്ട്' എന്ന പേർ കേട്ടിട്ടുണ്ട്.

രാഘവമേനോൻ:—ശിക്ഷ, ശിക്ഷ. നിങ്ങഠം ഇങ്ങിനെ സംസാരിച്ചുതുടങ്ങിയാൽ ഇംഗ്ലീഷ് അറിയുന്ന ആളുക ളെല്ലാം അമ്പരന്നുപോകും. എന്തു കഥയാണ് ഹെ, ഇതു്. 'സ്പെസിഫിക്ക് റിലീഫ് ആക്ട്' എന്ന ആക്ടിനെ 'റില്വി' ആക്ട്, 'റില്വി' ആക്ട് എന്നു പറയുന്നതു് വളരെ സങ്കടംതന്നെ. പിന്നെ മലയാളത്തിൽ പേരു തർജ്ജമയാ ക്കീട്ടുണ്ടല്ലൊ? തർജ്ജമയാക്കിയതും നല്ലമാതിരിയിലാ ണു്. 'പ്രത്യേക നിവൃത്തി ആക്ട്' എന്നു മലയാളത്തിൽ പേർ വിളിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിന്ന 'റില്വി' ആക്ട് എന്നു പേർ പറയുന്നതു് എന്തൊരു കഷ്ടമാണ്! ഈ ആക്ട് പ്ര കാരമോ വ്യവഹാരം കൊടുക്കുന്നതു്? എന്റെ നോട്ടീ സ്സിൽ കാണിച്ച സംഗതി ഈവിധമല്ല. കുട്ടിയെ സംര ക്ഷിപ്പാനുള്ള ചിലവു് വാങ്ങി കിട്ടുവാനുള്ള ഒരു വ്യവ ഹാരം കൊടുക്കമെന്നാകുന്നു. ഇപ്പോഠം ഈ പ്രത്യേക നി വൃത്തി ആക്ട് എങ്ങനെ ഇതിൽ ചാടിവന്നു?

കുഞ്ഞൻമേനോൻ:—അതെ. അങ്ങിനെതന്നെയാണ് നോട്ടീസ്സിന്റെ അൎത്ഥം. എന്നാൽ നോട്ടീസ്സ് 'അവകാശ ങ്ങളെ സ്ഥാപിച്ചുകിട്ടുവാൻ' എന്നു് ഒരു വാചകം ഉള്ള തിനാൽ.

രാഘവമേനോൻ:—അസംബന്ധമായി എന്തെങ്കിലും സംസാരിക്കേണ്ട. സ്ഥാപന എന്നൊരു വാക്ക് ഒരു അ ന്യായഹരജിയിൽ എഴുതിയാൽ ആ അന്യായഹരജിയിൽ കാണിക്കുന്ന നിവൃത്തി സ്ഥാപനമായിപ്പോവുമോ? എ ന്താണു കുഞ്ഞമ്മാമൻ ഇങ്ങനെയെല്ലാം പറയുന്നതു്?

കുഞ്ഞൻമേനോൻ എന്തെങ്കിലും ഒരു സംഗതി പിടി ച്ചു വ്യവഹാരങ്ങളെപ്പററി ദുസ്തൎക്കം ചെയ്‌വാൻ വളരെ മനസ്സുള്ള ആളാണല്ലോ?

കുഞ്ഞൻമേനോൻ:—ഞങ്ങഠംക്ക് ഇങ്കരീസ്സ് അറി ഞ്ഞുകൂടാ. അതിരിക്കട്ടെ; എന്നാലും ഞങ്ങഠം ചോദിക്കുന്ന

ചോദ്യങ്ങൾക്ക നിങ്ങൾ മുഴവൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു തടക്കീട്ട വേണം നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായപ്രകാരം ഞങ്ങളെക്കൊണ്ടു നടത്തിക്കവാൻ. സ്ഥാപനങ്ങൾക്കുള്ള വ്യവഹാരമല്ലല്ലൊ ഇത്, എന്നു് ഒരു സംശയം. ആക്റ്റ് ഇവിടെ ഉണ്ടോ?

രാഘവമേനോൻ:—ഈ വ്യവഹാരം ഒരു സാധാരണ വ്യവഹാരമാണു്. ചിലവിനു വാങ്ങി കിട്ടുവാൻ ഉള്ള ഒരു വ്യവഹാരം. അതിനു 'റില്ലീ ആക്റ്റ്'മായി യാതൊരു സംബന്ധവും ഇല്ല.

കണ്ടൻമേനോൻ:-അപ്പോൾ 'ഈ സ്ഥാപിച്ചു കിട്ടുവാൻ' എന്നു് എഴുതിയതോ?

രാഘവമേനോൻ:-എന്താണു് അങ്ങനെ എഴുതിയതു കൊണ്ടു്?

കണ്ടൻമേനോൻ:—അവിടെയാണു കുറച്ചു വൈഷമ്യം. ഈ കുട്ടി കല്യാണിഅമ്മയുടെ മകളാണെന്നും പിന്നെ ആ അമ്മ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ ജനിച്ചവളന്നതാണെന്നും അല്ലേ സ്ഥാപിക്കേണ്ടതു്? സ്ഥാപനവ്യവഹാരമായില്ലേ ഇതു്? അതാണു് ഒരു സംശയം. 'സ്ഥാപനആക്റ്റ്' ഈവക വ്യവഹാരങ്ങളെക്കുറിച്ചു് എന്തു പറയുന്നു? ഈ 'പ്രത്യകനിവൃത്തി ആക്റ്റ്' ഇവിടെ ഉണ്ടോ? അതുണ്ടെങ്കിൽ ഒന്നു കണ്ടാൽക്കൊള്ളാം.

രാഘവമേനോൻ:—(കുറെ ദേഷ്യത്തോടുകൂടി) ആക്റ്റ് ഇവിടെ ഉണ്ടു്. അതു് ഇംഗ്ലീഷിൽ ആണു്.

കണ്ടൻമേനോൻ:—അതു തർജ്ജമയായി ഒന്നു പറഞ്ഞു കേൾപ്പിക്കാമോ?

രാഘവമേനോൻ:—എനിക്കു് ഇപ്പോൾ ആ പുസ്തകം തർജ്ജമയാക്കി പറവാൻ വയ്യ. പുസ്തകം വേണമെങ്കിൽ തരാം. ആരെക്കൊണ്ടെങ്കിലും തർജ്ജമയാക്കിച്ചു നോക്കിക്കോള്ളു.

കണ്ടൻമേനോൻ:— മലയാളത്തിൽ ഈ പുസ്തകം ഇല്ലേ?

രാഘവമേനോൻ:—ഉണ്ടു്, എന്റെ കൈവശം ഇല്ല.

കണ്ടൻമേനോനു് ഈ സംവാദം അത്ര രസിച്ചില്ല. താൻ പഴയ ഒരു മനുഷ്യൻതന്നെ. എന്നാലും ഒരു വസ്തുവെ

കുറിച്ചെങ്കിലും സിവിൽവ്യവഹാരസംബന്ധമായി അറികയില്ലെന്നു് ഈ ചെറുപ്പക്കാരായ വക്കീൽമാൎക്കു് ഇത്ര ക്ഷണത്തിൽ മനസ്സിലാവുന്നതും അതിനെ പുറത്താക്കുന്നതും തനിക്കു പരമസങ്കടമായിട്ടുള്ള ഒരവസ്ഥയായിരുന്നു. തന്റെ അപ്പോഴത്തെ പണമില്ലാത്ത സ്ഥിതിയേയും മററും ക്ഷണത്തിൽ ഓൎമ്മവന്നു. താൻ കാൎയ്യങ്ങളിൽ പണ്ടത്തെപ്പോലെ വാദിക്കുമാറില്ല. എന്നാലും ഇത്ര ലഘുവായ ഒരു സംഗതിയിന്മേൽ തന്നെ നിന്ദിച്ചുപറഞ്ഞുവല്ലോ. ഹാ, കഷ്ടം! ദൈവം ഓരോരോ കാലത്തിന്റെ അവസ്ഥയ്ക്കനുസരിച്ചു് ഓരോരുത്തനെ ശിക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണു് എന്നു് ഉറച്ചു് ഉടനെ അവിടെനിന്നു പോവാൻ സമ്മതം ചോദിച്ചു.

രാഘവമേനോൻ:— അപ്പോഴേക്കു പോവാൻ ബദ്ധപ്പാടായോ? ഇന്നു് ഇവിടെ ഊണ്കഴിച്ചു രാത്രി ഇവിടെ കെടക്കാമല്ലോ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—അല്ല, എനിക്കു് അസാരം ബദ്ധപ്പാടുണ്ടു്. എനിക്കു് ഒന്നു വക്കീൽ ശാമുമേനോന്റെ അടുക്കെ പോവേണ്ട ആവശ്യമുണ്ടു്.

രാഘവമേനോൻ:—എന്നാൽ അത്ര വേണ്ട. അങ്ങിനെയാവട്ടെ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—അന്യായഹൎജി എഴുതുന്നതു നാളെ ആക്കാം. അതിന്നായി ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു വരാം.

രാഘവമേനോൻ:—അങ്ങിനെയാവട്ടെ.

വക്കീൽ ശാമുമേനോനെക്കുറിച്ചു് എന്റെ വായനക്കാർ ഈ പുസ്തകത്തിന്റെ ആറാം അദ്ധ്യായത്തിൽ വായിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. ഈ ശാമുമേനോൻ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ ഏകദേശം ഒരു ആശ്രിതനെപ്പോലെ ആയിരുന്നു എന്നും അറിഞ്ഞിരിക്കാം. ഇയാളും കുണ്ടൻമേനോനുമായി പഴെ ചങ്ങാതിമാരായിരുന്നു. തല്ക്കാലം ശാമുമേനോനെ കാണേണമെന്നു് ഒരു താല്പൎയ്യം ഉണ്ടായതു് എന്തുകൊണ്ടായിരുന്നുവെന്നു് ഇനി പറയാൻപോകുന്ന കഥയിൽനിന്നു് അറിയാവുന്നതാണു്. പിന്നെ കുണ്ടൻമേനോൻ വടിയും, കുടയും, ചെരിപ്പുമായി ശാമുമേനോന്റെ

വീട്ടിൽ ചെന്നു. ശാമുമേനോൻ കുശലപ്രശ്നങ്ങൾ കഴിഞ്ഞ ഉടനെ "വന്നതു വല്ല വിശേഷസംഗതി ഉണ്ടായിട്ടോ?" എന്നു ചോദിച്ചു.

കുണ്ടൻമേനോൻ:— വിശേഷസംഗതി ഒന്നുമില്ല. എന്നാൽ ഒരു കാര്യത്തിൽ കുറച്ചു സംശയം. 'പ്രത്യേകനിവൃത്തിആക്ട്' ഇവിടെ ഉണ്ടോ? ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു് ഒന്നു നോക്കേണ്ടിയിരുന്നു.

"ഇവിടെ ഉള്ളതു് ഇംഗ്ലീഷിൽ ആണു്. അതുകൊണ്ടു വിരോധമില്ല. മലയാളത്തിൽ തർജ്ജമയാക്കി ഞാൻ പറഞ്ഞുതരാം" എന്നു പറഞ്ഞു ശാമുമേനോൻ പുസ്തകം എടുത്തുകൊണ്ടുവരാൻ പോയി.

'ഈശ്വരൊ രക്ഷതു! ഇങ്ങനെയും ആളുകൾ ഉണ്ടാവുന്നതു നമ്മുടെ ഭാഗ്യംതന്നെ.' എന്നോർത്തുംകൊണ്ടു കുണ്ടൻമേനോൻ പുറത്തു കാത്തിരുന്നു. അപ്പോൾ ശാമുമേനോൻ പുസ്തകം എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നു്, "ഇതാണു് സ്പെസിഫിക്ക് റിലീഫ് ആക്ട്" എന്നു പറഞ്ഞു. "ശരി, ഇതൊന്നു വായിച്ചുകേട്ടാൽ നന്നായിരുന്നു." ശാമുമേനോൻ വായിച്ചുതുടങ്ങി. കുണ്ടൻമേനോൻ അതു കേൾക്കാനായി അതിശ്രദ്ധയോടെ ചെവികൊടുത്തു സന്നദ്ധനായിരുന്നു. ഈയാൾ ഒരുമാതിരി ഒന്നുമുതൽ അൻപത്തേഴുവരെ വകുപ്പുകൾ തർജ്ജമചെയ്തുകൊണ്ടുപോയി. കുണ്ടൻമേനോൻ സശ്രദ്ധനായി കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു ശ്രദ്ധകൊണ്ടും ഉത്സാഹംകൊണ്ടും കാര്യം വിചാരിച്ചവഴിക്കു് ഒന്നും വന്നില്ല. ആക്ട് യാതൊന്നും മനസ്സിലായില്ല.

കുണ്ടൻമേനോൻ:-ഈ ആക്ട് വലിയ കഠിനംതന്നെ. എല്ലാ ആക്ട്പോലെയല്ല. അപ്പാ, വലിയ ഉഗ്രവേഷംതന്നെ. എനിക്കു് ഇതിൽ സ്ഥാപനവിധിയുടെ തത്വമാണു് അറിയേണ്ടതു്. അതിനുള്ള സെക്കിൻ വായിച്ചില്ലല്ലൊ.

ശാമുമേനോൻ:— ഓ ഹൊ. ഇതാണു് ആവശ്യം. ഇതു നാല്പത്തിരണ്ടാം സെക്ഷ്യനിൽ ഉണ്ടല്ലൊ. അതിന്റെ തർജ്ജമ ഒന്നുംകൂടി വായിച്ചുകേൾപ്പിച്ചുതരാമല്ലൊ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—ഈശ്വരാ! എന്നാൽ നന്നായിരുന്നു.

ശാമുമേനോൻ പുസ്തകത്തിൽ നാല്പത്തിരണ്ടാംസെക്

ഷ്യൻ താഴെ പറയുംപ്രകാരം വായിച്ചു: "നാല്പത്തിരണ്ടു്. യാതൊരുത്തനും വല്ല വസ്തുവെ സംബന്ധിച്ചോ വല്ല ശാസ്ത്രീയമായ സ്ഥിതിയെ സംബന്ധിച്ചോ അതിനെ സ്ഥാപിച്ചുകിട്ടുവാനായി, വല്ല ഒരുത്തന്റെ മേലും വ്യവഹാരം കൊടുക്കാവുന്നതും കോടതി യുക്തപ്രകാരം ആ കാര്യത്തിൽ ആ മനുഷ്യനെ അങ്ങനെ അവകാശമുണ്ടെന്നു് ഒരു വിധി കൊടുക്കാവുന്നതും എന്നാൽ അങ്ങനെയുള്ള വ്യവഹാരത്തിൽ അന്യായക്കാരൻ വേറെ സംഗതികൾക്കു് ഒരു വിധി കൊടുപ്പാൻ ആവശ്യപ്പെടണമെന്നില്ലാത്തതും ആകുന്നു. എന്നാൽ അന്യായക്കാരനു് അധിക അവകാശങ്ങൾ കൂടി ചോദിപ്പാൻ പാടുണ്ടെന്നു കാണുന്നപക്ഷം മേൽപറഞ്ഞമാതിരി വ്യവഹാരം കോടതി സമ്മതിക്കേണ്ടതുമല്ല."

കുണ്ടൻമേനോൻ:— ശരി, ശരി, ശരി, അങ്ങനെ വരട്ടെ. ഇപ്പോൾ എനിക്കു കാര്യമെല്ലാം മനസ്സിലായി. അങ്ങനെ വരട്ടെ. ഇതു് അവകാശസ്ഥാപനമ്മു പറവുന്ന ഒരു വ്യവഹാരമല്ലെ? എന്താ വിചാരിക്കുന്നതു്?

ശാമുമേനോൻ:— അതെ. സംശയമില്ല.

കുണ്ടൻമേനോൻ:— ഒരു തറവാട്ടിലെ ഒരു കുടുംബക്കാരനെ തറവാട്ടുകാർ രക്ഷിക്കാതിരുന്നാൽ അവനുള്ള നിവൃത്തി ഈ നാല്പത്തിരണ്ടാം സെക്ഷൻപ്രകാരം അന്യായം കൊടുത്തിട്ടല്ലെ?

ശാമുമേനോൻ:— അതെ, സംശയംകൂടാതെ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:— ഈ മഹാകേമന്മാരായ വക്കീൽമാർ, അല്ല എന്നു പറയുന്നു.

ശാമുമേനോൻ:— ആരാണു് പറഞ്ഞതു്? ഇങ്ങനത്തെ വക്കീൽമാർ ഇവിടെ ഉണ്ടെന്നു ഞാൻ ഓർത്തിരുന്നില്ല. ഒരു സമയം പുതിയ വക്കീൽ കൃഷ്ണമേനോനൊ? ഇവിടെ രാമപിള്ള എന്നൊരാൾക്കു് അസംബന്ധമായി ഒരെഴുത്തു് ഈ മേൽപറഞ്ഞ കൃഷ്ണമേനോൻ ഉണ്ടാക്കിയതു് ഞാൻ കണ്ടു. എന്തു ഗോഷ്ഠിയാണു്! ഈ സെക്ഷന്റെ ആവശ്യം പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാരുമായി രാമപിള്ള വ്യവഹാരത്തി

ന്നു് ഒരുമ്പെട്ടിരിക്കുന്ന കാര്യത്തിലല്ലേ. കുണ്ടൻമേനോനോട ചോദിക്കുന്നതിന്നു് ഒന്നും വിരോധമില്ലല്ലൊ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—അതിനെന്താണു വിരോധം. നൊമ്മൾക്കു് അന്യന്മാരുടെ കാര്യംകൊണ്ടു് എപ്പോഴും സംസാരിക്കാമല്ലോ. ഞാൻ ഈ സമയം ചോദിച്ചറിയേണമെന്നുള്ള ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി നമ്മുടെ നോട്ടീസ്സയച്ച വക്കീലായ രാഘവമേനോനെ ഇന്നു കണ്ടു കുറെ സംസാരിച്ചതിന്റെ ശേഷം എനിക്കു മതിയായി. ഇംഗ്ലീഷു് അറിവു തന്നെപ്പോലെ ആൎക്കുമില്ലെന്നു തനിക്കുള്ള ദുരഭിമാനത്താൽ പണ്ടു ദൈവം കൊടുത്തിരുന്ന ബുദ്ധിയുംകൂടി പോയി അഹങ്കാരത്താലും ദുൎമ്മദത്താലും ഇംഗ്ലീഷിലോ മറേറാ തന്നോടാരെങ്കിലും സംസാരിച്ചുപോയിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ അതിനെ ദുഷിക്കയും അബദ്ധമാക്കുന്ന പ്രവൃത്തിയാണു് ഇപ്പോൾ രാഘവമേനോനു് എന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു.

ശാമുമേനോൻ:—അസൂയ ഇങ്ങനെ ഉണ്ടായിട്ടു ചെറുപ്പക്കാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ രാഘവമേനോനെപ്പോലെ മറെറാരാളേയും ഞാൻ കണ്ടിട്ടില്ല. പിന്നെ വേണമെങ്കിൽ ചെറിയ കൃഷ്ണമേനോനും ഉണ്ടായിരിക്കാം. അല്ലാ, വൎത്തമാനങ്ങൾ കേൾക്കട്ടെ! കർപ്പൂരയ്യൻസ്വാമിയും ഞാനും പൂഞ്ചോലക്കരെ അച്ചന്റെ വക്കീൽമാർ ആയി. ഇനി അതുകൊണ്ടു പറഞ്ഞിട്ടു ഫലമില്ല. എന്താണു്, ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാട്ടിലേക്കു വളരെ രസമായിരിക്കുന്നു എന്നു തോന്നുന്നു. കുണ്ടന്മാമനും ഒരു നേരംപോക്കായി.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—കാര്യങ്ങൾ വിചാരിച്ചതുപോലെ ഒന്നുമായില്ല. കർപ്പൂരയ്യനും, നിങ്ങളും പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലെ വക്കീൽമാരായി വരാനേ സംഗതിയുള്ളു എന്നു് ഞാൻ കാര്യം കേട്ടപ്പോൾത്തന്നെ നിശ്ചയിച്ചു. അതുനിമിത്തമാണു പിന്നെ രാഘവമേനോനെക്കൊണ്ടു നോട്ടീസ്സു് കൊടുപ്പിച്ചതു്. അയാളുടെ ഇപ്പോഴത്തെ ഭാവം കാണുമ്പോൾ 'വേണ്ട' എന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു. എന്തു ഭാവമാണു്! എന്തു ധിക്കാരമായ വാക്കുകളാണു് എന്നോടുതന്നെ സംസാരിച്ചതു്. ആ ചാപ്പുമേനോൻ മതിയായിരുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ വലിയ ഇംഗ്ലീഷുകാർ വേണമെങ്കിൽ മാധവ

മേനോനെക്കൂടി ആക്കാമായിരുന്നു. ഇതു മഹാദുഘടമായിത്തീൎന്നു. വല്ലതും നിന്ദിച്ചുപറയുന്നതു സഹിക്കാം. എന്നാൽ കാൎയ്യം പറയാതെ നിന്ദിക്കുകമാത്രം ചെയ്താൽ! ഇയ്യാൾ കുറെ കാൎയ്യശീലമുള്ള വക്കീലാണെന്നു മനഃബോദ്ധ്യമായതു് എങ്ങനെ?

ശാമുമേനോൻ:—ഇയാളുടെ ഭാഗ്യംതന്നെ. മററു് ഞാനൊന്നും പറവാൻ കാണുന്നില്ല. പണം വളരെ കിട്ടുന്നുണ്ടു്. മാസത്തിൽ ആയിരം ഉറുപ്പികയോളം കിട്ടുന്നുണ്ടു്. കഥ ഈശ്വരൻ കണ്ടു. 42—ാംസെക്ഷ്യൻ പറഞ്ഞുമനസ്സിലാക്കി കൊടുത്താൽ ഇയ്യാൾ പിന്നെ ഒന്നും പറകയില്ല എന്നു തോന്നുന്നു.

കണ്ടൻമേനോൻ:—പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കണ്ടേ? അതല്ല വെഷമം. മററുള്ളവനു് ഇംഗ്ലീഷ് അറിഞ്ഞുകൂടാ. വല്ലതും പറഞ്ഞാൽ അതു് എന്താണെന്നു് ആലോചിക്കാതെ നിസ്സാരമാക്കി തള്ളും. പിന്നെ എന്തുചെയ്യും? ഒരുസമയം പ്രഹരംകൂടി ഉണ്ടാകയില്ലേ എന്നു സംശയിക്കുന്നു.

ഇങ്ങനെ ഇവർ രണ്ടാളുംകൂടി വിശേഷം പറഞ്ഞു് ഊൺകഴിച്ചു് ഉറങ്ങി. പിറേറന്നു രാവിലെ കണ്ടൻമേനോൻ രാഘവമേനോൻെറ മഠത്തിൽ പോയി. കണ്ടൻമേനോൻ ഇങ്ങനെ കക്ഷികളുടെ ഒരു തെരക്കു ഒരു വക്കീൽമാരുടെ അടുക്കയും കണ്ടിട്ടില്ല. രാഘവമേനോൻ കടലാസുനോക്കുന്ന തിരക്കിൽ ആയിരുന്നു. കണ്ടൻമേനോൻ വന്നതുതന്നെ കണ്ടില്ല. അയാൾ അവിടെ ഒരു ബെഞ്ചു് ഇട്ടിട്ടുള്ളതിന്മേൽ വേറെ ആളുകളോടുകൂടി കുത്തിയിരുന്നു. അവിടെ വലിയ തിരക്കുതന്നെ. ഒരു കേസ്സുനോക്കി അതിൻെറ മറുപടി പറഞ്ഞു്, മറെറാരു കേസ്സു നോക്കും. ഇങ്ങനെ ഓരോന്നായി നോക്കി ഏകദേശം തീറാറാകുമ്പോഴേക്കു കച്ചേരിക്കു പോവേണ്ട സമയമായി. അപ്പോൾ കണ്ടമ്മേനോനെ അവിടെ കണ്ടു.

രാഘവമേനോൻ:—ഇന്നു് അന്യായപ്പകപ്പു് എഴുതുവാൻ തിരക്കുകൊണ്ടു കഴിഞ്ഞില്ല. കണ്ടമ്മാമൻ ഇന്നു പോവണ്ട. ഇന്നു വൈകുന്നേരം കച്ചേരിയിൽനിന്നു വന്നു ഉടനെ അന്യായഹർജിയുടെ പ്രവൃത്തിതന്നെ ആക്കാം. അ

തല്ല, ഇപ്പോൾ പോകുന്നുവെങ്കിൽ നാളെയോ മററന്നാളോ വന്നാൽ നിശ്ചയമായും അന്യായപ്പകൎപ്പു കൊണ്ടുപോവാം.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—എനിക്കു അന്യായത്തിന്റെ സാരം ചില സംഗതിയോടുകൂടി മനസ്സിലാക്കണം. അതിനു ഇന്നു വൈകുന്നേരംതന്നെയാണു നല്ലതു. ഞാൻ ഊൺ കഴിച്ചു വൈകുന്നേരം കച്ചേരിയിൽനിന്നു വരുമ്പോഴേക്കു ഇങ്ങോട്ടു എത്തിക്കളയാം,

രാഘവമേനോൻ:— എന്താണ് ഹേ, അബദ്ധമായി പറയുന്നതു? ഊണു ഇവിടെത്തന്നെ.

ഉടനെതന്നെ ഒന്നിച്ചു ഉണ്ണാൻ ഇരുന്നു. ഓരോരോ വെടികൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടു സാപ്പിട്ടു. രാഘവമേനോൻ കച്ചേരിക്കു പുറപ്പെട്ടു. അന്നേക്കു ഒരു ഇരുപതുദിവസം മുമ്പേ മദ്രാശിയിൽനിന്നു വരുത്തീട്ടുള്ള ഒന്നാംതരം ബ്രൂഹാംവണ്ടിയും ഒന്നാന്തരം വെള്ളക്കുതിരയുമായിരുന്നു കച്ചേരിക്കുള്ള വാഹനം. ആ കുതിരയും വണ്ടിയും കെട്ടി ലിവറികോപ്പു ഇട്ടിട്ടുള്ള രണ്ടു കുതിരക്കാർ വണ്ടിയുടെ എടവും വലവും കറുത്ത ചാമരങ്ങളോടുകൂടി ഓടിക്കൊണ്ടും കോച്ചുമേൽ വണ്ടിയുടെ ഉപരി സ്വച്ഛന്ദം ഇരുന്നുകൊണ്ടും വണ്ടിയെ ഓടിച്ചുകൊണ്ടു പോകയും ചെയ്തു.

കുണ്ടൻമേനോൻ ഈ യാത്രയുടെ ഒരു ഘോഷം കണ്ടു വിസ്മയിച്ചു. 'നാരായണ! ശിവ! ശിവ!' ഈ കുട്ടി ഇത്ര വേഗത്തിൽ ഈ പദവിയിൽ എത്തിയതു ഈയാളുടെ ഭാഗ്യവിശേഷംതന്നെ. എന്നാൽ സ്വഭാവം ഇങ്ങനെ വഷളായിപ്പോയതിനു എന്താണു കാരണം? ഒരു സമയം ഞാൻ പറഞ്ഞതു അബദ്ധമായിരിക്കാം, അതുകൊണ്ടായിരിക്കാം എന്നോടു ദേഷ്യപ്പെട്ടതു. ഇംകിരീസുപോലെ പഠിച്ചിട്ടുള്ളവക്കു ശുദ്ധ മലയാളികളായ ഞങ്ങളാൽ ചിലതു പറയുന്നതു പക്ഷേ, ബുദ്ധി ഇല്ലാതെ പറയുന്നതെന്നു തോന്നിപ്പോവുന്നുണ്ടായിരിക്കാം. ലോവിൽ ഇയാൾക്കു നല്ല പ്രാപ്തിയുണ്ടെന്നാണു ഞാൻ കേട്ടതെല്ലാം. ശാമുമേനോൻ മാത്രം മറിച്ചും പറഞ്ഞു. അതത്ര സാരമില്ല. ശാമുമേനോൻ ഇങ്കിരീസ്സു ഒരല്പംമാത്രമേ പഠിച്ചിട്ടുള്ളു. എന്തോ ഒരു 'മററിക്കലേശൻ' പരീക്ഷയും കൊടുത്തിട്ടുണ്ടു. ഇങ്കിരീ

സ്ശാസ്ത്രം സാമാന്യം അറിയുമായിരിക്കാം. എന്നാൽ ആളുകൾ ഒന്നും അയാളുടെ അടുക്കെ പോകുന്നില്ലല്ലോ. കർപ്പൂരയ്യൻസ്വാമിയുടെ അടുക്കെയും, രാഘവമേനോൻെറ അടുക്കെയും, മാധവമേനോൻെറ അടുക്കെയും ആണല്ലോ. ഈ കുട്ടിക്കു് ആയിരത്തിലധികം ഉറുപ്പിക മാസം കിട്ടുന്നുണ്ടുപോൽ. ഇന്നു കേസ്സുകളിൽ ഓരോ മറുപടി കക്ഷികൾക്കു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുന്നതു കേട്ടു ഞാൻ അത്യാശ്ചര്യപ്പെട്ടുപോയി. 13 കേസ്സു് ഇന്നുണ്ടായിരുന്നു. ആ പതിമൂന്നു കേസ്സുകളിൽ ഉള്ള 'ഏവിഡൻസ്സു്' നോക്കിയ ഒരു മാതിരിയും ഓരോ സംഗതികളെ തീർച്ചപ്പെടുത്തിയ മാതിരിയും, കണ്ടതിൽ എനിക്കു വളരെ സന്തോഷം തോന്നി. ഈ വ്യവഹാരത്തെപ്പററി ഇയ്യാളുടെ അഭിപ്രായം എന്താണെന്നു സൂക്ഷ്മമായി അറിയണം. ആൾ ഇയ്യാൾ അതിസമർത്ഥനാണു്, സംശയമില്ല. പക്ഷേ, ചോദിക്കുന്നതു വളരെ തഴയോടെ ചോദിക്കാമെന്നും മററും ഓരോ സംഗതികളെ വിചാരിച്ചു് ഈ വൃദ്ധൻ പൂമുഖത്തുള്ള ഒരു തിണ്ണയിൽ കിടന്നു് ഉറക്കമാകയും ചെയ്തു. വൈകുന്നേരം അഞ്ചുമണിക്കു കുതിരസാർട്ടിൻെറ ഒച്ച കേട്ടുതുടങ്ങി. രാഘവമേനോൻ കച്ചേരിയിൽനിന്നു വരുന്നതായി കണ്ടമേനോൻ അറിഞ്ഞു. അപ്പോഴേക്കു വന്നുകയറി. കണ്ടൻമേനോനോടു മുഖത്തുനോക്കി മന്ദഹാസംചെയ്തു് ഇരിക്കാൻ പറഞ്ഞു. അകത്തുപോയി ഉടുപ്പുമാററി പുറത്തുവന്നു രണ്ടാൾക്കും ചായ കൊണ്ടുവരാൻ പറഞ്ഞു പൂമുഖത്തിരുന്നു.

രാഘവമേനോൻ:— (ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) എന്താണു് ഇത്ര വലിയ വൈഷമ്യമായി ഈ അന്യായഹർജിയുടെ കാര്യംകൊണ്ടു കണ്ടമ്മാമനു തോന്നിയിരിക്കുന്നതു്? ഈ റിപ്ലി ആക്ടിൻെറ പ്രയോഗം അസംബന്ധമായി ആരോ പറഞ്ഞിട്ടു് അനാവശ്യമായി ഇങ്ങനെ സംശയിക്കുന്നതാണു്. ഈ ആക്ടിനാൽ ഇപ്പോൾ നാം കൊടുക്കാൻപോകുന്ന വ്യവഹാരത്തിൽ പ്രത്യേകമായി ഒരു പ്രയോജനവും ഇല്ല.

കണ്ടൻമേനോൻ:—(കുറെ ദേഷ്യത്തോടുകൂടി) അസംബന്ധമായി ആരെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ അനാവശ്യമായി

എന്നെപ്പോലെയുള്ള ഒരുത്തൻ കേട്ടു്, കാര്യമാണെന്നു വിചാരിക്കുമോ? ഞാൻ സിവിൽകാര്യം പഠിച്ചുതുടങ്ങീട്ടു് ഇപ്പോഠം ഏകദേശം നാല്പതുകൊല്ലത്തോളമായി. ഇനിയും ഈവക കാര്യങ്ങഠം അസംബന്ധമായി ആരെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ അതുകൂടി അനാവശ്യമായിട്ടുള്ളതാണെന്നു് അറിവാൻ കഴികയില്ലെന്നു നിങ്ങഠം പറഞ്ഞാലോ?

രാഘവമേനോൻ:—അതെല്ലാം ശരിതന്നെ. കണ്ടമ്മാമൻ സിവിൽകാര്യം ശീലിച്ചകാലത്തു് ഞാൻ ജനിക്കുകകൂടി ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഞാൻ കണ്ടമ്മാമന്നു കാര്യം അറിഞ്ഞുകൂടാ എന്നല്ല പറഞ്ഞതു്. കണ്ടമ്മാമനെപ്പോലെ കാര്യത്തിന്നു് അത്ര പ്രാപ്തിയായിട്ടു പുറമേ ഒരാളെ ഈ സ്ഥിതിയിൽ അന്വേഷിച്ചാൽ കിട്ടുമോ എന്നു സംശയമാണു്. എന്നാൽ ഈ റിപ്ലി ആക്കു് ചിലവിനു വാങ്ങി കിട്ടേണ്ടുന്ന വ്യവഹാരമായി യാതൊരു സംബന്ധവുമില്ല. അതു് അസംബന്ധമായി ആരോ ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ചിട്ടുള്ളവർ നിങ്ങളെ പറഞ്ഞുമനസ്സിലാക്കീട്ടുള്ളതാണു്. ഞാൻ ഇപ്പോഠം അതിന്റെ ഭേദങ്ങളെ വെളിവായി പറയുമ്പോഠം കണ്ടമ്മാമൻ സമ്മതിക്കും.

കണ്ടൻമേനോൻ:—(സന്തോഷത്തോടുകൂടി) അതാണു വേണ്ടതു്. ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചു കാര്യത്തിന്നു പ്രാപ്തന്മാരായി വന്നാൽ, അവർ ചെയ്യേണ്ടുന്നതു താന്താങ്ങഠംക്കു ബുക്കിൽനിന്നു കിട്ടുന്ന അറിവുകളെ ബുക്കില്ലാത്ത നാട്ടുകാൎക്കു പറഞ്ഞുകൊടുക്കുകയാണു്. പലെ സംഗതികളിലും എനിക്കു് ഈ വിധമായ അറിവുകഠം കിട്ടീട്ടുണ്ടു്. പഠിപ്പുള്ള നിങ്ങളിൽ ചിലരെപ്പോലെയുള്ള ആളുകഠം ഓരോരോ സംഗതിവശാൽ പറയുമ്പോഠം കേട്ടു മനസ്സിലാവുന്നില്ലെങ്കിൽ ചോദിച്ചു് ഈ വക സംഗതികളെ മനസ്സിലാക്കിവരാറും അതു പറഞ്ഞുതരുന്നവർ വളരെ സന്തോഷിച്ചു പറഞ്ഞുതരാറുമുണ്ടു്. ഇതുപ്രകാരം 'ബോണാപിട്ടു്' എന്നുള്ള വാക്കിന്റെ അൎത്ഥവും 'മേചാപിട്ടു്' എന്നുള്ള വാക്കിന്റെ അൎത്ഥവും ഹൈക്കോടതി വക്കീൽ ബങ്കാറയ്യൻ അവർകഠം എനിക്കു പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കി തന്നിട്ടുള്ളതാണു്.

രാഘവമേനോൻ:—(ചിറിച്ചു കുഴങ്ങിക്കൊണ്ടു്) ഇതിൻെറ അൎത്ഥം മനസ്സിലായിട്ടുണ്ടോ, കേൾക്കട്ടെ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—നിശ്ചയമായിട്ടും അറിയാം. മുമ്പെ പറഞ്ഞ 'ബോണാപിട്ടു്' നല്ല കാൎയ്യത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പിന്നെ പറഞ്ഞ 'മേലാപിട്ടു്' ചീത്ത കാൎയ്യങ്ങളെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പിന്നെ കുറെ ദിവസംമുമ്പെ ഈ കൎപ്പൂരയ്യൻ സ്വാമിയുടെ മഠത്തിൽവച്ചു് ഒരു കാൎയ്യത്തിൽ 'രസച്ചൂടിക്കെട്ടി'ൻെറ തടസ്ഥമുണ്ടെന്നു് ഒരു ഭാഗത്തു വാദമായിരുന്നു. അന്നു് അവിടെവെച്ചു കൎപ്പൂരയ്യൻ 'രസച്ചൂടിക്കെട്ടി'നെക്കുറിച്ചു വെടിപ്പായി എനിക്കു പറഞ്ഞുതന്നു.

രാഘവമേനോൻ ചിറിച്ചുചിറിച്ചു് വലഞ്ഞു. എന്നിട്ടു് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: ''ഇതിൻേറയും മററു് ഇനി പറവാനുള്ള വാക്കിൻേറയും അൎത്ഥം മലയാളത്തിൽ കുണ്ടമ്മാമൻ അറിയുമെങ്കിൽ അതു് എനിക്കു കേൾക്കുന്നതു വളരെ സന്തോഷമായിരുന്നു.''

കുണ്ടൻമേനോൻ:—അതു പറയാം. 'രസച്ചൂടിക്കെട്ടു്' എന്നുവെച്ചാൽ ഒരു വിധികൊണ്ടു തീൎച്ചയായിപ്പോയ കാൎയ്യം. പിന്നെ അതിനെക്കുറിച്ചു് ഒരു വ്യവഹാരം പാടില്ല. ഇങ്ങനെ പലേ വാക്കുകളും ഉണ്ടു്. ഒന്നും തോന്നുന്നില്ല.

രാഘവമേനോൻ:—(ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) അയ്യോ! അതു പറയരുതു്. എനിക്കു് അതു കേൾക്കാതെ കഴികയില്ല. കുണ്ടമ്മാമൻ ബഹുരസമായിട്ടു പറയണം. നിശ്ചയം തന്നെ.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—നോക്കട്ടെ. എൻെറ ഓൎമ്മയിൽ എന്തെല്ലാമുണ്ടു് എന്നറിഞ്ഞില്ല. നോക്കട്ടെ, പറയാം. 'ചെമ്പരത്തി' എന്ന വ്യവഹാരത്തെക്കുറിച്ചു ഞാൻ മദ്രാശിയിൽനിന്നു കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിൻെറ അൎത്ഥം വ്യവഹാരങ്ങളിൽ പെട്ട ഭൂമി വ്യവഹാരത്തിൽ പെടാത്തുള്ള ഒരുവനുമായി ഭാഗിച്ചെടുപ്പാൻ മുൻകൂട്ടി ഒരു കരാർ ചെയ്യുന്നതാണത്രെ. ഇതു ചീത്തവ്യവഹാരമാണു്. പിന്നെ ഇതുകൂടാതെയും തോന്നും. 'കൊന്ത്രാഭവംമാരി' മനസ്സാക്ഷിക്കു വിരോധമായി ചെയ്യുന്ന ഒരു പ്രവൃത്തിയെപ്പററി പറയുന്നതാ

ണ്ടു്. 'കാപ്പാസംധലിഷ്ടം' ഇതു വല്ല കുററങ്ങളുടെ ശരീരമോ അവസ്ഥയേയോ കാണിക്കുന്നതു്. ഈ ആണ്ടു്, മറ്റെ ആണ്ടു്, വെറെ ഒരാണ്ടു് ഇതു സിവിൽ കടക്കാർക്ക കോടതിയിലേക്ക വേറെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി പോകുമ്പോഴും അവിടെ നില്ക്കുമ്പോഴും അവിടെനിന്നു മടങ്ങിവരുമ്പോഴും പിടിക്കാൻപാടില്ല എന്നുള്ള കൽപ്പനയുടെ സാരമാണു്. 'സ്വയാർത്ഥ്യാസു്' ഒരുവന്റെ സ്വന്തമായിട്ടുള്ള അവകാശങ്ങൾ പ്രകാരമുള്ളതു്. 'റീസു് ഇന്ത്രവലിയൻ ചൂടിക്കെട്ടു് നളം ഇന്ത്രവലിയൻ പ്രദോഷംഭൊ' അന്യന്മാർതമ്മിൽ തീൎന്നിട്ടുള്ള കാര്യം അവക്കല്ലാതെ മററാക്കും ബാധകമല്ല. 'റിധാത്രയോദശി' അവർ ഒഴിഞ്ഞുകളഞ്ഞു. 'സംദ്ദശം അപ്ലീക അയ്യോ പ്രധാനി' ഇതിന്റെ അൎത്ഥം ഒരുത്തന്റെ തക്കപ്രകാരവും ലിവിഡൻസു്പ്രകാരവും എന്നാകുന്നു. 'ആല്പപ്പി' അന്യപ്രദേശത്തു്, ഇങ്ങനെയും മററും ഉള്ളതുപോലെ വാക്കുകളും അവിടുന്നും ഇവിടുന്നുമായി ഓരോ മഹാന്മാർ പറഞ്ഞതു് അതുപ്രകാരം ഗ്രഹിച്ചതാണു്. അതുപ്രകാരംതന്നെയാണു് ഈ 'പ്രത്യേകനിവൃത്തി ആക്ടിന്നു്' 'റില്പി ആക്ടു്' എന്ന പേർ ഗ്രഹിച്ചതും. ഇങ്കിരീസ്സു് ഒട്ടും പഠിച്ചിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടു് ആ വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ അബദ്ധങ്ങൾ ഉണ്ടെങ്കിൽ അതു മാപ്പുതരണം. എനിക്കു് ഈ ആക്ടിന്റെ 42–ാംവകുപ്പിന്റെ അൎത്ഥം എന്താണെന്ന പറഞ്ഞു മനസ്സിലാക്കിത്തരണം.

രാഘവമേനോൻ:—(കുഞ്ഞൻമേനോൻ പറഞ്ഞ ഓരോ 'ചാററിൻ' വാക്കിനു വന്ന ചിറി എല്ലാം ചിറിച്ചുകഴിഞ്ഞതിന്റെ ശേഷം) ശരി, കുഞ്ഞമ്മാമനോടു് 42–ാംവകുപ്പിന്റെ അൎത്ഥം എന്താണെന്ന പറഞ്ഞുതരാം. ഈ ആക്ടു് എല്ലാ ആക്ടുകൾപോലെയല്ല. ഇതിൽ അന്തർഗ്രഹിച്ചിട്ടുള്ള വ്യവഹാരങ്ങളും എല്ലാ വ്യവഹാരങ്ങൾ പോലെയല്ല. സിവിൽശാസ്ത്രസംബന്ധമായ എല്ലാ വ്യവഹാരങ്ങളും സൂക്ഷ്മത്തിൽ ഗതി ഒന്നുപോലെതന്നെയാണെങ്കിലും അതിന്റെ ഫലങ്ങൾക്ക ഭേദങ്ങൾ കാണാം. അതിനു സംശയമില്ല. എന്നാൽ നമ്മൾ ഇപ്പോൾ കിട്ടാൻ അപേക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള വിധി ചിലവുപിരിച്ചു കിട്ടുവാനാകുന്നു. ആ

വ്യവഹാരം അതുമാതിരിതന്നെയായിരിക്കുന്നതും അതിന്ന് അപ്പോഠം പ്രത്യേകനിവൃത്തി ആക്ടിന്റെ സംബന്ധം ഇല്ലാത്തതും ആകുന്നു. 42—ാംവകുപ്പ്, ഒരുത്തനു സിദ്ധിക്കേണ്ടതായ അവകാശങ്ങളെയൊ സ്ഥാനമാനങ്ങളെയൊ സിദ്ധിക്കാതിരിക്കുമ്പൊഴൊ, സിദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നതിന്മേൽ വല്ല ന്യൂനതയൊ അപകടമൊ വരുമ്പൊഴൊ ഉപയോഗിക്കേണ്ടതായ ഒരു വകുപ്പാണ്. ഇപ്രകാരം കൊടുക്കുന്ന വ്യവഹാരത്തിന്നു പരിഹാരം മാത്രമാണ് റവന്യൂ സല. എന്നാൽ ഈ വ്യവഹാരത്തിൽ മറെറാരു സംഗതിയും നിവൃത്തിയായി ചോദിപ്പാൻ പാടില്ല ഇതു തീച്ചയായ ഒരു സംഗതിയാണ്. എല്ലാ വ്യവഹാരങ്ങഠക്കും എക്വുക്റ്റീവ് കോസ് എന്ന സാധനങ്ങഠ ഉണ്ടാവാം. അതു നിമിത്തം ആ വ്യവഹാരംതന്നെ, നിവൃത്തിക്കു ചോദിക്കാത്ത മാതിരിയിലുള്ള വ്യവഹാരമാണെന്നു സങ്കല്പിക്കരുത്. ഇതാണ് ഈ കാര്യത്തിൽ നിങ്ങഠ പറയുന്നതു തെററാണെന്നു ഞാൻ പറയുന്നത്. 'ശാരദ' എന്ന കുട്ടിയുടെ അമ്മ പൂഞ്ചോലക്കര കുടുംബത്തിലെ അവിഭക്തയായ ഒരു സ്ത്രീയാണെന്നു വരുത്തേണ്ടതു നമ്മഠക്ക് അവശ്യം സിദ്ധാന്തമായിട്ടുള്ള കാര്യമാണ്. അതുപ്രകാരം തന്നെ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലെ സ്വത്തിന്റേയും മററും സ്ഥിതികളെ പററി തെളിയിക്കുന്നതായിട്ടുള്ള തെളിവും കൊടുക്കണം. അവർ ഈ രണ്ടു സംഗതികളേയും നിഷേധിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമാണ് അതു വേണ്ടതു. ഇതിൽ ഒരു സംഗതി അന്യോന്യമുള്ള സംബന്ധത്തെക്കുറിച്ച് ഇപ്പോഠംതന്നെ അവർ കഠിനമായി നിഷേധിച്ചിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ടു ആ സംഗതി വെടിപ്പായി തെളിയിക്കണം. മറെറ സംഗതി ആവശ്യമുണ്ടെങ്കിൽ അതും തെളിയിക്കണം. ഈ രണ്ടു സംഗതിയും പൂണ്ണമായി തെളിയിച്ചാൽ നമ്മഠക്കു പക്ഷേ, ചോദിക്കുന്ന ചിലവു സംഖ്യ വിധിച്ചു കിട്ടുമായിരിക്കാം. അല്ലെങ്കിൽ എന്തെങ്കിലും അതിൽ ചുരുങ്ങിയ ഒരു സംഖ്യ വിധിച്ചുകിട്ടുമായിരിക്കും. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ നോട്ടീസ്സിൽ കാണിച്ചിട്ടുള്ള വ്യവഹാരം ചിലവിന്നു വാങ്ങിക്കിട്ടുവാനുള്ള ഒരു വ്യവഹാരമാണ്. ഇതും 42—ാം സെക്

ഷനിൽ പറയുന്ന വ്യവഹാരവുമായി വളരെ ഭേദമുണ്ട്. എനി 42–ാം സെക്ഷനിൽ ഉദ്ദേശിക്കുന്ന വ്യവഹാരങ്ങൾക്ക ദൃഷ്ടാന്തമായി രണ്ടുമൂന്നു കേസ്സുകൾ പറയാം: ഞാൻ എന്റെ തറവാട്ടിലെ കാരണവനാണെന്നു സ്ഥാപിച്ചു കിട്ടേണമെന്ന് ഒരു നിവൃത്തിക്ക മാത്രം അപേക്ഷിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ അങ്ങനെ ഒരു കാരണവനല്ലെന്നു സ്ഥാപിച്ചു കിട്ടുവാൻ മാത്രം അപേക്ഷിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ ഞാനും നിങ്ങളുമായിട്ട് ഇന്ന സംബന്ധമാണെന്നു വിവരിച്ച് അറിയിക്കുന്ന ഒരു കല്പനസ്സമാത്രം അപേക്ഷിക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ നിങ്ങൾ ഇന്ന ഒരു പ്രവൃത്തിക്കാരനാണെന്നു സ്ഥാപിച്ചുകിട്ടുവാനുള്ള നിവൃത്തിക്ക് അപേക്ഷിക്കുന്നു. ഇങ്ങനെ ഏതെങ്കിലും നിവൃത്തികൾക്കമാത്രം അപേക്ഷയുള്ളതായ അന്യായങ്ങൾ 42–ാം വകുപ്പുപ്രകാരമുള്ളതാകുന്നു. ഇതുകൊണ്ടാണ് അന്യായങ്ങൾക്ക ഭേദമുണ്ട് എന്നു ഞാൻ പറഞ്ഞതു്. 42–ാം വകുപ്പിൽ പറയുന്ന വിധികളെക്കൊണ്ടു യാതൊരു പണത്തേയോ യാതൊരു എളകുന്നേയോ, എളകാത്തേയോ മുതലിനേയോ അന്യായക്കാരനു കിട്ടുവാൻ സാധിക്കുന്നതല്ല. നമ്മൾ ചോദിക്കുന്ന വ്യവഹാരം ഇത്ര ഉറുപ്പിക വാങ്ങി കിട്ടണമെന്നാകുന്നു. ഈ വകുപ്പ് ഈ കാര്യത്തിന്നു സംബന്ധിക്കയില്ല. ഇപ്പോൾ കുണ്ടമ്മാമന്നു മനസ്സിലായോ?

കുണ്ടൻമേനോൻ:–എനിക്ക വെടിപ്പായി മനസ്സിലായി. എന്നാൽ രസച്ചുടിക്കെട്ടിൻെറ വിരോധം നമ്മൾ കൊടുക്കുന്ന വ്യവഹാരത്തിലെ വിധികൊണ്ടു വേറെ ഈ സംഗതിയിന്മേൽ യാതൊരു വ്യവഹാരങ്ങൾക്കും ഉണ്ടാകുമല്ലോ.

രാഘവമേനോൻ:–അതാണ് കോടതി ഏതാണെന്നു സൂക്ഷിച്ചു കൊടുക്കണം, വ്യവഹാരമെന്ന് എനിക്ക് അഭിപ്രായമുള്ളതു്. കുണ്ടമ്മാവൻെറ ചോദ്യം വളരെ നന്നായിരിക്കുന്നു. ഈ വ്യവഹാരം സബ്കോടതിയിൽ കൊടുത്താൽ പിന്നെ യാതൊരു കോടതിയിലും ഈ കാര്യത്തെപ്പററി വേറെ വ്യവഹാരം പാടില്ല. 'ചുടിക്കെട്ടി'ൻെറ വിരോധം നല്ല ചൂടിക്കെട്ടുതന്നെയായിരിക്കും. എന്നാൽ

ഈ വ്യവഹാരങ്ങളിൽ ചിലവുസംഖ്യ തറവാട്ടിൻെറ അ താതുകാലത്തെ സ്ഥിതിപോലെയാക്കാൻ വ്യവഹാരം കൊടുക്കാം. നിങ്ങൾ പറയുന്ന പ്രകാരം റില്പി ആക്ട് സംബന്ധിച്ച് അന്യായം കൊടുക്കുന്നതായാൽ അവകാശം സ്ഥാപിച്ചുകിട്ടുമായിരിക്കാം. അതിനുതന്നെ വളരെ വൈഷമ്യമുണ്ടു്. ഇംഗ്ലീഷ് ജൂറിസ്റ്റുമാരുടെ അഭിപ്രായം നേരെ രണ്ടുവിധത്തിലായിരിക്കുന്നു. താന്താങ്ങൾക്കു കിട്ടിവരേണ്ടുന്ന അനുഭവമൊ ന്യായപ്രകാരം കിട്ടേണ്ടുന്ന ചിലവൊ കിട്ടാതിരുന്നാൽ സ്പെസിഫിക്ക് റിലീഫ് ആക്ട് പ്രകാരം ഒരു വ്യവഹാരം കൊണ്ടുചെല്ലാൻ പാടില്ലെന്നാണ് അധികപക്ഷം ജൂറിസ്റ്റുമാൎക്കു് അഭിപ്രായമുള്ളതു്. അതുകൊണ്ടു 42–ാം സെക്ഷനെ കുറിച്ചു നമുക്കൊന്നും ചെയ്യാൻ ആവശ്യമില്ലെന്നാണ് ഞാൻ വിചാരിക്കുന്നതു്.

കുണ്ടൻമേനോൻ:—ഒന്നു പറഞ്ഞതിൽ ആണ് ഇപ്പോൾ കാൎയ്യത്തിന് അല്പം വൈഷമ്യമുള്ളതു്. ഈ വ്യവഹാരം സബ്ബ്കോടതിയിൽ വേണമോ?

രാഘവമേനോൻ:—അതെന്താണ്?

കുണ്ടൻമേനോൻ:—ഒന്നുമില്ല. ഞാൻ വെറുതെ പറഞ്ഞു. അങ്ങിനെതന്നെ. സബ്കോടതിയിൽത്തന്നെ കൊടുക്കുക.

രാഘവമേനോൻ:—(ചിറിച്ചുകൊണ്ടു്) എന്താണു സബ്ബ്കോടതിയിൽ കൊടുക്കുന്നതിനു വിരോധം?

കുണ്ടൻമേനോൻ:—(ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) അതു് എൻെറ മുഖത്തുനിന്നു് അബദ്ധമായി വന്നുപോയി. അതു ക്ഷമിക്കണം.

രാഘവമേനോൻ:—(മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി) എങ്ങിനെ എങ്കിലും വരട്ടെ. സബ്ബ്കോടതിയിൽത്തന്നെ കൊടുക്കുക. വ്യവഹാരത്തിൻെറ സല എന്താണു ചേൎക്കേണ്ടതു്? കുട്ടികളു നിത്യത്തെ ചെലവിന്നുതന്നെ എന്തു വേണ്ടിവരും? ഒന്നാമത്തു് എഴുത്തയച്ചുമുതൽ ഇതുവരെ എന്തു ചെലവായിട്ടുണ്ടു്?

കുണ്ടൻമേനോൻ:—ഈ സംഗതി അറിയുന്നതു് ആവശ്യംതന്നെ. പക്ഷെ, ഞാൻ അതു് ഓൎമ്മവെച്ചില്ല. നാളെ

വൈകുന്നേരം ഞാൻ ഈ വിവരങ്ങടക്ക സകലവും തക്ക തായ സമാധാനത്തോടുകൂടി ഇവിടെ എത്തിക്കളയാം.

ഈ സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞ പിറേറന്നു രാവിലെ കണ്ടു ന്മേനോൻ ഉദയന്തളിക്ക പുറപ്പെട്ടുപോകയും ചെയ്തു.

പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം

കണ്ടന്മേനോൻ മേൽ കാണിച്ചവിധം രാഘവമേനോ നമായി സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞു മടങ്ങി ഉദയന്തളി ചെന്ന ശേഷം അവിടുന്നു വേണ്ടുന്ന ആലോചനകളും മററും ചെയ്തു മടങ്ങി പിന്നെയും രാഘവമേനോൻെറ വീട്ടിൽ എത്തി അദ്ദേഹവുമായി സംസാരിച്ചു. സല മുവ്വായിരം ഉറപ്പിക ആക്കാമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. രാഘവമേനോനു കാര്യത്തിൽ കുറെ സംശയമുണ്ടായതുകൊണ്ടു മാധവമേനോനുംകൂടി അ ന്യായഭാഗം വക്കീലായിരിക്കട്ടെ എന്നുവെച്ചു. വക്കാലത്തു നാമം വരുത്തി മാധവമേനോനെയും ഏല്പിച്ചു. അന്യായം കൊടുക്കുന്നതു ധൎമ്മ അന്യായമായി ആയാലെന്താണു വി രോധം, എന്നു സംശയമുണ്ടായി. അതിനെക്കുറിച്ചു മാധവ മേനോൻ ഇപ്രകാരം രാഘവമേനോനോടു പറഞ്ഞു:

മാധവമേനോൻ:—ഇപ്പോഠ ഈ കുട്ടിയുടെ സ്ഥിതി എന്താണ്? അമ്മയെ രാമന്മേനോൻ കല്യാണം ചെയ്തിട്ടു ള്ളതു് ആക്കു് പ്രകാരമല്ല. ശാസ്ത്രീയമായി ഒരുവിധത്തി ലും അച്ഛൻെറ മുതലിനു് അവകാശപ്പെടുവാൻ ഈ കുട്ടിക്കു് ഒരധികാരവുമില്ല. അമ്മ സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള സ്വത്തുക്കഠ ആകവെ ഉള്ളതു് ഏതാനും ആഭരണങ്ങഠ മാത്രമാണത്രെ. ഇതു് ഇപ്പോഠ ഒരു രക്ഷിതാവിൻെറ കൈവശമാണു് ഇ രിക്കുന്നതു് എന്നു വിചാരിക്കാം. പക്ഷേ, അതു് അച്ഛ നായിരിക്കാം. എന്നാലും അത്ര ഭേദമില്ല. ഒന്നാമതു് ഈ ആഭരണങ്ങഠ വിററു്, ആ മുതൽ ഈ അന്യായച്ചെലവി ലേക്കു് ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണെന്നു വരാമോ? എനിക്കു വളരെ സംശയമുണ്ടു്. ഇംഗ്ലീഷുകേസ്സു് രണ്ടുമൂന്നു ഞാൻ കാണിക്കാം. ഇൻഡ്യൻകേസ്സു് ഇതിനെ സംബന്ധിച്ച

വെളിവായി യാതൊന്നും കാണിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ ഇംഗ്ലീഷുകേസ്സുകളുടെ പ്രമാണംതന്നെയാണ് ഇവിടെ നടപ്പാക്കുക എന്നുള്ളതു ബലമായി ഊഹിക്കേണ്ടതാണ്. രണ്ടാമതു്, ഈ ആഭരണങ്ങൾ ഏതു സമ്പ്രദായത്തിലും വിധത്തിലും ഉണ്ടാക്കിച്ചതാണ് എന്നു് ആലോചിക്കുക. കല്യാണിഅമ്മ രാമമേനോൻെറകൂടെ ഭാര്യയായിരിക്കുമ്പോൾ ആ സ്ത്രീക്കു് നിയമം പെരുമാറുവാനായി ഉണ്ടാക്കിച്ചതാണ്. ആ സ്ത്രീ ഇതുകളെ അതുപ്രകാരം പെരുമാറിവന്നു. ഇപ്പോൾ പെരുമാറുവാനായിട്ടുള്ള അവകാശം ഈ കുട്ടിക്കാണ്. ഇതു് ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ മാതിരിയിൽ ഉള്ള ഒരു സ്ത്രീയുടെ സ്വത്തായിരുന്നു എങ്കിൽ ഒരു സമയം നിത്യത പെരുമാറുന്ന ചില്ലറ ആഭരണങ്ങളൊ അല്ലെങ്കിൽ വെയിറിങ്ങ് അപ്പേറൽ എന്ന സാധനങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ടതോ ആയി പറവാനേ ഉള്ളു. ഇതുകളെ വിററു പണമാക്കി അന്യായം ഹർജിയുടെ സലസ്സു ചേർത്തുകൊടുക്കേണമെന്നു പറയുമോ? സീററൻ എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് ശാസ്ത്രജ്ഞൻെറ പുസ്തകത്തിൽ ഇതിനെക്കുറിച്ചു പറയുന്നുണ്ടു്. എൻെറ അഭിപ്രായം ഇതു് ഒന്നു പരീക്ഷിക്കേണമെന്നാണ്.

രാഘവമേനോൻ:—ആഭരണങ്ങൾ ഉള്ളതിന്നു നാലായിരംമുതൽ അയ്യായിരംവരെ ഉറുപ്പിക വിലയുണ്ടത്രെ. ഇതു മുഴുവനും നിത്യം പെരുമാറുന്ന ആഭരണങ്ങൾ ആയിട്ടോ അല്ലെങ്കിൽ വെയിറിങ്ങ് അപ്പേറൽ എന്നവകളുടെ കൂട്ടത്തിൽ തള്ളിവെക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതു് അത്ര വിഹിതമോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു.

മാധവമേനോൻ:—ആഭരണങ്ങൾ എത്ര വിലയ്ക്കുണ്ടാകുമെന്നു സൂക്ഷ്മമായി അറിയാമോ?

രാഘവമേനോൻ:—കുഞ്ഞൻമേനോന്റെ ഉപദേശത്തിൽനിന്നു കിട്ടീട്ടുള്ള അറിവുമാത്രമാണ് എനിക്കുള്ളതു്. ഈയ്യിടെ ഒരുദിവസം ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോൾ ഈവിധം പറഞ്ഞു.

മാധവമേനോൻ:—എന്തെങ്കിലും ആവട്ടെ ഈ പോയിൻറ് തർക്കത്തിൽ എങ്ങനെ തീർച്ചപ്പെടുമെന്നു് അറിയാമല്ലോ.

രാഘവമേനോൻ:—അതിന്നു വളരെ സംശയം തോന്നുന്നില്ലാ.

മാധവമേനോൻ:—(ചിറിച്ചുംകൊണ്ടു്) അതു പ്രൈവററു് കാര്യമല്ലെ? നമ്മൾക്കെന്താവശ്യം അതു ചിന്തിച്ചിട്ടു്? എന്നാൽ ആൾ വളരെ പ്രാപ്തിയുള്ള ഒരു മനുഷ്യനാണു്. അതുകൊണ്ടു് എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ നിവൃത്തിയാകയില്ലെന്നു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടാകും. സംഗതികൾ വെളിവായി കാണിക്കേണ്ടിവരും. അതിന്നു സമാധാനവും പറയേണ്ടിവരും. സമാധാനം സാമാന്യം ജഡ്ജിമാർ പറയുന്നതുപോലെ ഉരുട്ടുപെരട്ടായി പറകയോ കേവലം ബുദ്ധിയില്ലാത്തതായി വരുന്നതോ, ആവുകയില്ല. എന്താണു് അദ്ദേഹത്തിന്റെ അഭിപ്രായമെന്നു് അറിയണം.

രാഘവമേനോൻ:— സാന്നിദ്ധ്യം കലശൽതന്നെ. പക്ഷേ, സങ്കല്പംപോലെ സാദ്ധ്യം വരുമോ എന്നു സംശയം. 407—ം 409-ം വകുപ്പുകൾപ്രകാരം നല്ല സ്വാതന്ത്ര്യമില്ലേ? തീർച്ചയ്ക്കു് ആവശ്യമായ സംഗതി എന്താണെന്നു പറഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽത്തന്നെ, എന്താണു ഭാവം? അപ്പീൽ ഇല്ലല്ലോ. ഞാൻ ഇതു വേണമോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു.

മാധവമേനോനെക്കൊണ്ടു് ഈ പുസ്തകത്തിൽ എങ്ങും വെളിവായി പറഞ്ഞിട്ടില്ല. ആറാം അദ്ധ്യായത്തിൽ ഇയ്യാളെക്കുറിച്ചു് അല്പം പറഞ്ഞതേയുള്ളു. ഇയ്യാൾ എം എ., എം. എൽ. പരീക്ഷകൾ രണ്ടും വെടിപ്പായി ജയിച്ചു. ഇംഗ്ലീഷിലും സംസ്കൃതഭാഷയിലും അതിസമർത്ഥനായ വിദ്വാനാണു്. വയസ്സു് ഇരുപത്തിയെട്ടു മാത്രമേ ആയിട്ടുള്ളു. വക്കീൽപ്പണിയായിട്ടു് അപ്പോഴേക്കു്, ഏകദേശം രണ്ടുകൊല്ലത്തോളമായി. യാതൊരു വ്യവഹാരങ്ങളിലും താൻ ഏല്പെടുന്നതിൽ തക്കതായ വേണ്ടതിന്നും ചില സംഗതികളിൽ വേണ്ടാത്തതിന്നും പക്ഷേ, പുറപ്പെടുവിക്കുന്നു് ഇയാളുടെ സാധാരണഗതിക്കു സാമാന്യമുള്ളതായിരുന്നു. ഇതു സാധാരണ ബുദ്ധികൗശലം ജാസ്തിയായിരിക്കുന്ന വാക്കുകൾക്കു് ഉണ്ടാവുന്നതാണല്ലോ. പഠിപ്പിന്റേയും മിടുക്കിന്റേയും നവയൗവനത്തിൽ ഇതു് എല്ലാവക്കും ഉണ്ടാവു

ന്നതും കാലക്രമത്തിൽ ഇതു ക്ഷയിച്ചുപോവുന്നതും ആണെന്നുള്ളതിലേക്കു വാദലേശം ഇല്ലാത്തതാകുന്നു.

മാധവമേനോൻ:—എനിക്കു തോന്നുന്നതു് ഇതു വേണമെന്നാകുന്നു. തോററുപോയെങ്കിൽ സല കൊടുക്കണം.

രാഘവമേനോൻ, ''ഓഹോ അങ്ങനെയാവട്ടെ. അന്യായഹർജി ഈ ആപ്പ്ളിക്കേഷനോടുകൂടി തയ്യാറാക്കാം.'' എന്നുപറഞ്ഞു് രണ്ടാളും പിരിഞ്ഞു.

ഈ സംഭാഷണം കഴിഞ്ഞതിന്റെ പിറേറദിവസം കച്ചേരിപിരിഞ്ഞു് രാഘവമേനോൻ വീട്ടിൽ മടങ്ങിയെത്തി. അപ്പോൾ നമ്മുടെ കണ്ടൻമേനോനും ശങ്കരമേനോനും അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവരോടു ചോദിച്ചു പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ ഉള്ള ആളുകൾ ആരെല്ലാമാണെന്നു് ഒരു ലിസ്റ്റു് കുറിച്ചെടുത്തു. അതിൽ, 1. കോപ്പുണ്ണി എന്ന വലിയ അച്ഛൻ, 2. രാഘവനുണ്ണി, 3. കോന്നനുണ്ണി, 4. കൃഷ്ണനുണ്ണി, 5. കേശവനുണ്ണി, 6. ഗോവിന്ദനുണ്ണി ഇങ്ങനെ ആറാളെയാണു് എഴുതി എടുത്തതു്. എടത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന കുഞ്ചുകുട്ടിഅമ്മ എന്ന സ്ത്രീ ഒരു ഗ്രന്ഥദീനത്താൽ അതിന്നു് രണ്ടുമാസം മുമ്പെ മരിച്ചുപോയിരിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ പൂഞ്ചോലക്കരെ എടത്തിലേക്കു സന്തതിക്കായി 'ശാരദ' ഒഴികെ വേറെ യാതൊരു സ്ത്രീകളും ഇല്ലാത്ത കാലമായി എന്നു ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ! ഇവരുടെ പേർ എല്ലാം കുറിച്ചെടുത്തശേഷം രാഘവമേനോൻ കണ്ടൻമേനോനോടു പറയുന്നു:

''നിങ്ങൾ ഈ വ്യവഹാരം പോപ്പർവ്യവഹാരമായിട്ടാണു് ഒന്നാമതു കൊണ്ടുചെല്ലുന്നതു്. എന്താണു് അതിനെക്കുറിച്ചു വല്ല ആക്ഷേപവും ഉണ്ടോ?''

കണ്ടൻമേനോൻ:—എനിക്കു നിങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതു് എല്ലാം സമ്മതമാണെങ്കിലും ശാരദ എന്ന കുട്ടിക്കു് ഇപ്പോൾ സല കൊടുപ്പാൻ കഴികയില്ലെന്നു വരുത്തുവാൻ നമ്മളാൽ കഴിയുമോ എന്നു സംശയിക്കുന്നു. പക്ഷേ, വേണമെങ്കിൽ കൈവശമുള്ള മുതൽകൂടി ഇല്ലെന്നു പറയേണ്ടിവരും എന്നു തോന്നുന്നു. അങ്ങനെ പറയുന്നതായാൽ അതിന്നു നല്ല 'ലവിഡൻസു്' കൊടുക്കേണ്ടിവരും. സാക്ഷി

ഒന്നു് ഈ ശങ്കരമേനോൻ തന്നെ. പിന്നെ ഈ കുട്ടിയുടെ അച്ഛനും പറയാമല്ലോ?

ശങ്കരമേനോൻ:—ഇതു് എനിക്കു വളരെ ആശ്ചര്യമായിരിക്കുന്നു. ഞങ്ങൾ ഈ വ്യവഹാരത്തിൽ ഒരെടത്തും കളവുപറയുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചുവന്നവരല്ല. ന്യായമായ സങ്കടങ്ങളെ കോർട്ടിൽ ബോധിപ്പിച്ചു്, അതിൽനിന്നു് ഉത്തമമായ ശാസ്ത്രത്തിൽ നിവൃത്തി ലഭിക്കുമെങ്കിൽ അതിനെ കിട്ടുവാൻ ഉള്ള ഏക ഉദ്ദേശത്തിന്മേൽ വ്യവഹാരം കൊടുക്കുന്നതാണു്. അതിൽ ഒരു കളവായ വിവരം ഉണ്ടാക്കി, അതിന്മേൽ ഒരു വിധിയോ, ജയമോ കിട്ടേണമെന്നു് അശേഷം താല്പര്യമില്ലാത്തവരാണു്. കണ്ടമ്മാമന്റെ വ്യവഹാരത്തിന്റെ നോട്ടം പലേപ്രകാരത്തിലും സ്ഥിതിയിലും ഉള്ളതാണെന്നു സർവ്വസമ്മതമാണല്ലോ. എന്നാൽ കളവു പറഞ്ഞിട്ടു് ഒരേടത്തും ജയിക്കേണമെന്നു ലേശം താല്പര്യം ഇല്ലാത്തവരാണു് ഞാനും എന്റെ യജമാനനും എന്നു നിശ്ശങ്കം പറയുന്നു.

രാഘവമേനോൻ കുറഞ്ഞൊരു മന്ദഹാസത്തോടുകൂടി ഒന്നും ഉരിയാടാതെ ഇരുന്നു.

''നിങ്ങൾ വലിയ സാമർത്ഥ്യക്കാരനാണെന്നു തിരുമുല്പാടു് പറഞ്ഞതു ശരിയായിരിക്കും. എന്നാൽ വ്യവഹാരത്തിലെ ഓരോ പോയിൻറുകൾ സമാധാനിക്കുന്നതു് ഇങ്ങനെയായാൽ പോരാ. കാര്യം സൂക്ഷ്മത്തിൽ ശരിയായിട്ടുള്ളതാണെന്നുതന്നെ അഭിപ്രായപ്പെട്ടാലും ചില ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ നേരിൽനിന്നു് അല്പാല്പം ഭേദമായി കുറേശ്ശ പറയേണ്ടിവരികയോ ചെയ്യേണ്ടിവരികയോ ആവശ്യമായിരിക്കും. 'നേരേവാ നേരേ പോ' എന്നുതന്നെ ധ്യാനിക്കരുതു്. ഇതിലാണു കുറെ വൈഷമ്യമുള്ളതു്. സിവിൽ വ്യവഹാരത്തിന്റെ 'ഗിഷ്ടു' അറിഞ്ഞു പ്രവൎത്തിക്കേണ്ടതു് അതിൽ ഏൎപ്പെടുന്ന ആളുടെ പ്രവൃത്തിയായിരിക്കും. രാഘവമേനോൻ നമ്മളോടു് ഇപ്പോൾ തുറന്നു് ഒരു കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു സംസാരിച്ചു. അതിനു സദുത്തരമായി ഞാനും ഏതാണ്ടു പറഞ്ഞു. അല്ലെ? എന്താണു് ഇവിടുന്നു് ഒന്നും

പറയാത്തതു്?'' എന്നു രാഘവമേനോനോടു കണ്ടൻ മേനോൻ ചോദിച്ചു.

രാഘവമേനോൻ, ''നിങ്ങടെ വേണ്ടാത്ത ഒരു സംഗതിയിന്മേൽ വൃഥാ കണ്ഠക്ഷോഭം ചെയ്യുകയാണു്. ഞാൻ എന്തിന്നു് അതിൽ കടന്നു സംസാരിക്കുന്നു,'' എന്നുപറഞ്ഞു് ശങ്കരമേനോൻെറ മുഖത്തുനോക്കി ഒന്നു ചിറിച്ചു.

കണ്ടൻമേനോൻ:—അല്ലാ! ഇതും അസംബന്ധമായി ത്തീൎന്നുവോ? ഈ കുട്ടിയുടെ വകയായി നാലഞ്ചായിരം ഉറുപ്പികയ്ക്കു പണ്ടങ്ങടെ ഉണ്ടെന്നു പൂഞ്ചോലക്കര എടക്കാർ വൈത്തിപ്പട്ടർ മുതലായവരെക്കൊണ്ടു ലവിഡൻസു കൊടുത്താലോ?

രാഘവമേനോൻ:—ലവിഡൻസു് കൊടുക്കട്ടെ.

കണ്ടൻമേനോൻ:—എന്താണു്, അപ്പോടെ അതു വിശ്വസിക്കയില്ലെന്നോ?

രാഘവമേനോൻ:—വിശ്വസിച്ചുകൊള്ളട്ടെ.

കണ്ടൻമേനോൻ:— എന്നാൽ നമ്മടെക്കു് അപജയ മല്ലേ?

രാഘവമേനോൻ:—ഈ ആഭരണങ്ങടെ ഉള്ളതുകൊണ്ടു് അതുകളെ വിററു പണമാക്കി സല അടയ്ക്കേണമെന്നു തീൎച്ചയാകുന്നതായാൽ അതു് അപജയംതന്നെ. എന്നാൽ ഞങ്ങടെ അറിഞ്ഞിടത്തോളം ഈ കേസ്സിൽ യാതൊരു കളവായ വഴിക്കും പ്രവൎത്തിക്കുക ഇല്ല, നിശ്ചയംതന്നെ. ഈ കുട്ടിക്കുള്ള ആഭരണങ്ങടെ നെയ്യമം പെരുമാറിവരുന്നതാണെന്നും അതുകൊണ്ടു് ആ ആഭരണങ്ങളെ വിററു് സല കൊടുപ്പാൻ സാധിക്കുന്നതല്ലെന്നും തൎക്കിക്കുവാനാണു ഭാവം. കുട്ടിയുടെ പക്കൽ ആഭരണങ്ങടെ ഇല്ലെന്നുള്ള കളവായ വാദം ആരു് പുറപ്പെടിയിക്കും? കേസ്സിൻെറ 'ഗിഷ്ട്ടോ' 'പോയിൻെറാ' എന്തുതന്നെ ആയാലും വേണ്ടതില്ല.

എന്നുപറഞ്ഞു് രാഘവമേനോനും ശങ്കരമേനോനും കുറെ ചിറിച്ചു.

കണ്ടൻമേനോൻ കുറെ വിഷണ്ണനായി. താൻ പറഞ്ഞതിൽ കാൎയ്യമുണ്ടെന്നു തനിക്കു് ഒരു ബോദ്ധ്യമുണ്ടായി.

എങ്കിലും അതു നടിക്കാതെയും, ശങ്കരമേനോനോടു തനിക്കു വന്ന ക്രോധത്തെക്കുറിച്ചു് ഒന്നും പറയാതെയും കഴിച്ചു. അന്നുരാത്രി അന്യായഹർജി തെയ്യാറാക്കി പിറേറന്നു രാവിലെ രാഘവമേനോൻെറ ഗുമസ്തന്മാർ അതിനെ അസ്സൽ എഴുതുകയും ചെയ്തു. കക്ഷികൾ വന്നവർ ഇതിൻെറ വിവരത്തെക്കുറിച്ചു സ്വകാര്യം ഗ്രഹിച്ചു് രാഘവമേനോൻെറ പടിക്കപുറത്തു കടന്നപ്പോൾ കൊട്ടിഘോഷിച്ചുതുടങ്ങി. ക്രമേണ ഈ വർത്തമാനം പ്രചുരമായി പരന്നു. രാവിലെ ഏകദേശം എട്ടുമണിയായപ്പോൾ ആ സ്ഥലത്തു് എങ്ങും ഈ വർത്തമാനം സംസാരമായി. ജനങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതിൽ അധികപക്ഷവും അന്യായം ശുദ്ധമേ കളവാണെന്നും ഇങ്ങനെയുള്ള മഹാവ്യാപ്തി നടത്തി കാര്യം ജയിച്ചു എങ്കിലും ഇതിൽപരം ഒരു കഷ്ടം ഉണ്ടാവാനില്ലെന്നും പറഞ്ഞുതുടങ്ങി.

എൻെറ വായനക്കാരോടു് ഇനിയും ചില വിവരങ്ങൾ പറവാനുണ്ടു്. അതുകൂടി പറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞതിൻെറ ശേഷം വീണ്ടും ഈ വ്യവഹാരത്തിൻെറ കഥപറവാൻ നമുക്കു വരാമെന്നുവെച്ചു് ഇതു് ഇവിടെ നിർത്തുന്നു. രണ്ടാം അദ്ധ്യായത്തിൽ ശങ്കരമേനോൻ പൂഞ്ചോലക്കരഎടത്തിൽ നിന്നു മടങ്ങിവരുന്ന വഴിക്കു വഴിയിൽ ഒരു ക്ഷേത്രത്തിൽ കയറി അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു തൊളു എമ്പ്രാനെ പ്രസാദിപ്പിച്ചു് അയാളുടെ ഒണങ്ങൽ അരി ചോറു വാങ്ങി ഭക്ഷണം ചെയ്തതും അതിന്നിടയിൽ ശങ്കുവാരിയർ എന്ന ഒരു വാരിയരെ കണ്ടെത്തിയതും എൻെറ വായനക്കാർക്കു് ഓർമ്മയിൽ ഉണ്ടായിരിക്കാം. ഈ വാരിയർ പ്രായംചെന്ന സുശീലനായ ഒരു മനുഷ്യനാണെന്നും മുമ്പു് ഈ ബുക്കിൽ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടു്. എന്നാൽ ഈ ആളുടെ മുഴവനുമായുള്ള അവസ്ഥയെ ഒന്നും എൻെറ വായനക്കാർക്കു് അറികയില്ല. അതു് അല്പം പ്രസ്താവിക്കേണ്ടിവന്നിരിക്കുന്നു. ഈ ശങ്കുവാരിയർ ഈ കഥ പറയുന്നതിൽ ഒരു മുഖ്യമനുഷ്യനായി സംഭവിക്കുന്നതുകൊണ്ടു് ഇതു് അത്യാവശ്യമായിത്തീൎന്നിരിക്കുന്നു. പൂമഠത്തിൽ വാരിയത്തു പ്രസിദ്ധനായി ഉണ്ടായിരുന്ന കൃഷ്ണവാരിയരുടെ മകനാണു്

ഇദ്ദേഹം. കൃഷ്ണവാരിയരു് ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന കാലത്തു് താൻ നല്ല വ്യുല്പന്നനാകകൊണ്ടു പലരുടെ അടുക്കെയും നിത്യസൗഹാർദ്ദമായി കാലംകഴിച്ചിരുന്ന ഒരാളായിരുന്നു. പണത്തിനു ബുദ്ധിമുട്ടില്ലാതെ കഴിഞ്ഞുവന്ന ഒരാളും താൻ മരിക്കുമ്പോൾ കുറെ സ്വത്തു സമ്പാദിച്ചുവെച്ചിരുന്ന ഒരു മനുഷ്യനും ആയിരുന്നു. കുറെ സ്വത്തു് എന്നുവെച്ചാൽ ഒരു എണ്ണൂറുപറയോളം നെല്ലു് ജന്മമായി എടുത്തു് അതും ഒരു എഴുപതു് ഉറുപ്പികയോളം പാട്ടം കിട്ടിവരുന്ന പറമ്പുകളും തന്റെ ജന്മസ്ഥലമായ പറമ്പിൽ സാമാന്യം നല്ലതായ ഒരു വീടും ഉണ്ടായിരുന്നു. കൃഷ്ണവാരിയരുടെ ഭാര്യ ലക്ഷ്മിവാരിയസ്യാരു് ഈ കഥ നടന്ന കാലത്തേക്കു് ഒരു പത്തുസംവത്സരംമുമ്പു് മരിച്ചുപോയി. അപ്പോൾ കൃഷ്ണവാരിയരു് ഉണ്ടായിരുന്നു. കൃഷ്ണവാരിയക്കു് ഈ സ്ത്രീയിൽ രണ്ടു മക്കൾ ഉള്ളതിൽ ഒന്നു നമ്മുടെ ശങ്കുവാരിയരും മറേറതു് ഒരു സ്ത്രീയും ആയിരുന്നു. ഇവരു് രണ്ടുപേക്കായി താൻ സമ്പാദിച്ച മുതലുകൾ എല്ലാം കൊടുത്തു് അച്ഛൻ കൃഷ്ണവാരിയരു് ചരമഗതിയെ പ്രാപിക്കയും ചെയ്തു. ആ സ്വത്തിനെ ശങ്കുവാരിയർ രക്ഷിച്ചുവന്നു. പെങ്ങളായ പാറുവാരിയസ്യാരെ ഒരു നമ്പൂതിരിക്കായി ബാന്ധവം ചെയ്തുകൊടുത്തു. തനിക്കു യാതൊരു ബാന്ധവവും കൂടാതെ ഈശ്വരവിചാരംകൊണ്ടുതന്നെ കാലം കഴിക്കയാണു് ശങ്കുവാരിയരു ചെയ്യുന്നതു്. വഴിയിൽവെച്ചു കണ്ടു എന്നു പറഞ്ഞ ആ ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്ന ക്ഷേത്രത്തിൽ ഒരു കഴകമുണ്ടെന്നു പേർ പറഞ്ഞു വരുമാറുണ്ടു്. ആ ക്ഷേത്രം പാൽനരഇല്ലത്തു് നമ്പൂതിരിയുടെ വകയാണു്. നമ്പൂതിരിയുടെ ദുഷ്പ്രാഭവത്തിന്നു് ഈ ക്ഷേത്രംവക മുതൽ ആകവെ പിടിച്ചുപറിച്ചു സ്വന്തം മുതലാക്കി ക്ഷേത്രത്തിന്നു നൊമ്പരം പറഞ്ഞ ഒരു ഉളുഎമ്പ്രാനെന്ന ഒരാളെ ശാന്തിക്കും വെച്ചു കഴിക്കയായിരുന്നു. എന്നാൽ ഇവിടെ കഴകത്തിന്നു് ആരും ആരുമില്ലാതെ വന്നുപോയതിനാൽ ആ പ്രവൃത്തി താൻതന്നെ ചെയ്തുതരാമെന്നു് ഇഷ്ടംകൊണ്ടുമാത്രം ശങ്കുവാരിയരു് നിശ്ചയംചെയ്തിരുന്നു. ശങ്കുവാരിയരു് മൂന്നുനാലു പ്രാവശ്യം കാശിക്കും പതിനൊന്നു പ്രാവശ്യത്തോളം രാമേശ്വരത്തേക്കും

മറ്റു വിശേഷമായ ക്ഷേത്രങ്ങളിലേക്കും മററും അനേകം പ്രാവശ്യങ്ങളായിട്ടും പോയി ഒരു രാജ്യസഞ്ചാരിയായിരിക്കുന്നു. ഈശ്വരഭക്തി അതികലശലാണു്. ഇങ്ങനെയാണു് ഇയാളുടെ സ്ഥിതി. ഈ വാരിയരും പാൽനരയില്ലത്തെ നമ്പൂതിരിയും കൂടി ഒടുവിലത്തെ പ്രാവശ്യം കാശിക്കു് ഒന്നായിട്ടാണു പോയതു്. ആ നമ്പൂതിരിയുടെ പേർ പാൽനരയില്ലത്തു് ത്രിവിക്രമൻ നമ്പൂതിരി എന്നായിരുന്നു. അയാളുടെ വസതി ഈ വാരിയരുടെ ദിക്കിൽനിന്നു് അഞ്ചുകാതം വടക്കുകിഴക്കായിട്ടാണു്. ശങ്കരമേനോൻ ഈ തരത്തിൽ ഇവരെ കാണണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു വാരിയരുടെ ഭവനത്തിൽച്ചെന്നു. ശങ്കുവാരിയരു് ശങ്കരമേനോനെ വളരെ സന്തോഷത്തോടുകൂടി ആദരിച്ചു് ഇരുത്തി സാദരമായി സംസാരിച്ചു തുടങ്ങി. ശങ്കരമേനോൻെറ ബുദ്ധിയിൽ നൂറ്റിൽ ഒരംശം ഉള്ള ആളുകൾക്കു് ഈ ശങ്കുവാരിയരുടെ പ്രകൃതം ക്ഷണേന ഗ്രഹിക്കത്തക്കതാണു്. ഇത്ര പരമസാധുവായുള്ള പച്ചപ്പശുവേ മനുഷ്യരുടെ കൂട്ടത്തിൽ വേറെ കാണുവാൻ പ്രയാസപ്പെടും. മനസ്സിന്നു് ഇത്ര ശുദ്ധതയും ഇത്ര മാർദ്ദവവും ഉണ്ടായിട്ടു വേറെ ഒരു മനുഷ്യനും കാണാൻ പാടില്ലെന്നുതന്നെ പറയാം. ഈ ഗുണങ്ങളെ എല്ലാം അറിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ശങ്കരമേനോൻ എങ്ങനെയാണു് ഈയാളോടു സംസാരിക്കേണ്ടതു് എന്നു വിശേഷമായി മനസ്സിലാക്കീട്ടുണ്ടെന്നുള്ളതു് ഞാൻ പറയേണ്ടതില്ലല്ലൊ. ശങ്കുവാരിയരുമായി കണ്ടു പിരിഞ്ഞതിനുശേഷം ഉണ്ടായ വിവരങ്ങളും എല്ലാം പറഞ്ഞു.

ശങ്കുവാരിയരു്:—(കുറെ വിചാരിച്ചിട്ടു്) ഇതു കാര്യം മഹാ വിഷമമായിരിക്കുന്നുവല്ലോ. പൂഞ്ചോലക്കര എടം എന്നു പറഞ്ഞാൽ ഈ ദിക്കിലെല്ലാം വളരെ വലുപ്പമായൊരു സ്ഥലമാണു്. അവിടേക്കു പ്രതികൂലമായി യാതൊരു കാര്യത്തിലും നിന്നാൽ ആവക ആളുകൾക്കു വരുന്ന ഫലം കുറെ നിരൂപിക്കേണ്ടതാണു്. കാര്യം പരമാൎത്ഥമായിരിക്കുമ്പോൾ എന്താണു് അവിടുന്നു് ഈ കാര്യത്തിന്നു വട്ടംകൂട്ടുന്നതു്?

ശങ്കരമേനോൻ:—നിങ്ങൾ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തി

ലെ ഒരാശ്രിതനൊ കുടിയാനൊ ആയിരിക്കുമോ എന്നറിഞ്ഞില്ല.

ശങ്കുവാരിയർ:—കുടിയാഴ്മ യാതൊന്നുമില്ല. യാതൊരു കഴകപ്രവൃത്തിയും ഇല്ല. ആശ്രിതന്മാരുടെ കൂട്ടത്തിൽ തന്നെയൊ എന്നും സംശയമാണു്. എന്നാൽ ഭയപ്പെടേണ്ട മനുഷ്യരെക്കുറിച്ചു് എനിക്കു് എല്ലായ്പോഴും ഭയമാണു്. പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലെ അവസ്ഥ എങ്ങനെയെന്നുള്ളതു് ശങ്കരമേനോന്റെ മനസ്സിലായിട്ടുണ്ടു്. കുടിയാഴ്മ ഉള്ളവരും ഇല്ലാത്തവരും ആശ്രിതരുള്ളവരും ഇല്ലാത്തവരും ഒരുപോലെ അവിടുത്തെ കീഴിൽ സകല നടവടികളും അവിടുന്നുമായി വിരോധം ഉണ്ടാകാതെ കഴിയുന്നമാതിരിയിൽ മാത്രമേ ഈ ദിക്കുകളിൽ പ്രവർത്തിച്ചുവരുമാറുള്ളു. സാധുക്കളുമായിട്ടുള്ള ഞങ്ങളിൽ ചിലർ അവിടെ ഭയപ്പെടേണ്ടി ഇരിക്കുന്നതു പോട്ടെ. ഈ ദിക്കിൽ നല്ല കോപ്പോടുകൂടി നല്ല ഒരു ജന്മിയായിരിക്കുന്ന ഉദയന്തളി കോവിലകത്തേക്കുതന്നെ എടത്തിലെ വിരോധങ്ങൾ വന്നു സംഭവിച്ചതിനാൽ ഉണ്ടായ നഷ്ടകഷ്ടങ്ങൾ ഏതു പ്രകാരമാണെന്നു ഞാൻ പറയാതെതന്നെ അറിയാമല്ലൊ. ഇങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ ഈ ദരിദ്രനായ ഞാൻ ഈ കുലയാനത്തലവന്മാരോടു പൊരുതുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു സാക്ഷി പറഞ്ഞാലൊ മറെറാ ഉണ്ടാവുന്ന ഫലം എന്താണെന്നു പറഞ്ഞു് അറിയിക്കണമോ? പാൽനര ഇല്ലത്തെ നമ്പൂതിരിപ്പാട്ടിന്നും പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിന്നും വളരെ സ്നേഹമായിട്ടാണു്. അതുകൊണ്ടു് പാൽനര ഇല്ലത്തു് പോയിട്ടു തന്നെ ഫലമില്ല. അവിടെനിന്നു പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു വിരോധമായി ഒരു കാര്യത്തിലും സാക്ഷിപറകയില്ലെന്നു് എനിക്കു നല്ല നിശ്ചയമുണ്ടു്. പിന്നെ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്കു വിരോധമായി ഈ കാര്യത്തിൽ ഒരു വിധി കിട്ടുവാൻ പ്രയാസപ്പെടും. ഇതെല്ലാം ആലോചിച്ചാണു് ഞാൻ പറഞ്ഞതു്.

ശങ്കരമേനോൻ:—കുടിയാഴ്മയും ക്ഷേത്രത്തിൽ കഴകവും ഒന്നും ഇല്ലല്ലൊ? ഇതു തീർച്ചതന്നെയല്ലെ? പിന്നെ അത്ര ഭയപ്പെടാൻ എന്താണു് ആവശ്യം? മനുഷ്യർ ലോക

ത്തിലുള്ള കാൎയ്യങ്ങളെ പരമാൎത്ഥതയോടുകൂടി കഴിയുന്നേട ത്തോളം നടത്തുകയും നടത്തിപ്പാൻ ഉത്സാഹിക്കുകയും ചെ യ്യണം. അങ്ങിനെ അല്ലേ വേണ്ടതു്? നിങ്ങളോടു ഞാൻ ആവശ്യപ്പെടുന്നതു് ഇല്ലാത്ത ഒരു കാൎയ്യം നിൎമ്മൎയ്യാദമായി ഉണ്ടാക്കിത്തീൎത്തു് അതിനെ കുറിച്ചു സാക്ഷി പറയണമെ ന്നല്ലല്ലൊ. വാസ്തവമായി നടന്നിട്ടുള്ള ഒരു കാൎയ്യം ഓൎമ്മയു ള്ളതു് ഒരു നീതിന്യായക്കോടതിയിൽ ബോധിപ്പിക്കേ ണമെന്നല്ലേ? ഇതിന്നു വേറെ സംഗതിവശാൽ (കുടിയാച്ച യോ ആശ്രയമോ ഇല്ലാത്തപക്ഷം) വിരോധമില്ലെങ്കിൽ വേറെ ഐഹികമായി എന്തൊരു പ്രതിബന്ധം ആണു് ഉള്ളതു്? അതുണ്ടെങ്കിൽ പറഞ്ഞുകേൾക്കേണ്ടിയിരുന്നു. പാരത്രികമായി ഇതു ചെയ്യുന്നതു് സൎവ്വ ശുഭമായിട്ടേ വരു വാൻ പാടുള്ളു. എന്നുള്ളതു് നിൎവ്വിവാദമാണു്. ഇങ്ങനെ യുള്ള കാൎയ്യത്തിൽ സത്തുക്കളായി നിങ്ങളെപ്പോലെ ഉള്ള ആളുകൾ നേരു പറയാതെ ഇരുന്നാൽ അതുകൊണ്ടു സംഭ വിക്കുന്ന ദോഷങ്ങൾക്കു് നിങ്ങൾ ഉത്തരവാദികൾ അല്ല യോ? എല്ലാ കാൎയ്യങ്ങളും ദൈവത്തിങ്കൽ സമൎപ്പിച്ചു ചെയ്യേണ്ടതാണു്. ഇതിൽ നിങ്ങൾ ദൈവത്തിനു വിപരീ തമായി പ്രവൎത്തിച്ചാൽ അതിനുള്ള പ്രതിഫലം ദൈവ മുഖേന എന്തായിരിക്കും? നിങ്ങളെ ഞങ്ങൾ സാക്ഷികൊ ടുക്കാതെ ഇരിക്കയില്ല. സാക്ഷികൊടുത്തു കൂട്ടിൽ കയററി ട്ടു വിസ്തരിക്കുമ്പോൾ പറയുന്ന ഉത്തരങ്ങൾ നിങ്ങളുടെ മന സ്സാക്ഷിക്കു് ഒത്തവണ്ണം ഇരിക്കട്ടെ.

ഈ വാക്കുകൾ കേട്ടശേഷം ശങ്കുവാരിയൎക്കു കുറെ വ്യ സനമായി. എന്താണു് ഈശ്വരാ വേണ്ടതു് എന്നു് ആലോ ചന തുടങ്ങി. സത്യത്തിൽ വളരെ വിശ്വാസമുള്ള ഒരാളാ ണു് ഈ ശങ്കുവാരിയർ. എന്നാൽ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തി ന്നുമായി വല്ല വിരോധവും സംഭവിച്ചു എങ്കിലൊ എന്നു നല്ല ഒരു ഭീതിയും ഉള്ളിൽ കിടപ്പുണ്ടു്. ഈ ശങ്കരമേനോൻ പറഞ്ഞതിന്നു മറുപടി എന്താണു പറയേണ്ടതു്, എന്നുള്ള ആലോചനയായി.

ശങ്കരമേനോൻ:— എന്താണു് ഇങ്ങനെ ആലോചിക്കു ന്നതു്? പരമാൎത്ഥത്തെ പറയേണ്ടിവരുന്നതായ സ്ഥലങ്ങ

ളിൽ ആളുകരം മനുഷ്യരിൽനിന്നുള്ള ഭീതികൊണ്ടോ, കാര്യത്തിൽ വരുന്ന നഷ്ടങ്ങളേയോ കഷ്ടങ്ങളേയോ ഓർത്തിട്ടോ വ്യതിചലിച്ചു പറഞ്ഞാൽ അതിന്നുള്ള ദോഷം ഇന്നതാണെന്നു നല്ല അറിവുള്ള ഒരാളാകയാൽ അങ്ങനെ മനസ്സിന്നു് ഒരു വ്യഥ ഉണ്ടാവുന്നതാണെന്നു് എനിക്കു നല്ല ഓൎമ്മ എല്ലാഴ്പ്പോഴുമുണ്ടു്. ഈ ഓൎമ്മ ഉണ്ടായതുകൊണ്ടുതന്നെയാണു് ഞാൻ ഇങ്ങോട്ടു പോന്നതും. അനേകം മനുഷ്യരെ പലവിധമായിട്ടുള്ള കാര്യങ്ങളിൽ അനുഷ്ഠാനം ചെയ്തിരിക്കുന്നവരെ ഞാൻ കണ്ടിട്ടുണ്ടു്. അതിൽ ഈ വിധം, എന്നുവെച്ചാൽ അങ്ങേമാതിരിപ്രകാരം ഉള്ള ആളുകളെ കുറിച്ചു മാത്രമാണു് എനിക്കു ബഹുമാനമുള്ളതു്. വളരെ ചുരുക്കമേ ഇങ്ങനെയുള്ള ആളുകളെ കാണ്മാൻ സാധിക്കയുള്ളൂ. ഞങ്ങരംക്കു് ഈ അവസരത്തിൽ ഇങ്ങനെ ഒരാളെ ഉപകരിക്കാനായി കിട്ടി എന്നുള്ള ഒരവസ്ഥ ദൈവസഹായമുണ്ടെന്നുള്ളതിന്നു് ഒരു ദൃഷ്ടാന്തമാണു്. വ്യവഹാരത്തിൽ ഒരു സമയം ജയമോ തോൽമയോ നേരിടാം. എന്നാൽ ചെയ്യുന്ന വ്യവഹാരം ന്യായത്തിന്നും സത്യത്തിന്നും ഒത്തതോ, അതല്ല വ്യവഹാരത്തിൽ ഉള്ള രസംകൊണ്ടോ വല്ല പ്രതിഫലവും അന്യായമായി കിട്ടണമെന്നു് ആഗ്രഹിച്ചിട്ടോ കളവായൊരു വിവരം സ്ഥാപിക്കാനായിട്ടോ മറ്റോ ചെയ്യുന്നതോ എന്നു മാത്രമാണു് ഓൎക്കേണ്ടതു്. ഈ വ്യവഹാരം കൊടുക്കാതെ ഇരിപ്പാൻ യാതൊരു നിവൃത്തിയും ഞങ്ങരംക്കില്ല. ഒരുസമയം ഈ കുട്ടിക്കു വേണ്ടുന്ന ചിലവിന്നു കൊടുത്തു സംരക്ഷിപ്പാനായി ആ കുട്ടിയുടെ അച്ഛന്നു സ്വത്തുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ വ്യവഹാരം കൊടുക്കാതെതന്നെ കഴിക്കാമായിരുന്നു. ആ സ്ഥിതി ഇപ്പോരം വിട്ടുപോയി. ഇപ്പോരം വ്യവഹാരം കൊടുക്കാതെ കഴികയില്ലെന്നുവന്നു. ഈ സങ്കടങ്ങളെ ഒരു കോടതിയിൽ ബോധിപ്പിച്ചിട്ടു് അവിടെവെച്ചു കാര്യം സമൎപ്പിക്കേണമെന്നു കുട്ടിയുടെ അച്ഛന്നുണ്ടായ താല്പര്യത്തെ കഴിയുന്നേടത്തോളം സഹായിപ്പാനായി സത്യവാനായ താങ്കളും ഞാനും ഉത്സാഹിക്കേണ്ടതല്ലയോ? ഉദയന്തളി രാമവൎമ്മൻ തിരുമുല്പാടു് പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിന്നു വ്യവഹാരങ്ങരം ചെയ്തിട്ടു തോ

ററുപോയി എന്നു പ്രസിദ്ധമാണു്. ഞാൻ കേട്ടിട്ടുണ്ടു്. ഇതു നമ്മുടെ വ്യവഹാരം തോററുപോവാനായി ഒരു സംഗതിയായിരിക്കുന്നതല്ലെന്നാണു് എന്റെ വിചാരം. രണ്ടു വലിയ ദ്രവ്യസ്ഥന്മാർ തമ്മിൽ ചെയ്തിട്ടുള്ള വ്യവഹാരങ്ങളുടെ പര്യവസാനത്തിലുള്ള ഫലം രണ്ടാംകക്കും പ്രതികൂലമായിട്ടുതന്നേ ഇരിക്കയുള്ളു. രണ്ടുഭാഗത്തുനിന്നും കൊടുക്കുന്ന തെളിവുകൾ തുല്യമായി കളവായി വരാനേ പാടുള്ളു. അങ്ങനെ ഇരിക്കുമ്പോൾ സിവിൽ വ്യവഹാരങ്ങളുടെ ഗതി സൂക്ഷ്മത്തിൽ വളരെ സ്വാഗതമായി വരുവാൻ പാടുള്ളതല്ല. അവനവനു വന്ന സങ്കടമോ വ്യസനമോ ഹേതുകമായിട്ടുള്ള അപേക്ഷയെ ഒരു നീതിന്യായകോടതി മുമ്പാകെ വയ്ക്കുക. അതിലേക്കു് ആവശ്യമുള്ള തെളിവിനെ സത്യമായി കൊടുക്കുക അതിന്നു് അനുകൂലമായി സത്യമായി ഒരു വിധി കിട്ടേണമെന്നു ദൈവത്തെ പ്രാൎത്ഥിക്കുക. ഇത്രമാത്രമാണു സങ്കടമുള്ള ഒരു കക്ഷിക്കു ചെയ്യാൻ പാടുള്ളതു്. ഇതുംകൂടി ഞങ്ങളിൽ ചിലൎക്കു ചെയ്തുകൂടാ എന്നുണ്ടോ? ദൈവമേ, ഈ പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിൽ ഉള്ള ആളുകളുടെ മേൽ ഒരു വ്യവഹാരംകൂടി കൊടുപ്പാൻ വയ്യേ? ഒരുകാലത്തു് അങ്ങുന്നുതന്നെ വന്നു കണ്ടതായ ഒരവസ്ഥയെക്കുറിച്ചു തുറന്നുപറയുന്നതു് എടത്തിലേക്കു വിരോധമായിട്ടാകകൊണ്ടു് അതു മറച്ചുവെച്ചുകളയാമെന്നു വിചാരിക്കുന്നതു കഷ്ടമല്ലയോ? മനുഷ്യരവലംബിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ ദേഹം എത്രതന്നെ നശ്വരമായിട്ടുള്ളതാണു്? അതു് ഓൎക്കുന്നില്ലേ? ഒരു മനുഷ്യനുള്ള ജീവിതകാലം ഒരു ചാൺ നീളമേ ഉള്ളു. ആ കാലത്തിനുള്ളിൽ ചെയ്യുന്ന ഗുണപ്രവൃത്തികളെയോ ദോഷപ്രവൃത്തികളെയോ തന്നെ പിന്തുടരുന്ന ആളുകൾക്കു പിന്നേയും പിന്നേയും ഓൎമ്മയായിക്കൊണ്ടേ വരും. ഇതിൽ അവരു ചെയ്ത ഗുണകൎമ്മങ്ങൾ ഏതാണെന്നു പൊതുവിൽ ജനങ്ങൾക്കു് അഭിപ്രായം എന്തെങ്കിലും ഉണ്ടായിക്കോട്ടേ എന്നോ ഇവിടുത്തെ വിചാരം? മനസ്സിന്നു് അങ്ങയ്ക്കു നല്ല ഒരു വിഷാദം ഇതിൽ കടന്നിട്ടുണ്ടെന്നു മുഖത്തിൽനിന്നു സ്ഫുരിക്കുന്നു, കളവായ വിവരത്തെക്കുറിച്ചു്, ഒരു സാക്ഷി പറയുന്നതു് ഒരിക്കലും ഭംഗിയായി വരുന്നതല്ലെന്നു് ഞ

ങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ പൂർണ്ണബോദ്ധ്യമുണ്ട്. എന്നാലും പൂഞ്ചോലക്കര എടത്തിലേക്ക വിപരീതമായി എങ്ങനെ സാക്ഷിപറയും, എന്നുള്ള ഒരു മഹാഭീതിയും ഉള്ളതായി കാണപ്പെടുന്നു. ''സർവ്വശക്തനായി ജഗന്നാഥനായുള്ള ഭഗ വാൻെറ പരാശക്തിയിൽ മൂടപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഈ ലോക ത്തിൽ ദൈവാനുകൂലമായിട്ടല്ലാതെ നാം യാതൊന്നും പ്രവ ർത്തിച്ചുപോവുന്നതിൽനിന്ന് എല്ലായ്പ്പോഴും പിന്തിരിയണ മെന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാകുന്നു.'' എന്തു പൂഞ്ചോലക്കര എടം, എന്ത് അച്ഛൻ, ഇവരെക്കൊണ്ടെല്ലാം എന്തു കഴി യും? ഹാ! കഷ്ടം, ഇത്ര ബുദ്ധിക്ക വിശാലതയില്ലാതെ പോകുന്നുവല്ലോ? ഈ അസത്യത്തെ വെളിച്ചത്താക്കുവാ നോ ഈ സത്യസ്ഥിതിയെ സത്യമായും എല്ലാവരേയും അറിയിപ്പാനോ ഉള്ള ദൈവികമായ ഇച്ഛയിന്മേൽ താ ങ്കൾ ഈ പറയുന്ന വാക്കുകൾ എങ്ങനെയെങ്കിലും കലാശി ക്കട്ടെ. അതിൽനിന്ന് എന്തു പ്രതിഫലമെങ്കിലും കിട്ടട്ടെ എന്നുറച്ച് തനിക്കുതാൻപോരുക എന്ന പേര് ദൈവംമു മ്പാകെ സമ്പാദിക്കുന്നതോ നല്ലത്, കാര്യത്തിൽ സാക്ഷി യായി നുണപറഞ്ഞു നില്ക്കുന്നതോ നല്ലത്? ഈ കാര്യ ത്തിൽ വളരെ ആളുകൾ പണത്തിനെ ഓർത്തിട്ട് നുണപറ വാൻ ഒരുങ്ങീട്ടുണ്ട്. ആ കൂട്ടത്തിൽ നുണ പറയുന്നതോ നല്ലത്, അല്ല കാര്യം ഉണ്ടായപ്രകാരം സത്യമായി പറയു ന്നതോ നല്ലത്? സത്യം പറയുന്ന പേര് ഈ കാര്യത്തിൽ ദുർല്ലഭം ആളുകളേ ഉണ്ടാവുകയുള്ളു. എന്നാൽ അവരുടെ കൂട്ടത്തിൽ നില്ക്കുന്നതോ നല്ലത്, അവരുടെ പ്രതികൂലക്കാ രുടെകൂടെ നില്ക്കുന്നതോ നല്ലത്? താങ്കളുടെ സ്വഭാവവും പ്രകൃതവും കേവലം ലോകത്തിൽനിന്നു ഭിന്നമായിട്ടാണു കണ്ടുപോരുന്നത്. ലോകത്തിൽ എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും താന്താ ങ്ങൾ എത്ര ദ്രവ്യം സമ്പാദിച്ചോ എന്നു കണക്കാക്കുക യാണ്! മനുഷ്യൻെറ ഒരു ജീവകാലത്ത് എന്തൊക്കെ മുത ലുകൾ സമ്പാദിച്ചുകൂട്ടുവാൻ കഴിയുമോ അതൊക്കെ സമ്പാ ദിച്ചുവെച്ചിട്ടാണു മനസ്സു കേവലം അഗണനീയമായ നരക കൂപത്തിലേക്ക ചെന്നുചാടുന്നത്. ഒരു രാജാവു മുതല്ക്ക പിപീലികാപര്യന്തമുള്ള ജംഗമവസ്തുക്കളെ പരിശോധിച്ച

നോക്കിയാൽ ഓരോ ശരീരത്തിന്നൊ ജന്തുവിന്നൊ ആവശ്യപ്രകാരമുള്ളവയും അനാവശ്യമായുള്ളവയും സ്വാത്മനിവൃത്തിയിൽത്തന്നെ കാംക്ഷയായിക്കൊണ്ടു് ഈ സകല ചരവസ്തുക്കളേയും പ്രത്യേകം താന്തന്നെ വേറെ പ്രകാരത്തിൽ ബന്ധിതനായിട്ടില്ലെങ്കിൽ കാണപ്പെടും. ഇങ്ങനെയുള്ള ഒരു നിബന്ധനയെ അല്പം ചില മഹത്തുക്കൾമാത്രമേ അനുഷ്ഠിച്ചുവരുന്നുള്ളു. ഇതിൽ പ്രഥമഗണനീയനാണു് താങ്കളെന്നു ഞാൻ അത്യാഹ്ലാദത്തോടുകൂടി ഇവിടെ പറയുന്നു. ഇങ്ങനെ ഒരു ബന്ധു ഞങ്ങൾക്കു് ഈ സമയം ഉണ്ടായിവന്നതു ഞങ്ങളുടെ പരമഭാഗ്യമാണെന്നു ഞങ്ങൾ കരുതുന്നു. ഇവിടുന്നു് അതിഭാഗ്യവാനായും അതിമാനിയായും ഇരുന്ന കൃഷ്ണവാരിയരുടെ മകനാകുന്നു. കൃഷ്ണവാരിയർ യാതൊരുകാര്യത്തിലും കളവുപറഞ്ഞതായി ഒരേടത്തും ഒരുത്തനും പറകയില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ബുദ്ധിശക്തി വളരെ കേമമായിരുന്നു. ഇതുപോലെ ഒരു വിദ്വന്മാനിയായ വ്യക്തനെ കാണ്മാൻ വളരെ പ്രയാസമാണു്. എത്രയോ മഹാന്മാരായ ജനങ്ങൾക്കു് അവിരതം തന്റെ കൃതികളിലുള്ള രസത്തെ ജനിപ്പിച്ചും വിശേഷമായ ഉപദേശങ്ങൾ കൊടുത്തിട്ടും മററും തന്റെ ജീവകാലംമുഴുവനും കഴിച്ചു് ഏതു സ്ഥിതിയിലും പദവിയിലുംതന്നെ അദ്ദേഹത്തിനെ അറിവുള്ളവരും നേരിട്ടു കണ്ടറിവില്ലാതെയും ആയുള്ള പലവിധ മനുഷ്യരും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പേരിനെ എല്ലായ്പോഴും രക്ഷിച്ചുവരുന്നതു നോക്കുക. അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള വസ്തുക്കളിൽ ഒരു ശതാംശംമാത്രമേ നിങ്ങൾക്കു കഴിവാനായി അദ്ദേഹം സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ളു. സാധുക്കളുമായി അതിരഞ്ജനയായിരുന്നതിനാൽ സമ്പാദിച്ച മിക്കവാറും പണം അവരുടെ ഉപയോഗത്തിനായി താനെ യഥേഷ്ടം ചിലവു ചെയ്തുപോന്നു ഇതു് ഓർമ്മയില്ലേ? പിന്നെ താൻ മരിച്ച ശേഷം ശേഷിച്ച വസ്തുക്കളെ പരിപാലിക്കേണ്ടതിന്നും തന്റെ കുടുംബങ്ങളെ രക്ഷിക്കേണ്ടതിന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നു തന്റെ മനസ്സിന്നു് ഏററവും ബോദ്ധ്യമുള്ള ഒരാളായ താങ്കളെ സൃഷ്ടിച്ചു താങ്കളിൽ ഇതുകളെല്ലാം സമർപ്പിച്ചു് അദ്ദേ

ഹം സ്വർഗ്ഗപ്രാപ്തനാകയുംചെയ്തു. അദ്ദേഹം സമ്പാദിച്ചിട്ടുള്ള വസ്തുക്കളിലൊ ദ്രവ്യത്തിലൊ യാതൊരു നഷ്ടവും കൂടാതെ താങ്കൾ അതിനെ പരിപാലിച്ചുവരുന്നു. വല്ല ദിക്കിലും അന്വേഷിച്ചു ശ്രമിച്ചാൽ താങ്കൾക്കു അച്ഛനിൽ നിന്നു കിട്ടിയ സ്വത്തിനെ അല്പം അധികരിപ്പിക്കാമായിരുന്നു; എന്നാൽ ഇതു താങ്കളുടെ മനസ്സിന്നഭിരുചിയുള്ള ഒരു കാര്യമായിരുന്നില്ല. ഇതിൽ താങ്കൾ തെററിപ്പോയി എന്നു സൂക്ഷ്മാലോചനചെയ്യുന്ന യാതൊരാളും പറകയില്ലെന്നു നിർവ്വിവാദമാണു്. തൻെറ പക്കൽ കിട്ടിയ മുതൽ താൻ ആക്കാവശ്യമായി തൻെറ അച്ഛനാൽ സമ്പാദിക്കപ്പെട്ടവോ അവക്കായി നല്കി തൻെറ വൃത്തിക്കു സഹജമായ അനഗ്ഗളവിരക്തി നടിക്കുകയും ഭാവിക്കുകയുംചെയ്തു്, അങ്ങനെ താങ്കൾ കാലം കഴിച്ചുപോരുന്നു. 'ഈ അനഗ്ഗളവിരക്തി' എത്രകണ്ടു മധുരരസമായി മാധുര്യമുള്ള മനസ്സുകൾക്കു തോന്നുന്നു എന്നു് ഇവിടുന്നു വിചാരിക്കേണ്ടതാണു്. കാശിക്കു് ഇവിടെനിന്നു് എത്രപ്രാവശ്യം പോയി എന്നാലോചിക്കട്ടെ. രാമേശ്വരത്തേക്കു് എത്ര പ്രാവശ്യം പോയി എന്നു് ആലോചിക്കട്ടെ. ഗോകർണ്ണത്തേക്കു് എത്ര പ്രാവശ്യം പോയി എന്നാലോചിക്കട്ടെ. വൃന്ദാവനത്തിലേക്കു് എത്ര പ്രാവശ്യം പോയി എന്നു് ആലോചിക്കട്ടെ. മൂകാംബിക്കു എത്ര പ്രാവശ്യം പോയി എന്നു് ആലോചിക്കട്ടെ. ജഗന്നാഥത്തിലേക്കു എത്രപ്രാവശ്യം പോയി എന്നു് ആലോചിക്കട്ടെ. കന്യാകുമാരിക്കു് എത്ര പ്രാവശ്യം പോയി എന്നു് ആലോചിക്കട്ടെ. അയോദ്ധ്യക്കു് എത്ര പ്രാവശ്യം പോയി എന്നു് ആലോചിക്കട്ടെ. ഈ വക ആലോചനകൾ ഒക്കെയും ചെയ്താൽ അപ്പോൾ താങ്കൾ എത്രയൊരു ഭക്തനാണെന്നു് അറിയും. ഇപ്പോൾ വയസ്സു് അൻപതിന്നു താഴെ ആയിരിക്കേണമെന്നു് എനിക്കു തോന്നുന്നു. ഈ അമ്പതിലധികം വഷങ്ങൾകൊണ്ടു കേവലം ഒരു മനുഷ്യനു സാധിക്കാത്ത പുണ്യോല്ക്കൃഷ്ടമായ ഈ പ്രവൃത്തികൾ നിഷ്പ്രയാസം ചെയ്തിട്ടുള്ള ഒരു പുമാൻ എന്നു താങ്കളെ അറിയുന്ന ഈ കാണുന്ന നിവാസികൾ എല്ലാം നിർദ്ദാക്ഷിണ്യം പറയുന്ന ഒരാളല്ലെ താങ്കൾ? ഇങ്ങ

നെയെല്ലാം ഗുണകൎമ്മങ്ങൾ അനുഷ്ഠിച്ചു സാദ്ധ്യം വരുത്തിയിരിക്കുന്ന താങ്കളുടേയും അച്ഛന്റേയും സ്ഥിതി നോക്കിയാൽ പൂഞ്ചോലക്കരഎടത്തിലേക്കുവേണ്ടി അറിഞ്ഞുംകൊണ്ടു് ഒരു കള്ളസാക്ഷി പറയുവാൻ താങ്കൾ തുനിയുമെന്നു് ഞാൻ ഒരിക്കലും വിശ്വസിക്കയില്ല.

ശാരദ

ഒയ്യാരത്തു ചന്തുമേനോൻ

ഈ പ്രശസ്തകൃതിയെപ്പററി ശ്രീ പി. കെ. പരമേശ്വരൻനായർ 'മലയാളസാഹിത്യചരിത്ര'ത്തിൽ ഇങ്ങനെ എഴുതിയിരിക്കുന്നു: ''അപൂർണ്ണമാണെങ്കിലും നിസ്തുല്യമായ ഒരു കലാശില്പമാണ് 'ശാരദ'. 'ഇന്ദുലേഖ' എഴുതി തഴക്കം സിദ്ധിച്ച തൂലികയുടെ പരിപക്വത 'ശാരദ'യിൽ ഉടനീളം പ്രകാശിക്കുന്നുണ്ട്. 'ഇന്ദുലേഖ'യിലേക്കാൾ ചന്തുമേനോന്റെ വ്യക്തിത്വം 'ശാരദ'യിൽ കൂടുതൽ പതിഞ്ഞിട്ടുമുണ്ട്. നീതിന്യായക്കോടതികൾ, അവയെ ആശ്രയിച്ചുള്ള വക്കീലന്മാർ, വ്യവഹാരപ്രിയന്മാർ, ദല്ലാളികൾ, കാര്യസ്ഥന്മാർ, കക്ഷിപിടുത്തക്കാർ, കുടുംബകാരണവന്മാർ മുതലായി അനേകംവിധത്തിലുള്ള ജനങ്ങളും സാഹചര്യങ്ങളുമായി ദീർഘകാലം ഇടപെട്ടു സമ്പാദിച്ച ലോകപരിചയത്തിന്റെയും മനുഷ്യസ്വഭാവപരിജ്ഞാനത്തിന്റെയും രസകരമായ സമ്മേളനരംഗമായിട്ടുണ്ട് 'ശാരദ'... 'ഇന്ദുലേഖ'യിൽ നാം കണ്ട പാത്രരചനാവൈഭവം 'ശാരദ'യിൽ പലമടങ്ങു തെളിഞ്ഞു കാണുന്നു. മനുഷ്യഹൃദയത്തിന്റെ സ്വർഗ്ഗീയതയും നാരകീയതയും, രണ്ടും ഇടകലർന്ന സ്വഭാവവിശേഷങ്ങളും ഈ കൃതിയിൽ അതിന്റെ അപൂർണ്ണാവസ്ഥയിലും തരംഗിതമായി കാണുന്നു.''

നാഷനൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ, കോട്ടയം

തിരുവനന്തപുരം എറണാകുളം തൃശ്ശൂർ

പാലക്കാട്ട് കണ്ണൂർ കൊല്ലം